

Ellen G. White Estate

NARAGSAK
A
PANAGBIAG

ELLEN G. WHITE

Naragsak a Panagbiag

Ellen G. White

1978

**Copyright © 2012
Ellen G. White Estate, Inc.**

Information about this Book

Overview

This eBook is provided by the [Ellen G. White Estate](#). It is included in the larger free [Online Books](#) collection on the Ellen G. White Estate Web site.

About the Author

Ellen G. White (1827-1915) is considered the most widely translated American author, her works having been published in more than 160 languages. She wrote more than 100,000 pages on a wide variety of spiritual and practical topics. Guided by the Holy Spirit, she exalted Jesus and pointed to the Scriptures as the basis of one's faith.

Further Links

[A Brief Biography of Ellen G. White](#)
[About the Ellen G. White Estate](#)

End User License Agreement

The viewing, printing or downloading of this book grants you only a limited, nonexclusive and nontransferable license for use solely by you for your own personal use. This license does not permit republication, distribution, assignment, sublicense, sale, preparation of derivative works, or other use. Any unauthorized use of this book terminates the license granted hereby.

Further Information

For more information about the author, publishers, or how you can support this service, please contact the Ellen G. White Estate at mail@whiteestate.org. We are thankful for your interest and feedback and wish you God's blessing as you read.

Contents

Information about this Book	i
Daytoy a Libro	5
Dagiti Istorya a Mangisuro	6
Ti Pinanggep ti Mannalon	14
Ti Daga - iti Abay ti Dalan	22
Kadagiti Nabato a Disso	24
Kadagiti Kasiitan	27
Minuyungan ti Agkabannuwag a Puso	30
Pannakaisagana ti Pagmulaan	33
Iti Naimbag a Daga	35
Ania ti Mamagtubo?	39
Ruruot iti Pagmulaam	44
Manipud iti Kabassitan a Bukel	49
Pannakikadua iti Pannakabalin	53
Lebadura ti Mamaggidiat	61
Naikali a Gameng	67
Kasanot' Pannakailemmengna	68
Kinapateg ti Gameng	70
Bunga ti Panangbaybay-a iti Gameng	71
Panangbirok iti Gameng	72
Gungguna ti Panagsukimat	76
Awanen ti Napatpateg pay a Banag	78
Dagiti Managbasol	84
Gamgameng nga Ipapadawat	86
Adda Magunguna ti Dumawat	95
Dua a Kita ti Tao iti Uneg ti Iglesia	106
Ti Balo ken ti Huwes	118
Ti Nagtagawataw a Karnero	132
Ti Karnero a Nayaw-awan	133
Ti Napukaw a Drakma	139
Ti Nagnakem a Baro	144
Nawayawayaan Pay Laeng	155
Asino Daytoy Naawis?	161
No Aramiden na Ngay Manen?	177

Nabalinanna nga Inaramid	184
Naladaw a Panagbalbaliw	190
Pannakaipakat ti Pangngarig iti Nasion a Hudio	196
Kadagiti Maud-udi nga Aldaw	198
Saan a Gapu iti Sasao	201
Daydi Nasion a Hudio	211
Ti Iglesia Kadagitoy nga Aldaw	222
Nakasagana a Makiboda	232
Tumayab nga Agpabituhen	243
Dagiti Sagsagut ti Espiritu Santo	244
Dagiti Sabsabali Pay a Talento	245
Dagiti Saguday ti Isip	249
Panagsao	251
Bileg Wenno Impluensia	255
Ti Tiempo	258
Ti Salun-at	262
Ti Pigma	263
Ti Kuarta	266
Dagiti Naasian a Gagar ken Dungngo	267
Mapaadu Dagiti Talento Gapu iti Pannakaaramat	268
Ti Maymaysa a Talento	270
Dagiti Naisubli a Talento	274
Ti Naikkat a Talento	278
Saan a Pudno a Kukuam	280
Asino ti Kaarrubak?	288
Saan a Gapu iti Kaikariam	299
Adtoy Isu Umay	311

Daytoy a Libro

Dagiti sarsarita ti Kalaingan a Maestro a kas nailanad iti daytoy a libro ipakitada dagiti napraktikalan a leksion manipud kadagiti gagangay a banbanag ken paspasamak iti daytoy a biag - ti agpas-pastor, ti agipatpatakder, ti agmulmula, ti pangukuman, ti kasar, ti agtagtagibalay, ti agpagpagna.

Dagitoy a sarsarita naibatayda kadagiti maitutup a paspasamak iti daytoy agdama a tiempo babaen ti kinalaing ti nagsurat ket napnoda kadagiti makatulong a pagwadan ti naimbag a panagpanpanunut ken naregta a panagbiag.

Kadagiti saan a mabilang a pannakaimprentana iti adu a pagsasao daytoy a libro a napauloan ti Naragsak a Panagbiag napabaknangna ti biag dagiti minilmillion a tattao. Iti daytoy makaayayo ken nalatak a buyana, ken ti nalawa a pannakaiwaras- na, isut' naitalaga a mangi-dalan kadagiti agbasa iti naununeg ken adaddat' kaipapananna a kapadanan iti Nacristianoan a panagbiag. Dagiti napalawlawan a pahina nga adda iti baba ti kada panid daytoy a kopia itakderanda ti orihinal a pannakaimprenta. Dagiti Nagimprenta

[8]

[9]

Dagiti Istorya a Mangisuro

ITI PANANGISURO ni Cristo a naaramat dagiti pangngarig, makita ti isu met la a prinsipio iti bukodna a mision iti lubong. Tapno maam-ammotayo ti nadiosan a kababalin ken panagbiagna, inkawes ni Cristo ti kinataotayo, ket nakipagnaed kadatayo. Naiparangrang ti kinadios babaen ti kinatao; ti di makita a dayag iti makita a langa ti tao. Mabalín ti tao a maammoan dagiti saan nga ammo babaen kadagiti siguden nga ammo; naiparang dagiti nailangitan a bambanag babaen kadagiti naidagaan; naiparang ti Dios iti langa ti tao. Kasta met iti pannursuro ni Cristo: nailadawan dagiti bambanag a saan nga ammo babaen kadagiti bambanag nga ammo a sigud; dagiti nadiosan a kinapudno babaen kadagiti naidagaan a bambanag a pagaammo unay ti tao.

Kunaen ti Kasuratan, “Sinao ni Jesus amin dagitoy kadagidi rumeprep a tattao babaen ti pannakaaramat dagiti pangngarig;... tapno matungpal ti sinao daydi mammadto, a kunkunana, Luktakto ti ngiwatko kadagiti pangngarig; saokto dagiti bambanag a naidulin a nalimed manipud pay pannakabangon toy lubong.” Mateo 13:34, 35. Naaramat dagiti bambanag a namate- rialan a mangiparang kadagiti naespirituan; naisilpo dagiti bambanag iti nakaparsuaan ken dagiti kapadasan ti biag, dagidi dimngeg Kenkuana, kadagiti kinapudno ti naisurat a balikas. Iti panna- kaiturong ti imatang manipud iti [10] nakaparsuaan agingga iti naespirituan a pagarian, agpaay dagiti pangngarig ni Cristo a kas kawat ti kinapudno a mangisilpo iti tao iti Dios, ti daga a maisilpo iti langit.

Iti panangisurona manipud iti nakaparsuaan, dinakamat ni Cristo dagiti bambanag nga inaramidna babaen kadagiti im-imana, isuda nga addaan kadagiti kababalin ken bileg nga insaadna met laeng idi kadakuada. Iti daydi kasisigud a kinaan-anayda, impa- rangrang dagiti amin a bambanag a naparsua ti panunot ti Dios. Kada Adan ken ni Eva idia nagtaenganda nga Eden, napunno ti nakaparsuaan iti pannakaammo iti Dios, ken agliplippias iti pannursuro. Nagsao ti kinasirib kadagiti mata ket isut’ inawat ti puso; agsipud ta nakiu-

manda iti Dios a naaramat dagiti bambanag a pinarsuana. Apaman a sinalungasing dagitoy nga agasawa ti linteg ti Katan-okan, naikkateng daydi kinasin-aw ti rupa ti Dios manipud iti langa ti nakaparsuaan. Namulitan itan ti daga gapu iti basol. Nupay kasta, iti agdama a kasasaadna a namulitan, nagbati pay laeng ti adu a napintas a bambanag. Saan a napunas dagiti bambanag a mabalin nga aramaten ti Dios a mangisuro; ket no umisu ti pannakaawat kadakuada, agsaonto ti nakaparsuaan maipapan iti Namarsua kenkuana.

Kadagidi aldaw ni Cristo, nalipatan ken napukawen ti adu kadagitoy a leksion. Nabayagen a napukaw dagiti tao ti panangi-lasinda iti Dios manipud kadagiti inar-aramidna. Immay ti maysa nga anninawan iti napintas a langa ti nakaparsuaan gapu iti kinamanagbasol ti sangkataoan; ket lugar nga iparangaranga koma ti Dios, nagbalin dagiti inaramidna a kas lapped ken nangilemmeng Kenkuana. Dinaydayaw ken nagserbian dagiti tattao daydiay naparsua nga adadda ngem daydiay Namarsua. Iti kasta, adadda a timmangsit dagiti awanan pammati kadagiti panagipalpalawagda, ket napasipnget ti nanengneng a pusoda. Kasta met idi iti Israel, naaramat dagidi panarsuro ti tao iti saad ti pannarsuro ti Dios. Saan laeng a dagiti bambanag iti nakaparsuaan, no di pay ket daydi serbisio ti panagdaton ken dagiti Sursurat, - a naited a mangiparangaranga koma iti Dios,-ti nadadael ken napadakes ket iti kasta naaramat a nangilemmeng Kenkuana. [11]

Pinadas ni Cristo nga ikka ten dagidi bambanag a nangikumot iti kinapudno. Immay tapno iwalinna daydi abbong a pinangkumot ti basol iti langa ti nakaparsuaan, ket impakitana ti naespirituan a kinadayag nga iparangaranga koma dagiti amin a bambanag a naparsua. Inyeg dagidi saona dagiti pannarsuro ti nakaparsuaan ken ti Biblia iti baro a panirigan, ket inaramidna ida a barbaro a paltiing.

Pinuros ni Jesus ti napintas a lirio ket impaimana ida kadagidi ubbing ken agtutubo; ket idinto ta kimmitada iti agkabannuag a rupana a sinilnagan ti langa ti Ama, intedna kadakuada ti leksion, “Usigenyo dagiti lirio iti talon, no kasano ti panagdak-kelda (iti kinasimple ti nakaparsuaan a kinapintas); saanda nga agbannog ket dida met mambi: ngem kunak kadakayo, nga uray ni Salomon iti amin a kina dayagna, saan a nakawesan a kas ti maysa kadakuada.” Simmaruno ti nasam-it a pammatalged ken ti nasken a leksion, “Ket no kasta ti panangawes ti Dios iti ruot iti katalalonan, nga agbiag

ita, ket inton bigat maisungrod iti dalikan, saan aya a nangnangruna a dakayo ti kawesannanto, O dakayo a bassitan ti pammati? ”

Naisao dagitoy a balikas idiaiy sermon iti bantay kadagiti sababali malaksid la dagidi ubbing ken agtutubo. Naisaoda kadagidi rumepprep a tattao, a nairaman kadakuada dagidi lallaki ken babbai a napnoan iti dandanag ken dadagsen, ken napaawitan iti pannakaupapay ken ladingit. Intuloy ni Jesus: “Dikay’ ngarud agagawa a kunkunayo, Ania ti kanenminto? wenno, Ania ti inu- menminto? wenno, Ania ti pagkawesminto? (ta dagitoy a bambanag ti ipangpangruna dagiti Hentil:) ta ammo ni Amayo a nai- langitan ti pannakasapuloy amin kadagitoy.” Idin, inyunnatna dagidi imana kadagidi nanglikmut Kenkuana a kaadu, ket kinuna- na, “Ngem birukenyo nga umuna ti pagarian ti Dios ken ti kina- lintegna; ket mainayonto kadakayo amin dagitoy a bambanag.” Mateo 6:28-33

[12]

Kasta idi ti panangitarus ni Jesus iti damag nga insaadna met laeng idi kadagiti lirio ken kadagiti ruruot iti tay-ak. Tarigagayan- na a mabasatayo koma day toy iti tunggal lirio ken iti tunggal suibod ti mot. Napno dagiti saona iti pammatalged, ket agduyos- da a mangpalagda iti panagtalek iti Dios.

Kasta unay a kalawa ti panangkita ni Cristo iti kinapudno, kasta unay a kalawa ti sinaklaw ti pannursurona, a naaramat amin a buy a ti nakaparsuaan a mangiladawan iti kinapudno. Naisilpo amin a buy a a makita iti may sa wenno dua a naespirit uan a kinapudno, ket iti kasta nakawesan ti nakaparsuaan kadagiti pangngarig ti Mannursuro.

Iti nasapa a paset daydi panagministrana, kinasao ni Cristo dagidi tattao nga inaramatna dagiti sasao a nalaka a maawatan tapno mapetpetan koma amin dagidi agdengdenggeg Kenkuana dagiti kinapudno a mamagbalin kadakuada a masirib maipapan iti panakaisalakan. Ngem saan a nagramut ti kinapudno kadagiti adu a puso, ket nadaras ti pannakaipanawda. “Gapuna nga agsaoak kadakuada a maaramat dagiti pangngarig,” kinunana; “ta kitkitaenda ngem dida makita; dengdenggenda ngem dida mang- ngeg, kasta met a dida maawatan .... Ta nabibineg ti puso day- toy nga uniili, ket napatuleng ti pagdengngegda, ket inkidemda dagiti matada.” Mateo 13:13-15.

Tinarigagayan ni Jesus a riingen ti panagsaludsod. Sinapulna a riingen ti saan a mangibibiang tapno imalditna ti kinapudno iti pusona. Nalatak idi ti panangisuro a maaramat dagiti pangngarig,

ket isut' dinayaw ken rinaem, saan laeng a dagidi Hudio, no di pay ket dagidi met sabsabali a nasion. Awanen sabali a wagas a nakap-kapet ngem daytoy a kita ti panangisuro. No tinarigagayan koma dagidi nagdengngeg Kenkuana ti pannakaammo kadagiti nadosan a bambanag, naawatanda koma dagidi sinaona; agsipud ta siaayat a mangilawlawag kadagitoy kadagiti napasnek nga ag- saludsod.

Adda idi ken ni Cristo dagiti kinapudno a kayatna nga idatag ngem saan a nakasagana dagidi tattao nga umawat. Gapu itoy insurona ida babaen kadagiti pangngarig. Babaen ti panangisilpona kadagidi pannursurona kadagiti mabuya iti biag, dagiti kapadasan, wenno iti nakaparsuaan, nagun-odna ti imatangda ket namalditan dagidi pusoda, Kadagidi simmaruno a pana wen, no kumitada kadagiti bambanag nga inaramatna idi a pangiladawan kadagidi leksiori nga isurona, malagipda dagidi sinao ti nadosan a Mannursuro. Immad-adda ti panagukrad ti kaipapanan dagidi insursuro ti Mangisalakan kadagidi isip a naglukat nga umawat iti Espiritu Santo. Naglawag dagidi adu a palimed, ket nagbaiin a nalaka a maawatan dagidi narigat a maawatan.

[13]

Sinapsapui ni Jesus ti dalan a sumrek iti tunggal puso. Babaen ti panangaramatna kadagidi agduduma'a pangilawlawag, saanna laeng nga indatag ti kinapudno iti nadumaduma a panirigan kenkuana, no di ket kimmamang pay kadagidi nagduduma a kita dagidi managdengngeg. Nariing ti ngayangayda babaen kadagidi pangilawlawag a naala manipud kadagidi aglikmut iti inaldaw a panagbiag. Awan kadagidi nagdengngeg iti Mangisalakan ti nang- rikna nga isudat' nalipatan wenno nabaybay-an. Dagidi kanumo- an, dagidi karugitan ti basol, - nangngegda kadagiti par.nursurona ti may sa a timek a nakisao kadakuada a napakuyogan ti pannakipagrikna ken kinadungngo.

Adda pay sabali a gapu no apay a nangisuro a naaramat dagiti pangngarig. Iti tengnga dagidi tattao a naurnong a nagdengngeg Kenkuana, adda met dagidi papadi ken rabbi, eskriba ken panglakayen, dagidi pasurot ni Herodes ken sabsabali pay nga agturay, tattao a naayat iti lubong, napalangguad ken naayat iti saad, isuda a nagsapsapul iti pangpabasolanda Kenkuana. Simmurot iti addangna dagidi imbaonda nga agsimisim, tapno tiliwenda koma manipud kadagiti isaona ti maysa a banag a mabalinda nga aramaten iti pannakaidarumna-, tapno mapaulimeken iti agna- nayon Daydiay

[14] kasla mangguyugoy iti gistay amin a lubongen a sumurot Kenkuana. Naawatan ti Mangisalakan ti kababalin dagidi a tattao, ket indatagna ti kinapudno tapno awan ti masarakanda a gapu a pangidarumanda Kenkuana iti saklang ti Sargedrin. Babaen kadagiti pangngarig, binabalawna ti kinamanaginsisingpet ken dagidi dakes nga ar-aramid dagidi adda kadagidi nangato a saad, ket babaen kadagiti- nasab-sabongan a sasao, kinawesanna ti kinapudno a nairanta a mangba-balaw ken mangitudo iti basol a, no koman naisaoda a saan anaipalikaw, saanda koma a dinengngeg dagidi saona, ket nadardaras koma ti panamaggibusda iti panag- ministrana. Ngem idinto ta liniklikanna dagidi agsimisim, nalawag ti panangidatagna iti kinapudno ket iti kasta naiparangarang met ti biddut. Napasayaat ken napaimbag dagidi addaan iti napudno a puso gapu kadagidi leksion nga insurona. Nailawlawag ti nadiosan a kinasirib ken ti di agpatingga a parabur babaen kadagiti bam- banag a pinarsua ti Dios. Babaen ti nakaparsuaan ken dagiti kapa- dasan ti biag, naisuro dagidi tattao kadagiti bambanag a nadiosan. Naipakita “dagiti bambanag ti Dios a di makita, nanipud pannaka- parsua ti lubong, gapu kadagiti inaramidna, nga isuda dagiti agnanayon a pannakabalin ken kina-diosna.” Roma 1:20.

Naipakita iti pannursuro ti Mangisalakan, a naaramat dagiti pangngarig, no ania dagiti mangbukel iti “nangatngato a sursuro.” Nabalín koma nga inlukat ni Cristo kadagiti tattao dagiti nauneg a kinapudno ti siensia. Nabalínna koma a linuktan dagiti palimed a nasapul dagiti ginasgasut a tawen a panagbannog tapno maadal ken masukisok. Nabalínna koma ti nangaramid kadagiti singsinga- sing maipapan kadagiti bambanag iti siensia a nangted koma iti panagpanunot ken pannakadagdag nga agpaay iti panagpartuat agingga iti panungpalan ti tiempo. Ngem saanna nga inaramid day toy. Awan insaona a mangpennek laeng iti ayat a mangammo, wenna mangpennek iti ambision ti maysa a tao babaen ti panangilukatna kadagiti ridaw nga agturong iti kinamaingel. Kadagiti amin a pannursurona, inyasidegna ti isip ti tao iti isip a di Agpatingga. Saanna nga inturong dagiti tattao a mangadal kadagiti kapanunotan dagiti tao maipapan iti Dios, ti Saona, wenna dagiti ar-aramidna. Insurona ida a kumita Kenkuana a kas iparangarang ti Saona, dagiti ar-aramidna, ken dagiti insaganana.

Saan a sinagid ni Cristo dagiti bambanag ken kapanunotan nga awan mamaayna, no di ket dagiti bambanag a nasken iti pannakaparang-ay ti kababalin, dagidiay mangpalawa iti kabaelan ti tao a mangammo iti Dios, ken mangparang-ay iti kinalaingna nga agaramid iti naimbag. Kinasaona dagiti tattao maipapan kadagiti kinapudno nga adda pannakainaigna iti panagbiag, ken dagiti bambanag a mangpetpet iti agnanayon. [15]

Ni Cristo idi ti nangiturong iti pannakasursuro ti Israel. Maipapan kadagiti bilbilin ken al-alagaden ti Apo, kinunana idi, “Isuromto ida a siaagawa kadagiti annakmo, ket isudanto ti sasaoem no situ-tugawka iti balaymo, ken no magmagnaka iti dalanmo, ken no agiddaka, ken no bumangonka. Ket ibedbed- monto ida a kas tanda ita imam, ket isudanto ti pannakaparupa iti baet dagita matam. Ket isuratmonto ida kadagiti adigi ti balaymo, ken kadagiti ruanganmo.” Deut. 6:7-9. Iti panangisursuro ni Jesus, impakitana a masapul a matungpal daytoy a bilin, - no kasanot’ pannakaidatag dagiti linlinteg ken pamunganayan ti pag- arian ti Dios tapno maiparangarang ti kinapintas ken pategda. Idi isursuro ti Apo ti Israel tapno agbalinda koma a naisangsangayan a pannakabagina, inikkanna ida kadagiti pagtaengan iti baet dagiti turturod ken letlet-ang. Iti panagbiagda iti uneg ti pagtaengan ken kadagiti narelihionan a serbisioda, naiyasidegda iti nakaparsuaan ken iti sao ti Dios. Kasta met ti panangisuro ni Cristo kadagidi adalanna iti igid ti danaw, iti bakrang ti bantay, kadagiti taytay-ak ken kakaykayoan, tapno makitada dagiti bambanag ti nakaparsuaan nga inaramatna a mangilawlawag kadagiti pannursurona. Ket idinto ta nagsursuroda ken ni Cristo, inaramatda met ti naammo- anda babaen ti pannakidanggayda Kenkuana iti trabahona.

Gapuna a masapultayo ti makiam-ammo iti Namarsua babaen ti nakaparsuaan. Maysa a dakkal a pagadalan ti libro ti nakaparsuaan, a masapul met nga aramatentayo a kabinnagay dagiti Sursurat iti panangisurotayo kadagiti sabsabali maipapan iti kababalin ti Dios ken panangibagnostayo kadagiti napukaw a karnero nga agsubli iti pagtaraknan a kukua ti Dios. Inton maadalen dagiti ar-aramid ti Dios, imalditto met dagiti Sursurat ti panamati iti isip. Saan a maysa a pannakaawis a mamati, a patauden ti panangikalintegan; ngem, malaksid no napasipngget unayen ti isip a dinan kabaelan nga ammoen ti Dios, ket nakapuy met unayen dagiti mata a ku- [16]

mita Kenkuana, wenna napatuleng unayen dagiti lapayag a dida mangngegen ti timekna, maawatanto ti naun-uneg a kaipapanan, ket maimalditto met iti puso dagiti natan-ok ken naespirituan a kina-pudno ti naisurat a sao.

Kadagitoy a leksion, a naadaw manipud iti nakaparsuaan, adda kinasimple ken kinadalus, wenna kinadarisay a mangaramid kadakuada a nangato unay ti pategda. Ipanawto ti kinapintas ti nakaparsuaan ti kararua manipud iti basol ken dagiti nailubongan a ragragsak, ket iturongnanto iti kinadarisay, kinatalna, ken iti Dios. Masansan unay a napusek ti isip dagiti agad-adal kadagiti nataoan a kapanunotan ken parparbo a managnagan iti siensia ken pilosopia. Masapulda ti mayasideg iti nakaparsuaan. Sursuroenda koma nga adda maymaysa a Dios ti nakaparsuaan ken ti kinakristiano. Maisuro koma kadakuada ti panagdanggay ti nakaparsuaan ken ti naespirituan. Maaramid koma a pakaadalan iti pannakabangon ti kababalin dagiti amin a makita dagiti matada ken maiggaman dagiti imada. Iti kasta, mapapigsanto dagiti bileg ti isip, mapatan-ayto ti kababalin, ket maitan-okto ti sibubukel a biag.

Maibagay unay iti panggep ti Sabado ti panggep ni Cristo a nangisuro a naaramat dagiti pangngarig. Inted ti Dios ti pakalaglagipan iti pannakabalinna a mamarsua, tapno Isu komat' mailasin ken mabigbigda kadagiti ar-aramid dagiti imana. Itudo ti Sabado ti panangimutektektayo iti dayag ti Namarsua kadagiti pinarsuana. Ket gapu ta tinarigagayanna nga aramiden daytoy, inreppet ni Jesus ti kinapintas dagiti bambanag iti nakaparsuaan kadagiti napateg a leksion nga insursurona. Iti nasantoan nga aldaw ti panaginana, adalentayo koma dagiti damag nga insurat ti Dios kadagiti nakaparsuaan nga agpaay kadatayo. Adalentayo koma dagiti pangngarig ti Mangisalakan iti disso a nangisaoanna kadakuada, kadagiti tal-talon, ken kakaykayoan, iti linong ti silulukat a langit, iti tengnga dagiti ruruot ken sabsabong. Inton umasidegtayo a dumekket iti puso ti nakaparsuaan, iparikhanto ni Cristo kadatayo ti kaaddana, ket makisaonto kadagiti pusotayo maipapan iti talna ken ayatna.

[17]

Insilpo pay ni Cristo ti pannursurona, saan laeng nga iti aldaw a panaginana, no di pay ket iti lawas ti panagbannog. Adda kinasirib nga ipaayna iti daydiay agarado ken agimula iti bin-ina. Iti panagarado ken panagimula, ken uray pay iti panagani, isurona kadatayo a masapultayo a buyaen ti pannakailadawan ti panagtra- baho ti

parabur iti puso. Kasta met iti tunggal kita ti naserbi a panagbannog ken tunggal aramid ti biag, tarigagayanna a sapu- lentayo ti leksion a mangted iti nadiosan a kinapudno. Saanton a ti inaldaw a panagbannogtayo ti mangikut iti imatangtayo ken mangiturong kadatayo nga umadayu iti Dios; isunton ti kan- kanayon a mangipalagip kadatayo iti Namarsua ken Nannubbot kadatayo. Kasto la panait a balitok ti panunottayo maipapan iti Dios a lumasat kadagiti amin nga aramid ken pakakumikoman itoy a biag. Kadatayo, agparangto manen ti dayag ti rupana iti langa ti nakaparsuaan. Kankanayonto a masursurotayo dagiti babbaro a leksion maipapan iti nailangitan a kinapudno, ken dumakdakkeltayo iti ladawan ti kinadarisayna. Kastanto ti “pannakaisurotayo iti Apo”; ket iti uray ania a trabaho a nakaayabantayo, “makipagtaengtayo iti Dios.” Isaias 54:13; 1 Corinto 7:24.

[18]

Ti Pinanggep ti Mannalon

BABAEN ti pangngarig ti agmulmula, inladawan ni Cristo dagiti bamanag iti pagarian ti langit, ken ti trabaho ti naindaklan nga Agtaltalon nga agpaay kadagiti tattaona. Kas ti agmulmula iti talon, immay tapno iwarasna ti nailangitan a bukel ti kinapudno. Ket dagiti met laeng pannursurona a naaramat dagiti pangngarig ti bukel a nakaipakuyogan dagiti napa teg a kinapudno ti parabuma a naimula. Gapu iti kalakana a maawatan, saan a maipateg daytoy pangngarig ti agmulmula a kas ti rebbengna koma a pannakaipateg. Manipud iti gagangay a bukel a maimula iti daga, tarigagayan ni Cristo nga iturong dagiti isiptayo iti bukel ti ebanghelio, nga agbunga ti pannakaimulana iti pannakaisubli ti tao iti kinapudno- na iti Dios. Daydiay nangted iti pangngarig ti bassit a bukel Isu met laeng ti Agturay ti langit, ket dagiti annuroten a mangituray iti naidagaan a panagmula isuda met la ti mangituray iti pannakaimula dagiti bukel ti kinapudno.

[19] Iti igid ti Baybay ti Galilea, naurnong dagiti tattaog nga umay kumita ken dumngeng ken ni Jesus, - maysa a nagagar a bunggoy. Adda dagidi masaksakit idiy, a nakaidda kadagidi ikamenda, nga ur-urayenda ti panangidatagda iti kasasaadda iti sangoananna. Isut' kalinteg nga inted ti Dios Kenkuana ti mangagas kadagiti anayanen ti managbasol a sangkataogan, ket ita binabalawna ti sakit, ket inwarasna iti aglikmut Kenkuana ti biag ken salun-at ken talna.

Idinto ta agtuloy nga umadu dagidi tattaog, nagdidipitda met nga umasideg ken ni Cristo agingga nga awanen ti disso a pagyananda. Kinasaona dagidi lallaki nga adda kadagidi barangayda, ket Isut' naglugan iti barangay a nagur-uray a mangiballasiw Kenkuana, ket binilinna dagidi adalanna tapno pumatengngada bassit, sana rinugian ti nagsao kadagidi tattaog a nabati iti igid ti danum.

Makita iti igid ti baybay ti napintas a tanap ti Genesaret, ket iti pangadayuen bassit, makita met dagiti turturod. Makita met nga agpada kadagiti tanap ken turod dagidi agmulmula ken aggapas a

siaagawa iti trabahoda iti panagmula ken panaggapas iti nasapa nga apit. Idinto ta kumitkita ni Cristo itoy a buya, kinunana:-

“Adtoy, rimuar ti maysa nga agmulmula tapno mapan agmula; ket idinto ta agmula, nagdisso ti dadduma a bukel iti igid ti dalan, ket immay dagiti tumatayab ket kinnanda ida; nagdisso ti dadduma iti kabatoan, nga awan ti adu a dagana; nagrusing ken nagtuboda a nadagdagus gapu ta awan ti adu a dagada; ket idi tumangkayagen ti init, naglaylayda; ket gapu ta awan ti ramutda, nagangoda. Nagdisso met ti dadduma kadagiti kasisiitan; ket idi dinmakkal dagidi siit, lineppesda ida; ngem nagdisso dagiti dad-duma iti naimbag a daga ket nangtedda iti bunga, dagiti dadduma sagsangagasut, dadduma sagninem a pulo, dadduma saggatlo pulo.”

Saan a naawatan dagidi tattao ti mision ni Cristo idi immay. Saan a maibagay iti ninamnamada daydi wagas a yaayna. Ni Apo Jesus ti punganay ken nakaibatayan ti nasion ken turay dagidi Hudio. Nadiosan a tuding ti pannakaited dagidi nangayed a ser-bisioda. Nairanta dagitoy a mangisuro kadagiti tattao a dum-tengto, iti natudingan a tiempo, Daydiay intudtudo dagiti seremoniada. Ngem intanok dagidi Hudio dagitoy a ramitramit ken ser-seremonia, ket napukaw iti imatangda daydi panggepda. Nailem-meng kadakuada dagidi leksion a pinanggep ti Dios nga ited kadakuada gapu kadagitoy nga ugali, pagsasao, ken al-alagaden. Nagbalin dagitoy nga ugali ken annuroten a nanglapped iti panna-kaawat ken panangipakatda iti pudno a relihion. Ket idi immayen ti Kinapudno, iti langa ni Cristo, saanda a nabigbig Kenkuana ti pannakatungpal dagidi amin nga anniniwan. Inwalinda Daydi naiyanniniwan, ket kimpetda kadagidi anniniwan ken awanen ma-maayna a serseremonia. Immayen ti Anak ti Dios, ngem intuloyda ti dimmawat iti pagilasinan. Nagbalin ti ebanghelio ni Cristo a pakaitibkolanda agsipud ta sinapulda ti pagalasinan wen-no tanda a saan ketdi a maysa a Mangisalakan. Ninamnamada a paneknekan ti Mesias ti kinaisuna babaen kadagiti naindaklan nga ar-aramid ti panagpemek ken ti panangibangonna iti pagarianna iti rabaw ti rebba dagiti naidagaan a pagpagarian. Sinungbatan ni Cristo daytoy a namnama iti pangngarig ti agmulmula. Saan a gapu iti bileg dagiti igam, saan met a babaen iti nadara a dangadang, ti pannakaipasdek ti pagarian ti Dios, no di ket babaen ti pannakaimula ti baro a prinsipio iti puso dagiti tattao.

[20]

[21]

[22]

“Ti Anak ti tao ti agmula kadagiti nasayaat a bukel.” Mateo 13:37. Immay ni Cristo, saan a kas maysa nga ari, no di ket kas maysa nga agmulmula; saan a tapno parmekenna dagiti pagpagarian, no di ket ti panangiwarasna iti bukel; saan a tapno itudona kadagiti pasurotna dagiti naidagaan a balligi, no di ket iti apit a masapul a maumong kalpasan ti naanus a panagbannog ken babaen kadagiti panagpukaw ken pannakauppapay.

Naawatan dagidi Pariseo ti kaipapanan daydi pangngarig ni Cristo; ngem saan a nakaay-ayo kadakuada daydi leksion nga isurona. Pinagpinarangda a saanda a naawatan daytoy. Ad-adda manen a saan a naawatan dagidi kaaduan a tattao ti imbilangda a dakkell a palimed ken panggep ti naindaklan a mannursuro, a gapu kadagidi saona, nasagid ken natignay dagiti pusoda, ken nauppapay dagiti ambisyonda. Uray met dagidi adalan, saanda a naawatan daydi a pangngarig, ngem ketdi nariing ti ngayangayda. Immayda ken ni Jesus nga is-isuda ket dinawatda ti panangi- lawlawagna kadakuada iti pangngarig.

[23] Daytoy a tarigagay ti kinalikaguman ni Cristo a riingen, tapno itdenna koma kadakuada ti ad-adu pay ken matudtudo a pannursuro. Inlawlawagna ti pangngarig kadakuada, a kas met ti panangilawlawagnanto iti saona kadagiti amin a mangsapul Ken-kuana a sipapasnek ti pusoda. Saanto nga agbati iti kinasipnget dagidiay a mangadal iti sao ti Dios a silulukat dagiti pusoda nga agpaay iti pananglawag ti Espiritu Santo no maipapan iti kaipapanan ti sao. “No adda siasinoman nga agtarigagay a mangaramid iti pagayatanna,” kinuna ni Cristo, “maammoannanto ti pan-nursuro, no isut’ aggapu iti Dios, wenno agsaoak a Sisiak.” Juan 7:17. Awatento dagiti isu amin nga umay ken Cristo ti nalawlawag a pannakaammo iti kinapudno. Ilukatnanto kadakuada dagiti palimed ti pagarian ti langit, ket maawatanto ti puso nga agtarigagay iti kinapudno dagitoy a palimed. Agsilnagto ti nailangitan a lawag iti templo ti karama, ket maiparangarango daytoy kadagiti sabsabali a kas naraniag a silaw ti maysa a pagsilawan iti nasipnget a dalan.

“Rimuar ti agmulmula a mapan agmula.” Gapu ta saan unay a natalna idi ti kasasaad iti Dumaya, ket kankanayon nga adda dakkell a peggad ti pannakariribuk, nagtaeng dagiti umili iti uneg dagiti ili a nalikmut kadagiti nangato a bakud, idinto ta inaldaw met a rumuar ti mannalon a mapan agrabaho iti ruar dagitoy a bakud.

Kasta met a rimuar ni Cristo, ti nailangitan nga Agmul-mula, tapno mapan agmula. Pinanawanna ti kinatalged ken talna ti pagtaenganna, pinanawanna ti dayag nga adda Kenkuana iti sibay ni Amana idi awan pay ti lubong, pinanawanna ti saadna iti trono ti uniberso. Isut' rimuar a kas maysa a nagsagaba ken nasu- lisog a tao; rimuar a nagmaymaysa, tapno mapan. agmula a ma- buyogan iti lulua, tapno sibuganna, babaen ti pannakaaramat ti darana, dagiti bukel ti biag nga agpaay iti lubong a napukaw.

Kasta met a masapul a rumuar dagiti adipenna a mapan agmula Idi naayaban ni Abraham nga agbalin nga agmulmula iti bukel ti kinapudno, naibaga kenkuana, “Pumanawka iti dagam ken kadagiti kakabagyam, ken iti balay ni amam, ket mapanka iti daga nga ipakitakto kenka.” “Ket napan (rimuar) a dina ammo no adino ti pagturonganna.” Gen. 12:1; Heb. 11:8. Immay met ken ni Apostol Pablo ti damag a naggapu iti Dios idi adda nga agkar- kararag iti templo, “Inka (rumuarka) ta ibaonka iti adayu kadagiti Hentil.” Ara. 22:21. Kasta met a masapul a panawan dagiti naaya- ban a makikadua ken ni Cristo dagiti amin tapno sumurotda Ken- kuana. Masapul a mabungtol dagiti kadaanan a pannakikadkadia, maidisso dagiti plano nga agpaay itoy a biag, ken maisuko dagiti naidagaan a namnama. Masapul a maimula ti bukel iti baet dagiti lulua, kinamaymaysa, ken babaen ti panagsakripisio.

[24]

“Immula daydi agmulmula ti sao.” Immay ni Cristo tapno imulana ti kinapudno iti lubong. Nanipud pay pannakatnag ti tao iti basol, nagimulmulan ni Satanas kadagiti bukel ti biddut. Babaen ti kinaulbod, nagun-odna ti panangiturayna kadagiti tattao, ket kasta pay laeng ti wagasna ita nga agrabaho tapno dupraken- na ti pagarian ti Dios ditoy daga, ken tapno iyegna dagiti tattao iti babaen ti pannakabalinna. Kas maysa nga agmulmula manipud kadagiti nangato a lubong, immay ni Cristo tapno imulana dagiti bukel ti kinapudno. Daydiay laeng nakipagtakder kadagiti konsilio ti Dios, ken nagtaeng kadagiti kaunegan a santuario ti Agnayanon ti makaiyeg kadagiti tattao kadagiti nadarisay a prinsipio ti kinapudno. Nanipud pay pannakatnag ti tao iti basol, nagbalinen ni Cristo a manangipalgak iti kinapudno iti lubong. Babaen Kenkuana, maited kadagiti tao “ti sao ti Dios, isu nga agbiag ken agtaeng iti agnanayon.” 1 Pedro 1:23. Iti daydi immuna a kari a naibalikas iti natnag a sangkataoan idia Eden, immulan ni Cristo ti bukel ti ebanghelio. Ngem ti panag-

ministrana iti tengnga dagiti tattao ken iti trabaho nga impasdekna ti ad-adda a pakaipakatan daytoy a pangngarig.

Ti sao ti Dios ti bukel. Adda iti tunggal bukel ti maysa a pun-ganay ti panagtubo wenno biag. Adda a nailukon kenkuana ti biag ti bassit a mula. Kasta met nga adda biag iti sao ti Dios. Kunaen ni Cristo, “Espiritu ken biag dagiti sao nga insaok kada- kayo.” “Ti dumngeg iti saok ket mamati iti Daydiay nangibaon Kaniak, adda [25] biagna nga agnanayon.” Juan 6:63; 5:24. Iti tunggal bilin ken tung- [26] gal kari iti sao ti Dios, adda pannakabalin, ti met laeng biag ti Dios, tapno mabalin a tungpalen ti bilin ken agbalin a kinapudno ti kari. Daydiay umawat iti sao babaen ti pammati, aw-awatenna met ti biag ken kababalin ti Dios.

Iyeg ti bukel ti bunga a kapadana met laeng. Imula ti bukel kadagiti umisu a kasasaad, ket parang-ayennanto ti bukodna a biag iti mula. Awatenyo ti saan nga agrupsa a bukel ti sao, babaen ti pammati, iti uneg ti kararua, ket ibungananto ti maysa a biag nga umasping iti kababalin ken biag ti Dios.

Saan nga immula dagidi mannursuro ti Israël ti bukel ti sao ti Dios. Naigiddiat unay ti trabaho ni Cristo, a kas mannursuro iti ki- napudno, iti trabaho dagidi rabbi idi tiempona. Nagtaengda kadagiti ug-ugali, kadagiti pamanunotan ken arapaap dagiti tattao. Nasansan nga insukatda dagiti pannursuro ken insurat ti tao maipapan iti sao iti saad ti sao met laeng. Awan pannakabalin dagidi pannursuroda a mangted biag iti kararua. Ti met laeng sao ti biag ti ad-adda nga insuro ken inkasaba ni Cristo. Sinabatna dagidi nangsuo Kenkuana babaen iti simple nga, “Adda a naisurat.” “Ania ti kunaen dagiti Sursurat? ” “Kasano ti panagba- sam? ” Iti tunggal gundaway, inton mariing ti ngayangay gapu iti maysa a gayyem wenno kabu- sor, immulana ti bukel ti sao. Daydiay agkuna nga Isu ti Dalan, ti Kinapudno, ken ti Biag, Isu met laeng ti sibibiag a Sao, a nangitudo kadagiti Sursurat, a kunkunana, “Isuda ti mangpaneknek ti maipa- pan Kaniak.” Ket “rinugianna manipud ken ni Moises ken kadagiti mammadto,” inlukatna kadagidi adalanna “kadagiti amin a Sursurat dagiti bambanag a maipapan Kenkuana.” Juan 5:39; Lucas 24:27.

Masapul met nga aramiden dagiti adipen ni Cristo ti isu met laeng a trabaho. Kadagitooy nga aldaw, a kas met kadagidi nga aldaw, maiwalwalin laeng dagiti nabia a kinapudno iti sao ti Dios nga ag- paay kadagiti nataoan a kapanunotan ken parparbo. Saan nga awaten

ti adu kadagiti agparparang a ministro ti ebanghelio ti sibubukel a Biblia a kas naipaltiing a sao. Iwalin ti maysa a nasirib a tao ti maysa a paset; pagduaduaan met ti sabali ti sabali pay a paset. Isaadda ti pamanunotanda a nangatngato ngem ti sao; ket agbatay met dagiti Sursurat nga isursuroda iti bukodda a kina- turay. Dinadaeldan ti nadosan a kinapudnona. Iti kasta maimula a maiwaras dagiti bukel ti saan a panamati; agsipud ta mariribuk dagiti tattao, ket saandan nga ammo no ania ti patien da. Aduda dagiti patpatien a saanda a rebbeng ti agtaeng iti isip. Kadagidi aldaw ni Cristo, linikmut dagidi rabbi ti adu kadagiti paset ti Kasuratan kadagiti adayu ken di maawatan a panangilawlawag. Gapu ta binabalaw ti pannursuro ti sao ti Dios dagidi ar-aramidda, pinadasda a dadaelen ti bileгна. Dayta met Ia a banag ti maar- aramid kadagitoy nga aldaw. Napagparang ti sao ti Dios a kas napno kadagiti palimed a narigat a maawatan tapno adda pam- barda nga agsalungasing iti lintegna. Binabalaw ni Cristo dagitoy nga aramid idi tiempona. Insurona a masapul a maawatan dagiti amin ti sao ti Dios. Intudono dagiti Sursurat a kas di marupir ti kinaturayda, ket aramidentayo koma met ti kasta. Masapul a mai- datag ti Biblia a kas isut' sao ti Agnanayon ken di Agpatingga a Dios, a kas isu ti paggibusan amin a dangadang ken batay ti amin a pammati.

[27]

Natakawan ti Biblia iti pannakabalinna, ket makita dagiti bunga iti pannakaipababa ti naespirituan a biag. Kadagiti sermon nga aggapu kadagiti adu a pulpito kadagitoy nga aldaw, awan maipakita a nadosan a panakaiparangarang a mangriing iti konsensia ken mangted iti biag iti kararua. Saan a mabalin a kunaen dagiti agdengngeg, “Saan aya a rumayray ti pusota iti unegta, itay madama nga agsasao iti dalan, ken itay ilawlawagna kadata dagiti Sursurat? ” Lucas 24:32. Adu dagiti agsapsapul iti sibibiag a Dios, nga il-iliwenda ti nadosan a kaaddana. Saan a makapnek iti puso dagiti kapanunotan iti pilosopia wenno dagiti sinuratan a mabasbasa, uray kasanot' kinasayaatda. Awan pateg dagiti pammaneknek ken pinutputar dagiti tattao. Palubosanyo koma nga agsao ti sao ti Dios kadagiti tattao. Denggen koma dagiti nagdengdengngeg idi kadagiti ug-ugali ken nataoan a kapanunotan ti timek Daydiay a mabalin ti saona a pabaroen ti kararua nga agpaay iti biag nga agnanayon.

[28]

Maipapan iti naamaan a kinadungngo ken nalabon a parabur ti Dios ti kaaduan a sinarsarita ni Cristo; nagtaeng nga ad-adu iti

kinasanto ti kababalin ken ti lintegna; indatagna ti Bagina kadagiti tattao a kas Isu ti Dalan, ti Kinapudno, ken ti Biag. Dagitoy met koma ti bugas ti sermon dagiti ministro ni Cristo. Idatagyo ti kinapudno a kas makita ken ni Jesus. Ilawlawagyo dagiti sapulen ti linteg ken ti ebanghelio. Ibagayo kadagiti tattao daydi panagbiag ni Cristo a napakuyogan iti pananglikud iti bagi ken panagsakripsio; maipapan iti daydi pannakarabrangis ken ipapa- tayna; daydi' panagungar ken iyuulina sadi langit; ti panangiba- baetna kadakuada kadagiti pangukoman ti Dios; ken ti karina, "Umayakto manen, ket awatenkayto Kaniak met laeng tapno sadinoti yanko, addakay' met koma."

Lugar a pagsasaritaanyo dagiti biddut a kapanunotan, wenna sapulenyoy ti pannakirangetyo kadagiti kabusor ti ebanghelio, surotenyoy ketdi daydi panagpatulad ni Cristo. Agparang koma kadagiti panagbiagyo dagiti sadiwa a kinapudno nga aggapu iti paggamengan ti Dios. "Ikasabayo ti sao." "Agmulakayo iti sibay dagiti dandanum." "Umagawakayo iti tiempo ken saanna a tiempo." "Daydiay addaan iti saok, saonna koma a simamatalek ti saok. Ania aya ti taep iti trigo? kuna ni Jehova." "Tunggal sao ti Dios napadasen. . . Dika nayonan dagiti sasaona, di la ket ta tubngarennaka, ket masarakanka a mangulbod." 2 Tim. 4:2; Isa. 32:20; Jer. 23:28; Prob. 30:5,6.

"Immula ti agmulmula ti sao." Naidatag ditoy ti naindaklan a prinsipio a masarakan koma iti amin a trabaho ti pannursuro. "Ti bukel isu ti sao ti Dios." Ngem kadagiti adu unay a pagadalan, maiwalwalin laeng ti sao ti Dios. Sabsabali nga adalen ti mangpunno iti isip. Dakkel a paset ti sistema ti pannursuro ti maipaay kadagiti manurat nga awanan pammati iti Dios. Nailagalaga dagiti kapanunotan a mamagduadua kadagiti linaon dagiti pagbasaan. Mangiyaw-awan dagiti dadduma a basbasaen maipapan iti siensia, gapu ta saan nga umisu ti pannakaipaawat dagiti naduptalanda. Maidilig ti sao ti Dios kadagiti maibilang a pannursuro ti siensia ket maiparang a kasla

[29] di mabalin a pagtalkan ken pagsanggiran. Kasta ti pannakaimula dagiti bukel ti panagdua- dua kadagiti agtutubo, ket agrusingda inton dumteng ti panna- kasuot. Inton mapukawen ti pammati iti sao ti Dios, awanton ti mangibagnos iti kararua, ken talgedna. Maawiston dagiti agtutubo a magna kadagiti dandana a mangipanaw kadakuada iti Dios, ken manipud iti biag nga agnanayon.

Daytoy ti ad-adda a gapu ti panagadu ti kinadakes ditoy lubong kadagitoy nga aldaw. Inton maiwalinen ti sao ti Dios, maiwalin metten ti pannakabalinna a mangigawid ken mangteng- ngel kadagiti dakes a rikna ti puso a linalasag. Agmula dagiti tattao iti lasag, ket iti lasag apitendanto met ti panagrupsa.

Daytoy met ti makaigapu iti kinakapuy ti isip ken kinasadut. Iti panagbaw-ing manipud iti sao ti Dios tapno agtaraontayo kadagiti sinuratan dagiti tattao a saan a napaltiingan, agbalin a nakuriteng ken awanan pate g ti isip. Saan a mayasideg kadagiti nauneg ken nalawa ti sinaklawna a prinsipio ti agnanayon a kina- pudno. Ibagay met ti pannakaawat ti bagina iti pannakaawatna kadagiti sapasap ken kadawyan a ‘bambanag, ket gapu iti pan- nakaipamaysana kadagitoy agpatingga a bambanag, isut’ mapa* kapsut, mapakuriteng ti pan- nakabalinna, ket kalpasan ti panag- labas ti sumagmamano a tiempo, saannanton a mabalin ti agbennat a mangsaklaw kadagiti dadakkel a bambanag.

Dagitoy ti ulbod a pannursuro. Isut’ trabaho ti tunggal man- nursuro ti mangikapet iti isip dagiti agtutubo kadagiti dadakkel a kinapudno manipud iti sao ti Paltiing. Daytoy ti sursuro a nasken nga agpaay itoy a biag ken iti biag a mapasungad.

Saan koma a maipagarup a daytoyto ti manglapped iti pan- nakaadal dagiti siensia, wenna mangpataud iti nababbaba a tukad ti sursuro. Kas ti kangato dagiti langlangit ken kas ti kalawa ti uniberso ti pannakaammo iti Dios. Awanen ti sabali a makaitan- ok ken makaited iti pigsa, wenna kired a kas ti panagadal kadagiti dadakkel a topiko nga adda pannakainaigda iti biagtayo nga ag- nanayon. Sapulen koma dagiti agtutubo a petpetan dagitoy inted ti Dios a kinapudno, ket dumakkelto dagiti isipda ken pumigsadanto iti pannakawatwatda. Iyegnanto ti tunggal agad-adal a managtungpal iti sao iti nalawlawa a panag- panunot, ket itdennanto pay kenkuana ti maysa a kinabaknang ti pannakaammo a saan a mapukaw.

Ti sursuro a magun-odan babaen iti panagsukimat kadagiti Sur- surat isut’ pannakaammo a naipakuyog iti kapadasan maipa- pan iti plano ti pannakaisalakan. Dayta a sursuro ti mangisublin- to iti na- pukaw a ladawan ti Dios iti kararua. Papigsaen ken salaknibannanto ti isip manipud iti pannakasulisog, ket itutopnan- to ti agsursuro tapno agbalin a makipagtrabaho ken ni Cristo iti trabaho ti kaasi nga agpaay iti lubong. Isuntot’ mamagbalin kenkuana a kamkameng ti

[30]

nailangitan a kaamaan, ken mangisa- gana kenkuana a makiraman iti tawid dagiti sasanto ti lawag.

Ngem mabalin laeng nga iparaman ti mannursuro iti nasantoan a kinapudno daydiay naammoanna met laeng babaen ti kapadasan. “Immula ti agmulmula daydi kukuana a bin-i.” Insuro ni Cristo ti kinapudno gapu ta Isu met laeng ti kinapudno. Naipakuyog ti bukodna a panunot, ti kababalinna, ti kapadasan ti panagbiagna iti pannursurona. Kastanto met ti maaramid kadagiti adipenna: masapul met a pagbalinen dagiti mannursuro iti sao a bukodda a kapadasan ti banag nga isursuroda. Masapul nga ammoenda no ania ti kayat a sawen ti panagbalin ni Cristo kadakuada a kinasirib ken kinalinteg ken kinasanto ken subbot. Iti panangidatag iti sao ti Dios nga agpaay kadagiti sabsabali, saanda koma a pagbalinen a kasla mapagduaduaan. Saoenda koma a maikuyog ken ni Pedro, “Saanmi a sinursurot dagiti nainsikapan a palpaltuad idi impakaammomi kadakayo ti pannakabalin ken yaay ni Apotayo a Jesu Cristo, no di ket nasaksian dagiti matami ti dayagna.” 2 Pedro 1:16. Mabalin koma a saoen ti tunggal ministro ni Cristo ken tunggal mannursuro a maikuyog ken ni maay-ayat a Juan, “Naiparangarang ti biag, ket nakitami, ket paneknekanmi, ket ipakaammomi kadakayo ti biag nga agnana- yon nga adda idi iti Ama, ket naipakita kadakami.” 1

[31] Juan 1:2.

Ti Daga - iti Abay ti Dalan

Nangnangruna a sagiden ti pangngarig ti agmulmula ti banag ti panagtubo ti bukel iti daga a nakaimulaanna. Babaen itoya pangngarig, kasla kinuna ni Cristo met laeng kadagidi nagdeng- ngeg Kenkuana, Saan a natalged ti panagtakderyo a mangdillaw iti trabahok, wenno panangtarakenyo iti pannakauppapay gapu ta saan a maibagay kadagiti kapanunotanyo. Ti kadakkelan a pari- kutyu isu daytoy, Kasanot’ panangawatyo iti damag nga intedko? Agbatay ti agnanayon a pagtungpalanyo iti panangawat wenno panangiwalinyo.

Iti panangilawlawagna iti bukel a nagdisso iti igid ti dalan, kinunana, “No adda agdengngeg iti sao ti pagarian ket saanna a maawatan, umay ti dakes ket parutenna ti naimula iti pusona. Daytoy ti naimula iti dinna ti dalan.”

Itakderan daydi bukel a naimula iti dalan ti sao ti Dios no agdisso iti puso ti maysa a tao a di mangipangpangag ken di mangikaskaso. Kas iti dalan a timmangken gapu iti masansan a pannakapayatpay-atna gapu kadagiti tao ken animal, kasta met ti puso a nagbalinen a nagdalanan ti kinainlubongan, dagiti ragrag- sak ken basolna. Gapu iti pannakapasagepsepna kadagiti naimbu- bukodan a panggep, ken naimbasolan a panagpabus-oy, mapa- tangken ti kararua babaen ti kinamanangalilaw ti basol. Mapilay dagiti naespirituan a rikna. Mangngeg dagiti tao ti sao ngem saan da a maawatan. Saan da a malasin a maipakat kadakuada daytoy. Saanda a mabigbig ti kasapulanda wenno ti pagpeg- gadanda. Saanda a makita ti ayat ni Cristo, ket palabasenda ti damag ti parabuma a kasla awan bibiangna kadakuada.

Kas kadagiti tumatayab a sisasagana a mangpidut iti bukel iti igid ti dalan, kasta met a sisasagana ni Satanas a mangpidut kadagiti bukel ti nadiosan a kinapudno manipud iti kararua. Mabuteng di la ket ta riingen ti sao ti Dios daydiay awanan annad ket agtubo iti timmangken a pusona. Adda met ni Satanas ken dagiti anghelna iti gimong a pakaikasabaan ti ebanghelio. Bayat ti panangpadas dagiti anghel a mangimaldit iti sao ti Dios iti puso, sisasagana met ti kabusor a mamagbalin nga awan kapapay-an ti sao ti Dios. Babaen ti kinapasnek a patasen met ti gurana, padasenna a lappedan ti trabaho ti Espiritu Santo. Bayat ti pangguyugoy ni Cristo iti kararua babaen ti ayatna, padpadasen met ni Satanas nga ibaw-ing ti imatang daydiay matignay nga agsapul iti Mangisalakan. Iturongna ti imatang kadagiti nailu- bongan a bambanag. Pataudenna ti panagdillaw, wenno isinga- singna ti panagduadua ken di panamati. Mabalina saan a makaay-ayo ti panagsao ti agsasao, ket pagsasaritaan dagiti agdengngeg daytoy a pakapilawan. Iti kasta awan ti manayon a maldit a mabalina nga aramiden ti kasapulanda a kinapudno nga imbaon a siaayat ti Dios.

Adu dagiti katulongan ni Satanas. Adu kadagiti agparparang a Kristiano ti tumultulong iti mannulisog a mangikkat kadagiti bukel ti kinapudno manipud kadagiti sabsabali a puso. Adu kadagiti agdengngeg iti pannakaikasaba ti sao ti Dios ti mamagbalin kenkuana a puon dagiti adu a panagdillaw iti pagtaenganda. Agtugawda aman- gukomiti sermon a kas ti aramidenda koma iti sinao ti maysa a politiko a nagbitla. Malais ken mauyaw ti damag a maibilang koma

[32]

a kas sao ti Apo. Naway a mapagsasaritaan ti kabibiag, panggep, ken aramid ti ministro, kasta met ti inaramid dagiti padada a kamkameng iti iglesia. Maipatay dagiti nakaro a panangukom, maunit dagiti damdamag a sarsarita, ket maipang- ngeg daytoy kadagiti di pay mamati. Masansan nga isao dagiti nagannak dagitoy a dengdenggen dagiti annakda. Iti kasta, madadael ti panagraem kadagiti babaonen ti Dios, ken kasta met iti damag nga itedda. Adu met ti maisuro a mangibilang a nalag-an laeng ti sao ti Dios.

[33] Iti kasta iti pagtaengan dagiti adu nga agparparang a Kristiano, masursuroan dagiti adu nga agtutubo nga agbalin a saan a mamati. Santo masdaaw dagiti nagannak no apay a bassit laeng ti ngayangay dagiti annakda iti ebanghelio, ket nalakada unay nga agduadua iti kinapudno ti Biblia. Masdaawda no apay a narigat a danunen ida dagiti ulidan a namoralan ken narelihionan. Saanda a makita a dagiti met laeng pinagpatuladda ti namatangken iti puso dagiti annakda. Saan a masarakan ti nasayaat a bukel ti disso a pagramutanna, iti kasta, isut' piduten ni Satanas nga italaw.

Kadagiti Nabato a Disso

“Ket daydiay immawat iti bukel kadagiti kababatoan isu daydiay dumngeg iti sao ket awaten na a siraragsak; nupay kasta awan ti ramutna ket mamati iti apagbiit; ket iti aldaw ti rigat ken panakaidadanes gapu iti sao, dagus a maitibkol.”

Saan unay a makauneg daydiay bukel a naimula iti kabatoan gapu ta bassit ti dagana. Napardas ti panagrusing ti mula ngem saan a makasarut ti ramut iti bato tapno makasarak koma iti taraonna a mangted iti panagdakkeln, ket iti di mabayag malaylay ken manganjo. Adu kadagiti agpinarang nga adda relihionna ti umasping iti disso a kabatoan. Kas iti bato nga adda iti uneg ti daga nga akinrabaw, adda timmangken a puso a managimbubukodan iti likudan dagiti nasayaat a tarigagay. Saan a naparukma ti panagayat iti bagi. Saanda a nakita ti kinadakes ti basol, ket saan a napagpakumbaba ti puso gapu iti kaadda ti basol kenkuana. Mabalina a nalaka a maawis daytoy a kita, ket agparangda a kasla masirib, ngem narabaw ti relihionda.

Pumanaw dagiti dadduma, saan a gapu ta awaten dagiti tattao a nadardaras ti sao, wenno gapu ta naragsakda kenkuana. Apaman

a nangngeg ni Mateo ti ayab ti Apo, dinagdagusna ti timmakder, pinanawanna amin, ket simmurot Kenkuana. Apaman a sumrek ti nadiosan a sao kadagiti pusotayo, tarigagayan ti Dios nga isu komat' awatentayo; ket nalinteg no awatentayo daytoy a siraragsak. "Addanto ragsak sadi langit gapu iti maysa a manag- basol nga agbabawi." Lucas 15:7. Ket addanto met ragsak iti puso ken kararua a mamati ken ni Cristo. Ngem saan a gantingen dagiti immawat iti sao a nadardaras iti pangngarig ti kaipapanan ti inawatda. Saanda nga usigen no ania ti sapulen ti sao ti Dios kadakuada. Saanda nga idilig daytoy kadagiti ugalida iti biag, kasta met a dida isuko dagiti bagbagida a patengngel ken paiturayan kenkuana. Agpababa dagiti ramut iti uneg ti daga, ket nupay isudat' saan a makita, taraonanda ti mula. Kasta met ti maysa a Kristiano; mataraonan ti naespirituan a biag babaen ti di makita a pannakaisilpo ti kararua ken ni Cristo, babaen ti pammati. Ngem agpannurray dagiti kabatoan a managdengngeg iti bagida a saan ketdi a ken ni Cristo. Agtalekda kadagiti bukodda a naimbag nga ar-aramid ken naimbag a pangpanggepda, ket napigsada iti bukodda a kinalinteg. Saanda a napigsa iti Apo, ken iti pannaka- balin ti bilegna. Kastoy dagiti awanan ramut; gapu ta saanda a naisilpo ken ni Cristo.

[34]

Ti napudot nga init iti kalgaw a pangpatibker ken mamag- luom iti bukel, isu met laeng ti mangdadael iti daydiay awanan ramut a nauneg. Kasta met daydiay awanan ramut a nauneg, saan nga agbayag; ket inton dumtengen dagiti rigrigat ken pannaka- idadanes gapu iti sao, dagusda a maitibkol. Adu dagiti umawat iti ebanghelio a kasla pagkamangan manipud iti rigat, a saan ketdi a pakaisalakanan manipud iti basol. Agragsakda iti mabiit, agsipud ta pagarupenda a wayawayaanto ida ti relihion manipud iti rigat ken pannakasuo. Inton nasayaat ti panagannayas ti biagda, mabalin nga agparangda a naimbag a Kristiano. Ngem kumapuyda inton umay dagiti nabara a suot ti sulisog. Saanda a mabalin nga ibturen ti pannakaumsi gapu ken ni Cristo. Inton itudo ti sao ti Dios ti pagay-ayat a basol, wenna sapulenna ti pananglikud iti bagi wenna panagsakripisio, maitibkolda. Narigatda nga aramiden ti panagbalbaliw ti panagbiagda. Kumitada iti agdama a panagrigat ken pannakasuo ket malipatanda dagiti agnanayon a kinapudno. Kas kadagidi adalan a nangpanaw ken ni Jesus, sisasaganada nga agkuna, "Narigat daytoy nga awaten; siasino ti makaibtur kenkuana?" Juan 6:60.

[35] Adu dagiti agkuna nga agserserbida iti Dios ngem agku- rangda iti kapadasan ken pannakaammo Kenkuana. Naibatay iti bukodda a pagduyosan ti tarigagayda a mangaramid iti pagaya- tanna, saan a gapu iti nauneg a pammatida a kas tinignay ti Espiritu Santo. Saan a maitunos iti linteg ti Dios ti aramidda. Agparangda nga inawatda ni Cristo a kas Mangisalakanda, ngem saanda met a pasien nga ikkanna ida iti pannakabalin a mangparmek kadagiti basbasolda. Awan napersonalan a pannakibagida iti sibibiag a Mangisalakan, ket ipasimudaag dagiti kababalinda dagiti pagkur- kuranganda, agpad- pada a tinawid ken pinarang-ay.

Isut' maysa a banag ti panangayon iti pannakaaramat ti Espiritu Santo, ket sabali met a banag ti panangawat iti trabahona a kas mang- babalaw a mangayab iti panagbabawi. Adu dagiti makarikna iti pan- nakayadayuda iti Dios, ken ti pannakabigbigda iti pannakaadipenda iti kinaagum ken iti basol; padasenda met ti agbabawi; ngem saanda met nga ilansa ti kinaimbubukodanda. Saanda nga iyawat a mam- inpinsan dagiti bagbagida kadagiti ima ni Cristo tapno sapulenda koma ti nadiosan a bileg a mangaramid iti pagayatanna. Saanda a tumulok a padamily tapno umaspingda koma iti ladawan a nadiosan. Iti sapasap a pamayan, bigbigenda dagiti pagkurkuranganda, ngem saanda met nga idisso wenno baybay-an dagiti matudtudo a basolda. Pumigsa ti daan ken naimbubukodan a katatao gapu iti tunggal saan nga umisu nga aramid.

Ti kakaisuna a namnama nga agpaay kadagitoy a tattao isu ti panangbigbigda ken panangawatda iti kinapudno dagidi sinao ni Cristo ken ni Nicodemo, "Masapul a mayanakka a mabal- bali- wan." "Malaksid no mayanak ti maysa a tao manipud idiaiy ngato, saannanto a makita ti pagarian ti Dios." Juan 3:7,3.

Ti pudno a kinasanto isut' pannakaisuko a naminpinsan iti ser- bisio ti Dios. Daytoy ti batay ti pudno a nakristianoan a biag. Dawat- en ni Cristo ti awan igawgawidna a pannakaitalaga, saan a nabingay a panagserbi. Sapulenna ti puso, ti isip, ti kararua, ken ti pigsa. Saan koma a maay-ayo ti bagi. Saan a Kristiano daydiay agbibbiag nga agpaay laeng iti bagbagina.

[36] Masapul nga agbalin ti ayat a prinsipio ti panagaramid. Ayat ti batay ti turay ti Dios idiaiy langit ken ditoy daga, ket isut' masapul nga agbalin met a batay ti nakristianoan a kababalin. Daydaytoy ti makabalin a mangaramid ken mangigawid kenkuana a saan a maga-

raw. Daydaytoy ti makaited kenkuana iti kabaelan a sumaranget iti suot ken sulisog.

Maipalgakto ti ayat iti panagsakripisio. Naibatay iti sakripisio ti piano ti pannakasubbot-maysa a sakripisio a kasta unay ti kalawa ken kauneg ken kangatona a di marukod. Inted ni Cristo amin nga agpaay kadatayo, ket sisasagananto met dagidiay nga umawat ken ni Cristo nga agsakripisio a gapu iti Mannubbotda. Agbalinto a kangrunaan kadakuada ti maipapan iti dayaw ken dayagna.

No ayatentayo ni Jesus, ayatentayonto met ti agbiag nga agpaay Kenkuana, ti pangidatag kadagiti datdatontayo Kenkuana, ken ti panagtrabaho nga agpaay Kenkuana. Nalag-anto ti panagbannog. Gapu Kenkuana, agumantayto ti ut-ot ken panagbannog ken panagsakripisio. Makipagriknatayto iti tarigagayna nga agpaay iti pannakaisalakan dagiti tattao. Mariknatayto ti isu met la a nadungngo a panagtarigagay nga agpaay kadagiti karkararua a kas ti nariknana idi.

Daytoy ti relihion ni Cristo. Aniaman nga agkurang iti daytoy isut' maysa nga allilaw. Saanto a maisalakan ti uray maysa a kararua gapu laeng iti pamanunotan maipapan iti kinapudno wenno panagparang a kas adalan. Saanatayo a kukua ni Cristo malaksid no kukuanatayo a sibubukeL Agbalin dagiti tattao a nakapuy iti panggep ken nalaka nga agbaliw iti tarigagay gapu iti saan a napusoan a panagbiag iti nakristianoan a biag. Agbalin a nabato a managdengngeg ti maysa a tao gapu iti panangpadpadas- na nga agserbi nga agpada ken ni Cristo ken iti bagina, ket saanto nga agbayag inton umay kenkuana ti pannakasuo.

Kadagiti Kasiitan

“Ket ti naimula iti kasiitan isu daytoy ti dumngeg iti sao; ngem leppesen ti agawa itoy a lubong ken ti panangallilaw dagiti kinabaknang ti sao a naimula, ket saan a makapagbunga.”

Masansan nga agdisso ti bukel ti ebanghelio kadagiti kasiitan ken karuotan; kei no awan panagbalbaliw a namoralan iti puso a nataoan, ket no saan a maidisso dagiti daan a kadmawyan ken kannawidan ken ti immuna a biag a naimbasolan, no saan a maikkat manipud iti kararua dagiti galad ni Satanas, malpesto tinaimula. Dagitinto siit ti maapit, ket leppesendanto ti trigo.

[37]

Sa laeng rumang-ay ti parabur iti puso a kankanayon a sisasagana nga agpaay kadagiti napateg a bin-i ti kinapudno. Agtubonto dagiti bukel ti basol iti uray ania a pagmulaan; saanda a masapul ti masukay; ngem masapul tinaannad a pannakasukay ti pagtubuan ti parabur. Kankanayon a sisasagana dagiti siit ken kalunay, ket masapul met ng a u maddang a kankanayon ti trabaho ti pannakagugor. No saan a paiturayan ti puso iti Dios, no saan nga agtultuloy ti panagtrabaho ti Espiritu Santo a mangpasayaat ken mangpatan-ok iti kababalin, iparangto dagiti daan nga ugali ti kaaddada iti biag. Mabalín nga agpinarang dagiti tao a mamati iti ebanghelio; ngem malaksid no pasantoen ida ti ebanghelio, awanto ti mamaay dayta a panagpinarangda. No saanda a magun-odan ti balligi a mangparmek iti basol, ti basolto ti agballigi a mangparukma kadakuada. Dumakkello manen dagiti siit a napar-dawan ngem saanda a naparut, agingga a mapunno manen ti kararuä kadakuada.

Intudo ni Cristo dagiti bambanag a napeggad iti kararuä. Kas inlanad ni Marcos, innagananna dagiti ay-ayo ti lubong, ti kina-manangallilaw ti kinabaknang, ken ti kinagaramugam kadagiti daduma pay a bambanag. Itudo ni Lucas dagiti ragsak, agawa, ken kinabaknang daytoy a biag. Daytoy mangleppes iti sao, daydiay dumakdakkell ken naespirituan a bukel. Sumardeng ti kararuä a gumun-od iti taraon manipud ken ni Cristo, ket matay ti naespirituan a biag iti puso.

[38] “Dagiti kinaagawa toy lubong.” Awan siwawaya a bunggoy ti tao iti pannulisog ti nailubongan a kinaagawa. Kadagiti napang-law, iyeg ti bannog ken panagkurang ken ti panagbuteng iti panagkurang dagiti parikut ken dadagsen. Umay met kadagiti nabaknang ti panagbuteng iti pannakapukaw ken agduduma pay ken nagkaadu a panagdandanag. Malipatan ti adu kadagiti pasurot ni Cristo ti leksion nga imbilinna a sursuroenda manipud kadagiti sabong iti tay-ak. Saanda nga agtalek iti kankanayon a panangay-aywanna. Saan a mabalín nga awiten ni Cristo dagiti dadagsenda gapu tadida met iyeg ida Kenkuana. Gapuna a dagiti agawa ti biag a mangiduron koma kadakuada a mapan iti Mangisalakan nga agpatulong ken agpaJiwliwa, isuda metten ti mangisina kadakuada Kenkuana.

Adu koma kadagiti nabunga nga agpaay iti serbisio ti Dios ti agturong iti panagurnong iti sanikua. Maibukbok ti isu amin a pigsada kadagiti negosio, ket mariknada a masapul a baybay-anda dagiti

bambanag nga agpaay iti naespirituan a biagda. Iti kasta, isinada dagiti bagbagida iti Dios. Maibaga kadayo iti Nasantoan a Surat a “saan koma a mapukaw ti regtayo.” Roma 12:11. Masapultayo ti agtrabaho tapno mabalintayo ti mangted iti napanglaw. Masapul nga agtrabaho dagiti Kristiano, masapul nga agnegosioda, ket mabalinda nga aramiden daytoy a saanda nga agbasol. Ngem adu dagiti kasta unayen ti pannakapasagepsepda iti negosio nga awanen ti tiempoda nga agkararag, awanen ti tiempoda nga agadal iti Biblia, awanen ti tiempoda nga agsapul ken agserbi iti Dios. No dadduma, agbisin ken agwaw ti kararua nga agpaay iti kinasanto ken ti langit; ngem awanen ti tiempo a lumasin manipud iti arimbangaw ti lubong tapno dumngeg koma iti naarian ken naturay a pannakisao ti Espiritu ti Dios. Maikadkadua laengen dagiti bambanag maipapan iti agnanayon, ket agbalin dagiti bambanag ti lubong a kangrunaan. Saan a mabalin ti bukel ti sao ti mangted iti bunga; agsipud ta maited metten ti biag ti kararua a mangtaraon kadagiti siit ti kinainlu- bongan.

Agtinnag iti isu met la a biddut ti adu kadagiti addaan iti sabali a panggep. Agtartrabahoda nga agpaay iti pagimbagan dagiti sabsabali; adu dagiti pakakumikomanda, ket palubosanda dagiti pagrebbenganda a mangsallin iti panagdcbosion. Mabaybay-anen ti pannakisao iti Dios babaen ti kararag ken panagadal iti saona. Malipatandan a kinuna ni Cristo, “No awanak, awan ti mabalinyo nga aramiden.” Juan 15:5. Magnada a makisina ken ni Cristo, saan a nagameran ti biagda iti paraburna, ket agparang dagiti tanda ti kinaimbubukodan. Mamulitan ti panagserbida gapu iti tarigagayda iti nangato a saad ken kinaturay, ken babaen kadagiti nagubsang ken di nasayaat a kababalin ti saan a naparmek a puso. Daytoy ti maysa kadagiti kangrunaan a palimed a pakaigapuan ti pannakasaaw ti nakristianoan a panagtrabaho. Daytoy ti gapuna a masansan a bassit unay ti bungada.

‘Ti panangallilaw ti kinabaknang.’ Adda makaay-ayo ken mangallilaw a pannakabalin ti panagayat iti kinabaknang. Masansan unay a malipatan dagiti agtagikua iti nailubongan a sanikua a ti Dios ti mangted kadakuada iti pannakabalin a mamataud iti sanikua. Kunaenda, “Ti pannakabalinko ken ti bileg ti imak ti naka- gunod itoy a kinabaknang.” Deut. 8:17. Lugar a riingen koma ti kinabaknangda ti panagyaman iti Dios, isu met ti mangiturong kadakuada a mangitan-ok iti bagida. Mapukawda ti panagpannu- rayda iti Dios

[39]

ken pagrebbenganda iti padada a tao. Lugar nga ibilangda koma ti kinabaknang a kas maysa a talento a maaramat a pakaidayawan ti Dios ken pakaitag-ayan ti sangkataoan, isut' kitaenda ketdi a kas maysa a maaramat nga agpaay kadakuada. Lugar a parang-ayenna iti tao dagiti galad ti Dios, iti kasta a pannakaaramatna, parang-ayen ti sanikua dagiti galad ni Satanas. Maleppes ti bukel ti sao gapu kadagiti siit.

“Ken dagiti ragragsak daytoy a biag.” Adda peggad iti pagliwliwaan a maaramat laeng a pangrenrennek iti nataoan a rikna. Amin dagiti ugali ti panagrenrennek a mamakapsut kadagiti bileg ti bagi, wenna mangkullaap iti naespirituan a panagkita, isudat' “nailasagan a derrep a manggubat iti kararua.” 1 Pedro 2:11.

[40] “Ken dagiti tartarigagay nga aglablabes.” Saan a dagitoy dagitay nasken a naimbasolan iti kinaisuda met laeng, no di ket isuda dagitay maaramid ken maibilang a nangnangruna ngem ti pagarian ti Dios. Aniaman a mangawis iti isip a sumina iti Dios, aniaman a mangipanaw iti panagayat ken Cristo, daytoy met ti kabusor ti kararua.

Minuyungan ti Agkabannuwag a Puso

No di pay unay nataengan ti isip ket nabileg pay laeng, ken nalaka pay laeng a masursuroan, adda dakkal a sulisog nga agturong iti ambision nga agpaay iti bagi, tapno agserbi iti bagi. No agballigi dagiti nailubongan a piano, adda panagduyos nga agtuloy iti dayta nga aramid a mangbibineg iti konsensia, ket lappedanna ti apagisu a panangrukod wenna panangbalabala no ania dagiti mangbukel iti pudpudno a kinatan-ok ti kababalin. No naparabur dagiti kasasaad nga agpaay itoy ngairarang-ay, makitan- to ti idadakkal iti maysa a turong nga ipawil ti sao ti Dios.

Itoy a tiempo a nalaka pay laeng a matubay ti biag dagiti annakda, dakkal ti susungbatan dagiti nagannak. Adalenda koma no kasanot' pananglikmutda kadagiti agtutubo kadagiti umisu nga impluensia, impluensia a mangtedto kadakuada kadagiti umisu a panirigan ti biag ken ti pudpudno a panagballigina. Ngem iti saad daytoy, nagadu ketdin dagiti nagannak a pagbalinenda a kang- runaan ti pananggun-odda iti natalged ken narang-ay a masak- bayan dagiti annakda. Mapili amin dagiti pannakilangenda a daytoy ti pampanunotenda.

Aramiden dagiti adu a nagannak ti pagtaenganda iti maysa a dakkell a siudad, ket iyam-ammoda dagiti annakda iti nangato a kagimongan. Likmutenda ida kadagiti impluensia a mangiturong iti kinatangsit ken kinainlubongan. Iti kastoy a liklikmut, mapabassit ti isip ken ti kararua. Mapukawen iti imatang dagiti natan-ok a panggep ti biag. Maisukat ti gundaway a panagbalin nga annak ti Dios, agtawid iti kinaagnana- yon, gapu iti nailubongan a kinarang-ay ken kinabaknang. Sapu- len dagiti adu a nagannak a parang-ayen ti ragsak dagiti annakda babaen ti panangrennekda iti ayatda kadagiti pagliwliwaan. Palu- bosanda ida a mangpalabas iti adu a tiempoda kadagiti ay-ayam, ken idadar-ay-da kadagiti dadaya ti ragragsak, ket ikkanda ida iti kuarta tapno aramatenda a pagparammag ken pangrenrennek kadagiti bagbagida. No umad-adu ti panagrenrennek kadagiti ragragsak, ad-adda met nga isut' pumigsa. Umad-adda a maibukbok ti tiempo dagiti agtutubo kadagiti ragragsak, ayingga a masursuroda nga ibilang nga isun ti kadakkellan a panggep ti biag. Mabukelda dagiti ugali ti kinasadut ken panagrenrennek ket dagitoy ti magbalin a narigat kadakuada ti agbalin anatibkera Kristiano.

[41]

Uray pay ti iglesia nga isu komat' adigi ken batay ti kinapudno, masarakan a tultulonganna daytoy naimbubukodan a panagayat iti ragragsak. Inton masapul a paaddaen ti kuarta nga agpaay kadagiti narelihionan a panggep, ania a wagas ti aramaten dagiti ig-iglesia? - panaglako, pannangan, peria, ken uray pay loteria, ken umas-asping a banag. Masansan a matabbaawan ti disso a pagdaydayawan gapu kadagiti ramrambak ken panagii- num, panaglako, panag-gatang, ken panagragragsak. Mapabassit iti imatang dagiti agtutubo ti panagraem iti balay ti Dios ken panagraem iti panagdaydayaw. Mapakapsut ti bileg dagiti panangi- luray iti bagi. Maaramat ti kinaimbubukodan, gartem, kinapa- rammag, ket pumigsa dagitoy bayat ti pannakarennekda.

Mailikmut kadagiti sisiudad ti panagsapul kadagiti ragragsak ken pagliwliwaan. Masaaw ken agladingit dagiti nagannak, a mangpili iti maysa a siudad nga agpaay kadagiti annakda, nga ipagpagarupda nga it-itdenda kadakuada dagiti dadakkell a gundaway, ket agbabawida iti biddutda ngem naladawen. Napardas ti panagbalinen dagiti siudad dagitoy nga aldaw a kas idi Sodoma ken Gomorra. Mapabileg ti kinasadut gapu kadagiti adu unay a ramrambak. Maparasuk ti tunggal rikna gapu kadagiti ay-ayam - panagbuya

[42] iti teatro, lumba dagiti kabalyo, sugal, panaginum iti naingel, ken panagragsak. Maiyagus ti agtutubo gapu iti agdinama a moda ti panagbiag. Maluktan ti maysa a ruangan nga agpaay iti maysa a layus dagiti sulisog gapu iti ayat dagiti adu kadagiti pagliwliwaan. Ibukbokda ti bagi ken tiempoda iti ragsak ti gimong ken awan mamaayna a ragsak ket adda pannakabartek ti isip nga ibunga ti pannakikadkaduada kadagiti naigamer kadagiti ragsak. Isudat' maiturong manipud maysa a pagrenrennekan agingga iti sabali a pagrenrenne kan, agingga a mapukawda nga agpada ti tarigagay ken kabaelan nga agpaay iti makatulong a panagbiag. Mabibineg dagiti narelihionan a tarigagay da; mapakudrep ti naespirituan a biagda. Mapalaad amin dagiti natantan-ok a galad ti kararua, ken amin a nangisilpo iti tao iti naespirituan a lubong.

Agpayso a mabalin a makita dagiti dadduma ti kinamaagda ket agbabawida. Mabalin a pakawanen ida ti Dios. Ngem nalpasdan a sinugat dagiti bukodda a kararua, ket inyegda met laengen kadagiti bagbagida ti agpaut a peggad. Dakkelen ti pannakadadael ti pannakabalin nga agilasin, isu a rebbengna koma a naaywanan a natadem ken nasiglat a mamaglasin iti naimbag ken ti dakes. Naginaddan a mangbigbig iti mangidaldalan a timek ti Espiritu Santo, wenno mangilasin kadagiti kinasikap ni Satanas. Masansan nga iti tiempo ti peggad, matnagda iti pannakasulisog, ket maiyadayuda iti Dios. Agbalin ti paggibusan ti naigamer iti ragsak a panagbiagda a kas pannakadadael itoy a lubong ken iti lubong a mapasungad.

Aramaten ni Satanas dagiti kinaagawa, kinabaknang, ken ragsak iti sugal ti biag nga agpaay iti nataoan a kararua. Naiteden ti ballaag, "Dikay' ayaten ti lubong, uray dagiti bambanag nga adda ditoy lubong. No adda agayat iti lubong, awan ti ayat ti Ama kenkuana. Ta saan nga aggapu iti Ama dagiti amin nga adda iti lubong, ti derrep ti lasag, ken ti derrep ti mata, ken ti kinatangsit ti panagbiag, no di ket kukua ti lubong." 1 Juan 2:15, 16. Kunaen Daydiay a makabasa iti puso dagiti tao a kas silulukat a pagbasaan, "Ket agaluadkayo di la ket ta mapno dagiti pusoyo iti kinarawet ken panagbartek ken dagiti tarigagay daytoy a biag." Lucas 21:34. Gapu iti paltiing ti Espiritu Santo, kunaen met ni apostol Pablo, "Ngem matnagto dagiti agpanggep a bumaknang iti maysa a pannakasulisog ken maysa a silo, ken kadagiti adu nga agum a minamaag ken makaranggas a mangipal- ned kadagiti tao iti pannakarba ken pannakapukaw. Ta ti

[43]

panagayat iti pirak ti maysa a ramut ti isu amin a kita ti dakes; isu, nga idi inaguman dagiti dadduma, nayaw-awanda iti pammati ket nasalputda kadagiti adu a ladingit.” 1 Tim. 6:9, 10.

Pannakaisagana ti Pagmulaan

Iti isu amin a paset ti pangngarig ti agmulmula, ipakita ni Cristo nga agpannuray iti kita ti pagmulaan ti ibunga ti panagmula. Iti tunggal kasasaad, isu met laeng ti agmulmula ken ti bukel. Iti kasta, isurona a no masaaw ti bukel ti sao ti Dios a mangpataud iti bungana kadagiti puso ken panagbiagtayo, masara- kan ti gapuna kadatayo met laeng. Ngem adda mabalintayo nga aramiden nga agpaay iti maibungana. Agpayso a ditay’ mabalin a balbaliwan dagiti bagbagi-tayo; ngem kukuatayo ti pannakabalin nga agpili, ket agpannuray kadatayo ti panangikeddeng no anianto ti pagbalinantayo. Saan a nasken nga agtaeng a kasta lattan dagiti pagmulaan iti igid ti dalan, iti kabatoan, ken iti kasiitan. Kankanayon a sapsapulen ti Espiritu ti Dios ti panang- bungtolna iti bileg a nangkayaw kadagiti tao a naibukbok ti panawenda kadagiti nailubongan a bambanag ken ti panangriing- na iti maysa a tarigagay nga agpaay kadagiti gamga- meng a di agpukaw. Agbalin dagiti tattao a di mangikaskaso wenno manag- baybay-a iti sao ti Dios gapu iti panangsarangetda iti Es- piritu. Isuda met laeng ti sumungbat iti timmangken a pusoda a manglapped iti panagramut ti nasayaat a bukel, ken kadagiti dakes a sisiit a mangleppes iti idadakkeln.

Masapul a masukay ti minuyongan ti puso. Masapul a maburak dagiti bingkol babaen ti nauneg a panagbabawi iti basol. Masapul a maparut dagiti makasabidong a mula ni Satanas. Mabalin a ma- pasayaat ti daga a kasiitan babaen ti naganetget a panag- bannog. Sa la maparmek dagiti panagduyos iti dakes ti naka- yanakan a puso babaen ti napasnek a peksa iti nagan ken pigsa ni Jesus. Babaen ti panangaramatna iti mammadto, ibilin ti Apo, “Rebbaenyo ti talon a binaybay-anyo, ket dikay’ agmula iti kasiitan.” “Agmulakayo a maipaay kadakayo met laeng iti kinalinteg; aganikayo a mayannurot iti kinaimbag.” Oseas 10:12. Tarigagayanna nga aramiden daytoy a trabaho nga agpaay kadatayo, ket dawatenna ti pannakitunostayo Kenkuana.

[44]

Adda trabaho dagiti agmula iti bukel iti pannakaisagana dagiti puso nga umawat iti ebanghelio. Iti panagministro iti sao, adu unay ti panagsermon, ket bassit unay ti trabaho a maipaay iti puso. Adda pannakasapul iti personal a panagtrabaho nga agpaay kadagiti kararua dagiti mapukaw. Masapul koma nga umasi- degtayo a nabuyogan iti pannakipagrikna kadagiti tattao a tunggal maysa, ket sapulentayo a riingen ti ngayangayda kadagiti dadak- kel a bambanag iti biag nga agnanayon. Mabalina a timmangken dagiti pusoda a kas ti kalsada, ket kasla awan mamaayna ti panangidatag iti Mangisalikan iti imatangda; ngem ti saan a mabalina a tignayen ken awisen ti panangikalintegana, mabalina a mapalukneng babaen ti ayat ni Cristo, a maiparangarang iti personal a panagministro, tapno makapagramut ti bukel ti kinapudno.

Kasta met nga adda mabalina nga aramiden dagiti agmulmula tapno saan a malpes ti bukel gapu kadagiti sisiit wenno mapukaw gapu iti kinarabaw ti daga. Iti pangrugian ti nakristianoan a biag, maisuro koma iti tunggal mamati dagiti pamunganayan a prinsipiona. Maisuro koma kenkuana a saan laeng a maisalikan gapu iti daton ni Cristo, no di ket masapul nga aramidenna ti biag ni Cristo a kas bukodna a biag ken ti kababalin ni Cristo a kas bukodna a kababalin. Maisuro koma kadagiti isu amin a masapul a baklayenda dagiti awit ket paglikudanda dagiti nakayanakan a pagduyosan. Sursuroenda koma ti kinagasat ti panagtrabaho nga agpaay ken ni Cristo, a sumurotda Kenkuana iti pananglikud iti bagi, ken panangibtur iti rigat a kas naimbag a soldado. Sursuroenda koma a pagtalkan ti ayatna ken ti panangitaklinda kadagiti dadagsenda Kenkuana. Nana-menda koma ti rag-o ti panagawis kadagiti karkararu a nga agpaay Kenkuana. Gapu iti ayat ken ngayangayda nga agpaay kadagiti mapukaw, mapukawdanto ti panangitkitada laeng kadagiti bagbagida.

[45] Mapukawto dagiti rag- ragsak ti lubong ti bilegda a mangawis ken dagiti dadagsen ti bilegda a mamakapsut. Aramidento ti aradu ti kinapudno ti trabahona. Rebbaennanto ti talon a nabaybay-an. Saannanto laeng a paraspasen dagiti narabaw ken agpinarang a sisiit, no di ket parutennanto ida.

Iti Naimbag a Daga

Saanto a kankanayon a masaaw ti agmulmula. Kadagiti bukel a naipuruak iti naimbag a daga, kinuna ti Mangisalakan, “Isu daytoy ti dimngeg iti sao, ket naawatanna; Isu met ti nagbunga, ken mangted iti adu, dadduma sagsangagasut, dadduma innem a pulo, dadduma tallo pulo.” “Dagidiay adda iti naimbag a daga isuda dagidiay addaan iti napudno ken naimbag a puso, kalpasan ti pannakangngegda iti sao, sinalimetmetanda, ket nangyegda iti bunga a siaanus.”

Dagiti addaan iti “nalinteg ken nasayaat a puso” a sasaoen ti pangngarig saan a dagitay puso nga awanan iti basol; agsipud ta masapul a maikasaba ti ebanghelio kadagiti napukaw. Kinuna ni Cristo, “Saanak nga immay nga agayab kadagiti nalinteg, no di ket kadagiti managbasol tapno agbabawida.” Marcos 2:17. Addaan iti nalinteg a puso ti maysa a tao a sumuko iti pananguy-uyot ti Espiritu Santo. Ipuadnona ti basolna, ket mariknana ti pannakasapulna iti kaasi ken ayat ti Dios. Adda napasnek a tarigagayna a mangammo iti kinapudno, tapno isut’ pagtulnoganna. Ti nasayaat a puso isu daydiay manamati a puso, maysa a tao nga adda pammatina iti sao ti Dios. No awan pammati, saan a mabalin nga awaten ti sao. ‘Ti umasideg iti Dios masapul a patienna nga adda ket gunggunaanna dagidiay nga agsapul Kenkuana.’ Heb. 11:6.

Isu “daytoy ti dumngeg iti sao, ket maawatanna.” Inkidem dagidi Parisio dagidi rnatada di la ket ta makakitada, ket sinullatanda dagiti lapayagda tapno saanda a makangngeg; gapuna a saan a makadanon ti kinapudno kadagidipusoda. Sagabaendanto ti panagbabbabawi gapu iti nagayatanda a saan nga umammo ken panagimbubulsekda. Ngem insuro ni Cristo kadagidi adalanna a masapul a luktanda dagiti isipda nga agpaay iti pannursuro, ket sisasaganada koma a mamati. Imbalikasna ti maysa a bendision kadakuada gapu ta nakakita ken nakangngegda a naaramat dagiti mata ken lapayag a namati. Inawat dagidi naimbag a daga a managdengngeg ti sao, “saan a kas sao dagiti tattao, no di ket kas kinapudno, ti sao ti Dios.” 1 Tes. 2:13. Pudno nga agsursuro daydiay umawat kadagiti Sursurat a kas timek ti Dios a makisasao kenkuana. Agbuteng ken agamanga iti sao; gapu ta isut’ sibibiag a kinapudno kenkuana. Ilukatna ti pannakaawatna ken ti pusona nga umawat kenkuana. Naibilang kadagita a managdengngeg da Cornelio ken dagidi gagayyemna, a

[46]

nagkuna ken ni apostol Pedro, “Gapuna nga addakami amin ditoy iti sangoanan ti Dios, tapno dengngenmi amin dagiti bambanag nga imbilin ti Dios kenka.” Aramid 10:33.

Saan unay nga agbatay ti pannakaammo iti kinapudno iti tadem ti isip a kas ti kinadalus ti panggep, ti kinasimple ken managsanggir a pammati. Umasidegto dagiti anghel ti Dios kada- gidiay agsapul iti nadiosan a pannakaidalan a buyogan ti naemma a puso. Mait-edto ti Espiritu Santo a manglukat kadakuada kadagiti nabaknang a paggamengan ti kinapudno.

Kalpasan ti pannakangngegda iti sao, salimetmetan dagiti naimbag a daga a managdengngeg ti nangngegda. Saan a kabaelan ni Satanas nga ipanaw dayta, uray pay tulongan dagiti pasurotna.

Saan nga umdas ti panagdengngeg wenno panagbasa laeng. Masapul nga utoben dagiti agtarigagay a mapaimbag ti kinapudno a naidatag kadakuada. Babaen ti napasnek a panangimatang ken nainkararagan a panangpampanunot, masapul a sursuroenda ti kaipapanan dagiti sasao ti kinapudno, ketuminumda a siuuneg iti espiritu dagiti nasantoan a pakd?.ar.

[47] Ibilin ti Dios a punnoentayo dagiti isiptayo kadagiti naindaklan ken nadalus a pampanunot. Tarigagayanna nga uto- bentay’ koma ti ayat ken kaasina, ken adalentayo koma ti nakaskasdaaw a trabahona iti naindaklan a plano ti pananubbot. Inton lumawlawag ti pannakaammo iti kinapudno, ngumatngato ken sumansanto met ti tarigagaytayo a maaddaan iti nadalus a puso ken nasin-aw a panagpampanunot. Mabalbaliwanto ti kara- rua nga agtaeng iti liklikmut a nadalus ken nasantoan a pampanunot babaen ti pannakiumanna a masansan iti Dios gapu iti panagadalna kadagiti Sursurat.

“Ket mangtedto iti bunga.” Kalpasan ti pannakangngegda iti sao ket isut’ salimetmetanda, mangyegdanto iti bunga ti kinatulong. Inton isut’ maawat iti kararua, maiparangto ti sao ti Dios kadagiti naimbag nga ar-aramid. Makitanto dagiti bungana iti maysa a kababalin ken biag nga umasping ken ni Cristo. Kinuna met laeng ni Cristo, “Pagragsakak nga aramiden ti pagayatam, 0 Diosko; wen, adda ti lintegmo iti uneg toy pusok.” “Saanko a sapulen ti pagayatak, no di ket ti pagayatan ni Amak a nangibaon Kaniak.” Salmo 40:8; Juan 5:30. Ket kunaen met dagiti Sursurat, ‘ Ti agkuna nga agtaeng Kenkuana, masapul ngarud a magna a kas ti pannagnana idi.’ 1 Juan 2:6.

Masansan nga agranget ti sao ti Dios ken dagiti tinawid ken naparang-ay ti tao a galad ti kababalin ken dagiti ugalina itoy a biag. Ngem iti panangawat ti nasayaat a daga a managdengngeg iti sao, awatenna met amin a kondision ken annurotenna. Maiyeg dagiti ugali, kannawidan, ken ar-aramidna a tumulok wenno sumuko iti sao ti Dios. Iti paniriganna, awanto ti mamaay dagiti bilin ti agpatingga ken agbiddut a tao no maidilig ken maiyabay iti sao ti agnanayon a Dios. Agraman sibubukel a puso, ken naipamaysa a panggep, sapulennanto ti biag nga agnanayon, uray pay kaipa-panna ti panagpukaw, pannakaidadanes, wenno patay, gapu laeng iti ayatna a mangtulnog iti kinapudno.

Ket mangtedto iti bunga a siaanus. Awanto ti mailaksid kadagiti umawat iti sao ti Dios iti panagsagabada kadagiti rigrigat ken pannakasuot; ngem inton umay dagiti rigrigat, saanto nga agbalin ti pudno a Kristiano a managdanag, awanan panagtalek, wenno mapukawan iti namnama. Nupay saantayo a makita ti matudtudo a pagbanagan dagiti ar-aramid, wenno mailasin ti panggep dagiti ar-aramid ti Dios, saantay' koma a pukawen ti panangnamnamatayo. Itaklintayo koma iti Apo dagiti pagdan-danagantayo, a laglagipentayo dagiti naayat a kaasina, ket urayentayo koma a siaanus ti panangisalakanna. [48]

Babaen ti dangadang, mapapigsanto ti biag a naespirituan. Parang-ayento dagiti naibturan a suot ti kinatibker ti kababalin, ken dagiti napateg a galad a naespirituan. Nasaysayaatto ti panagtangken ken panagluom ti naan-anay a bunga ti pammati, kinaemma, ken ayat, iti tengnga dagiti bagyo ken kinasipnget.

“Urayen a siaanus ti mannalon ti napateg a bunga ti daga, agingga nga awatenna ti umuna ken maud-udi a tudo.” Santiago 5:7. Kasta met ti panaguray a siaanus ti maysa a Kristiano iti panagbunga ti sao ti Dios iti panagbiagna. Masansan nga inton dawentayo dagiti galad ti Espiritu, sungbatanto ti Dios dayta a kararag babaen ti panangisaadna kadatayo kadagiti kasasaad a mangparang-ay kadagitoy a galad; ngem saantayo a maawatan ti panggepna, ket masmasdaawtayo ken mauppapay tayo. Nupay kasta, awanto ti makaparang-ay kadagitoy a galad malaksid iti irarang-ay a kas mula ken panagbunga. Pasettayo ti panangawat-tayo iti sao ti Dios ken ti panangpetpettayo a siiirut, nga isukotayo dagiti bagbagitayo iti panangiturayna, ket matungpalto kadatayo ti panggepna.

“No adda agayat Kaniak,” kinuna ni Cristo, “salimetme- tannanto dagiti saok; ket isut’ ayatento ni Ama, ket umaykamto kenkuana, ket makipagtaengkamto kenkuana.” Juan 14:23. Addanto kadatayo ti pannakabalin ti nabilbileg ken naan-anay nga isip; ta addanto nabiag a pannakaisilpotayo iti ubbog ti di agpatingga a pigsang. Iti biagtayo a naespirituan, maiyegtayo a kayaw ni Jesu-Cristo. Saantayton nga agbiag iti sapaap a biag a naimbubukodan, ngem agbiagton ni Cristo kadatayo. Maipa- rangaranton ti kababalinna iti kabalintayo. Kastanto ti panang- yegtayo kadagiti bunga ti Espiritu Santo “dadduma tallo pulo, dadduma innem a pulo, ket dadduma sangagasut.”

[49]

Ania ti Mamagtubo?

PINATAUD ti pangngarig ti agmulmula ti adu a saludsod. Inawat dagidi dadduma a nagdengngeg a saan nga immay ni Cristo a mangipasdek iti naidagaan a pagarian, ket adu dagiti nasdaaw ken agayat nga umammo iti ad-adda pay. Iti pannakakitana iti pannakariribukda, inaramat ni Cristo dagiti sabsabali pay a pangiladawan, a sinapsapulna nga ibaw-ing dagidi panunotda manipud iti nailubongan a pagarian tapno iturongna ida iti trabaho ti parabur ti Dios iti uneg ti kararua.

‘Ket kinunana, Kastoy ti pagarian ti Dios, kas iti maysa tao a mangipuruak kadagiti bukel iti rabaw ti daga; ket naturog ken bumangon iti rabii ken aldaw ket tumubo dagiti bukel ken dumakkelda a dina maawatan no kasano, Ket patauden ti daga ti bunga ngais-isu; umuna bulong, sumaganad dawa, kamaudiananna bukel a nadanonan idiy dawa. Ket no naluomen ti bunga, dagus nga iserrekna ti kumpay, ta dimtengen ti panagapit.’”

Awan sabali no di ni Cristo daydiay mannalon a “mangiserrek iti kumpay, agsipud ta dimtengen ti panagapit.” Isunto ti agani iti apit iti daydiay maudi ken naindaklan nga aldaw. Ngem itakderan ti agmulmula iti bukel dagiti agtrabaho iti lugar ni Cristo. Masasao a “tumubo ti bukel, dumakkel, ket dina maawatan,” ngem saan a pudno daytoy iti Anak ti Dios. Saan a turogan ni Cristo dagiti aywanna, sipsiputanna ida iti aldaw ken rabii. Ammona no kasano ti idadakkel ti bukel.

pakita ti pangngarig ti bukel nga agtartrabaho ti Dios iti nakaparsuaan. Adda a naisigud iti bukel ti prinsipio ti panagtubo, maysa a prinsipio nga immula met laeng ti Dios; nupay kasta no isut’ mabaybay-an, awantot’ pannakabalin ti bukel a tumubo. Adda paset ti tao nga aramiden iti panagtubo ti bukel. Masapul nga isagana ken pabaknangenna ti daga ket ipisokna ti bukel. Masapul a sukayenna dagiti talon. Ngem adda pagpatinggaan ti mabalinna nga aramiden. Awan pannakabalin wenno sirib ti tao a mamataud iti sibibiag a mula manipud iti bukel. Uray aramiden ti tao amin a kabaelanna, masapul

[50]

nga agpannurayto pay laeng iti Daydiay namagsilpo iti panagmula ken panagapit babaen kadagiti nakaskasdaaw a kawar ti bukodna a pannakabalin nga awan kaaspingna.

Adda biag iti bukel, adda pannakabalin iti daga; ngem saanto a mangyeg ti bukel iti apit malaksid no maaramat ti di marukod a pannakabalin iti aldaw ken rabii. Masapul a maibaon dagiti arbis ti tudo tapno babasaenda dagiti mawaw a taltalon, masapul nga itden ti init ti pudot, masapul a maidanon ti koryente iti nailumlom a bukel. Ti laeng Namarsua ti makabalin a mamataud iti biag nga indulinna. Dumakkel ti tunggal bukel, rumangpaya ti tunggal mula, babaen ti pannakabalin ti Dios.

[51] “Kas ti panangiruar ti daga iti buselna, ken kas ti panang- patubo ti minuyongan kadagiti bambanag a maimula kenkuana, kasta ti panangpatubo ti Apo iti kinalinteg ken panagdayaw iti saklang dagiti amin a nasnasion Isaias 61:11. No kasano iti nakaparsuaan, kasta met iti naespirituan a panagmula. Masapul a sapulen ti mannursuro iti kinapudno ti panangisaganana iti pagmulaan ti puso, masapul nga itukitna ti bukel. Ngem aggapu laeng iti Dios ti pannakabalin a mamataud iti biag. Adda pagpatinggaan ti pannakabalin a nataoan. Idinto ta ikasabatayoti sao, saantay’ a mabalin nga ited ti pannakabalin a mangriing wenno mamagungar iti kararua, ken mangpatubo iti kinalinteg wenno panagdayaw. Iti pannakaikasaba ti sao, masapul nga adda panagtrabaho ti maysa a pannakabalin wenno bileg nga awan iti tao. Santo laeng agbalin a nabiaq ken mannakabalin ti sao a mangpabaro iti kararua iti biag nga agnanayon no makibiang ti nadosan nga Espiritu. Daytoy ti tinarigagayan ni Cristo nga imaldit kadagidi adalanna. Insurona nga awan pannakabalin a naisigud kadakuada a mangted iti balligi kadagiti panagbannogda, no di laeng ti pannakabalin ti Dios nga agaramid kadagiti datdatlag a mangted iti pannakabalin iti saona.

Trabaho ti pammati ti trabaho ti agmulmula. Saanna a maawatan ti palimed ti panagtubo ken idadakkel ti bukel. Ngem adda panagtalekna kadagiti aramaten ti Dios a mamagrangpaya kadagiti mulmula. Iti panangipuruakna iti bukel iti daga, kasla ibelbellengna laeng ti napateg a bukel a makaited koma iti taraon nga agpaay iti kaamaanna. Iwalwalinna laeng ti agdama a pagimbagan gapu iti dakdakkal ken ad-adu a maapitna. Ipuruak- na ti bukel nga addaan iti namnama nga ad-adunto ti maapitna. Kasta koma met ti panagtra-

baho dagiti makipagtrabaho ken ni Cristo, a namnamaenda ti dakkell a maapit manipud iti bukel nga imulada.

Mabalin nga agtalinaed ti nasayaat a bukel ket saan a makita gapu ta naidulin iti nalamiis, naimbubukodan, ken nailubongan a puso, ket awan pakakitaan a nakapagramut; ngem kalpasan ti panangsang-aw ti Espiritu ti Dios iti dayta a kararua, tumubo dayta nailemmeng a bukel, ket agbunganto iti kamaudiananna iti bunga nga agpaay iti dayaw ti Dios. Iti trabahotayo, saantayo nga ammo no adino ti rumang-ayto, daytoy wenno dayta. Saantayo a biang a pakaringgoran dayta a banag. Aramidentayo latta ti trabahotayo, ket itaklintayo iti Dios ti banagna. “Iti bigat imulam ti bin-im, ket iti rumabii, dika pagsardengen ta imam.” Ekles. 11:6. Ibagi ti naindaklan a tulag ti Dios a “bayat ti panagpaut toy daga, saanto a sumardeng ti panagmula ken panagani.” Gen. 8:22. Gapu iti panagtalekna iti dayta a kari, agtuloy nga agarado ken agmula ti agmulmula. Saan koma a basbassit ti panagtalektayo, iti naespirituan a panagmula, iti panagbannog, nga agtalektayo iti pammataJgedna, [52] “Kastanto met ti saok a rumuar iti ngiwatko; saanto nga agsubli Kaniak nga awan mamaayna, no di ket tungpalennanto ti pagayatak, ket rumang-ayto iti banag a pangipanak kenkuana.” “Ti mapan ken agsangit nga agawit iti bin-i nga imulana, awan duadua nga agawidto a siraragsak, nga ikuyogna dagiti binettekna.” Isaias 55:11; Salmo 126:6.

Itakderan ti panagtubo ti bukel ti panangrugi ti biag a naespirituan, ket ti irarangpaya ti mula ti napintas a mangiladawan iti nakristianoan nga idadakkell. No kasano iti nakaparsuaan, kasta met iti parabur; saan a mabalin nga adda biag no awan ti idadakkell. Masapul a dumakkell wenno matay ti maysa a mula. No kasano a naulimek ken saan a masiputan ti idadakkellna, nupay agtultuloy met laeng, kasta met ti irarang-ay ti nakristianoan a biag. Mabalin a naan-anay ti tunggal panawen ti idadakkell wenno irarang-ay ti panagbiagtayo; ket no matungpal ti panggep ti Dios kadatayo, addanto agtultuloy nga irarang-ay. Trabaho nga agpaut iti panagbiag ti pannakapasanto. Idinto ta umad-adu dagiti gundawaytayo, lumawanto met ti kapadasantayo, ket dumakkellto ti pannakaamotayo. Pumigsatayto a mangibaklay kadagiti pagrebbengan, ket maibagayto ti kinataengantayo iti kaadu dagiti gundawaytayo.

[53] Dumakkel ti mula babaen ti panangawatna iti insagana ti Dios a mangtaginayon iti biag. Ibaonna nga umuneg dagiti ramutna iti daga. Awatenna ti lawag ti init, ti linnaaw, ken ti tudo. Awatenna dagiti mangted biag nga elemento nga aggapu iti angin. Kasta met ti masapul nga irarang-ay ti maysa a Kristiano babaen ti pannakidanggayna kadagiti nadiosan nga aramaten wenno babaonen. Inton mariknatayo nga awanantayo iti gaway, masapul a parang-ayentayo amin a gundaway a naipalubos kadatayo tapno magun-odantayo ti napunpuno a kapadasan. Kas ti panagramut ti mula iti daga, kasta koma met ti pannakairamut-tayo ken ni Cristo. Kas ti panangawat ti mula iti lawag ti init, ti linnaaw, ken ti tudo, masapul met nga ilukat-tayo dagiti pusotayo nga agpaay iti Espiritu Santo. Maaramidto ti trabaho, “saan a gapu iti kinamaingel, wenno iti pannakabalin, no di ket babaen ti Espirituk, kuna ni Jehova dagiti buybuyot.” Zac. 4:6. No itaengtayo dagiti isiptayo ken ni Cristo, umayto kadatayo a “kas iti tudo, a kas ti maud-udi ken ti umun-una a tudo iti daga.” Kas Init ti Kinalinteg, lumtuadto kadatayo “agraman mangpasalun-at a payakna.” Rumangpayatayto a kas iti lirio. Mapaungartayto a “kas ti bukel, ket agsabongtayto a kas ti ubas.” Oseas 6:3; Mal. 4:2; Oseas 14: 5,7.

Babaen ti kankanayon a panagtalek ken panagsanggirtayo ken ni Cristo a kas personal a Mangisalakantayo, dumakkeltayto Kenkuana, nga Ulotayo, kadagiti amin a bambanag.

Patauden ti trigo, “umuna ti bulong, sumaruno ti dawa, kalpasanna ti bukel iti uneg ti dawa.” Pannakapaadu ti bukel ti panggep ti agmulmula iti panangipuruaakna iti bukel ken panangtagibina iti mula nga agdakkel. Tarigagayanna ti tinapay nga agpaay iti mabisin, ken ti bin-i nga agpaay kadagiti masakbayan a panagapit. Kasta met ti panaguray ti nadiosan a Mannalon iti apit a kas supapak ti panagbannog ken panagsakripisiona. Sapsapulen ni Cristo a parsuaen ti ladawanna iti puso dagiti tattao; ket aramidenna daytoy babaen ti panangaramatna kadagiti mamati Kenkuana. Panagbunga ti panggep ti nakristianoan a biag - pannakaiparangarang ti kabalalin ni Cristo iti biag ti mamati, tapno maiparangarang met kadagiti sabsabali.

Saan nga agtubo, dumakkel, wenno agbunga ti maysa a kayo nga agpaay kenkuana laeng, no di ket tapno “mangted iti bukel iti agmulmula, ken tinapay iti mangan.” Isaias 55:10. Kasta met a saan

nga agbiag ti maysa a tao nga agpaay kenkuana laeng Naisaad ti Kristiano ditoy lubong a kas pannakabagi ni Cristo, nga agpaay iti pannakaisalakan dagiti sabali a karkararua.

Awanto ti idadakkkel wenko panagbunga ti maysa a biag a nailikmut laeng iti bagi a bukod. No inawatyon ni Cristo a kas personal a Mangisalakanyo, masapul a lipatanyo dagiti bagiyo, ket padasenyo a tulongan dagiti sabsabali. Saritaenyo ti ayat ni Cristo, ibagayo ti kinaimbagna. Aramidenyo amin a pagrebbengan a maidiaya kadakayo. Isaadyo ti dadagsen dagiti karkararua kadagiti pusoyo, ket iti amin a pakabalinanyo, sapulenyong nga isalakan dagiti mapukaw. Idinto ta awatenyo ti Espiritu ni Cristo ti espiritu ti saan nga agbukbukodan nga ayat ken panagtrabaho nga agpaay kadagiti sabsabali - rumang-aykayto ket mangtedkay- to iti bunga. Maluomto dagiti galad ti Espiritu kadagiti kababalinyo. Dumakkelta ti panagtalekyo, umunegto ti pammatiyo, ket maaramidto a naan-anay ti ayatyo. Umad-addanto ti panangilada- wanyo iti ladawan ni Cristo iti amin a nadalus, natan-ok, ken makaay-ayo.

[54]

‘Ti bunga ti Espiritu isut’ ayat, rag-o, talna, nabayag a panagituded, kinaimbag, pammati, kinaemma, ken kinaparbeng.” Gal. 5:22, 23. Saanto a mapukaw daytoy a bunga, no di ket pataudennanto dagiti galad a kaaspingna nga agturong iti biag nga agnanayon.

“Inton agbunga, iserreknanto ti kumpay, gapu ta dimtengen ti panagani.” Agur-uray ni Cristo a sisesegga ken siiliw iti pannakai-parangarang ti Bagina wenko kababalinna iti iglesiana. Inton naan-anayen ti pannakayanninaw ti kababalin ni Cristo kadagiti tattaona, isunton ti yaayna a mangala kadakuada ken mangawag kadakuada a kukuana.

Isut’ gundaway ti tunggal Kristiano, saan laeng nga aguray wenko mangpasungad, no di pay ket mangdagdag iti yaay ni Apotayo a Jesu-Cristo. No managbunga koma amin dagiti agparparang a pasurotna nga agpaay iti dayawna, nagdaras ket koman ti pannakabunubon ti amin a lubong iti bukkel ti ebanghelio. Nadaras koma ti panagluom daydiay maudi ken naindaklan a panagani, ket umay koman ni Cristo a mangurnong iti napateg a bin-i

[55]

Ruruot iti Pagmulaam

“SABALI manen a pangngarig ti impalawagna kadakuada, a kunkunana, Umasping ti pagarian ti Dios iti maysa a tao a nagmula iti nasayaat a bukel iti talonna; ngem idi matmaturog dagiti tattao, immay ti kabusoma ket nagmula met kadagiti sisania iti nagbabae-tan dagiti trigo, sa pimmanaw. Ngem idi timmubo ti mula, ken nagbunga, nagparang metten dagiti sisania.”

“Ti talon,” kinuna ni Cristo, “isu ti lubong.” Ngem masapul nga awatentayo nga itudtudona ti iglesia ni Cristo nga adda ditoy lubong. Iladawan ti pangngarig dagiti bambanag a maipapan iti pagarian ti Dios, ti trabahona nga agpaay iti pannakaisalakan dagiti tattao, ket maileppas daytoy a trabaho babaen ti pannaka- aramat ti iglesia. Agpayso a napanen ti Espiritu iti amin a paset toy lubong; tigtignayenna ti puso dagiti tattao iti isu amin a disso; ngem masapul a dumakkel ken rumang-aytayo ken maluomtayo iti uneg ti iglesia nga agpaay iti kamalig ti Dios.

[56] ‘Ti Anak ti tao ti agmula kadagiti nasayaat a bukel. . . . Annak ti pagarian dagiti nasayaat a bukel; ngem annak ti dakes dagiti sisania.’ Itakderan dagiti nasayaat a bukel dagiti mayanak iti sao ti Dios, ti kinapudno. Itakderan met dagiti sisania ti maysa a bunggoy a kas bunga wenno pataud ti biddut wenno saan a pudno a prinsipio. ‘Ti diablo ti kabusor a nagmula kadagitoy.’ Saan a ti Dios wenno dagiti anghel ti nagmula iti bukel nga agpataud iti sisania. Ni Satan as ti kankanayon nga agimula kadagiti sisania, ket isut’ kabusor ti Dios ken ti tao.

Iti Dumaya, masansan a balsen dagiti tattao dagiti kabusorda babaen ti panangmurumorda iti talon a kammula kadagiti bukel ti ruot a mangleppes iti naimula. Masansan nga umasping daytoy a ruot iti naimula nga apiten. Makigiddan a tumubo ken dumakkel iti trigo ket pagpeggadenna ti apiten. Mangted iti riribuk ken panagpukaw iti akinkukua iti talon. Kasta met a gapu iti ibubusorna ken ni Cristo, agiwaras ni Satanas kadagiti dakes a bin-ina iti tengnga dagiti nasayaat a bukel ti pagarian. Ipabasolna iti Anak

ti Dios ti bunga ti immulana. Babaen ti panangiserrekna iti iglesia kadagidiay mangikawes iti nagan ni Cristo idinto ta iwalinda ti kababalinna, patauden daytoy a managdakdakes ti pannakaibabain ti Dios, maparpardaya ti trabaho ti pannakaisala-kan, ket agpeggad dagiti kararua.

Maladingitan dagiti adipen ni Cristo a makakita iti panaglaok dagiti napudno ken dagiti saan a pudno a mamati iti uneg ti iglesia. Kas kadagidi adipen ti apo ti sangakabbalayan, nakasagana a mangparut kadagiti sisania. Ngem kunaen ni Cristo kadakuada, “Saan; di la ket ta inton parutenyo dagiti sisania, maparutyo met dagiti trigo a maikuyog kadakuada. Palubosanyo ida a dumakkel nga agkuyog agingga iti panagani.”

Silalawag ti panangisuro ni Cristo a masapul a maisina iti iglesia dagiti agpilit ken agtultuloy nga agbasbasol; ngem saanna nga intalek kadatayo ti trabaho a panangipato iti kababalin ken panggep ti uray asino. Ammona unay ti kababalintayo ket dinanto italek daytoy a trabaho kadatayo. No padasentayo koma a paruten manipud iti iglesia dagiti ipagaruptayo a saan a nasayaat a Kristiano, di bumurong a makaaramidtayto kadagiti biddut. Masansan nga ibilangtayto nga awananen iti namnama dagidiay a padpadasen ni Cristo nga awisen nga umasideg Kenkuana. No ipakattayo koma kadagitoy a kararua dagiti agbiddut a panangipatotayo, nalabit masebsebanto ti maudi a namnamada. Adu kadagiti mangipagarup a Kristianoda ti masarakanto nga agkurang. Adunto kadagidiay imbilang dagiti karrubada a saan a maikari a sumrek idia langit ti masarakanto idia. Agipato ti tao a maibatay iti agpinarang, ngem mangipato ti Dios a maibatay iti makita ken mabasana iti puso. Masapul nga aggiddan nga agtubo ken dumakkel dagiti sisania ken dagiti trigo agingga iti panagani; ket ti panagani ti panungpalan ti tiempo ti pannakapadas.

Adda pay sabali a leksion kadagiti sasao ti Mangisalakan, maysa a leksion maipapan iti nakaskasdaaw a kinaanus ken nadungngo nga ayat. Idinto ta nasinged unay ti panagdedekket dagiti ramut ti sisania ken dagiti ramut ti trigo, kasta met a mabalin nga adda nasinged a panagkakadua dagiti saan a pudno a kakabsat ken dagiti pudno nga adalan. Saan pay a napunno ti pannakaiparang ti pudno a kababalin dagiti agpinarang a kakabsat. No maisinada koma

iti iglesia, mabalin a maitibkol dagiti dadduma, a nagbalin koma a natibker no saan a kastoy ti naaramid.

Nailadawan ti isuro daytoy a pangngarig iti pannakilangen ti Dios kadagiti tao ken kadagiti anghel. Manangallilaw ni Satanas. Idi nagbasol sadi langit, saan unay a naawatan uray dagiti anghel ti kababalinna. Daytoy ti gapu a saan a dinagus ti Dios a dinadael ni Satanas. No inaramidna koma daytoy, saan koma nailasin dagiti anghel ti kinahustisia ken ayat ti Dios. Kasla koma maysa a dakes a bukel ti panagduadua maipapan iti kinaimbag ti Dios, ket daytoy koma ti mangted iti napait a bunga ti basol ken kinaay-ay-ay. Gapuna a naispal ti pangulo ti kinadakes, tapno parang-ayenna pay ti kababalinna. Kabayatan dagiti napaut ken naunday a pampanawen, inan-anusan ti Dios ti saem ti panangbuy - buyana iti trabaho ti kinadakes. Intedna ti agnanayon a Sagut ti Kalbaryo, gapu ta saanna a kayat nga adda mabati nga uray maysa a maallilaw gapu iti pammarpardaya ti managdakdakes; gapu ta saan a mabalin a paruten dagiti sisania a di met agpeggad ti pannakaparut dagiti napateg a bukel. Ket ditay' -kadi kayat ti agbalin a naanus kadagiti padatayo a tattao a kas ti panangan-anus ti Apo ti langit ken daga ken ni Satanas?

[58]

Awan kalintegang toy lubong nga agduadua iti kinapudno ti kinakristiano gapu ta adda dagiti di maikari a kamkameng iti uneg ti iglesia, kasta met a saan koma a mauppapay dagiti Kristiano gapu kadagiti ulbod a kakabsat. Kasano kadi met iti daydi nasapa nga iglesia? Nakitipon met da Ananias ken ni Safira kadagidi adalan. Nabunyagan met ni Simon a sumasalamangka. Naibilang met ni Dimas, a nangbaybay-a ken ni Pablo, a maysa kadagidi mamati. Naibilang met ni Judas kadagidi apostol. Saan a kayat ti Manubbot a mapukaw ti uray maysa la koma a kararua. Nailanad ti kapadasanna ken ni Judas tapno ipakitana ti nabayag a panangan-anusna iti nakillo a kababalin a nataoan. Ibilinna nga anusantayo daytoy a kas met ti panangan-anusna. Kinunana nga addanto dagiti naulbod a kakabsat agingga iti panungpalan ti tiempo.

Nupay adda daytoy a ballaag ni Cristo, pinadas dagiti tao a paruten dagiti sisania. Tapno madusa dagiti maipagarup nga agararamid iti dakes, dinakamat pay ti iglesia ti pannakabalin ti turay. Naibalud dagidi nasarakan a naigidiat kadagiti naipasdek a doktrina. nadusa ken napapatayda gapu kadagiti tattao a nangi- saad kadagiti

bagbagida nga agtartrabahoda babaen ti anamong ni Cristo. Ngem espiritu ni Satanas ket saan nga Espiritu ni Cristo ti nangtignay kadagidi nga ar-aramid. Daytoy ti bukod a wagas ni Satanas a mangyeg iti lubong iti babaen ti turayna. Naparpardaya ti Dios a naaramat ti iglesia gapu itoy a wagas a panagtaming kadagidiay a naipagarup a simmina iti pammati.

Saan a ti panangipato ken panangpabasol kadagiti sabsabali, no di ket kinapakumbaba ken saan a panagtalek iti bukod a bagi, ti pannursuro daytoy a pangngarig ni Cristo. Saan a nasayaat a bukel amin dagiti maimula iti talon. Saan nga umdas ti kaadda dagiti tattao iti uneg ti iglesia a mamanekeke a Kristianoda.

Nasinged ti panagpada dagiti sisania ken dagiti trigo idi nalangto pay dagiti bulongda; ngem idi napudawen ti talon ta umasidegen ti panagani, awanen ti pakipadaan daytoy awan mamaayna a ruot iti trigo nga uray la agkubkubbo gapu iti bagasna. Makitipon dagiti managbasol, nga agpinarang a nasan- toan, kadagiti pudno a pasurot ni Cristo iti sumagmamano a tiempo, ket nairanta daytoy yaasping iti kinakristiano a mangalli- law kadagiti adu ; ngem inton panagani, awanton ti pagpadaan ti naimbag ken ti dakes. Maiparangaranton dagidiay a nakitipon iti iglesia ngem saanda a nakitipon ken ni Cristo.

[59]

Maipalubos kadagiti sisania a dumakkelda iti tengnga dagiti trigo tapno maaddaanda iti isu amin agundaway ti init ken tudo; ngem inton tiempo ti panagani, agsublikayto ket “mabigbigyonto ti nagdumaan ti nalinteg ken ti managdakdakes, daydiay agserbi ken daydiay saan nga agserbi Kenkuana.” Mai. 3:18. Ninto met laeng Cristo ti mangikeddeng no asinoda dagiti maikari a makipagnaed iti kaamaan sadi langit. Ukomennanto ti tunggal tao a kas mayannurot kadagiti sasao ken ar-aramidna. Awan mamaay ti panagpinarang iti kakatian. Kababalin ti mangikeddeng iti pagtungpalan.

Saan nga itudo ni Cristo nga addanto tiempo a panagbalin dagiti sisania a trigo. Agabay dagiti sisania ken dagiti trigo a dumakkel agingga iti panagani, ti panungpalan toy lubong. Mareppetto dagiti sisania ket mapuoranda, ket maumong met dagiti trigo tapno maidulinda iti kamalig ti Dios. “Isunton ti panagsilnag dagiti nalinteg a kas ti init iti pagarian ni Amada.” Isunton ti “panangibaon ti Anak ti tao kadagiti anghelna, ket urnongennanto manipud iti pagarianna dagiti amin a makarimon, ken dagidiay nga agaramid

[60] iti kinadakes, ket itappuakdanto ida iti urno ti apuy a dumardarang;
addanto panagdung-aw ken panag- ngaretnget dagiti ngipen idiaiy.”

Manipud iti Kabassitan a Bukel

ADU DAGIDI Parisio a nailaok iti daydi dakkell a kaadu nga immay nagdengngeg iti pannursuro ni Cristo. Napaliw dagitoy a napnoan umsi ti kabassit kadagidi managdengngeg Kenkuana ti nangbigbig Kenkuana nga Isu ti Mesias. Ket nagduaduaanda no kasanot' panangitag-ay daytoy agparparang a mannursuro iti Israel iti sangalubongan a panagturay. Idinto ta awanan kinabaknang, pannakabalin wenno turay, wenno dayaw, kasanot' panangi- pasdekna iti baro a pagarian? Nabasa ni Cristo dagidi panunotda ket sinungbatanna ida:

“Anianto ti pangyarigantayo iti pagarian ti Dios, wenno anianto ti pangyaspingantayo kenkuana?” Awan masarakan iti naidagaan a turay a mabalin a pangyaspingan. Awan met gunglo a mabalin nga aramaten a kas simbolo. “Kasla maysa a bukel ti mostasa,” kinunana, “a no maimula iti daga, uray isu ti kabassitan kadagiti amin a bukel nga adda ditoy daga, nupay kasta no maimula, rumang-ay ket agbalin a dakdakkell ngem kadagiti amin a natnateng ket agsanga kadagiti dadakkell; iti kasta, mabalin dagiti tumatayab ti langit ti umapon iti linongna.” Marcos 4:31,32.

Agtubo ti bassit a mula iti uneg ti bukel babaen ti panagukrad ti prinsipio ti biag nga immula ti Dios kenkuana. Saan nga agpannuray iti nataoan a pannakabalin ti irarang-ayna. Kasta met ti pagarian ni Cristo. Isut' baro a pannakaparsua. Maisungani dagiti prinsipio ti irarang-ayna kadagiti prinsipio a mangituray kadagiti pagarian ti lubong. Agballigi dagiti naidagaan a turay gapu iti pigsa ti bagi; taginayonenda ti turayda babaen ti gubat; ngem ti Prinsipe ti Kappia ti nangbangon iti baro a pagarian. Aramaten ti Espiritu Santo dagiti nakabutbuteng ken narungsot nga animal a mangitakder kadagiti naidagaan a pagpagarian; ngem ni Cristo ti “Cordero ti Dios, a mangikkat iti basol toy lubong.” 1 Juan 1:29. Iti piano ti turayna, awan pannakaaramat ti naanima- lan a pigsa a mangpiiit iti konsensia, Inur-uray dagidi Hudio ti pagarian ti Dios a maipasdek a kas kadagiti pagpagarian ti lubong. Tapno maipaalagad ti kinalinteg,

[61]

inaramatda dagiti naruar a wagas. Nagpanunotda kadagiti nadumaduma a wagas ken piano. Ngem imula ni Cristo ti maysa a prinsipio. Babaen ti panangimu- lana iti kinapudno ken kinalinteg, subaenna ti biddut ken basol.

Idinto ta sinarita ni Jesus daytoy a pangngarig, makitkita dagiti mula a mostasa iti asideg ken adayu, a riningbawanda dagiti ruot ken trigo ken ipaypayapayda dagiti sangsangada iti angin. Nagaallatiw dagiti tumatayab kadagiti babassit a sangsanga, ket nagkantada iti baet dagiti narangpaya a bulbulong. Nupay kasta ti bukel a naggapu itoy dakkell a mula isut' maysa kadagiti kababassitan a bukel. No damo, paltuadenna ti maysa a naganus a sulbod; ngem addaan iti kinapigsa daytoy, ket dimmakkel ken nagrangpaya agingga a nadanunna ti agdama a kadakkella. Kasta met ti pagarian ti Dios no damona, kasla nanumo ken saan a madmadlaw. No maidilig kadagiti naidagaan a pagpagarian, agparang a kasla isut' kabassitan. Inuyuyaw dagiti agtuturay toy lubong ti panangibaga ni Cristo nga Isut' maysa nga ari. Nupay kasta, kadagiti nabileg a kinapudno a naitalek kadagiti pasurotna, inikutan ti pagarian ti ebanghelio ti maysa a nadosan a biag. Ket anian a nagpardas ti idadakkella, ket anian a naglawa ti madanon ti impluensiana! Idi insao ni Cristo daytoy a pangngarig, adda laeng sumagmamano a nanumo a taga Galilea a mangibagi itoy baro a pagarian. Naidagadag ti kinapanglawda, ti kinabassit ti bilangda a kas gapu a saan koma a tumipon dagiti tattao kadagito nanumo a mangngalap a simmurot ken ni Jesus. Ngem dumakkel ken rumangpaya ti bukel ti mostasa ket agsalumpayak dagiti sangana iti isu amin a turong. Inton mapukaw dagiti naidagaan a pagpagarian a nangpunno iti puso dagiti tao iti dayagda, agtaengto ti pagarian ni Cristo a kas maysa a nabileg ken nasaknap a pannakabalin wenno turay.

[62]

Kasta met a bassit no damo ti trabaho ti parabur iti uneg ti puso. Maysa a sao a naibalikas, maysa a sinamar ti lawag a maipasir iti kararua, maysa nga impluensia a maipekso a pangrugian ti baro a biag; ket siasino ti makabalin a mangrukod kadagiti bungana?

Saan laeng a ti idadakkell ti pagarian ni Cristo ti mailadawan iti pangngarig ti bukel ti mostasa, ngem iti tunggal addang iti irarang-ayna, maulit ti kapadasan a naidatag iti pangngarig. Adda naisangsangayan a kinapudno ken naisangsangayan a trabaho nga ited ti Dios iti iglesiana iti tunggal kaputotan. Maipaltiing ti kina-

puerno, a nailemmeng kadagiti mamasirib iti lubong, kadagiti tattao a nanumo ken kasla ubbing no maipapan iti pammati. Sapulenna ti pananglikud iti bagi. Addaan kadagiti bakal a pakigubatan ken balligi a masapul agun-oden. No damona, bassit dagiti mangikalikagum. Suppiaten ken idadanes ida dagiti dadak-kel a tao ti lubong ken ti maysa nga iglesia a makitunos iti lubong. Kitaenyo ni Juan Bautista, daydi nangyam-ammo ken ni Jesus, a nagtakder a maymaysa a nangbabalaw ken nangtinggar iti kinatang-sit ken kinapormal dagidi Hudio a kas nasion. Kitaenyo dagidi immuna a nangipan iti ebanghelio idia Europa. Kasla awan mamaay ken namnama daydi a mision da Pablo ken ni Silas, daydi dua a managaramid iti tolda, idinto ta nagturingda idia Filipos a naggapu idia Troas agraman dagidi kinaduada. Kitaenyo ni lumakayen a Pablo, a sikakawar, a mangikaskasaba ken ni Cristo iti pagturayan dagidi Cesar. Kitaenyo daydi purok a nagtitiponan, dagiti adipen, ken mannalon, a maisuppiat iti daydi kinapagano daydi pagarian ti Roma. Kitaenyo ni Martin Lutero a nangsuppiat iti daydi nabileg nga iglesia, isu a pannakabalangat ti nailubongan a sirib. Isut' kitaenyo a sititibker a nangpetpet iti sao ti Dios a naibusor kadagidi emperador ken papa, idi a kinunana, "Ditoy ti pagbatayak; diak mabalin nga aramiden ti sabali. Sapay koma ta tulongannak ti Dios." Kitaenyo ni Juan Wesley a nangikasaba ken ni Cristo ken ti kinalintegna iti tengnga ti kinapormal, kinaderrep, ken saan a panamati. Kitaenyo ti maysa a napadagsenan kadagiti kinaay-ay-ay ti lubong a napaganoan, nga agpakpakaasi a mangidanon kadakuada iti napnoan ayat a damag ni Cristo. Denggenyo ti sungbat dagiti agtuturay iti simbaan: "Agtugawka, agtutubo. No kayat ti Dios a pagbaliwen dagiti pagano, aramidennanto dayta a saanna a masapul ta tulongmo wenno ti tulongko."

[63]

Daydayawen dagiti pangpangulo ti relihion itoy a kapu-totan dagidi nangimula iti bukel ti kinapudno iti napalabas a ginasgasut a tawen ket bangonenda dagiti baton-lagip nga agpaay kadakuada. Saan kadi nga adu ti agbawing itoy a trabaho tapno ilugesda dagiti patubo daydi met la a bukel kadagitoy nga aldaw? Maulit daydi daan a dir-i, "Ammomi a nakisao ti Dios ken ni Moises; ngem no maipapan itoy a tao (ni Cristo nga agtaeng iti babaonen nga imbaonna), saanmi nga ammo no sadino ti naggapuanna?" Juan 9:20. Kas kadagidi immuna a panawen, saan a masarakan dagiti

naisangsangayan a kinapudno nga agpaay kadagitoy a tiempo kadagiti agtuturay ti relihion, no di ket kadagiti lallaki ken babbai a saan unay a nasursuroan ken saan unay a masirib tapno patienda ti sao ti Dios.

[64] ‘ Ta kitaenyo ti pannakaawisyo, kakabsat, ta saan nga adu a mamasirib kas iti linalasag, saan nga adu a mannakabalin, saan nga adu a natan-ok, dagiti maawis; no di ket pinili ti Dios dagiti bambanag a minamaag ti lubong, tapno babainenna dagiti mamasirib; ket pinili met ti Dios dagiti bambanag a nakapuy iti lubong, tapno babainenna dagiti napigsa. Ket pinili met ti Dios dagiti bambanag ti lubong nga awan kapapay-anna ken dagiti naum-umsi, ken dagiti banag a dipay timmaud tapno pukawenna dagiti addan;” “tapno saan koma a mabangon ti pammatiyo iti kinasirib dagiti tattao, no di ket iti pannakabalin ti Dios.” 1 Cor. 1:26-28; 2:5.

[65] Ket iti daytoy maudi a kaputotan, danonento ti pangngarig ti bukel ti mostasa ti maysa a naisangsangayan ken naballigi a pan-nakatungpalna. Agbalinto daydi bassit a bukel a dakkal a kayo. Masapul a maibaon daytoy maudi a damag ti ballaag iti “amin a nasyon tribu ken pagsasao,” “tapno mangala kadakuada kadagiti tattao a maipaay iti naganna.” Ket masilnaganto ti daga gapu iti dayagna* Apok. 14:6-14; Aramid 15:14.

Pannakikadua iti Pannakabalin

MANIPUD iti trabaho ti panagmula ken ti idadakkel ti mula manipud iti bukel, mabalin a maisuro iti kaamaan ken iti pagadalan dagiti napateg a leksion. Sursuroen koma dagiti ubbing keil agtutubo a lasinen ken bigbigen kadagiti banag iti nakapar- suaan ti panagtrabaho dagiti maaramat a nadiosan, ket matulongan- danto a mangpetpet, babaen ti pammati, kadagiti di makita a pagimbagan. In ton maawatandan ti nakaskasdaaw a trabaho ti Dios a mamataud ken mangisagana kadagiti kasapulan iti naindakan a kaamaanna, ken no kasanot' mabalintay' a pannakitulong Kenkuana, dadakkelto ti pammatida iti Dios, ket dakdakkelto ti mabigbigda iti pannakabalinna iti inaldaw ken bukodda a panag- biag.

Pinarsua ti Dios ti bukel a kas met ti panangparsuana iti daga babaen ti saona. Babaen ti saona, inikkanna iti bileg a dumakkel ken umadu. Kinunana, “Patauden koma ti daga dagiti ruot, dagiti mula nga adda bukelda, ken kaykayo nga agbunga ken adda kadakuada ti bukel kas iti kasisigudda; ket naaramid a kasta .... Ket nakita ti Dios a nasayaatda.” Gen. 1:11,12. Daydi met la a sao ti mangted iti gapu a dumakkel ti bukel. Ipadpaduyakyak ti tunggal bukel, a mamataud iti nalangto a sulbodna iti lawag ti init, ti panagtrabaho ti nakaskasdaaw a pannakabalin nga adda iti dayta a sao nga imbalikas [66] Daydiay “nagsao ket natungpalen;. .. nagbilin ket napatibkeran.” Salmo 33:9.

Insuro ni Cristo dagidi adalanna nga agkararag, “Itdem kadakami ti inaldaw a taraonmi.” Ket idinto ta intudona dagiti sabong, intedna met ti pammatalged, “No kinawesan ti Dios dagiti ruot iti talon, . . . dinto ad-adda aya a kawesannakayo?” Mateo 6:11, 30. Kankanayon nga agtrabaho ni Cristo tapno sungbatanna daytoy a kararag, ken tapno tungpalenna ti impatalgedna. Adda di makita a bileg a kankanayon nga agtrabaho a kas adipen ti tao tapno isut' mataraonan ken makawesan. Adu dagiti aramaten ti Apo tapno agbalin ti bukel a sibibiag a mula. Ket itedna met iti umdas a rukod dagiti amin a

masapsapul iti nasayaat a panagapit. Kastoy ti panangiladawan ti sumasalmo:-

“Sika sarungkaram ti daga ket bisibisam;
 Sika pabaknangem unay;
 Ti karayan ti Dios napno iti danum;
 Sika ipaayam ida iti bukel, intono nasaganamom ti daga a kasta.
 Sika danumam a sibubuslon dagiti gulisna;
 Sika pababaem dagiti timburogna;
 Sika paluknangem babaen kadagiti arbis;
 Sika bendisionam ti panagrusingna.
 Sika balangatam ti tawen ita kinaimbagmo;
 Ket dagiti daldalanmo agitedda iti kinalukmeg.”

- Salmo 65:9-11.

[67] Adda iti babaen ti panangituray ti Dios ti lubong a namaterialan. Pagtulnogan ti nakaparsuaan dagiti lintegti nakapar- suaan. Agsao ken agtignay dagiti amin a maibagay iti pagayatan ti Namarsua. Ti ulep ken ti lawag ti init, ti linnaaw ken ti tudo, ti angin ken ti bagyo - addada amin iti babaen ti panangituray ken panangaywan ti Dios, ket agtulnogda iti bilinna. Gapu iti panag- tulnogna iti linteg ti Dios, tumubo ti bassit a rusing nga aggapu iti bukel manipud iti daga, “umuna ti bulong, sumaruno ti dawa, sa kalpasanna ti bukel iti uneg ti dawa.” Marcos 4:28. Parang-ayen ti Apo dagitoy iti umisu a panawen agsipud ta saanda a supringen ti panagtrabahona. Mabaiin kadi a ti tao, a naaramid iti ladawan ti Dios, ken naikkan iti pannakabalin nga agpanunotken agsao, laeng ti saan a mangipateg kadagiti sagsagutna ket agsukir kadagiti bilin- na? Dagiti la ngata nabiag a makaammo ngaagpanunot ti mangted iti pannakariribuk itoy lubongtayo?

Makita kadagiti isu amin a mangted iti taraon iti tao ti panagtin- nulong ti pekso a nataoan ken nadiosan. Awanto ti panagani malak- sid no aramiden ti tao ti pasetna iti panangimula iti bukel. Ngem awan met ti idadakkel ken yaadu no awan dagiti tumulong nga in- sagana ti Dios a kas ti lawag ti init ken dagiti tudo, ti linnaaw ken dagiti ulep. Kasta met iti uray ania a trabaho, iti uray ania a sanga ti

panagadal ken pagsiriban. Kasta met kadagiti naespirituan a bambanag, iti pannakabukel ti kababalin, ken iti uray ania a trabaho a nakristianoan. Adda paset nga aramidentayo, ngem masapul nga adda kadatayo ti pannakabalin a nadiosan a nakimaymaysa kadatayo, ta no awan, awanto met ti mamaay dagiti peksatayo.

Inton adda aniaman a maaramid ti tao, naespirituan man wenno maipapan kadagiti aglabas, masapul a laglagipenna nga inaramid na daytoy babaen ti pannakitunosna iti Mannursurona. Adda dakkel a pakasapulantayo iti pannakabigbigtayo iti panag-sanggirtayo iti Dios. Dakkel unay a panagtalek ti naited iti tao, dakkel unay a panagpannurray kadagiti partuat ti tao. Bassit laeng ti adda a panagtalek iti pannakabalin a sisasagana nga itden ti Dios. “Datayo dagiti makipagtrabaho iti Dios.” 1 Cor. 3:9. Naba-ba unay ti paset nga akmen ti tao: ngem no isut’ maisilpo iti kinadios ni Cristo, mabalinnanna amin a banag babaen ti pigsanga iparanud ni Cristo.

Maysa a leksion iti pannakaisuro dagiti ubbing ti itden ti naininut nga idadakkel ti mula manipud iti bukel. “Umuna ti bulong, sumaruno ti dawa, kalpasanna ti bukel iti uneg ti dawa.” Daydiay nangted itoy a pangngarig Isu met laeng ti namarsua iti bassit a bukel, inikkanna kadagiti nabiag a bileg, ket intudingna dagiti linteg a mangituray iti bassit a bukel, inikkanna kadagiti nabiag a bileg, ket intudingna dagiti linteg a mangituray iti panagdakkelnan. Naaramid a sibibiag a kinapudno iti bukodna a biag dagiti kinapudno nga isuro ti pangngarig. Agpada iti naespirituan ken iti bagina, sinurotna ti nadiosan nga urnos ken linteg ti idadakkel nga inladawan ti mula, ket tarigagayanna nga aramiden koma dagiti agtutubo daytoy. Nupay Isut’ agturay ti langit, ti Ari ti gloria, nagbalin a maladaga idiy Bethlehem, ket iti sumagmamano a tiempo, intakderanna ti awan gawgawayna a maladaga iti saklot ken aywan ni inana. Bayat ti kinaubingna, inaramidna dagiti aramid ti natulnog nga ubing. Nagsao ken nagtignay agraman kinasirib ti maysa nga ubing ket saan iti nataengan, a pinadayawanna dagiti nagannak Kenkuana, ket tinungpalna dagidi pagayatanda kadagiti makatulong a pamayan, kas mayannatop iti kabaelan ti maysa nga ubing. Ngem Isut’ awan nagkurkuranganna iti tunggal panawen ti idadakkelnan, agraman simple ken natural a galad ti awanan basol a biag. Kunaen ti nasantoan a pagilanadan maipapan iti kinaubingna, “Dimmakel ti ubing ket pimmigsa iti espiritu, a napno iti kinasirib; ket adda

[68]

Kenkuana ti parabur ti Dios ken ti tao.” Ket maipapan iti kinaag tutubona, nailanad, “Dimmakel ni Jesus iti kinasirib ken kinatayag, ken iti gundaway iti Dios ken iti tao.” Lucas 2:40, 52.

Maisingasing ditoy ti trabaho dagiti nagannak ken mannur- suro. Panggependa koma ti pangparang-ay kadagiti pagduyosan dagiti agtutubo tapno iti tunggal panawen iti panagbiagda, maipakitada koma dagiti nakayanakan a kinapintas a maibagay iti dayta a tiempo, a natural koma ti irarang-ayna, a kas kadagiti mulmula iti minuyongan.

[69] Ad-adda a makaawis dagiti ubbing a natural ken saan nga agin-iisu. Saan a nainsiriban ti panangited iti naisangsangayan nga imatang kadakuada, ken panangulit kadagiti nasiglata balbalikasda iti sangoananda. Saan koma a mapabileg ti kinapasindayaw babaen ti panangdayaw iti langada, kadagiti balikasda, wenna kadagiti tigtig-nayda. Kasta met a saanda koma a makawesan kadagiti naparammag ken nangina a pagan-anay. Daytoy ti mangpabileg iti kinatangsit ken kinapasindayaw kadakuada, ket riingenna ti apal ken imun iti puso dagiti kadmada.

Masursuroan koma dagiti babassit agraman naubingan a kinasimple. Masursuroanda koma a mapnek kadagiti babassit ken makatulong a pagrebbengan ken kadagiti ragragsak ken kapadasan a gagangay kadagiti tawenda. Ti kinaubing ti katukad ti bulong iti pangngarig, ket adda kinapintas iti bulong a bukukodna laeng. Saan koma a mapilit dagiti ubbing nga agbalin a nataengan a saanna a tiempo, no di ket taginayonenda koma ti kinasadiwa ken dagiti nasayaat a galad dagiti nasapa a tawenda.

Mabalina met a Kristiano dagiti babassit nga ubbing, nga ad-daanda iti kapadasan a maibagay kadagiti tawenda. Daytoy laeng ti ur-urayen ti Dios kadakuada. Masapulda ti maadalan kadagiti naespirituan a bambanag; ket ited koma dagiti nagannak ti tunggal gundaway tapno mabalinda a buklen dagiti kababalin nga umasping iti kababalin ni Cristo.

Kadagiti linteg ti Dios iti nakaparsuaan, adda bunga ti tunggal aramid. Paneknekan ti panagani no ania ti naimula. Maukom ti nasadut nga agrabaho gapu iti trabahona. Saksian ti panagani ti maibusor kenkuana. Kasta met kadagiti naespirituan a bambanag: marukod ti kinamatalek ti tunggal makipagtrabaho babaen ti bunga ti trabahona. Maipakita iti panagani ti kababalin ti trabahona no isut’

nagaget wenno nasadut. Kastanto ti pannakaikeddeng ti pagtungpalanna iti agnanayon.

Patauden ti tunggal bukel a naimula ti apit a kaaspingna. Masapultayo amin ti agmula kadagiti bin-i ti pannakipagrikna, kaasi, ken ayat; agsipud ta apitentayo daydiay immulatayo. Mangyegto ti tunggal kinaimbubukodan, iti umasping nga apit. Agmulmula iti lasagna daydiay agbibbiag laeng nga agpaay iti bagina, ket iti lasag, apitennanto ti panagrupsa.

Saan a dadaelen ti Dios ti uray asino a tao. Siasinoman a madadael, dadaelenna met laeng ti bagina. Agmulmula iti bukel ti di panamati ti tunggal maysa a pagintutulnuganna dagiti ballaag ti konsensia, ket mamataudto dagitoy iti di bumurong nga apit. Babaen ti panangiwalinna iti umuna a ballaag ti Dios, nagmula idi ni Paraon kadagiti bukel ti kinasukir, ket inapitna met ti kinasukir. Isut' saan a pinilit ti Dios tapno agbaJin a di mamati. Pinataud daydi bukel ti saan a panamati nga immulana ti apit a kaaspingna. Iti kasta, nagtuloy ti isasarangetna, agingga a kimmita iti nalangalang a dagana, iti nalamiisen a bangkay ti inauna nga anakna, ken dagiti amin nga inauna nga anak iti uneg ti balayna ken kadagiti amin a kamaan iti uneg ti pagarianna, agingga a linemmes dagiti dandanum dagiti kabkabayo ken luglugan ken soldadona. Ti pakasaritaanna ti mangiladawan iti kinapudno dagiti balikas a “no ania man ti imula ti maysa a tao isu met dayta ti apitenna.” Gai. 6:7. No mabigbig koma ti tao daytoy, naannadda koma no ania a bukel ti imulada.

[70]

No kasano ti panangyeg ti bukel a maimula iti apiten, ket daytoy manen ti maimula a maisublat, umadu ti maapit. Pudno daytoy a linteg iti pannakilangentayo kadagiti sabsabali. Tunggal aramid, tunggal sao, isut' maysa a mangyegto iti bunga. Agbu- nganto iti kaaspingna kadagiti sabsabali ti tunggal aramid ti naayatan nga asi, ti kinatulnog, wenno ti pananglikud iti bagi, ket babaen ti pannakaaramat dagitoy, umaduda pay kadagiti sabsabali. Kasta met ti tunggal aramid ti gura, apal, wenno panagsisina, isut' maysa a bukel nga agbunganto iti “ramut ti kinapait,” a pakamulitanto dagiti sabsabali. Ket ad-adunto pay ti masabi- dongan. Iti kasta, agtuloy a mabayag ti panagmula iti naimbag ken ti dakes ken agpaay iti agnanayon.

Kinamanagparabur pay kadagiti naespirituan ken aglabas a bambanag ti sabali a leksion nga isuro ti panagmula iti bukel. Kunaen ti Apo, “Nagasatkayo nga agmula iti igid dagiti amin a dandanum.”

“Daytoy ti makunak, Ti agmula nga iniimut, agapitto met nga iniimut; ket ti agmula iti nawadwad, agapitto met iti nawadwad.” Isaias 32:20; 2 Cor. 9:6. Kayat a saoen ti panagmula iti igid dagiti amin a dandanum ti kankanayon a panangiparanud kadagiti sagut ti Dios.

[71] Kayatna a saoen ti panagited iti sadinoman a pakasapulan ti trabaho ti Dios wenno kasapulan ti tao. Saanto nga agduyos daytoy iti kinapanglaw. “Ti agmula iti nawadwad, agapitto met iti nawadwad.” Paaduen ti agmulmula ti bin-ina babaen ti panangipuruakna kadakuada. Kasta met ti maaramid kadagidiay a matalek iti panagiparasda kadagiti sagsagut ti Dios. Babaen ti panangiparanudda, papaaduenda dagiti bendision nga umay kadakuada. Inkari ti Dios kadakuada ti umdas tapno maituloyda ti mangted. “Mangtedkayo ket maikkan- kayto; sukat a naimbag, napenpen, nasedsed, ken agliplippias ti maitedto met iti saklotyo.” Lucas 6:38.

Ad-adu pay ngem daytoy ti nairaman iti panagmula ken panagani. Idinto ta iparanudtayo dagiti bendision ti Dios, riingento ti pakapnekan iti ayat ken pannakipagriknatayo iti umawat kadakuada ti panagyamanna iti Dios. Maisagana ti pagmulaan ti puso nga umawat kadagiti bukel ti naespirituan a kinapudno. Aramidento Daydiay mangisagana iti bukel nga agpaay iti agmulmula nga agrusing ti bukel ket agbunganto nga agturong iti biag nga agnanayon.

Iti pannakaipisok ti bukel iti daga, itakderan ni Cristo ti panangisakripisiona iti Bagina nga agpaay iti pannakasubbottayo. “No saan nga agtinnag ti bukel ti trigo iti daga ket matay, agtaengto a maymaysa; ngem no matay, adu a bunga ti itdenna.” Juan 12:24. Kasta met nga agbunganto ti ipapaty ni Cristo kadagiti karkararua nga agpaay iti pagarian ti Dios. Kas maya- lubog iti paglintegan kadagiti mulmula, biagto ti ibunga ti ipapatayna.

Umuna pay a matnag iti daga ken matay dagiti amin nga agtarigagay a mangyeg iti bunga kas makipagtrabaho ken ni Cristo. Masapul a maimula ti biag iti inaraduan ti pakasapulan ti lubong. Masapul a mapukaw ti panagayat iti bagi ken ti bukod a pagngayan-gayan. Ngem ti linteg ti panangisakripisio iti bagi isu met ti linteg a mangtaginayon kenkuana. Mangted iti bunga daydiay bukel a mailumlom iti daga, ket daytoy met laeng ti maimula. Iti kasta,

[72] mapaadu ti maapit. Taginayonen ti mannalon ti bin-ina babaen ti panangipuruakna kenkuana. Kasta met iti nataoan a biag, ti panangted isut’ panagbiag. Mataginayonto daydiay biag a siwawaya a

maited iti panagserbi iti Dios ken iti tao. Mataginayonto ti biagda iti agnanayon a biag dagidiay a mangisakripisio iti biagda a gapu ken ni Cristo.

Matay ti bukel ngem agungar iti baro a biag, ket maisuro babaen itoy ti leksion ti panagungar. Agbiagto manen idiay Eden a baro dagidiay nga agayat iti Dios. Maipapan iti bagi ti tao a maitanem, kastoy ti kunaen ti Dios, “Maimula nga agrupsa; mapagungar a saanen nga agrupsa: maimula iti pannakaibabain; mapagungarto iti pannakaidayaw: maimula iti kinakapuy; mapag-ungarto iti pannakabalin.” 1 Cor. 15:42, 43.

Dagitoy ti sumagmamano kadagiti leksion nga isuro ti sibibiag a pangngarig ti nakaparsuaan maipapan iti agmulmula ken ti bukel wenno bin-i. Kas nagannak ken mannursuro, padasenyo nga isuro dagitoy a leksion ket maipakat koma iti trabaho. Palubosanyo a dagiti met laeng ubbing ti mangisagana iti daga a pagmulaan ket isuda met laeng ti mangipisok iti bin-i. Idinto ta agrabahoda, mabalin nga ilawlawag ti nagannak wenno mannursuro ti maipapan iti minuyongan ti puso ken ti nasayaat wenno dakes a bukel a maimula idiay, ket no kasano a maisagana ti daga nga agpaay iti bin-i, kasta met a masapul a maisagana ti puso a maipaay iti bukel ti kinapudno. Intono maipisok ti bukel iti daga, mabalinda nga isuro ti leksion maipapan iti ipapatay ni Cristo; ket inton tumubo ti umuna a bulong, mabalinda nga isuro ti leksion ti kinapudno maipapan iti panagungar. Bayat ti idadakkal dagiti mula, mabalin nga ituloy dagiti leksion maipapan iti nakaparsuaan ken naespirituan a panagmula.

Maisuro met koma dagiti agtutubo iti umasping a pamayan. Maisuroda koma a mangaywan iti daga a pagmulaan. Nasayaat koma no adda daga a pagmulaan a maisilpo iti tunggal pagadalan. Maibilang koma dagiti a pagmulaan a pagadalan a kukua ti Dios. Makita koma dagiti bambanag iti nakaparsuaan a kas libro a pagadalan a masapul nga adalen dagiti annakna, ken mabalinda a panggun-odan iti, kinasirib maipapan iti pannakaaywan ti kararua. [73]

Iti pannakasukay ti daga, iti pannakaarado ken pannakaisaganana, mabalin a sursuroen dagiti leksion a magun-odan kenkuana. Awan ti mangnamnama a dagus a maapitan ti maysa a disso ti daga. Masapul a maipakat nga umuna ti kinapasnek, kinagaget, ken naanus a panagbannog iti pannakaisagana ti daga a pakaimulaan ti bin-i. Kasta met ti maaramid iti naespirituan a trabaho iti nataoan

a puso. No kayatda ti mapaimbag gapu iti pannakaisagana ti pagmulaan, masapul a mapanda nga ikuyogda ti sao ti Dios kadagiti pusoda. Masarakandanto a naburaken ti puso a nabaybay-an babaen ti mangpalukneng ken mangparukma a bileg ti Espiritu Santo. Malaksid no maaramid ti napinget a trabaho iti daga, saanto a mangted daytoy iti nasayaat nga apit. Kasta met ti maaramid iti pagmulaan iti puso: masapul nga agtrabaho kenkuana ti Espiritu ti Dios a mangpalamuyot ken mangituray sakbay a mabalinna ti agbunga nga agpaay a pakaida- yawan ti Dios.

Saan nga itden ti daga ti kinabaknangna no masidaw-sidaw latta ti pannakatrabahona. Masapulna ti naannad ken inaldaw a panakaimatang. Masansan koma a maaradu ken nauneg met daytoy, tapno saan a makapagtubo dagiti ruot a makiagaw iti taraon ti naimula a nasayaat a bukel. Iti kasta agpada ti agaradu ken ti agmula nga agsagana nga agpaay iti panagani. Awan ti masapulna ti agtakder nga agbuya iti nadadael a namnamana.

Dumtengto dagiti bendision ti Apo kadagidiay a mangtrabaho iti daga a kasta, a sursuroenda dagiti naespirituan a leksion manipud iti nakaparsuaan. Iti panangsukayna iti daga, bassit ti ammo ti agtrabaho no ania dagiti gameng nga aglukatto iti sangoananna. Idinto ta saanna nga umsien ti pannursuro a mabalinna nga umongen manipud kadagidiay naaddaan kadagiti kapadasan, ket manipud kadagitoy a pannakaammo a mabalin nga itden dagiti masirib a tattao, masapul met nga umongenna dagiti leksion nga agpaay iti bagina. Paset daytoy ti panagsursurona. Agbanagto a pakasursuroan ti kararua daytoy a pannakasukay ti daga.

[74]

Daydiay mamagrusing iti bukel, ken mangaywan kenkuana iti aldaw ken rabii, ken mangted kenkuana iti pannakabalin a dumakkel, Isu met la ti Namarsua kadatayo, ti Ari ti langit, ket aramidenna ti dakdakkal a panangaywan ken panangimatang nga agpaay kadagiti annakna. Idinto ta agmula ti mannalon iti bukel a mangsaranay iti naidagaan a biag, imula met ti Nadiosan a Mannalon iti kararua ti bukel a mangted iti bunga nga agpaay iti biag nga agnanayon.

[75]

Lebadura ti Mamaggidiat

ADU KADAGIDI nasursuroan ken nabileg a tattao ti immay nagdengngeg iti Mammadto a taga Galilea. Kimmita ti dadduma kadagitoy kadagiti nagkaadu a tattao a nanglikmut ken ni Cristo bayat ti panangisurona iti igid ti baybay. Naibagi itoy dakkel a tipon dagiti agduduma a kita dagiti tattao. Adda ditoy dagidi napanglaw, dagidi awanan adal, dagidi makilimlimos, dagidi mannanakaw, a nailangaan kadagidi rupada ti kinainanagbasolda, dagidi pukol ken pilay, dagidi masaksakit, dagidi negosiante, ken dagidi naayat kadagiti ragragsak, nangato ken nababa, nabaknang ken napanglaw, ket naglilinnipitda nga agsapul iti nasayaat a disso a pagtugawan wenno pagtakderan a dumngeg kadagidi sao ni Cristo. Idinto ta kumita dagitoy nasursuroan a tattao kadagidi di mabilang a kaadu, sinalud-sodda kadagiti bagbagida, Kakastoy ngata a tattao ti mangbukel iti pagarian ti Dios? Simmungbat manen ti Mangisalakan babaen ti maysa a pangngarig:-

“Maiyarig ti pagarian ti langit iti maysa a lebadura, nga innala ti maysa a babai, ket isut’ inlaokna iti tallo kasukat a bellaay, agingga iti nalaokan amin.” Mateo 13:33.

Kadagidi Hudio, masansan a maaramat ti lebadura a mangibagi iti basol. Iti tiempo ti Paskua, naibilin kadagidi tattao nga ikkatenda ti lebadura manipud kadagiti balbalayda, a kas met ti panangipawda iti basol kadagiti pusoda. Binallaagan ni Cristo dagidi adalanna “Agaluadkayo iti lebadura dagiti Parisio, nga isu ti panaginsisingpet.” Ket saritaen met ti apostol maipapan iti “lebadura ti guranggura ken kinadakes.” Lucas 12:1; 1 Cor. 5:8. Ngem iti pangngarig ti Mangisalakan, naaramat ti lebadura a mangitakder iti pagarian ti langit. Ilawlawagna ti bileg a mangriing wenno mamangungar ken manggamer a pannakabalin ti parabur ti Dios.

Awan ti tao a kasta unay ti kinadakesna, wenno kasta unay ti kaadalem ti nakatnaganna a di magaw-at ti panagtrabaho day toy a pannakabalin. Maimulanto kadagiti isu amin a mangisuko kadagiti

[76]

bagbagida iti Espiritu Santo ti maysa a baro a prinsipio ti biag; maisublinto daydi napukaw a ladawan ti Dios iti sangkataoan.

Ngem saan a mabalin ti tao a balbaliwan ti bagina babaen ti panangaramatna iti pakinakemna. Awan ikutanna a pannakabalin a mangaramid itoy a panagbalbaliw. Masapul a mailaok ti lebadura - maysa a banag nga aggapu iti ruar - iti bellaay sakbay a maaramid ti tarigagayan a panagbalbaliw kenkuana. Kasta met ti parabur ti Dios, a masapul nga awaten ti managbasol sakbay nga isut' maitutop nga agpaay iti pagarian ti gloria. Masaawto amin nga adal ken pannursuro a mabalin nga itden ti lubong a mangaramid iti napalaad nga anak ti basol tapno pagbalinenna nga anak ti langit. Masapul nga aggapu iti Dios dayta bileg a mangpabaro. Maaramid laeng dayta a panagbalbaliw babaen ti Espiritu Santo. Masapul a sumuko amin a kayatna ti maisalakan, nangato man wenno nababa, nabaknang wenno napanglaw, iti panagtrabaho daytoy a pannakabalin.

[77] Kas iti lebadura no isut' mailaok iti bellaay, nga agrabaho manipud iti uneg agingga iti agparang iti ruar, kasta met ti panagtrabaho ti parabur ti Dios a mangted iti panagbalbaliw iti biag babaen ti panakapabaro ti puso. Saan a makaumanay dagiti bambanag nga aggapu iti uneg a mangitunos kadatayo iti Dios. Adda adu a mangpadpadas nga agbalbaliw babaen ti panangaturda iti daytoy wenno dayta a dakes nga ugali, ket namnamaenda, babaen itoy a pamuspusan, ti panagbalinda a Kristiano, ngem mangrugugida laeng iti saan nga umisu a disso. Ti puso ti yan ti umuna a trabahotayo.

Dua a banag ken aggidiat ti panangipakita iti pammati ken ti panangtagikua iti kinapudno. Saan nga umdas ti narabaw laeng a pannakaammo iti kinapudno. Mabalintayo nga ikutan daytoy, ngem mabalin a saan a nabalbaliwan ti pagduyosan dagiti pampanunottayo. Masapul a mabalbaliwan ken mapasanto ti puso.

Saanto a sumrek iti rag-o ti kinatulnog ti maysa a tao a mangpadpadas a mangsalimetmet kadagiti bilbilin ti Dios gapu ta dayta ti pagrebbenganna - gapu ta isut' naibilin kenkuana. Saan nga agtulnog daytoy. No maibilang a dadagsen dagiti al-alagaden ti Dios gapu ta maisuppiatda iti nakayanakan a pagduyosan, mabalintayo nga ammoen a saan a nakristianoan dayta a biag. Ti pudno a kinatulnog isut' bunga ti panagtrabaho ti maysa a prinsipio iti uneg. Isut' aggubuyay manipud iti panagayat iti kinalinteg, panagayat iti linteg ti Dios. Ti kinapudno wenno kinamatalek iti Mannubbot isut' anag ti

amin a kinalinteg. Daytoyto ti mangiturong kadatayo a mangaramid iti nalinteg gapu ta isut' nalinteg - agsipud ta makaay-ayo iti Dios ti panangaramid iti nalinteg.

Naidatag ken ni Nicodemo ti naindaldan a kinapudno maipapan ti pannakabalbaliw ti puso nga aramiden ti Espiritu Santo: “Pudno, pudno, kunak kenka, Malaksid no mayanak ti tao manipud iti ngato, saannanto a makita ti pagarian ti Dios. . . Linalasag ti mayanak iti lasag, ket naespirituan met ti mayanak iti Espiritu. Dika pagsid-daawan a kinunak kenka, Masapulmo ti mayanak a mabalbaliwan. Agpuyupoy ti angin iti kayatna, ket mangngegmo ti anasaasna, ngem dimo maibaga no sadino ti naggapuan ken papananna. Kasta met ti tunggal maysa a mayanak iti Espiritu.” Juan 3:3-8.

Iti babaen ti paltiing ti Espiritu Santo, insurat ni apostol Pablo, “Ngem idinto ta nabaknang iti kaasi, gapu iti dakkel nga ayatna a pinangayatna kadatayo, uray pay nataytayon idi gapu iti basol, pinagbiagnatayo ti Dios a mairanud ken ni Cristo, (gapu iti paiabur naisalakantayo;) ket pinagungarnatayo a nairaman Kenkuana, ket pinagtugawnatayo a naikuyog Kenkuana kadagiti yan a nailangitan, ken Cristo Jesüs: tapno kadagiti panawen a mapasungad, iparangna ti naindaklan a kinabaknang ti paraburna iti kinaimbagna kadatayo ken Cristo Jesus. Ta gapu iti parabur, maisalakankayo babaen ti pammati; ket saan a nagtaud daytoy kadakayo ta sagut ti Dios.” Efeso 2:4-8.

[78]

Agtrabaho a saan a makita ti lebadura a naidulin iti bellaay tapno iyegna ti isu amin a masa iti pannakalaok; kasta met ti panagtrabaho ti lebadura ti kinapudno a nalimed, naulimek, ken agtultuloy a mangbalbaliw iti kararua. Mapalukneng ken mapa-rukma dagiti nakayanakan a pagduyosan. Maimula dagiti babbaro a panunot, babbaro a rikna, ken babbaro a panggep. Mabuangay ti baro a rukod ti kababalin - ti biag ni Cristo. Mabalbaliwan ti isip; mariing dagiti kabaelan nga agtignay kadagiti baro nga aramid. Saan a maikkan ti tao kadagiti babbaro a kabaelan, ngem mapasanto dagiti adda kenkuana a kabaelan. Mariing ti konsensia. Maikkantayo kadagiti galad ti kababalin a mangted kadatayo iti bael a mangaramid iti serbisio nga agpaay iti Dios.

Masansan a tumaud ti saludsod, Apay ngarud nga awan makita a panagbalbaliw iti panagsasao, iti espiritu, ken iti kababalin dagiti adu nga agkunkuna a mamati iti sao ti Dios? Apay nga adu unay

[79] dagiti saan a makaanus iti pannakasuppiat dagiti panggep ken planoda, nga ipakitada dagiti saan a nasantoan a rugso ti rikna, ken nagubsang dagiti panagsasaoda, narungsot ken naturayda? Makita iti panagbiagda dagiti isu met la a panagayat iti bagi, panangrenrennek iti bagi, dagiti isu met la a rugso ken nadarusudos a panagsasao, a makita iti panagbiag dagiti taga lubong. Adda met laeng daydi isu met la a manangrikna a kinatangsit, daydi isu met la nga isusuko iti nakayanakan a pagduyosan, daydi isu met la a kinadakes ti kababalin, a kasla dida ammo ti kinapudno. Ti saanda a pannakabalbaliw ti gapuna. Saanda nga indulin iti pusoda ti lebadura ti kinapudno. Saan a naikkan daytoy iti gundaway nga agtrabaho. Saan a naisuko dagiti nakayanakan ken napatnur a panagduyos iti kinadakes iti mamagbalbaliw a pannakabalinna. Ipakita dagiti panagbiagda ti kaawan ti parabur ni Cristo, maysa a di panamati iti pannakabalinna a mangbalbaliw iti kababalin.

“Dumteng ti pammati baben ti panagdengngeg, ket ti panagdengngeg babaen ti sao ti Dios.” Dagiti Sursurat ti naindakan a maaramat iti pannakabalbaliw ti kababalin. Inkararag ni Cristo, “Pagsantoem idaiti kinapudno; ti saom isut’ pudno.” Roma 10:17; Juan 17:17. No maadal ken mapagtulnogan, agtrabahonto ti sao ti Dios iti puso, ket parmekenna dagiti amin a saan a nasantoan a galad. Dumteng ti Espiritu Santo a mangbabalaw maipapan iti basol, ket agtrabaho met ti pammati a rumusing iti puso gapu iti ayat ni Cristo, tapno itutopna ti bagi, ti kararua, ken ti espiritu iti bukodna a ladawan. Isunton ti panangaramat ti Dios kadatayo a mangaramid iti pagayatanna. Agtrabaho ti pannakabalbaliw nga adda kadatayo manipud iti uneg ket agparang iti ruar, ket isut’ mangiturong kadatayo a mangiparanud kadagiti sabsabali iti kinapudno a naiparanud met kadatayo.

Sungbatan ti sao ti Dios dagiti kasapulan ti tao - ti pannakabalbaliw ti kararua babaen ti pammati. Saan koma a pagarupen a nadalus ken nasantoan unay dagitoy naindaklan a prinsipio a maiyeg iti inaldaw a panagbiag. Kinapudno dagitoy a dumanon sadi langit ken mangsaklaw iti agnanayon, nupay kasta masapul a mailaga ken maiyabelda iti kapadasan a nataoan. Masapul a gamporanda amin a dadakkel ken babassit a paset ti biag.

Inton maawat iti panagbiag, iturayanto ti lebadura ti kinapudno dagiti tarigagay, dalusannanto dagiti panunot, ket pasam- itennanto

ti kababalin. Riingennanto dagiti kabaelan ti isip ken dagiti bileg ti kararua. Palawaennanto ti kabaelan a mangrikna ken agayat.

Ibilang ti lubong a nakaskasdaaw ti maysa a tao a nakawesan itoy a prinsipio. Agbibiang laeng ti tao a managayat iti pirak ken managimbubukodan nga agpaay iti panangipatalgedna nga agpaay kenkuana dagiti kinabaknang, dayaw, ken ragragsak daytoy a lubong. Mapukawna ti agnanayon a lubong iti panagpampanu- notna. Ngem iti pasurot ni Cristo, saanto a dagitoy a bambanag ti mangsagepsep iti riknana. Gapu ken ni Cristo, agtrabahonto ket paglikudannanto ti bagina, tapno isut' makatulong iti naindaklan a trabaho a panag-isalakan kadagiti karkararua nga awanan ken Cristo ken awanan inanama ditoy lubong. Saanto a maawatan ti lubong ti kasta a tao; agsipud ta kitkitaenna dagiti agnanayon a kinapudno. Dimteng iti pusona ti ayat ni Cristo agraman mannubbot a pannakabalinna. Parukmaen ken iturayan daytoy nga ayat dagiti amin a sabsabali a panggep, ket itag-ayna ti agikut kenkuana iti ngatoen dagiti mamagrucker nga impluensia toy lubong.

[80]

Addanto mamagsanto a gapuanan ti sao ti Dios iti pannakilangentayo iti tunggal kamkameng ti nataoan a kaamaan. Saanto a patauden ti lebadura ti kinapudno ti espiritu ti panagsisinnalisal, ti panagayat iti ambision, ken ti panagtarigagay nga umuna. Agpayso a saan a naimbubukodan ti ayat a nagtaud sadi langit. Kasta met a saan a nalaka nga agbalbaliw. Saan nga agpannuray iti panangidayaw ti tao. Aglippiasto iti panagayat iti Dios daydiay puso ti maysa a tao nga immawat iti parabur ti Dios, kasta met nga agpaay kadagidiay a nakaigapu iti ipapatay ni Cristo. Saanto nga agtarigagay ti bagi iti pannakabigbig. Saannanto nga ayaten dagiti sabsabali gapu ta isut' ayaten ken ay-ayoenda, gapu ta patgenda dagiti aramidna, no di ket gapu ta isudat' ginatang ni Cristo a Kukuana. No saan a maawatan ken sabali ti pakaituro- ngan dagiti panggep, sao ken aramidna, saanto a masair, no di ket ituloynanto ti gagangay a pagduyosan ti kababalinna. Manangnga- asi ken managpanunot, napakumbaba no maipapan iti panangru- kodna iti bagina, nupay isut' napnoan iti namnama, ket kankana- yon nga agtalek iti kaasi ken ayat ti Dios.

Balakadannatayo ti apostol, "No di ket kas iti kinasan to Daydiay nangayab kadakayo, agsantokayo met iti amin a kita ti panagbiag; ta adda a naisurat, Agsantokayo, ta Siak santoak." 1 Pedro 1:15, 16. Daydiayto parabur ni Cristo ti mangituray iti rikna ken panag-

[81]

timtimek. Makitanto ti panagtrabahaya ita kinada- yaw ken kinaasi nga ipakita ti maysa a kabsat ita kabsatna babaen kadagiti naasi ken makapabileg a sasao. Addanto dagiti anghel ita pagtaengan. Agayamuomto ti biag ita banglo a dumanon ita Dios sadi ngato, a kas ita insienso. Maiparangarango ti ayat babaen ti kinaasi, kinaemma, kinaanus, ken nabayag a panagitured.

Mabalbaliwanto ti langa. Agraniagto ti biag ni Cristo, nga agtaeng ita puso, ita rupa dagiti agayat Kenkuana ken mangsa- limetmet kadagiti bilbilinna, Maisurat ken mabasa idia ti kina- pudno. Maiparangarango ti talna ti langit. Agparango ti kadaw- yan a kinaamo, ken ti nasursurok ngem nataoan nga ayat.

Aramiden ti lebadura ti kinapudno ti maysa a panagbalbaliw ita sibubukel a kinatao, ket aramidenna a nalamuyot daydiay nagubsang, naemma, ken naamo. Pagbalinenna a managparabur daydiay managimbubukodan. Gapu kenkuana, agbalin a mada- lusan daydiay narugit, a naugasan ita dara ti Cordero. Gapu ita pannakabalinna a mangted ita biag, iyegna amin nga adda ita isip ken kararua ken pigsa tapno maibagayda ita biag a nadiosan. Agbalinto ti tao, agraman kinataona, a mairanud ita nadiosan. Mapadayawanto ni Cristo ita kinatan-ok ken kinaan-anay ti kababalin. Idinto ta maaramid dagitoy a panagbalbaliw, agkanta dagiti anghel ket agrag-onto ti Dios ken ni

[82]

Cristo gapu kadagiti kararua a natubay a mayasping ita Dios.

Naikali a Gameng

“MAIPADIS ti pagarian ti langit iti maysa a gameng a nailem-meng iti talon; isu a nasarakan ti maysa a tao, ket inlimesna, ket gapu iti ragsakna, map an ket ilakona ti am in nga adda kenkuana ket gatanggenna daydiay a talon.” Mateo 13:44.

Kadagidi unana a tiempo, ugali dagidi tattao ti mangilemmeng kadagiti gamengda iti uneg ti dag a. Nasansan unay ti panagta-kaw idi. Ket no adda panagbalbaliw ti panagturay, mabalin a mapagbuis dagidi addaan iti adu a sanikua. Maysa pay, kankana-yon nga adda peggad ti pannakaraut ti pagilian babaen kadagidi buybuyot a naranggas. Kas bunga daytoy, pinadas dagidi babak-nang nga inlemmeng ti kinabaknangda, ket naibilang ti daga a natalged a pagilemmengan. Ngem nasansan a nalipatan ti disso a nakaidulinan ti gameng; mabalin a natay ti akinkukua, wenno isut’ nabalud, wenno naibelleng iti sabali a daga, ket daytoy ti nangisina kenkuana iti gamengna. Iti kasta, mabati ti kinabak-nangna nga inyal-alikakana iti nagasat a makasarak. Kadagidi aldaw ni Cristo, saan a karkama ti pannakasarak kadagiti daan a kuarta, alahas a balitok wenno pirak, kadagiti daga a nabaybay-an.

Upaan ti maysa a tao ti maysa a disso ti daga tapno talonenna, ket idinto ta araduenna, masukainanna ti naikali a gameng. Idinto ta masarakanna daytoy a gameng, makitana daytoy a mabalinna a tagikuaen. Isublina ti gameng iti nakailem-menganna ket agawid ket ilakona amin a kukuana tapno gatanggenna ti talon a naglaon iti gameng. Ipagarup ti kaamaan ken dagiti karrubana nga isun ti agmauyong. Iti panangkitada iti talon, awan makitada a napateg iti nabaybay-an a daga. Ngem ammo ti tao ti ar-aramidenna; ket in con addan pakapnekan ti panagta-gikuana iti talon, sukimatenna ti amin a pasetna tapno sapulenna ti gameng a nasarakanna.

Iladawan ti pangngarig ti kinapateg ti nailangitan a gameng, ken ti peksa a masapul a maaramid tapno isut’ magun-odan. Sisagana daydi nakasarak iti gameng iti talon a mangbaybay-a kadagiti amin a sanikuana ken mangaramid iti di mabannog a peksa tapno

[83]

matagikuana dagiti nailemmeng a kinabaknang. Kastanto met a saan nga ibilang ti makasarak iti nailangitan a gameng a napateg unay ti panagbannog ken panagsakripisio tapno magun-odanna dagiti kinabaknang ti kinapudno.

Iti pangngarig, itakderan ti talon a naglaon iti gameng dagiti Nasantoan a Sursurat. Ket itakderan met ti ebanghelio ti nailemmeng a gameng. Uray ti daga, saan a napno kadagiti minas ti balitok ken napateg a bambanag a kas ti sao ti Dios.

Kasanot' Pannakailemmengna

Masasao a nailemmeng dagiti gameng ti ebanghelio. Saan a mailasin dagiti masirib, iti bukodna a pagrukodan, dagiti napa-tangsit gapu iti pannursuro ti ubbaw a pamanunotan, ti kina- pintas ken pannakabalin ken palimed ti piano ti pannakasubbot. Adda mata dagiti kaaduan a tao ngem saanda a makakita; addaanda iti lapayag ngem saanda a makanggeg; adda panu- notda, ngem saanda a mabigbig ti nailemmeng a gameng.

[84] Mabalín a lumabas ti maysa a tao iti disso a nakaidulínan ti
 [85] maysa a gameng. Gapu iti bannogna, rnabalin pay nga agtugaw nga
 a gameng kadagiti ramutna. Kasta ti naaramid kadagidi Hudio.-
 Kas maysa a nabalitokan a gameng, naitalek ti kinapudno kadagidi
 tattao a Hebreo. Binangon ken impasdek ni Cristo ti urnos ti turay
 daydi Hudio a nasion, ket adda kadakuada ti anamong ti langit.
 Babaen kadagiti anniniwan ken simbolo, nakumotan dagidi dadakkel
 a kinapudno ti pannakasubbot. Nupay kasta, idi umayen ni Cristo,
 Isut' saan a nailasin dagidi Hudio, daydi intutudo dagidi simbolo.
 Adda kadagiti imada ti sao ti Dios; ngem inlemmeng dagiti ug-ugali,
 a nayawat manipud maysa a kaputotan agingga iti sabali a kaputotan,
 ken dagiti nataoan a pannakayulog dagiti Sursurat, dagiti kinapudno
 kadakuada. Napukaw ti naespirituan a kaipapanan dagiti nasantoan
 a sursurat. Nailukat kadakuada dagiti paggamengan ti amin a panna-
 kaammo, ngem saanda nga ammo idi day toy.

Saan nga ilemmeng ti Dios ti kinapudnona manipud kadagiti tao. Gapu met laeng iti dalan dagiti ar-aramidda, pinagbalinda dagi-toy a nalidem ken nakudrep. Inted ni Cristo kadagidi Hudio dagiti umdas a pammaneknek nga Isu daydi Mesias;ngem sinapul dagiti

pannursurona ti maysa a giddato a panagbalbaliw kadagiti panagbi-agda. Nakitada a no awatenda ni Cristo, masapul nga idissoda dagiti pagay-ayatda a sursuro ken kadjadawyan, dagiti naimbubukodan ken saan a nasantoan nga ar-aramidda. Sinapulna ti panagsakripisio tapno maawat dagiti di agbaliw ken agnanayon a kinapudno. Gapuna a saanda a kinayat nga awaten ti kapigsaan a pammaneknek a mabalin nga itden ti Dios a mangipasdek iti pammatida ken ni Cristo. Pinagparangda a pinatida dagiti Sursurat iti Daan a Tulag, nupay kasta, saanda nga inawat ti inikutanna a pammaneknek maipapan iti biag ken kababalin ni Cristo. Nagbutengda di la ket ta maawisda a mamati ket mabalbaliwanda, ken mapilitda a mangidisso kadagiti sigud a kapanunotanda. Nairaman kadagitoy dagiti gameng ti ebanghelio, ti Dalan, ti Kinapudno, ken ti Biag, ngem inwalinda ti kadakkelan a sagut a mabalin nga itden ti langit.

“Uray kadagidi agtuturay, adu dagidi namati Kenkuana, ngem gapu kadagidi Parisio, Isut’ saanda nga imparangarang, amangan no maparuarda iti sinagoga.” Juan 12:42. Naawisda a mamati; pinatida a ni Jesus ti Anak ti Dios; ngem saan a naibagay kadagidi ambisionda ti panangipudnoda Kenkuana. Awananda iti pammati a nangipatalged koma kadakuada ti panangikutda iti nailangitan a gameng. Sinapsapulda ti naidagaan a kinabaknang.

[86]

Ket kadagitoy nga aldaw, sapsapulenda a sigagagar ti naidagaan a gameng. Napno dagiti isipda kadagiti naimbubukodan ken napnoan ambision a pampanunot. Gapu iti ayatda a makagun-od iti naidagaan a kinabaknang, dayaw, ken pannakabalin, isaadda dagiti sursuro, ug-ugali, ken al-alagaden dagiti tao iti ngatoen dagiti al-alagaden ti Dios. Nailemmeng kadakuada dagiti gameng ti saona.

“Ngem saan nga awaten ti tao a linalasag dagiti banag ti Espiritu ti Dios; ta isuda ti kasla kinanengneng kenkuana; ket dina met ida mabalin nga ammoen, agsipud ta naespirituan ti pannaka- bigbig dagitoy.” 1 Cor. 2:14.

“Ket no naabbongan pay laeng ti ebangheliomi, naabbongan a maipaay kadagiti mapukaw; binulsek ti dios a nailubongan dagiti is-isip dagiti saan a mamati, di la ket agraniag kadakuada ti lawag ti nadayag nga ebanghelio ni Cristo, Isu a ladawan ti Dios.”

Cor. 4:3, 4.

Kinapateg ti Gameng

Nakita ti Mangisalakan a nailumlom dagiti tattao iti pana- gum- mong iti kinabaknang, ket mapukpukawdan dagiti agnanayon a kinapudno. Pinadasna nga aturen daytoy a kinadakes. Pinadasna a bungtolen ti nabileg a kayaw a nangreppet iti kararua. Ingngatona ti timekna ket nagpukkaw, ‘ Ta ania ti magungguna ti tao no maalananto ti amin a lubong ket mapukawna met ti kararuana? ’ Mateo 16:26. Idatagna iti natnag a sangkataoan ti natantan-ok a lubong a napukaw iti panagkitada, tapno makitada koma dagiti agnanayon a kinapudno. Alaenna ida a kuyogen iti ruangan ti Agnanayon, a sinilnagan ti di mailadawan a dayag ti Dios, ket ipakitana kadakuada ti gameng nga adda idiay.

Napatpateg ngem pirak wenno balitok ti pateg daytoy a gameng. Saan a mabalin nga idilig kenkuana ti kinabaknang dagiti pagminasan ti daga.

“Kuna ti yuyeng, Awan kaniak;
 Ket kunaen met ti taaw, Awan kaniak.
 Saan a magun-odan gapu iti balitok,
 Dinto met matimbang ti pirak a maipaay iti pategna.
 Isut’ di magatadan iti balitok ti Ofir,
 Iti napateg nga onix, wenno safiro.
 Saan a pumada kenkuana dagiti balitok ken sarming;
 Saan met a masukatan gapu kadagiti alahas a ginuguran a balitok
 Awanto ti pakasaritaan maipapan iti korales wenno perlas,
 Ta napatpateg ngem kadagiti rubrubi ti pateg ti sirib.”

Job 28:14-18.

Daytoy ti gameng a masarakan iti uneg dagiti Sursurat. Ti Biblia ti kadakkelan a pagsursuroan a kukua ti Dios, ti kadakkelan a Mannursurona. Masarakan iti Biblia ti punganay ti amin a pudno a pagsiriban. Mabalin a masarakan ti tunggal sanga ti pannaka- ammo babaen ti panangsukimat iti sao ti Dios. Ngem kangru- naanna amin, linaonna ti pagsiriban dagiti amin a pagsiriban, ti pagsiriban maipapan iti pannakaisalakan. Ti Biblia ti nakaitalime- ngan dagiti di masukisok a kinabaknang ni Cristo.

Magun-odan ti nangatngato a sursuro babaen ti panangadal ken panangtulnog iti sao ti Dios. Ngem no maiwalin ti sao ti Dios tapno sangoen dagiti libro a saan a mangiturong iti Dios ken iti pagarian ti langit, ungaong laeng dayta a kita ti sursuro a nagun- odan.

Adda dagiti nakaskasdaaw a kinapudno a masarakan iti nakaparsuaan. Napno ti daga, ti taaw, ken ti tangatang iti kinapudno. Isuda ti mangisuro kadayo. Isaw-ay ti nakaparsuaan ti timekna kadagiti leksion a napno iti nailangitan a kinasirib ken agnanayon a kinapudno. Ngem saanto a maawatan daytoy ti tao a natnag iti basol. Pinalidem ti basol ti sirimatana, ket saanna a maawatan daytoy a nakaparsuaan, a dina isaad daytoy a nangatngato ngem iti Dios. Saan a maimaldit dagiti apagisu a leksion iti isip dagidiay mangiwalin iti sao ti Dios. Kadakuada, natiritir unayen dagiti pannursuro ti nakaparsuaan ket ibaw-ingda ti isip manipud iti Namarsua.

[88]

Kadagiti adu, maipagarup a nangatngato ti nataoan a sirib ngem ti kinasirib ti nadosan a Mannursuro, ket maibilang ti pagbasaan ti Dios a napno kadagiti leksion a kas maysa a daan ken saan a makapangayangay a banag. Ngem saan a kasta ti panangibilang dagidiay a pinagungar ti Espiritu Santo. Makitada ti di magatadan a gamend, ket kayatda nga ilako amin tapno gatangenda ti talon a naglaon kenkuana. Iti lugar dagiti libro nga insurat dagiti maibilang a dadakkel a mannurat, pilienda ti sao Daydiay a kadakkelan a Mannurat ken Mannursuro a naam-ammo pay laeng toy lubong, Isu a nangted iti biagna a gapu kadayo, tapno babaen Kenkuana, maaddaantay' koma iti biag nga agnana- yon.

Bunga ti Panangbaybay-a iti Gameng

Agtrabaho ni Satanas nga aramatenna ti isip dagiti tao, ket iturongna ida a mamanunot nga adda nakaskasdaaw a pannakaamo a magun-odan a maisina iti Dios. Babaen ti nasikap a panangikalintegan, inturongna da Adan ken ni Eva nga agduadua iti sao ti Dios, ken nangisaad iti lugama iti maysa a pamanunotan a nangiturong iti kinasukir. Ket ar-aramiden pay laeng dayta a kinasikap daydi inaramidna idiy Eden. Imulmula dagiti mannursuro, a mangilalaok kadagiti pamanunotan dagiti di mamati iti pannursuroda, iti isip dagiti agtutubo dagiti pampanunot a mangiturongto kadakuada nga agduadua iti Dios ken mangsalungasing iti lintegna. Bassit ti am-

moda maipapan iti ar-aramidenda. Bassit ti pannakabigbigda no anianto ti ibunga ti aramidida.

[89] Mabalin a lumasat ti maysa nga agad-adal kadagiti pagadalan ken kolehio kadagitoy nga aldaw. Mabalin nga ibusenna amin a kabaelanna a manggun-od iti pannakaammo. Ngem malaksid no adda pannakaammona iti Dios, malaksid no tungpalenna dagiti linteg a mangituray iti kinataona, dadaelennanto ti bagina. Babaen kadagiti saan nga umisu nga ugali, mapukawnanto ti kabaelan wenno panakabalin a mangipateg iti bukodna a bagi. Mapukawna ti panangiturayna iti bagina. Saannanton a kabaelan ti apagisu a panangikalintegan maipapan kadagiti bambanag a nasinged kenkuana. Agbalin nga isut' nadarasudos ken saan a nalimbong iti panangtamingna iti isip ken bagina. Babaen kadagiti biddut nga ugali, aramidenna laeng ti bagina a maysa a rebba. Saanna a magun-odan ti ragsak; agsipud ta ti panangbaybay-ana a mangpatanor kadagiti nadalus ken makapasalun-at a pamungana-yan, isut' naisaad iti babaen ti panangituray dagiti ugali a mangdadael iti talna ti pakinakemna. Mapukaw dagiti adu a tawen ti narigat a panagadal a pinalabasna a siririgat; agsipud ta nadadaelton ti panagbiagna. Saan nga umisu ti panangaramatna kadagiti kabaelan ti bagi ken isipna, ket nagbalin a rakrak ken rebba ti templo ti bagina. Isut' nadadael nga agpaay itoy a biag ken iti pay biag a mapasungad. Babaen ti pananggun-odna iti naidagaan a pannakaammo, pinagarupna a magun-odanna ti maysa a gameng; ngem iti panagiwalinna iti Biblia, insakripisiona ti maysa a gameng a katimbang dagiti isu amin.

Panangbirok iti Gameng

Ti koma sao ti Dios ti adalentayo. Iyadaltayo koma kadagiti annaktayo dagiti kinapudno a masarakan idiay. Saanto a maibus dayta a gameng, ngem masaaw dagiti tattao nga agsapul iti dayta a i gameng agsipud ta saanda nga agbirok agingga nga adda dayta iti ikutda. Adu dagiti mapnek iti panangipagarup maipapan iti kinapudno. Mapnekda kadagiti narabaw a banag, nga ipagarupda nga umdas daytan. Alaenda dagiti sinao dagiti dadduma iti lugar ti kinapudno, gapu iti sadutda a mangaramat iti napasnek a panagbannog,

[90] nga itakderan ti panangkali iti nailemmeng a gameng. Saan laeng a di mapagtalkan dagiti parparbu dagiti tao, napeggadda pay; agsipud

ta isaadda ti tao iti lugar ti Dios. Isaadda dagiti pagsasao ti tao iti lugar ti “Kastoy ti kuna ti Apo.”

Ni Cristo ti kinapudno. Kinapudno dagiti saona, ket adda kadakuada ti maysa a naun-uneg a kaipapanan ngem ti agparpa-rang iti rabawna. Adda maysa a kinapateg dagiti sasao ni Cristo, a saan a matukod ti agpinarang a pannakaamma. Mabigbig ken mailasinto dagiti isip, a tinignay ti Espiritu Santo, ti kinapateg dagitoy a sasao. Mabigbigdanto dagiti agkakapateg a tampok ti kinapudno, nupay no nailemmeng dagitoy a kas gamgameng.

Saanto a mangiturong dagiti nataoan a pamanunotan ken parparbu iti nalawlawag a pannakaawat iti sao ti Dios. Panunoten dagiti mangipagarup a maawatanda ti pilosopia, a nasken dagiti panangilawlawagda a manglukat kadagiti paggamengan ti panna-kaammo ken tapno malapdan ti isisina ken panaglikud a dumteng iti iglesia. Ngem dagitoy a panangilawlawag ti nangiyeg kadagitoy saan a pudno a pamanunotan ken panaglikud. Inaramid dagiti tattao ti kabaelanda a mangilawlawag kadagiti impagarupda a narikut a sursurat; ngem nasansan nga ad-adda a nagbalin a nasipnget ken di maawatan dagidiay a pinadasda nga inlawlawag.

Pinagarup dagidi papadi ken Parisio nga ar-aramidenda dagiti dadakkel a bambanag a kas mannursuro, babaen ti panangisaadda kadagiti bukodda a panangilawlawag iti sao ti Dios; ngem kinuna ni Jesus kadakuada, “Saanyo nga am-ammo dagiti Sursurat, ken ti pannakabalin ti Dios.” Marcos 12:24. Impabasolna kadakuada ti “panangisuroda kadagiti bilbilin ti tao a kas doktrina.” Marcos 7:7. Nupay isuda dagidi mannursuro maipapan kadagiti sasao ti Dios, nupay isuda koma ti makaawat iti saona, saanda met a nagaramid a maiyataday iti sao nga isursuroda. Binulsek ni Satanas dagiti matada, tapno saanda a makita ti pudno a kaipapananna.

Daytoy ti trabaho dagiti adu a tattao kadagitoy nga aldaw. Makabasol dagiti adu nga iglesia iti kastoy a basol. Adda dakkel a peggad nga ulitento dagiti maibilang a masirib a tattao kadagitoy nga aldaw ti isu met la a kapadasan dagidi mannursuro a Hudio. Saan a pudno ti panangipatarusda kadagiti nadiosan a sursurat, ket nabungon dagiti karkararua iti parikut ken kinasipnget gapu iti saan nga umisu a namanunotanda kadagiti sursurat.

Saan a nasken a basaen dagiti Sursurat babaen ti nakudrep a lawag ti ugali wenno nataoan a parparbu. Kasla silsilawantayo ti

init babaen ti maysa nga aluten no ilawlawagtayo dagiti Sursurat babaen kadagiti nataoan nga ugali wenno arapaap. Saan a sapulen ti nasantoan a sao ti Dios ti kasla aluten a lawag ti daga tapno mabigbig dagiti dayagna. Isut' maysa a silaw iti kinaisuna met laengen - ti naiparangarang a dayag ti Dios; iti abayna, nakudrep dagiti sabsabali a lawag.

Ngem masapul nga adda napasnek a panagadal ken nasinged a panagsukimat. Saanto a magunggunaan ti kinasadut babaen kadagiti nalawag a pannakakita iti kinapudno. Awantot' magun- odan a naidagaan a bendision no awan ti napasnek, naanus, ken mannakaib- tur a pekso. No magun-odan dagiti tao ti pannaka- ragpat iti negosio, masapul nga adda pakinakemda nga agaramid, ken maadaanda iti pammati nga aguray iti banagna. Kasta met a ditay' manamnama ti makagun-od iti naespirituan a pannaka- ammo no awan ti napasnek a panagbannog. Masapul a nauneg ti panagkali dagidiay agtarigagay a makasarak iti gameng a naidagaan, a kas ti panagkali ti agminminas nga agsapul iti nailemmeng a gameng iti uneg ti daga. Saanto nga umdas ti saan a napusoan ken di mangibibiang a panagtrabaho. Nasken kadagiti nataengan ken agtutubo, saan laeng a ti panangbasa iti sao ti Dios, no di pay ket ti panagadal kenkuana, a napakuyogan iti napasnek a puso, nga agkararagda ken agsukimatda it' kinapudno a kas maysa a nailemmeng a gameng. Magunggunaan to dagiti mangaramid itoy a banag; gapu ta riingen ken biagento ni Cristo dagiti pannakaawat- da.

[92] Agbatay ti pannakaisalakantayo iti pannakaammotayo iti kinapudno a naitalimeng kadagiti Sursurat. Pagayatan ti Dios nga ikutantayo koma daytoy. Sukimatenyo, O sukimatenyo ti na- pateg a Biblia agraman sibibisin a puso. Sukimatenyo ti sao ti Dios a kas ti panagsukisok ti agminminas iti daga tapno sapulenna ti naitalimeng a balitok. Saankayo koma a nalaka a mauppapay nga agsukimat ag- ingga a mapatalgedanyo ti pannakibagiyo iti Dios ken ti pagayatanna maipapan kadakayo. Imbunannag ni Cristo, “Aniaman a dawateny- onto iti naganko, daytanto ti aramidek, tapno maidaydayaw ti Ama iti Anak. No adda aniaman a dawatenyonto iti naganko, daytanto ti aramidek.” Juan 14:13, 14.

Maaddaan dagiti nasantoan a tattao ken addaan iti talento kadagiti buya maipapan kadagiti agnanayon a kinapudno, ngem masansan a masaawda a mangawat, agsipud ta sallinen dagiti bambanag a

makita ti dayag dagiti bambanag a saan a makita. Masapul nga agpangato kadagiti nangatngato a panggep ti siasinoman nga agsapul a sibaballigi iti nailemmeng a gameng, iti ngatoen dagiti bambanag ditoy lubong. Masapul a maitalaga dagiti ayatna ken amin a kabaelanna iti dayta a panagsukimat.

Inrikep ti kinasukir ti ruangan nga agturong iti adu a panakaammo a nabalín koma a nagun-odan manipud kadagiti Sursurat. Kayat a saoen ti pannakaawat ti kinatulnog kadagiti bilin ti Dios. Saan koma a mayataday dagiti Sursurat kadagiti pagaayat ken kagurgura dagiti tao. Isuda lat' maawatan dagidiay sipapakumbaba nga agsapsapul iti panakaammo iti kinapudno tapno isut' pagtulnoganda.

Saludsodenyo kadi, Ania ti rebbeng ko nga aramiden tapno maisalakanak? Masapul nga idissoyo dagiti nakaisigud a pamanunotanyo, dagiti tinawid ken pinarang-aymo a kapanunotan, sakbay nga irugim ti agsukimat. No sukimatenyo dagiti Sursurat tapno alangonenyoy dagiti bukodyo a pamanunotan, saanyonto a masarakan ti kinapudno. Agsukimat kayo tapno sursuroenyoy no ania ti saoen ti Apo. No dumteng kadakayo ti pannakaawis a mamati bayat ti panagsukimatyoy, no makitayo a saan a maitunos dagiti ilalaenyoy a pamanunotam iti kinapudno, saanyo koma nga ipapilit nga ibagay ti kinapudno tapno maalangon ti bukodyo a pamanunotan, no di ket aklonenyoy ti naited kadakayo a lawag. Lukatanyoy ti isip ken ta pusoyoy tapno makitayo dagiti nakaskas- daavv a bambanag manipud iti sao ti Dios.

[93]

Sapulen ti pammati ken ni Cristo, a kas Mannubbot ti lubong, ti panangaklon ken panangbigbig ti nalawagan nga isip, nga iturayan ti maysa a puso a makabigbig ken mangipateg iti nailangitan a gameng. Saan a maisina daytoy a pammati iti panagbabawi ken panakabalbaliw ti kababalin. Kayat a saoen ti maaddaan iti pammati ti panangbirok ken panangawat iti gameng ti ebanghelio, agraman amin dagiti pagrebbengan a naipakuyog kenkuana.

“Malaksid no mabalbaliwan a mayanak ti tao, saannanto a makita ti pagarian ti Dios.” Juan 3:3. Mabalín nga agpugto daytoy wenno agarapaap, ngem no awan mata ti pammati, saannanto a makita dayta a gameng. Inted ni Cristo ti biagna tapno maipatalgedna kadaytoy daytoy di magatadan a gameng; ngem no awan ti panakayanak a nabalbaliwan babaen ti pammati iti darana, awanto ti

pannakapakawan tibasol, ket awan met ti gameng nga agpaay iti mapukpukaw a kararua.

Masapultayo ti pananglawag ti Espiritu Santo tapno mabig- bigtayo dagiti kinapudno iti sao ti Dios. Saantayto a makita dagiti nakaay-ayat a bambanag ti lubong ti nakaparsuaan agingga nga agsilnag ti init ket iwaknitna ti kinasipngat. Kasta met a saanto a maipateg dagiti gameng ti sao ti Dios agingga nga isudat' iparangarang dagiti narimat a sinamar ti Init ti Kinalinteg.

[94] Alaento ti Espiritu Santo, nga imbaon ti agnanayon nga ayat, nga aggaput' langit, dagiti bambanag ti Dios, ket iparangarang- nanto ida iti tunggal kararua nga addaan naan-anay a panagtalek ken pammati ken ni Cristo. Babaen ti pannakabalinna, maimal- ditto iti isip dagiti nabag a kinapudno, isuda a nakaibatayan ti pannakaisalakan ti kararua. Mailawlawagto ti dalan ti biag tapno saan a masapul nga adda agbiddut iti pannagnana idiay. Idinto ta adalentayo dagiti Sursurat, dawentayo koma nga aglawag ti Espiritu Santo ti Dios iti sao, tapno makita ken maipategtayo dagiti gamengna.

Gungguna ti Panagsukimat

Avvan koma ti mamanunot nga awanen ti pannakaammo a mabalin a magun-odan. Mabalin a rukoden ti kauneg ti nataoan nga isip; mabalin met a sursuroen dagiti aramid dagiti nataoan a mannurat; ngem saan a mabalin a sukisoken ti kangatoan, kaunegan, ken kalawaan, nga arapaap ti maipapan iti Dios. Adda kinaagnanayon iti labes dagiti amin a maawatantayo. Bassit laeng ti nakitatayo iti anaraar ti nadosan a dayag ken ti di marukod a kalawa ti pannakaammo ken kinasirib; kasla nagtrabahotayo laeng iti rabaw ti pagminasan, idinto ta adda iti tukokna ti nabaknang a gameng a balitok, tapno gunggunaanna daydiay mangkali kenkuana. Masapul a maikauneg ti abut a sumrek iti pagminasan, ket ibungananto ti nadayag a gameng. Babaen ti umisu a pammati, agbalinto ti nadosan a pannakaammo a nataoan a pannakaammo.

Awan ti agsukimat kadagiti Sursurat iti babaen ti Espiritu ni Cristo a dinto magunggunaan. No siaannugot ti tao a masursuroan a kas maysa nga ubing, inton sumuko a naan-anay iti Dios, masarakananto ti kinapudno iti saona. No natulnog koma dagiti tattao, maawatandanto ti piano ti turay ti Dios. Luktanto ti nailangitan

a lubong dagiti ruanganna a napnoan parabur ken dayag nga agpaay iti pannakasukisok. Maigidiat koma itan dagiti tattao iti agdama a kasasaadna ita; gapu ta mabalin ti tao ti mapatan-ok babaen ti panangsukimatna kadagiti pagminasan ti kinapudno. Saanton a nakudrep dagiti palimed ti pannakasubbot, ti panaglasag ni Cristo, ken ti mangabbong a datonna, a kas ti kinakudrepdaita. Saanto laengen a nasaysayaat ti pannakaawatda, no di ket ad-addanton ti pannakaipategda.

Iti kararagna iti Ama, inted ni Cristo ti maysa a leksion a masapul koma a maikitikit iti isip ken iti kararua. “Daytoy ti biag nga agnanayon,” kinunana, “tapno maammoandaka koma a maymaysa a pudno a Dios ken ni Jesu-Cristo nga imbaonmo.” Juan 17:3. Daytoy ti pudno a pannursuro. Iparanudna ti pannakabalin. Pagbalbaliwen ti pannakaammo iti Dios ken ni Jesu Cristo, a napakuyogan iti aramid ti maysa a tao tapno umasping iti ladawan ti Dios. Itdenna iti tao ti bileg a mangituray iti bagina, tapno maiyeg ti tunggal rugso ti rikna ti nababbaba a kasasaad iti babaen ti panangituray dagiti nangatngato a pannakabalin ti isip. Aramidenna ti agikut kenkuana nga anak ti Dios ken agtawid iti langit. Isut’ mangyeg kenkuana a makiuman iti isip ti Agnanayon, ken mangilukat kenkuana kadagiti nabaknang a gameng ti uniberso. Daytoy ti pannakaammo a magun-odan babaen ti panangsukimat iti sao ti Dios. Ket mabalin a masarakan ti tunggal kararua daytoy a gameng inton siaayat a mangited iti amin tapno isut’ magun-odanna.

“No awagam ti kinasaririt, ket idir-im ta timekmo a maipaay iti pannakaawat; no isut’ birukem a kas pirak, ken tuntonem a kas nalmeng a gamgameng; iti kasta maawatamto ti panagbuteng ken ni Jehova, ket masarakamto ti pannakaammo iti Dios.” Proberbio 2:3-5

[95]

[96]

Awanen ti Napatpateg pay a Banag

INDILIG ti Mangisalakantayo dagiti bendision ti mannubbot nga ayat iti maysa a napateg a perlas. Inlawlawagna ti leksion nga insurona babaen ti pangngarig ti maysa nga agtagtagilako nga agsapsapul kadagiti nasayaat a perlas, “Isu, nga idi nakasarak iti napateg unay a perlas, napan ket inlakona amin nga adda kenkuana, ket isut’ ginatangna.” Mateo 13:46. Ni met laeng Cristo ti perlas a dakkel ti pategna. Naummong Kenkuana dagiti amin a dayag ti Ama, ti kinapunno ti Kinadios. Isu ti raniag ti dayag ti Ama ken ti napaypayso a ladawan ti Kina-isuna. Maiparang ti dayag dagiti galad ti Dios iti kababalinna. Agraniag ti tunggal pinanid dagiti nasantoan a Sursurat gapu iti lawagna. Awan pakapilawan wenno tulaw ti kinalinteg ni Cristo, kas iti nadalus ken napudaw a perlas. Awan tao a makaaramid iti nasaysayaat, wenno makapasayaat pay iti naindaklan ken napateg a sagut ti Dios. Isut’ awan mulitna. Nailemmeng ken Cristo dagiti amin a gameng ti kinasirib ken panakaammo. Isut’ “naaramid a kinasirib, kinalinteg, ken kina- santo, ken subbot, nga agpaay kadatayo.” 1 Cor. 1:30. Masarakan ken ni Cristo amin a makapnek kadagiti kasapulan ken tarigagay ti kararua, nga agpaay itoy a lubong ken agpaay met iti lubong a mapasungad. Ti Mannubbottayo ti perlas a napateg unay, nga iti pannakaidiligna agbalin dagiti amin a bambanag a pannakapukaw.

[97]

Immay ni Cristo “kadagiti kukuana, ngem saan nga inawat dagiti kukuana.” Nagsilnag ti lawag ti Dios iti kasipngetan, ket isut’ saan a naawatan ti kinasipnget. Ngem saan met a nasarakan nga awan ti panangibibiang dagiti isu amin iti sagut ti langit. Itak- deran ti agtagtagilako iti pangngarig ti maysa a kita dagiti tao a sipapasnek nga agtarigagay iti kinapudno. Kadagiti nadumaduma a pagilian, adda dagiti napasnek ken managpanunot a tattao a nagsapsapul iti daydiay ibilangda koma a gameng ti kararua babaen ti panagsukimatda kadagiti basbasaen ken pagsiriban ken kadagiti relihion toy lubong. Iti tengnga dagidi Hudio, adda dagiti agsapsapul iti maysa a banag nga awan kadakuada. Gapu iti saanda a pannakapnek iti

napormal a relihion, inil-iliwda daydiay a naespirituan ken makaitagay. Naibilang dagidi adalan ni Cristo kadagitoy a tattao a naud-udi, ket da met Comelio ken daydi eunoko a taga Etiopia iti immun-una. Nabayagen nga inil-iliwda ken inkarkaragda ti idadateng koma ti lawag nga aggaput' langit; ket idi naiparangen ni Cristo kadakuada, Isut' inawatda a sirarag- sak.

Itoy a pangngarig, saan a naidatag ti perlas a kas sagut. Isut' ginatang ti agtagtagilako iti pateg ti amin a kukuana. Adu dagiti agduadua iti kaipapanan daytoy, agsipud ta maidatag ni Cristo kadagiti Sursurat a kas sagut. Isut' maysa a sagut kadagidiay a mangisuko kadagiti bagbagida ken ni Cristo, bagi, kararua, ken espiritu, nga awan igawgawidda. Masapul nga itedtayo dagiti bagitayo ken ni Cristo, tapno agbiagtayo iti maysa a biag ti natudio a panagtulnog kadagiti amin nga al-alagadenna. Kukua ti Apo dagiti amin a kinaisutayo, amin dagiti saguday ken kabaelan nga adda kadatayo, tapno isudat' maitalaga iti serbisiona. Inton maitedtayon a kasta dagiti bagbagitayo, itedto metten ni Cristo ti Bagina kadatayo, agraman dagiti amin a gameng ti langit. Magun-odantayon ti perlas a dakkal unay ti pategna.

Sagut nga awan baybayadna ti pannakaisalakan, nupay kasta, isut' masapul a mailako ken magatang. Iti pagtagilakoan, a ti nadiosan akaasi ti agturay, maidatag ti napateg a perlas a kasla magatang nga awan ti pirak ken awan bayadna. Itoy a pagtagilakoan, mabalin a magun-odan dagiti amin a tao dagiti sanikua ti langit. Silulukat ti paggamengan kadagiti alahas ti kinapudno nga agpaay kadagiti amin. "Adtoy, insaadko iti sangoanam ti maysa a silulukat a ruangan," kuna ti Apo, "ket awan ti tao a makairikep kenkuana." Awan kampilan nga agbantay itoy a ruangan. Kunaen dagiti timek iti uneg ken iti ruangan, Umayka. Awisennatayo ti timek ti Mangisalakan a sipapasnek ken siaayat: "Ibalakadko kenka a gumatangka Kaniak iti balitok a napasudi iti apuy, tapno bumaknangka." Apok. 3:8,18..

Maysa a bendision ti ebanghelio ni Cristo, a mabalin a gunoden dagiti isu amin. Kabaelan dagiti napanglaw, a kas met dagiti babaknang, a gatangen ti pannakaisalakan; agsipud ta isut' saan a magun-odan babaen kadagiti nailubongan a sanikua. Isut' magun-odan babaen ti natudio a kinatulnog, babaen ti panangisukotayo iti bagitayo ken ni Cristo a kas ginatangna a kukuana. Uray pay iti kangatoan a tukadna, saan a mabalin ti adal nga iyasideg ti tao iti Dios.

[98]

[99]

Naparaburan dagidi Parisio iti amin a kita ti gundaway, naespirituan man wenno aglabas, ket kinunada a sitatangsit, “Nabaknangkami ket nagun-odanmin ti kinabaknang, ket awanen ti pakasapulanmi iti aniaman;” Nupay kasta, isudat “daksanggasat, ken narigrigat, ken napanglaw, ken bulsek, ken lamolamo.” Apok. 3:17. Intanggaya ni Cristo kadakuada ti napateg unay a perlas; ngem isut’ dida kinayat nga awaten, ket kinunana kadakuada, “Umun-una dagiti agsingsingir iti buis ken dagiti mannakikamalala a sumrek iti pagarian ti Dios ngem dakayo.” Mateo 21:31..

Saantay’ a mabalin a teggeden ti pannakaisalakan, ngem masapul nga isut’ birukentayo a sigaganetget ken siaanus a kasla kayattayo koma nga idisso amin a banag ditoy lubong gapu kenkuana..

[100] Masapul a sapulentayo dayta napateg unay a perlas, ngem saan a kadagiti pagtagilakoan ti lubong, wenno kadagiti nailubongan a wagas. Saan a balitok wenno pirak ti masapul nga iba- yadtayo, agsipud ta kukua ti Dios daytoy. Baybay-anyo tipama- nunotan a tulongannakayto dagiti naespirituan wenno nailubongan a gundaway a manggun-od iti pannakaisalakanyo. Sapulen ti Dios ti natudio a kinatulnog. Dawatenna a paglikudantayo dagiti basol- tayo. “Iti daydiay agballigi,” kinuna ni Cristo, “ipaaykonto kenkuana a makikatugaw Kaniak iti tronok, a kas met ti panagbal- ligik ket makikatugawak ken Amak iti tronona.” Apok. 3:21.

Adda dadduma a kasla agsapsapul iti nailangitan a perlas. Ngem dida met aramiden ti sibubukel a pannakaisuko dagiti dakes nga ugalida. Saanda nga ipalubos a matayda no maipapan iti lasag tapno agbiag koma ni Cristo kadakuada. Gapuna a saanda a masarakan ti napateg a perlas. Saanda a naparmek dagiti saan a nasantoan nga ambision ken ti ayatda kadagiti nailubongan a rag- ragsak. Saanda nga ibaklay ti krus tapno surotenda koma ni Cristo iti dalan ti pananglikud iti bagi ken panagsakripisio. Dandani agbalin a Kristiano, ngem saan pay a naan-anay a Kristiano, kasla asidegdan iti pagarian ti langit, ngem saanda a makastrek idiyay. Dandani ngem saan met a maisalakan. Kayatna a saoen a saan laeng a dandani mapukaw ngem naminpinsan a mapukaw.

Adda nagkadua a kaipapanan ti pangngarig maipapan iti agtag-tagilako nga agsapsapul kadagiti nasayaat a perlas: saan laeng a tattao nga agsapsapul iti pagarian ti Dios ti pakaipakatanna, no di pay ket ni Cristo a kas maysa nga agsapsapul iti napukaw a tawidna.

Nakita ni Cristo, kas nailangitan nga agtagtagilako nga agsapsapul kadagiti nasayaat a perlas, iti napukaw a sangkataoan ti napateg unay a perlas. Nakitana iti tao, a minulitan ken dina- dael ti basol, dagiti pannakabalin ti pannakasubbot. Napatpateg iti Mangisalakan dagiti puso a nagbalin a gubatan iti pannaki- dangadang ken ni Satanas, ken naispal gaput' pannakabalin ti ayat, ngem dagidiay a saan a natnag iti basol. Kimmita ti Dios iti sangkataoan, saan a kas maysa a narugit ken awan pategna; isut' kinitana a kas adda ken ni Cristo, ken daydiay mabalinna a pag- balinan babaen ti mannubbot nga ayat. Inummongna amin dagiti kinabaknang ti uniberso, ket indissona ida amin tapno gatanggenna dayta a perlas. Ket kalpasan ti pannakasarak kenkuana ni Cristo, isut' balbaliwana nga isaad iti bukodna a balang. "Ta kasla- danto kadagiti tampok ti balangat, a taitag-ay iti ngato a kasla wagayway iti ngatoen ti dagana." "Kukuakto ida, kuna ni Jehova dagiti buybuyot, iti daydiay nga aldaw inton aramidek dagiti ala- hasko." Zacarias 9:16; Mai. 3:17.

[101]

Ngem ni Cristo, a kas napateg unay a perlas, ken ti gundaway- tayo a mangtagikua itoy nailangitan a gameng, ti masapul koma a pakaitaengan dagiti pampanunottayo. Ti Espiritu Santo ti mangipalgak kadagiti tao iti kinapateg daytoy a perlas. Ti tiempo ti pannakabalin ti Espiritu Santo isu met ti tiempo a naisang- sangayan a mabirok ken masapulan daytoy a nailangitan a sagut. Idi tiempo ni Cristo, adu dagidi nakanggeg iti ebanghelio, ngem napakudrep dagiti isipda gapu kadagiti ulbod a pannursuro, ket saanda a nabigbig iti Daydi nanumo a Mannursuro a taga Galilea Daydi Imbaon ti Dios. Ngem kalpasan ti yuuli ni Cristo, natang- kiaran daydi pannakaipatugawna iti trono tapno aramidenna ti trabaho ti panangibabaet babaen ti pannakaibukbok ti Espiritu Santo. Naited ti Espiritu idi aldaw ti Pentekostes. Imbunannag dagidi saksi ni Cristo ti pannakabalin ti nagungar a Mangisalakan. Simmarut ti lawag a nailangitan kadagidi napasipngget nga isip dagidiay nga inallilaw dagiti kabusor ni Cristo. Isu itan ti nakitada a naitanok tapno agbalin a "Prinsipe ken Mangisalakan, tapno itdenna ti panagbabawi iti Israel, ken pannakapakawan dagiti basol." Aramid 5:31. Isut' nakitada a linikmut ti dayag ti langit, agraman dagiti agnanayon a gameng iti imana tapno iwarasna ida kadagiti amin nga agbaw-ing iti yaalsada. Idinto ta ipannayag dagidi apostol ti dayag ti Bugbugtong nga Anak ti Ama, naawis a mamati dagiti tallo ribu a

[102]

karkararua. Nakitada dagiti bagbagida a kas ti kinaisuda, managbasol ken natulawan, ket nakitada met ni Cristo a kas gayyemda ken Mannubbot. Naitag-ay ni Cristo, napa-dayag ni Cristo, babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo a nag-saad kadagiti tao. Babaen ti pammati, Isut' nakita dagidi mamati a kas Isu daydi nangawit iti pannakaibabain, pannakaparigat, ken ni patay tapno saanda koma a mapukaw no di ket maaddaanda koma iti biag nga agnanayon. Inyeg kadakuada ti pannakaipa-rangarang ni Cristo babaen ti Espiritu ti pannakabigbigda iti pan-nakabalin ken kinaturayna, ket inyunatda dagiti imada Ken-kuana babaen ti pammati, a kunkunada, "Mamatiak."

Idin ti pannakaipan dagiti naragsak a damdamag maipapan iti nagungar a Mangisalakan kadagiti ungti ti nataoan a daga. Nakita ti iglesia dagiti naawis nga aggapu iti isu amin a turong nga umay kenkuana. Nabalbaliwan a naawis dagiti namati. Nakitiponen dagiti managbasol kadagiti Kristiano iti panagsapulda iti perlas a napateg unay. Natungpal ti padto, Umaspingto ken ni David ti maysa a nalupoy a tao, ket kas to la "anghel ni Jehova" ti balay ni David. Nakita ti tunggal Kristiano iti kabsatna ti maysa a nadosan a ladawan ti kinaasi ken ayat. Nagturay ti maymaysa a ngayangay. Liningdanen ti maymaysa a banag dagiti sabsabali. Nagmaymaysa dagiti puso a nagpitik iti panagdadanggay. Ti laengen panangiparangarang iti kaasping ti kababalin ni Cristo ti kaisuna nga ambision dagidi mamati, ken ti panagtrabahoda nga agpaay iti panakapalawa ti pagarianna. "Ket nagmaymaysa ti dagup dagidi mamati iti puso ken kararua. . . . Pinaneknekan dagidi apostol agraman dakkal a pannakabalin ti maipapan ti panagungar ni Apo Jesus; ket adda dakkal a parabur kadakuada amin." "Ket innayon ti Apo idi kadakuada nga inaidaw dagidi naisalakan." Aramid 4:32,33; 2:47. Riniing ken pinagungar ti Espiritu ni Cristo ti sibubukel a gimong; agsipud ta nasarakandan ti perlas a napateg unay.

Maulitto dagitoy a buya, a mapakuyogan iti dakdakkal a panakabalin. Daydi pannakaibukbok ti Espiritu Santo idi aldaw ti Pentekostes ti umun-una a tudo, ngem nalablabunto ti maud-udi a tudo. Ur-urayen ti Espiritu ti panangawat ken panangawat-tayo kenkuana. Maiparangangto manen ni Cristo iti kinaan-anayna babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo. Mabigbigto dagiti tao ti kinapateg ti perlas nga ingget pategna, ket kumanunong-danto

ken ni apostol Pablo nga agkuna, “Imbilangko a pannaka-pukaw gapu ken ni Cristo dagidi imbilangko idi a gungguna. Wen, ket ibi-langko amin a pannakapukaw dagiti bambanag gapu iti kinatan-ok ti pannakaammo ken Cristo Jesus nga Apok.” Filipos 3:7,8

[103]

Dagiti Managbasol

iti Iglesia

“MAIPADIS ti pagarian ti langit iti maysa nga iket a naiwa- yat iti baybay, ket nagala kadagiti amin a kita; nga idi napunnon, isut’ impaigidda, ket nagtugavvda ket inurnongda dagiti nasayaat kadagiti kayabang, ket imbellengda dagiti dakes iti ruar. Kastanto met inton panungpalan toy lubong: rumuarte dagiti anghel ket ilasindanto dagiti dakes kadagiti nalinteg, ket ipuruakdanto ida iti umo ti apuy: addanto sangsangit ken panangngaretnget ti ngipen idia.” Mateo 13:47-50.

Ti pannakaiwayat ti iket isut’ pannakaikasaba ti ebanghelio. Urnongen daytoy nga agpada dagiti naimbag ken dakes iti iglesia. Inton nalpasen ti trabaho ti ebanghelio, aramidento ti panangukom ti trabaho ti panaglalasin. Nakita ni Cristo no kasanontot’ panamagbalin ti kaadda dagiti saan a pudno a kakabsat iti iglesia a mapagsasaoan iti dakes ti dalan ti kinapudno. Uy-uyawento ti lubong ti ebanghelio gapu iti saan a mayataday a panagbiag dagiti adu nga agparparang a mamati. Maitibkolto uray pay dagiti Kristiano gapu iti pannakakitada nga adu kadagiti mangikawes iti nagan ni Cristo ti saan a paiturayan iti Espirituna. Gapu iti kaadda dagitoy a managbasol iti iglesia, agpeggadto ti panangipagarup dagiti tao a pinalabas ti Dios dagiti basolda. Gapuna a linukaisan ni Cristo ti tabing ti masakbayan, ket awisenna dagiti amin a kumita a ti kababalin ket saan a ti saad ti mangikeddeng iti pagtungpalan ti maysa a tao.

[104]

Ipakita nga agpada ti pangarig dagiti sisania ken ti iket nga awan ti tiempo nga agsublinto amin dagiti managbasol iti Dios. Aggidan a rumangpaya dagiti trigo ken dagiti sisania agingga iti panagani. Aggidan a maala dagiti nasayaat ken dagiti dakes a lames ket maipaigidda tapno maaramid ti panaglalasin.

Manen, isuro dagitoy a pangngarig nga awanen ti sabali a pannakapadas kalpasan ti pannakaukom. Inton nalpasen ti trabaho ti ebanghelio, maisaruno met a dagus ti pannakailasin dagiti naim-

bag manipud kadagiti dakes, ket maikeddengen iti agnana- yon ti pagtungpalan ti tunggal maysa.

Saan a tarigagayan ti Dios ti pannakadadael ti uray siasino. “Kas sibibiagak, kuna ni Jehova, awan ragsakko iti ipapatay ti nadangkes; no di ket agbaw-ing koma ti nadangkes manipud iti dalanna ket agbiag. Agbaw-ingkayo, agbawingkayo manipud kadagiti dakes a daldalanyo: ta apay a mataykayo koma? ” Ezek. 33:11. Bayat ti panawen ti pannakapadas, makipakpakaasi ti Espirituna kadagiti tattao tapno awatenda koma ti sagut ti biag. Dagitinto laeng mangi-walin iti panagpakpakaasina ti mabaybay-an a mapukaw. Imbatad ti Dios a masapul a madadael ti basol a kas maysa a kinadakes a mangdadael iti uniberso. Mapukawto dagiti kumpet iti basol inton dumteng ti pannakadadaelna.

[105]

Gamgameng nga Ipapadawat

BAYAT ti panangisursuro ni Cristo kadagiti tattao, inad-adalanna met dagidi adalanna nga agpaay iti masangoanan a trabahoda. Kadagiti amin a pannursurona, adda leksion nga agpaay kadakuada. Kalpasan ti pannangtedna iti pangngarig maipapan iti iket, sinaludsodna kadakuada, “Naawatanyo met la amindagitoy a banag?” Simmungbatda Kenkuana, “Wen, Apo.” Iti sabali a pangngarig, indatagna kadakuada ti susungbatanda maipapan kadagiti kinapudno nga inawatda. “Gapuna,” kinunana, “maipa-dis ti tunggal eskriba, a napagbalin nga adalan iti pagarian ti langit, iti maysa nga ama ti sangakabbalayan, nga agala iti paggameng-anna kadagiti banag a babbaro ken kadagiti banag a da-daan.” Mateo 13:51, 52.

Saan nga idulin ken ilemmeng ti ama ti sangakabbalayan ti gameng a nagun-odanna. Isudat’ iruarna tapno iparamanna kadagiti sabsabali. Ket gapu iti pannakaaramatda, umadu dagiti gamengna. Addaan ti ama ti sangakabbalayan kadagiti napateg a bambanag, agpada a daan ken baro. Kasta met nga isuro ni Cristo a masapul met a maiparanud kadagiti sabsabali ti kinapudno a naitalek kadagiti ad-adalan. Ket idinto ta maiparanud ti pannakaammo iti kinapudno, isuntot’ umadu.

[106] Iliwento dagiti amin nga immawat iti damag ti ebanghelio iti pusoda nga irakurak dayia a damag. Sapulen ti aggaput’ langit nga ayat ni Cristo ti pannakaisaw-ayna. Saritaento dagiti nangikawes ken ni Cristo ti kapadasanda, a pasurotandanto, a tunggal addang, dagiti panangidalan ti Espiritu Santo - daydi panagbisin ken panagwawda iti pannakaammo iti Dios ken ni Jesu Cristo, nga imbaonna, kas banag ti panagsukimatda kadagiti Sursurat, dagiti kararagda, ti panagrigat ti kararuada, ken dagiti sasao ni Cristo kadakuada, “Napakawan kenka dagiti basolmo.” Saan a gagangay ti panangilimed ti uray siasino kadagitoy a banag, ket saanto nga aramiden daytoy dagiti napunno iti panagayat ni Cristo. Kas iti mkod ti panangaramid ti Apo kadakuada a nakaitalkan ti nasantoan a kinapudno, kastanto

met ti tarigagayda nga awaten dagiti sabsabali dagiti isu met la a bendision. Ket idinto ta ipakaammoda dagiti nabaknang a gameng ti parabur ti Dios, umad-adunto met ti parabur ni Cristo a maiparanud kadakuada. Addanto kadakuada ti puso ti maysa nga ubing, agraman kinasiriple ken awan igawgawid- na a kinatulnog. Agwawto ti kararuada nga agsapul iti kinasanto, ket umad-adunto dagiti paggamengan ti kinapudno ken parabur a maiparangarang kadakuada, a maiparanud met iti lubong.

Ti sao ti Dios ti naindaklan a paggamengan iti kinapudno - ti naisurat a kinapudno, ti pagbasaan ti nakaparsuaan, ket ti pagbasaan ti kapadasan iti pannakilangen ti Dios iti biag ti tao. Ditoy ti pakasarakan kadagiti gameng a masapul a pagalaan dagiti makipagtrabaho ken ni Cristo. Iti panagbirokda iti kinapudno, masapul nga agsanggirda iti Dios, saan a kadagiti sirib a nataoan, dagiti tattao a ti kinasiribda isut' kinamaag no maipapan iti Dios. Babaen kadagiti tinudinganna a kalasugan, itedto ti Apo ti maysa a pannakaammo maipapan Kenkuana iti tunggal agsapul.

No mamati ti pasurot ni Cristo iti saona ket isut' aramidenna, awanto ti pagsiriban iti lubong a nakaparsuaan a dinanto maawat ken ipateg. Awanto ti di mangted kenkuana iti katulongan a pangipaawat iti kinapudno kadagiti sabsabali. Maysa a balay dagiti gamgameng ti pagsiriban ti nakaparsuaan, a mabalina a pagsursuroan ti tunggal agadal iti pagadalan ni Cristo. Idinto ta panunoten ken utobentayo ti kinapintas ti nakaparsuaan, idinto ta adalentayo dagiti leksion nga itedna iti pannakasukay ti daga, iti itatanur dagiti kaykayo, kadagiti amin a pagsidsiddaawan iti daga ken taaw ken tangatang, dumtengto kadatayo ti maysa a baro a pannaka- kita iti kinapudno. Ket dagiti palimed a naisilpo iti pannakilangen ti Dios kadagiti tattao, ti kinauneg ti kinasirib ken panangipatona a kas maipakita iti biag a nataoan - masarakan a dagitoy ti pag- gamengan a napno iti kinabaknang.

Ngem adda iti naisurat a sao ti kalawagan a pannakaiparangarang ti pannakaammo iti Dios kadagiti tattao a natnag iti basol. Daytoy ti balay a paggamengan dagiti di masukisok a kinabaknang ni Cristo.

Iraman ti sao ti Dios dagiti Sursurat iti Daan a Tulag a kas met iti Baro. Saanto a naan-anay ti maysa no awan ti sabali. Imparang ni Cristo a napateg met dagiti kinapudno iti Daan a Tulag a kas

met ti kinapateg dagiti adda iti Baro. No kasano a ni Cristo ti Mannubbot ti tao ita, kasta met latta idi panangrugi toy lubong. Sakbay a kinavvesanna ti kinadiosna iti kinatao sa immay ditoy lubong, inteden da Adan, Set, Enoc, Matusalem, ken ni Noe ti damag ti ebanghelio. Inawit ni Abraham idiyay Canaan ken ni Lot idiyay Sodoma dayta a damag, ket manipud maysa a ka-putotan agingga iti sabali a sumaruno, imbunannagen dagiti ma-talek a babaonen Daydiay umay a Mannubbot. Inrugi met laeng ni Cristo dagiti ramit-ramit ti pammati dagidi Hudio. Isu ti pamuon dagiti sistema ti panagdatdatonda, daydi naindaklan nga akimbagi kadagidi anniniwan ti serbisio ti relihionda. Intudo dagidi naiparukpok a dara dagidi datonda ti sakripisio ti Cordero ti Dios. Natungpal Kenkuana dagidi anniniwan a daton.

[108] Naiparangarang ni Cristo kadagidi amma, a kas naisimbolo iti daydi serbisio ti sakripisio, kas impaalagad ti linteg, ken kas imparangarang dagidi mammadto, ket Isu ti kinabaknang ti Daan a Tulag. Ni Cristo iti panagbiagna, iti ipapatayna, ken iti panagunarna; ni Cristo a kas imparangarang ti Espiritu Santo, ti gameng ti Baro a Tulag. Agpada nga adda ti Mannubbottayo, ti raniag ti dayag ti Ama, iti Daan ken Baro a Tulag. Maipapan iti biag ken ipapatay ken panangibabaet ni Cristo, nga impadto dagidi mammadto - dagitoyto ti saksian dagiti apostol. Ni Cristo iti panna-kaibabainna, iti kinadalus ken kinasantona, iti awan umartap nga ayatna - Isunto ti tema dagiti ikaskasabada. Tapno maikasabada ti ebanghelio iti kinapunnona, masapul nga idatagda ti Mangisalakan, saan laeng a kas ti imparangarang ti panagbiag ken insursurona, no di pay ket kas impadto dagidi mammadto iti Daan a Tulag ken kas insimbolo daydi serbisio dagidi datdaton.

Iti panangisursurona, indatag ni Cristo dagiti daan a kinapudno, nga Isu met laeng ti nangbuangay, kinapudno nga insaona babaen kadagidi amma ken mammadto; ngem isudat' imparangna iti baro a lawag. Kasla adda dakkell a giddiat dagiti kaipapananda! Naiserrek ti maysa a layus ti lawag ken kinaespirituan gapu iti panangilawlawagna. Ket inkarina a lawaganto ti Espiritu Santo dagidi adalan, a kankanayonto nga agukrad kadakuada ti sao ti Dios iti baro a kaipapanan. Mabalindanton nga idatag ti kinapudno iti baro a kinapintas.

ti ramut, ket ti ebanghelio ti agayamuom a sabong ken bunga a pataudenna.

Ited ti Daan a Tulag ti lawag iti Baro, ket ti met Baro iti Daan. Tunggal maysa isut' pakaiparangarangan ti dayag ti Dios, nga adda ken ni Cristo. Agpada dagitoy a mangidatag kadagiti kinapudno a kankanayonto a mangiparang kadagiti babbaro a j kinauneg ti kaipapanan nga agpaay iti napasnek nga agsapsapul.

[110] Saan a marukod ti kinapudno ken Cristo ken babaen ken ni Cristo. Kumita ti agad-adal kadagiti Sursurat a kasla iti maysa a burayok, nga umuneg ken lumawa idinto ta buyaenna ti kaadalemna. Saantayto a maawatan itoy a biag ti palimed ti ayat ti Dios iti pannangtedna iti Anakna a daton ti kappia nga agpaay kadagiti basbasoltayo. Kankanayonto a ti trabaho ti Mannubbottayo ditoy daga ti tema wenna pagsasaritaan, a mangbennatto iti kangatoan nga arapaaptayo. Mabalin a parigaten ti tao ti bileg ti isipna iti panangpadasna a mangtukod iti palimed, ngem kumapuy ken mabannogto laeng dayta nga isip. Makitanto ti kagagetan nga agsukimat iti sangoananna ti maysa a taaw a di mabalin a rukoden ken awan igidna.

Mabalin a padasen a nanamen ti kinapudno a kas adda ken ni Jesus, ngem saanto a mabalin nga ilawlawag. Saan a magawat wenna matukod ti pannakaawattayo ti kangato ken ti kaakaba ken ti kaunegna. Mabalin a parigatentayo ti arapaaptayo, ngem nakudrepto laeng ti makitatayo iti anniniwan dayta nga ayat a di mabalin nga ilawlawag, ta nangatngato ngem dagiti langlangit, ngem nagpakumbaba ditoy daga tapno imalditna ti ladawan ti Dios iti amin a sangkataoan.

Nupay kasta, mabalintayo a kitaen amin a mabalintayo nga awaten iti dayta nadiosan a kaasi. Maipaduyakyak daytoy iti napakumbaba ken agbabawi a kararua. Maawatantayonto ti kaasi ti Dios a kas ti rukod ti panangipategtayo iti sakripisiona nga agpaay kadatayo. Idinto ta sukimatentayo ti sao ti Dios iti kinapakumbaba ti puso, aglukatto ti naindaklan a tema ti pananubbot iti panangsukimattayo. Umad-addanto ti kinaraniagna iti panangkitatayo, ken inton padasentayo a petpetan, umad-addanto ti kangato ken kaunegna. Masapul a maireppet ti biagtayo iti biag ni Cristo; masapul nga agtaraontayo Kenkuana, a makiranudtayo Kenkuana, Isu a tinapay a sibibiag anaggaput' langit. Uminumta-

yo Kenkuana, a kas maysa a burayok a kankanayon a baro ken nalitnaw ti danumna, ken kankanayon a mangted manipud iti nabuslon a gamengna. No kankanayon a pagtalinaedentayo ti Apo iti sangoanantayo, tapno umasideg dagiti pusotayo iti panagda- yaw ken panagyaman Kenkuana, addanto kankanayon a kina- sadiwa iti biagtayo a narelihionan. Agbalinto dagiti kararagtayo a kasla pan- [111] nakisarsarita iti Dios, a kas ti pannakisaoitayo iti maysa a gayyem. Ibagananto a personal dagiti palimedna kadatayo. Ma- sansanto nga umay kadatayo ti maysa a nasam-it ken naragsak a rikna ti kaasideg ken kaadda ni Jesus. Masansanto nga agrag-o dagiti pusotayo iti unegtayo idinto ta Isut' umasideg a makisao kadatayo, a kas ti inaramidna ken ni Enoc. No daytoy ti pudno nga agbalin a kapadasan ti maysa a Kristiano, makitanto iti panag- biagna ti maysa a kinasimple, maysa a kinapakumbaba ken kina- emma ti puso, a mangipakita kadagiti amin a pakikadkaduaanna nga isut' nakikadkadua ken ni Jesus ken nagsursuro Kenkuana.

Kadagiti agikut kenkuana, iparangto ti relihion ni Cristo ti bagina a kas maysa a mangbiag ken mangabbong a prinsipio, maysa a nabia, agtartrabaho, ken naespirituan a bileg. Maiparanga- rangto ti kinabaro ken bileg ken kinaragsak ti agnana- yon a kinaagtutubo. Saan a kas maysa a libtong a maatianan ti puso nga umawat iti sao ti Dios, saan a kas maysa a buong a gorgorita a makapukaw iti gamengna. Isuntot' kas maysa a waig iti bantay a punoen dagiti di agati nga ubbog, nga agalis-alis kadagiti bato, a mangted bang-ar kadagiti nabannog, kadagiti mawaw, ken kadagiti madagdagsenan.

Daytoy a kapadasan ti mangted iti tunggal mannursuro iti kina- pudno kadagiti mangitutop kenkuana nga agbalin a panna- kabagi ni Cristo. Ti espiritu ti pannursuro ni Cristo ti mangtedto iti bileg ken kinaturong kadagiti pannakisao ken kadagiti kararag- na. Agbalinto ti pammaneknekna a nalawa ken nabia a panang- saksi. Saan- ton nga ulit-uliten ti ministro dagiti isu met laeng a kaskasabana. Silulukatto ti isipna iti kankanayon a mananglawag ti Espiritu Santo.

Kinuna ni Cristo, "Siasinoman a mangan iti lasagko ken uminom iti darak, adda biagna nga agnanayon. . . . Kas ti panangi- baon Kaniak ti sibibiag nga Ama, ket agbiagak Ken ni Ama; kas- tanto met daydiay mangan Kaniak, agbiagto met Kaniak. . . . Ti Espiritu ti mangted iti biag; . . . Espiritu ken biag dagiti sao nga isaok kadakayo." Juan 6:54-63

Inton kanentayo ti lasag ni Cristo ket inumentayo ti darana, masarakanto ti elemento ti biag nga agnanayon iti panag- ministro. Awanton ti maurnong a daan ken masansan a maulit a kapanunotan. Sumardengton ti naamo ken awanan ngayangay a panagsermon. Maidatagto dagiti daan a kinapudno ngem ketdi iti baro a lawag. Addanto baro a pannakakita iti kinapudno, maysa a kinatarnaw ken maysa a bileg a mailasinto dagiti amin. Nalakanto a sagiden ti Espiritu Santo dagiti maikkan iti gundaway a pakait- dan ti kasta a panagministro, ket mariknadanto ti mangted pigs a pannakabalin ti baro a biag. Mapasgedanto iti unegda ti apuy ti ayat ti Dios. Mariingto dagiti kabaelanda a nalaka a mangilasin tapno mabigbigda ti kinapintas ken kinadaeg ti kinapudno.

Itakderan ti matalek nga ama ti sangakabbalayan ti pagbalinan koma ti tunggal mannursuro kadagiti ubbing ken agtutubo. No pagbalinenna ti sao ti Dios a kas paggamenganna, kankanayonto nga agiruar iti baro a kinapintas ken baro a kinapudno. Inton agsanggir ti maysa a mannursuro iti Dios babaen ti kararag, urnayto kenkuana ti Espiritu ni Cristo, ket isuntot' aramaten ti Dios iti panagtrabahona babaen ti Espiritu Santo kadagiti isip dagiti sabsabali. Punnoento ti Espiritu ti isip ken ti puso iti nasam-it nga inanama ken bileg ken napintas a panangidatag iti Biblia, ket maiparanudto amin dagitoy kadagiti agtutubo nga adda iti babaen ti pannursurona.

Agbalinto dagiti ubbog ti nailangitan a talna ken rag-o, a maluktan iti kararua ti mannursuro gapu kadagiti sao ti Paltiing, a maysa a nabileg a karayan ti impluensia a mangbendision kadagiti amin a maisilpo kenkuana. Saanto nga agbalin ti Biblia a maka- uma iti agad-adal. Iti babaen ti masirib a mannursuro, agbalinto ti sao nga umad-adda a matarigagayan. Agbalinto a tinapay ti biag, ket saanto a dumaan. Awisento ti kinabaro ken kinapintasna dagiti ubbing ken agtutubo. Isuntot' kasla init nga agsilnag ditoy daga, a kankanayon a mangted iti lawag ken pudot, nupay kasta saan a maibus.

[113] Adda ti mannursuro nga Espiritu ti Dios iti saona. Agsilnag ti lawag, ti baro ken napateg a lawag iti tunggal panid. Maiparanga- rang idiay ti kinapudno, ket maaramid a nalawag ken maitutop dagiti sasao ken balikas nga agpaay iti tiempo a kasapulan, a kas timek ti Dios nga agsasao iti kararua.

Ayaten ti Espiritu Santo ti makisao kadagiti agtutubo ken ti panangilukatna kadakuada kadagiti gameng ken kinapintas ti sao

ti Dios. Kayawanto dagiti kari nga insao ti Naindaklan a Mannursuro dagiti rikna ket biagendanto ti kararua babaen ti naespirituan a pannakabalin a nadiosan. Tumanorto iti nabunga nga isip ti maysa a pannakaammo kadagiti bambanag a nadiosan, nga agba- linto a sarikedked a maibusor iti pannakasulisog. Dumakkelta ti kinanasken dagiti sao ti kinapudno, ket alaendanto ti maysa a ka- lawa ken kinaan-anay ti kaipapanan a saantay' pay idi nga inar- arapaap. Adda mangbalbaliw nga impluensia ti kinapintas ken kinabaknang ti sao iti isip ken kababalin. Agdisson to ti lawag ti nailangitan nga ayat iti puso a kas maysa a pammatured.

Dumakkel ti panangipateg iti Biblia bayat ti pannakaa- dalna. Sadinoman a pagturongan ti agadal, masarakannanto a naipabuya ti agnanayon a kinasirib ken ayat ti Dios.

Saan pay a naan-anay ti pannakaawattayo iti kaipapanan daydi umos ti relihion dagiti Hudio. Nayanniniwan kadagiti an- nuroten ken simbolona dagiti dadakkel a kinapudno. Ti ebanghelio ti tulbek a manglukat kadagiti palimedna. Babaen ti pannakaammo iti piano ti pannakasubbot, maipabuya dagiti kinapudnona nga agpaay iti pannakaawat. Nangnangruna pay, isut' gundaway- tayo ti mangawat kadagiti nakaskasdaaw a temana. Masapul a maawatantayo dagiti nauneg a bambanag ti Dios. Tarigagayan dagiti anghel a kitaen dagiti kinapudno a naipaltiing kadagiti tattao, nga agsapsapul iti sao ti Dios a buyogan ti napagbabawi a puso, ket dawdawatenda ti pannakaited koma kadakuada dagiti at-atiddug, nalawlaw, naun- uneg, ken nangatngato a pannakaammo nga Isu laeng ti makaited.

Bayat ti yaasidegtayo iti paggibusan ti pakasaritaan daytoy a lubong, sapulen dagiti padto, maipapan kadagiti maud-udi nga al- daw, ti naisangsangayan a panangadaltayo. Napno ti maudi a li- bro ti Baro a Tulag kadagiti kinapudno a masapul a maawatan- tayo. Binulsek ni Satanas ti isip dagiti adu, ket dayta ti mangted kadakuada iti ragsak a mangaramid iti aniaman a pambar tapno saanda nga iraman ti Apokalipsis iti panagadalda. Ngem imbunan- nag ni Cristo, babaen ti panangaramatna ken ni adipenna a Juan, dagiti mapasamakto kadagiti maudi nga aldaw, ket kunana, "Na- gasat daydiay bumasa, ken dagiti agd engngeg kadagiti sasao daytoy a padto, ket salimetmetanda dagiti bambanag anaisurat kenkuana." Apok. 1:3.

[114]

“Daytoy ti biag nga agnanayon,” kinuna ni Cristo, ” a maam- moanda koma a kakaisuna a pudno a Dios, ken ni Jesu Cristo nga imbaonmo.” Juan 17:3. Apay a saantayo a mabigbig ti ki- napateg daytoy a pannakaammo? Apay a saan nga agandap dagi- toy nadayag a kinapudno kadagiti pusotayo, ken isawang dagiti bibigtayo, ken saanna a lapunosen ti sibubukel a biagtayo?

Iti pannangtedna kadatayo iti saona, impatagikua ti Dios ka- datayo ti tunggal kinapudno a nasken iti pannakaisalakantayo. Rini- bun dagiti nakagun-od iti danum ti biag manipud kadagitoy a bubon ti biag, nupay kasta awanto ti panagkurangda. Rinibun dagiti nangisaad iti Apo iti sangoananda, ket babaen ti panang- matmatda Kenkuana, nabalbaliwanda iti isu met la a ladawan. Rumubrob ti espiritu iti unegda bayat ti panangisaoda iti kababa- linna, nga ibag- bagada no ania ti kaipapanan ni Cristo kadakuada, ken no ania ti kaipapananda ken ni Cristo. Ngem saanto a maibus dagiti manag- sukisok dagiti dadakkel ken nasantoan a tema. Maba- lin a rinibunto pay dagiti sumrek itoy a trabaho ti panangsukimat kadagiti palimed ti pannakaisalakan. Idinto ta mapagtalinaed ti panunot iti biag ni Cristo ken iti kababalin ti trabahona, agsil- nagto dagiti sinamar ti lawag iti tunggal panangpadas a mangsapul iti kinapudno. Iparangto ti tunggal barbaro a panagsukimat ti maysa a banag nga ad-adda ti ngayangay kenkuana ngem iti napal- palabas. Saanto a maibus dayta a banag. Iti pannakaadal ti panag- lasag ni Cristo, ti mangabbong

[115] a datonna, ken ti trabahona a kas mangibabaet, maaramatto ti isip ti naganetget nga agadal bayat ti panagpaut ti tiempo; ket idinto ta kumita sadi langit, idir-inanto, “Dakkel ti palimed ti kinasanto.”

Iti kinaagnanayon, sursuroentayto daydiay nailukat koma iti pan- nakaawattayo no inawattayo ti lawag a naipalubos koma a magun- odantayo ditoy. Maaramatto dagiti puso ken dagiti isip ken dag- iti dila dagiti maisalakan a mangibunannag kadagiti tema ti pan- nakasubbot kabayatan dagiti agnanayon ken di agpatingga a pam- panawen. Maawatandanton dagiti kinapudno a kinalikaguman ni Cristo nga ilukat koma kadagidi adalanna, ngem saanda a na- awatan a naan-anay gapu iti kurang ti pammatida. Bayat ti kinaagnanayon, agparangto dagiti babbaro a panirigan iti kinaan-anay ken dayag ni Cristo. Kabayatan dagiti di aggibus a pampanawen, iyegto ti matalek nga Ama ti Sangakabbalayan dagiti bambanag a baro ken

[116] daan manipud iti paggamenganna.

Adda Magunguna ti Dumawat

KANKANAYON nga immawat ni Cristo ken ni Amana tapno adda mabalinna nga itden kadatayo. “Ti sao a nangngegyo,” kinunana, “saanko a kukua, no di ket kukua ni Ama a nangibaon Kaniak.” “Saan nga immay ti Anak ti tao tapno pagserbian, no di ket tapno agserbi.” Juan 14:24; Mateo 20:28. Isut’ nagbiag, nag- panunot ken nagkararag, saan a nagpaay Kenkuana, no di ket nagpaay kadagiti sabsabali. Manipud kadagiti adu nga oras a pina- labasna iti sidong ti Dios, Isut’ rimuar iti tunggal bigat tapno iyegna ti lawag ti langit kadagiti tattao. Inaldaw nga inawatna ti baro a pannakabuniag iti Espiritu Santo. Kadagiti nasapa nga oras ti baro nga aldaw, bimmangon ti Apo manipud iti turogna, ket napulotan ti kararua ken dagiti bibigna tapno mabalinna ti mang- ted ken mangiparaman kadagiti sabsabali. Naited dagiti saona a kabarbaro a naggaput’ langit, sasao a mabalinna nga ibalikas iti umisu a tiempo kadagiti napaksuyan ken marigrigat. “Inted Kaniak ni Apo Jehova,” kinunana, “ti dila dagiti nasursuroan, tapno maammoak koma no kasano ti panangpapiaksa kadagiti nabannog babaen kadagiti sasao iti umisu a tiempo: Isut’ agriing a binigan- bigat, riingenna ti lapayagko a pagdengngeg a kas kadagiti nasusu- roan.” Isaias 50:4.

Kasta unay ti pannakamaldit dagidi adalan ni Cristo gapu kadagiti kararagna ken gapu iti ugalina a makisao iti Dios. Iti namin- san nga aldaw, kalpasan ti kaawanda iti dinna ti Apoda, Isut’ nasarakanda a kasta unay ti kinapasnekna a makipakpakaasi iti Dios. Intuloyna ti nagkararag a sipipiksa, a kasla saanna a nad- nadlaw ti kaaddada iti asidegna. Natignay unay ti puso dagiti adaian. Idi sumardeng nga agkararag, kinunada, “Apo, isurona- kami nga agkararag.”

Kas sungbatna, inulit ni Cristo ti kararag ti Apo, a kas ti insurona iti sermonna idia bantay. Ket babaen ti maysa apang- ngarig, msarunona nga inlawlawag ti leksion a kayatna nga isuro kadakuada.

“Asino ngata kadakayo ti adda gayyemna ket mapanto ken- kuana iti tengnga ti rabii, ket kunananto kenkuana, Gayyem, pabulo-

[117]

dannak man pay laeng iti tallo a tinapay; ta immay kaniak a nagdagus ti maysa a gayyem a naggapu iti baniaga ket awan ti ipasangok kenkuana. Ket sumungbatto daydiay adda iti uneg a kunaenna, Dinak alimutengen, narikpanen ti ruangan, ket addaka- rnin kadagiti annakko iti pagiddaan; diak mabalin ti bumangon a mangted kenka, Kunak kadakayo nga uray pay no saan koma a bumangon a mangted kenkuana, bumangonto laeng agsipud iti pannakaalimutengna, ket itdennanto ti isu amin a masapulna.” Lucas 11:5-8.

Idatag ni Cristo ditoy ti maysa nga agpakpakaasi a kasla dumawat tapno adda itedna. Masapul a makagun-od iti tinapay, ta no saan, dinanto maited ti kasapulan dagiti nabannog ken narabiyan nga agbanbaniaga. Nupay di koma kayat ti karrubana ti maalimuteng, saanto a sumardeng ti pannakipakpakaasina; masapul a mabang-aran ken mapnek ti mabisin a gayyemna; ket nangungunaan met laeng ti pannakipakpakaasina; naited dagiti kaspulanna.

[118] Iti kasta met la a wagas, sapulento dagiti adaian dagiti ben- dision nga aggapu iti Dios. Iti daydi pannakapakan dagidi nagkaadu a tattao ken iti sermon idia bantay maipapan iti tinapay a naggaput’ langit, inlukat ni Cristo kadakuada ti trabahoda a kas pannakabagina. Masapul nga itedda ti tinapay ti biag kadagiti tattao. Nakita Daydiay nangited iti trabahoda no kasanontot’ kansasansan ti pannakasuot dagiti pammatida. Masansanto a maipasangoda kadagiti kasasaad a saanda a ninamnama, ket mabigbigdanto ti nataoan a kinalupoyda. Umayto kadakuada dagiti karkarua a mabisin iti tinapay ti biag, ket mariknadanto ti kinapanglaw ken kinaawan gawgawayda. Masapul nga awatenda ti naespiri- tuan a taraon, ta no saan, awanto ti mabalinda a maiparanud. Saan a masapul a pumanaw ti maysa a kararua a saan a nataraonan. Iturongto ida ni Cristo iti pagubbogan ti taraon. Daydi tao a nagdagusan ti maysa a gayyem a sangsangpet a naggapu iti baniaga, uray pay tengnga ti rabii, saanna a pinapanaw dayta a sangaili. Awan idi ti mabalinna nga ipasango kenkuana, ngem napan iti sabali nga addaan iti taraon, ketnagpakpakaasi agingganga isut’ inikkan daytoy a karruba. Ket saanto kadi a kasta ti aramiden ti Dios, Isu a nangibaon kadagiti adipenna a mangpakan kadagiti mabis- bisin, tapno itedna ti kasapulan ti trabahona?

Ngem saan nga itakderan daydi managimbubukodan a karruba ti kababalin ti Dios. Maadaw ti leksion, saan a babaen ti panangipada no di ket babaen ti panangidilig. Pagustoanto ti naimbubukodan a

tao ti pakpakaasi a naganat tapno ma- papanawna ti maysa a tao a mangted kenkuana iti alimuteng ken tapno makainana. Ngem pagay-ayat ti Dios ti mangted. Isut' nap- no iti kaasi, ket il-iliwenna nga itden ti tarigagay dagiti umay Kenkuana babaen ti pammati. Mangted kadatayo tapno mabalintayo ti agpaay kadagiti sabsabali, ket iti kasta, agbalintayo a kas Kenkuana.

Impaduyakyak ni Cristo, “Agdawat kayo, ket maikkankayto; agsapulkayo, ket makasarak kayto; umawag kayo, ket mailukatankayto. Ta umawatto ti tunggal agdawat; ket makasarakto ti tunggal agsapul; ket mailukatanto ti tunggal umawag.” Mateo 7:7, 8.

Intuloy ti Mangisalakan, “No dumawatto ti maysa nga anak iti tinapay ken ni amana, ikkannanto daytoy aya iti bato? wenno dumawat iti ikan, ikkannanto aya daytoy iti maysa nga uleg? wenno dumawat iti itlog, ikkannanto aya iti maysa a manggagama? Ngarud, no dakayo, idinto ta dakeskayo, ket ammoyo ti mangted kadagiti naimbag a sagsagut kadagiti annakyo, saan aya nangnangruna nga itdento ni Amayo a nailangitan ti Espiritu Santo kadagidiay a dumawat Kenkuana?”

[119]

Tapno mapapigsa ti panagtalektayo iti Dios, insuro ni Cristo kadatayo ti panangawagtayo Kenkuana iti baro a nagan, maysa a nagan a nakaisinggalutan dagiti kasingedan a pannakilangen ti naitaonan a puso. Intedna kadatayo ti gundaway a mangawag iti agnayanon a Dios iti Ama. Daytoy a nagan, a maiyawag Kenkuana ken maipapan Kenkuana, ti tanda ti ayat ken talektayo Kenkuana, ken maysa a kari maipapan iti panangibilangna ken pannakibagina kadatayo. Kasto la maysa a musika daytoy kadagiti lapayagna no isut' maisao iti panagdawattayo iti parabur wenno bendision. Tapno saantayo koma nga ibilang a panagdarasudos ti panangawagtayo Kenkuana itoy a nagan, inulit-ulit ni Cristo nga insuro daytoy. Tarigagayanna a mairuamtayo koma a mangaramat itoy a pangawag.

Ibilangnatayo ti Dios a kas annakna. Sinubbotnatayo manipud itoy awanan annad a lubong, ket pinilinatayo nga agbalin a kamkameng ti naarian a kaamaan, annak a lallaki ken babbai ti nailangitan nga Ari. Awisennatayo nga agtalek Kenkuana iti maysa a panagtalek a naun-uneg ken natibtibker ngem ti panagtalek ti maysa nga ubing iti amana. Ayaten dagiti nagannak dagiti anakda, ngem dakdakkell nga amang ti panagayat ti Dios, nalaw-law, naun-uneg ngem ti kabaellan ti nataoan nga ayat. Isut' saan a marukod. No ngarud

ammo dagiti naidagaan a nagannak ti mangted kadagiti naimbag a sagut kadagiti annakda, dinto ngarud nang- nangruna ni Amatayo nga adda sadi langit iti pannangtedna iti Espiritu Santo kadagidiay agdawat Kenkuana?

[120] Adda koma naannad a pannakaadai kadagiti insuro ni Cristo a leksion maipapan iti kararag. Adda nadiosan a kinasirib iti panagkararag, ket iyeg dagiti panangilawlawagna dagiti pamunganya a masapul a maawatantayo amin. Ipakitana no ania ti pudno nga espiritu ti kararag, Isurona ti kinanasken ti panaganus iti panangidatag kadagiti dawdawattayo iti Dios, ket ipatalgedna kadatayo ti ayatna a dumngeg ken mangsungbat iti kararagtayo.

Saan koma a naimbubukodan a panagdawat dagiti kararagtayo, nga agpaay laeng iti bukodtayo a pagimbagan. Masapul nga agdawattayo tapno adda itdentayo. Masapul nga agbalin a prinsiptotayo dagiti prinsipio iti biag ni Cristo. “Gapu kadakuada,” kinunana, a kayatna a saoen dagidi adalanna, “pagsantoek ti Bagik, tapno mapagsantoda met.” Juan 17:19. Masapul a makita kadagiti adipenna ti isu met la a debosion, isu met la a panagsakri- pismo, isu met la a pannakaituray iti babaen dagiti sapulen ti sao ti Dios, a naipakita iti panagbiag ni Cristo. Isut’ trabahotayo ditoy daga, saan a ti panagserbi wenna panagpaay iti bagitayo wenna panangayayotayo iti bagitayo; masapul nga ipadayagtayo ti Dios babaen ti pannakitunostayo Kenkuana iti pannakaisalakan dagiti managbasol. Masapul a dumawattayo kadagiti bendision nga ag- gapu iti Dios tapno adda mabalintayo nga itden kadagiti sabsabali. Mataginayon laeng ti kabaelantayo nga umawat gapu iti panangi- paranudtayo. Ditay’ mabalin ti agtuloy nga umawat iti nailangitan a gameng no saantayo a mangiparanud kadagiti adda iti aglikmut kadatayo.

Iti pangngarig daydi napan agdawat, naulit-ulit a naibaga kenkuana nga awan,ngem saanna nga inibbatan daydi dawatna. Kasta met a saan a madagdagus ti pannakasungbat dagiti kararagtayo; ngem isuro kadatayo ni Cristo a ditay’ koma sardayan ti kumara- rag. Saan nga aramiden ti kararag ti panagbalbaliw ti Dios; isut’ mamagbalin kadatayo a maitunos iti Dios. Inton ipakaammotayo dagiti dawattayo Kenkuana, mabalin a makitana a masapul a sukimatentayo dagiti pusotayo ket ibabawitayo ti basol. Gapuna nga ilasatnatayo iti pannakasulisog ken pannakasuot, ket iyeg- natayo

iti pannakaibabain, tapno makitatayo no ania ti manglap- lapped iti panagtrabaho ti Espiritu Santo iti panangaramatna kadatayo.

Adda dagiti kondision iti pannakatungpal dagiti kari ti Dios, ket saan a mabalin nga alaen ti kararag ti lugar ti pagrebbengan. “No ayatendak,” kunaen ni Cristo, “salimetmetanyo dagiti bilbi- linko.” “Ti addaan kadagiti bilbilinko, ket salimetmetanna ida, isu dayta ti agayat Kaniak; ket daydiay agayat Kaniak, ayatento met ni Amak, ket ayatekto, ket iparangkonto ti Bagik ken- kuana.” Juan 14:15, 21. Mapabainan ni Jehova gapu kadagidiay mangiyeg kadagiti dawdawatda Kenkuana ngem dida met tungpa- len dagiti kondision. Iyegda ti nagan ni Cristo a kas talgedda iti pannakatungpal ti kari, ngem saanda met nga aramiden dagiti bambanag a mangipakita iti pammatida wenno panagayatda ken Cristo.

[121]

Adu dagiti mangipusta iti kondision ti pannakaawat iti Ama. Masapultayo a sukimaten dayta a panagtalek nga aramamentayo iti yaasidegtayo iti Dios. No nasukirtayo, kasla iyegtayo ti maysa a tseke iti Apo tapno masuplian ngem ditay’ pay naaramid dagiti kondision iti pannakasupli dayta a tseke. Idatagtayo iti Dios dagiti karina, ket dawamentayo ti panangtungpalna kadakuada, idin- to ta iti panangaramidna iti dayta, iyegna laeng ti pannakaibabain ti naganna.

Daytoy ti kari, “No agtaengkayo Kaniak, ket agtaeng kada- kayo dagiti saok, dawatenyonto ti kayatyo a dawaten, ket maaramidto kadakayo.” Juan 15:7. Ket ibaga met ni Juan, “Daytoy ti pakaammoantayo nga Isut’ am-ammotayo, no salimetmetantayo dagiti bilbilinna. Daydiay agkuna nga Isut’ ammok, ket dinamet salimetmetan dagiti bilbilinna, isut’ naulbod, ket awan kenkuana ti kinapudno. Ngem siasinoman a mangsalimetmet iti saona, naganonan kenkuana ti ayat ti Dios.” Juan 2:3-5.

Daytoy ti maysa kadagiti naudi a bilin ni Cristo kadagidi adipenna, “Agayan-ayatkayo -iti maysa ken maysa a kas ti panag- ayatkokadakayo.” Juan 13:34. Tungtungpalentayo met la daytoy a bilin, wenno ar-aramidentayo dagiti natadem ken saan a nakris- tianoan a galad ti kababalin? No adda aniaman a naka- paladingitan- tayo wenno nakadudorantayo kadagiti sabsabali, pag- rebbengantayo ti mangipudno iti basoltayo, ket sapulentayo ti pannakikapia. Day- toy ti nasken a pannakisagana tapno mabalin- tayo ti umay iti Dios babaen ti pammati a dumawat iti bendision- na.

[122]

Adda pay maysa a banag a masansan unay a mabaybay-an dagidiay agdawdawat iti Apo. Napudno ken namatalekkayo met la iti Dios? Babaen ti panangaramatna ken ni Malakias, kinuna ti Apo, “Nanipud pay kadagidi ammayo, nagtalawanyon dagiti al- alagadek, ket saanyon a sinalimetmetan ida. Agsublikayo Kaniak, ket Siak met kadakayo, kuna ni Jehova dagiti buybuyot. Ngem kunaenyo, Sadino ti pagsublianmi Kenka? Takawanto ay a ti tao ti Dios? Nupay kasta taktakawandak. Ngem kunaenyo, Ania ti nangtakawanmi Kenka? Kadagiti apagkapullo ken datdaton.” Mai. 3:7, 8.

Kas Managited kadagiti amin a bendision, ibilang ti Dios ti maysa a paset dagiti kukuatayo a kukuana. Daytoy ti insaganana a mangsaranay iti pannakaikasaba ti ebanghelio. Ket babaen ti panangisublityo itoy iti Dios, ipakpakitatayo ti panangipa- tegtayo kadagiti sagutna. Ngem no igawidtayo Kenkuana ti kukuana, kasano ngarud ti panagdawattayo Kenkuana iti bendision? No saantayo a matalek nga agaywan kadagiti naidagaan a bambanag, kasano ngarud ti panagnammatayo nga italekna kadatayo dagiti nailangitan a bambanag? Mabalinto pay a ditoy ti yan ti palimed ti saan a masungbatan a kararag.

Ngem gapu iti naindaklan a kaasi ti Apo, kunana, “Iyegyo dagiti amin nga apagkapullo iti kamalig, tapno adda taraon iti balayko, ket padasendak koma iti daytoy, ... no Diakto luktan kadakayo dagiti tawa ti langit. ket ibuyatko kadakayo ti maysa a bendision nga awan lugarto nga umawat. Ket ungtakto ti manag- dadael gapu kadakayo, ket dinanton dadaelen dagiti bunga ti dagayo; kasta met a dinanto regregen ti bunga dagiti ubasyo iti sakbay ti panawen. . . Ket naganendakayto a nagasat dagiti nasnasion; ta dakayto ti namayengmeng a daga, kuna ni Jehova dagiti buybuyot.” Mai. 3:10-12.

[123] Kasta met dagiti sabsabali nga al-alagaden ti Dios. Naikari dagiti amin a sagutna a naibatay iti kondision ti kinatulnog. Addaan ti Dios iti maysa a iangit a napno kadagiti bendision nga agpaay kadagidiay a makitunos Kenkuana. Mabalina a natalged dagidiay agtulnog Kenkuana nga agdawat iti pannakatungpal dagiti karina.

Masapul nga ipakitatayo ti saan nga agbaliw ken natibker a panagtalektayo iti Dios. Masansan a taktakenna ti panangsungbatna kadatayo, tapno subokenna ti pammatitayo, wenno subokenna ti kinapudno ti tarigagaytayo. Kalpaskan ti panagdawattayo a

mayannurot iti saona, patientayo koma ti karina, ket idagadag- tayo koma dagiti dawdawattayo a nabuyogan iti panangikeddeng a dina kayat ti mapaay.

Saan a kunaen ti Dios, Agdawat kayo iti maminsan, ket uma-wat kayto. Ibilinna nga agdawattayo. Ditay' koma mabannog ken mauma nga agdawat. Iyeg ti napinget a panagdawat ti agdawat ti napaspaneke nga espiritu wenno rikna, ket itdena kenkuana ti dakdakkal a panagtarigagay nga umawat kadagiti bambanag a dawattenna. Kinuna ni Cristo ken ni Marta idiay tanem ni Lazaro, "No mamatika, makitamto ti dayag ti Dios." Juan 11:40.

Ngem awan sibibiag a pammati dagiti adu a tao. Day- toy ti gapuna saanda a makita ti ad-adu a pannakabalin ti Dios. Bunga ti saanda a panama ti ti kinakapuyda. Dakdakkal ti pam- matida iti bukodda a panagtrabaho ngem ti panagtrabaho ti Dios nga agpaay kadakuada. Iturongda met laengen dagiti bagbagida. Agplano ken agbalabalada, ngem bassit ti panagkararagda, ket bas- sit laeng ti pudno a panagtalekda iti Dios. Pagarupenda nga adda pammatida, ngem maysa laeng dayta nga apagkanito a rikna. Gapu iti saanda a pannakabigbig iti bukodda a kasapulan, wenno ti kinaayat ti Dios a mangted, saanda a maanusan nga idatag dagiti dawattayo iti sangoanan ti Apo.

Masapul a napasnek ken napinget dagiti kararagtayo a kas iti daydi panagdawat daydi makasapul unay a gayyem a dumawat iti tinapay iti tengnga ti rabii. No ad-adda ti kinapasnek ken kina- pinget ti panagdawattayo, nasingsingedto ti naespirituan a pan- nakisilpotayo ken ni Cristo. Awatentayonto dagiti mainayon a bendision gapu ta pinadakkeltayo ti pammatitayo. [124]

Pasettayo ti agkararag ken mamati. Agsalukagtayo iti panag- kararag. Agsalukagtayo ket makitunostayo iti Dios a makangngeg kadagiti kararag. Laglagipenyo a "katrabahoannatayo ti Dios." I Cor. 3:9. Agsao ken agtignaykayo a maitunos kadagiti kararagyo. Dakkelto a giddiat ti maitedna kadakayo no paneknekanto ti suot a napudno ti pammatiyo, wenno maysa laeng a pabuya dagiti kararagyo.

Inton dumteng dagiti parikut, ket sangoennakayo dagiti riri- buk, saanyo koma a sapulen ti tulong manipud kadagiti tao. Ita- lekyo amin ida iti Dios. Pagbalinennatayo laeng a nakapkapuy ti panangibagatayo kadagiti parikuttayo kadagiti sabsabali, ket awan

bileg a maitedtayo kadakuada. Maipabaklay kadakuada ti dadagsen ti kinakapuytayo a naespirituan, a saanda met ngarud a mabalina a bang-aran. Sapulentayo ti pigsang nga itden ti tao nga agbid-dut, idinto ta mabalintayo met a tuntonen ti pigsang nga itden ti agnanayon ken di agbid-dut a Dios.

Saanyo a masapul ti mapan iti ungtong ti daga nga agsapul iti kinasirib, agsipud ta asideg ti Dios. Saan a dagiti kabaelan nga adda ita kadakayo, wenno maaddanto kadakayo, ti mangted kadakayo iti balligi, no di ket daydiay mabalina nga aramiden ti Dios nga agpaay kadakayo. Masapul a basbassit koma ti panagta-lektayo kadagiti mabalina nga aramiden ti tao, ket dakdakkell koma ti panagtalektayo iti mabalina nga aramiden ti Dios iti tunggal mamati a kararua. Iliwenna ti ipapanyo koma Kenkuana babaen ti pammati. Iliwenna ti pananginanamayo Kenkuana kadagiti dadakkell a bambanag. Iliwenna ti mangted kadakayo iti pan-nakaawat kadagiti naidagaan a kas met kadagiti naespirituan a bambanag. Mabalinna a patademen ti isip. Mabalinna ti mangted iti kinasirib ken kinalaing. Aramatenyong dagiti sagudayyo iti trabaho, ket dumawat kayo iti Dios iti kinasirib, ket maitedto daytoy kadakayo.

[125] Alaenyo ti sao ni Cristo a kas talgedyo. Saannakayo kadi nga
 [126] inawis nga umay Kenkuana? Saanyo a palpalubosan ti bagiyo nga agsao iti awanan namnama ken awanan tured a pamayan. No arainidenyo daytoy, adunto ti mapukawyo. Babaen ti panangkitkiayo iti pamarang a makita ket sakayo agdayamudom inton dumteng dagiti rigat ken pannakakumikom, ipakpakitayo laeng ti kaadda ti masakit ken nakapuy a pammati. Agsao ken agtignaykayo a kasla awan pakaabakan ti pammatiyo. Nabaknang ti Apo kadagiti kasapul-an; kukuana ti lubong. Kumitakayo idiay langit a sipapammati. Kumitakayo Kenkuana a paggapuan ti lawag ken pannakabaljn ken kinalaing.

Adda kinalag-an iti pammati, maysa a kinatibker iti prinsipio, ken kinatibker ti panggep a saanto a dadaelen ti panawen ken panakabannog. “Uray pay mabannog ken kumapuy dagiti agtutubo, ket matuangto dagiti agtutubo a matalipupos: ngem pabarroento dagiti agpannurray ken ni Jehova ti pigsada; agpangatodanto a sipapayak a kasla agila; agtaraydanto ngem dida mabannog; magnadanto ngem dida agkapuy.” Isaias 40:30, 31.

Adu dagiti il-iliwenda ti tumulong kadagiti sabsabali, ngem mariknada nga awananda iti pigsa a naespirituan wenno lawag a mabalinda nga iparanud. Iturongda koma dagiti dawdawatda iti trono ti parabur. Dawatenyo ti Espiritu Santo. Pagtakderan ti Dios ti tunggal kari nga inaramidna. Idinto ta adda ti Biblia kadagiti imayo, kunaenyo, Inaramidko a kas ti insaom. Idatagko ti karim, “Agdawatkayo, ket maikkankayto; agsapulkayo ket inaka-sarakkavto; umawagkayo ket mailukatankayo.”

Saantayo laeng nga agkararag iti nagan ni Cristo, no di pay ket babaen ti panangpabileg ti Espiritu Santo. Daytoy ti mangilaw-lawag no ania ti kayat a saoen ti “ibabaetnatayo met laeng ti Espiritu Santo a buyogen dagiti un-unnoy a di mayebkas.” Roma 8:26. Pagramsakan ti Dios a sungbatan ti kasta a kararag. Inton iyasugtayo ti maysa a kararag a mabuyogan ti kinapasnek iti nagan ni Cristo, addanto iti dayta a kinapasnek ti maysa a kari nga aggapu iti Dios a dandaninan sungbatan dayta a kararag iti “labes ti dagup ti isu amin a mabalintayo a dawaten, wenno panunoten.”

[127]

Kinuna ni Cristo, “Ania man a kayatyo a dawaten, inton agkararagkayo, patienyo nga awatenyo, ket maitedto kadakayo.” “Aniaman a dawatenyonto iti naganko, dayta ti aramidekto, tapno maidaydayaw ti Ama iti Anak.” Ket idi adda iti babaen ti bileg ti Espiritu Santo, saoen ni Juan daytoy agraman kinalawag ken pamatalged: “No adda aniaman a dawatentayo a kas ma- yannurot iti pagayatanna, denggennatayto: ket no ammotayo a denggennatayo, aniaman a dawatentayo, ammotayo nga adda kadatayo ti dinawattayo Kenkuana.” Marcos 11:24; Juan 14:13; 1 Juan 5:14, 15. Idagadagyo ngarud dagiti dawdawatyo iti Ama iti nagan ni Jesus. Padayawanto ti Dios dayta a nagan.

Ti bullalayaw a nanglikmut iti trono ti talged a napudno ti Dios, nga awan Kenkuana ti panagbalbaliw, wenno panagbaliw ti turongen. Nagbasoltayo a maibusor Kenkuana, ket saantayo a kaikarian ti paraburna; nupay kasta, insaadna kadagiti bibigtayo dayta nakaskasdaaw a pakpakaasi, “Dinakami guraen, gapu iti naganmo; Dika ibabain ti trono ti dayagmo; lagipem koma, saanmo a dadaelen ti tulagmo kadakami.” Jer. 14:21. Inton umay-tayo Kenkuana ket ipudnotayo ti basol ken saantayo a pannaka- ikari, inkarina a denggennanto ti ar-ararawtayo. Naipusta ti dayaw ti tronona nga agpaay iti pannakatungpal ti saona kadatayo.

Kas ken ni Aaron a nangisimbolo ken ni Cristo, awiten ti Mangisalakantayo dagiti nagnagan dagiti tattaona iti pusona iti nasantoan a disso. Laglagipen ti naindaklan a Kangatoan a Paditayo dagiti ainin a sasao a pinangpaturedna kadatayo nga agtalek Kenkuana. Kankanayon a silalagip iti tulagna.

Makasarakto dagiti amin nga agsapul Kenkuana. Mailukatto ti ruangan nga agpaay kadagiti amin nga umawag. Saanto a maaramid ti pambar, Dinak alimutengen; nairikepen ti ruangan; diak kayaten ti manglukat. Saanto a maibaga iti uray siasino, Dika mabalin a tulongan. Makaragpatto dagidiay agdawat iti tinapay iti tengnga ti rabii.

[128] Iti pangngarig, umawatto daydiay dumawat iti tinapay nga agpaay iti ganggannaet iti kas ti “kaadu ti masapulna.” Anianto a rukod ti aramaten ti Dios iti pannangtedna kadatayo tapno maba- lintayo ti mangiparanud kadagiti sabsabali? - “Kas iti rukod ti sagut ni Cristo.” Efeso 4:7. Agsipsiput dagiti anghel a nabuyogan iti napasnek a ngayangay tapno kitaenda no kasanot’ pannakila- ngen ti tao iti padana a tao. Inton makitada ti maysa a mangipakita iti galad nga umasping ken Cristo iti panangngaasi nga agpaay kadagiti agbidut, umasidegda iti arpadna, ket iyegda iti lagipna dagiti sao a saoennga agbalinto a kasla tinapay iti kararua. Kastanto ti “panangpunno ti Dios iti amin a pakasapulanyo a kas mayannugot iti kinabaknangna iti dayaw ken Cristo Jesus.” Fili- pos 4:19. Pagbalinennanto ti pammaneknekyo iti kinapudnona a nabileg iti pannakabalin ti biag a mapasungad. Agbalinto ti sao ti Dios iti ngiwatyo a kas kinapudno ken kinalinteg.

Mapasakbayan koma ti panagtrabaho a personal nga agpaay kadagiti sabsabali iti nalimed a kararag; agsipud ta masapul ti naindaklan a kinasirib tapno maawatan ti pagsiriban maipapan iti panangisalakan kadagiti kararua. Sakbay ti pannakisaotayo kadagiti tattao, makisaotayo pay nga umuna ken ni Cristo. Gun- odentayo iti trono ti nailangitan a parabur ti maysa a pan- nakaisagana a maipaay iti panagtrabaho nga agpaay kadagiti tattao.

Maburak koma ti puso nga agpaay iti iliwna iti Dios, iti sibi- biag a Dios. Impakita ti biag ni Cristo no ania ti mabalin nga aramiden ti kinatao babaen ti pannakairanudna iti nadiosan a kababalin. Mabalintayo met nga awaten dagiti amin nga inawat ni Cristo iti Dios. Agdawattayo ngarud tapno umawattayo. Agraman naanus a pam-

mati ni Jacob, ken ti di magaraw a kinapinget ni Elias, sapulentayo nga agpaay kadatayo amin dagiti inkari ti Dios.

Tagikuen koma dagiti nadayag a panangiladawantayo iti Dios dagiti isiptayo. Maisilpo wenno maisinggalut koma dagiti biagtayo iti biag ni Jesus babaen kadagiti saan a makita a singgalut. Siaayat Daydiay nangbilin nga agraniag ti lawag iti kasipngetan tapno isut' agraniag itipusotayo, tapno itdenna ti lawag ti pannakaammo maipapan iti dayag ti Dios iti rupa ni Jesu Cristo. Alaento ti Espiritu Santo dagiti bambanag ti Dios ket ipakitananto ida kadatayo, nga itedna [129] ida a kas sibibiag a pannakabalin iti natulnog a puso Iturongnatayto ni Cristo iti ruangan ti Agnanayon. Mabalintayonto a buyaen ti dayag iti labes ti abbong, tapno maiparanga-rangtayo kadagiti tattao ti kinabaknang Daydiay agbiag iti agnanayon tapno ibabaetnatayo. [130]

Dua a Kita ti Tao iti Uneg ti Iglesia

SINAO ni Cristo ti pangngarig ti Parisio ken ti agsingsingir iti buis kadagidi dadduma nga agtalek kadagiti bagbagida met laeng a kasda la nalinteg, ket laisenda dagiti sabsabali. Mapan ti Parisio idiay templo tapno agdaydayaw, saan agapu ta mariknananga isut' maysa a managbasol a makasapul iti pannakapakawan, no di ket gapu ta pagarupenna nga isut' nalinteg, ket namnamaenna a magun-odan ti pannakaidayaw. Ibilangna ti panagdaydayawna a kasla maysa nga aramid a mangikalikagum kenkuana iti Dios. Kasta met a maikkan dagiti tao iti gundaway a mangdayaw iti kinasantona. Namnamaenna a magun-odan ti panagdayaw kenkuana ti Dios ken dagiti tattao. Agtaud ti tarigagayna nga agdaydayaw gapu iti kinaimbubukodan a riknana.

Napunno ti pusona iti panagdayawna iti bagina. Ipakita daytoy ti taktakderna, ti pannagnana, ken ti panagkararagna. Agtakder ket agkararag iti pakinakemna, a sumina kadagiti sabsabali a kasla kunkunaenna, "Dika'y umasideg kaniak; nasansantoak ngem dakayo." Mapnek unay iti kinalintegna ket pagarupenna a kasta met ti panangibilang ti Dios ken dagiti tao kenkuana.

[131] "Dios, agyamanak Kenka," kunana, "ta saanak a kas kadagiti sabali a tattao, mananakawda, nakilloda, mannakikamalalada, kasta met a saanak a kas itoy agsingsingir iti buis." Lucas 18:11. Ipatona ti kababalinna, saan a babaen ti nasantoan a kababalin ti Dios, no di ket babaen ti kababalin dagiti sabsabali a tattao. Nai-baw-ing ti panunotna manipud iti Dios ket isut' naiturong iti kinatao. Daytoy ti palimed ti pannakapnekna iti bagina.

Ituloyna nga uliten dagiti naimbag nga aramidna: "Agayunarak iti mamindua iti maysa a lawas, itedko ti apagkapullo ti amin a kupikopak." Bers. 12. Saan a masagid ti puso ti Pariseo gapu iti relihionna. Saanna a sapsapulen ti kinasanto ti kababalin, wenna maysa a puso a napunno iti ayat ken panangngaasi. Isut' mapnek iti maysa a relihion a mangbiang laeng iti naruar a panagbiag. Bukodna

ti kinalintegna - kas banag dagiti bukodna nga ar-ara- mid ken maipato babaen ti pagrukod ti tao.

Siasino man nga agtalek iti bagina nga isut' nalinteg, uyawen- nanto met dagiti sabsabali. Kas ti panangrukod ti Parisio iti bagina babaen ti panangidiligna iti bagina kadagiti sabsabali, kasta met ti panangrukodna kadagiti sabsabali nga idiligna ida iti bagina. Marukod ti kinalintegna gapu iti kinalinteg dagiti sabsabali, ket no nakarkaro ti kinadakesda, ad-adda manen nga agparang ti kinal- integna a maidilig kadakuada. Iturong ti bukodna a kinalinteg ti panangitudona kadagiti sabsabali. Pabasolenna dagiti "sabsabali a tao" a kas managsalungasing iti linteg ti Dios. Iti kasta, pagparpa- rangenna laeng ti espiritu ni Satanas, ti manangidarum kadagiti kakabsat. Gapu itoy nga espiritu, saanna a mabalin ti sumrek iti nasinged a pannakiuman iti Dios. Agawid idia balayda nga agku- rang iti nadosan a bendision.

Napan daydi agsingsingir iti buis idia templo agraman dag- iti sabsabali nga agdaydayaw, ngem saan a nabayag sa simmina kadakuada, ta kasla saan a maikari a makitipon kadakuada iti panag- i debosionda. Nagtakder iti pangadayuen bassit, "dina maitangad man laeng koma dagiti matana sadi langit, no di ket dandano- genna ti barukongna," gapu iti ladingit ken pannakariknana iti kaawan kaikarianna. Nariknana nga isut' nagsalungasing a maibusor iti Dios, nga isut' managbasol ken natulawan. Dina pay mabalin a namnamaen ti kaasi nga aggapu kadagiti tattao nga aglikmut ken- kuana; agsipud ta isut' kinitada agraman panangumsi. Ammona [132] nga awan imbag a naaramidna a mangikalikagum kenkuana iti Dios, [133] ket gapu iti nalaus a ladingitna, nagsangit, "Dios, Mangngaa- sika kaniak a managbasol." Lucas 18:13. Saanna nga indilig ti bagina kadagiti sabsabali. Nagtakder a kasla nagmaymaysa iti sak- lang ti Dios, a linapunus ti pannakarikna ken pannakabigbigna iti basolna. Pakawan ken talna laeng ti kalikagumanna, ket agdwat iti kaasi ti Dios. Ket isut' nabendisionan. "Kunak kadakayo," kinuna ni Cristo, "nagawid daytoy idia balayda a napakawan nga im- mun-una ngem daydi maysa." Bers. 14.

Itakderan daydi Parisio ken daydi agsingsingir iti buis dagiti dua a dadakkel a bungoy a nakabingayan dagiti mapan agday- dayaw iti Dios. Masarakan dagiti immuna a mangibagi kadagidi immuna nga annak a nayanak ditoy lubong. Imbilang ni Cain ti

bagina a nalinteg, ket immasideg iti Dios agraman daton laeng ti panagyaman. Awan impudnona a basol, ket saanna met a binigbig ti pannakasapulna iti kaasi. Ngem immay ni Abel agraman dara a nangitudo iti Cordero ti Dios. Immay a kas managbasol, ket impudnona nga isut' napukaw; adda ti namnamana laeng iti saanna a kaikarian nga ayat ti Dios. Pinadayawan ti Dios daydi datonna, ngem saanna a pinadayawan ni Cain ken daydi datonna. Ti pannakarikna iti kasapulan ken ti pannakabigbigtayo iti kinapanglaw ken basoltayo ti umuna a kondision ti panangawat kadayo ti Dios. "Nagasat dagiti napanglaw ti espirituna; ta kukuada ti pagarian ti langit." Mateo 5:3.

Adda leksion nga agpaay iti tunggal kita ti tao a naibagi iti daydi Parisio ken daydi agsingsingir iti buis iti pakasaritaan ti biag ni apostol Pedro. Idi damo ti panagbalinna nga adalan, pinagarup ni Pedro nga isut' napigsa. Kas iti daydi Parisio, iti bukodna a panangipagarup, saan a "kas kadagiti sabsabali a tattao." Idi binalaagan ni Cristo dagidi adalanna, "Maitibkolkayto amin gapu kaniak ita a rabii," simmungbat a sitatalged ni Pedro, "Uray maitibkoldanto amin, saanakto maitibkol." Marcos 14:27, 29. Saan nga ammo ni [134] Pedro daydi bukodna a peggad. Isut' inturong ti kinatalgedna iti bukodna a kabaelan. Pinagarupna a kabaelanna ti mangsaranget iti sulisog; ngem iti saan a nabayag, immay ti pannakasuot, ket babaen ti panagtabbaaw, inlibakna ti Apona.

Idi nalagipna daydi sinao ni Cristo gapu iti daydi taraok ti kawitan, sa nasdaaw ken nakigtot gapu iti inaramidna, nagbaw-ing ket tinalliawna ti Maestrona. Iti daydi a kanito, isu met tumalliaw ni Cristo ken ni Pedro, ket iti likudan daydi naladingit nga ikikita, a nagtiponan ti panangngaasi ken ayat kenkuana, naawatanen ni Pedro ti bagina. Rimuar ket napan nagsangit a sipapait. Daydi nga itatalliaw ni Cristo ti nangburak iti pusona. Dimtengen ni Pedro iti panagbuko ti biagna, ket nagbabawi a sipapait gapu iti basolna. Kas iti daydi agsingsingir iti buis iti panagladingit ken panagbabawi, ket kas met iti daydi agsingsingir iti buis, nasarakanna ti kaasi. Impanamnamana daydi nga ikikita ni Cristo ti pammakawan.

Ita, napukawen daydi panagtalekna iti bagina ken iti bukodna a kabaelan. Saannanton nga ulitan dagidi napasindayag a panangipapatina.

Kalpasan ti panagungar ni Cristo, namitlo a sinubokna ni Pedro. “Simon, anak ni Jonas,” kinunana, “ayatennak met la a nangnangruna ngem dagitoy? ” Saanen nga intan-ok ni Pedro ti bagina iti ngatoen dagidi kakabsatna. Isut’ nagpakpakaasi iti Day- diay makabasa iti puso. “Apo,” kinunana, “ammom dagiti amin a bambanag; ammom nga ay-ayatenka.” Juan 21:15,17.

Simmaruno nga inawatna ti komisyonna. Naitalek kenkuana ti maysa a trabaho a nalawlawwa ken naal-alikaka ngem kadagiti sabsabali a trabaho nga immun-una. Isut’ binilin ni Cristo a pakanna koma dagiti karnero ken dagiti urbon. Iti panangitalekna kenkuana iti pannakaaywan dagiti kararua a gapu ti nangipatlitan ti Mangisalakan ti biagna, inted ni Cristo ti kalagdaan a pamma-neknek maipapan iti kinatalged ti pannakaisublina. Nagbalinen a natalna ken managbabawi daydi di makatalna, napasindayag, ken managtalek iti bukodna a kabaelan nga adalan. Nanipud idin, sinurotna ti Apona iti pananglikud iti bagi ken panagsakripisio. Naki-raman kadagidi sinagaba ni Cristo; ket inton agtugaw ni Cristo iti trono ti dayagna, makiramanto met ni Pedro iti da- yagna. [135]

Daydi kinadakes a nangted iti pannakatnag ni Pedro ken nangilaksid idi Parisio iti pannakiumanna iti Dios, isu met la ita ti mangted iti pannakadadael dagiti rinibu kadagitoy nga aldaw. Awan ti sabali a napaipalalo ti panagbalinna a makarimon iti Dios, wenno agbalin a pagpeggadan ti kararua ti tao ngem ti kina- tangsit ken kinapasindayaw. Kadagiti amin a basol, isut’ kakaroan nga awanan namnama ken awanan agas.

Saan a giddata daydi pannakatnag ni Pedro no di ket isut’ nain- inut. Daydi panagtalekna iti bukodna a kabaelan ti nangitu- rong kenkuana a mamati nga isut’ naisalakanen, ket iti tunggal addang, isut’ naiturong iti agpababa a dalan agingga a nabalinna nga inlibak ti Maestrona. Awan tiempo a natalged ti panagta- lektayo iti bukodtayo a kabaelan, wenno panangipagaruptayo a natalgedtayon manipud iti pannakasulisog. Nupay kasanot kina- pasnek ti pannakabalbali- wda, saan koina a maisuro dagidiay a mangawat iti Mangisalakan nga agkuna wenno mangrikna a naisa- lakandan. Mangiyaw-awan daytoy. Maisuro koma ti tunggal may- sa a mangilala iti namnama ken pammati;ngem uray naitedtayon dagiti bagitayo ken ni Cristo ket ammotayo nga inawatnatayon, saantayo pay laeng a nailaksid iti pannakasulisog. Ibaga kadaytoy ti sao ti Dios, “Adunto dagiti magu-

goran, ken mapapudaw, ken masuot.” Daniel 12:10. Daydiay laeng makaibtur iti pannakasuot ti umawat iti balangat ti biag. Santiago 1:12.

Agpeggad iti panagtalekda iti bukodda a kabaelan dagidiay nangawat ken ni Cristo ket kunaenda a sitatalged, Naisalaka-nakon. Mapukawda ti pannakaammoda iti bukodda a kinalupoy ken ti kankanayon a pannakasapulda iti nadosan a pigsang. Saanda a nakasagana a sumaranget kadagiti kinasikap ni Satanas, ket inton addada iti pannakasulisog, kas ken ni Pedro, matnagdanto iti tukok ti basol. Maibalakad kadayo, “Agannad koma daydiay mangipagarup nga adda a sititibker di la ket ta isut’ matnag.” 1 Cor. 10:12.

[136] Adda iti saantayo a panagtalek iti bukodtayo a kabaelan ken iti panagsanggirtayo ken Cristo ti kinatalgedtayo.

Nasken a maammoan ni Pedro ti bukodna a pagkurangan iti kababalin, ken ti pannakasapulna iti pannakabalin ken parabur ni Cristo. Saan a mabalin nga isut’ isalakan ti Apo manipud iti pannakasuot, ngem nabalina koma nga insalakan manipud itipanna-kaabak. No inawat ni Pedro daydi ballaag ni Cristo, nagsalukag koma iti panagkararag. Nagna koma a nabuyogan iti panagbuteng ken pigenger di la ket ta maitibkol dagiti sakana. Ket inawatna koma ti nadosan a tulong, tapno saan koma a nagballigi ni Satanas kenkuana.

Natnag ni Pedro gapu iti panagtalekna iti bukodna a kabaelan; ket naisubli manen a napatibker dagidi sakana babaen ti panagbabawi ken pannakaibabain. Mabalin a saraken ti tunggal agbabawi a managbasol ti bileg iti nailanad a kapadasanna. Nupay nakaladladingit daydi panagbasol ni Pedro, saan a nabaybayan. Naisurat iti kararuana dagidi sino ni Cristo, “Inkararaganka tapno saan koma a kumapuy ti pammatim.” Lucas 22:32. Iti kaaddana iti napait a kasasaad ti panagbabawi, daytoy a kararag ken daydi pannakalagipna iti daydi ikikita ni Cristo a napnoan ayat ken kaasi ti nangted kenkuana iti namnama. Nalagip ni Cristo ni Pedro kalpasan daydi panagungarna, ket intedna idi anghel ti damag a nagpaay kadagidi babbai, “Agawidkayon, ibagayo kadagiti adalanna ken ni Pedro nga Isut’ mapan iti sangoananyo idiy Galilea; idiyto ti pakakitaanyo Kenkuana.” Marcos 16:7. Inawat ti mamakawan-basol a Mangisalakan daydi panagbabawi ni Pedro.

Daydi met la a panangngaasi a naited a mangispal ken ni Pedro ti maidiaya iti tunggal kararua a matnag iti pannakasulisog. Isut' naisangsangayan a sikap ni Satanas ti mangiturong iti tao iti panagbasol, sananto baybay-an, nga awanan gaway ken agpig-pigerger, agbubuteng nga agsapul iti pammakawan. Ngem apay nga agbutengtayo, idinto ta kinuna ti Dios, "Isu komat' kumpet iti pigsak, tapno makikappia Kaniak; wen makikappianto Kaniak." Isaias 27:5. Naaramid ti amin a sagana nga agpaay iti kinalupoytayo, amin a pammabileg a naitanggaya kadatayo tapno umasidegtayo ken ni Cristo.

[137]

Indaton ni Cristo ti naburak a Bagina tapno subbotenna ti tawid ti Dios, ken tapno itedna manen iti tao ti sabali a gundaway. "Gapuna met a mabalinna nga isalakan ayingga iti awan pagkurkuranganna dagidiay umasideg iti Dios gapu Kenkuana, gapu ta agbiag nga agnanayon tapno ibabaetna ida." Heb. 7:25. Ba'oaen ti awan mulit a biagna, ti kinatunog, ken ti ipapatayna iti krus ti Kalbario, imbabaet ni Cristo ti napukaw a sangkataoan. Ket ita, saanen a kas maysa nga agpakpakaasi nga agdawat ti panangibabaet daytoy Kapititan ti pannakaisalakantayo, no di ket kas maysa a nangabak iti gubatan a mangtunton iti kalinteganna a nagballigi. Naan-anayen ti datonna, ket kas Mangibabaettayo, aramidenna ti inaklonna met la a trabaho, nga ig-iggamanna iti sango ti Dios ti paginsiensioan a napno iti bukodna a kaikarian ken dagiti karkararag, panangipudno, ken panagyaman dagiti tataona. Agpangato dagitoy, a nabangbangloan iti ayamuom ti kinalintegna, a kas maysa a nabanglo a sayamusom iti Dios. Naawaten dayta a datonna, ket abbonganen ti pakawan dagiti amin a salungasing.

Inkari ni Cristo ti Bagina a kas sandi ken talgedtayo, ket awan uray maysa nga inna baybay-an. Daydiay saanna a maibtur a buyaen dagiti tattao nga agpeggad iti agnanayon a pannakadadael ket imbuyatna ti kararuana iti patay gapu kadakuada, kumitanto agraman panangngaasi ken pannakipagrikna iti tunggal kararua a makabigbig a dina kabaelan nga isalakan ti bagina. Saanto a tumalliw iti maysa nga agbubuteng nga agdawdawat a dinanto itag-ay daytoy. Saanto a masaaw Daydiay a, gapu iti bukodna a panangabbong, nangisagana nga agpaay iti tao iti di aggibus nga ubbog ti namoralan a pigsak. Mabalintayo nga ipan Kenkuana dagiti basol ken ladingittayo; agsipud ta ay-ayatennatayo. Awisen ti tunggal ikikita ken

[138] panagsaona ti panagtalektayo Kenkuana. Tabasen ken sukogennanto dagiti kababalintayo a kas mayanna- top iti pagayatanna.

Awan pannakabalin iti isu amin a buyot ni Satanas a mang-
parmek iti maysa a kararua a mangisadag iti bagina ken ni Cristo
agraman panagtalek. “Itidenna ti bileg iti nakapsut; ket nayonanna ti
pigsang dagidiay awan bilegda.” Isa. 40:29.

“No ipudnotayo dagiti basoltayo, Isut’ nalinteg ken mapag-
talkan a mamakawan kadagiti basoltayo, ken mangugas kadayo iti
amin a kinakillo.” 1 Juan 1:9. Kunaen ti Apo, “Bigbigem laeng ti ki-
nadakesmo, a simmalungasingka a maibusor ken Jehova a Diosmo.”
Jer. 3:13. “Ket iwarsikto ti nalitnaw a danum ka- dakayo ket
nadaluskayto; manipud iti amin a kinarugityo ken manipud kadagiti
amin a didiosenyo, dalusankayto.” Ezek. 36:25.

Ngem masapul nga adda pannakaammotayo iti bagitayo, maysa
a pannakaammo nga agbanag iti panagbabawi, sakbay a masarakan-
tayo ti pakawan ken talna. Saan a narikna daydi Parisio ti panangi-
darum ti basol. Saan a makatrabaho ti Espiritu Santo kenkuana.
Nakalupkohan ti kararuana iti maysa a kabal ti bukod a kinalinteg a
saan a mabalin a salputen dagiti pana ti Dios ken impaturong dagiti
anghel. Daydiay laeng makaammo nga isut’ managbasol ti mabalin
nga isalakan ni Cristo. Immay tapno “aga- sanna ken patapatanna ti
puso a nadunor, tapno ikasabana ti pannakaluk-at dagiti nakayawan,
ken ti pannakakita dagiti bulsek, tapno luktak dagiti maparparigat.”
Lucas 4:18. Ngem “saan a masapul dagiti nasalun-at ti maysa a
mangngagas.” Lucas 5:31. Masapul a maammoantayo ti napudno
a kasasaadtayo, ta no saan, ditayto marikna ti pannakasapultayo iti
tulong ni Cristo. Masapul a maawatantayo ti peggadtayo, ta no saan,
ditayto agtaray nga agsapul iti pagkamangan. Masapul a marik-
natayo ti ut-ot dagiti sugattayo, ta no saan, ditayto tarigagayan ti
maagasan.

[139] Kunaen ti Apo, “Gapu ta kunaem, Nabaknangak, ket nagun-
odakon ti kinabaknang, ken awan ti pakasapulak iti ania man; ket
dika ammo a sika ti daksanggasat ken marigrigat, ken napanglaw ken
bulsek ken lamolamo: Ibalakadko kenka a gumatangka Ka- niak iti
balitok a napasudi iti apuy tapno bumaknangka koma; ken kadagiti
pagan-anay a puraw tapno agkaweska, ket saan a maiparangarang ti
kin alamolamom; ken iti sapsapo ti mata tapno makakitaka.” Apok.
3:17, 18. Ti balitok a napasudi iti apuy isu ti pammati nga agaramid

gapu iti ayat. Day toy laeng ti makaiyeg kadatayo a makitunos iti Dios. Mabalina a naregtatayo, ket adu dagiti aramidatayo; ngem no awan ti ayat, a kas ti ayat a nagnaed iti puso ni Cristo, saantayto a maibilang iti kaamaan ti langit.

Saan a kabaelan ti tao a maawatan dagiti bukodna a biddut. “Manangallilaw ti puso a nakarkaro ngem dagiti amin a banag, ket isut’ napalalo a nagdakes; asino ti makaawat kenkuana?” Jer. 17:9. Mabalina nga isawang ti bibig ti kinapanglaw ti kararua a saan a bigbigen ti puso, Bayat ti pannakisasao iti Dios maipapan iti kinapanglaw ti espiritu, mabalina a bumbumsog ti puso iti kina- pasindayaw iti bukodna a kinalaing ken naitan-ok a kinalintegna. Maymaysa laeng ti pakabalina a magun-odan ti napudno a pan- nakaammo maipapan iti bagi. Masapul a kitaentayo ni Cristo. Maitan-ok ti tao iti bukodna a kinalinteg gapu iti kakurang ti pannakaammotayo Kenkuana. Inton panunotentayo ti kinadalus ken kinasayaatna, makitatayonto ti bukodtayo a kinalupoy ken kinapanglaw ken pagkurkurangan a kas ti agdama a kasasaadda. Makitatayonto dagiti bagbagitayo a napukaw ken awanan ina- nama, a nakawesan kadagiti pagan-anay ti bukod a kinalinteg, a kas met iti tunggal sabali a managbasol. Makitatayonto a no mai- salakantayo met laeng, saanto a gapu iti kinaimbagtayo no di ket babaen ti awan patinggana a parabur ti Dios.

Naipangag ti kararag daydi agsingsingir iti buis gapu ta impakitana ti panagsanggir a gumaw-at ken mangpetpet iti Manna-kabalin. Awan mabalina a pagtangsit daydi agsingsingir iti buis iti bukodna a kinaimbag no di ket panagbain laeng. Masapul met a kasta koma ti marikna dagiti amin nga agsapul iti Dios. Babaen ti pammati - pammati nga idissona ti panagtalek iti bukod a kabaelan masapul a kumpet ti makasapul nga agdawdawat iti di aggibus a pannakabalina.

Saan a mabalina nga alaen ti naruar a pananggilin ti lugar ti simple a pammati ken ti sibubukel a pananglikud iti bagi. Ngem awan tao a mabalina a paatianan ti bagina iti kinaimbubukodan. Mabalintayo laeng nga itden ken ni Cristo ti panangayontayo tapno Isut’ mangaramid itoy a trabaho. Iti kasta, tinta pagsasao ti kararua isu ti, Apo, alaem daytoy pusok; agsipud ta diak mabalina nga itden kenka. Isut’ kukuam. Salimetmetam kadi a nadalus, gapu ta diak mabalina nga aywanan nga agpaay Kenka. Isalakannak nupay nakap- sut ken narasiak. Damiliennak, tabasennak, idalan- nak iti nadalus

[140]

ken nasantoan a liklikmut, tapno mabalin nga agayus itoy kararuak ti nabaknang nga ayus ta ayatmo.

Saan laeng nga iti pangrugian ti nakristianoan a biag ti masapul a pananglikud iti bagi. Masapul nga isut' mapabaro iti tunggal addang nga agpa-langit. Agsanggir amin dagiti naiinbag nga aramidayo iti maysa a pannakabalin nga adda iti ruartayo. Gapuna a masapul nga adda agtultuloy a panagsapul ti puso iti Dios, maysa a kankanayon, napasnek, ken makaburak puso a panangipudno iti basol ken panangipakumbaba iti kararua iti saklangna. Satay la mabalin ti magna a sitatalged babaen ti pananglikudtayo iti bagi ket agsanggirtayo laeng ken ni Cristo.

No as-asideg ti yuumaytayo ken ni Jesus, ket nalawlawag met ti pannakabigbigtayo iti kinadalus ti kababalinna, nalawlawagto met ti pannakabigbigtayo iti kinadakes ti basol, ket basbassitto ti tarigagaytayo a mangitan-ok iti bagitayo. Maudi dagiti bigbigen ti langit a kas nasantoan a tattao a mangipabuya iti kinaimbagda. Nagbalin ni apostol Pedro a matalek nga adipen ni Cristo, ket isut' napadayawan unay babaen ti nadiosan a lawag ken pannakabalin; isut' naaddaan iti naregta a paset iti pannakabangon ken pannakaipasdek ti iglesia ni Cristo; ngem saan a pulos nalipatan ni Pedro daydi nakabutbuteng a kapadasanna, daydi pannakaiba- bainna. Napakawan nga agpayso ti basolna; nupay kasta, am- mona a ti laeng parabur ni Cristo ti makabalin a nangbaliw iti kinakapuy ti kababalinna a nakaigapu iti pannakatnagna. Awan nasarakanna iti bagina a mabalinna a pagpasindayaw.

[141] Awan kadagidi apostol wenna mammadto ti nagkuna nga awananda iti basol. Impudno dagiti tattao, a nagbiag a nadekket iti Dios, tattao nga isakripisioda pay nga umuna ti biagda sakbay nga aramidenda ti ammoda a salungasing, ti kinamanagbasol ti nakayanakanda a kasasaad. Saanda a nagtalek iti lasag, ket awan ti imbilangda a bukodda a kinalinteg, no di ket nagpannurayda a naminpinsan iti kinalinteg ni Cristo. Kastanto met ti maaramid kadagiti amin a kumita ken ni Cristo.

Umun-unegto ti panagbabawi iti tunggal addang ti nakristianoan a kapadasan. Kunaento ti Apo kadagidiay pinakawanna, kadagidiay bigbigenna a kas tattao, "Iti kasta, malagipyonto dagiti dakes a daldalanyo, ken dagidi gapuananyo a saan a nasayaat, ket kaluksawyonto dagiti bagiyo met laeng. iti imatangyo met laeng."

Ezek. 36:31. Manen, kunaenna, “Bangonekto ti tulagko kenka, ket mabigbigmonto a Siak ni Jehova; tapno malagipmo ket mariroka, ket ni kaanomman dikanto agtimeken gapu iti bainmo, inton pakawanek kenka dagiti amin nga inaramidmo, kuna ni Jehova.” Ezek. 16:62, 63. Saanton nga aglukat dagiti bibigtayo iti panagpasindayaw. Maam-moantayto nga adda ken ni Cristo laeng ti pannakaan-anaytayo. Aramidentayto a kukuatayo daydi impudno ti apostol, “Ta ammok a saan nga agnaed kaniak ti naimbag a banag (kayatko a saoen iti lasagko).” “Ngem di koma maaramid nga agpasindayawak, no saan nga iti krus ni Apotayo a Jesu Cristo, a gapu Kenkuana, nailansa ti lubong iti krus no maipapan kaniak, ket siak met iti lubong.” Roma 7:18; Gal. 6:14.

Kas maiyataday itoy a kapadasan, maited daytoy a bilin, “Turposenyo ti pannakaisalakanyo met laeng, a buyogen ti buteng ken pigerger. Ta ti Dios ti mamagaramid kadakayo iti panagayat ken kasta met iti panagaramid a kas mayalub* g iti pagayatanna.” Filipos 2:12, 13. Saan nga ibilin ti Dios nga agbutengtayo di la ket ta masaaw ti Dios a mangtungpal iti karina, nga agkapuyto ti anusna, wenna agkurang ti kinamangngaasina. Agbutengkayo di la ket ta saan a paiturayan ti pakinakemyo iti pagayatan ni (risto, di la ket ta iturayan dagiti tinawid ken naparang-ay a kababalin dagiti biagyo. [142] “Ti Dios ti mamagaramid kadakayo iti panagayat ken kasta met iti panagaramid iti mayalubog iti pagayatanna.” Agbutengkayo di la ket ta bumallaet ti kinaimbubukodan iti kararuayo ken iti Naindaklan nga Apo dagiti mangmanged. Agbutengkayo di la ket ta mulitan ti pagayatan ti bagi ti natan-ok a panggep a tarigagayan nga ileppas ti Dios babaen ti panangaramatna kadakayo. Agbutengkayo nga agtalged iti bukodyo a pigsa, agbutengkayo a mangisina iti imayo iti dakulap ni Cristo, ket padasenyo ketdi ti magna iti dalan ti biag nga awan ti kumuyog a kaaddana kadakayo.

Masapul nga idissotayo amin a mangpabileg iti amin a kinatangsit ken panagpannuray iti bukod a kabaelan; gapuna nga agannadtayo koma iti panangited wenna panangawat kadagiti patpatiray-ok wenna pammadayaw. Isut’ trabaho ni Satanas ti mangpatpatiray-ok. Aramidenna ti panangpatiray-ok a kas met ti panangidarum ken panangpabasol. Kasta ti panangsapulna iti pan- nakadadael ti kararua. Ar-aramaten ni Satanas a kas ahente ken katulonganna dagidiay a manangidaydayaw kadagiti tattao. Iwalin koma dagiti

katrabahoan ni Cristo dagiti amin a sao ti pammadayaw a maiturong kadakuada. Maiwalin koma ti rikna a naimbubu- kodan. Ni koma Cristo laeng ti maitan-ok. Maiturong koma amin a mata ken panagdayaw iti Daydiay a “nagayat kadatayo ken nangugas kadatayo manipud kadagiti basbasoltayo babaen ti darana.” Apok. 1:5.

[143] Saanto a naliday ken nasipnget ti maysa a biag a pagturayan ti panagbuteng iti Apo. Ti kaawan ni Cristo ti mangted iti kinaliday iti langa. Saan a marikna dagidiay napno iti panagdayaw iti bukodda a kabaelan ti pannakasapulda iti maysa a nabrag ken personal a pannakimaymaysa ken Cristo. Natangsit ti maysa a puso, a saan pay a nagtinnag a naburak iti Bato, gapu iti kinalaing ken kinaimbagna. Tarigagayan dagiti tao ti maysa a natan-ok a relihion. Tarigagayanda ti magna iti dalan nga umdas ti kalawana tapno mabalinda nga itugot dagiti bukodda a galad. Maiwalin ti Mangisalakan manipud kadagiti pusoda gapu iti panagayatda iti bagida, panagayatda iti pannakaidayaw, ken gapu iti tarigagayda nga agbalin nga agdindinamag; ket no Isut’ awan, adda kinasip- nget ken liday. Ngem agbalintoti biag nga ubbog ti rag-o gapu iti kaadda ni Cristo nga agnaed. Kadagiti amin nga umawat kenkua- na, addanto ragsak ken rag-o.

“Ta kastoy ti kuna ti Nangato ken Natan-ok nga agnaed iti agnanayon, a ti naganna Santo: Agnaedak iti nangato ken nasantoan a disso, agraman iti daydiay addaan iti maysa nga espiritu a napagbabawi ken napakumbaba, tapno biagek manen ti espiritu ti napakumbaba ken tapno biagek manen ti puso a napagbabawi.” Isa. 57:15.

Nakita ni Moises ti dayag ti Dios bayat ti kaaddana a nailinged iti rengngat ti bato. Salukobannatayto ti nasalput nga ima ni Cristo in-ton kaaddatayo a nailemmeng iti nagrengngat a Bato, ket mangngegtayto ti saoen ti Apo kadagiti adipenna. Kadatayo, a kas met ken ni Moises, iparangto ti Dios ti Bagina a kas “manangngaasi ken managparabur, nainayad nga agpungtot, ken aglaplapusanan iti kinaimbag ken kinaayat ken kinapudno, a manalimetmet iti kaasi a maipaay kadagiti rinibribu, a mamakawan iti kinadakes ken salungasing ken basol.” Exodo 34:6, 7.

Iraman ti trabaho ti pananubbot dagiti pagbanagan a narigat a maawatan ti tao. “Saan a nakita ti mata, saan met a nangngeg ti lapayag, kasta met a saan pay a simrek iti puso ti tao, dagiti bambanag nga insagana ti Dios nga agpaay kadagiti agayat Kenkuana.” 1 Cor.

2:9. Inton umasideg ti managbasol iti naipatakder a krus, ket iru-
knoyna ti bagina, addanto baro' a pannakaparsua. Isut' maikkan iti
baro a puso. Isut' agbalin a baro a parsua ken Cristo Jesus. Awanen
ti sabali a sapulen ti kinasanto. Ti Dios met laeng ti "mangpal-
integ iti asinoman a mamati ken Jesus" ket "padayagenna met ti
asinoman a palintegenna." Roma 3:26. Nupay kasanot' kadakkel
ti pannakaibabain ken pannakapa- laad gapu iti basol, dakdakkello
pay nga amang ti dayaw ken pannakaitan-ok gapu iti mannubbot
nga ayat. Addanto maipara- nud a maysa a sagana manipud iti
paggamengan ti langit kadagiti tattao a mangpadas nga agbiag a
maitunos ken umasping iti nadiosan a ladawan, maysa a kinasayaan
ti pannakabalin a mangisaadto kadakuada a nangatngato ngem uray
dagiti anghel a saan a natnag iti basol.

[144]

"Kastoy ti kuna ni Jehova a Mannubbot iti Israel ken Santona,
Isu nga um-umsien ti tao, Isu a guraen ti nasion, ... Isut' makitanto
dagiti ar-ari ket tumakderda, ket agdaydayawto Kenkuana dagiti
prinsipe gapu ken ni Jehova a matalek, ken ti Santo ti Israel, a namili
kenka." Isaias 49:7.

"Maipababanto ti siasinoman a mangitan-ok iti bagina; ket
maitan-okto met ti siasinoman a mangipakumbaba iti bagina."

[145]

Ti Balo ken ti Huwes

SINALSALAYSAY ni Cristo maipapan iti tiempo sakbay ti maikadua a yaayna, ken maipapan kadagiti peggad a masapul a lasatento dagiti pasurotna. Maipapan iti dayta a tiempo, sinaritana ti pangngarig “ti pannakasapul nga agnanayon iti panagkararag ken ti saan a pannakapukaw ti inanama.”

“Adda idi maysa nga ukom,” kinunana, “iti maysa a ciudad, a dina kabuteng ti Dios, ket dina met padayawan ti uray asino a tao; ket adda met idiyay a ciudad ti maysa a balo a babai; ket immay itoy nga ukom a kunkunana, Ibalesannak iti kabusorko. Ngem nagmadi daytoy iti sumagmamano nga aldaw; ngem kalpasanna, kinunana iti unegna, Nupay diak kabuteng ti Dios, ket awan ti panangpa-dayawko iti tao; ngem gapu ta makaalimu- teng daytoy a balo kaniak, aramidekto ti kinalinteg kenkuana, tapno sumardengen nga um-umay kaniak. Ket kinuna ti Apo, Denggenyo ti sao ti nakillo nga ukom, Ket dinto aya aramiden ti Dios ti kinalinteg nga agpaay kadagiti pinilina, nga umaw-awag Kenkuana iti aldaw ken rabii, ket addanto anusna kadakuada? Ibagak kadakayo nga aramidennanto ti kalinteganda a dagus.” Lucas 18:1-8.

[146] Awan panangikaskaso daytoy nasao nga ukom, itoy a pangngarig, maipapan iti kinalinteg, kasta met iti panangngaasi kadagiti agsagsagaba. Namin-adu daras a napapanaw ti balo a babai nangipakpakaasi iti dawatna. Namin-adu a nagsublisubli ngem saan a naikaskaso no di ket isut’ napapanaw. Ammo ti ukom a nalinteg ti dawatna, ket nabalinna koma nga inaramid a nadaras ti dawatna no kinayatna. Kinayatna laeng nga ipakita nga adda pannakabalinna, ket isut’ napnek a nakakita iti babai a nagsublisubli ken agpakpakaasi. Ngem saan a nauppapay daytoy a babai. Nupay impakita daytoy nga ukom ti kaawan panangikas- kasona kenkuana, inkagumaanan ti babai nga ipakpakaasi latta ti dawatna, agingga a nauma ti ukom a mangkitkita kenkuana nga agkarau-may ket iti kasta inaramidna a kas ti dinawat ti babai. “Nupay saanak nga agbuteng iti Dios ken awan idaddadumak a tao,” ki-

nunana, “gapu ta alimutengennak daytoy a babai, aramidekto ti kinalinteg kenkuana, tapno sumardengen nga um-umay kaniak.” Tapno mataginayon ti pakasarsaritaanna, ken tapno maliklikan ti pannakaipadamag ti kaadda ti panangidum- duma ti panangukomna, inaramidna ti kinalinteg itoy a babai.

“Ket kinuna ti Apo, Denggenyo ti kuna ti ukom a nakillo. Ket dinto aramiden aya ti Dios ti kinalinteg kadagiti pinilina, nga umaw-awag Kenkuana iti aldaw ken rabii, ket addanto anusna kadakuada? Ibagak kadakayo nga aramidennanto ti kalinteganda a dagus.” Impakita ni Cristo ditoy ti nagdumaan ti nakillo nga ukom ken ti Dios. Immannugot daydi ukom iti kiddaw ti babai gapu iti naimbubukodan a banag, tapno sumardengen ti pannaka- alimutengna. Awan nariknana a panangngaasi wenno pannakipag- rikna itoy a babai; awan aniamanna kenkuana ti rigat a linak-am ti babai. Nagdakkal ketdin ti rikna ti Dios kadagiti mangsapsapul Kenkuana. Denggenna a napakuyogan iti di agpatingga a panangngaasi dagiti dawdawat dagiti napanglaw ken agsagsagaba.

Natay ti asawa daytoy a babai a nakipakpakaasi itoy nga ukom a mangted kenkuana iti kalintegan. Gapu iti kinapanglaw ken kaawan gagayyemna, awan nabalinna a pangpasubli iti napukaw a sanikuana. Kasta met ti pannakapukaw ti tao iti pannakaisilpona iti Dios gapu iti basol. Iti bukodna a pigsa ken kabaelan, awan pannakabalinna a mangisalakan iti bagina. Ngem gapu ken Cristo, maiyasidegtayo iti Ama. Napateg iti puso ti Dios dagiti pinilina. Isuda dagiti inayabanna manipud iti kinasipngat agingga iti nakaskasdaaw a lawagna, tapno ipaduyakyakda ti dayagna ken tapno agraniagda a kas silsilaw iti tengnga ti kinasipngat ti lubong. Awan naisangsangayan a ngayangay ti ukom a nakillo iti balo a nakipakpakaasi kenkuana iti pannakais- pal; nupay kasta, gapu iti tarigagayna a mayadayu kadagiti makaalimuteng a pakpakaasina, dinengngegna ti dawatna, ket isut’ inispalna manipud iti kabusorna. Ngem ay-ayaten ti Dios dagiti annakna iti agnanayon a panagayat. Kenkuana, ti iglesiana ti kapapatgan a banag ditoy rabaw ti daga.

“Ta ti bagi ni Jehova isu ti ilina; ni Jacob ti bagina a tawid. Isut’ nasarakanna iti maysa a natikag a daga, ket iti walang ken nakaal-alingget a let-ang; Isut’ indalanna, insurona, ken inaywananna a kas panangaywananna iti bukel ti matana.”Deut. 32:9, 10. “Ta kastoy ti kuna ni Jehova dagiti buybuyot: Maipaay iti dayag, imbaonnak

[147]

kadagiti nasnasion a nangsamsam kenka;ta dagidiay a mangsagid kenka, sagidenda ti bukel ti matana.” Zac. 2:8.

Itakderan ti pakpakaasi daydi balo, “Ibalesannak” - “arami- dem kaniak ti kinalinteg” - “iti sango ti kabusorko,” ti kararag dagiti annak ti Dios. Ni Satanas ti kadakkelan a kabusorda. Isu ti mangidardarum kadagiti kakabsat iti saklang ti Dios iti aldaw ken rabii. Isut’ kankanayon nga agrabaho tapno ballikugen ken idarumna, ken allilawen ken dadaelenna, dagiti tattao ti Dios. Iti daytoy a pangngarig, insuro ni Jesus dagiti adalanna nga agkararag tapno maisalakanda manipud iti pannakabalin ni Satanas.

[148] Maiparangarang iti padto ni Zacarias ti trabaho ni Satanas a mangidardarum ken kasta met ti trabaho ni Cristo a mangsarsaranget iti kabusor dagiti tattao. Kunaen ti mammadto, “Impa- kitan kaniak ni Josue, ti kangatoan a padi, a sitatakder iti sango ti anghel ni Jehova, kasta met ni Satanas nga agtatakder iti makanawanna tapno isut’ suppiatenna. Ket kinuna ni Jehova ken ni Satanas, Babalawennaka koma ni Jehova, Satanas; ni met laeng Jehova a nangpili iti Jerusalem ti mangbabalaw kenka: saan aya a daytoy ti aluten a nadutdot manipud iti apuy? Nakawesan idi ni Josue kadagiti narugit a pagan-anay, ket isut’ nagtakder iti sango ti anghel.” Zac. 3:1-3.

Mailadawan dagiti tattao ti Dios a kas maysa a kriminal a maidarum. Dumawdawat ni Josue, kas kangatoan a padi, iti maysa a bendision nga agpaay kadagiti kailianna, isuda nga agsagaba iti dakkell a rigat. Idinto ta isut’ agdawdawat iti sangoanan ti Dios, agtatakder met ni Satanas iti makanawanna a kas kabusorna. Idardarumna dagiti annak ti Dios, ket pagparpa- rangenna dagiti kasoda nga awanan inanama. Idatagna iti sangoanan ti Apo dagiti dakes nga ar-aramidda ken dagiti pagkurku- ranganda. Ipakitana dagiti biddut Ken pannakasaawda, a namna- maenna nga agparangdanto iti imatang ni Cristo iti kasta unay a kinadakes ket awanto ti tulong nga itedna kadakuada iti tiempo a kasapulanda unay ti tulongna. Agtakder ni Josue, a kas pannaka- bagi dagiti kailiana, iti babaen ti pannakapabasol, ken nakawesan iti narugit a pagan-anay. Iti pannakaammona kadagiti basol dagiti kailianna, napadagsenan unay iti pannakauppapay. Idardarirag met ni Satanas ti maysa a rikna ti kinamanagbasol a mangted kenkuana iti pannakauppapay ken awanan

inanama. Nupay kasta, isut' nagtakder a makipakpakaasi, idinto ta nagtakder ni Satanas a inaibusor kenkuana.

Nangrugi idiaiy langit ti trabaho ni Satanas a kas mangidardarum. Daytoyen ti trabahona ditoy daga nanipud pay pannakatnag ti tao iti basol, ket daytoyto pay laeng ti trabahona idinto ta umasasidegtayo iti panungpalan ti pakasaritaan toy lubong. Idinto ta makitana a bumassiten ti tiempona, agrabahonto agraman dakdakkell a kinapasnek a tnangdadael ken mangallilaw. Isut' makaunget no makitana ti maysa nga ili ditoy daga nga, uray pay iti kinakapuyda ken kinamanagbasolda, raemenda pay laeng ti linteg ni Jehova. Isapsapulna ti saanda koma a panagtulnog iti Dios. Pagramsakanna ti saanda a pannakaikari, ket isut' addaan kadagiti kinasikap a naisagana nga agpaay iti tunggal kararua, tapno maipalab-og ken maisinada koma iti Dios. Sapsapulenna ti pangidammanna ken panangpabasolna iti Dios, ken amin dagiti mangpadpadas a mangtungpal kadagiti panggepna ditoy daga, a mabuyogan ti kaasi ken ay at, iti kinaasi ken pammakawan.

[149]

Mariing ti gura ni Satanas gapu iti tunggal pannakaiparangrang ti pannakabalin ti Dios nga agpaay kadagiti tattaona. Tunggal agrabahona ti Dios nga agpaay iti pagimbaganda, agrabahona met ni Satanas ken dagiti anghelna a mabuyogan ti napabaro a pigsapigsa tapno balabalaenda ti pannakadadaelda. Agimon kadagiti. amin a mangaramid ken ni Cristo a kas pigsada. Isut' panggepna ti mangirugi iti kinadakes, ket inton agballigin, ipabasolna amin dagitoy kadagiti masulisog a tattao ti Dios. Itudona dagiti narugitan a pagan-anayda, dagiti adut' pagkuranganna a kababalinda. Idatagna dagiti kinakapuy ken kinamaagda, dagiti kinawan-panagyamanda, ti kaadayu ti pannakayaspingda ken Cristo ken nakaibabainan ti Mannubbotda. Idatagna amin dagitoy a kas pammaneknek a mangaramid iti pagayatanna iti pannakadadaelda. Sapsapulenna ti panangbutbutengna kadagiti kararuada babaen ti kapanunotan nga awanen namnama ti kasasaadda, a saanen a maugasan ti kulit ti pannakatulawda. Namnamaenna ti panangdadaelna iti pammatida tapno sumukoda kadagiti pannuli-sogna ket ibaw-ingda koma ti kinapudnoda iti Dios.

Saan a masungbatan dagiti tattao ti Dios dagitoy a pammabasol ni Satanas, nga is-isuda laeng. No kumitada kadagiti bagbagida, umay kadakuada ti pannakauppapay. Ngem agpakpakaasida iti nadiosan a Mangibabaet. Ipakpakaasida dagiti kaikarian ti Mannub-

bot. Nalinteg ti Dios ket Isut' "mangpalinteg iti daydiay mamati ken ni Jesus." Agraman kinatalged, umikkis dagiti annak ti Dios Kenkuana tapno pasardengenna koman dagiti panangida- rum ni Satanas, ket pukawennan dagiti kinasikapna. "Ibalesannak kadi iti kabusorko," dayta ti kararagda; ket babaen ti di marupir a kalintegan ti krus, pasardengen ni Cristo ti natured a manangida- ram kadagiti annakna.

[150]

"Kinuna ni Jehova ken ni Satanas, babalawennaka koma ni Jehova, o Satanas, ni met laeng Jehova a nangpili iti Jerusalem ti mangbabalaw kenka: saan aya nga aluten daytoy a naala iti apuy?" Inton padasen ni Satanas nga abbongan dagiti tattao ti Dios iti kinasipnget, ket dadaelenna ida, bumallaet ni Cristo. Nupay nagbasolda, inawit ni Cristo dagiti basbasolda iti kararua- na. Dinutdotna ti sangkataoan a kas aluten manipud iti apuy. Babaen ti kinataona, Isut' naisilpo iti tao, idinto ta, babaen ti kinadiosna, Isut' makimay- maysa iti agnanayon a Dios. Maiyeg ti tulong a mabalina a gaw-aten dagiti mapukpukaw a kararua. Mababalaw ti kabusor.

"Ket adda idi ni Josue a sikakawes kadagiti narugit a pagan-anay, ket adda a sitatakder iti sango ti maysa nga anghel: ket simmungbat ket nagsao kadagidi sitatakder iti sangona, a kunkunana, Ikkatenyo dagiti narugit a pagan-anay kenkuana. Ket kinunana ken ni Josue, Adtoy, pinayadayok kenka ti kinadakes- mo, ket kawesankanto iti nabaknang a pagan-anay. Ket kinunak, Isaadda koma ti nadalus a mitra iti ulona. Iti kasta nangisaadda iti nadalus a mitra iti ulona, ket isut' kinawesanda kadagiti pagan- anay." Idin babaen ti turay ni Jehova dagiti buybuyot, nangaramid ti maysa nga anghel iti maysa a kari ken ni Josue, ti pannakabagi dagiti tattao ti Dios: "No mag- nakanto kadagiti daldalanko, ket no aywanamto ti italekko, iti kasta, sikanto met ti agukom iti balayko, ket aywanamto met dagiti pangukomak, ket itedkonto kenka ti disso a pagserkan iti tengnga dagiti adda a sitatakder iti asideg," - uray pay iti tengnga dagiti anghel a nanglikmut iti trono ti Dios. Zac. 3:3-7.

Nupay adda dagiti pakapilawan dagiti tattao ti Dios, saan a baybay-an ni Cristo dagiti aywana. Adda pannakabalinna a mangsukat kadagiti pagan-anayda. Ikkatenna dagiti narugit a pagan-anay, isaadna kadagiti nagbabawi ken mamati a tattaona ti bukodna a kawes ti kinalinteg, ket isuratna ti napakawan iti batog dagiti nag- naganda iti libro sadi langit. Ipaduyakyakna ida a kas kukuana iti

sango ti nailangitan nga uniberso. Maipakita ni Satanas, a kabusorda, a kas manangidarum ken manangallilaw. Aramidento ti Dios ti kinalinteg kadagiti pinilina. [151]

Saan laeng a ni Satanas ti pakaiapakatan ti kararag, “Ibalesnak iti kabusorko, no di pay ket kadagiti amin a mabalin nga aramatenna a mangballikug, mangsulisog, ken mangdadael kadagiti tattao ti Dios. Maawatanto dagidiay nangikeddengen iti panagtul- nogda kadagiti bilbilin ti Dios babaen ti bukodda a kapadasan nga addaanda kadagiti kabusor nga iturayan dagiti pannakabalin nga aggapu iti baba. Dagitoy a kabusor ti manglapped ken ni Cristo iti tunggal addang, ket saanto a maawatan dagiti tattao uray kaano ti kinakaro ken kinasansanda. Kankanayon a suroten ti sulisog dagiti adalan ni Cristo, a kas met iti Maestroda.

Iladawan dagiti Sursurat dagiti kasasaad ti lubong iti sakbay unay ti maikadua a yaay ni Cristo. Iladawan ni Santiago ti kinagaramugam ken panangidadanes nga agturayto. Kunaenna, “Inkayo, ita, dakayo a babaknang,...nagurnongkayo iti kinabak- nang kadagiti maud-udi nga aldaw. Adtoy, ti tangdan dagiti mangmangged a nagani kadagiti taltalonyo, isuda nga inggawidyo babaen ti kinaagum ken allilaw; umawag dayta a tangdan ket dimmanon dagita nga asug iti lapayag ti Apo dagiti buybuyot. Nagbiagkayo a sinanam-ay ditoy daga, ket naalayon ti ragsakyo. Pinalukmegyo dagiti pusoyo, a kas ti maysa nga aldaw ti panagparti. Pinabasol ken pinatayyo ti nalinteg, ket isut’ saan a simmukir kadakayo.” Santiago 5:1-6. Daytoy ti ladawan a makita kadagitoy nga aldaw. Babaen kadagiti agduduma a kita ti panangidadanes ken panangilupit, bubuntonen dagiti tattao dagiti kasta unay a kinabaknang, idinto ta dumanon iti trono ti Dios ti asug ti mabisin a sangkataoan.

“Mapasanud ti kinahustisia ket agtakder ti kinalinteg iti adayu; ta mapasag ti kinapudno iti dalan, ket saan a makastrek ti kinalinteg. Wen, awan ti kinapudno; ket maaramid met la a kinayawan daydiay italawanna ti kinadangkes.” Isaias 59:14, 15. Natungpal daytoy iti biag ni Cristo ditoy daga. Isut’ napudno kadagiti bilbilin ti Dios, ket inwalinna dagiti nataoan nga al-alaga den ken ugali a naisandi iti lugar dagiti bilbilin ti Dios. Gapu itoy, Isut’ nagurgura ken naidadanes. Maulit manen daydi a pakasari- taan. Maitan-ok manen dagiti linteg ken ugali dagiti tattao iti ngatoen dagiti linteg ti Dios, ket agsagaba dagidiay napudno kadagiti bilbilin ti Dios iti pannakaumsi [152]

ken pannakaidadanes. Gapu iti kinamatalekna iti Dios, napabasol ni Cristo a kas managsalungasing iti Sabado ken managtabbaaw. Naibaga nga Isut' inturayan ti maysa a sairo, ket Isut' napabasol a kas Beelzebub. Kastanto met ti pannakaballikug ken pannakapabasol dagiti pasurotna. Kasta ti namnamaen ni Satanas a panangi- turongna kadakuada nga agbasol ken panangyegna iti pannakaumsi ti Dios.

Indatag ni Cristo ti kababalin ti ukom iti pangngarig, maysa nga ukom a saan nga agbuteng iti Dios, tapno ipakitana ti kita ti panangukom a maar-aramid idin iti daydi a tiempo ken dandanin ti pannakapaneknekna inton dumteng ti pannakaukomna. Tarigagayanna a mabigbig dagiti tattaona, kadagiti amin a tiempo, no kasanot' kabassit ti mabalin a panagsanggir kadagiti naidagaan nga agtuturay ken ukom iti tiempo ti rigat. Masansan nga agtakderto dagiti pinili ti Dios iti saklang dagiti tattao nga adda iti nangato a saad, isuda a saan a mangaramid iti sao ti Dios a kas bagnosda, no di ket surotenda dagiti bukodda ken saan a naitalaga a rikrikna.

Iti pangngarig ti nakillo nga ukom, impakita ni Jesus no ania ti rumbeng nga aramidentayo. "Dinanto aya aramiden ti nalinteg nga agpaay kadagiti pinilina, isuda nga umasug iti aldaw ken rabii I Kenkuana? " Awan inaramid ni Cristo, ti ulidantayo, a mangalangon wenno mangisalakan iti Bagina. Intalekna ti kasasaadna iti Dios. Kasta met a saan koma a mangidarum wenno mangukom dagiti pasurotna, wenno mangaramat iti pigsa a mangisalakan kadagiti bagida.

[153] Inton tumaud dagiti pakasuotan a di maawatan, saantay' koma a palubosan a mariribuk ti talnatayo. Nupay saan a nainkalinteg ti pannakatamingtayo, saan koma nga agturay ti kinasasuk. Babaen ti panangpalubostayo iti ibabales, parpariga- tentayo laeng dagiti bagbagitayo. Madadael laeng ti panagtalek- tayo iti Dios, ket mapaladingit ti Espiritu Santo. Adda iti sibaytayo ti may sa a saksi, maysa a babaonen ti langit, ket ibayognanto ti maysa a wagayway a maibusor iti kabusor. Alikubkobennatayto babaen kadagiti naraniag a sinamar ti Init ti Kinalinteg. Saan a mabalin a salputen ni Satanas daytoy. Saanna a mabalin a lasaten daytoy a kalasag ti nasantoan a lawag.

Inton agtuloy toy lubong iti kinadakes, awan koma ti mangipagarup nga awanto ti rigat a sagabaentayo. Ngem dagitoy- to met laeng a rigat ti mangyasidag kadatayo iti pagdengngeg ti

Kangangatoan. Mabalintayto ti makiuman iti Daydiay managan iti agnanayon a kinasirib.

Kunaen ti Apo, “Awagannak iti tiempo ti pakadanagan.” Awisenatayo a mangidatag Kenkuana kadagiti amin a pakariribu-kan ken kasapulantayo iti nadosan a tulong. Bilinennatayo a managkararag koma. Apaman a dumteng dagiti pakadanagan, ipangatotayo koma Kenkuana dagiti napudno ken napasnek a dawdawattayo. Babaen kadagiti napasnek a kararagtayo, ipakpa-kitatayo ti tanda ti nalagda a panagtalektayo iti Dios. Tinto kasapulantayo ti mangiturong kadatayo a kumararag a sipapas-nek, ket matignayto met ti Nailangitan nga Amatayo gapu kadagiti pakpakaasitayo.

Masansan a masulisog dagidiay nga agsagaba iti pannakaumsi wenno pannakaidadan a mamanunot a binaybay-an ida ti Dios. Iti imatang dagiti tao, maibilangda iti kabassitan a bunggoy. Agparang nga agballigi dagiti kabusorda a maibusor kadakuada. Ngem saanda koma a salungasingen ti konsensiada. Saan ida a binaybay-an Daydiay nagsagaba gapu kadakuada ken nangawit kadagiti ladingit ken tuokda.

Saan a nabaybay-an nga agmaymaysa dagiti annak ti Dios ken awanan iti salaknib. Gapu iti kararag, agtignay ti takkiag ti Manakabalin amin. Gapu iti kararag, “naparmek dagiti pagpagarian, naaramid ti kinalinteg, nagun-odan dagiti kari, napagtangep ti ngiwat dagiti leon, ken nasebseban ti kinarungsot ti apuy” - maamoantayo ti kaipapanan dagitoy inton mangegtayo dagiti damag maipapan kadagidi martir a natay gapu iti pammatida - “pinagtarayda dagiti buyot ti rumaut a kabusor.” Heb. 11:33,34.

[154]

No isukotayo dagiti biagtayo iti serbisiona, saantayo a maikabil iti maysa a kasasaad a saan a sinaganaan ti Dios. Aniaman dagiti kasasaadtayo, addaantayo iti maysa a Bagnos a mangiturong iti dalantayo; aniaman dagiti pakariribukantayo, addaantayo iti maysa a Mamagbaga; aniaman dagiti ladingittayo wenno pannakarikatayo iti kinamaymaysa, addaantayo iti man-nakipagrikna a Gayyem. No gapu iti kurang ti pannakaammotayo, ket agbidduttayo, saannatayo a baybay-an ni Cristo. Nalawag ken natbag ti timekna a mangngegan nga agkunkuna, “Siak ti Dalan, ti Kinapudno, ken ti Biag.” Juan 14:6. “Ispalennanto ti makasapul intono umkis; kasta met ti napanglaw nga awan umarayat kenkuana.” Salmo 72:12.

Ibaga ti Apo nga Isut' mapadayawan gapu kadagiti umasideg Kenkuana ken simamatalek nga agserbi Kenkuana. "Aywanamto a natalna unay daydiay agtalinaed ti panunotna Kenka, agsipud ta agtalek Kenka." Mayunnat ti takkiag ti Mannakabalin-amin a mangidalan ken mangiturong kadatayo nga agtuloy. Agtuloykayo, kunaen ti Apo; Ibainkonto ti tulong. Agdawatkayo gapu iti pannakaidayaw ti naganko ketumawat kayto. Mapadayawanakto iti sangoanan dagidiay a mangsipsiput iti pannakasaawyo. Makita- danto nga agballigi a sidadayag ti saok. "Awatenyonto dagiti amin a bambanag a dawatenyo iti panagkararag no patienyo." Mateo 21:22.

[155] Umkis koma iti Dios dagiti amin a maparigat wenno nakillo ti pannakatamingda. Suminakayo kadagiti limmandok ti pusoda, ket agdawatkayo iti Namarsua kadakayo. Awanto ti mapapanaw nga umay Kenkuana agraman napagbabawi a puso. Awanto ti mapukaw a napasnek a kararag. Iti tengnga dagiti kankanta dagiti nailangitan a koro, mangngeg ti Dios ti kakapuyan a tao. Ibukbuktayo dagiti tarigagay ti pusotayo iti uneg dagiti siledtayo, ipangatotayo ti maysa a kararag bayat ti pannagnatayo iti dalan, ket dumanonto dagiti saotayo iti trono ti Aritiuniberso. Mabalina a saan a mangngeg ida dagiti nataoan a lapayag, ngem saanda nga agpukaw iti kinaulimek, kasta met a saanda a mapukaw gapu kadagiti ar-aramid nga agtultuloy iti inaldaw. Awan makabalm a manglemmes iti tarigagay ti kararua. Isut' agpangato iti ngatoen dagiti arimbangaw ti kalsada, ken iti ngatoen ti pannakariribuk dagiti adu a tattao, ket dumanon kadagiti disso a nailangitan. Makisasaotayo iti Dios ket denggennanto ti kararagtayo.

Dakayo a makarikna iti saanyo a pannakaikari, saankayo nga agbuteng a mangitalek iti kasasaadyo iti Dios. Idi intedna ti Bagina iti panangibaonna ken Cristo nga agpaay iti basol ti lubong, innalana ti kasasaad ti tunggal maysa a managbasol a kararua. "Daydi saan a nangipaidam iti Anakna met laeng, no di ket Isut' inyawatna gapu kadatayo amin, dina aya iparaburto kadatayo dagiti amin a banag a mairaman Kenkuana?" Roma 8:32. Saannanto aya a tungpalen ti naparabur a sao nga intedna nga agpaay iti bileg ken pigsatayo?

Awan sabali a tarigagayan nga ad-adda ni Cristo ngem ti pannakasubbot ti tawidna manipud iti panangituray ni Satanas. Ngem sakbay a maisalakantayo manipud iti pannakabalin ni Satanas iti ruar, masapul a maisalakantayo manipud iti pannakabalinna iti uneg.

Palubosan ti Apo dagiti pannakasuot tapno madalusantayo koma manipud iti kinainlubongan, manipud iti kinaimbubukodan, manipud iti nagubsang ken saan a nakristiano- an a galad ti kababalin. Palubosanna dagiti adalem a danum dagiti rigrigat tapno lapunosenda dagiti kararuatayo, tapno Isu komat' maam-ammotayo, ken ni Cristo nga imbaonna, tapno maaddaan- tayo koma iti napusoan a tarigagay a madalusan manipud iti pannakatulaw, ket rumuartayo koma manipud iti pannakasuot a nadaldalus, nasansantoan, ken naragragsak. Masansan a sumrekta- yo iti urno ti pannakasuot a napasipnget dagiti kararuatayo gapu iti kinaimbubukodan; ngem no makaanustayo iti pannakasuot, rumuartayto a mangyanninaw iti nadosan a kababalin. Inton matungpalen ti panggepna iti pannakasuottayo, "Pagsaknapen- nanto ti kinalintegmo a kas ti lawag, ken ti kalintegam a kas iti tengnga ti aldaw." Salmo 37:6.

[156]

Saantayo a pagdanagan a baybay-anto ti Apo ti kararag dagiti tattaona. Adda peggad iti pannakauppapayda iti pannakasulisog ken pannakasuot, ket masaaw ti anusda nga agkararag.

Imparangarang ti Mangisalikan ti nadosan a kaasi iti daydi babai a taga Sirofenicia. Natignay ti pusona idi makitana ti ladingitna. Iniliwna ti mangted kenkuana iti madagdagus a pammatalged a naipangag ti kararagna; ngem tinarigagayanna nga isuro ti maysa a leksion kadagiti adalanna, ket iti sumagmamano a tiempo, nagparang a kasla baybay-anna ti asug ti madudog a puso. Idi naiparangarangen ti pammatina, insaona kenkuana dagiti balikas ti pananganamong, ket isut' pinalubosanna a pumanaw nga inyawidna daydi napateg a tulong a dinawatna. Saan a nalipatan a pulos dagidi adalan daytoy a leksion, ket isut' nailanad tapno ipakitana ti banagen ti naanus a panagkararag.

Ni met laeng Cristo ti nangisaad iti puso daydi nga ina iti kinapinget a saan a mabalin a pagtalawen. Ni met laeng Cristo ti nangted iti tured ken nalagda a panangikeddeng iti daydi balo iti sango ti nakillo nga ukom. Ni met laeng Cristo, iti nabayagen a tiempo, ti nangpabilen ken ni Jacob agraman ti isu met la a napinget a pammati, iti pannakidangadangna idiy Jabok. Saanna a di ginungunaan daydi panagtalek nga Isu met la ti nangimula.

Nalinteg ti panangukom Daydiay agtaeng iti nailangitan a santuario. Adda kadagiti tattaona ti nangnangruna a ragragsakna, isuda

a makidangdangadang iti sulisog iti lubong ti basol, ngem kadagiti sangabuyotan nga anghel a nanglawlaw iti trono.

[157] Iparparangarang ti amin a nailangitan nga uniberso ti kadakkelan a ngayangayna itoy sangkabassit a lubongtayo; agsipud ta binayadan ni Cristo ti di magatadan a bayad nga agpaay kadagiti kararua dagiti agtaeng kenkuana. Insinggalut ti Mannubbot ti daga iti langit babaen kadagiti reppet ni ayat; agsipud ta adda ditoy dagiti sinubbot ti Apo. Sumarsarungkar pay laeng dagiti nailangi- tan a parsua ditoy daga, a kas kadagidi aldaw a pannakipagna ken panakisaoda kada Abraham ken ni Moises. Iti tengnga ti arimbangaw dagiti dadakkel a siudad, iti tengnga dagiti umariwek- wek a tattao a mangpunno kadagiti kalsada ken pagtagilakoan, a manipud bigat nga agmalmalem, agtignay dagiti tattao a kasla ketdin ragragsak ken negosio laengen ti nasken, a bassit laeng dagiti mangutob kadagiti di makita a kinapudno - uray ditoy, addaan ti langit kadagiti agsipudiput ken nasantoan a tattao. Iti tunggal pagtitiponan maipapan iti panagtagilako wenno ragragsak, iti tunggal gimong ti panagdaydayaw, adda dagiti dumdumngeng nga ad-adu ngem ti makita ti nataoan a mata. No dadduma, iwaknit dagiti babaonen a nailangitan ti bengbeng wenno tabing a mangilemmeng iti di makita a lubong, tapno maiyadayu koma dagiti panunottayo manipud kadagiti ginaganat ken pinapartak ti biag, tapno utobentayo nga adda dagiti di makita a saksi kadagiti amin nga aramiden ken saotentayo.

Masapul a maawatantayo koma, nga ad-adda ngem ti ammotayo, ti mision dagiti umay sumarungkar nga anghel kadatayo. Nasayaat unay a panunotentayo a kadagiti amin a trabahotayo, adda kadatayo ti tulong ken pannakitunos ken panangaywan dagiti nailangitan a parsua. Kumuyog dagiti di makita a buyot ti lawag ken pannakabalin dagiti naemma ken napakumbaba a tattao a mamati ken mangtunton kadagiti karkari ti Dios. Agtatakder iti kanawanna dagiti kerubin ken serapin ken anghel a nagpaiduma iti pigsa - sangapulo ribu a ribu ken sangalaksa a laksa - “espirtuda amin nga agserbida a maibabaon tapno agserbida a maipaay iti paglaingan dagiti agtawidto iti pannakaisa- lakan.” Heb. 1:14.

Babaen kadagitoy anghel a babaonen, maaywanan ti maysa a matalek a pagilanadan kadagiti sao ken aramid dagiti annak dagiti tao. Mailanad sadi langit ti tunggal aramid ti kinaulpit ken kaawan

ti kinahustisia a maipaay kadagiti tattao ti Dios, ken amin dagiti sagabaenda gapu iti pannakabalin dagiti agar-aramid iti dakes. [158]

“Saanto aya nga aramiden ti Dios ti nalinteg ken panangiba-les nga agpaay kadagiti pinilina, isuda nga umawag Kenkuana iti aldaw ken rabii, ket addanto anusna kadakuada? Ibagak kadakayo nga aramidennanto a dagus ti kalinteganda ket ibales-nanto ida.” Lucas 18:7, 8.

“Dikay’ ngarud pukawen ti pananginanamayo nga addaan dakkell a supapak. Ta masapulyo ti anus, tapno kalpasan ti panangaramidyo iti pagayatan ti Dios, awatenyo ti naikari. Ta iti mabiit unay nga aldaw, umayto Dayta umay ket saan nga agtaktak.” Heb. 10:35-37. “Adtoy, urayen ti agtaltalon ti napateg a bunga ti daga, idinto ta urayenna a siaanus, agingga iti panangawatna iti tudo a nasapa ken maladaw. Aganuskay’ met koma; patibkerenyo ti pusoyo; ta asidegen ti yaay ti Apo.” Santiago 5:7, 8.

Nakaskasdaaw ti managibtur a Dios. Nabayag nga agur-uray ti kinahustisia idinto ta makipakpakaasi ti kaasi iti managbasol. Ngem “kinalinteg ken panangukom ti pamunganayan ti tronona.” Salmo 97:2. “Nabannayat ti Apo nga agpungtot;” ngem Isut” dakkell iti pannakabalin, ket saannanto palabasen nga awanan basol ti nakabasol: ad da dalan ni Jehova iti alipugpog, ken iti bagio, ket dagiti ulep ti tapok dagiti sakana.” Nahum 1:3.

Nagbalinen a natured ti lubong iti panagsalungasingna iti linteg ti Dios. Gapu iti napaut a kinaanusna, impayatpayat dagiti tao ti turayna. Pinapigsada ti tunggal maysa iti panangparigat ken kinaul-pit kadagiti tawidna, a kunkunana, “Kasano ti pannakaam-mo ti Dios? Ket adda aya pannakaammo idia Kangatoan?” Salmo 73:8. Ngem adda maysa nga uged a saanda a mabaiin a labsan. Asidegen ti tiempo inton makadanonda iti naikeddeng a pagpatinggaan. Uray ita, dandanidan malabsan ti rukod nga inted kadakuada ti managibtur a Dios, dagiti rukod a pagpatinggaan ti parabur ken kaasina. Bumallaetton ti Dios tapno alangonenna ti dayawna, tapno ispalenna dagiti tattaona, ken tapno pasardengen-nan ti panagraira ti kinakillo.

Kadagidi aldaw ni Noe, inwalin dagiti tattao ti linteg ti Dios, agingga a nagistayan napukaw iti daga ti amin a pakalaglagipan iti Namarsua. Kasta unay kangato ti nadanon ti kinadakes nga inyeg ti Apo ti layus dagiti dandanum iti daga, ket inyanudna dagidi managdakdakes nga agnaed kenkuana. [159]

Manipud maysa a panawen agingga iti sabali, impakaammo ti Apo ti wagasna nga agrabaho. No dumteng idi ti panagrigat, imparang ti Apo ti Bagina, ket Isut' bimmallaet tapno lappedanna ti pannakaaramid dagiti plano ni Satanas. Nasansan a pinalubosanna nga immay dagiti peggad kadagiti nasyon, kadagiti kaamaan, ken iti tunggal maysa a tao, tapno nakallalagip ti ibaballaetna. Isun ti panangiparangrangna nga adda Dios ti Israel a mangtagi- nayon iti lintegna ken mangalangan kadagiti tattaona.

Kadagitoy nga aldaw a panagraira ti kinadakes, mabalintayo nga ammoen nga asidegen ti maudi ken dakkal a rigat ken tuok. Inton dandani sangalubonganen ti pannakakarit ti linteg ti Dios, into maparigaten dagiti tattaona ket isudan ti ilupit dagiti padada a tattao, bumallaetton ti Apo.

Asidegen ti tiempo inton kunaenna, “Umayka, ilik, sum- rekka kadagiti siledmo, ket rikpam dagiti ruangan a maipaay kenka: aglem- mengka iti bassit a kanito agingga masibet ti pungtot. Ta adtoy, rumuar ni Jehova iti lugarna tapno mang- dusa kadagiti agnaed iti daga gapu iti kinadakesda; luka- santo met ti daga ti darana, ket uray kaano dinanto ab- bonganen dagiti napapatay a kukuana.” Isa- ias 26:20, 21. Mabalina pay laeng dagiti agkunkuna a Kristianoda a sauren ken parigatenda dagiti napanglaw; mabalina pay laeng a takawanda dagiti babbalo ken ul-ulila; mabalinda pay laeng a palu- bosan dagiti nasatanasan a gurada agsipud ta saanda a maiturayan ti konsensia dagiti tattao ti Dios; ngem gapu amin kadagitoy, iyegto ti Dios ida iti pannakaukom. “Maitedto kadakuada ti pannakau- kom nga awanan asi,” kadagidiay a “saan a nangipakita iti kaasi.” San- tiago 2:13. Saan a mabayagen, agtakderdanto iti saklang ti Ukom ti amin a daga, tapno sungbalanda dagiti ut-ot ken saem nga im- paayda kadagiti pagtawidenna. Mabalinda pay laeng ti mangaramid kadagiti ulbod a panangidarum ken panangpabasol, mabalina nga umsienda dagidiay tinudingan ti Dios a mangaramid iti trabahona, mabalina nga ipisokda iti pagbaludan dagiti mamati, wenna ibel- lengda iti adayu a daga, wenna papatayenda ida; ngem masapul a sungbatandanto ti tunggal saem ti tuok ken tunggal iua a nagt- edted. Supapakanto ida ti Diyos gapu kadagiti basolda. Maipapan iti Babilonia, a simbolo ti naglikud nga iglesia, kunaenna kadagiti min- istrone itipangukom, “Nakagteng dagiti basolna sadi langit, ket linagip ti Dios dagiti kinadakesna. Supapakanyo a kas ti impaayna

[160]

met; ket paminduaenyo ti mamindua kenkuana kas mainugot kadagiti inar-aramidna: iti kopa a nangilaokanna, ilaokanyo iti mamindua a maipaay kenkuana.” Apok. 18:5, 6.

Manipud India, manipud Africa, manipud China, manipud kadagiti purpuro ti baybay, ken manipud kadagiti mailupitlupit a riniwriwriw dagiti masasao a nakristianoan a dagdaga, agpangato a dumanon iti Dios dagiti asug ti kinaay-ay-ay ti tao. Saan a mabayag santo masungbatan dayta nga asug. Dalusanto ti Dios ti daga manipud iti kinarukerna, saan a babaen ti danum ti baybay a kas idi aldaw ni Noe, no di ket babaen ti baybay nga apuy a saan a mabalin a sebseban ti nataoan a kinasirib.

“Addanto tiempo ti riribuk, nga awan umasping nanipud pay kaadda ti nasion agingga iti dayda met la a panawen; ket iti dayta a panawen, maispalto ti ilim, tunggal maysa a masarakan a naisurat iti libro.” Daniel 12:1.

Manipud kadagiti paglemmengan iti sirok ti balay wenno iti bobida, manipud kadagiti pagbaludan, manipud kadagiti pagbitayan, manipud kadagiti bambantay ken let-ang, manipud kadagiti rukib ti daga ken baybay, urnongento ni Cristo dagiti annakna Kenkuana. Ditoy daga nagbalinda a napanglaw ken marigrigat, ken naidadanes. Riniwriwriw dagiti naitanem a napakuyogan iti pannakaibabain gapu ta dida kinayat ti sumuko kadagiti pangallilaw ni Satanas. Naukom dagiti anak ti Dios babaen kadagiti nataoan a pangukoman ket naibilangda a kadaksan a kriminal. Ngem asidegen ti aldaw inton ti [161] “Dios met laeng ti agbalin nga Ukom.” Isunton ti pannakabaluknit dagiti panggeddeng ti daga. “Iwaksinanto ti pakaumsian ti ilina.” Maitedto dagiti napudaw a pagan-anay iti tunggal maysa kadakuada. Ket “naganendanto ida iti nasantoan nga ili, ti sinubbot ni Jehova.” Isaias 25:8; 62:11.

Aniaman a kita ti krus a naipabaklay kadakuada, aniaman a pukaw a sinagabada, aniaman a pannakaidadanes a linak-amda, uray pay pannakapukaw ti biagda ditoy daga, nawadwad ti pannakagunguna dagiti anak ti Dios. “Makitadanto ti rupana ket addanto ti naganna kadagiti mugmugingda.” Apok. 22:4. [162]

Ti Nagtagawataw a Karnero

IDINTO ta nagurnong dagidi “agsingsingir iti buis ken managbasol” iti likmut ni Cristo, insawang met dagiti rabbi ti pannakasuronda. “Awaten daytoy a tao dagiti managbasol,” kinunada, “ket makipangan pay kadakuada.”

Babaen itoy a pammabasol, impasagidda a kaay-ayo ni Cristo ti makipulapulol kadagiti managbasol ken managdakdakes, ket saanna a dillawen ti kinadakesda. Nauppapay dagidi rabbi ken ni Jesus. Apay a saan a makipulapulol kadakuada ti maysa nga agkunkuna nga addaan iti natan-ok a kababalin, tapno surotenna ti wagasda a mangisuro? Apay a saanna a pilien ti pappapananna ket agtar-trabaho iti tengnga dagiti napapanglaw a tattao? No koman Isut’ pudno a mammadto, kinunada, Makitunos koma kadakuada, ket ibilangna koma dagiti agsingsingir iti buis ken dagiti managbasol iti pannakataming a kaikarianda. Nakapungtot dagitoy agaywan iti kagimongan gapu ta makisinsinnarak daytoy kankanayon a kadangdangadanga, a ti nadalus a panagbiagna ti nagam-amakanda ken nangted iti pannakariknada iti basol, kadagiti maibilang a rugit ti kagimongan ken ipakpakitana pay ti pannakipagriknana kadakuada. Saanda nga inanamungan dagiti wagas nga inaramatna. Imbilangda dagiti bagbagida a nasursuroan ken nagdanonan iti kinasanto; ngem nalukaisan ti kinaimbubukodanda gapu iti pinagpatulad ni Cristo.

[163] Nakapungtotda pay gapu ta nagaribungbong ken Jesus dagidi nangipakpakita iti suronda kadagiti rabbi, ken saanda a pulos nakitkita kadagiti sinagoga, ket dumdumngegda a sitatalna kadagiti saona. Narikna laeng dagidi eskriba ken Parisio ti pannakaukomda gapu iti nadarisay a kaaddana; kasano ngarud ti pannakaawis dagiti agsingsingir iti buis ken dagiti managbasol a mapan Kenkuana?

Saanda nga ammo nga adda kadagidi sinaoda a sisusuron ti gapu daytoy a dida naawatan, “Awaten daytoy a tao dagiti managbasol.” Narikna dagidi kararua nga immay ken ni Jesus nga iti kaaddana, adda dalan a mabalinda a paglisian manipud iti derraas ti basol. Pananguyaw ken panangumsi laeng ti impaay dagidi Parisio nga

agpaay kadakuada; ngem inawat ni Cristo ida a kas annak ti Dios, naisina nga agpayso manipud iti balay ti Ama, ngem saan a linipatan ida ti naamaan a puso. Gapu iti kinaay-ay- ay ken basol nga adda kadakuada, ad-adda manen ti pannakarikna ni Jesus iti asi kadakuada. No kasano ti kaadayu ti nadanonda a simmina, kasta met ti kinapasnek ti iliw ken ti sakripisio a masapul iti pannakaarayatda.

Naammoan koma dagidi mannursuro ti Israel amin dagitoy manipud kadagidi nasantoan a sursurat, isuda a pinagtangsitda nga isuda kano ti agaywan ken mangipatarus. Saan kadi nga insurat ni David - ni David met laeng a natnag iti makapatay a basol - “Naiwawaak a kas karnero a nayaw-awan; birokem kadi toy adipenmo?” Salmo 119: 176. Saan kadi nga impaltiing ni Mikias ti ayat ti Dios iti managbasol babaen ti panagkunana, “Siasino ti Dios a kas Kenka, a mamakawan iti kinadangkak, ken mamalabas iti salungasing ti tidda ti pagtawidenna? Saanna a taginayonen ti pungtotna iti agnanayon, ta pagay-ayatna ti kinamanagayat?” Mikias 7:18.

Ti Karnero a Nayaw-awan

Saan nga impalagip ni Cristo dagiti sao ti Nasantoan a Surat kadagidi agdengdenggeg Kenkuana. Inturongna ti imatangda iti pammaneknek dagiti kapadasanda. Inted dagiti nalawa a pagpastoran iti dayaen ti karayan Jordan dagiti nalasbang a pagpaaraban nga agpaay kadagiti karnero, ngem adu a karnero ti napukaw kadagidi adu a banawang kadagidi bambantay ken kadagidi nasamek a kabakiran, tapno isudat’ sapulen ken isubli dagidi naayat a papastor. Addada papastor kadagidi tattao nga immay nagdenggeg ken ni Jesus, ken kasta met dagidi tattao a naibaod dagiti sanikuada iti panagtaraken iti karnero. Dagitoy ti makabalina a mangipateg iti inaramatna a pangilawlawag: “Asino kada-kayo ti addaan iti sangagasut a karnero, a no mapukawna ti maysa kadakuada, ket dina panawan dagiti siam a pulo ket siam iti let-ang, tapno mapanna sapulen ti napukaw ken nayaw-awan agingga nga isut’ masapulanna?”

[164]

Kukua ti Dios dagitoy a karkararua nga inumsiyo, kinuna ni Jesus. Babaen ti panamarsua ken pananubbot, kukuana ida, ket napategda iti imatangna. Kas ti panagayat ti pastor kadagiti karnerona, ket saan a makapaginana uray no maymaysa ti agkurang, kasta met,

ken nangnangruna pay, ti panagayat ti Dios iti tunggal nayaw-awan a kararua. Mabalina a paglikudan dagiti tao ti kalintegan ti ayatna, mabalina nga umadayuda Kenkuana, mabalina pay a pumilida iti sabali nga A po; nupay kasta, kukua ida pay la ti Dios, ket iliwenna ti panangpasublina kadagiti kukuana. Kunaenna, “Kas panangbirok ti pastor iti pangenna iti aldaw a kaaddana iti nagtengnga dagiti karnerona a naiwara iti adayu; kasta ti panangsapulkonto kadagiti karnerok, ket luktakto ida kadagiti amin a disso a nakaiwarasanda iti naulep ken nasipnget nga aldaw.” Ezek. 34:12.

Iti pangngarig, rumuar ti pastor tapno sapulenna ti maysa a karnero - ti kabassitan a mabalina a bilangen. Kasta met a no adda koma maymaysa a napukaw a kararua, natay koma ni Cristo nga agpaay iti dayta a maymaysa.

[165] Kadagiti amin a parsua, ti karnero a nayaw-awan ti kaawanan
gaway. Masapul nga isut’ sapulen ti pastor gapu ta dina ammo
ti dalanna nga agsubli. Kasta met ti kararua a nayaw-awan ken
[166] nakaadayu iti Dios; isut’ awanan gaway a kas ti napukaw a karnero,
ket malaksid no isut’ arayaten ti nadiosan nga ayat, saannanto a
masarakan ti dalanna nga agsubli iti Dios.

Saan a kumita ti pastor, a nakaduptal a napukaw ti maysa kadagiti karnerona, kadagiti pangenna nga adda a sitatalged iti pagapunan ket sana kunaen, “Addaanakon iti siam a pulo ket siam, narikut unay ti mapan agsapul iti maysa a nayaw-awan. Palubosam nga agsubli nga is-isu, ket ilukatkonto ti ruangan tapno isut’ sumrek.” Saan; apaman laeng a mayaw-awan ti maysa a karnero, sumken ti danag ken ladingit dayta nga agpaspastor. Ul-ulitenna a bilangen ti pangenna. Inton mapneken nga awan ti maysa, saanen a maturog. Panawanna dagiti siam a pulo ket siam iti pagapunan, ket mapan tapno birukenna daydiay nayaw-awan a karnero. No kasano ti kinasipnget ken kinadawel ti rabii, ken no kasano ti kinapeggad ti dalan, kasta met nga ad-adda ti danag ti agpaspastor, kasta met nga ad-adda ti kinapasnekna nga agsapul. Aramidenna amin a kabaelanna a mangsapul iti napukaw a karnero.

Anian a bang-ar ti mariknana apaman a mangngegna iti adayu ti umuna a nakapuy a timek dayta a karnero. Surotenna dayta a timek, ket ulienna ti kangatoan a turod, mapan iti ngarab ti rangkis, uray ageggad ti biagna. Kasta ti panagbirokna, idinto ta kumap-kapsut ti timek a mangngegna a mangipaneknek a danda- nin matay

ti karnero a sapsapulenna. Kamaudiananna, masupapa- kan met laeng ti bannogna; nasarakannan ti napukaw. Saanen a nasken nga ungtanna pay gapu iti rigat a pinataudna. Saanna nga abugen babaen ti maysa a pagbaot. Kasta met a saanna nga ipaturay a magna daytoy tapno sumurot kenkuana. Gapu iti ragsakna, ibaklayna ti agpig-pigerger a parsua iti abagana; ket no nasugat ken napalitem, isut' sakruyenna kadagiti takkiagna, a salukobanna iti barukongna bareng no ti bara ti pusona ti mangted kenkuana iti biag. Gapu iti yamanna a nagbanag iti naimbag ti panagbirokna, isut' awitenna nga isubli iti pagapunan.

Agyamantayo iti Dios ta saan nga inladawan ni Jesus ti maysa a naladingit nga agpaspastor nga agsubli nga awan ti karnerona. Saan a pannakasaaw ti iladawan ti pangngarig no di ket balligi, ken ragsak iti pannakaisubli. Adda ditoy ti nadiosan a talged a saan a mabaybay-an ti uray maysa laeng kadagiti nayaw-awan a karnero iti pagapunan a kukua ti Dios. Awan ti nabaybay-an a di naaray. Arayatento ni Cristo ti tunggal maysa a sumuko iti pannakasubbot manipud iti abut ti panagrupsa, ken manipud kadagiti kasiitan ti basol. [167]

Bumilegka, naladingit a kararua, nupay nakaaramidka a sidadangkes. Saanmo a panunoten a nalabit pakawanento ti Dios dagiti salungasingmo, ket palubosannaka nga umay iti saklangna. Inararnid ti Dios ti umuna nga addang. Idi addaka pay laeng a bimmusor Kenkuana, rimuaren a nangsapul kenka. Agraman nadungngo a puso ti maysa nga agpaspastor, pinanawanna dagiti siam a pulo ket siam, ket napan idiay let-ang tapno sapulenna daydiay napukaw. Alikubkubenna kadagiti naayat a takkiagna daydiay nasugat ken napalitem a kararua ken dandanin matay, ket siaayat a mangawit kenkuana a mangisubli iti natalged a pagapunan.

Insursuro dagidi Hudio a sakbay a maidiaya ti ayat ti Dios iti managbasol, umuna pay nga agbabawi. Iti paniriganda, maaramat ti panagbabawi a pangteged iti parabur ti langit. Ket daytoy a kapanunotan ti nangiturong kadagidi Parisio a nagariwawa a sipupungtot, "Awaten daytoy a tao dagiti managbasol." Kas mayalubog kadagiti pamanunotanda, saanna koma a palubosan ti uray siasino nga umasideg Kenkuana no di laeng dagidiay nakapagbabawin. Ngem iti pangngarig ti karnero a nayaw-awan, isuro ni Cristo a saan nga umay ti pannakaisalakan babaen ti panangbiroktayo iti Dios, no di

ket babaen ti panangbirok ti Dios kadatayo. “Awan ti makaawat, awan ti agsapul iti Dios. Simmina- da amin.” Roma 3:11, 12. Saantayo nga agbabawi tapno ayatennatayo ti Dios, no di ket iparangna ti ayatna kadatayo tapno agbabawitayo koma.

[168] Inton naisangpeten ti karnero a nayaw-awan, agkanta ti agpaspas- tor gapu iti ragsakna. Awisenna dagiti gagayyem ken karrubana, a kunkunana, “Makipagragsakkayo kaniak; ta nasapu- lak ti karnerok a napukaw.” Kasta met nga inton masapulan ti naindaklan a Pastor ti maysa a nayaw-awan nga anakna, agdang- gay ti langit ken daga iti panagyaman ken panagragsak.

“Addanto ragsak sadi langit gapu iti maysa a managbasol nga agbabawi, nga ad-adda ngem kadagiti siam a pulo ket siam a nal- integ a dida masapul ti agbabawi.” Dakayo a Parisio, kinuna ni Cristo, ibilangyo dagiti bagbagiyo a kas ipangpangruna ti langit. Ipagarupyo a natalgedkayon iti kinalintegyo. Ammoenyo, ngarud, a no diyo masapul ti agbabawi, saan nga agpaay kadakayo ti misionko. Dagitoy napanglaw a karkararua, a makarikna iti kinapanglawda ken kinamanagbasolda, isuda dagiti umayko araya- ten. Adda dakkel a ngayangay dagiti anghel ti langit kadagitoy napukaw a karkararua nga uy-uyawenyo. Masuron ken agluksaw- kayo no makitipon Ka- niak ti maysa kadagitoy a karkararua; ngem ammoenyo nga agraksak dagiti anghel, ket umaweng sadi langit ti kanta ti balligi.

Adda pagsasao dagidi rabbi nga adda kano ragsak sadi langit no madadael ti maysa a nagbasol a maisalungasing iti Dios; ngem insuro ni Jesus a nakaskasdaaw iti Dios ti aramid a panangdadael. Pakaragsakan ti langit ti pannakaisubli ti ladawan ti Dios kadagiti kararua nga inaramidna.

Inton sapulen ti maysa a nagtawataw iti basol ti panagsublina iti Dios, masarakannanto ti pannakaumsi ken saan a pannakata- lek. Addanto dagiti agduadua no napudno met laeng ti panagba- bawina, wenna yarasasanto, “Saan a mapagtalkan; diak pasien a makapagbayag.” Saan a trabaho ti Dios ti ar-aramiden dagitoy a tao, no di ket ti aramid ni Satanas, isu a mangidardarum kadagiti kakabsat. Gapu kadagiti panangdidillawda, kalikaguman tinandang- kes ti panaguppapayna iti dayta a kararua, ken isut’ paadayuen- na manipud iti Dios. Panunoten koma ti agbabawi a managbasol ti ragsak ti langit gapu iti panagsubli ti napukaw. Agtalged koma

iti ayat ti Dios, ket saan koma mauppapay gapu iti panangumsi ken panagatap dagiti Parisio.

[169]

Naawatan dagidi rabbi a naipakat kadagiti agsingsingir iti buis ken managbasol daydi sinaritana a pangngarig; ngem addaan pay daytoy iti nalawlaw a kaipapanan. Babaen ti napukaw a karnero, indatag ni Cristo, saan laeng a ti tunggal maysa a managbasol, no di pay ket daytoy a lubong a.naglikud, ken narba gapu iti basol. Maysa laeng a kasla puling wenno tapok daytoy a lubong iti tengnga dagiti di mabilang nga umariwekwek a pagturayan nga ay-aywanan ti Dios; nupay kasta, napatpateg nga amang daytoy natnag a lubong - daytoy a napukaw a karnero - iti imatangna ngem dagiti siam a pulo ket siam a saan a nagtawataw manipud iti pagapunan. Nagpakumbaba ni Cristo, ti maay-ayat a Kapitan dagiti pangukoman a nailangitan, ket pinanawanna ti dayagna nga adda idi Kenkuana iti sibay ni Amana, tapno umayna isalakan daytoy a napukaw a lubong. Gapu itoy, pinanawanna dagiti saan a nagbasol a lublubong idiaiy ngato, dagiti inay-ayatnaa siam a pulo ket siam, ket immay ditoy daga tapno Isut' "nasugat gapu kadagiti salungasingtayo" ken "napalitem gapu kadagiti kinadang- kestayo." Isaias 53:5. Inted ti Dios ti Bagina iti Anakna tapno adda koma ragsakna iti panangawatna iti karnero a napukaw ken nayaw-awan.

"Kitaenyo no ania a kita ti ayat ti inted kadatayo ti Ama, tapno managantayo koma nga annak ti Dios." Ket kunaen met ni Cristo, "Kas ti panangibaonmo Kaniak iti lubong, kasta met nga imbaonko ida iti lubong" - tapno "tuloyenda ti agkurang pay kadagiti sinagaba ni Cristo, . . . gapu iti bagina, nga isu ti iglesia."

1 Juan 3:1; Juan 17:8; Col. 1:24. Maayaban ti tunggal kararua nga inarayad ni Cristo tapno agtrabaho gapu iti naganna nga agpaay iti pannakaisalakan dagiti napukaw. Nabaybay-an daytoy a trabaho iti Israel. Saan ngata nga isut' baybay-an dagidiay nga agparparang a pasurot ni Cristo?

Mano kadagiti agtawataw ti napanmo sinapul ken pinag- sublin, ay-ayaten nga agbasbasa? Inton agbaw-ingka manipud kadagiti kasla awan ngayangayna, mabigbigmo met laeng a binaybay-am dagiti karkarua a sapsapulen ni Cristo? Iti daydiay tiempo a naglikudam ida, mabalin nga isu ti pannakasapulda unay iti panakipagrikna. Iti tunggal paggigimongan ti panagdaydayaw, adda dagiti kararua a mabisin ken mawaw iti inana ken tabla. Mabalin nga

[170]

agparangda a kasla agbibbiag iti awanan annad a panagbiag, ngem nalakada met a mangrikna iti bileg ti Espiritu Santo. Mabalin nga adu kadakuada ti maawis nga agpaay ken Cristo.

No saan a maisubli ti napukaw iti pagapunan, agtawatawto ag-ingga iti mapukaw ken matay. Kasta met nga adu dagiti kararua a mapan iti pannakadadael gapu iti kaawan ima a naitanggaya wenno nayunnat a mangalaw kadakuada. Mabalin nga agparang a natangken ken nadarasudos dagitoy a tattao; ngem no inawatda koma dagiti umasping a gundaway nga adda kadagiti sabsabali, mabalin nga iparangda ti ad-adda a kinatakngeng ti kararua, ken dadakkel a talento nga agpaay iti pagimbagan. Maasian dagiti anghel kadagitoy agtawatawataw a kararua. Agsangit dagiti anghel idinto ta namaga dagiti mata a nataoan ken naripkan dagiti puso iti panangngaasi.

O, anian a panagkurang iti makatignay puso a pannakipagrikna nga agpaay kadagiti masulisog ken dagiti agbidut! O adda la koma ad-adu a pannakaiburay ti espiritu ni Cristo, ket basbassit koma ti kinaimbubukodan!

Naawatan dagidi Parisio a maysa a tubngar kadakuada daydi a pangngarig ni Cristo. Lugar nga awatenna koma ti panangdil-lawda iti trabahona, binabalawna ketdi ti panangbaybay-ada kadagidi agsingsingir iti buis ken managbasol. Saan a napatak ti panangaramidna itoy a banag, di la ket ta mairikep dagiti pusoda a maibusor Kenkuana; ngem indatag ti panangiladawanna iti sangoda ti trabaho a kayat wenno sapulen ti Dios kadakuada, a nabaybay-anda nga inaramid. No napudnoda koma nga agpaspas- tor, inaramid koma dagitoy a pangpangulo ti Israel ti trabaho ti agpaspastor. Imparangrangda koma ti kaasi ken ayat ni Cristo, ket nakimaymaysada koma iti misionna. Ti panagadida a mangaramid itoy ti namaneknek a saan a pudno daydi pagpanpanak- kelda a kinasanto. Nagadu dagidi nangiwalin iti panangtubngar ni Cristo: ngem inyeg inet dagidi saona ti pannakaawis dagidi dadduma. Kalpaskan ti yu-uli ni Cristo, immay ti Espiritu Santo kadagitoy. ket nakitiponda kadagidi adalanna iti trabaho a naisingasing iti pangngarig ti karnero a nayaw-awan.

[171]

Ti Napukaw a Drakma

Kalpasan ti panangisaritana iti pangngarig ti karnero a nayaw-awan, sinarita manen ni Cristo ti sabali, a kunkunana, “Asino a babai nga addaan sangapulo a drakma, a no mapukawna ti maysa kadakuada, di mangangat iti pagsilawan ket sagadanna ti balay ket sapulenna a sireregta agingga iti masarakanna?”

Iti Dumaya, kaaduan ti balay dagiti napanglaw ti buklen ti may-maysa a siled, masansan a nasipnget ken awanan tawa. Manmano a masagadan daytoy, ket nalaka unay a magaburan ti maysa a kuarta a matnag iti datar gapu iti tapok ken dagiti sabali pay nga agkaiwara. Tapno masarakan daytoy, uray pay iti aldaw, masapul a magangtan ti maysa a kandela, ket masagadan a sipapasnek ti balay.

Masansan a maaramat dagiti kuarta a plata a kas sab-ong dagiti babbai no maikallaysada, ket dagitoy ti aywananna nga idulin ken yalikaka a kas ingungutenna unay a gameng wenno sanikua, tapno maipatawidto met kadagiti annakna a babbai. Maibilang a dakes a pasamak ti pannakapukaw uray maysa laeng kadagitoy, ket dakkal a ragsak ti iyeg ti pannakaisublina, a pakiramanan met dagiti karrubana a babbai.

“Ket inton mabirokanna,” kinuna ni Cristo, “urnongen- na dagiti gagayyemna ken karrubana a kunkunana, Makipagrag- sakkayo kaniak ta nasarakak ti drakma a napukawko. Kasta met ti kunak kadakayo. nga addanto ragsak iti sangoanan dagiti anghel ti Dios-gapu iti maysa a managbasol nga agbabawi.”

Kas iti immuna, idatag daytoy a pangngarig ti pannakapukaw ti maysa a banag a mabalin a mapasubli babaen ti umno a panagbirok, ken agraman dakkal a rag-o. Ngem itakderan dagitoy dua a pangngarig dagiti aggidiat a kita dagiti tao. Ammo ti nayaw-awan a karnero nga isut’ napukaw. Pinanawanna ti pastor ken ti panggen, ngem saanna a masarakan ti dalanna nga agsubli. Itakderanna dagidiay makabigbig a naisinada iti Dios, ket addada iti babaen ti ulep ti dandanag, ken iti pannakaibabain, ket masulisogda iti nakaro unay. Itakderan met ti napukaw a drakma dagidiay a napukaw iti panagsalungasing ken panagbasol, ngem saanda a marikna ti agdama a kasasaadda. Naisinada iti Dios, ngem saanda nga ammo. Agpeggad dagiti kararuada, ngem saanda nga ammo day toy ket awan panangikankanoda. I toy a pangngarig, isuro ni Cristo nga

[172]

ay-ayaten met ti Dios uray dagidiay a kasla saan a mangikaskaso kadagiti kalintegan ti Dios. Masapul a mabirokan dagitoy, tapno maisublida iti Dios.

Nagtawataw ti karnero manipud iti pagapunan; isut' napukaw idiay let-ang wenno kadagiti bambantay. Napukaw ti drakma iti uneg ti balay. Adda laeng iti asideg ket mabalin nga isut' maisubli babaen ti napasnek a panagbirok.

Adda leksion nga ited day toy a pangngarig kadagiti kaamaan. Iti uneg ti balay, masansan nga adda kinaawan annad maipapan iti kararua dagiti kamkameng. Iti tengngada, mabalin nga adda maysa a naisina iti Dios; ngem nagbassit ketdin ti marikna a panagdanag di la ket ta adda mapukaw a maysa kadagiti naitalek a sagsagut ti Dios.

Nupay nagaburan kadagiti tapok ken rugit, maysa pay la a pirak daydi drakma a napukaw. Isut' sapulen ti akingkukua gapu iti pategna. Kasta met a napateg iti imatang ti Dios ti tunggal kararua, nupay isut' pinalaad ti basol. Kas ti panangawit ti kuarta iti ladawan ken nagan ti agturay a pannakabalin, kasta met ti panangawit ti tao, idi pannakaparsuana, iti ladawan ken nagan ti Dios; ket nupay isu itan ti natulawan ken napakudrep gapu iti bileg ti basol, adda pay la a mabati dagiti sumagmamano a pakailasinan iti dayta a ladawan in tunggal kararua. Tarigagayan ti Dios a pasublien dayta a kararua, ken tapno pagbalinenna manen a nalawag ti ladawanna iti kinalinteg ken kinasanto.

[173]

Agsapul a sipapasnek ti babai iti pangngarig gapu iti napukaw a kuarta. Gangatanna ti maysa a kandela ket sagadanna ti balay. Ikkatenna amin a banag a mabalin a mangsinga iti panagsapulna. Nupay maymaysa laeng a drakma ti napukaw, saanto a sumardeng ti peksana agingga nga isut' mabirokanna. Kasta met iti kaamaan, no mapukaw iti Dios ti maysa a kamkameng, maaramat koma amin a pamuspusan iti pannakaisublina. Adda met koma maysa a napasnek ken naannad a panangsukimat iti bukod a panagbiag iti biang dagiti sabsabali. Adda koma pannakapalutpot dagiti ar-ara- mid ken panagkukua. Kitaen ken penneken di la ket ta adda biddut iti panangaywan a mabalin a pakapatangkenan dayta a kararua a saan nga agbabawi.

No adda maysa nga anak iti maysa a kaamaan a saan a makaammo iti naimbasolan a kasasaadna, saan koma nga aginana dagiti nagannak. Magangatan koma ti kandela. Sukimatenyo ti

sao ti Dios, ket babaen ti lawagna, mausisa koma amin a banag iti pagtaengan, tapno makita no apay a napukaw ti anak. Sukimaten koma dagiti nagannak dagiti pusoda, sukimatenda koma dagiti ar-aramid ken panagkukuada. Dagiti annak ti pagpatawid ni Jehova, ket sungbatantayonto Kenkuana ti panangaywantayo kadagiti kukuana.

Adda dagiti amma ken inna a tarigagayanda ti agrabaho iti sabali a daga: adu met dagiti naregta iti nakristianoan a trabaho iti ruar ti pagtaengan, idinto ta ganggannaet dagiti annakda iti Mangisalikan ken iti ayatna. Italek dagiti adu a nagannak ti pannakaawis dagiti annakda ken Cristo iti ministro wenno iti mannursuro iti Pagadalan Sabado; ngem iti panangaramidda iti daytoy, liwliwayanda ti inted ti Dios kadakuada a pagrebbengan. Isut' kangatoan a panagserbi a mabalin nga ipaay dagiti nagannak iti Dios ti pannakasursuro dagiti annakda nga agbalin a Kristiano. Isut' maysa a trabaho a mangsapul iti naanus a panagtrabaho, agpaut biag a kinaregta ken naanus a peksa. Gapu iti panangbay- bay-atayo itoy a talek, ipampaneknek-tayo a saantayo a matalek a managaywan. Saanto nga awaten ti Dios ti aniaman a parnbar iti kasta a panagliway.

[174]

Ngem saan koma a maladingitan dagiti kakasta a nagliway. Nag-birok daydi babai a nakapukaw iti drakma agingga a nasapu- lanna daytoy. Kasta met koma ti panagtrabaho dagiti nagannak iti pagtac-nganda a mabuyogan ti ayat, pammati, ken panagkararag, agingga a mabalinda ti umay iti Dios a siraragsak, a kunkunada, "Adtoy, siak ken dagiti annak nga inted kaniak ni Jehova." Isaias 8:18.

Daytoy ti pudno a trabaho a namisioneroan, ket isut' makatulong kadagidiay a mangaramid ken kadagidiay a pakaara- midanna. Gapu iti matalek a ngayangaytayo iti uneg ti kaamaan, ar-aramidentayo dagiti bagitayo a maitutop nga agrabaho nga agpaay kadagiti kamkameng ti kaamaan ti Apo, isuda a kaduatay- to iti agnanayon kadagiti panawen a di aggibus, no agmatalektayo ken Cristo. Masapul nga ipakitayo ti isu met la a ngayangay kadagiti kakabsattayo ken Cristo a kas aramiden dagiti kamkameng ti maymaysa a kaamaan iti tunggal maysa.

Inranta ti Dios amin dagitoy a mangitutup kadayo nga agrabaho nga agpaay kadagiti sabsabali. Idinto ta lumawa dagiti pannakipagriknatayo ket umadu met ti ayattayo, masarakantayto ti trabaho iti isu amin a papanantayo. Saklawen ti kaamaan ti Dios ti

isu amin a lubong, ket awan koma ti mabaybay-an kadagiti kamkamengna.

[175] Sadinoman a yantayo, agur-uray ti napukaw a drakma iti panangbiroktayo. Isu kadi met laeng ti sapsapulentayo? Inaldaw a masarakantayo dagiti awan ngayangayda kadagiti narelihionan a bambanag; makisarsaritatayo kadakuada, sumarsarungkartayo kadakuada; adda kadi met la ngayangaytayo nga agpaay iti nae-spirituan a pagimbaganda? Idatdatagtayo met la kadakuada ni Cristo a kas mamakawan basol a Mangisalakan? Agraman pusotayo a pinabara ti ayat ni Cristo, ibagbagatayo kadi met la kadakuada ti maipapan iti dayta nga ayat? Ket no saan, kasano ngarud ti panakisanangotayo kadagitoy a karkararua - napukaw iti agnanayon - inton agtakdertayo a kumitkita kadakuada nga addatayon nga agtatakder iti sango ti trono ti Dios?

Asino ti makarukod iti pateg ti maysa a kararua? Tapno maamoanyo ti pategna, inkayo idiay Getsemani, ket idiay siputanyo ni Cristo a mangpalabas kadagiti oras a napnoan iti panagtuok, idi agtedted ti ling-etna a kas la tedted ti dara. Kumitakayo iti Mangisalakan a naibayog iti krus. Denggenyo ti napnoan tuok nga ikkisna, “Diosko, Diosko, apay a binaybay- annak? ” Marcos 15:34. Kitaenyo ti nasugat nga ulona, ti naduyok a bakrangna, ken dagiti nasalput a saksaka ken im- imana. Laglagipenyo nga ipeggad ni Cristo dagiti amin. Uray pay ti langit met laeng, nagpeggad nga agpaay iti pannakasubbottayo. Mabalinyo a rukoden ti kinapateg ti maysa a kararua idiay sakaan ti krus, laglagipenyo nga inted koma latta ni Cristo ti biagna nga agpaay iti uray maymaysa a managbasol.

No naisilpokayon ken Cristo, isaadyonton ti pagrukodna iti tunggal tao. Mariknayonton ti isu met la nga ayat a kas ti nariknana nga ayat nga agpaay kadakayo. Mabalinyonton ti mangawis a saan a mangiduron, mangay-ayo a saan a mangiwalin, kadagidiay a gapu ti nakatayanna. Awan koma ti naipasubli iti Dios no saan nga inaramid ni Cristo ti napersonalan a peksa nga agpaay kadakuada; ket mabalintayo met nga arayaten dagiti sabsabali a kararua babaen ti kastoy a personal a peksa. Inton makitayon dagiti agturong ken patay, saankayonto a makapagi- nana a sitatalna a kas la awan bibiangna. No kasanot' kadakkel ti basolda ken kauneg ti kinaay-ay-ayda, kastanto met ti kinapasnek ti peksayo nga agpaay iti pannakabang-ar ken pannakaispalda. Mailasinyonton ti kasapulan dagiti agsagsagaba,

dagidiay nga agbasbasol iti Dios, ken agtutuok gapu iti dadagsen ti basol nga aw-awitenda. Kumarayonto ti pusoyo a makipagrikna kadakuada, ket yunnatyonto ti imayo a tumulong kadakuada. Kadagiti taktakkiagyo a napnoan pammati ken ayat, yasidegyonto ida ken Cristo. Bantayan ken pabilgenyonto ida, ket gapu iti pannakipagrikna ken panagtalekyo kadakuada, matulongandanto nga agbalin a natibker tapno saanda a matnag iti pannakauppapay.

[176]

Sisasagana amin dagiti anghel a makibinnulig itoy a kita ti trabaho. Agpaay amin dagiti pannakabalin ti langit kadagidiay nga agsapsapul a mangisalakan kadagiti mapukaw. Tumulongto dagiti anghel kadakayo tapno madanon ken maasitganyo dagiti awanan annad ken dagiti timmangkenen iti panagbasol. Ket inton maisubli ti maysa a kararua iti Dios, addanto ragsak sadi langit; kalbitento dagiti serapin ken kerubin dagiti balitok nga arpada, ket ikantadanto ti panagdayaw iti Dios ken iti Cordero gapu iti kaasi ken kinamangayayda kadagiti annak dagiti tao.

[177]

Ti Nagnakem a Baro

PARUAREN dagiti pangngarig ti karnero a nayaw-awan, ti napukaw a drakma, ken ti anak a nayaw-awan ti nalawag ken naasian nga ayat ti Dios kadagidiay nga immadayu Kenkuana. Nupay simminada iti Dios, saanna ida a binaybay-an iti kinakaka-asida. Isut' napno iti nadungngo a kaasi kadagiti amin a maisarang iti panang-sulisog ti nasikap a kabusor.

Maipabuya iti pangngarig ti anak a nayaw-awan ti panangtaming ti Dios kadagidiay a nakaammo iti naminsan iti ayat ti Ama, ngem pinalubosanda ti mannulisog a mangkayaw kadakuada iti pagayatanna.

“Addaan ti maysa a tao kadagiti dua nga annak a lallaki; ket kinuna daydi inaudi iti amana, Ama, itdem kaniak ti tawid a bingayko kadagiti kukuam. Ket biningay ti ama ti kukuana kadagiti annakna. Kalpasan ti sumagmamano nga aldaw a napa-labas, inurnong ti inaudi nga anak a lalaki ti bingayna, ket napan iti baniaga iti adayu a daga.” Lucas 15:11-13.

[178] Nauman daytoy inaudi a lalaki kadagiti al-alagaden iti balay ni amana. Pinagarupna a narukod ti wayawayana. Sabali ti nangitarusanna ti ayat ken panangilala ni amana kenkuana, ket inkeddengna a suroten ti pagduyosan ti rikhana.

Saan a binigbig daytoy nga agtutubo ti pagrebbenganna iti amana ket awan met insawangna a panagyaman; nupay kasta, tinuntonna a kas kalinteg ti gundaway ti maysa nga anak a makipagtawid iti sanikua ni amana. Kalikagumannan nga alaen ti tawid a kaikari-annanto no matay ni amana. Naiturong ti panunotna iti agdama a panagragsak, ket awan ti panangpam-panunotna iti masakbayan.

Kalpasan ti pannakagun-odna iti tawidna, napanen iti “adayu a daga,” nga adayu iti pagtaengan ni amana. Idinto ta adun ti kuartana, ken naaddaanen iti wayawayana a mangaramid a kas pagayatanna, pinagarupnan a nadanunen ti tarigagay ti pusona. Awanen ti agkuna kenkuana, Dimo ar-aramiden daytoy, agsipud ta makadangran dayta kenka; wenna, Aramidem daytoy ta isut' nalinteg. Timmulong met

dagiti dakes a kinakuykuyogna a nangirarem kenkuana iti panagbasol, ket dinadaelna ti “kukuana iti panagbiag a nagdakdakes.”

Saritaen ti Biblia ti maipapan kadagiti tattao nga “agkunkuna a mamasiribda,” ngem “nagbalinda a nanengneng.” Roma 1:22. Daytoy ti pakasaritaan daytoy agtutubo iti pangngarig. Rinunot-na ti sanikua a dinawatna ken ni amana kadagiti dakes a babbai. Nadadael pay ti gameng ti kinalalakina. Dagiti napateg a tawtawen iti panagbiagna, ti bileg ti isipna, dagiti naraniag a sirmata ti kinaagtutubona, ken dagiti naespirituan nga arapaapna napukaw amin dagitoy iti apuy ti derrep.

Timmaud ti panagbisin, mangrugin nga agkurang, ket imma-sideg iti maysa kadagiti umili iti daga, isu a nangibaon kenkuana kadagiti taltalon tapno agtaraken kadagiti babuy. Daytoy ti kakaroan a pannakaipababa iti maysa a Hudio, panagtaraken iti babuy a kas pagsapulan. Nasarakan itan daydi agtutubo, a pinagtangsitna ti wayawayana, nga isun ti maysa a kayaw wenno adipen. Addan iti kakaroan unay a kita ti pannakaadipen - a “natengngel kadagiti singdan ti basolna.” Prob. 5:22. Nagpukawen dagidi rimat ken sileng a nangyaw-awan kenkuana, ket mariknanan ti dagsen ti kawar a mangigawid kenkuana. Pasaray agtugaw iti daga,- iti dayta put-putong ken sinaplit ti bisin a pagilian, nga awanen ti kaduana no di pasig a babuy, ket agbussog kadagiti algarrobas a nayon ti kanen dagiti babuy. Awanen ti nabati kadagiti sigud a gagayyemna, isuda a nangan ken imminum babaen ti panagbusbosna, ken immadu iti sibayna idi narang-ay pay la ti panagbiagna. Sadino itan ti yan dagidi ragsak a nangibus iti sanikuana? Iniddepna ti konsensiana, binibinegna dagiti riknana, ket pinagarupna nga isut’ naragsak; ngem itan ta naibusen ti kuartana, ket di met mapnek ti bisinna, ken kasta met a naipababan daydi kinatangsitna, ken bimmaban ti namoralan a kasasaadna, ken nakapuyen, ken din mapagtalkan ti pakinakemna, a kasla natayen dagiti nangatngato a riknana, isut’ nagbalinen a nakaay-ay-ay a parsua.

Anian a pannakailadawan ti kasasaad ti maysa a managbasol! Nupay isut’ nalikmut kadagiti bendision ti ayat, awan sabali a kalikaguman unay ti managbasol, nga agduyos iti panagrenrennek ken ragsak a naimbasolan, no di ti pannakaisinana iti Dios. Kas iti awan panagyamanna nga inanak, tuntonenna dagiti naimbag a bambanag ti Dios a kas kalinteganna. Alaenna dagitoy a kas kadawyan, ken awan

[179]

isublina a kas pagyaman, ket awan met aramidenna a panagserbi ti ayat. Kas idi rumuar ni Cain manipud iti sangoanan ti Dios tapno sapulenna ti pagtaenganna; kas ti panagtawataw daydi anak a nayaw-awan ket napan iti “adayu a daga,” kasta met ti panangsapul ti managbasol iti ragsakna iti pananglipatna iti Dios. Roma 1:28.

[180] Uray ania ti langana, madadael latta ti biag a nailikmut iti bagi a naimbukodan. Daddadaelen ti uray siasinoman ti sanikuana no padpadasenna ti agbiag a maisina iti Dios. Daddadaelenna dagiti napateg a tawen, dagiti bileg ti isip ken puso ken kararua, ket aramidenna ti bagina a kawaw ken awan serserbina nga agpaay iti kinaagnanayon. Adipen ti kinabaknang ti tao a mangisina iti bagina iti Dios tapno agserbi iti bagina. Nagbalinen a nalaad ti isip a pinarsua ti Dios nga agpaay a kadkadua dagiti anghel gapu iti panagserbina iti daydiay naidagaan ken naanima-lan. Daytoy ti pagbanagan ti panagserbi laeng iti bukod a bagi.

No piniliyon ti kasta a panagbiag, ammoyo a busbusbosenyong laeng ti kuartayo iti saan a tinapay, ket agbanbannogkayo laeng nga agpaay kadagiti saan a makapnek a bambanag. Dumtengto kadakayo dagiti tiempo a mabigbigyo ti pannakaipababayo. Inton agmaymaysakayon iti adayu a daga, mariknayonton ti kinakakaasiyo, ket umkiskayonto a silaladingit, “O nakaay-ay-ay a tao! asinonto ti mangluk-at kaniak itoy bagi ni patay?” Roma 7:24. Isut’ pannakaisao ti sangalubongan a kinapudno a nairaman kadagiti sinao ti mammadto, “Mailunod ti tao nga agkammatalek iti tao, ket pagbalinenna ti lasag a takkiagna, ket sumina ti pusona ken ni Jehova. Ta isunto ti kasla karuotan iti langalang, ket saan a makita no umay ti imbag; no di ket agnaedto kadagiti natikag a disso iti let-ang, maysa a kaapayaan ken saan a mapagnaedan.” Jere. 17:5, 6. Ta “paruaren ti Dios ti initna kadagiti dakes ken kadagiti naimbag, ket pagtudoenna kadagiti nalinteg ken kadagiti nakillo” Mateo 5:45; ngem adda pannakabalina dagiti tao a mangisina kadagiti bagbagida manipud iti lawag ti init ken iti tudo. Gapuno nga uray agsilnag ti Init ti Kinalinteg, ket agtinnag a siwawaya dagiti arbis ti paraburna nga agpaay kadagiti isu amin, mabalintayo pay laeng nga isina dagiti bagitayo iti Dios ket “agnaedtayo kadagiti natikag a disso iti let-ang.”

Kumarkarayo pay laeng ti ayat ti Dios kadagidiay a pinilida ti makisina Kenkuana, ketpinalubosannan nga agrabaho dagiti be-

leg a mangisubli kadakuada iti balay ti Dios. Bayat ti kaadana iti kinakakaasi, nagpanunot daydi anak a nayaw-awan. Nabungtolen daydi bileg nga inaramat ni Satanas kenkuana. Nakitanan a bunga ti kinamaagna met laeng daydi panagsagabana, ket kinunana, “Nagadu dagiti mangmangged idia y balay ni amak ket agsobsobra- anda iti taraon, ket addaak ditoy a matmatay iti bisin! Tumakderakto ket innak ken ama.” Nupay addan nga agtutuok, nasarakan daytoy nga agtutubo ti namnamana iti pammatina iti ayat ni amana. Daytoy met la nga ayat ti mangaw-awis kenkuana nga agsubli ken agawid. Kasta met ti pannakaipatalged ti ayat ti Dios a mangiduron ken mangguyugoy iti managbasol tapno agsubli iti Dios. “Iturongnaka ti kinaimbag ti Dios nga agbabawi.” Roma 2:4. Mailikmut ti nabalitokan a kawar, ti kaasi ken pannakipagrikna ti nadiosan nga ayat iti tunggal kararua nga adda iti peggad. Kunaen ti Apo, “Inayatka iti agnanayon a panagayat; gapuna nga inyasidegka Kaniak babaen ti kinamanangngaasi.” Jere. 31:3.

[181]

Inkeddeng ti anak nga ipudno ti basolna. Mapanto iti amana a kunkunana, “Nakabasolak iti maikaniwas iti langit ken iti sangonan, ket saanakan a maikari a managan iti anakmo.” Ngem inayonna, a mangipakita no kasanot’ kabassit ti panangrukodna iti ayat ni amana, “Ikabilnak a kas maysa kadagiti mangmangged kenka.”

Panawan ti agtutubo ti pangen dagiti babuy ken dagiti usang, ket isut’ agawid idia y balayda. Nupay agpigpigerger gapu iti kapuy ken bisin, inkarigatanna ti agtuloy iti dalanna. Awanen ti mabalinna a pangrutap kadagiti rutayrutay a pagan-anayna; ngem inabaken ti kinadaksanggasatna daydi kinatangsit nga adda kenkuana, ket nagganat a mapan agkiddaw iti saad ti maysa nga adipen iti disso a nagubinganna.

Idi rumuar manipud iti ruangan ni amana, bassit ti panangi- pagarup daytoy managayat iti ragragsak nga agtutubo iti saem ken iliw a nabati ken naipuris iti puso ti ama. Idi isut’ agsala ken agrambak a kaduana dagidi padana nga agtutubo, bassit ti ammona iti anniniwan a nangkumot iti pagtaenganda. Ket ita ta magmagnan nga agawid agraman nabannog ken makautoy nga addang, saanna nga ammo nga adda agur-uray iti panagsublina. Ngem idi isu ti adda iti “adayu pay laeng,” nailasinen ti ama ti langana. Napardas ti panagkita ti ayat. Saan a mabalin a mailinged uray pay iti likudan ti pannakapalaad

[182] nga imbunga ti basol, ti anak manipud iti panagkita ti ama. “Simnek ti kaasi ti ama, ket nagtaray, ket inapungolna ti tengngedna,” iti napaut ken na- dungngo ken nairut nga apungol.

Saan a mabalin nga ipalubos ti ama nga adda mananguyaw nga ikikita a maiturong iti kinadaksanggasat ti anakna a rutayru- tay. Innalana ti kagayna, ti nalayak ken nangina a kagayna, ket isun ti inkagayna iti abaga ti anakna, isu met idin ti panagsangit ti agtutubo a sibabawi iti abaga ni amana, “Ama, nakabasolak iti sangoanam ken iti langit, ket saanakon a maikari a managan iti anakmo.” Isut’ inatibay ti ama ket insangpetna iti balay. Saannan nga inikkan ti anak iti gundaway a mangkiddaw iti lugarna a kas adipen. Isut’ maysa nga anak, a mapadayawanto kadagiti kaimba- gan nga adda iti uneg ti balay, ken pagraeman ken pagserbianto dagiti agur-uray a lallaki ken babbai.

Kinuna ti ama kadagiti adipen, “Alaenyo a madaras ti kapat- gan a pagan-anay ket kawesanyo; ket ikabilyo ti maysa a singsing iti imana, ken sapatos kadagiti sakana; ket iyegyo ti napalukmeg a baka, ket partienyo; ket mangantayo ken agragrag- saktayo; ta natay daytoy anakko ket nagungar; napukaw ket nasarakan. Ket nangrugida a nagramrambak.”

Idi pay tiempo ti kinagarawna a kas agtutubo, imbilangna ti amana a nainget. Naiduma itan ti pamanunotanna kenkuana. Kasta met ti panagkita dagiti inallilaw ni Satanas iti Dios, kas maysa a nainget ken nauyong nga agturay. Isut’ ibilangda a mapda laeng a mangsipsiput iti pangpabasolanna kadagiti tao, kasta met a dina kayat nga awaten ti maysa a managbasol no adda la ket pambar a saanna a mabalin a tulongan. Ibilangda ti lintegna a panangtengngel wenna panangigawid iti wayawaya ken panag- ragsak ti tao, maysa a dadagsen a sangol a pagragsakanda a panawan. Ngem kumitanto daydiay linuktan ti ayat ni Cristo ti matana ket maammoanna a napno ti Dios iti kinamanangngaasi. Saanton nga agparang ti Dios kenkuana a kas maysa nga agturay a nainget ken nadangkok, no di ket kas maysa nga ama nga iliwenna nga arakupen ti anakna a nag- babawi. Makitiponto ti managbasol iti sumasalmo nga agkuna, “Kas panangngaasi ti maysa nga ama iti anakna, kasta met ti panangngaasi [183] ti Dios kadagiti annakna nga agbuteng Kenkuana.” Salmo 103:13.

Iti pangngarig, awan ti panangsursuron wenna panangipas- pasagid iti anak a nayaw-awan maipapan iti dakes a dinalanna.

Marikna ti anak a napakawan ken nalipatanen ti napalabas, a napunasen iti agnanayon. Iti kasta, kunaen ti Dios iti managbasol, “Pinunasko dagiti salungasingmo, a kas napuskol nga ulep, ken kas, ulep dagiti basbasolmo.” Isaias 44:22. “Pakawanekto dagiti kinadangkesda, ket diakto lagipenen dagiti basolda.” Jere. 31:34. “Bay-an koma ti managdakdakes ti dalanna, ken ti saan a nalinteg a tao dagiti pampanunotna; ket agsubli koma ken ni Jehova, ket kaasiannanto; ken iti Diostayo, ta pakawanennanto iti nawad-wad.” “Kadagita nga aldaw ken kadagita a panawen, kuna ni Jehova, masapulto ti kinadangkesda ti Israel, ngem awanto; ken dagiti basol ti Juda, ket saanto a masarakan.” Isaias 55:7; Jere. 50:20.

Anian a kinatalged ti maited ditoy maipapan iti ayat ti Dios a mangawat iti agbabawi a managbasol! Pinilim kadi ti bukodmo a dalan, ay-ayaten nga agbasbasa? Nagtawatawka kadi nga immaydayu iti Dios? Sinapulmo kadi ti agrambak kadagiti bunga ti salungasing, tapno masarakan laeng nga isut’ nagbalin a dapo iti bibigmo? Ket ita, ta naibusen ti sanikuam, ket saan a natuloy dagiti plano iti panagbiagmo, ket natay metten dagiti namnamam, agtutugawka kadi a inaymaysa ken nabaybay-an? Ita, umay manen dayta timek a binaybay-am, ken nakisasao idi ita pusom, iti nalawag ken natbag, “Tumakderka, ket pumanawka; ta saan a daytoy ti inanam; agsipud ta isut’ narugitan, dadaelennakanto, agraman maysa met laeng a pannakarba.” Mikias 2:10. Agsublika iti balay ni Amam. Aw-awisennaka, a kunkunana, “Agsublika Kaniak ta sinubbotka.” Isaias 44:22.

Saanmo a dengdengen ti singasing ti kabusor nga agbatika nga adayu ken ni Cristo agingga iti mapagbalinmo a nasaysayaat ta bagim; agingga nga agbalinka a naimbag tapno maikarika nga umasideg iti Dios. No urayem a dumteng dayta, saankanto nga umayen a pulos. Inton itudo ni Satanas dagiti narugitan a pagan-anaymo, ulitem ti kari ni Jesus, “Saankonto a papanawen ti siasinoman nga umay Kaniak.” Juan 6:37. Ibagam iti kabusor a mangugas ti dara ni Cristo manipud iti amin a basol. Pagbalinem a kukuam ti kararag ni David, “Gugorannak iti hisopo, ket nadalusakto; ugasanak, ket napudpudawakto ngem niebe.” Salmo 51:7.

Tumakderka ket mapanka ken ni Amam. Sabatennakanto inton adayuka pay laeng. No umaddangka uray maysa laeng iti panagbabawi, dardarasennakanto nga arakopen kadagiti takkiag ti ag-

nanayon nga ayatna. Silulukat dagiti lapayagna nga agpaay iti ikkis ti agbabawi a kararua. Ammona ti damo unay nga asug ti puso nga umawag iti Dios. Awan kararag a maidaton, nupay isut' saan nga agsusurot, awan lua a tumedted, nupay isut' nalimed, awan napasnek a tarigagay nga agsapul iti Dios, uray kasanot' kinakapuyna a maisawang, a dinto sabaten ti Espiritu ti Dios. Uray sakbay pay a maisawang dayta a kararag, wenno maipaka- ammo ti tarigagay ken karayo ti puso, sumabatto ti parabur ni Cristo iti parabur nga agtartrabaho iti uneg ti kararua ti tao.

Ikkatento ti Nailangitan nga Ama kadakayo dagiti pagan-anay a tinulawan ti basol. Iti daydiay napintas a pangngarig a padto ni Zacarias, itakderan ni Josue, a kangatoan a padi ken agtatakder a nakawesan kadagiti narugit a pagan-anay, ti maysa a manag-basol. Ket insao ti Apo ti balikas, “Ikkatenyo kenkuana ti narugitan a pagan-anay. Ket kinunana kenkuana, Adtoy, pinaya-dayok kenka ti kinadakesmo, ket kawesankanto iti nabaknang a pagan-anay. . . Iti kasta, nangisaadda iti maysa a nadalus a mitra iti ulona, ket kinawesanda kadagiti pagan-anay.” Zac. 3:4, 5. Kastanto met ti panangkawes kenka ti Dios kadagiti “pagan-anay ti pannakaisalakan,” ken abbongannaka iti “kawes ti kinalinteg.” “Nupay nagiddaka iti tengnga ti pagapunan dagiti karnero, kaarigmonto dagiti payak ti kalapati a nakalupkohan iti pirak, ket dagiti pawismo iti amarilio a balitok.” Isaias 61:10; Salmo 68:13

[185] Iyegnakanto iti balay a pagdadayaan, ket ti ayat ti wagay-wayna kenka. “No magnakanto kadagiti daldalanko, ket aywanamto ti intalekko, - itedkonto kenka ti disso a pagserkan iti tengnga dagiti adda a sitatakder iti asideg.” Zac. 3:7.

“Kas ti panagragsak ti nobio iti nobiana, kastanto ti panagragsak ti Dios kenka.” “Addanto ni Jehova a Diosmo iti nagtengngaam, ti maingel a mangisalamanmo; agrag-onto kenka a mabuyogan iti panagragsak; aginananto iti ayatna; agragsakto kenka a mabuyogan iti panagkankanta.” Isaias 62:5; Sofonias 3:17. Ket agdanggayto ti langit ken daga iti naragsak a panagkanta ti Ama: “Ta natay toy anakko, ket nagungar; napukaw ket nasarakan.”

Agingga ditoy, iti pangngarig ti Mangisalaman, awan maisiasi wenno maisalumina nga aweng ti musika a mangdadael iti naurnos a panagdadanggay iti ragsak; ngem ita, iballaet ni Cristo ti sabali a banag. Idi agsubli ti anak a nayaw-awan, adda daydi inauna nga

anak iti taltalon; ket idi umasideg a sumangpet iti balay, nangngegna ti musika ken panagsala. Inayabanna ti maysa kadagiti katulongan, ket sinaludsodna no ania ti kayat a saoen dagitoy a bambanag. Ket kinunana kenkuana, Simmangpet ti kabsatmo; ket pinaparti ni amayo ti napalukmeg a baka agsipud ta isut' sinarabona a sisasalun-at. Ket nagpungtot daytoy ket dina kinayat ti sumrek. Saan a nairaman daytoy inauna nga anak iti panagdandanag ken panagpaspasungad ti ama nga agpaay iti napukaw ken nagtalaw. Ngarud, saan a mairaman iti ragsak ti ama iti panagsubli daytoy a nagtawataw. Awan ragsak a pinataud dagitoy a ragsak iti pusona. Nagsaludsod iti maysa a babaonen maipapan iti gapu daytoy a ragsak, ngem timmaud laeng ti panagimon iti pusona gapu iti sungbat. Dina kayat ti surek iti rambak tapno saraboenna koma met ti kabsatna. Imbilangna a pannakapabain iti biangna ti parabui a naipakita iti nagsubli a kabsatna.

Idi rumuar ti ama tapno makisao kenkuana, naiparanga- rangen ti tangsit ken gura iti kababalinna. Imbilangna ti panag- biagna iti balay ni amana a kasla makauma ken di aggibus ken di nasupapakan a panagserbi, ket sana idilig a napnoan imun ti parabur a naipakita [186] iti anak a sangsangpet. Ilawlawagna a kasla panagserbi ti maysa a babaonen ti bukodna a panagserbi a saan ketdi a kasla maysa nga anak. Idinto a nasarakanna koma ti agtaeng ken agnanayon a ragsak iti sidong ni amana, nagtaeng iti isipna ti magunggona a mairanongna koma gapu iti nalinteg a panagbiagna. Ipakita dagiti saona a daytoy ti gapu a tinalliku- danna dagiti ragsak ti basol. Ita, no makibingay pay laeng ti inaudi kadagiti sagut ni amana, ibilang ti inauna nga anak nga isut' napagaramidan iti maysa a biddut. Adda gura ken apasna iti kabsatna gapu iti naipakita kenkuana a parabur. Nalawag ti panangipakitana a no isu koma ti adda iti saad ni amana, saanna koma nga inawat ti nayaw-awan. Saanna payen a kayat nga awaten a kas kabsatna, no di ket isut' itudona laengen a “ti anakmo.”

Nupay kasta, sidudunggo latta ti pannakisao ti ama kenkuana. “Anak,” kinunana, “kankanayon nga adda ka iti dinnak, ket kukuam amin dagiti gamengko.” Kabayatan amin dagiti tawen a kaadda ti kabsatmo a nagtawataw, saanka kadi a naikkan iti gundaway a nakikadkadua kaniak?

Kukuada a siwawaya amin a makaited iti ragsakda nga agkabsat. Saan a masapul a pagduaduaan pay daytoy nga anak ti maipapan iti

sagut wenno gungguna. “Kukuam amin nga adda kaniak.” Pamma-tim laeng iti ayatko ti masapulmo, ket maba- linmon nga alaen ti sagut a siwawaya a maited.

Iti bassit a tiempo, impusay ti maysa kadagitoy nga anak ti bagina manipud itoy a pagtaengan gapu ta saanna a na’uigbig ti ayat ti amana. Ngem ita, nagsublin, ket pinukawen ti rag-o amin a makasinga a panunot. “Natay ti kabsatmo, ket nagungar; napu- kaw, ket nasarakan.”

[187] Nakita kadi ti inauna nga anak ti nakuspag ken awanan panagya- man nga espiritu? Nabigbigna kadi a nupay nagaramid ti kabsatna a sidadakes, isut’ kabsatna pay laeng? Nagbabawi kadi ti inauna a kabsat iti imun ken kinatangken ti pusona? Maipapan itoy, nag- ulimek ni Cristo. Agsipud ta agtultuloy pay laeng ti pangngarig, ket agpannurray kadagiti agdengdenggeg ti pagbana- gan daytoy a pangngarig.

Intakderan ti inauna nga anak dagiti di agbabawi a Hudio idi tiempo ni Jesus, ken kasta met dagiti Parisio iti tunggal panawen, isuda a kumita a nabuyogan iti umsi kadagidiay imbilangda nga agsingsingir iti buis ken managbasol. Gapu ta saanda a nairarem iti kinalabes ti bisio, napnoda iti bukodda a kinalinteg. Sinabat ni Cristo dagitoy a tattao iti bangir a nagtakderanda. Kas iti inauna nga anak iti pangngarig, ninanamda dagiti naisangsangayan a gund- away a naggapu iti Dios. Inkalinteganda nga isuda dagiti annak iti kaamaan ti Dios, ngem adda met kada - kuada ti espiritu ti maysa a patangtangdanan. Nagtartra- bahoda, saan a gapu iti ayat, no di ket gapu iti namnamaenda a gungguna. Iti imatangda, maysa a nainget nga agpatrabaho ti Dios. Nakitada ni Cristo a mangaw- awis kadagiti agsingsingir iti buis ken managbasol tapno awatenda a siwawaya ti sagut ti paraburna - ti parabur a ninamnama dagidi rabbi a magun-odan babaen ti panagbannog ken panangparigat iti bagi - ket nabainanda. Nariing ti kinaimunda gapu iti panagsubli ti nayaw-awan, ngem nangpunno met iti rag-o iti puso ti Ama.

Iti pangngarig nairanta ti panangtubngar ti ama iti inauna nga anak a kas nadungngo a pakpakaasi ti Langit kadagidi Parisio. “Kukuam amin nga adda Kaniak,” - saan a kas tangdan, no di ket kas sagut. Kas iti daydi anak a nagtawataw, isut’ mabalinyo nga awaten a kas maysa a parabur nga ited kadakayo ti naayat nga Ama.

Saan la nga iturong ti bukod a kinalinteg dagiti tattao a mangbal-likug iti Dios, ngem aramidenna pay ida a natangken ti panagpuspu-sona ken managdillaw kadagiti sabsabali ken kadagiti kakabsatda. Gapu iti kinaimbubukodan ken imunna, sisasagana daydi inauna nga anak a mangsiput iti kabsatna, tapno dillawenna ti tunggal arami-denna ket isut' idarumna gapu iti uray bassit laeng a pagkurangan. Siputannanto ti tunggal biddut, ket agawaannanto nga ipulong ti tunggal saan nga umisu nga aramidna. Kastanto ti panangpalin-tegna iti saan a mamakawan nga espirituna. Adu dagiti agar-aramid iti kasta nga aramid kadagitoy nga aldaw. Bayat ti pannakigubal ti kararua a maibusor kadagiti agdadarison a sulisog, agtakderda a timmang- ken, managdillaw, ken panangidarum. Mabalin nga ikalinteganda nga isudat ' annak ti Dios, ngem ar-aramidenda met ti aramid ni Satanas. Gapu iti pamanunotanda kadagiti kakabsatda, isaad dagitoy a manangidarum dagiti bagbagida iti maysa a disso a saan a mabalin ti Dios nga iturong kadakuda ti lawag ti rupana.

[188]

Adu dagiti agsalsaludsod, "Ania ti itugotkonto iti saklang ni Jehova, inton agruknoyak iti saklang ti nangato a Dios? Umayakto ngata iti sangoananna agraman datdaton a mapuoran ken urbon ti baka nga agtawen iti maysa? Maay-ayonto ngata ni Jehova kadagiti rinibu a karnero a lallaki, wenno sangapulo ribu a karkarayan ti lana? " Ngem "imparangna kenka, 0 tao daydiay naimbag; ket ania aya ti iparebbeng ni Jehova kenka, no di laeng ti agaramid a sililinteg, ken ti panagayatmo iti kinamanangngaasi, ken ti pannagnam a sipapakumbaba iti Diosmo? " Mikias 6:6-8.

Daytoy ti panagserbi a pinili ti Dios - "tapno pangketta kadagiti galut ti kinadangkes, tapno pangwarwar kadagiti patapat ti sangol, ken tapno pagwayawayaen ti mailupitlupit, ken tapno mabungtol koma ti tunggal sangol,... ket dimo koma baybay-an ti lasagmo met laeng." Isaias 58:6, 7. Inton makitayon dagiti bagbagiyo a kas man-agbasol ken naisalakan gapu laeng iti ayat ti Nailangitan nga Amayo, addanto met nadungngo a panangnga- asiyo kadagiti sabsabali nga agsagsagaba iti basol. Saanyonto nga isabat ti imun ken pamma-balaw iti kinadaksanggasat ken panagba- bawi. Inton malunagen ti nabibineg a kinaimbubukodan iti pusoyo, mabalinyonto ti makipa-grikna iti Dios, ket mairaman- kayton iti rag-ona iti pannakaisalakan dagiti napukaw.

[189] Pudno nga ikalintegam a sika ti anak ti Dios; ngem no pudno met la daytoy a panangikalintegam, “kabsatmo” daydiay “natay ,ken nagungar; napukaw ken nasarakan.” Isut’ naisinggalut kenka babaen kadagiti kasingedan a singgalut; agsipud ta isut’ bigbigen met ti Dios a kas anak. Paglikudam ti pannakibagim kenkuana, ket ipakpakitam laeng a sikat’ maysa laeng a patangtangdanan iti uneg ti balay, ket saan nga anak iti kaamaan ti Dios.

[190] Nupay saanka a makitipon a mangkablaaw iti napukaw, agtu-loyto latta dagiti ragragsak, maisublinto ti saad daydiay nagsubli iti arpad ti Ama ken iti trabaho ti Ama. Isuntot’ agayat iti adu daydiay nakapakawanan met ti adu. Ngem addakanto iti sipnget iti ruar. Ta ti “saanna nga ammo ti agayat, saanna nga ammo ti Dios; ta ti Dios Isut’ ayat.” 1 Juan 4:8

Nawayawayaan Pay Laeng

KADAGITI panangisursurona, insilpo ni Cristo ti ballaag maipapan iti panangukom ken awis ti kaasi. “Saan nga immay toy Anak ti tao,” kinunana, “tapno mangdadael iti biag ti tao, no di ket tapno isalakanna ida.” “Saan nga imbaon ti Dios ti Anakna ditoy lubong tapno ukomenna ti lubong; no di ket maisalakan koma toy lubong gapu Kenkuana.” Lucas 9:56; Juan 3:17. Mailadawan iti pangngarig ti higos a saan nga agbunga ti misionna a napnoan iti kaasi, ken ti pannakainaigna iti kinalinteg ken panangukom ti Dios.

Binalballaagan idi ni Jesus dagiti tattao maipapan iti yaay ti pagarian ti Dios, ket tininggarna ti kaawan ammo ken awan panangibibiangda. Nadarasda a mangibaga kadagiti pagilasinan iti tangatang, a mangipakaammo iti paniempo; ngem saanda a malasin dagiti pagilasinan ti tiempo a mangitudo a silalawag iti misionna.

Ngem sisasagana dagidi tattao idi a tiempo, a kas met kadagitoy nga aldaw, a mamati nga isuda dagiti ipangpangruna ti langit, ket agpaay kadagiti sabsabali ti damag ti panangtubngar. Impalagip dagidi nagdengngeg ken Jesus ti maipapan iti napasa- mak a nangriing iti dakkal nga irarasuk. Kinagura dagidi tattao ti dadduma kadagidi inaramid ni Poncio Pilato, gobernador idi ti Judea. Adda sapasap a riribuk idi idiay Jerusalem, ket pinadas ni Pilato a pasardengen daytoy. Iti maysa kadagitoy a tiempo, sinerrek pay dagidi soldado ni Pilato ti paraangan ti templo, ket sinugatanda ti dadduma kadagidi taga Galilea a madama idi a mangidaton kadagidi datonda. Imbilang dagidi Hudio a pannakadusa ti aniaman a dumteng a didigra gapu iti basol ti nagsagaba, ket adda nalimed a pannakapnek dagidi nangipalagip itoy a pasamak. Iti panagkitada, napaneknekan a nasaysayaatda ngem dagidi nagsagaba gapu ta saanda a nairaman, ket pinaraburan ida ti Dios a nangnangruna ngem dagidi taga Galilea. Ninamnamada a denggen ken ni Jesus ti pammabalaw nga agpaay kadagitoy a tattao, nga awan panagduaduada a maikari itoy a pannakadusa.

[191]

Saan a pinadas dagidi adalan ni Cristo nga isawang daydi kapanutanda, agingga a mangnegda ti pamanunotan ti Maes-troda. Inikkanna idi ida ti leksion maipapan iti panangipato iti kababalin dagiti sabsabali a tattao, ken maipapan pay iti panangipato iti dusa a maibatay iti nataoan a panangikeddengda. Nupay kasta, ninamnamada a tubngarento ni Jesus dagitoy a tattao a managbasol a nangnangruna ngem dagiti sabsabali. Dakkel ti siddaawda gapu iti intedna a sungbat.

Timmalliaw ti Mangisalakan iti dakkel a bungoy dagiti tao, ket kinunana, “Pagarupenyo nga ad-adda ti kinamanagbasol dagitoy a taga Galilea ngem dagiti isu amin a taga Galilea agsipud ta linakamda dagitoy? Saan, kunak kadakayo; ngem no dikayo agbabawi, mapukaw kayto met amin iti kasta.” Nairanta dagitoy a nakaskasdaaw a didigra a mangiturong kadakuada a mangipakumbaba kadagiti pusoda, ken tapno agbabawida kadagiti basbasolda. Asideg idin ti yaay ti bagio ti panangibales a dandani bumtak kadagiti amin a saan a nakasarak iti pagsalakanan ken Cristo.

[192] Bayat ti pannakisasao ni Jesus kadagidi adalan ken kadagidi umariwekwek, nakitana, babaen ti padto, ti Jerusalem a nalikmut kadagiti buybuyot. Nangnegna ti arimpadek dagiti ganggannaet nga umas-asideg iti napili a siudad, ket nakitana met dagiti rinibribu a natay gapu iti dayta nga iraraut. Adu kadagidi Hudio. a kas met kadagidi taga Galilea, ti napapatay kadagiti paraangan ti templo, bayat ti panangidatonda kadagidi datonda a mapuoran. Ballaag a naggapu iti Dios dagitoy a didigra, a dimteng kadagidi tattao, nga agpaay iti nasion a managbasol. “Malaksid no agbabawikayo,” kinuna ni Jesus, “mapukaw kayto met.” Iti bassit a tiempo, naguray daydi aldaw ti pannakasubok a nagpaay kadakuada. Adda pay sumagmamano a tiempo a naited kadakuada a mangammo kadagiti bambanag nga agpaay iti talna a nabati pay kadakuada.

“Nagmula ti maysa a tao,” intuloyna, “iti sangapuon nga higos iti minuyongaiina; ket immay nagsapul iti bunga, ket awan nasarakanna. Idin kinunana iti agaywan iti minuyongan, Tallo a tawenen nga umumayak nga agsapul iti bunga daytoy a kayo ti higos, ket awan nasarakak; isut’ pukanem; ta apay pay laeng a makasallin iti daga?”

Saan a mabalin a di naawatan dagidi dumdungeg ken Cristo ti pannakaipakat daydi a pangngarig. Inkankanta idi ni David ti maipapan iti Israel a kas maysa a puon ti ubas a naiyeg manipud

idiay Egipto. insurat met ti Isaias, “Ti balay ti Israel ti kaubasan ni Jehova dagiti buybuyot.” Isaias 5:7. Intakderan daydi kayo nga higos iti kaubasan ti Apo, daydi kaputotan a nadatngan ti Mangisalakan - isuda nga adda a nailakon iti naisangsangayan a pannaripato ken panangbendisionna.

Nairaman ti panggep ti Dios kadagiti tattaona, ken ti nadayag a pagbalinanda koma, kadagitoy napintas a sasao, “Tapno managanda koma iti kaykayo ti kinalinteg, ti minulaan ni Jehova, tapno Isu koma ti maidaydayaw.” Kinuna idi ni Jacob, idi a dandanin matay, iti babaen ti paltiing ti Espiritu, maipapan iti ay-ayatenna nga anak, “Maysa a sanga a sibubunga ni Jose, maysa a sanga a sibubunga iti abay ti maysa nga ubbog; a kumalakkat kadagiti saringitna iti bakud.” Ket kinunana pay, “Tumulongto kenka ti Dios ni Atnam met laeng, bendisionannakanto ti Mannakabalin amin kadagiti bendision ti langit a nangato, bendision ti yuyeng nga adda iti baba.” Gen. 49:22, 25. Kasta ti panangimula ti Dios iti Israel a kas maysa a naimbag nga ubas iti sibay dagiti bubon ti biag. Insaadna ti kaubasanna iti rabaw “ti maysa a nabunga a turod.” “Isut’ kinalina ken inikkatna dagiti batona, ket minulaanna iti napili nga ubas.” Isaias 5:1,2.

[193]

“Ket inurayna nga agpataud koma kadagiti ubas, ngem nagpataud ketdi kadagiti ubas nga atap.” Isaias 5:2. Dakdakkal a panagpabuya iti kinasanto ti inaramid dagidi tattao idi tiempo ni Cristo ngem kadagiti Hudio iti nasapsapa a panawen, ngem dakdakkal ti panagkurangda kadagiti nasam-it a galad ti Espiritu ti Dios. Saan a nagparang iti nasyon a Hudio dagidi napateg a bunga ti kababalin a namagbalin a naayamuom ken napintas iti daydi biag ni Jose.

Sinapsapul ti Dios babaen ti Anakna dagita a bunga ngem awan nasarakanna. Nagbalin ti Israel a makasinga iti daga. Nagbalin a lunod ti kaaddana; agsipud ta innalana ti disso iti kaubasan a nabalin koma a nagyanan ti maysa a kayo a nabunga. Tinakawanna ti lubong kadagiti bendision a pinanggep ti Dios nga itden. Binallikug dagidi Israelita ti Dios iti tengnga dagiti nasnasion. Saanda laeng a nagbalin nga awan mamaayna, no di ket nagbalinda pay a makalapped. Nagbalin pay ti relihionda a sabali ti pangituronganna, ket nangted iti pannakadadael a nangnang- runa ngem iti pannakaisalakan.

Iti pangngarig, saan a sinuppiat ti agaywan iti minuyongan ti ked-deng a mapukan ti kayo no agtuloy laeng a saan a mangted iti bunga; ngem ammo ken nakiraman met iti ngayangay ti akinkukua maipa-

pan iti higos a saan a nagbunga. Awan sabalin a mangted iti dak-dakkel a ragsak ngem ti pannakakitana a rumangpaya ken mangted iti bunga. Kanunonganna ti tarigagay ti akinkukua, a kunkunana, “Bay-am pay laeng itoy a tawen, ayingga a makaliak iti arubayanna ket gaburak iti pataba; ket no agbunganto, nasayaat.”

[194] Saan a nagtukkiad ti agaywan iti minuyongan a mangaywan iti maysa a mula a saan nga agbunga. Sisasagana a mangted pay iti ad-adu a pannaripato. Itdennanto pay kenkuana ti ad-adu nga imatang ken pannaripato.

Nagmaymaysa ti akinkukua ken ti agaywan iti ngayangayda itoy nga higos. Kasta met ti panagmaymaysa ti Ama ken ti Anak iti panagayatda itoy napili a nasion. Ibagbaga ni Cristo kadagiti dum-dumngeg Kenkuana a maitedto kadakuada ti dakdakkel a gundaway. Maaramatto amin a pamuspusan a mabalin a panu- noten ti ayat ti Dios tapno agbalinda a kaykayo ti kinalinteg, a mangted iti bunga nga agpaay a bendision iti lubong.

Saan nga imbaga ni Jesus itoy a pangngarig ti nagbanagan ti trabaho ti agaywan iti minuyongan. Naputed itoy a kanito ti pakasar-itaan. Agbatay iti daydi a kaputotan a dimngeg kadagidi saona ti pagbanaganna. Naited kadakuada ti nasolemne a ballaag, “No saan, pukanemto.” Nagbatay kadakuada no maisaonto dagitoy di mabal- wan a sao. Asideg idin ti aldaw ti pungtot. Gapu kadagidi didigra a dimtengen iti Israel, binallaagan ida ti akinkukua iti kaubasan a napnoan kaasi, maipapan iti pannakadadael ti kayo a di agbunga.

Dumanon kadatayo itoy a kaputotan dagidi a ballaag. May- saka kadi, O awanan annad a puso, a di agbunga a kayo iti kaubasan ti Apo? Maisaonto ngata kenka dagitoy a sao ti pannakaukom? Kasanot’ kabayagen nga immaw-awatka kadagiti sagutna? Kasanot’ kabayagen nga Isut’ nagur-uray iti pannaka- supapak ti ayatna? Naimulaka iti kaubasanna, iti babaen ti nasalukag a panangaywan ti agaywan iti minuyongan. Nagdakkel ketdin a gundaway ti naited kenka! Namin-anon a natignay ta pusom gapu iti nadungngo a damag ti ebanghelio! Inkawesmon ti nagan ni Cristo; agparangen a kamkamengka iti iglesia nga Isut’ Bagina, nupay kasta, marik- nam nga awan nabiang a pannakaisil- pom iti naindaklan a pusona a napnoan iti ayat. Saan nga agayus nga umay kenka ti ayus ti Biagna. Saan a makita iti panagbiagmo dagiti nasam-it a galad ti kababalinna, “dagiti bunga ti Espiritu.”

Aw-awaten ti kayo a di agbunga ti tudo ken ti lawag ti init agraman ti panangaywan ti agaywan iti minuyongan. Sumusop iti taraon manipud iti daga. Ngem agbalin laeng a makalinong dagiti sangana a di agbunga, ket awan agbiag a kayo ken agbunga iti masaiinonganna. Kasta met nga awan bendision nga ited dagiti sagutna, a naiparabur kenka, nga agpaay iti lubong. Taktakawam dagiti sabsabali kadagiti gundaway a mabalin koma a maited kadakuada, no saan a sika ti gapuna. [195]

Mabalin a mabigbigmo, nupay nalidem, a nagbalinkan a makasallin iti daga. Nupay kasta, gapu iti naindaklan a kaasina, saanka a mapukan. Saan a kumita kenka a silalamiis. Saannaka a pagbaw-ingan a kasla awanen ti namnamana kenka, wenno baybay-annaka iti pannakadadael. Kumita kenka ket agsangit, a kas ti panagsangitna idi maipapan iti Israel kadagidi napalabas a tiempo, “Kasano ti panangbaybay-akto kenka, Efraim? Ipuruak- kanto aya, Israel? . . . Diakto aramidem ti rungsot ti pungtotko. Diakto sublian a dadaelen iti Efraim; ta maysaak a Dios ket saan a tao.” Oseas 11:8, 9. Kunkunaen ti manangngaasi a Mangisalakan maipapan kenka, Bay-am pay laeng itoy a tawen, agingga a makaliak ti lawlawna ket gaburak iti pataba.

Ania ketdin nga ayat a nabuyogan iti anus ti panagserbi ni Cristo iti Israel kabayatan daydi nainayon a panawen ti pannaka- subok! Idiay krus, Isut’ nagkararag, “Ama, pakawanem ida; ta dida ammo ti ar-aramidenda.” Lucas 23:34. Kalpasan ti yuulina sadi langit, naikasaba nga immuna idiay Jerusalem ti ebanghelio. Idiay ti nakaiparukpokan ti Espiritu Santo. Idiay ti nangiparangan ti nasapa nga iglesia iti pannakabalin ti nagungar a Mangisalakan. Idiay ti nangitdan ni Esteban iti pammaneknekna, idinto ta “nagparang ti rupana a kasla rupa ti maysa nga anghel.” Aramid 6:15. Naited amin a mabalin nga itden ti langit. “Ania aya ti nabalin a naaramid pay koma iti kaubasak,” kinuna ni Cristo, “a diak inaramid kenkuana?” Isaias 5:4. Iti kasta, saan a napabassit ti pannaripato ken panagbannogna nga agpaay kenka, no di ket immadu ken nadedegdegan. Kunaenna pay ti kastoy, “Siak ni Jehova nga agaywan kenkuana; sibugakto iti tunggal kanito; di la ket ta adda mangranggas kenkuana, aywanakto iti aldaw ken rabii.” Isaias 27:3. [196]

“No agbunga, nasayaat;ketno saan, kalpasanna” -

Tumangken ti maysa a puso a saan a matignay gapu kadagiti nailangitan a babaonen ayingga a saanton a mangrikna iti bileg ti Espiritu Santo. Isunton ti pannakaisao dagiti balikas, “Isut’ pukanem; apay a makasallin pay laeng iti daga?”

Ita nga aldaw, awisennaka: “O Israel, agsublika ken Jehova a Diosmo . . . Agasakto ti panaglikudda, ayatekto ida a nawadwad . . . Kaslaakto la linnaaw iti Israel; agsabongto a kas iti lirio, ket isaknapnanto ti ramutna a kas ti Libano. . . . Agsublinto dagiti agnaed iti salinongna; mapaungardanto a kas iti bukel, ket agsabongdanto a kas iti ubas. . . Masarakanto Kaniak ti bungam.”

[197] Oseas 14:1-8

Asino Daytoy Naawis?

NAGBALIN a sangaili ti Mangisalakan iti padaya nga insagana ti maysa a Parisio. Inawatna dagiti awis a naggapu kadagiti nabaknang a kas met kadagiti napanglaw, ket kas ugalina, insilpona ti buya iti sangona kadagiti leksion ti kinapudno. Iti tengnga dagiti Hudio, naisilpo ti nasantoan a rambak kadagiti amin a tiempo ti nailian ken narelihionan a ragragsak. Nagbalin ti rambak a mangyaniniwan kadagiti bendision iti biag nga agna- nayon. Nagbalin atema a pagay-ayatda nga uliten daydiay dakkel a rambak inton makikatu-gawdan ken ni Abraham, ken ni Isaac, ken ni Jacob, idinto ta adda dagiti Hentil nga agtatakder iti mar, a ku- mitkita agraman umapapal a mata. Inladawan ni Cristo ti leksion nga addaan iti ballaag ken pammagbaga a kayatna nga ited kada* kuada, babaen ti pangngarig ti naindaklan a pangrabii. Pinanggep dagidi Hudio a bukodan dagiti bendision ti Dios, nga agpaay ita ken iti mapasungad a biag. Impaidamda ti kaasi ti Dios kadagidi Hentil. Babaen itoy a pangngarig, impakita ni Cristo nga iti daydi a tiempo, isuda met laengen ti mangiwalwalin iti awis ti kaasi, ti awis nga agpaay iti pagarian ti Dios. Impakitana a maitedto ti awis nga inum- sida kadagidiay tattao nga inuy-uyawda, dagidiay a nangiwalinanda pay kadagiti pagan-anayda, a kasla agkukutelda a masapul a lik- likan. [198]

Iti panangpili daydi Parisio kadagiti sangailina, inaramatna ti espiritu ti kinaimbubukodan. Kinuna ni Cristo kenkuana, “No agaramidka iti pangaldaw wenno pangrabii, saanmo nga awisen dagiti gagayyemmo, wenno dagiti kakabsatmo, wenno dagiti kakabagiam, uray dagiti nabaknang a karrubam, di la ket ta awisendaka met ket supapakandaka. Ngem no agaramidka iti padaya, ayabam dagiti napanglaw, dagiti pawad, dagiti pilay, dagiti bulsek; ket nagasatkanto; ta awan ti maisupapakda kenka; ta magunggunaankanto inton panagungar dagiti nalinteg.” Lucas 14:12-14. [199]

Ul-uliten idi ni Cristo daydi pannursuro nga intedna iti Israel babaen ken ni Moises. Kadagiti nasantoan a rambakda, imbilin ti Apo nga “umayto dagiti ganggannaet, ken dagiti ul-ulila, ken ti balo

a babai, nga adda iti uneg dagiti ruanganmo, ket mangan- danto ket mapnekdanto.” Deut. 14:29. Agbalinto dagitoy a ramrambak a mangisuro iti leksion nga agpaay iti Israel. Iti kastoy a pannakaisuro ti ragsak ti pudno a panagsangaili, aywananto dagiti tattao dagiti maulila ken mabalo a babbai, bayat ti makatawen, agraman dagiti napanglaw. Adda pay nalawlaw a leksion nga itden dagitoy a ramrambak. Saan nga agpaay laeng kadagidi Israelita dagitoy naespirituan a bendision. Inted ti Dios kadakuada ti tinapay ti biag tapno isut’ pispisienda nga agpaay iti lu bong.

Saanda a tinungpal daytoy a trabaho. Nagbalin dagidi sino ni Cristo a kas tubngar ti kinaimbubukodanda. Nagbalin a napait dagitoy a sao kadagidi Parisio. Bareng mapagbaw-ingda ti turong daydi a pagsasaritaan, inlaaw ti maysa kadakuada dagitoy a sasao, “Nagasat ti manganto iti tinapay idia pagarian ti Dios.” Nagsao daytoy a tao a sitatalged, a kasla adda ninamnamana a lugar iti daya a pagarian. Umasing ti takderna iti takder dagidiay nga agragsak gapu ta insalakan ida ni Cristo, idinto ta dida met tungpalen dagiti pakaibatayan daya a pannakaisalakan. Umasing ti espirituna iti espiritu ni Balaam, idi nagkararag, “Matayak koma iti ipapatay ti nalinteg, ket kas koma kenkuana ti maudi a tungpalko.” Numeros 23:10. Saan a pampanunoten idi ti Parisio ti bukodna a pannakaitutop nga agpaay iti langit, no di ket ti namnamaenna a nanamennanto idia langit. Nairanta daydi sinaona a mangibaw-ing iti isip dagidi sangaili iti daydi a padaya manipud iti pagrebbenganda. Pinanggepna nga iturong ti panunotda manipud iti agdama ket iballasiwna iti adayu a masak- bayan inton panagungar dagiti nalinteg.

[200]

Nabasa ni Cristo ti puso daydi aginkukuna, ket isut’ kinitana, idinto ta inlukatna iti sango daydi a bunggoy ti kasasaad ken kinapateg dagidi agdama a gundawayda. Impakitana kadakuada nga adda paset a rebbengda nga aramiden iti daydi met la a tiempo, tapno mairanuddanto kadagiti bendision ti masakbayan.

“Nangisagana ti maysa a tao,” kinunana, “iti maysa a dakkal a pangrabii, ket nagawis iti adu.” Idi dumtengen ti pannakairugi ti ram- bak, binaonna ti adipenna kadagidi inawisna, agraman maika- dua a damag, “Umaykayo; ta adda a naisagana aminen.” Ngem naipakita ti nakaskasdaaw a di panangibibiang. “Naggigiddanda amin a nangrugi a nagpambar. Kinuna kenkuana daydi immuna, Gimmatangak iti maysa a talon, ket masapul a mapanak tapno innak kitaen; dawatek

kenka nga ipakawannak. Ket kinuna met daydi sabali, Gimmatangak iti lima pagasawaan a baka, ket innak ida padasen; dawatek nga ipakawannak. Ket kinuna met ti sabali, Nangikallaysaak, ket gapu itoy saanak a makaumay.”

Awan kadagitoy a pambar ti naibatay iti pudno a kasapulan. Nalpasen a ginatang daydi tao ti talon a “masapul nga inna ktaen.” Naigapu ti ganatna a mapan ken kumita iti panna- kapasagepsepna iti dayta nga igatang. Nalpas metten a nagatang dagidi baka. Agpaay laeng iti pannakapnek ti ngayangay ti gimmatang daydi panangpadasna kadakuada. Awan met batay ti pambar daydi maikatlo. Saan a nasken koma a pambar a mangigawid kenkuana daydi panakikallaysana tapno saan a makapan iti padaya. Mabalín met koma a nasarabo ti asawana idiy. Ngem adda sabsabali a planona nga agpaay iti bukodna a ragsak, ket nasaysayaat kenkuana daytoy ngem daydi padaya nga inkarina a dar-ayan. Nasursurona a saraken ti ragsakna iti sabali a bunggoy a saan a daydi nangaWis kenkuana. Saannan a dinawat ti pannakaipakawanna. Kasta met nga awan a pulos ti impakitana a pammadayaw iti panagadina. Nagbalín laeng nga abbong ti kinapudno - “Diak kayat ti umay” - daydi pambama a “Diak mabalín.”

[201]

Impakita amin dagidi pambarda ti kaadda ti sabali a pampapunoten dagitoy a tao. Nagbalín dagidi sabsabali a pagngayangayan a nangsagepsep iti imatangda. Naiwalín dagdi awis nga inkarida a dar-ayan, ket nabainan daydi gayyem a nagsagana gapu iti saanda a panangibibiang.

Babaen iti daydi naindaklan a pangrabii, indatag ni Cristo dagiti bendision nga itanggaya ti ebanghelio. Awan sabali a maitanggaya no di met laeng ni Cristo. Isu ti tinapay a bimmaba manipud langit; ket agayus nga aggapu Kenkuana dagiti ayus ti panakaisalakan. Imbunannag dagiti babaonen ti Apo kadagidi Hudio ti yaay ti Mangisalakan; intudoda ni Cristo nga Isu ti “Cordero ti Dios, a mangikkat iti basol ti lubong.” Juan 1:29. Iti insaganana a padaya, indiaya ti Dios kadakuada ti kadakkelan a sagut a mabalín nga itden ti langit - maysa a sagut a di mabalín a rukoden. Insagana ti ayat ti napateg unay a padaya, ket intedna dagiti di maibus a kinabaknang. “No adda mangan itoy a tinapay,” kinuna ni Cristo, “agbiagto nga agnanayon.” Juan 6:51.

Ngem tapno mabalinda nga awaten ti awis ti rambak ti ebanghelio, masapul pay a pagbalinenda a maikadkadua laeng dagiti naidagaan a pagngayangayanda iti kangrunaan unay a panggep a panangawat ken ni Cristo ken ti kinalintegna. Inted ti Dios amin nga agpaay iti tao, ket dawatenna kenkuana nga isaadna ti panagserbi Kenkuana a kangrunaan amin iti ngatoen ti tunggal naidagaan ken naimbubukodan a pagngayangayan. Saanna a mabalin nga awaten ti nabingay a puso. Saan a mabalin a maited iti Dios ti maysa a puso a napaslepan kadagiti naidagaan a bambanag.

[202] Agpaay ti leksion iti amin a panawen. Masapul a surotentayo ti Cordero ti Dios iti sadinoman a papananna. Masapul a pilientayo ti panangibagnosna, ipategtayoy ti pannakikuyogna, a nangnangruna ngem ti uray ania a pannakikuyog dagiti naidagaan a gagayyem. Kunaen ni Cristo, “Saan a maikari Kaniak ti siasinoman nga agayat iti ama wenno ina a nangnangruna ngem iti panagayatna Kaniak, ket saan a maikari Kaniak ti agayat a nangnangruna iti anak a lalaki wenno anak a babai ngem iti panagayatna Kaniak.” Mateo 10:37.

Iti panganan, inton pisienda ti tinapay, adu ti nangulit kadagitoy a balikas, “Nagasad daydiay manganto iti tinapay iti pagarian ti Dios.” Ngem impakita ni Cristo no kasanot’ karigat ti agsapul kadagiti sangaili nga agpaay iti lamisaan a kasta unay ti rigatna a naisagana. Ammo dagidi nagdengngeg kadagidi sinaona nga inwalinda ti awis ti kaasi. Nagbalin a napatpateg kadakuada dagiti naidagaan a sanikua, kinabaknang, ken ragragsak. Naggi- giddanda a nagaramid iti pambar.

Kasta met latta kadagitoy nga aldaw. Saklawen dagidi pambar, a nangiwalin iti awis nga agpaay iti daydi padaya. dagiti amin a kita ti pambar a mangiwalin iti awis ti ebanghelio. Ibatad dagiti tattao a saanda a mabalin nga ipeggad dagiti aglabas a ngayangayda babaen ti panangitedda iti imatangda kadagiti sapulen ti ebanghelio. Ibilangda dagiti naidagaan a bambanag a napatpateg ngem dagiti bambanag nga agnanayon. Nagbalin dagiti bendision nga inawatda iti Dios a mangisina kadagiti kararuada iti Namarsua ken Nanubbot kadakuada. Dida kayat ti masinga kadagiti naidagaan a negosioda, ket kunaenda iti babaonen ti kaasi “Inka pay la ita; ket inton adda pannakaipaayna, paaya- bankanto.” Aramid 24:25. Pagpambar met dagiti dadduma dagiti sagabaendanto a rigat iti pannakilangenda no ipangagda ti ayab ti ayat ti Dios. Kunaenda a saanda a mabalin

ti sumina kadagiti ka- kabagyan ken gagayyemda. Iti kasta, ipampaneknekda nga isuda dagiti sarsaritaen ti pangngarig. Imbilang daydi nangisagana iti padaya dagidi pambarda a mangipakita iti panangumsida iti awis nga indiyana.

[203]

Itakderan daydi tao a nagkuna iti, “Nangasawaak ket diak mabalin ti umay,” dagiti adu a tattao. Adu dagiti mangipalubos a dagiti assawada ti rnanlapped kadakuada a mangipangag iti ayab ti Dios. Kunaen ti asawa a lalaki, “Diak mabalin a suroten ti pammatik ken pagrebengak idinto ta sumuppiat ni asawak. Gapu iti bilegna, marigatanakto a mangaramid iti dayta.” Mangngeg met ti asawa a babai ti napparabur nga awis, “Umaykayo; ta naisagana aminen,” ket kunaenna, ”‘ Dawatek kenka, ipakawannak. Saan a kayat ni asawak nga awaten ti awis ti kaasi. Kunana nga agtakder ti negosiona a makalapped. Masapul a sumurotak ken ni asawak, gapuna a saanak a makaumay.” Mamalditan met ti puso dagiti ubbing. Kalikagumanda met ti umay. Ngem ayatenda met ti ama ken inada, ket gapu ta saan nga ipangag dagitoy ti ayab ti ebanghelio, panunoten dagiti ubbing a saan a maur-uray kadakuada ti umay. Kunaenda met “Ipakawandakami.”

Iwalin amin dagitoy ti ayab ti Mangisalakan gapu iti butengda a mabingay ti kaamaan. Pagarupenda nga iti panangiwalinda iti ayab ti Dios patpatalgedanda laeng ti talna ken kinarang-ay ti pagtaengan; ngem makaallilaw daytoy. Aganinto iti kinaagum daydiay agmula iti kinaagum. Iti panangiwalinda iti ayat ni Cristo, iwalinda met daydiay kakaisuna a makabalin a mangted iti kinadalus ken kinatibker iti ayat a nataoan. Saan laeng a ti langit ti mapukawdanto, ngem masaawdanto pay iti daydiay pudno a panangnanam iti nakaigapu iti pannakaisakripisio ti langit.

Iti pangngarig naammoan daydi nangisagana iti padaya no kasanot’ pannakaiwalin daydi awisna, ket gapu iti pungtotna, kinunana iti adipen, “Rumuarka a madaras kadagiti daldalan ken kadagiti lanlansangan ti ili, ket iyegmo ditoy dagiti napanglaw, dagiti pawad, dagiti bulsek, ken dagiti pilay.”

Linikudan daydi nagsagana dagidiay a nangiwalin iti padaya nga insaganana, ket inawisna ti maysa a bunggoy a saan a mapmapnek, dagidiay awan sanikuada a balbalay wenno dagdaga. Inawisna dagidiay napanglaw ken agkurkurang iti taraon, dagidiay a mangipategto iti insaganana a padaya. Kinuna ni Cristo, “Mapan dagiti

[204]

agsingsingir iti buis ken dagiti balangkantis iti pagarian ti Dios nga umun-una ngem dakayo.” Nupay kasanot’ kinadaksanggasat dagiti tattao a maum-umsi ken maiwalwalin, saanda unay a nababa, wenno daksanggasat, a di maawis ti imatang ti Dios kadakuada. Ililiwen ni Jesus a mapan Kenkuana dagiti agrigrigat ken madagdagsenan, ken dagiti nabannog a tattao. Iliwenna nga itden kadakuada ti lawag ken ragsak ken talna a saan a masarakan iti uray sadinoman. Naiturong kadagiti managbasol ti nauneg ken napasnek a panangngaasi ken ayat. Ibaonna Ti Espiritu Santo tapno Isut’ manguy-uyot kadakuada a mabuyogan ti kinadungngo, a padasenna ida nga awisen nga umay Kenkuana.

Nagsubli ket nagpadamag daydi adipen a naibaon ket inyegna dagidi napanglaw ken bulsek. Kinunana, “Naaramid kas imbilinmo, ket adda pay laeng yan a pagyanan. Ket kinuna ti Apo iti adipen, Rumuarka kadagiti daldalan ken kadagiti inaladan ket ipapilitmo a sumrekda tapno mapunno ti balayko.” Itudo ditoy ni Cristo ti trabaho ti ebanghelio iti ruar ti kina-Hudio, kadagiti daldalan ken lanlansangan ti lubong.

Gapu iti kinatulnogda itoy a bilin, imbunannag da Pablo ken ni Silas kadagidi Hudio, “Masapul koma a naibaga kadakayo nga umuna ti sao ti Dios; ngem gapu ta isut’ pinaidyoy, ket ipatoyo a saankayo a maikari iti biag nga agnanayon, adtoy, inkami kadagiti Hentil. Ta kasta ti imbilin ti Apo kadakami a kunkunana, Insaadka a maysa a silaw kadagiti Hentil, tapno agbalinka koma a pakaisalakanan agingga kadagiti ungti ti daga. Ket idi nangngeg dagiti Hentil daytoy, nagragsakda ket dinaydayawda ti sao ti Apo; ket namati dagidi naikari iti biag nga agnanayon.” Aramid 13:46-48.

Daydi damag ti ebanghelio nga imbunannag dagidi adalan ni Cristo ti pakdaar ti immuna a yaayna ditoy daga. Inyegna kadagiti tao dagiti naimbag a damdamag ti pannakaisalakan babaen ti pammati Kenkuana. Intudona met ti maikadua a yaayna a sida-dayag a mannubbot kadagiti tattaona, ket insaadna iti sango dagiti tattao ti namnama, babaen ti pammati ken panagtulnog, maipapan iti pannakairanudda iti tawid dagiti sasanto ti lawag. Maited met daytoy a damag kadagiti tao kadagitoy nga aldaw, ket iti daytoy a tiempo, maisilpo kenkuana ti pannakaipakdaar ti asidegen a yaay ni Cristo. Natungpalen dagidi tanda nga intedna met laeng maipapan

[205]

iti yaayna, ket babaen ti pannursuro ti sao ti Dios, mabalintayo nga ammoen nga addan ti Apo kadagiti ruangan.

Iti Apokalipsis, impadto ni Juan ti pannakaibunannag ti damag ti ebanghelio sakbay unay ti maikadua a yaay ni Cristo. Nakitana ti maysa nga anghel a tumaytayab “iti tangatang, nga adda kenkuana ti agnanayon nga ebanghelio tapno ikasabana kadagiti isu amin nga agnaed iti rabaw ti daga, ken iti tunggal nasion, ken tribu, ken pagsasao, ken ili, a kunkunana iti natbag a timek, Agbutengkayo iti Dios ket Isut’ dayawenyo;ta dimtengen ti oras ti panangukomna.” Apok. 14:6, 7.

Iti daytoy a padto, agraman dagiti naisilpo a damdamag sumaruno ti yaay ti Anak ti Tao kadagiti ulep ti langit. Ti pannakaibunannag ti Panangukom ti pakdaar nga asidegen ti maikadua a yaay ni Cristo. Ket managan daytoy a pakdaar iti agnanayon nga ebanghelio. Iti kasta maipakita a ti panna- kaikasaba ti maikadua a yaay ni Cristo, ti pannakaibumannag ti ka- asidegna, isut’ nasken a paset ti damag ti ebanghelio.

Ibaga ti Biblia kadagiti maud-udi nga aldaw, a mailumlomto dagiti tao kadagiti naidagaan a bambanag, kadagiti ragragsak ken panagbaknang. Bulsekdanto no maipapan kadagiti agnanayon a kinapudno. Kunaen ni Cristo, “Kas kadagidi aldaw ni Noe, kastanto met ti yaay toy Anak ti tao. Ta no kasano kadagidi aldaw a sakbay ti layus, mangmanganda ken agiinumda, makia- sawa ken mangasawada, agingga iti aldaw a simrek ni Noe iti daong, ket saanda idi nga ammo agingga a dimteng ti layus, ket inyanudna ida amin; kastanto met ti yaay toy Anak ti tao.” Mateo 24:37-39.

Kasta met kadagitoy nga aldaw. Agpardas dagiti tattao a kumat iti panagbaknang ken panagpapas a naimbubukodan, a kasla awan Dios awan langit, ken awan met masakbayan. Kadagidi aldaw ni Noe, naited ti ballaag maipapan iti layus tapno mariing koma dagidi tattao manipud iti kinadakesda ket ayabanna koma ida iti panagbabawi Kasta met a nairanta ti damag maipapan iti asidegen a yaay ti Cristo, tapno mariing dagiti tattao manipud iti pannakailumlomda kadagiti naidagaan a bambanag. Isut’ nairanta a mangriing kadakuada a kumita ken mangbigbig kadagiti kinapudno nga agnanayon, tapno ipangagda koma ti awis a mapan iti lamisaan ti Apo.

[206]

Masapul a maited iti amin a lubong ti awis ti ebanghelio “iti tunggal nasion, ken tribu, ken pagsasao, ken ili.” Apok. 14:6. Masapul a malawagan ti isu amin a daga gapu iti maudi a damag ti pablaak ken kaasi. Masapul nga isut’ dumanon kadagiti amin a kita ti tao, nabaknang man wenno napanglaw, nangato wenno nababa. “Rumuarka kadagiti daldalan ken inaladan,” kinuna ni Cristo, “ket pilitem ida nga umay, tapno mapunno ti balayko.”

Mapukpukaw toy lubong gapu iti kakurang ti ebanghelio. Adda panagbisin nga agpaay iti sao ti Dios. Bassit ti bilang dagiti mangikaskasaba iti sao a saan a nalaokan kadagiti ug-ugali a nataoan. Nupay adda ti Biblia iti ima dagiti tattao, saanda a mabalin nga awaten ti bendision nga insaad ti Dios iti unegna nga agpaay kadakuada. Ayaban ti Apo dagiti adipenna tapno ipanda ti damagna kadagiti tattao. Masapul a maited ti sao ti biag nga agnanayon kadagidiay a mapukpukaw kadagiti basbasolda.

Iti bilin a rumuar a mapan kadagiti daldalan ken inaladan, indatag ni Cristo ti trabaho dagiti amin nga inayabanna nga agserbi gapu iti naganna. Ti isu amin a lubong ti pagtrabahoan dagiti ministro ni Cristo. Nairaman ti sangkataoan iti gimong a masapulda a pakdaaran. Kalikaguman ti Apo a maipan koma ti sao ti paraburna iti tunggal pagtaengan ken iti tunggal kararua.

[207] Masapul a maaramid ti kaaduan itoy babaen ti personal a panagtrabaho. Daytoy idi ti wagas nga inaramat ni Cristo. Ad-adu a paset ti trabahona ti pannakisarsaritana a minnaysa kadagidi tattao. Dakkel ti panangibilangna iti maymaysa a tao a dumdumngeg Kenkuana. Masansan a naidanon kadagiti rinibu ti damag a naaramat ti maysa laenga kararua.

Saan a nasken nga urayentayo dagiti kararua nga umay kadatayo; masapul a sapulentayo ida iti disso a yanda. Inton nalpasen a naikasaba ti sao manipud iti pulpito, karugrugi pay laeng ti trabaho. Umariwekwek dagiti saanto a madanon ti ebanghelio malaksid no isut’ maipan kadakuada.

Naited nga immuna kadagidi Hudio ti awis ti pangrabii. dagidi tattao a naayaban nga agbalin koma a mannursuro ken pangpangulo dagiti tattao, dagidi tattao a nakaipaimaan dagidi sinuratan dagidi mammadto a nangipakpakauna iti yaay ni Cristo, ken nakaitalkan ti mangisimbolo a serbisio a mangyanniniwan iti trabahona. No koma ta impangag dagidi papadi ken umili dayta nga ayab, nakimay-

maysada koma kadagidi babaonen ni Cristo iti panangitedda iti awis ti ebanghelio iti lubong. Naibaon ti kinapudno kadakuada tapno iparanudda met koma daytoy kadagiti sabsabali. Idi inwalinda ti ayab, isut' naited kadagiti napanglaw, kadagiti pawad, kadagiti pilay, ken kadagiti bulsek. Inawat dagidi agsing-singir iti buis ken dagidi managbasol daytoy nga awis. Inton maibaon ti ayab ti ebanghelio kadagiti Hentil, maaramidto manen ti isu met la a plano ti panagtrabaho. Maited nga umuna ti damag kadagiti daldalan - kadagiti tattao nga adda naregta a pasetda iti trabaho toy lubong, kadagiti mannursuro ken pangpangulo dagiti tattao.

Laglagipen koma dagiti babaonen ti Apo daytoy a banag. Dumteng daytoy a sao kadagiti papastor ti pangen, kadagiti mannursuro a tinudingan ti Dios, tapno imdenganda koma. Masapul a maasitgan dagidiay nga adda kadagiti nangatngato a tukad ti kagimongan, a mabuyogan ti naayat ken nainkakabsatan a panangibilang. Dagiti tattao iti biang ti negosio, kadagiti nangato a saad a pagtalkan, tattao a nasarut ti panag- pampanunotna- mannursuro iti ebanghelio a saan pay a naiturong dagiti isip ken imatangda kadagiti naisangsangayan a kinapudno nga agpaay itoy a tiempo dagitoy koma ti umuna a makangngeg iti ayab. Masapul a maited kadakuada ti awis. [208]

Adda trabaho a masapul a maaramid nga agpaay kadagiti babaknang. Masapulda ti mariing iti pagrebbenganda a kas nakaitalkan kadagiti sagsagut ti langit. Masapul a maipalagip kadakuada nga idatagdanto ti kuentada iti Daydiay a mangu- komto kadagiti nabiag ken natay. Masapul ti tao a nabaknang ti panagtrabahoyo a nabuyogan iti ayat ken panagbuteng iti Dios. Masansan unay nga isut' agtalek kadagiti kinabaknangna, ket saanna a marikna ti peggadna. Masapul a maawis dagiti mata ti isipna kadagiti bambanag nga agpaut ti pategda. Masapul a mabigbigna ti kinaturay ti pudno a kinaimbag. nga agkuna, "Umaykayo Kaniak, dakayo a nabannog ken madagdagsenan, ta ikkankayo iti inana. Alaenyo ti sangolko kadakayo, ket agsur- surokayo Kaniak; ta naemma ken napakumbaba ti panag- puspusok, ket makasarakkayto iti inana dagiti kararuayo; ta nalaka ti sangolko ken nalag-an ti awitko." Mateo 11:28-30.

Manmano a mabagaan dagidiay adda iti nangato a saad gapu iti adal, wenno kinabaknang, wenno saad, maipapan iti pagimbagan dagiti kararuada. Agalumiim dagiti adu, kadagiti makipagtrabaho ken ni Cristo, nga umasideg kadagiti kakastoy a tattao.

Ngem saan koma a kasta. No malmalmes ti maysa a tao, ditay' met agtatakder a mangbuybuya kenkuana a mapukaw gapu ta isut' maysa nga abogado, maysa a negosiante, wenna maysa nga ukom ti ili. No makakitayo kadagiti tattao nga agturong a sipapardas iti derraas, ditay to met agsarimadeng a mangpablaak kadakuada nga agsubli, uray aniaman dagiti saadda wenna trabahoda. Kasta met a saantayo koma nga agsarimadeng a mangballaag kadagiti tattao maipapan iti pagpeggadan dagiti kararuada.

[209] Awan koma ti mabaybay-an gapu iti agpinarang a pan- nakaku- mikomda kadagiti nailubongan a bambanag. Adu kadagiti adda kadagiti nangato a saad ti masakit ti pusoda, ken mauman iti kinaub- baw. Il-iliwenda ti maysa a talna nga awan kadakuada. Kadag- iti kangatoan a tukad ti kagimongan, adda dagidiay a mabisin ken mawaw iti pannakaisalakan. Adu koma ti matulongan no umasideg kadakuada dagiti katrabahoan ti Apo, agraman naasian a panagkukua, ken maysa a puso a sinagid ti ayat ni Cristo.

Saan nga agpannuray ti balligi ti damag ti ebanghelio iti ki- nalaing nga agbitla wenna nauneg a pannakikalinteg. Isut' ag- pannuray iti kinasimple ti damag ken ti pannakayatadayna kadagiti karkararua a mabisin iti tinapay ti biag. "Anianto ti aramidek tapno maisalakanak? " daytoy ti kasapulan ti kararua.

Rinibunto dagiti maasitgan babaen iti simple ken napakum- baba a paniayan. Masansan a mabang-aran dagiti mamasirib, dagidiay a maibilang a nasagudayan a lallaki ken babbai, gapu iti simple a panagsasao ti maysa a tao a managayat iti Dios, ken mabalinna nga isao ti maipapan iti dayta nga ayat a kas ti kinatarus koma ti panagsao ti maysa a taga lubong no agsao maipapan kadagiti bambanag a makapangayangay unay kenkuana.

Masansan a bassit unay ti bileg dagiti sao a nasayaat unay ti pannakaisaganana ken naadal a naimbag. Ngem adda panna- kabalin ti napudno ken napasnek a panangisawang ti maysa nga anak ti Dios, lalaki wenna babai, a manglukat iti ruangan dagiti puso a nabayagen a siririkep nga agpaay ken ni Cristo ken iti ayatna.

Laglagipen koma ti makipagtrabaho ken ni Cristo a saan koma nga agbannog nga agpannuray iti bukodna a pigs. Kumpel koma iti trono ti Dios agraman pammatina iti pannakabalinna a mangisalakan. Makigubal koma iti Dios babaen ti panagkararag, ket santo agtra- baho nga aramatenna amin nga inted ti Dios kenkuana. Naisagana

ti Espiritu Santo a mangted kenkuana iti kinalaing. Addanto dagiti agserserbi nga anghel iti sibayna a mangmaldit kadagiti puspuso.

No inawat koma dagidi pangpangulo ken mannursuro ti Israel [210] daydi kinapudno nga inyeg ni Cristo, ania koman a sentro ti ebanghelio ken misionero ti nagbalinan ti siudadda! Nabal-baliwan koma ti naglikud nga Israel! Naurnong koma ti maysa a dakkel a buyot nga agpaay iti Apo. Ket ania koman a kapardas ti pannakaipan ti ebanghelio kadagiti isu amin a paset toy lubong. Kasta met ita, no maawis koma ken Cristo dagiti tattao nga addaan iti bileg ken addaan kadagiti galad a maaramat iti trabahona, ania koman a trabaho ti maaramid, babaen ti pannakaaramatda, iti pannakaitag-ay dagiti natnag iti basol, panriakaummong dagiti nayaw-awan, ken ti pannakaisaknap dagiti damdamag ti pannakaisalakan. Napardas koma ti pannakaited ti awis, ket maurnong metten dagiti maawis iti lamisaan ti Apo.

Ngem saan laeng a dagiti dadakkel ken nasagudayan a tattao ti pampanunotentayo, tapno mabaybay-an dagiti napapanglaw. Isuro ni Cristo kadagiti babaonenna a mapanda met kadagiti lanlansangan ken inaladan, kadagiti napangiaw ken nanumo ditoy daga. Adda dagiti kaamaan ken tattao - nalabit ganggannaet iti sabali a daga isu da nga awan pakipagkamkamenganda nga iglesia ket gapu iti pannakail-ilada, mariknada a nalipatanen ti Dios ida. Masarakan dagitoy a tattao kadagiti balbalay kadagiti dadakkel a siudad, ken kadagiti putputong a lanlansangan ken inaladan kadagiti aw-away. Saanda a maawatan no ania ti aramidenda tapno maisalakanda. Adu kadakuada ti nailumlomen iti basol. Adu kadakuada ti agpeggad. Mapadagsenanda gapu iti panagsagaba, kinakurang, di panamati, ken kaawan namnama. Parigaten ida dagiti sakit, agpada iti bagi ken iti kararua. Il-iliwenda ti pannakabang-ar dagiti an-anayenda, ket sulisogen met ida ni Satanas a sapulenda dayta kadagiti derrepken ragrafsak a mangiturong iti pannakadadael ken patay. Ididiyana kadakuada dagiti mansanas ti Sodoma, nga agbalinto a kasla dapo kadagiti ngiwatda. Busbusbosenda ti kuartada iti saan a tinapay, ken ti panagbannogda nga agpaay iti saan a makapnek.

Manipud kadagitoy agsagsagaba, masapul a sapulentayo dagidiay gapu nga immay ni Cristo a mangisalakan. Agpaay kada-kuada ti awis, “O, tunggal mawaw, umaykayo kadagiti dan- danum, [211] ken dayta awanan iti pirak; umaykayo, gumatangkayo, ket man-

gankayo; wen, umaykayo, gumatangkayo iti arak ken gatas nga awan ti pirak ken awan ti bayad. . . . Umimdengkayo a sireregta Kaniak ket kanenyo daydiay naimbag, ket paragsakenyo koma ti kararuayo met laeng iti kinalukmeg. Yallingagyo ta lapayagyo ket umaykayo Kaniak; dumngegkayo ket agbiagto ti kararuayo.” Isaias 55:1-3.

Inted ti Dios ti naisangsayan a bilin a bigbigentayo koma ti ganggannaet, ti napagtalaw, ken dagiti napanglaw a karkarua a nakapuy unay a mangsaranget iti sulisog. Adu kadagiti agparparang a kasla saanda nga ibibiang dagiti narelihionan a bambanag ti agsapsapul iti talna ken kappia. Nupay nailumlomdan iti basol, adda pay la namnama iti pannakaisalakanda.

Masapul a suroten dagiti adipen ni Cristo ti pinagpatuladna. Idinto ta napan kadagiti nadumaduma a disso, liniwliwana dagiti agsagaba, ket inagasanna dagiti masaksakit. Sana insaruno nga indatag dagiti dadakkel a kinapudno maipapan iti pagarianna. Daytoy ti trabaho dagiti pasurotna. Idinto ta bang-aranyo dagiti sagabaen ti bagi, masarakanyo dagiti pamuspusan a panagminis- troyo kadagiti kasapulan ti kararua. Mabalinyo nga itudo kada- kuada ti naibayog a Mangisalikan, ken saritaen ti ayat ti naindaklan a Mangngagas, nga Isu laeng ti addaan iti pannakabalin a mangagas.

Ibagayo kadagiti awanan namnama ken nayaw-awan a saan a masapul nga agladingitda. Nupay nagbiddutda, ket saanda a nagbangon iti umisu a kababalin, adda ragsak ti Dios a mangagas ken mangisubli iti ragsak ti panangisalakanna kadakuada. Pagay-ay- atna ti mangala kadagiti kasla awananen iti namnama, dagidiay a nagtrabahoanen ni Satanas, ket aramidenna ida nga umawat iti paraburna. Pagraagsakanna ti mangispal kadakuada manipud iti pungtot nga agdissuor kadagiti nasukir. Ibagayo kadakuada nga adda [212] pannakaagas, pannakadalus nga agpaay iti tunggal kararua. Adda yan nga agpaay kadakuada iti lamisaan ti Apo. Isut’ agur-uray a mangkabraaw ken sumabat kadakuada.

Masarakanto dagidiay mapan kadagiti lanlansangan ken inaldan dagiti sabsabali pay nga agduduma a kababalin, a makasapul iti panagministroda. Adda met dagidiay agbibig a mayataday iti lawag nga ammoda, ket agserserbida iti Dios iti kasayaatan nga ammoda. Ngem nabigbigda a masapul nga adda dakkel a trabaho a maaramid nga agpaay kadakuada ken agpaay met kadagidiay nga

adda iti aglikmut kadakuada. Il-iliwenda ti ad-adu pay koma a pannakaammo iti Dios, ngem karugrugida laeng a masirip ti panag-gilap ti dakdakkal a lawag. Agkarkararagda a nabuyogan kadagiti lulua nga ibaon koma ti Dios kadakuada ti maysa a bendision a mailasinda manipud iti adayu babaen ti pammati. Iti tengnga ti kinadakes dagiti dadakkal a ciudad, masarakan dagiti kakastoy a kararua. Adu kadakuada ti adda kadagiti nanumo a kasasaad, ket gapu itoy saan ida a mabigbig ti lubong. Adu kadakuada ti saan nga am-ammo dagiti ministro ken dagiti iglesia. Ngem kadagiti nanumo ken daksanggasat a kasasaad, nagbalinda a saksi ti Apo. Mabalin nga adda bassit a lawag a naited kadakuada ken manmano a gundaway ti pannakasursuro a nakristianoan; ngem iti tengnga ti kinalamolamo, bisin, ken kinalamiis. sapsapu- lenda ti panagministroda kadagiti sabsabali. Sapulen koma dagiti agaywan iti parabur ti Dios dagitoy a karkararua, sarungkaranda ida kadagiti balbalayda, ket babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo, agministroda koma kadagiti kasapulanda. Makipagadalka- yo iti Biblia kadakuada. ken makipagkararagkayo kadakuada agraman kinasimple nga italukatik ti Espiritu Santo. Itedto ni Cristo ti maysa a damag kadagiti adipenna a kasto la tinapay ti langit nga agpaay iti kararua. Maiyallatiwto manipud maysa a puso agingga iti sabali dayta napateg a bendision, manipud maysa a kaamaan agingga iti sabali.

Masansan a saan nga umisu ti pannakaipatarus ti bilin a naited iti pangngarig. “Pilitenyo ida nga umay.” Naibilang daytoy a kasla aramatentayo ti pigsa ken pilit tapno awaten dagiti tao ti ebanghelio. Ngem -ad-adda nga itudona ti kinaganat ti awis, ken ti kinakapet dagiti panangay-ayo a naaramat. Ni kaanoman, saan nga aramaten ti ebanghelio ti pigsa wenno pilit iti panangiyegna kadagiti tattao ken ni Cristo. Daytoy ti damagna, “O, siasinoman a mawaw, umaykayo kadagiti dandanum.” “Kunaen ti Espiritu ken ti nobia, Umayka. . . Ket siasinoman a mayat awatenna ti danum ti biag nga awan bay-bayadna.” Isaias 55:1; Apok. 22:17. Pilitennatayo ti pannakabalin ti ayat ken parabur ti Dios tapno umaytayo Kenkuana.

Kunaen ti Mangisalikan, “Adtoy, agtatakderak iti ruangan, ket tumugtogak; no adda makangngeg iti timekko, ket ilukatna ti ruangan, sumrekakto kenkuana, ket makipanganakto kenkuana, ket isu met Kaniak.” Apok. 3:20. Saanto a mabainan gapu iti panangumsi wenno agbaw-ing gapu iti panangam-ames, no di ket ituloyna a sa-

pulen dagiti napukaw, a kunkunana, “Kasanot’ panangbaybay-akto kenka? ” Nupay mapasanud ti ayatna gapu iti natangken a puso, agsubli manen tapno ad-adda manen ti panagpakpakaasina, “Adtoy, agtatakderak iti ruangan, ket tumug-togak.” Ti mangaw-awis a bileg ti ayatna ti mangpilit kadagiti kararua nga umay. Ket kunaenda ken ni Cristo, “Pinatan-oknak ta kinataknengmo.” Salmo 18:35.

Iparanudto met ni Cristo kadagiti babaonenna ti isu met la a kumarkarayo nga ayat, nga adda met la kenkuana, iti panag- sapulna kadagiti napukaw. Saantayo la koma a kunaen, “Umayka. ” Adda dagiti makanggeg iti ayab, ngem nakapuy ti panagdenggegda ket dida maawatan ti kaipapananna. Napabulsek unayen dagiti matada tapno makitada ti aniaman a naimbag nga agur-uray kadakuada. Adu met dagiti makabigbig iti panna- kapalaadda. Kunaenda, Saanak a maikari a matulongan, baybay- annak nga agmaymaysa. Ngem masapul a saan nga ipangag dayta dagiti makipagtrabaho ken Cristo. Babaen ti nadungngo ken naasi nga ayat, saranayenyo dagiti napakapuy ken awanan gaway a tattao. Iparamanyo kadakuada ti turedyo, ti inanamayo, ken ti pigsayo. Babaen ti kinaasi, pilitenyo ida nga umay. “Kaasiano dagiti dadduma nga addada iti panagduadua; ket isalakanyo dagiti dadduma, nga iyadayuyo ida iti apuy.” Judas 22, 23.

No makipagna Kenkuana dagiti adipen ti Dios babaen ti pammati, itednanto ti bileg iti damag nga itedda. Matulongan- danto a mangidatag iti ayatna ken ti peggad ti panangiwalin iti parabur ti Dios, ket maawisto dagiti tattao a mangawat iti ebanghelio. Aramidto ni Cristo dagiti datdatlag no aramiden la ket dagiti tattao ti inted ti Dios a pasetda. Kadagiti puso ti tao kadagitoy nga aldaw, mabalin a maaramid dagiti dadakkel a panagbalbaliw a kas iti naaramid kadagiti napalabas a kaputotan. Naispal ni Juan Bunyan manipud iti kinamanagtabbaaw ken aglablabes a ragsaksak, ni Juan Newton manipud met iti panag- tagilako kadagiti bag-en wenno adipen, ket nagbalin a nangi- kaskasaba iti naibayog a Mangisalakan. Mabalina met a maispal ti maysa a Bunyan wenno Newton manipud kadagiti tattao kadagitoy nga aldaw. Babaen kadagiti tattao a maaramat ken makibinnulig iti Dios, adunto a napagtalaw manipud iti kagimongan ti mapasubli, ket sumublatdanto met a mangipasubli iti ladawan ti Dios iti tao. Adda met dagiti bassit laeng ti gundaway a naited kadakuada, a nagnagnada kadagiti biddut a daldalan, ngem

dumtengto kadakuada dagiti sinamar ti lawag. Idinto ta dimteng dagiti sao ni Cristo ken ni Zaqueo, “Ita nga aldaw, umayak idiyay balayyo,” kastanto met ti yaay ti sao kadakuada; ket masa-rakanto nga addaan met dagiti maipagarup a timmangkenen a managbasol iti puso a nalaka a mangrikna a kas iti puso ti maysa nga ubing gapu ta inted ni Cristo ti imatangna kadakuada. Adunto ti umay manipud iti kangisitan a biddut ken basol, ket alaendanto ti lugar dagidiyay naikkan kadagiti gundaway ngem saanda nga impateg. Maibilangdanto a pinili ti Dios ken napateg; ket inton umayen ni Cristo iti pagarianna, agtakderdanto a dumna iti tronona.

Ngem “kitaenyo ta dikay’ paayen ti agsasao.” Kinuna ni Jesus, “Awanto kadagiti naawis ti makaraman iti pangrabük.” Inwalinda ti awis, ket awan kadakuada ti maawisto manen. Iti panangiwalinda ken ni Cristo, pinatangken dagidi Hudio ti pusoda, ket inyawatda dagiti bagbagida iti pannakabalin ni Satanas, tapno saanen a mabalin nga awatenda pay ti parabuma. Kasta pay laeng ti mapasamak kadagitoy nga aldaw. No saan tayo nga ipateg ti ayat ti Dios, ket saan nga agbalin kadatayo nga agtaeng a prinsipio, tapno paluknengen ken parmekenna ti kararua, mapukawtayo met. Awanen ti dakdakkal ken sabali a panangiparangrang ti Dios iti ayatna ngem ti nalpasna nga inteden. No saan a parmeken ti ayat ni Jesus ti puso, awanen sabali a pakabalinantayo a madanon ken maawis.

[215]

Tunggal panagadiyo a dumngeng iti damag ti kaasi, pappapigsaenyo laeng ti bagiyo a di mamati. Tunggal kanito a saanyo nga ilukat ti ruangan ti pusoyo ken Cristo, agbalinkayo nga ad-adda a madi a dumngeng iti timek Daydiay nga agsasao. Pabpabassitenyo ti gundawayyo a sumungbat iti maudi a pakpakaasi ti kaasi ti Dios. Saan koma a maisurat a maipaay kadakayo a kas ti naisurat maipapan iti Israel idi ugma, “Nakitiponen ni Efraim kadagiti didios; isut’ baybay-anyo.” Oseas 4:17. Saanyo a palubosan a sangitanakayo ni Cristo a kas ti panagsangitna iti Jerusalem, a kunkunana, “Namin-ano aya a kinayatko nga urnongen dagiti annakmo, a kas ti panangurnong ti upa kadagiti piekna iti sirok dagiti pawisna, ngem nagmadika! Adtoy, napanawan ti balaymo a nabaybay-an.” Lucas 13:34, 35.

Agbibigatayo iti maysa a tiempo nga umaw-aweng ti maudi a damag ti kaasi, ti maudi nga awis, kadagiti annak dagiti tao. Umasidegen ti maudi a pannakatungpal ti bilin, “Rumuarka kadagiti

daldalan ken kadagiti inaladan.” Maitedto ti awis ni Cristo iti tunggal maysa a kararua. Kunkunaen dagiti babaonen, “Umaykayo; ta nais-agana aminen.” Agtartrabaho pay laeng dagiti anghel a nailangitan a makibinnulig kadagiti tattao. Idatdatag ti Espiritu Santo ti amin a mabalin a pangay-ayo tapno maawiskayo nga umay. Sipsiputan ni Cristo ti pagilasinan a tanda ti pannakailukat ti ruangan dayta a pusom tapno Isut’ sumrek. Agur-uray dagiti anghel a mangipan iti [216] damag a nasarakan manen ti sabali pay a managbasol. Agur-uray dagiti buyot ti langit, a sisasagana a mangkalbit kadagiti arpada, ken tapno kantaenda ti maysa a kanta ti panagragsak gapu ta in-awat manen ti sabali pay a kararua ti awis maipapan iti padaya ti [217] ebanghelio.

No Aramiden na Ngay Manen?

IMMAY ni Pedro ken ni Cristo agraman maysa a saludsod, “Mamin-anonto a pakawanek ni kabsatko no makabasol kaniak? agingga iti mamimpito? ” Mateo 18: 21. Rinukod dagiti rabbi ti pammakawan kadagiti tallo a basol. Iti panangipagarup ni Pedro a sursurotena ti pannursuro ni Cristo, pinadasna a pinagbalin daytoy a pito, mangipakita iti kinaan-anay. Ngem insuro ni Cristo a saantay’ koma a mauma a mamakawan. “Saan laeng a mamimpito,” kinunana, “no di ket mamimpito pulo a pito.” Bers. 22. Idin, impakitana ti pudno a batay ti maidiaya a pammakawan, ken ti peggad ti panangtaraken iti espiritu a saan a mamakawan. Iti maysa a pangngarig, sinaritana ti pannakikadua ti ari kadagiti agtuturay a mangimaton iti turayna. Adda iti ikut dagitoy nga agtuturay dagiti dadakkel a bilang ti kuarta a kukua ti pagilian. Idi usisaen ti ari no kasanot’ panangipakatda iti talek a naited kadakuada, naiyeg kenkuana ti maysa a tao a nakautang iti apona iti sangapulo ribu a talento. Awan mabalinna a pagbayad, ket kas ugali, imbilin ti ari nga isut’ mailako, agraman amin nga adda kenkuana, tapno makabayad. Ngem nagparintumeng daytoy a tao ket nagpakpakaasi, a kunkunana, “Anusannak kadi bassit ket bayadako amin kenka. Ket natignay ti kaasi daydi apo ti adipen, ket pinalubosanna ket pinakawanna pay daydi utangna. [218]

“Ngem rimuar daytoy met la nga adipen ket nasarakanna ti maysa a padana nga adipen, a nakautang kenkuana iti sangagasut a denario; ket tiniliwna, ket isut’ binekkelna, a kunkunana, Bayadam ti utangmo kaniak. Ket nagparintumeng ti padana nga adipen a nagpakpakaasi, a kunkunana, Anusannak kadi bassit, ket bayadako amin kenka. Ngem saanna nga impangag; no di ket napan ket isut’ pinaipisokna iti pagbaludan agingga a mabayadanna ti utangna. Idi nadamag dagidi padana nga adipen ti naaramid, nagladingitda ket napanda impulog iti apoda no ania ti napa- samak. Ket kalpasan ti panangpaayab daydi apoda kenkuana, kinunana, Adipen a dakes pinakawanko amin nga utangmo ta nagpakpakaasika kaniak: saan aya a rebbengmo met koma a kaasian ti padam nga adipen a kas

met ti panangngaasik kenka? Ket nakapungtot ti apona ket isut' inyawatna kadagiti mangsaplit agingga a mabayadanna amin nga inutangna kenkuana." Mateo 18:26-34.

Idatag daytoy a pangngarig dagiti sumagmamano a paset a mangbukel iti ladawan wenno kasasaad, ngem awan kaaspingna iti nae-spirituan a kaipapanan. Saan koma a maiyaw-awan ti imatang gapu kadakuada. Mailadawan ditoy ti sumagmamano a dadakkel a kinapudno, ket maiturong koma kadakuada ti imatangtayo.

Itakderan daydi pammakawan nga inted ti ari ti nadiosan a panakapakawan dagiti amin a basol. Intakderan ti ari ni Cristo, a gapu iti kaasina, pinakawanna ti utang daydi adipen. Adda ti tao iti babaen ti panangdusa ti linteg. Saanna a mabalina nga isalakan ti bagina, ket gapu itoy, immay ni Cristo ditoy lubong, a kinawe-sanna ti kinadiosna iti kinatao, ket intedna ti biagna, ti nalinteg nga agpaay iti nakillo. Intedna ti Bagina nga agpaay kadagiti bas-basoltayo, ket idiyana a siwawaya iti tunggal kararua ti pam-makawan a ginatangna babaen ti darana. "Adda kinamanagayat ken ni Jehova, ket adda Kenkuana ti nabuslon a pannubbot." Salmo 130:7.

[219] Adda ditoy ti batay a pangipakatantayo koma iti panangngaasi kadagiti padatayo a managbasol. "No kasta unay ti panagayat ti Dios kadatayo, rebhengtayo met ti agayan-ayat." "Inawatyo nga awan baybayadna," kunaen ni Cristo, "itedyo met nga awan baybayadna." 1 Juan 4:11; Mateo 10:8.

Iti pangngarig, idi nagpakpakaasi daydi nakautang iti panna-kaited ti anus, agraman ti kari, "Anusannak kadi iti bassit, ket bayadakto amin," nawaswas daydi dusa a naipatay kenkuana. Napakawan amin daydi utangna. Saan a nabayag ti panna-kaited kenkuana ti gundaway a mangtulad iti ulidan nga impakita ti apona idi isut' pinakawanna. Iti iruruarna, nasarakanna ti padana nga adipen a nakautang kenkuana iti bassit a bilang. Isut' napakawan iti sangapulo a ribu a talento, ket nakautang met kenkuana daydi padana nga adipen iti sangagasut a denario. Ngem daydi nakaipaayan ti kaasi, naigiddiat ti inaramidna iti padana nga adipen. Inaramid met ti nakautang kenkuana ti inaramidna iti umasping a pakpakaasi nga inaramatna iti ari, ngem nagduma ti banagda. Saanen a nangngaasi daydi napakawan a siwawaya. Saanna nga inaramat daydi naiparang kenkuana a kaasi iti padana nga adipen. Saanna nga impangag ti pakpakaasi nga aganus koma bassit. Daydi bassit nga

utang ti adda lattan iti panunotna. Sinapulna amin a pinagarupna a tumutop kenkuana, ket impatuloyna ti dusa nga umasping iti dusa a napakawan kenkuana.

Nagadu ketdin dagiti kakasta a mangipakpakita iti umasping nga espiritu. Idi agpakpakaasi daydi nakautang iti apona, awan napudno a pannakaamirisna iti kinadakkal ti utangna. Saanna a nabigbig ti kaawan gawayna. Ninamnamana nga ispallen ti bagbagina. “Anusannak bassit,” kinunana, “ket bayadako amin.” Kasta met nga adu dagiti mangnamnama a, gapu kadagiti bukodda nga aramid, maikaridanto iti parabur ti Dios. Saanda a mabigbig ti kaawan mabalbalinda. Saanda nga awaten ti parabur ti Dios a kas sagut nga awan baybayadna, no di ket padpadasenda a patakderen dagiti bagbagida iti bukodda a kinalinteg. Saan a naburak ken napagpakumbaba dagiti pusoda gapu iti basol, ket managibales ken saanda a nalaka a mamakawan kadagiti sabsabali. Kasla sangapulo a ribu a talento a maidilig iti sangagasut a denario dagiti basbasolda iti Dios a maidilig met iti basol ti kabsatda kadakuada; nupay kasta, dida pay la maitured ti mamakawan. [220]

Iti pangngarig, pinaayaban ti apo daydi adipen a saan a nangipakita iti asi, ket kinunana kenkuana, “Adipen a dakes, pinakawanko ti amin nga utangmo, gapu ta nagpakpakaasika kaniak; saan aya a rebbengmo met koma a kaasian ti padam nga adipen, a kas met ti panangngaasik kenka? Ket nagpungtot ni apona ket isut’ inyawatna kadagiti mangsaplit agingga a maba- yadanna amin ti inutangna kenkuana.” “Kastanto met,” kinuna ni Jesus, “ti aramiden ni Amak a nailangitan kadakayo, no diyo pakawanen iti pusoyo ni kabsatyo.” Mateo 18: 32-35. Iyad-adayu laeng daydiay agmadi a mamakawan ti namnamana iti bukodna a pannakapakawan.

Ngem saan koma a sabali ti pakaipakatan ti pannursuro daytoy a pangngarig. Saan a pabassiten ti panangpakawan ti Dios kadatayo ti rebbengtayo nga agtulnog Kenkuana. Kasta met a saan a pabassiten ti espiritu ti pammakawan ti nalinteg a pagrebbengan. Iti kararag nga insuro ni Cristo kadagiti adalanna, kinunana, “Pakawanem dagiti ut-utangmi, a kas met pammakawanmi kadagiti nakautang kadakami.” Mateo 6:12. Saanna a kayat a saoen ditoy a, tapno mapakawan dagiti basoltayo, saantayon a sapulen ti panakabayad dagiti pautangtayo. No saanda a makabayad, uray pay bunga daytoy ti saan a nainsiriban a panangiturong, saanda koma

[221]

a maipisok iti pagbaludan, wenna maparigat; ngem saan met nga isuro ti pangngarig ti panang- pabilegtayo iti kinasadut. Ibaga kadatayo ti sao ti Dios a saan koma a mangan daydiay dina kayat ti agrabaho. Saan a kiddawen ti sao ti Dios a taraknen ti managbannog a tao dagidiay nga awan ar-aramidenna. Kadagiti adu a tattao, adda pannakadadael ti tiempo ken kurang ti panangpadas wenna panagbannog, ket dagitoy ti mangyeg iti kinapanglaw ken panagkurang. No saan a maatur dagitoy a biddut dagiti naigamer kadakuada, agbanagto a kasla panangipisok kadagiti gameng iti bolsa a lussok. Nupay kasta. adda dagiti saan a maliklikan a kina panglaw, ket masapul nga ipakitatayo ti kinaasi ken pannakipagrikna kadagidiay a daksanggasat. Tamingentay' koma dagiti sabsabali a kas ti kayattayo koma a pannakataming no addatayo iti umasping a kasasaad.

Babaen ti Espiritu Santo, kunaen ni apostol Pablo: “No adda ngarud aniaman a pammagbaga a maipuon ken Cristo, no adda aniaman a pangliwliwa ti ayat, no adda aniaman a pannaki- kadmada iti Espiritu, no adda aniaman nga ayat ti puso ken panangngaasi, an-anayenyo ti rag-ok, nga agmaymaysa koma ti panggepyo, adda agmaymaysa nga ayatyo, maymaysa a panagti- timpuyog, ken agmaymaysa a nakem. Awan koma ti maaramid gapu iti suppiat wenna kinatangsit, no di ket mabuyogan koma iti kinapakumbaba, a padayawan koma ti tunggal maysa ti sabali a kas natantan-ok ngem isu. Saan koma a kitaen ti tunggal maysa kadakayo ti kukuana laeng, no di ket kitaen koma ti tunggal maysa ti kukua met dagiti sabsabali. Adda koma kadakayo daytov a nakem nea adda met idi ken Cristo Jesus.” Filipos 2:1-5.

Ngem saan koma a matagtagilag-an ti basol. Imbilin ti Apo a saantay' koma nga aramiden ti aniaman a dakes iti kabsattayo. Kunaenna, “No makabasol ni kabsatmo, babalawem.” Lucas 17:3. Masapul a managanan ti basol iti umisu a naganna, ken masapul nga isut' mailawlawag iti sango ti nakabasol.

Iti panagsurat ni Pablo ken ni Timoteo, iti babaen ti Espiritu Santo, kunaenna, “Umagawaka iti tiempona ken saanna a tiempo; tumubngarka, mangbabalawka, mamagbagaka a buyogen ti amin a panaganus ken ti panangisursuro.” Insuratna met ken ni Tito, “Ta adda adu a manangrribuk, managsao iti awan kapaypay-anna ken

manangallilaw. . . . gapuna a babalawem ida iti nainget tapno nasalun-atda iti pammati.” 2Tim. 4:2;Tito 1:10-13.

“Ket no makabasol kenka ni kabsatmo,” kinuna ni Cristo, “inka, ibaga kenkuana ti basolna a dakdakayo: no denggennaka, naalam ni kabsatmo. Ngem no dinaka denggen, mangikuyogka iti maysa wenno dua pay tapno gapu kadagiti dua wenno tallo a saksi, mapatalgedan ti amin a sasao: ket no dina denggen ida ipulongmo iti iglesia, ket no dina denggen ti iglesia, ibilangmo a Hentil ken agsingsingir iti buis.” Mateo 18:5-17. [222]

Isuro ti Apotayo a maurnos koma iti iglesia dagiti narikut a bambanag iti nagbabaetan dagiti Kristiano. Saan koma a maiparang dagitoy iti sangoanan dagiti saan nga agbuteng iti Dios. No nadangran ti maysa a Kristiano gapu iti maysa a kabsat, saan koma nga agpatulong daytoy kadagiti pangukoman ti turay. Surotenna koma ti pannursuro nga inted ni Cristo. Lugar a sapulenna ti bumales, padasenna koma nga isalakan ti kabsatna. Salaknibanto ti Dios ti pagimbagan dagiti agayat ken agbuteng Kenkuana, mabalintayo nga italek a sitalged dagiti parikuttayo Kenkuana agsipud ta nalinteg ti panangipatona.

Masansan unay a mauma ken mabannog ti maysa a nadangran no maulit-uliten ti pannakadangrana babaen ti maymaysa a tao, a maulit-ulit met a mangipudno iti basolna, ket panunotenna nga imdasen ti pan an gpaka wanna kadagiti immuna a daras. Ngem nalawag ti panangibaga ti Mangisalakan no kasano ti pannakilangentayo iti nakabiddut: “No nakabasol kenka ni kabsat mo, babalawem; ket no isut’ agbabawi, pakawanem.” Lucas 17:3. Saan mo nga ibilbilang a saan a maikari iti panagtalekmo. Kitaem met dayta bagim, “di la ket ta masulisogka met.” Gal. 6:1.

No makabiddut dagiti kakabsatmo, pakawanem ida. No umayda ken ipudnoda ti basolda, saanmo koma a kunkuna, Saan sa met nga umdas ti kinapakumbabada. Diak pagarupen a mariknada ti panangipudnoda. Adda’kadi kalintegam a mangukom kadakuada, a kasla mabasam ti pusoda? Kunaen ti sao ti Dios, “No isut’ agbabawi, pakawanem. Ket no mamimpito a makabasol kenka iti maysa nga aldaw, ket mamimpito met nga umay kenka a kunkunana, Agbabawiak: isuntot’ pakawanem.” Lucas 17:3,4. Ket saan laeng a mamimpito, no di ket mamimpito pulo a pito - kas ti kasansan ti panangpakawan ti Dios kenka.

[223]

Utangtayo amin a bambanag gapu iti awan baybayadna a parabur ti Dios. Ti parabur iti tulag ti nangilukat iti panna- kaibilangtayo nga annak. Parabur ti Mangisalakan ti namagbalin iti pannakasubbot-tayo, ti pannakayanaktayo a nabaliwan, ken ti pannakaitan-oktayo a makipagtawid ken Cristo. Palubosanyo a maiparangarang met daytoy a parabur kadagiti sabsabali.

Saanyo nga ikkan ti gundaway ti nakabiddut a mapukawan iti bileg. Saanyo a palubosan a sumrek iti pusoyo ti kinatangken ti puso a kasla puso ti maysa a Parisio ket sugatenna ti kabsatyoy. Awan koma ti tumaud a pananguyaw wenno panangumsi iti isip wenno pusoyo. Awan koma ti rumuar a pananguyaw iti timekyo. No adda isaoyo a bukodyo a sao, no alaenyo ti takder ti saan a panangibibiang, wenno di panangikaskaso, wenno ipakitayo ti panagatap wenno saan a panagtalek, mabalin a daytanto ti pakadadaelan ti maysa a kararua. Masapulna ti maysa a kabsat nga addaan puso a kas ti mannakipagrikna a puso ti Inauna a Kabsat nga agpaay iti sangkataoan. Ipariknayo kenkuana ti nairut a pannakidinnakulap ti mannakipagrikna nga ima, ket ipangngegyo kenkuana ti sao, Agkararagta. Itdento ti Dios kadakayo nga agpada ti maysa a nabaknang a kapadasan. Pagmaymaysaennatayo ti kararag iti tunggal maysa a kas met iti Dios. Iyeg ti kararag iti arpadtayo ni Jesus, ket itdenna iti nakapsut ken nariribuk a puso ti maysa a baro a pigsa a mangpamek iti lubong, iti lasag, ken iti diablo. Papanawen ti kararag dagiti iraraut ni Satanas.

Inton agbaw-ing ti maysa a tao manipud iti kinakapuy a nataoan tapno kitaenna ni Jesus, adda nadiosan a panagbalbaliw a maaramid iti kababalin. Agtrabaho ti Espiritu Santo iti puso tapno isut' aramidenna nga umasping iti ladawanna. Ikagumaanyo ngarud ti panangitan-ok ken ni Jesus. Maiturong koma dagiti mata wenno panagkita ti isip iti "Cordero ti Dios a mangikkat iti basol ti lubong." Juan 1:9. Ket idinto ta aramidenyo daytoy a trabaho, laglagipenyoy a "daydiay mamagbaw-ing iti maysa a managbasol manipud iti dalanna, isalakannanto ti maysa a kararua manipud iti patay, ket abbongannanto dagiti adu a salungasing." Santiago 5:20.

[224]

"Ngem no saanyo a pakawanen dagiti tattao kadagiti basolda, saannakayto met a pakawanen ni Amayo kadagiti basolyo." Mateo 6:15. Awan makabalin a mangpalinteg iti espiritu a saan a mamakawan. Ipakpakita daydiay awanan asi kadagiti sabsabali nga

isut' saan a nairanud iti mammakawan a parabur ni Cristo. Iti pammakawan ti Dios, maiyasideg ti puso ti nakabiddut iti arpad ti puso ti Agnanayon nga Ayat. Agayusto ti nadiosan a panangngaasi iti kararua ti managbasol, ket manipud met kenkuana, agayusto met dayta a panangngaasi kadagiti sabsabali. Makitanto kadagiti diay nairanud iti parabur ni Cristo ti kinadungngo ken kinaasi; nga imparangarang ni Cristo iti napateg a panagbiagna. Ngem "no saan nga ikutan ti maysa a tao ti Espiritu ni Cristo, isut' saan a maibilang a kukuana." Roma 8:9. Isut' naisina iti Dios ken maikari iti agnanayon a pannakaisina Kenkuana.

Agpayso a nalabit inawatna met ti pannakapakawan iti namin-san; ngem ipakita ti espirituna a di mamakawan nga iwalinna ti mamakawan nga ayat ti Dios. Insinana ti bagina iti Dios, ket addan iti kasasaad a kas idi sakbay pay ti panangawatna iti pammakawan. Naglikudannan ti panagbabawina, ket adda met la kenkuana dagiti basolna a kasla no saan pay a pulos nagbabawi.

Ngem masarakan iti panaggiddiat ti kinamanangngaasi ti Dios ken ti kinatangken ti puso ti tao ti maysa a dakkal a leksion; iti kinapudno a ti mammakawan a kaasi ti Dios ti pakarukodan ti pammakawantayo. "Saan aya a rebbengmo met koma a kaasian ti padam nga adipen a kas met ti panangngaasik kenka? "

Saantayo a mapakawan gapu ta mamakawantayo, no di ket kas ti pammakawantayo. Masarakan ti batay ti amin a pammakawan iti saan a kaikarian nga ayat ti Dios; ngem ipakpakitatayo no adda met la kadatayo dayta nga ayat babaen ti pannakilangentayo kadagiti sabsabali. Gapuna, kunaen ni Cristo, "Ta iti panangipato nga aramidenyo, kasta met ti pannakaipato; ket ti rukod a pangrukodyo isu met ti pakarukodanyonto." Mateo 7:2.

[225]

[226]

Nabalinanna nga Inaramid

MANGISURSURO idi ni Cristo, ket kas gagangay, adda met dagidi sabsabali, malaksid kadagidi adalanna, a nanglikmut Kenkuana. Imbagbagana kadagidi adalanna dagiti buya a pakipase-tandanton iti mabiit. Masapul nga ipablaakda iti adayu dagiti kinapudno nga intalekna kadakuada, ket maiyegdanto a maibusor kadagiti agtuturay ti lubong. Gapu Kenkuana, maidarumdanto iti sango dagiti pangukoman, ken iti sango dagiti agtuturay ken ar-ari. Impatalgedna kadakuada ti kinasirib nga awanto a pulos ti makadaer. Dagidi met laeng sasaona, a nangrribuk kadagidi nasikap a kabusoma, ti namaneknek iti pannakabalin ti agtaeng nga Espiritu nga inkarina kadagiti pasurotna

Ngem adda met dagidi nagtarigagay iti parabur ti langit tapno aramatenda nga agpaay kadagiti naimbubukodan a panggepda. Nabigbigda ti nakaskasdaaw a pannakabalin ni Cristo a nangidatag iti kinapudno iti nalawag a pannakaawat. Nangngegda ti inkarina kadagidi pasurotna maipapan iti kinasirib nga agsao iti sango dagiti agtuturay ken uk-ukom. Dina ngata maited dayta a pannakabalin nga agpaay iti naidagaan a pagimbaganda?

“Ket kinuna Kenkuana ti maysa kadagidi adu a tao: Mannursuro, kasaom kadi ni kabsatko, tapno ibingayannak iti tawid.” Lucas 12:13.

[227] Babaen ken ni Moises, inted ti Dios dagiti pagannurotan maipapan iti pannakaiyallatiw ti sanikua. Awaten ti inauna nga anak a lalaki ti mamindua a paset ti kukua ti ama, idinto ta agpapada ti awaten dagiti in-inaudi nga annak a lalaki. Pinagarup daytoy a tao nga isut’ inulbod ni kabsatna maipapan iti tawidna. Nasaaw ti peksana a manggun-od iti imbilangna a kalinteganna; ngem no bumallaet koma ni Cristo, mabalin a manamnama ti tarigagayna. Nangngegna idin dagidi makatignay a panagpakpakaasi ni Cristo, ken dagidi nasolemne a panang- tubngama kadagidi eskriba ken Parisio. No maisao koma dagiti kakasta a sao ti panagbilin ken ni kabsatna, nalabit dinanto padpadasen nga igawid ti rumbeng a bingay ti kabsatna.

Iti tengnga ti nasolemne a pannursuro ni Cristo, imparang daytoy a tao ti panagduyosna iti kinaimbubukodan. Nabalinna nga impateg ti kabaelan ti Apo a nalabit maaramatna nga agpaay kadagiti naidagaan a pagayatanna; ngem awan isasamay dagiti naespirituan a kinapudno iti isip ken pusona. Ti pannakagun-odna iti tawidna ti kangrunaan a linaon ti pusona. Agdama idi nga ilukat ni Jesus, ti Ari ti gloria, Isu a nabaknang, ngem gapu kadatayo, nagbalin a napanglaw, dagiti gameng ti nadiosan nga ayat kenkuana. Makipakpakaasi idi kenkuana ti Espiritu Santo tapno isu komat' agbalin nga agtawid iti tawid a "saan nga agrupsa, saan a natulawan, ken saan a mapukaw." 1 Pedro 1:4. Nakitana dagiti pakapnekan iti pannakabalina ni Cristo. Ita, naikkan iti gundaway a makisao itoy naindaklan a Mannursuro, tapno isawangna ti kangrunaan a tarigagay ti pusona. Ngem ad-adda met a naiturong dagiti matana iti daga. Saanna a makita ti balangat nga agbibitin iti ngatoen ti ulona. Kas ken ni Simon a sumasalamangka, ad-adda nga impategna ti sagut ti Dios a kas maysa a pamuspusan iti ibabaknangna.

Napardas ti yaasideg idin ti panaggibus ti mision ti Mangisalaklan ditoy daga. Bassit laengen a bulan ti mapalabas sananto maileppas ti immayna aramiden, ti pannakabangon ti pagarian ti paraburna. Nupay kasta, kayat idi ti kinaagum a pagbawingenna ni Jesus manipud iti trabahona, tapno ibanagna koma ti riri maipapan iti sangkadisso a daga. Ngem saan a kinayat ni Jesus ti paisiasi manipud iti trabahona. Simmungbat ket kinunana, "Asino ti nangikabil Kaniak a mangukom wenno mamagbingay kadakayo?"

[228]

Nabalin koma nga imbaga ni Jesus no ania ti umisu itoy a tao. Ammona idi no asino ti addaan iti kalintegan; ngem nagriri dagidi agkabsat gapu ta agpadpadada a naagum. Kayat nga ibaga idi ni Cristo, Saanko a trabaho ti mangurnos iti kastoy a riri. Sabali a panggep ti inayanna, tapno ikasabana ti ebanghelio, ken tapno mariing dagiti tattao kadagiti agnanayon a kinapudno.

Adda leksion a maadal itoy a pasamak nga agpaay kadagiti agtrabaho gapu iti naganna. Idi binaonna dagidi sangapulok ket dua, kinunana, "Ket no mapankayo, mangasabakayo a kunaenyo, Dimtingen ti pagarian ti langit. Agasanyo dagiti masakit, dalu-sanyo dagiti agkukutel, pagungarenyo dagiti natay, paruarenyo dagiti sairo; itedyo nga awan baybayadna ti inawatyo nga awan baybayadna." Mateo 10:7, 8. Saanda a trabaho ti mangurnos iti maipapan iti naidagan-

gaan a pakakumikoman dagiti tattao. Isut' trabahoda ti mangawis kadagiti tao a makikappia iti Dios. Adda itoy a trabahoda ti panakabalinda a mangbendision iti sangka- taoan. Ni laeng Cristo ti kakaisuna a pamuspusan nga agpaay kadagiti basbasol ken ladingit dagiti tao. Ti laeng ebanghelio ti parabuma ti kakaisuna a makaagas kadagiti kinadakes a mangilunod iti kagimongan. Nagtaud ti saan a kinalinteg dagiti nabaknang kadagiti napanglaw, ti gura dagiti napanglaw kadagiti nabaknang iti kinaimbubukodan, ket sala mapunas daytoy babaen ti panangituklok iti bagi ken biag ken ni Cristo. Is-isu laeng ti makaited iti baro a puso ti ayat iti lugar ti puso a naimbubukodan. Ikasaba koma dagiti adipen ni Cristo ti ebanghelio a mabuyogan iti Espiritu a naibaon manipud langit, ket agrabahoda koma a kas ti inaramidna idi nga agpaay iti pagimbagan dagiti tattao. Isunton ti pannakaiparangrang dagiti bungana, iti pannakabendision ken pannakaitag-ay ti sangkataoan, banag a saan a mabalin nga aramiden ti nataoan a pannakabalin.

[229]

Nakalbit ni Cristo ti ramut daydi pakariribukan daydi nagsaludsod Kenkuana, ken dagiti pay umas-asping a puon ti susik, idi kinunana, “Kitaenyo ket agaluadkayo iti amin a kinaagam; ta saan a mabukel ti biag ti maysa a tao iti kaadu dagiti bambanag a kupikopanna.

“Ket sinaritana ti maysa a pangngarig kadakuada, a kun-kunana, Nagbunga iti adu ti talon ti maysa a nabaknang; ket pinakinakemna a kunkunana, Anianto ti aramidek, ta awanen ti pagidulinak kadagiti apitko? Ket kinunana, Daytoyto ti aramidek; rakrakekto dagiti kamaligko ket bangonekto ida a dakdakkal; ket idulinkonto idia dagiti amin nga apit ken gamengko. Ket kunaekto iti kararuak, Kararua, adu dagiti gameng nga indulinmo a maisagana iti adu a tawen; aginanaka, manganka, uminumka, ken agragsakka. Ngem kinuna ti Dios kenkuana, Nakuneng, ita a rabii, masublian a madawat kenka ta kararuam; ket asinonto ti agtagikua kadagiti adda nga insaganam? Kastoy ti agurnong iti gameng a maisagana kenkuana, ket saan a nabaknang iti Dios.”

Babaen ti pangngarig ti nakuneng ken nabaknang a lalaki, impakita ni Cristo ti kinamaag dagidiay a mangaramid itoy a lubong nga isu ti amindan. Inawat daytoy a tao dagiti amin a banag nga aggapu iti Dios. Napalubosan ti init nga agsilnag iti dagana; agsipud ta agdisso dagiti sinamama nga agpada kadagiti nalinteg ken kadag-

iti nakillo. Agdisso met ti tudo ti langit kadagiti managdakdakes ken kadagiti naimbag. Pinalubosan ti Dios a rumangpaya dagiti mulmula, ken tapno mangyeg dagiti taltalon iti nabuslon nga apit. Mariribuk daydi nabaknang no ania ti aramidenna iti apitna. Napusek ken agliplippiasen dagiti agamangna, ket awanen ti pangidulinanna iti surok ti apitna. Saanna a pinampanunot ti maipapan iti Dios, Isu a naggapuan dagitoy a bendision. Saanna a nabigbig nga isut' inaramid ti Dios a kas agaywan kadagiti sanikuana, tapno matulonganna koma dagiti napanglaw. Adda kenkuana ti nagasat a gundaway nga agbalin a mangmangted limos iti biang ti Dios, ngem ti la bukodna a pagimbagan ti pinampanunotna.

[230]

Naiyeg iti imatang daytoy a nabaknang ti kasasaad dagiti napanglaw, dagiti ul-ulila, dagiti babbalo, dagiti agsagsagaba, ken dagiti masaksakit. Adda pay dagiti adu a disso a nabalinna koma a natulongan. Nalaka koma unay ti panangibingayna iti dadduma a paset ti kinabaknangna, ket adu koma a pagtaengan ti nasaranay manipud iti panagkurang. Adu met koma kadagiti lamo-lamo ti nakawesan, adu met koma a mabisin ti napakan. Kasta met nga adu koma ti naparagsak, adu a dawdawat maipapan iti tinapay ken pagan-anay ti nasungbatan, ket nagpangato koma sadi langit dagiti adu a kankanta ti panangidaydayaw. Nangngeg ti Apo ti kararag dagiti makasapul unay, ket babaen ti kinaimbagna, insaganaanna dagiti napanglaw. Adda nalabon a sagana nga agpaay iti kasapulan dagiti adu babaen kadagiti bendision a naited iti daydi nabaknang. Ngem nagintutulnganna ti ikkis dagiti makasapul unay, ket kinunana kadagidi adipenna, “Daytoy ti aramidekto: Rakrakekto dagiti kama-ligko, ketbangonekto ida a dakdakkal; ket idiaito ti pangidulinak kadagiti amin nga apitko ken sanikuak. Ket kunaekto iti kararuak, Kararua, adu dagiti indulinmo a gamgameng a maisagana iti adu a tawen; aginanaka, manganka, uminumka, ken agragsakka.” Lucas 12:18, 19.

Saan a nangatngato ti kalat daytoy a tao ngem iti kalat dagiti ayup a mapukaw. Nagbibig a kasla awan Dios iti biagna, awan langit, ken awan met biag a mapasungad; a kasla kukuana amin nga adda kenkuana, ket awan met ut-utangna iti Dios wenno iti padana a tao. Inladawan ti sumasalmo daytoy a tao idi insuratna, “Kinuna ti maag iti pusona, Awan Dios.” Salmo 14:1.

[231] Nagbiag ken nagplano daytoy a tao nga agpaay laeng iti bagina. Makitana nga adda nabuslon a sagana nga agpaay iti masakbayan; awan sabalin nga aramidenna no di ti panang- nanamna iti bunga dagiti bannogna. Imbilangna ti bagina a naparaburan a nangnangruna ngem kadagiti sabsabali a tattao, ken kasta met a kaikari-anna ti mapadayawan gapu iti kinasiribna a nangiturong iti kastoy a panagbunga. Isut' pinadavawan dagiti kailianna a kas maysa a tao a nasayaat ti panagpampanunotna ken narang-ay a makipagili. Gapu ta "idaydayawdaka dagiti tao no agaramidka iti imbag iti bagimmetlaeng." Salmo 49:18.

Ngem "ti kinasirib ti lubong isut' kinamaag iti Dios." 1 Cor. 3:19. Idinto ta paspasungaden ti nabaknang dagiti tawen a panagnam-ay ken panagragsakna, ar-aramiden met ti Apo dagiti maigiddiat a piano. Dimteng ti damagitooy saan a mat alek nga agay- wan, "Nakuneng, ita a rabii, masublian a madawat kenka ta kararuam." Adtoy ti maysa a panagsingir a saan a mabayadan iti kuarta. Awan pawayway a mabalin a gatangen ti kinabaknang nga indulinna. Iti apagkanito, nagbalinen nga awan pategna kenkuana daydi inur-umongna iti bayat ti panagbiagna. "Ket asinonto ngarud ti agtagikua kadagiti adda nga insaganam? " Umalis iti panangiturayna dagiti nalawa a taltalon ken dagiti napusek a ka- malig. "Agukkon iti kinabaknang ket saanna nga ammo no siasino ti mangakuyto kadakuada." Salmo 39:6.

Saanna a nagun-odan ti kakaisuna a napateg itan kenkuana. Iti panagbiagna a nagpaay met laeng iti bukodna a pagimbagan, inwalinna ti nadiosan nga ayat, a nagayus koma a nabuyogan iti kaasi kadagiti padana a tattao. Iti kasta, naglikudanna met ti biag. Ta ti Dios Isut' ayat, ket ti ayat isut' biag. Pinili daytoy a tao ti naidagaan nga ad-adda ngem ti naespirituan, ket masapul ngarud a mapukaw met a maikanunong iti naidagaan. "Kas kadagiti animal a mapukaw ti maysa a tao a mapadayawan ket saanna a maawatan." Salmo 49:20.

"Kastoy ti agurnong iti gamgameng a maisagana kenkuana iti masakbayan, ket saan a nabaknang iti Dios." Napudno daytoy a ladawan iti amin a tiempo. Mabalinyo ti agplano nga agpaay iti naim- bubukodan a kinaimbag, mabalinyo ti agurnong kadagiti gamga- meng, mabalinyo ti agbangon kadagiti balbalay a dadakkel ken nangangato, a kas ti inaramid dagidi taga Babilonia; ngem dikay'

mabalin ti agbangon iti nangato a pader, wenno natibker a ruangan a makabalin a manglapped iti yaay dagiti babaonen ni patay. Nagrambak ni ari Belsasar iti palasiona, ket dinaydayawna dagiti didiosen a balitok, ken pirak, ken gambang, ken landok, ken kayo, ken bato. Ngem insurat ti Ima ti di makita kadagidi pader dagidi balikas a nangipasimudaag iti pagtungpalan a dusa, ket nangngegan ti danapeg dagiti kabusor kadagiti ruangan ti palasio. “Iti dayta a rabii, napapatay ni Belsasar nga ari dagiti taga Caldea,” ket nagtugaw iti tronona ti maysa a gangannaet nga agturay. [232]

Ti panagbiag nga agpaay iti bagi isut’ patay. Isina ti kinaagum, ti panagtarigagay iti pagimbagan laeng ti bagi, ti kararua manipud iti biag. Espiritu ni Satanas ti agummong ken agukkon nga agpaay iti bagi. Espiritu ni Cristo ti agited, ti mangisakripisio iti bagi nga agpaay iti pagimbagan dagiti sabsabali. “Ket daytoy ti pammaneknek; nga inikkannatayo ti Dios iti biag nga agnanayon, ket adda daytoy a biag iti Anakna. Adda biag nga agnanayon ti siasinoman nga agikut iti Anak; ket awanan met iti biag ti asino man a saan a mangupikop iti Anak.” 1 Juan 5:11,12.

“Ket kinunana kadakuada: Kitaenyo ket agaluadkayo iti amin nga agum; ta ti biag ti tao saan nga adda iti kaadu dagiti gameng a kupkupikupanna.” Lucas 12:15. [233]

Naladaw a Panagbalbaliw

ITI PANGNGARIG ti nabaknang ken ni Lazaro, ipakita ni Cristo nga ikeddeng dagiti tao ti agnanayon a pagtungpalanda. Kabayatan ti naited a tiempo ti pannakasubok, maidiaya ti parabur ti Dios iti tunggal kararua. Ngem no busbosen dagiti tao ti gundawayda iti panangrenrennekda laeng iti bagida, isinsinada laeng dagiti bagida manipud iti biag nga agnanayon. Awanen ti maipalubos kadakuada a maikadua a gundaway. Gapu iti bukodda a panagpili, inaramidda ti maysa a yuyeng, a di mabalin a lasaten iti nagbaetanda iti Dios.

Ipabuya daytoy a pangngarig ti nagdumaan ti nabaknang a saanna nga inaramid ti Dios a sanggirna, ken ti napanglaw a nangaramid iti Dios a sanggima. Ipakita ni Cristo a dumteng ti tiempo a mabalinsuek ti kasasaad dagitoy dua a bunggoy ti tao. Maitan-okto iti maysa nga aldaw dagiti napanglaw iti sanikua itoy a lubong, ngem nagtalekda iti Dios ket naganusda iti panagsagaba, iti ngatoen dagiti adda ita kadagiti nangato a pagsaad a mabalin nga itden ti lubong, ngem saanda nga insuko ti biagda iti Dios.

[234] “Adda idi maysa a nabaknang,” kinuna ni Cristo, “a nagpagananay iti purpura ken lupot a napateg, ket nangan a sibubuslon iti inaldaw. Adda met maysa nga agpalpalama nga agnagan iti Lazaro, a napno kadagiti derder, ken nagsadag idi iti ruanganna, ket tinari-gagayanna ti mabussog kadagiti murkat nga agtinnag iti panganan daydi baknang.” Lucas 16: 19-21.

Saan a naibilang daytoy a baknang iti bunggoy daydi nakillo nga ukom, a saan a nangilemmeng iti dina panangikaskaso iti Dios wenno iti tao. Imbilangna ti bagina nga anak ni Abraham. Awan ranggas nga inaramidna iti daydi agpalpalama, kasta met a saanna a pinapanaw daytoy a kasla makarimon. No maliwliwa ti maysa a napanglaw ken makarimon a tao babaen ti pannakakitana kenkuana bayat ti iseserrekna iti ruanganna, pinalubosan ti nabaknang nga aramidenna dayta. Ngem adda naimbubukodan a saanna a panangig-inggina iti agsagsagaba a karrubana.

Awan pay laeng idi ti ospital a pakaagasan ken pakaay wanan dagiti masakit. Naiyeg dagidi masakit ken napanglaw iti imatang dagidiay a nangitalkan ti Dios iti kinabaknang, tapno umawatda koma iti tulong ken pannakipagrikna. Kasta idi ti naaramid iti daydi nabaknang ken ni Lazaro nga agpalpalama. Masapul unay idi ni Lazaro ti tulong; agsipud ta awananen iti gagayyem, pag-taengan, kuarta, ken taraon. Nupay kasta, napalubosan nga agbati iti kastoy a kasasaad iti inaldaw, idinto ta adda iti nabaknang nga agturay amin a kalikagumanna. Nagbiag nga agpaay laeng iti bagbagina daydi makabalin koma unay a mangted iti bang-ar kadagiti agsagsagaba a padana a parsua, a kas met ti araramiden dagiti tattao kadagitoy nga aldaw.

Adda iti asidegtayo dagidiay a mabisbisin, aglamolamo, ken awanan pagtaengan. Maipabaklay kadayo a kas nadagsen a basol ti panangbaybay-atayo kadagiti napanglaw ken agsagsagaba ket sungbatantayonto dagitoy iti maysa nga aldaw. Maibilang amin a kinaagum a kas panagrukbab kadagiti ladawan. Makarimon iti imatang ti Dios dagiti amin a naimbubukodan a panagpabpabus-oy ken panagbuslon.

Inaramid ti Dios daydi nabaknang nga agaywan kadagiti kukuana, ket pagrebbenganna a taripatoen dagiti kakasta ti kasasaadna. Naited idi ti bilin, “Ayatemto ni Jehova a Diosmo iti amin a pusom, ken iti amin a kararuam, ken iti amin a pigsam,” ken “ayatemto ti karrubam a kas iti bagim.” Deut. 6:5; Leb. 19:18. Maysa a Hudio daydi a baknang ket pagaam-mona daytoy a bilin ti Dios. Ngem nalipatanna a sungbatannanto ti pannakaaramat dagiti naitalek kenkuana a kinabaknang ken

kabaelan. Naited kenkuana a sibubuslon dagiti bendision ti Dios, ngem inaramatna dagitoy a naimbubukodan, tapno mapadayawan ti bagina, a saan ket di a ti Namarsua kenkuana. Kas ti kaadu ti kinabaknangna ti pagrebbenganna a mangaramat kadagitoy a sagut nga agpaay iti pannakaitag-ay ti sangkataoan. Daytoy ti bilin ti Dios, ngem saan a pinampanunot daytoy a baknang ti pagrebbenganna iti Dios. Nagipautang iti kuarta ket nagdawat iti anak ti kuarta nga impautangna; ngem awan met insublina nga anak dagiti impabulod kenkuana ti Dios. Adda kinasirib ken kabaelanna, ngem saanna a pinasayaat ida. Nalipatanna ti sungsungbatanna iti Dios ket binusbosna dagiti bilegna kadagiti ragragsak. Nagpaay amin dagiti

[235]

nanglikmut kenkuana, dagiti pagliwliwaanna, dagiti panagdayaw ken panangpatpatiray-ok dagiti gagayyemna, nga agpaay iti naimbubukodan a pagragsakanna. Kasta unay ti pannakairaremna iti pannakipulapol dagiti gagayyemna a napukawna payen ti amin a pan angpampanunotna iti pagrebbenganna a makitunos iti Dios iti aramid a kaasi a trabahona. Adda kenkuana ti gundaway a mangawat iti sao ti Dios, ken mangtungpal kadagiti pannursurona; ngem inibus dagiti gagayyem a pinilina ti panawenna a nalipatanna payen ti Dios ti kinaagnanayon.

Dimteng ti tiempo a naaramid ti panagbalbaliw iti kasasaad dagitoy dua a tattao. Nagsagaba nga inaldaw daydi tao a napanglaw, ngem inanusanna a siu-ulimek daydi a kasasaadna. Iti panaglabas ti tiempo, isut' natay ken naikali. Awan nagsangit wenno nangdung-aw kenkuana; ngem babaen ti kinaanusna iti panagsagaba, nagsaksi nga agpaay ken ni Cristo, naibturanna ti pannakasubok ti pammatina, ket idi matayen, isut' naiparang a kasla inawit dagiti anghel nga impasaklot ken ni Abraham.

[236] Itakderan ni Lazaro dagiti agsagsagaba a napanglaw, a mamati ken ni Cristo. Inton aguni ti tangguyob, ket mangngeg dagiti adda kadagiti tanem ti timek ni Cristo ken rumuarda, awatendanto ti gungguna; agsipud ta saan laeng a maysa a pagsasao ti pammatida iti Dios, no di ket maysa a kinaagpayso.

“Natay met daydi nabaknang ket naikali; ket manipud iti Hades, intag-avna dagiti matana, idinto ta matutuok, ket nakitana ni Abraham iti adayu, ken ni Lazaro iti saklotna. Ket nagikkis a kinunana, Ama Abraham, kaasiannak, ta ibaonmo ni Lazaro, ta babasaenna koma ti murdong ti tamudona iti danum ket palamiisanna toy dilak; ta addaak a matuokan itoy a darang.” Lucas 16:24.

Iti daytoy a pangngarig, sinabat ni Cristo dagiti tattao iti bukodda a pammati. Pinati dagiti adu nga adda puot dagiti natay nga agur-uray iti panagungar. Ammo idi ni Cristo dagitoy a pamanunotanda, ket tinubayna ti pangngarig tapno maitedna dagiti nasken a kinapudno babaen kadagitoy a pamanunotan. Impakitanaiti sango dagidi dumdungeg Kenkuana ti maysa a sarming tapno mabalinda a makita dagiti bagida itipudno apannakibagida iti Dios. Inaramatna ti nasaknap a kapanunotan a mangipaawat iti kayatna a maamoanda amin - nga awan tao a maipateg gapu kadagiti sanikuana; agsipudta agyan kenkuana dagiti amin a sanikua nga ikutanna a kas

impabulod kenkuana ti Dios. Ti saan nga umisu a pannakaaramat dagitoy a sagut ti mangisaad to kenkuana iti babaen ti kapanglawan ken kapalaloan iti panagsagaba a tao nga agayat iti Dios ken agtalek Kenkuana.

Tinarigagayan ni Cristo a maawatan koma dagidi dumdungeg Kenkuana a saan a mabalin a gun-oden ti tao ti pannakaisalakan ti kararua kalpasan ti ipapatay. “Anak,” kinuna ni Abraham, “laglagipem nga inawatmon dagiti nam-aymo idi panagbiagmo, kasta met nga inawat ni Lazaro dagiti rigrigat; ngem ita isut’ maliwliwa ditoy, ket matutuokka. Malaksid pay iti daytoy, adda nagbaetantayo a maysa a dakkell a yuyeng, iti kasta saan a mabalin nga umallatiw dagiti agtarigagay ditoy nga umay dita; kasta met a manipud dita, dikay’ makaallatiw ditoy.” Lucas 17:25, 26. Iti kasta, [237] impakita ni Cristo nga awan pannakabalin ti maikadua a pannakasubok. Daytoy laeng a biag wenno panawen it naited iti tao a pangisaganaanna iti maipaay iti agnanayon.

Saan a binaybay-an daydi nabaknang ti kapanunotanna nga isut’ maysa nga anak ni Abraham, ket gapu iti rigatna, naiparang nga isut’ umaw-awag kenkuana iti tulong. “Ama Abraham,” inkararagna, “kaasiannak.” Saan a nagkararag iti Dios, no di ket ken ni Abraham. Iti kasta impakitana nga insaadna ni Abraham iti ngatoen ti Dios, ken kasta met a nagsanggir iti pannakibagina ken ni Abraham iti panakaisalakanna. Inturong daydi mananakaw idia krus ti kararagna ken ni Cristo. “Laglagipennakto into no umayka iti pagariam,” kinunana. Lucas 23:42. Nadagdagusnga immay ti sungbat, Pudno, kunak kenka ita nga aldaw, bayat ti kaad-dak a naibitin iti krus, makiaddakanto Kaniak idia Paraiso. Ngem nagkararag daydi nabaknang ken ni Abraham, ket saan a naipalubos daydi dawatna. Ni laeng Cristo ti naitan-ok a kas “Prinsipe ken Mangisalakana, a mangted iti panagbabawi iti Israel, ken tipannakapakawan dagiti basbasol” “Awan sabali a pakaisalakanan.” Aramid 5:31; 4:12.

Pinalabas daydi baknang ti panagbiagna iti panangparparagsakna laeng iti bagina, ket naladaw a nakitana nga awan saganana nga agpaay iti agnanayon. Nabigbigna met laeng ti kinamaagna, ket lagipna dagidi kakabsatna, nga agtultuloy met a kas kenkuana a mangparparagsak laeng kadagiti bagbagida. Dinawatna daytoy ken ni Abraham. “Dawatek ngarud kenka, ama, nga ibaonmo ni Lazaro idia balay ni amak; ta adda pay laeng lima a kakabsatko;

[238] tapno ipaneknekna kadakuada, di la ket ta umayda met ditoy ayan ti tu- ok.” Ngem kinuna ni “Abraham kenkuana, Adda kadakuada ni Moises ken dagiti mammad to; denggenda koma ida. Ket kinunana, Saan ama Abraham; ngem no mapan koma kadakuada ti maysa nga aggapu kadagiti natay, agbabawidanto. Ngem kinuna ni Abraham kenkuana, No dida denggen ni Moises ken dagiti mammadto, didanto met mamati no adda maysa nga agungar kadagiti natay.” Lucas 17:27-31 Idi nagdawat daydi baknang iti mainayon a pammaneknek nga agpaay kadagidi kakabsatna, naibaga kenkuana a silalawag a no maited kadakuada daytoy a pammaneknek, saandanto a mamati. Adda pammabasol iti Dios itoy a sao a panagdawat. Kasla no sinao daydi nabaknang, No naan-anay koma ti ballaag a naited kaniak, saanak koma nga adda ditoy. Kas sungbat daytoy a dawatna, kinuna ni Abraham, Naited kadagiti kakabsatmo ti umdas a ballaag, ngem dida kinayat a kitaen; naidatag kadakuada ti kinapudno, ngem dida kinayat a denggen.

“No saanda a denggen ni Moises ken dagiti mammadto, didanto met mamati uray no adda agungar manipud kadagiti natay.” Napaneknekan a pudno dagitoy a sasao iti pakasaritaan ti Hudio a nasion. Daydi pannapakaungar ni Lazaro nga uppato nga aldaw a natayen, ti naudi ken mamalangat a datdatlag nga inaramid ni Cristo. Naited kadagidi Hudio daytoy nakaskasdaaw a pammaneknek iti kinadios ti Mangisalikan, ngem naglikudanda. Nagungar ni Lazaro manipud kadagiti natay, ket inyegna ti pammaneknek iti sangoda, ngem naglikudanda amin a pammaneknek, ket pinadasda pay a pinapatay.

Ti linteg ken dagiti mammadto ti tinudingan ti Dios nga aramanna iti pannakaisalakan dagiti tattao. Kinuna ni Cristo, Imdenganda koma dagitoy a pammaneknek. No saanda a denggen ti timek ti Dios babaen ti pannakaaramat ti saona, saandanto met nga ipangag ti pammaneknek ti maysa a nagungar manipud kadagiti natay.

Saanto a sapulen dagiti mangipangag ken ni Moises ken kadagiti mammadto ti dakdakkal a lawag ngem day diay in teden ti Dios; ngem no iwalin dagiti tao dayta a lawag, ket dida patgen dagiti naited kadakuada a gundaway, saandanto a dumngeg uray no umay ti maysa a nagungar kadagiti natay agraman maysa a damag. Saandanto latta a mamati uray pay adda daytoy a pammaneknek; agsipud ta mapatangken ti puso dagiti mangiwalin iti linteg ken kadagiti mam-

madto ket iti kasta iwalindanto amin a lawag. Nainsimboloan daydi panagsarita ni Abraham ken daydi sigud a nabaknang. Maadawtayo ti leksion a maikkan ti tunggal tao iti umdas a lawag tapno mabalinna a tungpalen dagiti pagrebbengan a naited kenkuana. Maitutop dagiti pagrebbengan ti maysa a tao kadagiti gundaway a maited kenkuana. Ited ti Dios ti umdas a lawag ken para bur tapno maaramidna ti trabaho a naited nga aramidenna. No saan a maaramid ti tao ti iparang ti bassit a lawag a kas pagrebbenganna, ipakitanto laeng ti dakdak- kel a lawag ti saan a kinamatalek ken ti panangbaybay-a a mangparang-ay kadagiti bendision a naited. “Ti mapagtalkan iti bassit, mapagtalkan met iti adu; ket ti nakillo iti bassit, nakillo met iti adu.” Lucas 16:10. Saanto a mamati dagiti madi a malawagan gapu ken ni Moises wenna kadagiti mammadto, ket sada dumawat iti maysa a nakaskasdaaw a datdatlag, uray pay maited ti tarigagayda.

[239]

Ipakita ti pangngarig ti nabaknang ken ni Lazaro no kasano ti pannakarukod ti kaikarian dagitoy dua a ragup ti tattao iti saan a makita a lubong. Saan a basol ti kinabaknang, no saan la ket a nakillo ti pannakagun-od dagita a kinabaknang. Saan a mapabasol ti nabaknang gapu iti kinabaknangna; ngem umay ti pammabasol kenkuana no mabusbos iti kinaimbubukodan ti naipaaywan kenkuana a kinabaknang. Nasaysayaat koma no umongenna ti kuartana babaen ti panangisaadna iti dayta iti sibay ti trono ti Dios babaen ti panangaramatna kenkuana nga agaramid iti imbag. Saanto a papanglawen ni patay ti maysa a tao a mangaramat iti tiempona nga agsapul kadagiti agnanayon a kinabaknang. Ngem awanto ti maikuyog ti maysa a tao iti kinabaknangna no inurnongna dayta a gameng nga agpaay laeng iti bagina. Pinanek- nekanna nga isut’ saan a mapagtalkan a managaywan. Bay at ti panagbiagna, ninanamna dagiti nasayaat a bambanag, ngem nalipatanna dagiti pagrebbenganna iti Dios. Nasaaw a nanggun-od iti nailangitan a gameng.

Naipakita kadayo ti nabaknang, nga aduan kadagiti gundaway, a kas maysa a tao a nabalinna koma a pinasayaat dagiti sagutna, tapno dumanon koma iti masakbayan dagiti ar-aramid- na, nga itugotda dagiti napasayaat ken naespirituan a gundaway. Isut’ panggep ti pannakasubbot, saan laeng a mangpunas kadagiti basbasol, no di ket ti pay pannakaisubli dagiti sagut a naespirituan a napukaw gapu iti pannakabalin ti basol. Saan a mabalin nga itugot ti kuarta iti sumaruno a biag; saan a masapul idiay; ngem maikuyogto dag-

[240]

iti naimbag nga aramid iti panagawis kadagiti kararua nga agpaay ken ni Cristo. Ngem dagidiay mangbusbos kadagiti sagut ti Dios iti naimbubukodan a pamayan nga agpaay laeng kadagiti bagbagida, ket baybay-anda dagiti padada a tao nga awan maitulongda kadakuada, ket awan ar-aramidenda a mang- parang-ay iti trabaho ti Dios ditoy lubong, ibabainda laeng ti Namarsua kadakuada. Maisurat ti panangtakaw iti Dios iti batog dagiti nagnaganda kadagiti libro sadi langit. Addaan daydi nabaknang kadagiti amin a bambanag a mabalin a gatangen ti kuarta, ngem saanna nga inikutan dagiti kinabaknang a namag- balin koma a nadalus ti kuentana iti Dios. Nagbibiyag a kasla kukuana amin nga adda kenkuana. Naliwayanna ti ayab ti Dios ken ti kasapulan dagiti agsagsagaba a napanglaw. Ngem kamau-diananna, dumteng ti ayab a dina mabalin a baybay-an. Babaen ti maysa a turay a dina mabalin a pagsukiran, maibilin kenkuana a pagtalawannan ti disso a saanen nga isu ti agaywan. Agbalinen daydi nabaknang a maysan a napanglaw. Saannan a mabalin nga ikawes ti kawes ti kinalinteg ni Cristo, a naabel kadagiti pagablan sadi langit. Nagbalinen a lamolamo daydi sigud a nakawesan kadagiti nabaknang a purpura, ken kasayaatan a lupot. Nagpating- gan ti pannakasubokna. Awan banag nga inyegna ditoy lubong, ket awan met ti mabalinna nga italaw nga ikuyog.

[241] Inwalin ni Cristo ti tabing, ket indatagna ti ladawan kadagidi papadi ken agtuturay, eskriba ken Parisio. Kumitakayo kenkuana, dakayo a nababaknang kadagiti nailubongan a bambanag, ngem saan a nabaknang kadagiti bambanag a maipapan iti Dios. Utobenyo daytoy a buya. Makarimon iti imatang ti Dios daydiay ibilang dagiti tattao a napateg ken natan-ok. Saludsoden ni Cristo, “Ania ti magungguna ti maysa a tao, no magun-odanna ti amin a lubong ket mapukawna met ti kararuana? wenno anianto ti ited ti maysa a tao a sukat ti kararuana? ” Marcos 8:36, 37.

Pannakaipakat ti Pangngarig iti Nasion a Hudio

Idi ited ni Cristo ti pangngarig daydi nabaknang ken ni Lazaro, adu kadagidi Hudio ti adda iti isu met la a kasasaad daydi nabaknang, nga ar-aramatenda dagiti kukua ti Dios nga agpaay kadagiti naimbubukodan a panangpabpabus-oy, ken ur-urayenda a denggen ti balikas, “Nakatikayo iti timbangan, ket nasarakan- kayo a nagku-

rang.” Daniel 5:27. Naparaburan daydi nabaknang kadagiti bendision a naidagaan ken naespirituan, ngem nagmadi a makibinnulig iti Dios iti pannakaaramat dagita a bendision. Kasta ti naaramid iti nasion a Hudio. Pinagbalin ti Apo dagidi Hudio nga agaywan iti nasantoan a kinapudno. Tinudinganna ida nga agaywan iti paraburna. Intedna kadakuada amin a gundaway a naidagaan ken naespirituan. Naited kadakuada dagiti naisang- sangayan a bilin maipapan iti pannakaasikaso dagiti kakabsatda a natnag iti kinadak-sanggasat, maipapan kadagiti gangganaet nga adda iti uneg dagiti ruanganda, ken dagiti napanglaw iti tengngada. Saan a masapul a sapulenda amin a bambanag nga agpaay a pagimbaganda, ngem masapul a laglagipenda dagiti napanglaw ket ibingayanda koma ida. Ket inkari ti Dios a bendisionanna ida a kas mayannatop kadagiti aramidda maipapan iti ayat ken kaasi. Ngem kas idi nabaknang, awan inaramidda a pangbang-ar iti naidagaan ken naespirituan a kasapulan dagiti agsagsagaba a tattao. Gapu iti pannakapunnoda iti kinatangsit, imbilangda dagiti bagbagida a kas pinili ken pinaraburan ti Dios; ngem dida met dinaydayaw ken nagserbian ti Dios. Nagsanggirda iti kinapudno nga isuda dagiti annak ni Abraham. “Dakami ti kaputotan ni Abraham,” kinunada a sipaparammag. Idi dumteng ti kinaagpay- soanna, naiparangarang nga insinada dagiti bagida iti Dios, ket nag- talek ken nagsanggirda ken ni Abraham a kasla no isut’ Dios.

[242]

Inil-iluw ni Cristo a paglawagen koma ti silaw kadagiti napasipngget nga is-isip dagidi tattao a Hudio. Kinunana kadakuada, “No annaknakayo ni Abraham, aramidenyo koma dagiti aramid ni Abraham. Ngem ita kayatdak a papatayen, daytoy tao a nangibaga kadakayo iti kinapudno, isu a nangngegko iti Dios. Saan nga inaramid ni Abraham daytoy.” Juan 8:33, 40.

Awan binigbig ni Cristo a kinaimbag gapu iti nagtaudan a kapuonan. Insuruna a napatpateg ti naespirituan a pannakaisilpo ngem ti nailasagan a pannakibagi. Inkalintegan dagidi Hudio a nagtaudda ken ni Abraham; ngem gapu iti saanda a panangaramid kadagiti aramid ni Abraham, pinaneknekanda a saanda nga isu dagiti pudno nga annakna. Dagiti laeng makapaneknek nga adda naespirituan a pannakaisilpoda ken ni Abraham, babaen ti panagtulnogda iti, imek ti Dios, ti maibilang a kas pudno a kaputotanna. Nupay naibilang

daydi agpalpalama kadagidi tattao nga inuy-uyawda, isut' binigbig ni Cristo a kas maysa kadagiti nasingedto nga annak ni Abraham.

Nupay isut' nalikmut kadagiti isu amin a kinanam-ay ti biag, bassit ti pannakaammo daydi baknang gapu ta insaadna ni Abraham iti saad koma ti Dios. No koman impategna dagidi natan-ok a gundawayna, ket pinalubosanna koma ti Espiritu ti Dios a nangsukog iti isip ken pusona, adda koma naigidgiddiat a nagsaadanna ken nagtungpalanna. Kasta met ti naaramid iti daydi nasion nga intakderanna. No impangagda koma daydi nadosan nga ayab, naigiddiat koma ti masakbayanda. Impakitada koma ti pudno ken naespirituan a pannakabigbig. Pinadakkel ken pinaadu koma ti Dios dagiti naited kadakuada a gundaway, tapno nagbalinda koma nga imdas a pakabendisionan ken pakalawagan ti isu amin a lubong. Ngem nakaadayuda unayen iti piano ti Dios ket nagbalin a dakes ti panagbiagda. Nasaawda a nangaramat kadagiti sagut a naited kadakuada a kas pagaywanen ti Dios, kas maiyataday iti kinapudno ken kinalinteg. Saanda nga imbilang ti kinaagnanayon kadagiti planoda, ket nagbanag ti saanda a kinamatalek iti pannakadadael ti sibubukel a nasion.

[243]

Ammo idi ni Cristo nga, inton madadael ti Jerusalem, malagipto dagidi Hudio daydi ballaag nga intedna. Ket dayta ti naaramid. Idi dumteng ti didigra iti Jerusalem, idi dumteng kadagidi tattao ti panagbisin ken panagsagaba a nadumaduma, nalagipda dagidi sinoa ni Cristo, ket naawatanda daydi pangnga- rigna. Inyegda met laeng dagitoy a panagsagaba kadagiti bag- bagida babaen ti panangliwayda a namagsilnag iti silaw nga inted ti Dios kadakuada nga agpaay iti sangalubongan.

Kadagiti Maud-udi nga Aldaw

Naipabuya dagiti manggibus a pasamak ti pakasaritaan ti lubong iti manggibus met a pakasaritaan ti biag ti tao a nabknang. Inkalin-tegan daydi baknang nga isut' anak ni Abraham, ngem isut' naisina ken ni Abraham babaen ti maysa a dakkell a yuyeng a di mabalina lasaten - maysa a kababalin a saan a nalinteg ti pannakapatan-ayna. Nagserbi ni Abraham iti Dios a tinungpalna a sipapammata ken situ-tulnog ti saona. Saan nga inkaskaso daydi baknang dagiti sapulen ti Dios ken ti kasapulan ti sangkataoan nga agsagsagaba. Maysa a

yuyeng ti kinasukir daydi dakkell a yuyeng a namagsina kadakuada ken ni Abraham. Kadagi- toy nga aldaw, adu dagiti mangsursurot iti isu met la a dalan. Nupay kamkamengda iti iglesia, saan anabal-baliwan ti panagbiagda. Mabalin a makipaspasetda iti serbisio ti iglesia, mabalin met nga ikankan- tada ti Salmo a “Kas panagal-al ti maysa ngaugsa kadagiti barbares- bes ti danum, kasta ti panagal-al toy kararuak kenka, 0 Dios.” Salmo 42:1. Ngem maysa a kinaulbod dayta. Saanda a nalininteg iti imatang ti Dios ngem iti karugitan a managbasol. Saan a mabalin nga agserbi iti Dios ti maysa a kararua nga agtarigagay kadagiti nailubongan a ragsak, ti maysa nga isip a napunno iti panagayat iti kina- parammag wenno kinapasindayaw. Kas iti nabaknang iti pangnga- rig, awan panagduyos dayta a tao a manggubat iti derrep ti lasag. Il-iliwenna ti panangrennekda iti gartem. Ad-adda a pilienna dagiti liklikmut ti basol. Isuntot’ matay akellaat abumaba iti tanem agra- man maysa a kababalin a nabukel kabayatan ti panagbiagna a naki- kadmada kadagiti babaonen ni Satan. Idiy tanem, awanen pan- nakabalinna nga agpili iti uray ania man, naimbag man wenno da- kes; agsipud ta iti kanito a matay ti tao, agpukaw metten dagiti pam- panunotna. Salmo 146:4;Ekkles. 9:5.6.

[244]

Inton riingen ti Dios dagiti natay, rumuardanto manipud iti tanem agraman isu met la a gartem ken kinarasuk ti rikna, dagidi isu met la a kayat ken saan a kayat, nga adda kadakuada idi addada pay laeng a sibibiag. Saan nga aramiden ti Dios ti maysa a datdatlag tapno balbaliwanna ti maysa a tao a dina kinayat ti pabalbaliwan idi isut’ naikkan kadagiti gundaway ken kadagiti amin a katulongan. Kabayatan ti panagbiagna, awan panagayatna kadagiti bambanag maipapan iti Dios, kasta met a saanna a nasarakan ti ragsakna iti panagserbina Kenkuana. Awan a naitunos ti kababalinna iti Dios, ket saanto a naragsak a maitipon iti nailangitan a kaamaan.

Kadagito toy nga aldaw, adda maysa a bungoy dagiti tattao a nalinteg iti imatangda met laeng. Saanda met a nabuklis, saanda met a mammartek, saanda met nga awanan pammati; ngem tarigagayanda ti agserbi laeng kadagiti bagbagida, a saan ket nga iti Dios. Awan ti Dios kadagiti pampanunotda; gapuna a maibilangda kadagiti saan a mamati. No mabalinda ngata ti sumrek kadagiti ruangan ti ciudad iti Dios, awanto met laeng ti kalinteganda iti kayo ti biag; agsipud ta idi naidatag kadakuada dagiti bilbilin ti Dios, agraman dagiti sapulenda

a panagserbi, sinungbatanda iti, Saan. Saanda a pulos nagserbi iti Dios ditoy; gapuna a saandanto met nga agserbi Kenkuana iti masak-bayan. Didanto mabalin ti agbiag iti imatangna, ket mariknadanto a nasaysayaat ti sabali a disso a saan la ketdi nga iti langit.

- Kayat a saoen ti panagsursuro ken ni Cristo ti panangawat iti parabuma, nga isu ti kababalinna. Ngem saanto a maitutop ken maikari a makipaset iti nadalus a panagdebosion sadi langit dagidiay a saan a mangipateg ken mangaramat kadagiti napateg a gundaway a naited kadakuada ditoy daga. Saan a nasukog dagiti kababalinda
- [245] a mayasping iti nadiosan a pagtuladan wenno ladawan. Babaen ti bukodda a panagliway ken panagbaybay-a, binukelda ti maysa a yuyeng nga awan a pulos ti makabalin a mangrangtay. Adda dakkel
- [246] a yuyeng iti nagbaetanda kadagiti dakes ken nalinteg.

Saan a Gapu iti Sasao

ADDA DUA nga annak ti maysa a tao; ketimmasideg ti ama iti immuna ket kinunana, Anak, inka agrabaho ita idiy kaubasan. Ket simmungbat daytoy ket kinunana, Diak kayat; ngem kal- pasanna, nagbabawi ket napan. Immay ti ama it maikadua ket kinunana met kenkuana ti kasta. Simmungbat daytoy ket kinunana, Wen, ama; ngem saan a napan. Asino kadagitoy dua ti nangaramid iti pagayatan ti amana? Kinunada Kenkuana, Ti immuna.” Mateo 21:28-31.

Iti sermonna idiy bantay, kinuna ni Cristo, “Saan a tunggal maysa nga agkuna Kaniak iti Apo, Apo, ti sumrek iti pagarian ti langit; no di ket daydiay mangaramid iti pagayatan ni Amak nga adda sadi langit.” Mateo 7:21. Saan nga adda iti panagsao ti pakasubokan ti kinapasnek no di ket kadagiti aramid. Saan a kuaen ni Cristo iti uray asino a tao, “Ania ti saoenyo nga ad-adda ngem dagiti sabsabali? ” no di ket, “Ania ti nakaiyad-addaan ti aramido ngem dagiti sabsabali? ” Mateo 5:47. Napno iti kaipapanan dagidi sinaona, “No ammoyo dagitoy a bambanag, naragsakkayo no aramidenyo ida.” Juan 13:17. Awan pateg dagiti sasao no saanda a mapakuyogan kadagiti tumutop nga aramid. Daytoy ti maisuro a leksion iti pangngarig dagiti dua nga annak a lallaki.

Naisao daytoy a pangngarig iti daydi maudi nga isasarungkar ni Cristo idiy Jerusalem sakbay daydi ipapatayna. Pinagtalawna idi dagidi aggatgang ken aglaklako idiy templo. Nagsao daydi timekna kadagiti pusoda a nabuyogan iti pannakabalin ti Dios. Gapu iti siddaaw ken butengda, tinulnogda daydi bilinna nga awanen ti pambar weno panagsukir.

[247]

Idi agpukawen daydi butengda, nasarakan dagidi nagsubli a papadi ken papanglakayen iti templo, nga ag-agasanen ni Cristo dagidi masaksakit ken agngangabit ken patay. Nangngesda dagidi timek ti ragsak ken kankanta ti panagdaydayaw. Idiy met laeng templo, iwaswasiwas dagidi ubbing, a naagasan kadagidi sakitda, dagidi sangsanga ti palma ket agkankantada kadagiti hosana iti Anak ni David. Ikankanta digidi ub-ubbing dagidi panangi- daydayawf iti

mannakabalin a Mangngagas. Ngem saan nga immanay dagitoy a nangep-ep iti gura ken imun dagidi papadi ken papanglakayen.

Iti sumuno nga aldaw, bayat ti panangisursuro ni Cristo idiai templo, immay Kenkuana dagidi panguloen a papadi ken papanglakayen dagidi umuli ket kinunada, “Ania a turay ti gapu nga aramidem dagitoy? ket asino ti nangted Kenka itoy a turay?” Mateo 21:23.

Saan a nailinged kadagidi papadi ken papanglakayen dagidi pakapnekan iti pannakabalin ni Cristo. Iti panangdalusna iti templo, nakitada ti turay ti langit a naggilap manipud iti rupana. Saan da a nabalin a sinaranget daydi pannakabalin a naipakuyog iti daydi panagsaona. Kasta met a sinungbatanna daydi saludsodda babaen kadagidi nakaskasdaaw a panangag-agasna. Impakitana ti pakapnekan ti turayna a saanda a nabalin a sinuppiat. Ngem saan a pakapnekan ti sapulenda. Ur-urayen dagidi papadi ken papanglakayen nga ipakdaar koma ni Jesus nga Isu daydi Mesias tapno mabalinda koma a kiloen dagiti saona ket riingenda ti igugura dagiti tao Kenkuana. Kinalikagumanda a dadaelan ti bileгна ken isapulda ti pannakapapatayna.

[248] Ammo idi ni Jesus a no saanda a mabigbig ti Dios Kenkuana, wenna makita kadagidi ar-aramidna dagiti pakapnekan iti na- diosan a kababalinna, saandanto a patien ti pammanekne kna nga Isu ti Cristo. Iti sungbatna, liniklikanna ti puon ti suppiat a ninamnamada a paruaren ket inturongna kadakuada ti pan- nakapabasol. “Imtuodek met kadakayo ti maysa a banag,” kinunana, “ket no masungbatanyo Kaniak, ibagakto met kadakayo no ania a pannakabalin ti pangaramidak kadagitoy a bambanag. Sadino ti naggapuan ti pammautisar ni Juan? mani- pud langit, wenna manipud kadagiti tao?”

Nagsiddaaw dagidi papadi ken agtuturay ket dida ammo ti isungbatda. “Ket pinampanunotda iti nakemda a kunkunada, No kunaentayo, Manipud langit, kunaennanto kadayo, Apay ngarud a dikay pinati? Ngem no kunaentayo, Manipud kadagiti tao, kabutengtayo met dagiti umili, gapu ta ibilangda amin a mammadto ni Juan. Ket simmungbatda ken ni Jesus a kinunada, Dikam maibaga. Kinuna met ni Jesus kadakuada, Uray siak, diak met ibaga kadakayo no ania a pannakabalin ti pangaramidak kadagitoy a bambanag.” Mateo 21:24-27.

“Dikam maibaga.” Ulbod dagitoy a sao. Ngem nakita dagidi papadi ti lugar a nagsaadanda, ket nagulbodda tapno malingdanda dagidi bagbagida. Immay ni Juan Bautista tapno paneknekanna Daydiay a pagduaduaanda ita ti pannakabalinna. Isu idi ti intudona a kunkunana, “Adtoy ti Cordero ti Dios a mangikkat iti basol ti lubong.” Juan 1:29. Isut’ binunyaganna idi, ket kalpasan daydi pannakabunyagna, bayat ti panagkarkararagni Cristo, naglukat dagiti langlangit ket immay kenkuana ti Espiritu ti Dios iti langa ti maysa a kalapati, idinto a nangngeg ti maysa a timek a naggapu sadi langit a kunkunana, “Daytoy ti Anakko a dungdung-ngoek, Isu a pakaay-ayoak unay.” Mateo 3:17.

Idi malagipda no kasanot’ panangulit ni Juan kadagidi padto maipapan iti Mesias, idi malagipda daydi buya iti pannakabunyag ni Jesus, saan a naitured dagidi papadi ken agtuturay a saoen a naggapu sadi langit ti pammautisar ni Juan. No binigbigda ni Juan a kas maysa a mammadto, a kas ti pammatida kenkuana, kasano ngarud ti panangilibakda iti daydi pammaneknekna a ni Jesus a taga Nazaret Isu ti Anak ti Dios? Kasta met a saanda a mabalin a saoen a naggapu kadagiti tao ti pammunyang ni Juan, gapu kadagidi umili, isuda a namati ken ni Juan a maysa mammadto. Gapuna a kinunada, “Dikam maibaga.” [249]

Idin ti panangited ni Cristo iti pangngarig daydi maysa nga ama nga addaan iti dua nga anak a lallaki. Idi napan daydi ama iti daydi inauna nga anak, a kunkunana, “Inka agrabaho idia kaubasan ita nga aldaw,” simmungbat a dagus daydi anak, “Diak kayat.” Dina kinayat ti nagtulnog no di ket sinangona dagiti naindaksan nga ar-aramid ken dakes a pannakibungbungoy. Ngem kalpasanna nagbabawi ket tinungpalna daydi ayab ni amana.

Napan daydi ama iti maikadua nga anak agraman isu met la a bilin, “Inka agrabaho ita nga aldaw idia kaubasak.” Simmungbat daydi anak ket kinunana, “Innak, ama,” ngem di met napan.

Iti daytoy a pangngarig, itakderan ti ama ti Dios, ket itakderan met ti kaubasan ti iglesia. Itakderan met dagidi dua nga anak dagiti dua a ragup dagiti tao. Itakderan daydi anak a nagmadi a mangtungpal iti bilin, a kinunana, “Diak kayat,” dagiti tattao nga agbibig iti nalawag a panagsalungasing, ket saanda a pulos nga impakita nga adda kinasantoda, ket dida kinayat ti agyan iti babaen ti sangol ti pannakaigawid ken kinatulnog nga ipaalagad ti linteg ti Dios. Ngem

adu kadagitoy ti nagbabawi iti kalpasanna, ket nagtulnogda iti ayab ti Dios. Idi dumteng kadakuada ti ebanghelio babaen ti damag ni Juan Bautista, “Agbabawikayo; ta dimtengen ti pagarian ti Dios,” nagbabawida ket impudnoda dagiti basbasolda. Mateo 3:2.

[250] Naiparangarang ti kababalin dagidi Parisio babaen iti daydi anak a nagkuna, “Innak, ama,” ngem di met napan. Kas iti daytoy nga anak, saan a nagbabawi dagidi pangpangulo a Hudio ket napnekdan iti bukodda a kinalinteg. Nagbalinen daydi relihion daydi nasion a Hudio a maysa laengen a pamarang. Idi naibunannag ti linteg idiyay bantay Sinai babaen ti timek ti Dios, inkari dagidi tattao ti panagtulnogda. Kinunada, “Inkami, apo,” ngem dida met napan. Idi immay ni Cristo a kas maysa a tao tapno idatagna iti sangoda dagiti prinsipio ti linteg, Isut’ naglikudanda. Inted ni Cristo kadagidi pangpangulo iti daydi a tiempo dagiti umdas a pammaneknek maipapan iti turay ken nadosan a pannakabalinna, ket uray no naawisda a mamati, saanda a kinayat nga awaten ti pammaneknek. Impakita ni Cristo kadakuada nga itultuloyda ti agsukir gapu ta awan kadakuada ti espiritu a mangiturong kadakuada nga agtulnog. Kinunana kadakuada, “Pinagbalinyo nga awan kapaypay-an ti linteg ti Dios gapu kadagiti ug-ugaliyo. .. Barengbareng ti panagdaydayawda Kaniak, agsipud ta isursuroda a kas doktrina ti bilin dagiti tao.” Mateo 15:6-9.

Adda iti daydi a bunggoy iti sango ni Cristo dagidi eskriba ken Parisio, papadi ken agtuturay, ket kalpasan ti panangitedna iti panggarig dagiti dua nga annak, inturong ni Cristo kadagidi agdengdenggeg Kenkuana daytoy a saludsod, “Asino kadagitoy a dua ti nangaramid iti pagayatan ti amana? ” Simmungbat dagidi Parisio a nalipatanda dagiti bagbagida, “Daydi immuna.” Sinaoda daytoy a saanda a nabigbig a binalikasda met laeng ti pannaka-ukomda. Idin insao ni Cristo kadakuada tipanangtubngar, “Pudno, kunak kadakayo, a mapan iti pagarian ti Dios dagiti agsingsingir iti buis ken dagiti balangkantis nga umun-una ngem dakayo. Ta immay ni Juan kadakayo iti dalan ti kinalinteg ket dikay’ namati kenkuana; ngem isut’ pinati dagiti agsingsingir iti buis ken dagiti balangkantis: ket idi makitayo dagitoy, saankayo a nagbabawi iti kalpasanna, tapno mamatikayo kome kenkuana.” Mateo 21:31,32.

Immay ni Juan Bautista a nangikasaba iti kinapudno, ket babaen ti panangasabana, naawis dagiti managbasol ket nabal- baliwanda.

Mapanto dagitoy iti pagarian ti langit nga umun-una ngem dagidiay a nangsarangget iti nasolemne a ballaag gapu iti bukodda a kinalinteg. Awan ammo dagidi agsingsingir iti buis ken dagidi balangkantis, ngem ammo idi dagitoy mamasirib ti dalan ti kinapudno. Nupay kasta, nagmadida a magnaiti dalan a mangiturong iti Paraiso ti Dios. Nagbalin kadakuada nga angot ni patay ti kinapudno a rebbengna koma a nagbalin kadakuada a banglo ti biag a maipaay .iti biag. [251] Inawat dagidi managbasol ti pannaka- bunyag kadagiti ima ni Juan Bautista; ngem managinsisingpet dagitoy a mannursuro. Nagbalin dagiti nasukir a pusoda a kas bangen iti panangawatda koma iti kinapudno. Sinuppiatda kadagiti bilbilin ti Dios.

Saan a kinuna ni Cristo kadakuada, Saankayo a makastrek iti pagarian ti langit; ngem impakitana kadakuada nga isuda met laeng ti namataud iti bangen a nanglapped kadakuada a sumrek. Si- lulukat pay laeng ti ruangan nga agpaay kadagitoy a pangpanguloa Hudio; naitanggaya pay laeng kadakuada ti awis. Inil-iliwni Cristo a makitana koma ida a mamati ken mabalbaliwan.

Pinalabas dagidi papadi ken papanglakayen ti Israel ti panagbiagda kadagidi ramit-ramit ti relihion, isuda nga imbilangda a nasantoan unay a saanda a rebbeng ti maisilpo kadagiti inaldaw a trabaho. Gapuna a naibilang dagidi panagbiagda a sibubukel a narelihionan. Ngem inaramidda dagidi ramit-ramit ti relihion tapno makita ida dagiti tattao, tapno isuda koma ti maibilang a nasingpet ken nasantoan. Idinto ta nagpinarangda a managtulnog, dida kinayat ti agtulnog iti Dios. Saanda a managtungpal a kas mayannurot iti kinapudno nga insursuroda.

Imbunannag ni Cristo a maysa ni Juan Bautista kadagidi kadadaklan a mammadto, ket impakitana kadagidi dumdumngeg Kenkuana nga adda kadakuada dagiti umdas a pammaneknek a ni Juan isut' babaonen ti Dios. Nabuyogan iti pannakabalin dagidi sasao ti mangaskasaba idia let-ang. Intedna a situred ti damagna, a tinubngarna dagiti basol dagidi papadi ken agtuturay, ket inkalik-agumna kadakuada dagiti ar-aramid ti pagarian ti langit. Intudona kadakuada ti naimbasolan a saanda a panangi- kaskaso iti kinaturay ti Amada, babaen ti panagadida a manga- ramid iti trabaho a naituding kadakuada nga aramiden. Saanna nga inikkan ti pagpambar ti basol, ket adu dagidi nagbaw-ing manipud iti kinakillo.

[252] No napudno koma ti panagpammati dagidi pangpangulo a Hudio, inawatda koma daydi pammaneknek ni Juan ket inawatda met ni Jesus a kas Mesias. Ngem saanda nga impakita dagiti bunga ti panagbabawi ken kinalinteg. Umun-una a sumrek dagidi inuyuyawda ngem isuda iti pagarian ti Dios.

Iti pangngarig, pinagparang daydi anak a nagkuna iti “Innak, ama,” ti bagina a kas matalek ken natulnog; ngem pinaneknekan ti panawen a saan a pudno daydi panagpinarangna. Awan napudno a panagayatna ken ni amana. Kasta met a pinagtangsit ken pinagpasindayaw dagidi Parisio ti kinasantoda, ngem idi masubok dayta a kinasanto, nasarakan a nagkurang. No pagim- baganda, inaramidda a nainget dagiti sapulen ti linteg; ngem inton masapul kadakuada ti panagtulnog, aramidenda dagiti naduma- duma a pambar babaen kadagiti kinasikap, tapno iwalinda dagiti al-alagaden ti Dios. Maipapan kadakuada, kinuna ni Cristo, “Dikay’ tuladen dagiti aramid; ta agsaoda ngem dida met agaramid.” Mateo 23:3. Awan napudno a panagayatda iti Dios ken iti tao. Inayaban ida ti Dios a makipagtrabaho kenkuana iti pannakabendision ti lubong; ngem idinto ta nagparangda a kasla inawatda dayta nga ayab, iti pudno a panagaramid, dida kinayat ti nagtulnog. Nagtalekda iti bagida ket pinagpasindayawda dagiti kinaimbagda; ngem naglikudanda dagiti bilbilin ti Dios. Dida kinayat nga aramiden ti trabaho nga intuding ti Dios kadakuada nga aramidenda koma, ket gapu iti salungasingda, dandani idin isina ti Dios ti Bagina iti nasukir a nasion.

Saan a pudno a kinalinteg ti bukod a kinalinteg, ket mabatinto nga agsagaba iti pannakaallilaw dagidiay a kumpet iti daytoy a kita ti kinalinteg. Adu dagiti agkuna a tungtungpalenda dagiti bilbilin ti Dios, ngem awan met ti ayat ti Dios kadagiti pusoda nga agayus koma a mapan kadagiti sabsabali. Ayaban ni Cristo ida a makitim-puyog kenkuana iti trabahona iti pannaka- isalakan ti lubong, ngem mapnekda nga agkuna laengen, “Innak, apo.” Saanda met a mapan. Saanda a makibinnulig kadagidiay a mangar-aramid iti trabaho ti Dios. Nasadutda. Kas iti daydi anak a saan a matalek, ikarida dagiti naulbod a karkari iti Dios. Iti panangawatda iti nasolemne a tulag [253] ti iglesia, inkarida dagiti bagbagida a mangawat ken mangtulnog iti sao ti Dios, tapno iyawatda dagiti bagbagida iti trabaho ti Dios, ngem dida met arami- den daytoy. Pagparparangen da nga isuda dagiti annak ti Dios, ngem iti panagbiag ken kababalin, ilibakda met

daytoy a panagbagi. Saan- da nga isuko ti pakinakemda iti Dios. Agbibbiagda iti kinaulbod.

Agparangda a mangtungtungpal iti kari ti kinatulnog no awan mairaman a panagsakripisio; ngem inton masapul ti pananglikud iti bagi ken panagsakripisio, inton makitada ti krus a masapul a maibak-lay, agsanudda. Iti kasta marunot ti pammatida iti pagrebbenganda, ket agbalinen nga ugalida ti panangsalungasingda kadagiti bilbilin ti Dios. Mabalin a denggen ti lapayag ti sao ti Dios, ngem pim-manawen daydi bileg ti naespirituan a panagilasin. Timmangkenen ti puso, ket nasiniten a nagpiglat ti konsensia.

Saanyo a pagarupen a gapu ta saanyo nga iparang ti panangbuso-ryo ken ni Cristo, nga agserserbikayon Kenkuana. A1-allilawentayo laeng dagiti bagbagitayo. Babaen ti panangi- gawiditayo kadagiti inted ti Dios kadatayo nga aramaten iti panagserbi Kenkuana, panawen man wenno sanikua, wenno uray ania a naitalek a sagut, bumusbusortayo Kenkuana.

Aramaten ni Satanas ti kinasadut dagiti agparparang a Kristiano a mangpapigsa kadagiti buyotna ket awisenna dagiti kararua a makikadua kenkuana. Adu dagiti mangipagarup nga, uray awan ar-aramidenda a trabaho nga agpaay ken ni Cristo, addada pay laeng iti bangir a yanna. Tultulongan dagitoy ti kabusor a makagun-od kadagiti pagimbaganna. Babaen ti saanda a panagbalin a nagaget a makipagtrabaho iti Mannursuro, babaen ti panangpanawda kadagiti pagrebbenganda a saan a naaramid ken sasao a saan a naibalikas, pinalubosanda ni Satanas a mangituray kadagiti karkararua a nabalina koma a naawis nga agpaay ken ni Cristo.

Saantayto a pulos maisalakan babaen ti kinasadut ken kaawan ti ar-aramiden. Awan ti masasao a nabalbaliwan a tao nga agbibbiag nga awan itultulong wenno ar-aramidenna. Saan a mabalin nga agpapaanudtayo nga agturong sadi langit. Awanto ti sumrek idia [254] a mannaturrog. No saantayo nga ikagumaan ti sumrek iti pagarian, no saantayo a sapulen a sipapasnek ti panangsursurotayo no ania dagiti al-alagaden dagiti lintegna, saantayto a maikari ken maitutop a makipaset kenkuana. Saanto met a makitunos Kenkuana idia langit dagiti saan a makitunos Kenkuana ditoy daga. Saan a pulos natalged ti panangala kadakuada idia langit.

Ad-adu ti panangnamnama nga agpaay kadagiti agsingsingir iti buis ngem kadagiti makaammo iti sao ti Dios ngem dida met kayat

a tungpalen. Madanaganto ti maysa a tao a makakita iti bagina a kas maysa a managbasol, nga awan pangabbongna iti basolna, ken ammona a daddadaelenna ti kararua, ti bagi, ken ti espirituna iti sango ti Dios, di la ket ta agnanayonen a naisina iti pagarian ti langit. Mabigbigna ti masaksakit a kasasaadna, ket sapulenna ti panangagas kenkuana ti naindaklan a Mangngagas a nagkuna, “Saankonto a pagtalawen ti siasinoman nga umay Kaniak.” Juan 6:37. Mabalin nga aramaten ti Apo dagitoy a kararua a kas makipagtrabaho iti kaubasanna.

Saan a pinabasol ni Cristo daydi anak a nagmadi idi damo nga agtulnog iti bilin ni amana; ken kasta met a saan na a pinadayawan. Awan kaikarian dagiti tao a tumulad iti immuna inga anak iti panagmadida nga agtulnog. Saan a maibilang a nasayaat a kababalin ti kinapudnoda maipapan itoy a banag. No mapasanto daytoy a kababalin babaen ti kinapudno ken kinasanto, aramidennanto dagiti tao a natured a mangsaksi ken ni Cristo; ngem no isut’ aramaten ti manabasol, isut’ makalais ken nakarit, ket kaasping ti panagtabbaaw. Saan a basbassit ti basol ti maysa a tao gapu ta saan a managinsis-ingpet. Inton dimanon iti puso ti panagpakpakaasi ti Espiritu Santo, adda ti kakaisuna a tal- gedtayo iti panangipangagtayo Kenkuana a di agtaktak. Inton umay ti ayab, “Inka agtrabaho ita idia kaubasak,” saanyo a paayen dayta nga awis. “Ita nga aldaw, no mangngegyo ti timekna, saanyo a pa- tan gkenen dagiti pusoyo.” Hebreo 4:7. Saan a natalged ti mangtak- tak iii panagtulnog. Mabalin a saanyon a mapidua a manggeg ti kasta nga awis.

[255]

Awan koma ti mangipagarup a nalaka laeng nga idisso ti maysa a basol a matartaraken iti sumagmamano a tiempo inton madamdama. Saan a maaramid daytoy. Pakapuyen ti tunggal basol a matartaraken ti kababalin ket papigsaenna dayta nga ugali; ket agbanag daytoy iti panagdakes ti bagi, ti isip, ken ti namoralan a kababalin. Mabalinyo ti agbabawi gapu iti biddut a naaramidyo, ket sayo iturong dagiti sakayo iti nalinteg a dalan; ngem gapu iti pannakasukog ti isipyo ken ti pannakairuamyoy iti kinadakes, narigatyonton a mapaggidiat ti nalinteg ken ti nakillo. Babaen kadagiti nabukel a dakes nga ugali, rautennakayto ni Satanas a masansan.

Iti bilin, “Inka agtrabaho ita idia kaubasak,” maiyeg ti pannakasubok ti kinapasnek iti tunggal kararua. Addanto met la ngata aramid a kas met kadagiti sasao? Aramatento met la ngata daydiay

maayaban dagiti amin nga ammona, nga agrabaho a simamatalek nga agpaay iti Akinkukua iti kaubasan?

Isuronatayo ni apostol Pedro maipapan iti piano ti masapul a panagtrabahotayo. “Umadu koma kadakayo ti parabur ken talna,” kunana, “babaen ti pannakaammo iti Dios ken ni Jesus nga Apotayo, kas mayannatup iti panangited ti nadiosan a pannakabalinna kadatayo kadagiti amin a bambanag a maipaay iti biag ken kinasingpet, gapu iti pannakaammo Kenkuana a nangayab kadatayo babaen iti dayag ken pannakabalinna met laeng; gapu kadagitoy, naited kadatayo dagiti napateg ken dadakkel unay a karkari tapno gapu kadakuada, agbalinkayo a mairaman iti kinadios a nalisianyoy ti panagrupsa nga adda ditoy lubong gapu iti derrep.

“Ket gapu itoy met, aramatenyoy ti amin a kinaregtayoy ket iti pammatiyo, inayonyoy ti kinasingpet; ket iti kinasingpet, ti kinasirib; ket iti sirib, inayonyoy ti panagparbeng; ket iti panag- parbeng, ti anus; ket iti anus, ti panagbuteng iti Dios; ket iti panagbuteng iti Dios, ti ayat a nainkakabsatan; ket iti ayat a nainkakabsatan, ti ayat kadagiti isu amin.” 2 Pedro 1:2*7.

No parang-ayenyoy a simamatalek ti kaubasan ti kararuayoy, aramidennakaytoy ti Dios a makipagtrabaho Kenkuana. Ket addanto trabahoy nga aramidenyoy a saan laeng nga agpaay iti bagiyo, no di pay met agpaay kadagiti sabsabali. Iti panangiparangna iti iglesia a kas kaubasan, saan nga isuro ni Cristo nga iturongtayoy lattan dagiti pannakipagrikna ken kadagiti padatayoy a kam- kameng. Masapul a mapalawa ti kaubasan ti Apo. Kayatna a mapalawa daytoy iti isu amin a paset toy daga. Idinto ta awatentayoy dagiti pannursuro ken parabur ti Dios, iparanudtayoy met koma kadagiti sabsabali ti maysa a pannakaammo maipapan iti pannakatagibi dagiti napateg a mula. Iti kasta mabalinta- yontoy nga ipalawa ti kaubasan ti Apo. Sipsiputan ti Dios ti pakapnekan kadagiti pammati, ayat, ken kinaanustayoy. Kitkita- enna no ar-aramatentayoy met laeng dagiti amin a naespirituan a gundaway iti panagbalintayoy a nalaing a makipagtrabahoy iti kaubasanna ditoy daga, tapno mabalintayontoy ti sumrek iti Paraisoy ti Dios, daydi Eden a pagtaengan a nakapapanawanda Adan ken ni Eva gapu iti panagsalungasing.

Agtakder ti Dios a kas Ama kadagiti tattaona, ket adda kalinteganna a kas ama iti matalek a panagserbitayoy. Utobenyoy ti panagbiag ni Cristo. Agtakder a kas uloy ti sangkataoan, agserserbi iti Amana,

[256]

Isut' ulidan ken pagtuladan dagiti amin nga annakna. Sapulen ti Dios kadagitoy nga aldaw daydi kinatulnog nga impakita ni Cristo. Nagserbi ken ni Amana a nabuyogan iti ayat ken kinatudio ken siwawaya. "Pagragsakak nga aramiden ti pagayatam, O Diosko," kinunana; "Wen, adda ti lintegmo ditoy pusok." Salmo 40:8. Awan sakripisio nga imbilang ni Cristo a dakkel unay, awan panagbannog a narigat unay, tapno maara- midna ti trabaho nga immayna aramiden. Idi agtawen iti sangapulo ket dua kinunana, "Dika'y kadi ammo a masapul a sangoek ti trabaho ni Amak?" Lucas 2:49. Nangngegna idin ti ayab, ket inawatna ti trabaho. "Taraonko," kinunana, "ti panangaramidko iti pagayatan Daydiay nangibaon kaniak, ken tapno leppasek ti aramidna." Juan 4:34.

[257] Kasta ti panagserbitayo iti Dios. Isut' agserserbi daydiay agtignay a mabuyogan iti kangatoan a rukod ti kinatulnog. Masapul a paneknekan amin dagiti agbalin nga annak a lallaki ken babbai ti Dios nga isudat' makipagtrabaho iti Dios ken ni Cristo ken kadagiti nailangitan nga anghel. Daytoy ti pakasubokan ti tunggal kararua. Kunaen ti Apo maipapan kadagiti agserbi Kenkuana a simamatalek, "Kukuakto ida ... iti daydiay nga aldaw inton, tiptiponek dagiti alahasko; ket igagakto ida a kas ti panangigaga ti maysa nga ama iti anakna nga agserserbi kenkuana." Mal. 3:17.

Iti panangisagana ti Dios kadagiti nakaskasdaaw nga aramidna, isut' dakkel a panggepna ti panangpadasna kadagiti tao, tapno ikkana ida ti gundaway a mangparang-ay iti kababalin. Kasta ti panangpane kne kna no natulnogda met laeng wenno saan kadagiti bilbilinna. Saantayo a mabalina a gatangen ti ayat ti Dios babaen kadagiti naimbag nga ar-aramid, ngem ipakitada nga ikutantayo dayta nga ayat. No isukotayo ti pakinakemtayo iti Dios, saantayo nga agrabaho tapno teggedentayo ti ayat ti Dios. Kas maysa a sagut nga awan baybayadna, awatentayto dayta nga ayat iti kararua, ket gapu iti ayattayo kenkuana, pakaragsakantayto ti mangtulnog kadagiti bilbilinna.

Adda laeng dudua a ragup dagiti tao kadagitoy nga aldaw, ket duduantoy laeng ti ragup a mabigbig iti Panangukom - dagidiay a mangsalungasing iti linteg ti Dios ken dagidiay a mangtungpal kenkuana Ited ni Cristo ti pannubok a mangpaneknek iti kinapudnontayo wenno ti kinamanangliliputtayo. "No aya- tendak," kunaenna, "salimetmetanyo dagiti bilbilinko. . . Daydiay addaan kadagiti

bilbilinko, ket salimetmetanna ida, isu dayta met laeng ti agayat Kaniak. Ket ayatento met ni Amak daydiay agayat Kaniak, ket iparangkonto ti Bagik kenkuana. .. Ti saan nga agayat Kaniak saanna met a salimetmetan dagiti sasaok; ket saanko a kukua ti sao a mangngegyo, no di ket kukua ti Ama a nangibaon Kaniak.” “No salimetmetanyo dagiti bilbilinko, agtaengkayto iti ayatko; a kas met ti panangsalimetmetko kadagiti bilbilin ni Amak ket agtaengak iti ayatna.” Jüan 14:15-24; 15:10.

[258]

Naaddaan ti Gundaway Dagiti Katalunan

Daydi Nasion a Hudio

NAISURO iti pangngarig dagiti dua nga annak daydi pangngarig maipapan iti kaubasan. Iti immuna, indatag ni Cristo kadagiti Hudio a mannursuro ti kinanasken ti kinatulnog. Iti maikadua, intudona dagiti nabaknang a bendision a naited iti Israël, ket kadagito, impakitana ti kalintegangan ti Dios iti kinatulnogda. Indatagna iti sangoda ti dayag ti panggep ti Dios, a nabalinda koma a tinungpal babaen ti kinatulnogda. Inwaknitna ti tabing manipud iti masakbayan ket impakitana no kasano ti panangiwalin ti sibubukel a nasion kadagiti bendisionna babaen ti pannakasaawda a nangtungpal iti panggepna ket daytoy ti nangted iti pannakadadael met laeng iti nasion.

“Adda idi maysa a tao nga ama ti sangakabbalayan,” kinuna ni Cristo, “a nagmula iti kaubasan, ket linikmutna iti alad, ket nangkali kenkuana iti pagpespesan ti ubas, ket nangbangon iti maysa a pagbantayan, sana inted a paupaan kadagiti agtaltalon, ket sa napan iti adayu a daga.” Mateo 21:33.

Inted ni mammadto nga Isaias ti ladawan daytoy a kaubasan: “Agkantaak a maipaay ken ni ay-ayatek unay iti maysa a kanta ti ay-ayatek maipapan iti kaubasanna. Adda maysa a kaubasan ti ay-ayatek iti maysa a nabunga a turod; Linikmutna iti bakud ket inikkatna dagiti batona, ket minulaanna iti napili nga ubas, ken namatakder iti maysa a pagbantayan iti tengngana, ket nangtaga met iti pagpespesan ti ubas idia; ket inurayna nga agpataud koma kadagiti ubas.” Isaias 5:1,2.

[259]

Pumili ti agtaltalon iti maysa a disso ti daga idia; let-ang; aladanna, dalusanna, ket sukayenna, ket mulaanna kadagiti napili nga

ubas, nga ur-urayenna a mangted iti nabaknang nga apit. Namna-maenna a daytoyto a disso ti daga ti mangted kenkuana iti dayaw babaen ti pannangte dna iti pakakitaan ti panagbannog ken pananggaywanna kenkuana. Kasta met ti panangpili ti Dios iti maysa nga ili manipud iti lubong tapno isut' sursuroan ni Cristo. Kunaen ti mam-madto, "Ta ti kaubasan ni Jehova dagiti buybuyot isu ti balay ti Israel, ket dagiti tattao ti Juda dagiti nakaay-ayo a mulana." Isaias 5:7. Inted ti Dios kadagitoy a tattao dagiti dadakkel a gundaway, a binendisionan ida a sibabaknang manipud iti aglaplapiusan a kinaimbagna. Inur-urayna ida a mangpadayaw Kenkuana babaen ti pannangtedda iti bunga. Ipa- rangarangda koma dagiti pamunganayan ti pagari-anna. Iti tengnga ti natnag ken managdakdakes a lubong, iparangda koma ti kababalin ti Dios.

Kas kaubasan ti Apo, agpataudda koma iti bunga a maisupadi iti bunga dagiti nasion nga awan diosda. Impamaysa dagitoy a tattao ti panagaramidda iti kinadakes. Napanuynoyan dagiti panagdamsak ken krimen, kinaagum, panangidadanes, ken dagiti karugitan nga aramid. Kinadakes, pannakapalaad, ken kinaay-ay- ay-dagitoy ti bunga ti rinuker a mula. Maigiddiat koma kadagitoy ti bunga nga agtaud iti kaubasan ti Dios.

[260] Isut' gundaway daydi nasion a Hudio ti mangibagi iti kababalin ti Dios a kas ti pannakaiparangrangna ken ni Moises idi. Kas sungbat daydi kararag ni Moises, "Ipakitam kaniak ti dayagmo," inkari ti Apo, "Ipalabaskonto ti kinaimbagko iti sangoanam." "Ket limmasat ni Jehova iti sangoananna, ket imbunannagna, Jehova, Jehova, Dios a manangngaasi ken manag- parabur, nainayad nga agpungtot, ken aglaplapiusanan iti kina- imbaga ken kinapudno, manalimetmet iti kaasi kadagiti rinibu, mamakawan iti kinadakes ken salungasing ken basol." Exodo 33:18, 19; 34:6, 7. Daytoy ti bunga a kinalikaguman ti Dios manipud kadagiti tattao. Iti kinadalus dagiti kababalinda, iti kinasanto dagiti panagbiagda, iti kinamanangngaasi ken kina- managayat ken pannakipagrikna, iparangda koma nga "awan pagkurkurangan ti linteg ni Jehova, a mangbalbaliw iti kararua." Salmo 19:7.

Babaen ti pannakaaramat ti nasion a Hudio, pinanggep ti Dios nga ited dagiti nabaknang a bendision kadagiti amin a tattao. Babaen ti pannakaaramat ti Israel, maisagana koma ti dalan nga agpaay iti pannakaipaturong ti lawagna iti isu amin a lubong. Napukaw

dagiti nasnasion ti lubong ti pannakaammoda iti Dios babaen ti panangsuurotda kadagiti rinuker nga ar-aramid. Nupay kasta, gapu iti kinaasina, saan a pinukaw ti Dios ida. Pinanggep ti Dios nga ikkan ida iti gundaway a makaammo Kenkuana babaen ti pannakaaramat ti iglesiana. Pinanggepna a maaramat koma dagiti pamunganayan, a naiparangarang babaen kadagiti tattaona, a mangisubli iti namoralan a ladawan ti Dios iti tao.

Gapu iti pannakaaramid daytoy a panggep, inayaban ti Dios ni Abraham manipud kadagidi managladladawan a kakabagyanna, ket binilinna nga isut' agtaeng iti daga ti Canaan. "Pagbalinen- kanto a dakkel a nasion," kinunana, "ket bendisionankanto, ket padakkelektu ti naganmo; ket agbalinkanto a bendision." Gen. 12:2.

Naipan idiay Egipto dagidi kaputotan ni Abraham, ni Jacob ken dagidi kaputotanna, tapno iti tengnga dayta dakkel a managdakdakes a nasion, mabalinda koma nga iparangarang dagiti pamunganayan ti pagarian ti Dios. Daydi kinatakngeng ni Jose ken daydinakaskasdaaw a trabahona a nangispal iti biag dagiti amin a taga Egipto isudat' nangiladawan iti biag ni Cristo. Nagbalin met ni Moises ken dagiti adu pay a sabsabali a saksi ti Dios.

Iti panangiruama iti Israel manipud Egipto, impakita manen ti Apo ti pannakabalin ken kinamanangngaasina. Saan laeng a nagpaay a pagimbaganda a kas nasion dagidi nakaskasdaaw nga aramidna iti pannakaispalda manipud iti pannakakayaw ken daydi pannakilangenna kadakuada idiay let-ang. Nagpaay dagitoy a pakaadalan dagidi naglikmut kadakuada a nasnasion. Imparangarang ti Apo ti Bagina a kas maysa a Dios iti ngatoen dagiti amin a nataoan a turay ken kinamaingel. Impakita dagidi pagilasinan ken datdatlag ti pannakabalin ti Dios iti nakaparsuaan ken iti ngatoen dagidi kamainglan a nasion a nagdaydayaw iti nakaparsuaan. Limmabas ti Dios iti tengnga ti napasindayag a daga ti Egipto a kas ti aramidnanto iti daga kadagiti maud-udi nga aldaw. Babaen ti apuy ken bagyo, ginggined ken patay, insalakan daydiay naindaklan a SIAK dagiti tattaona. Inruarna ida manipud iti daga a nakaadipenanda. Indalanna ida a lumasat manipud iti "naindaklan ken nakabutbuteng a let-ang, a yan dagidi immapuy nga uleg, ken manggagama ken natikag a daga." Inikkanna ida iti danum "manipud iti bato a pamulinawen," ket pinakanna ida iti "taraon manipud langit." Deut. 8:15; Salmo78:24. Kinuna ni Moises, "Ta ti bingay ni Jehova isu

[261]

ti ilina; ni Jacob ti bagina a tawid. Isut' nasarakanna iti katikagana daga, ken iti walang a nakaal-aling- get a let-ang; isut' liniktubna, sinursuroanna, ken inaludadanna kas ti bukel ti matana. Kas ti panangwagwag ti maysa ngaagila iti umok- na, nga agpayakpak iti ngatoen ti urbonna, iyukradna dagiti payak- na, ken alaenna ida iti rabaw dagiti payakna: kasta ti panangidalan kenkuana ni Jehova, ket awan idi ti sabali a Dios kenkuana." Deut. 32:9-12. Iti kasta, inyegna ida Kenkuana tapno agtaengda iti mali- nongan ti Kangangatoan.

Ni Cristo idi ti pangulo dagidi annak ti Israel bayat ti panagkalka- lautangda iti let-ang. Indalan ken imbagnosna ida babaen ti panag- taengna iti monmon nga ulep iti aldaw ken babaen ti monmon nga apuy iti rabii. Sinalaknibanna ida manipud kadagiti peggad iti let- ang, inyegna ida iti daga a naikari, ket iti imatang dagiti amin a nasion a saan a nangbigbig iti Dios, impasdekna ti Israel a kas pinilina a kukuana, ti kaubasan ni Jehova.

[262]

Naited kadagitoy a tattao dagiti pakdaar ti Dios. Isudat' naal- adan babaen kadagiti al-alagaden ti lintegna ken babaen kadagiti ag- nanayon a pamunganayan ti kinapudno, kinahustisia, ken kinadalus. Tinto panagtulnogda kadagitoy a pamunganayan ti salaknibda, agsipud ta salaknibannanto ida iti panangdadaelda met laeng kadagiti bagbagida babaen kadagiti naimbasolan nga ar-aramid. Kas pag- wanawanan iti kaubasan, impasdek ti Dios ti nasantoan a templona titi tengnga ti daga.

Ni Cristo ti nanursuro kadakuada. Kas ti kaaddana kada- kuada idia let-ang, Isunto pay laeng ti agpaay a mannursuro ken bag- nosda. Nagtaeng ti dayagna iti nasantoan a sekina, iti ngatoen ti tugaw ti kaasi, idia tabemakulo ken idia templo. Gapu kadakuada, kankanayan nga imparangarangna dagiti kinabaknang ti ayat ken kinaanusna.

Tinarigagayan ti Dios a pagbalinen ti Israel a pakaida- yawanna. Naited kadakuada dagiti amin a naespirituan a gunda- way. Saan nga inggawid ti Dios kadakuada dagiti ania man a makatulong a mang- bukel iti kababalin a mangaramid koma kadakuada a pannakabagina.

Gapu iti kinatulnogda koma iti linteg ti Dios, agbalinda koma a pagsidsiddaawan iti kinarang-ay iti sango dagiti nasion ti lubong. Agtultuloyto a kas mannursuroda Daydiay makabalin a mangted kadakuada iti kinasirib ken laing kadagiti narikut nga ar-aramid, ket patakningen ken itag-aynanto ida babaen ti panagtulnogda kadagiti

linlintegna. No agtulnogda, maispaldanto manipud kadagiti sakit a nangparparigat kadagiti sabsabali a nasion, ket bendisionannanto ida iti kinasaririt ti isip. Maipara- ngarang koma ti dayag ken kinatan-ok ken pannakabalin ti Dios kadagiti amin a kinarang-ay da. Agbalinda koma a pagarian dagiti papadi ken piprinsipe. Inikkan ti Dios ida kadagiti amin a maaramat iti panagbalinda a kamainglan a nasion ditoy daga.

Iti matudtudo a pamayan, indatag ni Cristo iti sangoda, babaen ti pannakaaramat ni Moises, dagiti panggep ti Dios, ket inlawlawagna kadakuada dagiti pakaibatayan ti kinarang-ayda. “Ta sika ti nasantoan nga ili ken ni Jehova a Diosmo,” kinunana; “pinilinaka ni Jehova a Dios a maysa nga ili tapno tagikuaennaka nga ipangpangruna ngem iti dagup amin nga il-ili nga adda iti rabaw ti daga. . . Ammoem ngarud a ni Jehova a Diosmo, Isu ti Dios, ti matalek a Dios, a manalimetmet iti tulag ken panang- ngaasi kadagiti agayat Kenkuana ken mangsalimetmet kadagiti bilbilinna agpapan rinibribu a kaputotan. . . Salimetmetamto ti bilin ken dagiti al-alagaden ken linlinteg nga ibilinko kenka ita nga aldaw tapno tungpalem ida. Ket no imdenganyo dagitoy a linlinteg ket tungpalenyo nga aramiden, salimetmetanto ni Jehova a Diosmo ti tulag ken ti kaasi nga insapatana kadagidi ammam; bendisionan- nanto met dagiti annakmo ken ti bunga ti dagam, ti bin-im, ken ti baro nga arakmo, ken ti lanam, ti nainayon kadagiti animalmo, ken ti urbon dagiti pangenmo idia daga nga insapatana kadagidi ammam nga intedna kenka. Mabendisionankanto a maipangpang- runa ngem kadagiti amin a nasion. . . Ikkatento ni Jehova kenka dagiti amin a sakit, ket awanto ti uray ania kadagiti dakes a sakit ti Egipto nga ikabilnanto kenka.” Deut. 7:11-15.

[263]

No salimetmetanda la ket di dagiti bilbilinna, inkari ti Dios nga itden kadakuada dagiti kapintasan iti trigo, ket itednanto kadakuada ti diro manipud iti bato. Pennekennanto ida iti manayon a biag, ket ipakitananto kadakuada ti panangisalakanna.

Gapu iti kinasukirda iti Dios, napukaw da Adan ken ni Eva ti Eden, ket gapu iti basol, nailunod ti amin a daga. Ngem no tingpal dagiti tattao ti Dios dagiti pannursurona, maisublikoma ti kinataba ken kinapintas ti dagada. Ti met laeng Dios ti nangted kadakuada kadagiti annuroten maipapan iti pannakatagiben ti daga, ket makibinnuligdanto Kenkuana iti pannakapasubli daydi sigud a

[264]

kinapintasna. Iti kasta, iti babaen ti panangituray ti Dios, agbalinto ti daga a mangiladawan iti leksion ti naespirituan a kinapudno. Kas ti panangpataud ti daga kadagiti gamengna babaen ti kinatulnogda kadagiti linteg ti nakaparsuaan, kasta met nga iparangarang koma ti puso dagiti tattao dagiti galad ti kababa- linna babaen ti kinatulnogda iti namoralan a lintegna. Uray pay dagiti managladladawan, bigbigenda koma ti kinamaingel dagidiay agserbi ken agdayaw iti sibibiag a Dios.

“Kitaenyo,” kinuna ni Moises, “insurok kadakayo dagiti al-alagaden ken linlinteg, a kas imbilin ni Jehova a Diosko kaniak, tapno aramidenyo koma ti kasta iti tengnga ti daga a serkan ken tagikuaenyo. Salimetmetanyo ngarud ket sungpotenyo ida; ta daytoy ti sirib ken sarirityo iti imatang dagiti il-ili a makangngeg kadagiti al-alagaden, ket kunada, Pudno unay a masirib ken mannakaawat daytoy dakkal a nasion. Ta adda kadi sabali a nasion a naindaklan, nga addaan iti Dios nga asideg unay kadakuada, a kas ken ni Jehova a Diostayo a siaadda uray kaanomana nga umawagtayo Kenkuana? Ket ania kadi a nasion ti kasta ti kadakkal, nga addaan kadagiti al-alagaden ken linlinteg nga umasping ti kinalintegda kadagitoy amin a linteg nga insaadko iti sangoananda itoy nga aldaw?” Deut. 4:5-8.

Naibilin kadagiti Israelita a sakupenda amin a disso nga intuding ti Dios kadakuada. Mapaalisto dagiti nasion a nangi- walin iti panagdayaw ken panagserbi iti pudno a Dios. Ngem panggep met laeng ti Dios a babaen ti pannakaiparangarang ti kababalinna a maaramat ti Israel, maawisto nga umasideg Kenkuana dagiti lallaki ken babbai. Masapul a maited iti isu amin a lubong ti awis ti ebanghelio. Babaen ti pannursuro ti serbisio dagiti datdaton, maitag-ay koma ni Cristo iti sango dagiti nasion, ket agbiag koma amin dagiti kumita Kenkuana. Kas ken ni Rahab a taga Canaan ken ni Rut a Moabita, makitiponto kadagiti napili a tattao amin dagiti nanglikud iti panagladladawan ken nagdayda- yawda iti pudno a Dios. Idinto ta umadu ti bilang dagiti Israelita, pinalawada koma met dagiti beddengda, agingga a sinaknapan koma ti pagarianda ti isu amin a lubong.

Tinarigagayan ti Dios nga iyeg dagiti amin a tao iti babaen ti naasian a panangiturayna. Tinarigagayanna a mapunno koma ti daga iti rag-o ken talna. Pinarsuana ti tao nga agpaay iti kinaragsak, ket il-iliwenna a punnoen ti puso dagiti tattao iti talna ti langit. Tariga-

gayanna nga agbalin koma dagiti kaamaan ditoy daga a mangibagi iti naindaklan a kaamaan sadi langit.

Ngem saan a tinungpal ti Israel ti panggep ti Dios. Imbu- nannag [265] ti Apo, “Immulaka a natan-ok nga ubas, pulos anaimbag a bukel: kasano ngarud ti panagbalinmo a dakes a mula ti ganggannaet nga ubas Kaniak?” “Maysa a narukbos nga ubas ti Israel, ngem patau-denna laeng dagiti bunga nga agpaay kenkuana met laeng.” Jere. 2:21; Oseas 10:1. “Ket ita, dakayo nga agnaed iti Jerusalem, ken tattao ti Juda, dawatek nga ipatoyo man ti maipapan Kaniak ken iti kaubasak. Ania aya ti nabalín a naaramid pay koma iti kaubasak, a diak naaramid kenkuana? Apay nga idi ur-urayek nga agpataud koma kadagiti ubas, namataud ketdi kadagiti atap nga ubas? Ket ita, ibagak kadakayo ti aramidekto iti kaubasak: Ikkatekto ti aladna, ket maibusto, rebbaekto ti bakudna, ket mapayatpayatto: ket baybay-akto a madadael; saanto a maparaspasan wenno makali; no di ket agpatubonto kadagiti kaskasumba kenkalkalunay: ket ibilinkonto met kadagiti ulep tapno dida tinnagan iti tudo iti rabawna. Ta. . . nagsapul ni Jehova iti kinahustisia, ngem adtoy ti pammarigat; ken iti kinalinteg, ngem adtoy ti maysa a riaw.” Isaias 5:3-7.

Babaen ti pannakaaramat ni Moises, insaad ni Jehova iti sango dagiti tattaona ti banag ti saan a kinamatalek. Babaen ti panagmadida a mangtungpal iti tulagna, isinadanto dagiti bag- bagida manipud iti biag ti Dios, ket saanto a makadanon kadakuada dagiti bendisionna. “Agaluadka,” kinuna ni Moises, “di la ket ta malipatam ni Jehova a Diosmo, iti dika panangsali- metmet kadagiti bilbilinna ken alagadenna ken linlintegna nga ibilinko kenka ita nga aldaw: di la ket ta inton nakapangankan ket nabsugkan ket nakaibangonkan kadagiti nasayaat a balbalay ket pagyanamidan; ken no immadu dagiti pangen ken arbanmo, ket immadu met ti pirak ken balitokmo, ket immadu met dagiti dagup nga adda kenka; iti kasta timmangsitén ta pusom ket malipatamto ni Jehova a Diosmo a nangaon kenka iti daga nga Egipto. . . Ket di la ket ta kunaem ita pusom, Ti bilegko ken ti pannakabalin ti imak ti namaadda kaniak itoy a sanikua. . . Ket maaramidto a no malipatam ni Jehova a Diosmo, ket sumurotka kadagiti sabsabali a didios, ket agserbika kadakuada, ket agday- dayawka kadakuada, paneknekak ti maibusor kadakayo itoy nga aldaw a mapukawkayto a di bumurong. Kas kadagiti nasnasion a pukawen ni Jehova iti sangoyo, kasta ti pannakapukawyonto; gapu [266]

ta dikay' impangag ti timek ni Jehova a Diosyo." Deut. 8:11-14, 17, 19, 20.

Saan nga inkaskaso dagidi Hudio daytoy a ballaag. Nalipatan- da ti Dios, ket napukawda ti nangato a gundawayda a kas pannakabagina. Saan a nangyeg iti bendision nga agpaay iti sangalubongan dagidi bendision nga in awatda. Inaramatda amin dagidi gundawayda nga agpaay iti pannakaidayawda. Tina- kawanda ti Dios iti panagserbi a naibilin kadakuada, ket tinaka- wanda pay dagiti padada a tattao iti pannakaidalan a narelihionan ken nasantoan nga ulidan. Kas kadagidi tattao idi sakbay ti layus, sinurotda ti tunggal arapaap dagiti napnoan kinadakes a pusoda. Kasta ti panangaramidda a parparawpaw kadagiti bambanag a nasantoan, a kunkunada, "Ti templo ni Jehova, ti templo ni Jehova, ti templo ni Jehova, isuda dagitoy," idinto ta binallikugda ti kababalin ni Jehova, ket imbabainda ti naganna, ken minuli- tanda ti santuariona.

Saan a napudno daydi agtaltalon a naisaad nga agaywan iti kaubasan ti Apo iti talek a naited kenkuana. Saan a matalek dagidi papadi ken mannursuro a nangisuro kadagidi tattao. Saanda a tinaginayon iti sangoda ti kinaimbag ken kinamanang- ngaasi ti Dios ken ti kalinteganna iti ayat ken panagserbida. Sinapul dagitoy nga agtaltalon ti bukodda a pakaidayawan. Tinarigagayanda nga aramaten dagiti bunga ti kaubasan. Isut' pinanggepda ti mangawis iti imatang ken panagdayaw nga agpaay kadagiti bagbagida.

[267] Saan a kas ti basol ti kadawyan a managbasol ti basol dagitoy a pangpangulo ti Israel. Addaan dagitoy a tattao iti nasolemne a pagrebbengan iti Dios. Inkarida dagiti bagbagida a mangisuro iti "Kastoy ti kuna ni Jehova," ken ti mangaramid iti nainget a panagtulnog iti panagbiagda. Ngem lugar nga aramidenda daytoy, kinilkilloda dagiti Sursurat. Insaadda dagiti nadagsen nga awiten ka- dagiti tattao, ket impapilitda dagiti seremonia a dimmanon iti tung- gal addang ti panagbiag. Nagbiag dagiti tattao iti agnanayon a di pannakatalna; gapu ta saanda a matungpal dagidi al-alagaden nga inaramid ken impatungpal dagidi rabbi. Idinto ta makitada ti saan a pannakatungpal dagidi alalagaden nga inaramid dagiti tao, nagbalinda a saan a naannad maipapan kadagiti bilbilin ti Dios.

Insuro ti Apo kadagiti tattaona nga Isu ti akinkukua iti kaubasan, ken kasta met a naited dagiti sanikuada a kas naitalek a maaramat nga agpaay Kenkuana. Ngem saan nga inaramid dagidi papadi

ken mannursuro daydi trabaho ti nasantoan a saadda, a kasla no ig-iggamanda ti kukua ti Dios. Nasistemaan ti panang- taktakawda Kenkuana kadagiti maaramat ken sanikua a naitalek kadakuada nga agpaay iti pannakaparang-ay ti trabahona. Ti kinaagum ken kinalagawda ti namagbalin kadakuada a mauy- uyaw, uray pay kadagidi di mamati. Iti kasta naikkan dagidi Hentil iti gundaway wenna kalintegan a mangballikug iti kababa- lin ti Dios ken dagiti linteg ti pagarianna.

Agraman maysa a puso ti ama, inan-anusan ti Dios dagiti tattaona. Nakipakpakaasi kadakuada a naaramat dagiti kaasi a naited ken babaen kadagiti kaasi a naigawid. Inan-anusanna nga indatag dagiti basolda iti sangoananda, ket babaen ti kinaanus, inurayna ti panangbigbigda. Naibaon dagiti mammadto ken babaonen tapno ipakitada koma ti kalintegan ti Dios kadagidi agtaltalon; ngem lugar a maawatda koma a siraragsak, naibi- langda a kas kabusor. Indadanes ken pinatay ida dagidi agtaltalon. Binaon manen ti Dios dagiti sabsabali pay a babaonen, ngem inawatda met ti kasdi met laeng a pannakadusa a kas kadagidi immuna, isuna laeng nga impakita dagidi agtaltalon ti ad-adda a gurada.

Kas maudi a pamuspusan, imbaon ti Dios ti Anakna, a kunkunana, “Padayawandanto ti Anakko.” Ngem gapu iti kinasukirda, nagbalinda a managibales, ket kinunada iti nak- nakemda, “Isu daytoy ti agtawid; umaykayo ta papatayentayo, ket alaentayo ti tawidna.” Mabatitayto a mangnanam iti kaubasan, ken mangaramat iti bungana a kas ti kaykayattayo. Saan nga inayat dagidi pangpangulo a Hudioti Dios; gapuna nga insinada dagiti bagbagida Kenkuana, ket naglikudanda amin a panagpadpadasna a makilinnawag kadakuada. Immay ni Cristo, ti Inay-ayat ti Dios, tapno sapulenna ti kalintegan ti Agtagikua iti kaubasan; ngem impasabat dagidi agtaltalon Kenkuana ti pana- ngumsi, a kunkunada, Dikam kayat daytoy a tao nga agturay kadakami. Inapalanda ti naimnas a kababalin ni Cristo. Nasay- sayaat nga amang ti wagasna a mangisuro, ket kinabutengda ti panagballigina. Nakikalintegan kadakuada, ket linukaisanna ti kirnanaginsisingpetda, ket impakitana kadakuada dagiti di bumurong a banag ti aramidida. Daytoy ti nangriing kadakuada iti ad-adda a gura. Kinaluksawda dagidi panangtubngarna kadakuada a dida mabalin a pagulimeken. Kinagurada daydi nangato a rukod ti kinalinteg a kankanayon nga indatag ni Cristo. Nakitada a, babaen

[268]

kadagiti pannursurona, naisaadda iti maysa a disso a malukaisanto ti kinamanagbukbukodanda, gapuna nga inked- dengda ti panangpatayda Kenkuana. Kinagurada ti ulidan nga impakitana maipapan iti kinapudno ken kinasanto ken daydi naitan-ok ti biag a naespirtuan a naiparangrang kadagiti amin nga inaramidna. Nagbalin ti sibubukel a panagbiagna a kas maysa a tubngar daydi kinamanagbukbukodanda, ket idi umayen ti maudi a pannakasubok, pannakasubok a mangipakita iti kinatulnog nga agpaay iti biag nga agnanayon, wenna kinasukir nga agpaay iti agnanayon a patay, naglikudanda ti Santo ti Israel. Idi nakiddaw kadakuada ti panagpili iti nagbaetan da Cristo ken ni Barrabas, inyikkisda, “Ruk-atam kadakami ni Barrabas!” Ket idi sinaludsod ni Pilato, “Ania ti aramidek ken ni Jesus?” inyikkisda a sipupungtot, “Pailansam.” “Kayatyo kadi nga ilansak ti ariyo?” sinaludsod ni Pilato. Naggapu kadagidi papadi ken agtuturay ti sungbat, “Awan sabali nga arimi no di ni Cesar.” Idi inugasan ni Pilato dagiti imana, a kinunana, “Awan basolko iti dara daytoy tao a nalinteg,” nakitipon dagidi papadi kadagidi awan ammona a tattao iti panangibunannagda, “Agtinnag ti darana kadakami ken kadagiti annakmi.” Lucas 23:18; Mateo 27:22; Juan 19:15; Mateo 27:24,25.

[269]

Kasta idi ti panagpili dagidi pangpangulo a Hudio. Nailanad daydi a panagpilida iti libro a nakita ni Juan iti ima Daydiay a nagtugaw iti trono, daydi libro nga awan makabalin a manglukat. Agraman amin a panagibales, agparangto daytoy a panagpili iti aldaw a panangikkat ti Leon ti tribu ni Juda iti selyo daytoy a libro.

Tinaraken dagidi tattao a Hudio ti kapanunotan nga isudat' indadaduma ti langit, ken kasta met a kankanayondanto a maitan-ok a kas iglesia ti Dios. Imbunannagda nga isuda dagiti annak ni Abraham, ket impagarupda a nalagda unay ti nagbatayan ti kinarang-ayda, iti kasta kinaritda ti daga ken ti langit a mangikkat kadakuada kadagitoy a kalintegan. Ngem babaen iti biag a saan a matalek, insagsapanada ti bagida iti panangukom ti langit ken pannakaisinada iti Dios.

Iti pangngarig ti kaubasan, kalpasan ti panangiladawan ni Cristo iti sango dagidi papadi ti kangrunaan nga aramid ti kinadakesda, impasangona kadakuada daytoy a saludsod, “Inton umay ti Apo ti kaubasan, anianto ti aramidenna kadagitoy nga agtaltalon?” Sinursurot dagidi papadi daytoy a pakasaritaan a nabuyogan iti dakkal a ngayangay, ket saandan a pinampanunot ti pannakainaig daydi

nga aramid kadagiti bagbagida sada timmipon kadagidi tattao a simmungbat, “Dadaelennanto nga awanan asi dagitoy a managdakdakes a tattao, ket itednanto ti kaubasan kadagiti sabali nga agtaltalon, isuda a mangtedto iti bunga ti kaubasan kadagiti rumbeng a tiempo.”

Saanda a napuotan nga imbalikasda met laengen ti panna-kaukomda. Kimmita ni Jesus kadakuada, ket iti babaen ti mangsuk-sukisok a panangmatmatna kadakuada, naammoanda a nabasana ti palimed dagiti pusoda. Naggilap ti kinadisosna iti sangoda agraman saan a mapagbiddutan a pannakabalin. Nakitada kadagidi agtaltalon ti pannakailadawanda met laeng, ket saanda a napuotan a kinunana, “Saan komanga ipalubos ti Dios! ”

Silaladingit ni Cristo a nagsaludsod, “Dikay kadi pay nabasa kadagiti Sursurat, Daydi bato nga inwalin dagidi agbangbangon, isu met laeng ti nagbalin a bato a pasuli; daytoy ti aramid ti Apo, ket isut’ nakaskasdaaw iti imatangtayo? Gapuna, kunak kada- kayo, maikkatto kadakayo ti pagarian ti Dios, ket maited iti maysa a nasion a mangted kadagiti bunga. Ket siasinoman nga agtinnag itoy a bato, maburakto; ngem siasinoman a pagdis- soanna, marumekto a kasla tapok.”

[270]

Nabalin koma nga inwalin ni Cristo ti dusa ti nasion a Hudio no Isu komat’ inawat dagiti tao. Ngem isudat’ timmangken gapu iti apal ken imun. Inkeddengda a saanda nga awaten ni Jesus a taga Nazaret nga Isu ti Mesias. Inwalin ken naglikudanda ti Silaw ti lubong, gapuna a nalikmut ti panagbiagda iti kinasipngget a kas ti kasipngget ti tengnga ti rabii. Immay iti nasion a Hudio daydi naipadto a dusa. Daydi met la nakaro ken di matengngel a kinasasukda ti nangted iti pannakadadaelda. Gapu iti nabulsekan a pungtotda, nagpipin-natay da iti maysa ken maysa. Inyeg ti nasukir ken timmangken a kinatangsitda ti pungtot dagidi soldado a Romano. Nadadael ti Jerusalem, narba daydi templo, ket naarado daydi nagdissoanna a kas maysa a talon. Natay dagidi annak ti Juda babaen ti nakabut-buteng a kita ti ipapatay. Linaklaksa dagidi nailako, tapno agpaayda nga adipen kadagidi Hentil a dagdaga.

Kas tattao, nasaaw dagidi Hudio iti panangtungpalda iti panggep ti Dios, ket naikkat kadakuada ti kaubasan. Naitalek kadagiti sab-sabali dagidi inumsida a gundaway ken daydi trabaho a naglikudan ken inwalin da.

Ti Iglesia Kadagitoy nga Aldaw

Saan laeng nga iti nasion a Hudio ti nakaipakatan daydi panggarig ti kaubasan. Adda met leksion nga agpaay kadayo. Inikkan ti Dios ti iglesia itoy a kaputotan kadagiti dadakkel a gundaway ken bendision, ket ur-urayenna dagiti tumutop a bunga.

[271] Nasubbottayo babaen ti di mapatgan a subbot. Satay la mabigbig dagiti banagna gapu iti kinadakkel ti subbot a naaramid. Iti daytoy a daga, daytoy a daga a nabisibisan kadagiti lulua ken dara ti Anak ti Dios, maiyegto dagiti napateg a bunga ti Paraiso. Kadagiti panagbiag dagiti tattao ti Dios, iparangarangto dagiti kinapudno ti saona ti dayag ken kinatan-okda. Babaen ti pannakaaramat dagiti tattao, iparangarangto ni Cristo ti kaba-balinna ken dagiti pamunganayan ti pagarianna.

Sapsapulen ni Satanas ti pananglappedna iti trabaho ti Dios, ket kankanayon nga ay-ayoenna dagiti tattao tapno awatenda koma dagiti prinsipiona. Pagparparangenna dagiti tattao ti Dios a kasla naallilaw a tattao. Isut' mangidardarum kadagiti kakabsat, ket maaramat daytoy manangidarum a pannakabalinna a maibusor kadagiti agaramid iti kinalinteg Tarigagayan ti Apo a sungbatan dagiti pammabasol ni Satanas babaen ti panangipakitana, a maaramat dagiti tattao, kadagiti bunga ti kinatulnog kadagiti nalinteg a pamunganayan.

Maiparangarangto dagitoy a pamunganayan iti biag ti Kristiano, iti kaamaan, iti iglesia, ken iti tunggal pasdek a nabangon nga agpaay iti serbisio ti Dios. Agpaayto amin dagitoy a pakakitaan iti mabalin a maaramid nga agpaay iti lubong. Isudanto ti pakakitaan iti mangisalakan a pannakabalin dagiti kinapudno ti ebanghelio. Agbalinda amin a maaramat iti panna-katungpal ti naindaklan a panggep ti Dios nga agpaay iti sangkataoan.

Kimmita a sipapannakkel dagidi Hudio iti nadaeg a templo, ken kadagidi nangayed a serbisio a narelihionan; ngem nagkurang ti kinahustisia, panangngaasi, ken ti ayat ti Dios. Saan a mabalin ti dayag ti templo ken ti kinangayed dagiti serbisioda ti mangikalikagum kadakuada iti sango ti Dios; agsipud ta saanda met nga indaton daydiay kakaisuna a napateg iti imatangna. Saanda nga inyeg Kenkuana ti daton ti napakumbaba ken nadudog nga espiritu. Inton mapukawen dagiti nabiang a pamunganayan ti pagarian ti

Dios, agbalinton nga adu ken agsursurok dagiti serseremonia. Inton mabaybay-anen ti pannakabukel ti kababalin, inton agkurangen dagiti arkos ti kararua, inton mapukawen ti kadawyan a kinasanto, sapulento metten ti kinapasindayag ken kinaparammag dagiti nadaeg a patpatakder ti simbaan, nangayed nga arkos, ken naisangsangayan a serseremonia. Saan a maidayaw ti Dios kadagitoy abambanag. Saan amaawat Kenkuana ti maysa a relihion a kabaroan a binukel dagiti serseremonia, panaginkukuna, ken kinaparammag. Awan pananganamong dagiti nailangitan a ba-baonen kadagiti serbisiona.

[272]

Napateg unay ti iglesia iti imatang ti Dios. Isut' patpatgenna, saan a gapu kadagiti naruar a gundaway nga adda kenkuana, no di ket gapu iti napasnek a kinasanto a mangidumduma kenkuana manipud iti lubong. Isut' rukodenna a kas mayannatop iti irarang-ay dagiti kamkameng iti pannakaammoda ken ni Cristo, kas mayannatop iti irarang-ay da iti naespirituan a kapadasan.

Mawaw ni Cristo nga umawat manipud iti kaubasanna kadagiti bunga ti kinasanto ken kinamanagayat. Ur-urayenna a maiparangarang dagiti pamunganayan ti ayat ken kinaimbag. Awan a pulos ti pannakaiyasping dagiti kinangayed ti arte iti kinaimnas ti rikna ken kababalin a maiparangarang iti biag dagiti pannakabagi ni Cristo. Ti manglikmut a parabur a nanglawlaw iti kararua ti mamati, Ti Espiritu Santo nga agtartrabaho iti isip ken puso, ti mamagbalin kenkuana a banglo ti biag nga agpaay iti biag, ken mangted iti panangbendision ti Dios iti trabahona.

Mabalin a ti iglesia ti kapanglawan iti pagilian. Mabalin nga agkurang kadagiti naruar a panangawis, ngem no tagikuaen dagiti kamkameng dagiti pamunganayan ti kababalin ni Cristo, addanto ti rag-ona kadagiti kararuada. Makitiponto dagiti anghel iti panagdaydayawda. Agpangatonto iti Dios, a kas nabanglo a sayamusom, dagiti panagdayaw ken panagyaman dagiti napas-lepan a puso iti ayatna.

Tarigagayan ti Dios a sarsaritaentayo koma ti kinaimbag ken panakabalinna. Isut' maidaydayaw gapu iti pannakaisawang ti panagdayaw ken panagyaman. Kunaenna, "Idaydayawnak ti siasinoman a mangidaton iti panagdaydayaw." Salmo 50:23. Bayat ti panagbaniaga dagidi annak ti Israel a lumasat iti let-ang, dinaydayawda ti Dios babaen kadagiti nasantoan a kankanta. Naaramid a kanta dagiti bil-bilin ken karkari ti Apo, ket iti amin a panagbaniagada, kinankanta

[273]

dagidi agpagpagna dagitoy a kankanta. Ket idinto ta nagtitiponda idiay Canaan kadagiti nasantoan a ramrambakda, linagipda dagiti nakaskasdaaw nga aramid ti Dios, ket naidaton iti naganna dagiti panagyaman. Tinarigagayan ti Dios nga agbalin koma ti biag dagiti tattaona a maysa a biag ti panagdayaw. Iti kasta, maipakaammo koma ti dalanna iti rabaw ti daga, ken ti “panangisalakanmo iti tengnga dagiti amin a nasion.” Salmo 67:2.

Kasta koma ti maaramid met ita. Agdaydayaw dagiti tattao ti lubong kadagiti saan a pudno a didios. Masapul a maibawingda manipud iti saan a pudno a panagdaydayawda, saan a gapu iti pannakauyaw dagiti didiosenda no di ket gapu iti panakaipakita kadakuada ti maysa a banag a nasaysayaat. Masapul a maipakaammo ti kinaimbag ti Dios. “Dakayo dagiti saksik, kuna ni Jehova, a Siak ti Dios.” Isa. 43:12.

Tarigagayan ti Dios apatgentayo koma ti naindaklan a plano ti pannakasubbot, tapno mabigbigtayo koma ti nangato a gundawaytayo a kas annak ti Dios, ken tapno magnatayo koma iti sangona iti kinatulnog, agraman panagyaman. Tarigagayanna nga agserbitayo koma Kenkuana iti kinabaro ti panagbiag, agraman kinaragsak nga inaldaw. Il-iliwenna a makita ti panagyaman nga agtaud kadagiti pusotayo gapu ta naisuraten dagiti nagnagantayo iti libro ti biag a kukua ti Cordero, agsipud ta mabalintayo nga itaklin dagiti amin a pagdanagantayo kenkuana a mangal-aluad kadatayo. Ibilinna nga agragsaktayo gapu ta datayo dagiti tawid ni Jehova, gapu ta ti kinalinteg ni Cristo ti napudaw a pagan-anay dagiti sasantona, gapu ta addu kadatayo ti nagasat nga inanama ti asidegen a yaay ti Mangisalakantayo.

[274]

Maysa a pagrebbengan a kas met maysa a kararag ti panangidaydayaw iti Dios iti kinapunno ken kinapasnek ti puso. Masapul nga ipakitatayo iti lubong ken kadagiti amin a nailangitan a parsua a patgentayo ti nakaskasdaaw nga ayat ti Dios nga agpaay iti natnag a sangkataoan, ken kasta met nga ur-urayentayo dagiti umad-adu a bendision manipud iti di aggibus akinapunnona. Nang-nangruna pay, masapultayo a sarsaritaen dagiti napateg a kapitulo dagiti kapidasantayo. Kalpasan ti naisangsangayan a pannakaipa-rukpol ti Espiritu Santo, umad-addanto ti rag-otayo iti Apo ken ti kinalaingtayo iti serbisiona babaen ti panangisarsaritatayo iti kina-imbagna

ken kadagiti nakaskasdaaw nga aramidna nga agpaay kadagiti anakna.

Dagitoy nga aramid ti pangpapanaw iti pannakabalin ni Satanas. Papanawenda ti espiritu ti panagdayamudom ket maabak ti man-nulisog. Parang-ayenda dagiti galad ti kababalin a mangi- tutupto kadagiti agnaed iti rabaw ti daga nga agpaay kadagiti nailangitan a pagtaengan.

Addanto bileg ti kasta a pammaneknek kadagiti sabsabali. Awan-nen ti sabali a nakapkapet nga aramaten nga agpaay iti pannakaawis dagiti karkararua nga agpaay ken ni Cristo.

Masapul a dayawentay ti Dios babaen ti makita a panagserbi, babaen ti panangaramiddayo iti amin a kabaelantayo a mang- parang-ay iti pannakaipadayag ti naganna. Iparanud ti Dios dagiti sagutna kadayo tapno mabalintayo met ti mangiparaman, ket iti kasta maipakaammotayo iti lubong ti kababalinna. Iti babaen ti urnos ti turay dagidi Hudio, binukel dagidi sagsagut ken datdaton ti nasken a paset ti panagdaydayawda iti Dios. Naisuro kadagidi Israelita nga iruknoyda ti maysa nga apagkapullo dagiti masa- pulanda nga agpaay iti trabaho ti santuario. Mainayon pay iti daytoy, masapul a yegda pay dagiti daton ti basol, daton ti panagyaman, ken daton ti aginnanakem a puso. Dagitoy ti naaramat iti pannakatapaya ken pannakasaranay ti ebanghelio iti daydi a tiempo. Saan a basbassit ti sapulen ti Dios kadayo ngem ti sinapulna kadagidi tattao idi ugma. Masapul a maituloy ken maparang-ay ti trabaho ti pannakaisalakan dagiti kararua. Insa- ganana ti apagkapullo, agraman dagiti sagut ken datdaton nga agpaay itoy a trabaho. Kasta ti pinanggepna a pannakasaranay ti trabaho ti ebanghelio. Tuntonenna ti apagkapullo a kas kukuana, ket kankanayon koma nga isut' maibilang a nasantoan a sagana, a maidulin iti paggämengan nga agpaay iti trabahona. Dawatenna pay dagiti daton ti aginnanakem a puso ken dagiti daton ti pagyaman. Agpaay amin dagitoy a pangibaon iti ebanghelio kadagiti kaadayuan a paset ti daga.

[275]

Mairaman ti personal a panagministro iti panagserbi iti Dios. Babaen ti peksatayo a personal, masapul a makibinnuligtayo Kenkuana nga agpaay iti pannakaisalakan ti lubong. Daytoy ti komision ni Cristo, “Inkayo iti isu amin a lubong, ket ikasabay ti ebanghelio iti amin a parsua.” Naisao daytoy iti tunggal maysa a pasurotna. Naitalaga amin dagiti naitalaga iti biag ni Cristo iti trabaho

ti pannakaisalakan dagiti padada a tattao. Agpitikto dagiti pusoda a makikanunong iti puso ni Cristo. Maiparanga- rangto kadakuada daydi isu met la nga iliw nga agpaay kadagiti karkararua. Saan a maitutop dagiti amin a tao iti maymaysa a trabaho, ngem adda lugar ken trabaho nga agpaay kadagiti isu amin .

Idi ugma, nailista iti serbisio ti Dios amin da Abraham, Isaac, Jacob, ken ni Moises, agramen ti kinaemma ken kinasiribna, ken uray pay ni Josue agraman dagiti agduduma a kabaelanna. Daydi kanta ni Miriam, daydi tured ken kinasanto ni Debora, daydi ayat ni Rut ken ni katuganganna, daydi kinatulnog ken kinamatalek ni Samuel, daydi natibker a kinapudno ni Elias, daydi mangpalamuyot ken mangparmek a bileg ni Eliseo-nagbalin amin dagitoy a kasapulan. Kasta met kadagitoy a tiempo, masapul ngaagtungpal dagiti amin a nakaitdan dagiti bendision ti Dios babaen ti panagserbi; masapul a maaramat dagiti amin a sagut nga agpaay iti pannakaituloy ken pangrang-ay ti pagarianna ken ti pannakai- dayaw ti naganna.

Masapul nga ipakita ken ipabuya dagiti amin nga immawat ken ni Cristo, a kas personal a Mangisalakan, ti kinapudno ti ebanghelio ken ti mangisalakan a pannakabalinna iti panagbiag. Saan nga aramiden ti Dios ti maysa mga alagaden a saann a met nga isagana ti pannakatungpalna. Babaen ti parabur ni Cristo, mabalin- tayo nga aramiden amin a sapulen ti Dios. Maiparangarangto amin a kinabaknang ti langit kadagiti tattao ti Dios. “Daytoy ti pakaidayawan ni Amak,” kinuna ni Cristo, “tapno agbungakayo; ket dakayonto dagiti adalak.” Juan 15:8.

[276]

[277]

Tuntonen ti Dios ti amin a daga a kas kukuana a kaubasan. Nupay adda pay la ita iti ima ti manangrabsut, kukua ti Dios pay laeng ti daga. Gapu iti panamarsua ken pananubbot, isut’ kukua ti Dios. Naaramid ti daton ni Cristo nga agpaay iti lubong. “Kasta unay a panagayat ti Dios iti lubong, nga intedna ti Anakna a bugbugtong.” Juan 3:16. Gapu itoy maysa a sagut, naited met dagiti pay sabsabali a sagut kadagiti tattao. Inaldawnga aw-awaten dagiti tao ti bendision nga aggapu iti Dios. Tunggal tedted ti tudo, tunggal sinamar ti lawag a maiturong iti awanan panagyaman a sang- kataoan, tunggal bulong ken sabong ken bunga - dagitoy ti mama- neknek iti nabayag a panagan-anus ti Dios ken ti naindaklan nga ayatna.

Ket ania ti maisubli iti Daydiay naindaklan a Managited? Kasantot’ panangibilang dagiti tattao iti kalintegan ti Dios? Siasino ti

pangit-itdan dagiti tattao iti panagserbi dagiti biagda? Agpapaayda ken ni Mammon. Kinabaknang, saad, ragragsak ti lubong-dagitoy ti panggepda. Magun-udan ti kinabaknang babaen ti panagtakaw, saan la a kadagiti tao no di pay ket iti Dios. Ar-aramaten dagiti tattao dagiti sagutna a mangpennek iti kinaimbubukodanda. Maaramid amin a maiggamanda nga agpaay iti kinalagawda ken iti ayatda iti naimbubukodan a ragragsak.

Ti basol ti lubong kadagitoy nga aldaw isu met laeng ti basol a nangyeg iti pannakadadael iti Israel. Saan a panagyaman iti Dios, pannakabaybay-a kadagiti gundaway ken bendision, naimbubukodan a pannakaaramat dagiti sagsagut ti Dios-dagitoy ti nangbukel iti basol a nangyeg iti pungtot ti Dios iti Israel. Isuda met laeng ti manginangyeg iti pannakadadael iti lubong kadagitoy nga aldaw.

Saan a nagpaay laeng iti Jerusalem dagidi lulua ni Cristo a nagarubos idiay bantay dagiti Olibo, bayat ti panangtan-awna iti napili a ciudad. Iti dusa nga immay iti Jerusalem, nakitana ti pannakadadael ti lubong.

[278]

“No naawatam koma, uray itoy laeng nga aldaw, dagiti maipapan iti talnam! ngem ita, nailingedda kadagita matam.” Lucas 19:42.

“Uray itoy laeng nga aldaw.” Dandanin aggibus daytoy nga aldaw. Dandanin agpatingga ti panawen ti kaasi ken gundaway. Agumongen dagiti ulep ti ibabales. Dandanin dumteng ti di maibabawi a pannakadadael kadagiti nangiwalin iti parabur ti Dios.

Nupay kasta, matmaturog pay laeng ti lubong. Saan nga ammo dagiti tao ti aldaw a pannakasarungkarda.

Iti daytoy a nangitingit a tiempo, sadino ti pakasarakan iti iglesia? Sungsungbatan met laeng dagiti kamkameng dagiti sapulen ti Dios? Tungtungpalenda kadi met laeng ti intalekna a trabaho kadakuada? Ipabpabuyada kadi met laeng ti kababalinna iti lubong? Idatdatagda kadi met laeng iti imatang dagiti padada a tattao ti maudi ken napnoan kaasi a damag ti ballaag?

Agpeggad dagiti tattao. Mapukpukaw dagiti umariwekwek. Ngem nagbassit ketdin dagiti addaan iti dadagsen kadagiti agparparang a pasurot ni Cristo nga agpaay kadagitoy a karkararua. Agbibitin iti timbangan ti pagtungpalan ti maysa a lubong; ngem dandani saan a matignay dagidiay agkunkuna a mamati kadagitoy napateg a kinapudno a naited kadagiti tattao. Adda panagkurang iti daydi nga ayat a nangiduron ken ni Cristo a nangpanaw iti

nailangitan a pagtaenganna tapno alaenna ti kasasaad ti kinatao, ken tapno maisilpo koma iti kinatao, ket maiyasideg koma ti kinatao iti kinadios. Adda maysa a paftagin- tuturog, maysa a panagpilay adimteng kadagiti tattao ti Dios ket daytoy ti manglapped kadakuada a makaitarus iti pagrebbenganda itoy nga oras.

[279] Idi sumrek dagidi Israelita idiy Canaan, saanda a tinungpal ti panggep ti Dios babaen ti panangtagikuada iti isu amin a daga. Kalpasan ti bassit a dinawatda, nagtaengdan a mangnanam iti bunga dagiti balligida. Gapu iti saanda a panamati ken gapu iti ayatda iti nam-ay, nagtitiponda kadagidi disso a nalpasen a naparmek, lugar koma a sakupenda pay dagidi babbaro a disso. Iti kasta, inrugidan ti simmina iti Dios. Gapu iti saanda a panag- tungpal iti panggepna, pinagbalinda a narigat a tungpalen ti Dios ti inkarina kadakuada a bendision. Saan kadi a kasta met laeng ti ar-aramiden ti iglesia ita nga aldaw? Idinto ta masapul ti isu amin a lubong ti ebanghelio, agtitipon dagiti agparparang a Kristiano iti maysa a disso a mabalinda a nanamen dagiti gundaway nga ipaay ti ebanghelio. Saanda a marikna ti pannakasapul iti pannakapakdaar dagiti babbaro a disso, iti panangipanda iti damag ti pannakaisalakan kadagiti adayu a disso. Madida a mangtungpal it.i komision ni Cristo, “Inkayo iti amin a lubong ket ikasabayo ti ebanghelio iti isu amin a parsua.” Marcos 16:15. Basbassit kadi ti basolda ngem iti daydi iglesia dagidi Hudio?

Adda ita a mausisa wenno mausig dagiti agparparang a pasurot ni Cristo iti sango ti nailangitan nga uniberso; ngem gapu iti kinalamiis ti regtada ken ti kinakapuy dagiti peksada iti serbisio ti Dios, maitudoda a saan a matalek. No koman Isut’ kaimbaganen dagiti ar-aramidda, saan koma nga umay kadakuada ti pannakatinggar; ngem no naitalaga koma dagiti pusoda iti trabaho, mabalinda koma ti mangaramid iti ad-adu pay. Ammoda, ken ammo met ti lubong, a napukawdan ti dakdakkal a paset ti espiritu ti pananglikud iti bagi ken panangawit iti krus. Adunto kadagiti naisurat ti naganna iti libro idiy langit ti pakaisuratan iti batog ti naganda iti, Saan a managpaadu no di ket managbusbos. Mailinged ti dayag ti Dios gapu kadagiti adu a mangikawkawes iti nagan ni Cristo. Maabungotan ti kinaimnasna ket malapdan ti dayaw a maikari koma Kenkuana.

Adu dagiti agparang dagiti naganda kadagiti libro ti iglesia, ngem awanda met iti babaen ti panangituray ni Cristo. Saanda nga ipangpangag dagiti pannursurona ken ar-aramiden ti trabahona.

Gapuna nga addada iti babaen ti panangituray ti kabusor. Awan ar-aramidenda a makita a pagimbagan, gapuna nga adu a peggad ti ar-aramidenda. Gapu ti saan met a banglo ti biag nga agpaay iti biag ti bilegda, isut' agbalin nga angot ti patay nga agpaay iti patay. [280]

Kunaen ti Apo, "Saanakto aya a sumarungkar gapu kadagitoy a bambanag?" Jer. 5:9. Gapu ta nasaawda a nangtungpal iti panggep ti Dios, naiwalin dagidi annak ti Israel, ket naidiaya ti ayab ti Dios kadagiti sabsabali a tattao. Ket mapaneknekan a saanto pay la a nabunga dagitoy, saanda kadi a maiwalinto met laeng?

Iti pangngarig ti kaubasan, dagidi agtaltalon ti pinabasol ni Cristo. Isuda ti nagkedked a mangisubli iti apoda kadagiti bunga ti talonna. Iti Hudio a nasion, dagidi papadi ken mannursuro, isuda a nangyaw-awan kadagidi tattao, ti nangtakaw iti Dios iti panagdayaw a kalinteganna. Isuda ti namagbaw-ing iti nasion a sumina ken ni Cristo.

Indatag ni Cristo ti linteg ti Dios, a saan a nalaokan iti ug-ugali dagiti tattao, a kas isu ti naindaklan a rukod ti kinatulnog. Daytoy ti nangriing iti ibubusor dagidi rabbi. In- saadda dagidi nataoan a pannursuro a nangatngato ngem iti sao ti Dios, ket pinagbaw-ingda dagiti tattao manipud kadagiti al-ala- gadenna. Dida kinayat nga idisso dagidi inaramid ti tao a bilbilin tapno pagtulnoganda koma dagiti sapulen ti sao ti Dios. Dida kinayat nga isakripisio ti kinapasindayag ken ti panangidayaw dagiti tattao gapu iti kina-pudno. Idi immayen ni Cristo, ket indatagna iti nasion ti kalintegannan ti Dios, saan nga inawat dagidi papadi ken papanglakayen ti kalinteganna a makibiang iti nagbaetan- da kadagiti tattao. Dida inawat dagidi ballaag ken panangtinggarna kadakuada, ket inkeddengda a pagbaw-ingen dagiti tattao amaibu- sor Kenkuana ket binalabalada ti panangpapatayda Kenkuana.

Isuda ti sumungbat iti pannakaiwalin ni Cristo, agraman dagidi simmaruno a pasamak. Naigapu kadagidi narelihionan a pangpangulo ti nasion ti basol ken pannakadadael dayta a nasion.

Kadagitoy nga aldaw, saan kadi nga agtartrabaho dagiti isu met la a bileg? Kadagiti agtaltalon iti kaubasan ti Apo, saan kadi nga adu dagiti sumursurot iti addang dagidi pangpangulo a Hudio? Saan kadi a pagbawbaw-ingen dagiti pangpangulo ti relihion dagiti tattao a sumina manipud kadagiti nalawag nga al-alagaden ti sao ti Dios? Lugar koma a sursuroanda ida nga agtul- nog iti linteg ti Dios, [281]

saanda kadi a sursuroan ida nga agsalungasing? Manipud kadagiti adua pulpito dagiti ig-iglesia, maisuro kadagiti tat-tao a saanen a nasken wenno masapul pay ti linteg ti Dios nga agpa-ay kadakuada. Maitag-ay dagiti nataoan nga ugali, al-alagaden, ken kannawidan. Maparang-ay ti kinapasindayaw ken pannakapnek iti gapuanan nga inted ti Dios a kas sagut, idinto ta maiwalwalin dagiti kalintegan ti Dios.

Iti panangiwalinda iti linteg ti Dios, saan nga ammo dagiti tao ti ar-aramidenda. Ti linteg ti Dios ti naisurat a kababalin ti Dios. Isut' nakailadawan dagiti pamunganayan ti pagarianna. Siasino-man a mangiwalin ken saan a mangawat kadagitoy a pamunganayan- isasaadda dagiti bagbagida iti ruar ti kalasugan a pagayusan dagiti bendision ti Dios.

Sa laeng magun-odan dagiti nadayag a kari a naidiaya iti Israel babaen ti kinatulnogda kadagiti bilbilin ti Dios. Ti isu met la a pammakaitan-ok ti kababalin, ti isu met la a kinapunno ti bendision-bendision iti isip iti kararua ken iti bagi, bendision iti pagtaengan ken iti away, bendision nga agpaay itoy a biag ken iti biag a mapasungad-maitedto dagitoy kadayo babaen laeng iti kinatulnog.

Iti naespirituan ken kasta met iti nakaparsuaan, kinatulnog kadagiti linlinteg ti Dios ti kondision ti panagbunga. Ket into isuro dagiti tattao nga iwalin ti tao dagiti bilbilin ti Dios, laplappedanda laeng ida nga agbunga nga agpaay iti dayagna. Nakabasolda iti panangi-gawidda iti Apo kadagiti bunga ti ka-ubasanna.

Umay dagiti babaonen ti Dios gapu iti panagbilin ti Apo. Umayda, a kas ti inaramid ni Cristo, tapno sapulenda ti kinatulnog iti sao ti Dios. Idatagda ti kalintegan ti Dios kadagiti bunga ti kaubasan, kadagiti bunga ti ayat, ken kinapakumbaba, ken panagserbi a napakuyugan iti pananglikud iti bagi. Kas kadagidi pangpangulo a Hudio, saan kadi nga adu kadagiti agtaltalon iti kaubasan ti mariing [282] nga agpungtot? Inton maidatag iti sango dagiti tao ti kalintegan ti linteg ti Dios iti panagtulnog, saan kadi nga ararnaten dagitoy a man-nursuro ti bilegda kadagiti agtuturay tapno isut' iwalinda? Naganen ti Dios dagitoy a kita ti mannursuro a saan a matalek nga adipen.

Adda nasolemne a ballaag dagitoy a sao ti Dios a naited iti Israel idi ugma nga agpaay iti iglesia ken kadagiti pangpangulona kadagitoy nga aldaw. Maipapan iti Israel, kastoy ti kinuna ti Apo, "Insuratko kenkuana dagiti sangalaksa a bambanag ti lintegko; ngem

naibilangda a kas banag a ganggannaet.” Oseas 8:12. Ket kadagidi papadi ken mannursuro, kinunana, “Madadael ti ilik gapu iti kurang ti pannakaammo; agsipud ta pinaidmo ti pannakaammo, paidenkanto met ... gapu ta linipatam ti linteg ti Diosmo, lipa- tekto met dagiti annakmo.” Oseas 4:6.

Lumabasto kadi dagiti ballaag ti Dios a saan a maipangag? Saanto kadin a mapasayaat dagiti gundaway ti panagserbi? Ti ngata panangumsi ti lubong, ti kinamanagpanakkel, ii pannakitunos kadagiti nataoan nga ugali ken kannawidan, ti mangigawid kadagiti agparparang a pasurot ni Cristo iti panagserbida Kenkuana? Iwalinda ngata ti sao ti Dios a kas ti panangiwalin idi dagidi pangpangulo a Hudio ken ni Cristo? Adda iti sangotayo ti basol ti Israel. Ikaso ngata ti iglasia ita nga aldaw daytoy a ballaag?

“Ngem no nasip-ak dagiti dadduma a sangsanga, ket no naisulbongka iti puonda idinto ta maysaka nga atap nga olibo, ket makipag-taraonka kadakuada iti ramut ken ktnalukmeg ti puon ti olibo; saanka nga agtangsit . . . Gapu iti saanda a panamati, nasip-akda, ket gapu iti pammatim, agtaengka. Dika agtangsit, no di ket abbutengka; ta no saan a pinakawan ti Dios dagidi sangsanga a punganay, saannakanto met a pakawanen.” Roma 11:17-21

Nakasagana a Makiboda

ILUKAT ti pangngarig ti pagan-anay a pakikallaysa kadatayo ti leksion a dakkel unay ti pannakainaigna iti masakbayan. Naibagi itoy a panagkallaysa ti panagkaykaysa ti nataoan ken ti nadiosan; ibagi met ti pagan-anay ti pakikallaysa ti kababalin a masapul a tagikuaen dagiti amin a masapul a maikari a kas sangaili itoy a kailaysa.

Mailadawan itoy a pangngarig, a kas met iti naindaklan a pangrabii, ti awis ti ebanghelio, ti panangiwalin kenkuana dagidi Hudio, ken ti ayab a napnoan kaasi nga agpaay kadagiti Hentil. Ngem kadagidiay mangiwalin iti awis, iyeg ti pangngarig ti naun-uneg a pannakapabain ken nakaam-amak a dusa. Awis ti ari daytoy nga ayab iti pangrabiian. Aggapu daytoy iti maysa nga agturay a mabalinna ti agbilin. Maipakuyog itoy nga awis ti maysa a pammadayaw. Nupay kasta, saan a naipateg dayta a pamma- dayaw. Naumsi ti kinaturay ti ari. Idinto ta saan a nainggina ti awis daydi ama ti sangakabbalayan, panangumsi ken pampapatay ti naipasabat iti awis ti ari. Rinabrangisda dagidi adipenna, a pinarigat ken pinapatayda ida.

[284] Idi makita daydi ama ti sangakabbalayan a naiwalin daydi awisna, imbagana nga awanto kadagidi inawisna ti makaraman iti pangrabii nga insaganana. Ngem kadagidiay nangumsi iti awis ti ari, nalablabes ngem pannakaiwalin iti sango ti ari ti naibilin ken naikeddeng. “Imbaonna dagiti buyotna, ket pinukawna dagidi mammapatay ket pinuoranda ti siudad.” Mateo 22:7.

Agpada kadagitoy a pangngarig nga adda dagiti sangaili, ngem ipakita ti maikadua a masapul nga adda panagsagana dagiti amin a mapan dumar-ay iti rambak. Mapagtalaw dagidiay a saan a nakasagana. “Simrek ti ari tapno kitaenna dagiti sangaili,” ket “nakitana idiay ti maysa a tao a di nagkawes iti pagan-anay ti pakikallaysa; ket kinunana kenkuana, Gayyem, apay a simrekka ditoy nga awan pagan-anaymo a maipaay iti kallaysa? Ket saan a nakauni daytoy. Idin kinuna daytoy nga ari kadagidi adipenna, Pungoenyo dagiti saka

ken imana, ket isut' iduronyo iti sipnget iti ruar; addanto panagsangit ken panagngaretnget ti ngipen idiay."

Inted dagidi adalan ni Cristo ti awis nga agpaay iti rambak. Imbaon ti Apotayo dagidi sangapulo ket dua, ket kalpasanna, dagidi pito pulo, tapno ibunannagda a dimtengen ti pagarian ti Dios, ket ay-ayabanda dagiti tattao tapno agbabawida ket patienda ti ebanghelio. Ngem saan a naipangag daydi nga ayab. Saan nga immay dagidi naawis itoy a rambak. Naibaon manen dagidi adipen iti kalpasan daytoy tapno kunaenda, "Adtoy, naisaganakon ti padaya; napartin dagiti baka ken tinapalukmeg ket naisaganada aminen: umaykayo iti rambak ti kallaysa." Daytoy ti damag a naited iti Hudio a nasion kalpasan daydi pannakailansa ni Cristo; ngem inwalin daydi nasion, a nagkuna nga isuda dagiti napili a tattao ti Dios, daydi ebanghelio a naiyeg kadakuada, a binuyogan ti pannakabalin ti Espiritu Santo. Adu dagidi nangaramid iti kastoy a nabuyogan iti panangumsi. Adu kadagidi narurod iti daydi naitanggaya a pannakaisalakan, iti daydi naitanggaya a pannakapakawan gapu iti panangiwalinda iti Apo ti gloria, ti nangrabrangis kadagidi nagawit iti damag. Adda naindaklan a pannakaidadan. Adu a lallaki ken babbai ti naipisok iti pagbaludan, ket napapatay ti dadduma kadagidi babaonen ti Apo, a kas kada Este ban ken Santiago.

Iti kasta, inkeddeng dagidi Hudio ti panangiwalinda iti kaasi ti Dios. Impadto ni Cristo ti banag daytoy iti pangngarig;. Imbaon ti ari "dagiti buyotna, ket pinukawda dagidi mamma- patay, ket pinuoranda daydi siudadda." Immay daydi naikeddeng a dusa babaen ti pannakadadael ti Jerusalem ken ti pannakaiwa- raswaras ti nasion.

[285]

Itakderan ti maikatlo nga ayab daydi pannakaited ti ebanghelio kadagiti Hentil. Kinuna ti ari, "Nakasaganan ti kallaysa, ngem saan a naikari dagiti naawis. Inkayo ngarud kadagiti pagsisinaan dagiti daldalan, ket awisenyo iti kallaysa kas ti kaadu ti masarakanyo."

Inumong dagidi adipen ti ari, a napan kadagiti pagsisinaan dagiti daldalan, "dagiti amin a nasarakanda, dakes man wenna naimbag." Naglalaok daydi a bunggoy. Awan panagraem dagidi dadduma iti nangisagana iti rambak, a kas met kadagidi nangi- walin iti awis. Impagarup dagidi immuna a naawis a saanda a maitured nga isakripisio dagiti naidagaan a gundaway nga agpaay iti idadar-ayda iti padaya ti ari. Kadagidi met immawat iti awis, adda met dagidi nangpampanunot iti pagimbaganda laeng a bukbukod. Immayda a

mairaman kadagiti naisagana iti padaya ngem awan tarigagayda a mangpadayaw iti ari.

Idi simrek ti ari a mangkita kadagidi sangaili, naiparangrang ti kababalinda amin. Naisagana nga agpaay iti tunggal maysa a sangaili ti maysa a pagan-anay ti pakikallaysa. Sagut daytoy a naggapu iti ari. Babaen ti panangikawesda kenkuana, ipakita koma dagidi sangaili ti pammadayawda iti nangisagana iti padaya. Ngem nagkawes ti maysa a tao iti gagangay a kawes ti makipagili. Dina kinayat ti nagsagana a kas ti sapulen ti ari. Dina kinayat nga inkawes daydi pagan-anay a naisagana nga agpaay kenkuana. Kasta ti panang-pabainna iti apona. Awan ti nabalinna nga insungbat iti daydi saludsod ti ari, “Apay a simrekka ditoy nga awan pagananaymo a maipaay iti kallaysa?” Naawatanna ti basolna. Idin, kinuna ti ari, “Pungoenyo dagiti ima ken sakana, ket iduronyo iti sipngget iti ruar.”

[286]

Nailadawan ti maysa a trabaho ti panangukom iti daydi panangusig ti ari kadagidi sangaili iti rambak. Dagiti sangaili iti rambak ti ebanghelio isuda dagiti agparparang nga agserserbi iti Dios, dagidiay a naisurat ti naganda iti libro ti biag. Saan a napudno nga adalan dagiti amin nga agparparang a Kristiano. Sakbay a maiyawat dagiti maudi a gungguna, masapul pay a maikeddeng no asino dagiti maikari a makiraman iti tawid dagiti nalinteg. Masapul a maaramid daytoy a panangikeddeng iti sakbay ti maikadua a yaay ni Cristo kadagiti ulep ti langit; ta inton umay, ikuyognanton ti panggunggunana, “tapno itdenna iti tunggal maysa kas mayannatop iti aramidna.” Apok. 22:12. Sakbay ngarud ti yaayna, maikeddengton ti kababalin ti tunggal maysa, ket maiwaraston ti gungguna ti tunggal maysa a pasurot ni Cristo, kas mayannatop iti aramidna.

Maaramid ti nausigan a panangukom idia langit bayat ti kaadda dagiti tao iti rabaw ti daga. Lumabas iti imatang ti Dios ti biag dagiti agparparang a pasurotna. Mausigdanto amin a kas mayannatop kadagiti pagilanadan sadi langit, ket maikeddengto metten ti pagbanagan ti tunggal maysa kas mayannatop iti aramidna.

Itakderan ti pagan-anay ti pakikallaysa ti nadalus, awanan mulit a kababalin nga ikutanto dagiti pudno a pasurot ni Cristo. Maipaay iti iglesia a makawesan “iti lupot a nalapat, nadalus ken puraw,” “nga awan mulit, wenno kareket, wenno banag nga umas-asping.” Kunaen dagiti Sursurat a ti nalapat a pagan-anay, “isu ti kinalinteg dagiti sasanto.” Apok. 19:8; Efeso 5:27. Isu daytoy ti kinalinteg ni

Cristo, ti met laeng awanan mulit a panagbiagna, a maited babaen ti pammati, kadagiti amin nga umawat Kenkuana, a kas personal a Mangisalakan.

Inaruat dagidi immuna a nagannak kadatayo daytoy na- pudaw a pagan-anay ti kinadalus ken kaawan basol, idi isudat' kinawesan ti Dios idiaiy nasantoan nga Eden. Nagbiagda iti awan pagkurkuranganna a pannakitunos iti pagayatan ti Dios. Naited iti nailangitan nga Amada ti pigsang ken bileg dagiti ay-ayatda. Maysa a napintas ken nalanay a lawag, ti lawag nga aggapu iti Dios, ti nangbungon kadagidi agasawa. Daytoy a pagan-anay ti lawag ti simbolo ti nae-spirituan a pagan-anay ti kaawan basolda, nga umasping iti langit. No nagtaengda koma a napudno iti Dios, nagnayon koma daytoy a nangbungon kadakuada. Ngem idi sumreken ti basol, pinugsatdan ti pannakaisilpoda iti Dios, ket pimmanawen daydi lawag a nanglikmut kadakuada. Lamolamo ken sibabain, pinadasda a sinukatan dagidi nailangitan a pagan-anay babaen ti panagdaitda kadagidi bulong ti higos a pangab-bongda iti bagida. [287]

Daytoy ti inaramid ti pannakasalungasing ti linteg ti Dios nanipud idi aldaw a panagsukir da Adan ken ni Eva. Nagtinnulonganda ti panagdait kadagidi bulong ti higos a pinangabbongda iti kinalamolamoda, a pinataud ti salungasing. Inkawesda dagiti pagan-anay a bukodda a partuat, babaen kadagiti ar-aramid, pinadasda nga inabbongan ti basolda, bareng no awaten ti Diosida.

Ngem saanda a maaramid a pulos daytoy. Awan ti mabalin a partuaten ti tao a makabalin a mangala iti lugar daydi kawes a napukaw. Awan bulong ti higos, awan partuat ti tao, a mabalin nga ikawes dagidiay makikatugawto ken ni Cristo ken kadagiti anghel iti pangrabii a padaya iti kallaysa ti Cordero.

Ti laeng kawes nga insagana ni Cristo ti umdas a mangitutup kadatayo nga agparang iti imatang ti Dios. Ikawesto ni Cristo daytoy a pagan-anay, ti pagan-anay ti bukodna a kinalinteg, kadagiti agbabawi ken mamati a kararua. “Ibalakadko kenka,” kunaenna, “gumatangka Kaniak ... iti napudaw a pagan-anay, tapno makawesanka, ket saan nga agparang ti nakababain a kinalamolamom.” Apok. 3:18.

Awan nailaok nga uray maysa laeng a linabag a partuat ti tao itoy a pagan-anay, a naabel kadag'ti pagablan sadi langit. Iti kinatao ni Cristo, nagbiag iti awan pagkurkuranganna a kababalin, ket daytoy ti idiaiyana kadatayo. “Kasla narugitan a pagan-anay

[288] dagiti kinalintegtayo.” Isaias 64:6. Namulitan iti basol amin dagiti mabalintayo nga aramiden. Ngem naiparangarang ti Anak ti Dios “tapno ikkatenna dagiti basbasoltayo; ket awan Kenkuana ti basol.” Maibaga a ti basol “isut’ panagsalungasing iti linteg.” 1 Juan 3:5, 4. Ngem nagtulnog ni Cristo iti tunggal alagaden ti linteg. Kinunana maipapan iti Bagina, “Pagayatak nga aramiden ti pagayatam, 0 Diosko; wen, adda iti pusok ti lintegmo.” Salmo 40:8. Idi adda pay la ditoy daga, kinunana kadagidi adalanna, “Sinalimetmetak dagiti bilbilin ni Amak.” Juan 15:10. Babaen ti naan-anay a kinatulnogna, pinagbalinna a nalaka ti panangtulnog dagiti tattao kadagiti bilbilin ti Dios. No isukotayo dagiti bagbagitayo ken ni Cristo, maimaymaysa ti puso iti pusona, maitipon ti pakinakem iti pakinakemna, maigamer ti isip iti isipna, maiyeg dagiti panunot Kenkuana a kas kayaw; agbiagtayo iti biagna. Daytoy ti kayat a saoen ti pannakakawes iti kawes ti kinalintegna. Ket inton kumita ti Apo kadatayo, saannanton a makita dagiti bulong ti higos a pagan-anay, saan a ti kinala- molamo ken kinalaad ti basol, no di ket ti bukodna a kawes ti kinalinteg, isu nga awan kurkurangna a kinatulnog iti linteg ni Jehova.

Inusisa ti ari dagidi sangaili iti padaya ti kallaysa. Dagidi laeng nagtulnog kadagiti alagadenna ken nangikawes iti pagan-anay ti pakikallaysa ti naawat. Kastanto met ti mapasamak kadagiti sangaili iti rambak ti ebanghelio. Masapul a lumasatda amin iti panangusig ti naindaklan nga ari, ket dagitinto laeng nangikawes iti pagan-anay ti kinalinteg ni Cristo ti maawat.

Ti kinalinteg isut’ panagaramid iti nalinteg, ket maukom-danto gapu kadagitoy nga ar-aramid. Miparangarang dagiti ka-babalintayo gapu kadagiti aramidtayo. Ipakita dagiti aramid no napudno met la ti pammati.

[289] Saan nga umdas ti panamatitayo a saan a mangal-allilaw ni Jesus, ken kasta met a nasikap a sarsarita ti Biblia. Mabalin a patientayo a ti laeng nagan ni Jesus ti kakaisuna a nagan iti baba ti langit a pakaisalakanan ti tao, nupay kasta, mabalin a ditay’ met aklonen ni Cristo a kas personal a Mangisalakan, babaen ti pammati. Saan nga umdas ti agparang a mamati iti kinapudno. Saan nga umdas ti panagparang a mamati ken ni Cristo ket mailanad met dagiti nagantayo iti libro ti iglesia. “Agtaeng Kenkuana ti mangsalimetmet kadagiti bilbilinna, ket agtaeng met ti Dios kenkuana. “Ket daytoy ti pakaammoantayo nga Isut’ agtaeng kadatayo babaen ti Espiritu nga

intedna kadatayo.” “Daytoy ti pakaammoan nga Isut’ am-ammotayo, no salimetmetantayo dagiti bilbilinna.” 1 Juan 3:24; 2:3. Daytoy ti napudno a pam- maneknek iti pannakabalbaliw. Uray aniaman ti pagparparangen- tayo a pammati, awanto ti mamaayna, malaksid no maiparangarang ni Cristo kadagiti-ar-aramid ti kinalinteg.

Masapul a maimula ti kinapudno iti puso. Masapul nga isut’ mangituray iti isip ken mangtengngel kadagiti rikna. Masapul a mamalditan ti sibubukel a kababalin kadagiti nadosan nga al-alagaden. Masapul a maiyeg iti inaldaw nga aramid ti tunggal kur-it wenno tulnek iti linteg ti Dios.

Maitunosto ti tunggal maysa a makiraman iti nadosan a kababalin iti naindaklan a rukod ti kinalinteg ti linteg a kukua ti Dios, Daytoy a rukod ti aramaten ti Dios a pangrukod kadagiti tignay dagiti tao. Daytoyto ti pakasubokan ti kababalin iti Panangukom.

Adu dagiti mangikalintegangan a napunasan ti linteg gapu iti ipapatay ni Cristo; ngem gapu itoy, suppiatenda dagidi sinao ni Cristo, “Dikay’ pagarupen nga immayak a mangdadael iti linteg, wenno kadagiti mammadto ... Agingga iti mapukaw ti langit ken daga, saanto a mapukaw iti linteg, uray maysa la a tulnek wenno kur-it iti linteg.” Mateo 5:17-18. Inted ni Cristo ti biagna a subbot gapu iti panangsalungasing ti tao iti linteg ti Dios. No mabalin koma a maiwalin wenno mabalbaliwan ti linteg, saan koman a nasken a natay ni Cristo. Babaen ti panagbiagna ditoy daga, pinadayawanna ti linteg ti Dios. Gapu iti ipapatayna, isut’ pinatibker ken impasdekna. Intedna ti biagna a kas daton, saan a tapno dadaelenna ti linteg ti Dios, saan a tapno mangipasdek iti nababbaba a rubod, no di ket tapno mataginayon ti hustisia, tapno maipakita a saan nga agbalbaliw ti linteg, ken tapno isut’ agtakder nga agnanayon. [290]

Inkalintegangan ni Satanas a saan a mabalin a tungpaen ti tao dagiti bilbilin ti Dios; ket agpayso, nga iti bukodtayo a pigsa, pudno a ditay’ mabalin a tungpaen. Ngem immay ni Cristo iti langa ti kinatao, ket babaen ti awan kurkurangna a kinatulnog, pinaneknekanna a mabalin ti nagtipon a kinatao ken kinados a tungpaen ti tunggal maysa kadagiti al-alagaden ti Dios.

“Inikkanna dagiti amin nga immawat Kenkuana iti kalintegangan nga agbalin nga annak ti Dios, uray pay dagiti mamati iti naganna.” Juan 1:12. Awan daytoy a pannakabalin iti tao. Isut’ pannaka-

balin ti Dios. Inton awatenen ti kararua ni Cristo, awatenna met ti pannakabalin nga agbiag iti biag ni Cristo.

Sapulen ti Dios ti kinaan-anay kadagiti annakna. Ti lintegnati ladawan ti kababalinna, ket isu met ti rukod ti amin a kababalin. Maidatag daytoy agnanayon a rukod kadagiti isu amin tapno awan koma ti biddut maipapan iti kita dagiti tattao nga alaen ti Dios a mangbukel iti pagarianna. Daydi biag ni Cristo ditoy daga ti awan kurkurangna a nangiladawan iti linteg ti Dios, ket inton agbalinen dagiti agkunkuna nga annak ida ti Dios nga umasping ken ni Cristo iti kababalin, natulnogdanton kadagiti bilbilin ti Dios. Mabalinton a talken ida ti Apo a maibilang kadagiti mangbukel iti kaamaan idiyang langit. Addanto lugarda iti padaya ti Ari, inton nakawesandan iti nadayag a kawes ti kinalinteg ni Cristo. Addanton kalinteganda a makitipon iti daydiay bunggoy a naugasan iti dara.

Itakderan daydi tao nga immay iti rambak ti kallaysa, ken awan kawesna a pakikallaysa, ti kasasaad dagiti adu kadagitoy nga aldaw. Agparparangda a kas Kristiano, tuntonenda ti kalinteganda kadagiti bendision ken gundaway ti ebanghelio; nupay kasta, saanda a marikna ti pannakasapul iti pannakabalbaliw ti kababalin. Saanda a pulos narikna ti napudpudno a panagbabawi iti ba sol. Saanda a mabigbig ti pannakasapulda ken ni Cristo wenno ti panangwatwatda iti pammatida Kenkuana. Saanda a naparmek dagiti tinawid wenno pinarang-ayda a panagduyos nga agaramid iti dakes. Nupay [291] kasta. pagarupenda nga umdasen ti kinaimbagda ket agtalekdan iti bukodda a pannakaikari lugar nga agtalekda koma ken ni Cristo. Managdengngesda iti sao, umayda met iti padaya, ngem saanda nga inkawes ti pagan-anay ti kinalinteg ni Cristo.

Adu kadagiti mangnagan kadagiti bagbagida a Kristiano ti mangibaybayog laeng iti nataoan a kinalinteg. Inwalinda ti sagut a kakaisuna a mangted kadakuada iti pannakabalin a mangpadayaw ken ni Cristo babaen ti panangibagida koma Kenkuana iti imatang ti lubong. Ganggannaet kadakuada ti panagtrabalio ti Espiritu Santo. Saanda a managtungpal iti sao. Saanen a malasina ti naggi- diatan dagiti nailangitan a pamunganayan, a mangilaslasin kadagiti nakimaymaysan ken ni Cristo, kadagidiay nakimaymaysan iti lubong. Saanen a naidumduma ken nailasin a tattao dagiti agparparang a pasurot ni Cristo. Saanen a mapaglasin ti nag- dumaan dagitoy. Pagbalbalinen dagiti tattao dagiti bagbagida nga adipen ti lubong,

kadagiti ugali ken kannawidanna ken iti kinaim- bubukodanna. Tim- miponen ti iglesia iti lubong iti panagsa- lungasingna iti linteg, idinto ta ti koma lubong ti umay iti iglesia iti panagtulnogda iti linteg. Inaldaw a maaw-awis ti iglesia a makitipon iti lubong.

Namnamaen amin dagitoj ti maisalakan gapu iti ipapatay ni Cristo, idinto ta agkedkedda nga agbiag iti umasping iti managsakripisio a biagna. Itandudoda dagiti kinabaknang ti parabur nga awan baybayadna, ket padpadasenda nga abbongan dagiti bagbagida babaen ti langa ti kinalinteg, a namnamaenda nga ilemmeng dagiti pakapilawan ti kababalinda; ngem awanto ti mamaay dagiti peksada iti aldaw ti Dios.

Saanto nga abbongan ti kinalinteg ni Cristo ti uray maysa laeng a tartaraknen a basol. Mabalina a managsalungasing ti maysa a tao iti pusona; nupay kasta, no awan aramidenna a naruar a panagsalungasing, mabalina nga isut' ibilang ti lubong a natakneng. Ngem kumita ti linteg ti Dios kadagiti palimed ti puso. Maukom ti tunggal tignay babaen kadagiti panggep a mangiduron kenkuana. Daydiay laeng maitunos kadagiti pamunganayan ti linteg ti Dios ti makapagtakderto iti Panangukom.

[292]

Ti Dios Isut' ayat. Impabuyana dayta nga ayat babaen ti intedna a sagut, nga Isu ni Cristo. Idi, "intedna ti Anakna a bugbugtong, tapno saan koma a mapukaw dagiti mamati Kenkuana no di ket maaddaanda koma iti biag nga agnanayon," awan banag nga inggawidna nga agpaay kadagiti sinubbotna a kukuana. Intedna ti amin a langit, isu a mabalintayo a pakagun-odan iti pigsak ken bileg, tapno dinatay' koma abaken ken parmeken ti kabusor. Ngem saan nga iturong ti ayat ti Dios ti panagaramid iti pambar gapu iti basol. Saanna nga insapulan ni Satanas iti pambar; saanna nga insapulan ni Adan ken ni Cain iti pambar; kasta met a saannanto nga isapulan dagiti sabsabali nga annak dagiti tao iti pambar. Saannanto nga anamongan dagiti basoltayo wenno palabasen ti pagkurangan dagiti kababalintayo. Ur-ura- yenna nga agballigitayo gapu iti naganna.

Dagidiay mangiwalin iti sagut ti kinalinteg ni Cristo, iwalwalinda met dagiti galad ti kababalin a mamagbalin koma kadakuada nga annak a lallaki ken babbai ti Dios. Iwalwalinda daydiay kakaisuna a mangted kadakuada iti pannakaitutop a makikatugaw iti rambak ti kallaysa.

Iti pangngarig, idi agsaludsod ti ari, “Apay a simrekka ditoy nga awan pagan-anaymo a pakikallaysa? ” saan a makauni daydi tao. Kastanto met inton dumteng ti naindaklan nga aldaw ti Panangukom. Mabalín nga ipambaran dagiti tao ti pakapilawan dagiti kababalinda ita, ngem awanton ti pagpambarda iti dayta nga aldaw.

[293] Naitan-oken dagiti agparparang nga iglesia ni Cristo, itoy a kaputotan, kadagiti kangatoan a gundaway. Naiparangangen ti Dios kadatayo babaen kadagiti dumakdakkél a lawag. Dakdakkél itan dagiti gundawaytayo ngem dagiti gundaway dagidi tattao ti Dios idi ugma. Saan laeng a ti naindaklan a lawag a naitalek kadagidi Israelita ti naited kadatayo, ngem adda pay kadatayo ti dumakdakkél a tanda ti naindaklan a pannakaisalakan a naiyeg kadatayo babaen ken ni Cristo. Nagbalin kinapudno kadatayo dagidi anniniwan a naited kadagidi Hudio. Adda idi kadakuada ti pakasaritaan iti Daan a Tulag; adda kadatayo dayta agraman pay ti Baro a Tulag. Adda kadatayo ti kinatalged maipapan iti Mangisalakan nga immayen, ti Mangisalakan anailansa, nagungar, ken iti rabaw ti naburak a tanem ni Jose, imbunannagna, “Siak ti pagungaran ken ti biag.” Gapu iti pannakaammotayo ken ni Cristo ken iti ayatna, naisaad ti pagarian ti Dios iti tengngatayo. Naipalgak ni Cristo kadatayo babaen kadagiti sermon ken kadagiti kankanta. Naidaya kadatayo a sibabaknang ti naespirituan a padaya. Maidiaya nga awan baybayadna ti kawes ti pakikallaysa, a naisagana babaen ti di magatadan a pateg, iti tunggal maysa a kararua. Naidatag kadatayo ti kinalinteg ni Cristo babaen kadagiti babaonen ti Dios, agraman pannakapalinteg gapu iti pammati, dagiti dadakkél ken agkakapateg a karkari ti sao ti Dios, nawaya a yaasideg iti Ama babaen ken Cristo, ti panangliwliwa ti Espiritu Santo, ken ti natibker a pammatalged maipapan iti biag nga agnanayon iti pagarian ti Dios. Ania pay ti sabali a mabalín nga aramiden ti Dios nga agpaay kadatayo a saanna pay nga inaramid iti panangisagana iti naindaklan a pangrabii, ti nailangitan a padaya?

Idiay langit, kunaen dagiti agserserbi nga anghel: Naaramiden daydi panagministro a naitalek kadakami nga aramiden. Pinagsanudmi ti buyot dagiti dakes nga anghel. Imbaonmi ti raniag ken lawag iti kararua dagiti tattao, tapno mapabileg ti lagipda iti ayat ti Dios a naipabuya ken Jesus. Inawismi ti matada iti krus ni Cristo. Natignay unay dagiti pusoda gapu iti basol a nangilansa iti Anak ti Dios. Nariknada ti pannakabasolda. Nakitada dagiti addang a

masapul a suroten iti pannakaisalakan; nariknada ti pannakabalin ti ebanghelio; napalukneng ti pusoda idi a makitada ti kinasam-it ti ayat ti Dios. Nabuyada ti kinaimnas ti kababalin ni Cristo. Ngem ubbaw dagitoy kadagiti dadduma. Saanda a kayat nga isuko dagiti bukodda nga ugali ken kababalin. Dida kayat nga uksoben ti naidagaan a kawes tapno makawesanda koma iti pagan-anay ti langit. Naipamaysa ti pusoda iti kinaagum. Ad-adda nga inayatda ti pannakilangen iti lubong ngem ti panagayatda iti Dios.

[294]

Nasolemnento dayta nga aldaw ti maudi a panangikeddeng. Babaen ti sirmata, iladawan ni apostol Juan dayta a buya: “Nakitak ti maysa a dakkel a trono a puraw, ken Daydi nagtugaw kenkuana, nga iti sangona, nagtalaw ti daga ken ti langit; ket saan a nasarakan ti dis-soda. Ket nakitak dagiti natay, dadakkel ken babassit, a nagtatakder iti sango daydi trono; ket nabistrad dagiti pagbasaan; ket naluktan ti sabali a pagbasaan, nga isu ti pagbasaan ti biag; ket naukom dagiti natay kadagiti bambanag a naisurat kadagiti pagbasaan, kas mayannurot kadagiti aramidda.” Apok. 20:11, 12.

Nalidayto ti pampanunot iti daydiay nga aldaw, inton agtakderen dagiti tao a mangsango iti kinaagnanayon. Idatagto ti sibubukel a biag ti kinaisuna a kas ti pudno a napasamak. Saanton a kasla nasken unay dagiti ragragsak ti lubong, dagiti kinabak-nang, ken dagiti dayaw. Makitanton dagiti tao a ti kinalinteg, nga inumsida idi, ti kakaisunan nga addaan iti kinapateg. Makitadanto a sinukogda dagiti kababalinda iti babaen dagiti mangallilaw a pangaw-awis ni Satanas. Dagiti pinilida a kawes isuda ti tanda ti kinapudnoda iti immuna ken naindaklan a naglikud. Makitadanton ti banag ti panagpilida. Ammodanton ti kaipapanan ti panagsalungasing kadagiti bilbilin ti Dios.

Awanen ti masakbayan a pannakapadas a mabalin manen a pagsaganaan nga agpaay iti kina agnanayon. Masapul nga ikawestayo itan, itoy a biag, ti kawes ti kinalinteg ni Cristo. Daydaytoyten ti gundawaytayo a mangbukel kadagiti kababalin nga agpaay iti daydiay pagtaengan nga insagana ni Cristo kadagiti agtulnog kadagiti bilbilinna.

Napardas ti panagrikep ti pannakapadastayo. Naited kadatayo ti ballaag, “Agaluadkayo, di la ket ta mapno dagiti pusoyo iti kinarawet ken panagbartek, ken kadagiti tarigagay itoy a biag, ket iti kasta, umayto a kellaat kadakayo dayta nga aldaw.” Lucas 21:34.

Agaluadkayo di la ket ta masarakannakayo a saan a nakasagana.
Agaluadkayo di la ket ta masarakankayo iti param- bak ti Ari nga

[295] awan iti pagan-anay ti pakikallaysa.

“Iti oras a dikay’ ipagpagarup. umayto toy Anak ti tao.” “Nagasat daydiay agsalukag, ket aywananna dagiti pagan-anayna, di la ket ta magna a silalamolamo, ket makitada ti ibainna.” Mateo 24:44;

[296] Apok. 16:15.

Tumayab nga Agpabituén

NAGSAO ni Cristo kadagiti adalanna, idiay bantay dagiti Olibo, naipapan iti maikadua a yaayna. Intudona dagiti sumag- mamano a pagilasinan a mangipakita nga asidegen ti yaayna, ket binilinna dagiti adalan nga agsalukag ken agsaganada. Inulitna manen daydi a ballaag, “Agsalukagkayo, ngarud, tadikay’ ammo ti oras a yaay toy Anak ti tao.” Kalpasanna, impakitana no ania ti kaipapanan ti panagsalukag maipapan iti yaayna. Saan koma a mapalabas daytoy a tiempo ti sinasadut a panagur-uray, no di ket iti nagaget a panag-trabaho. Insurona daytoy a leksion iti pangngarig dagiti talento.

“Maiyarig ti pagarian ti langit,” kinunana, “iti maysa a tao a napan iti adayu a daga, ket inayabanna dagiti adipenna, ket inyawatna kadakuada dagiti kukuana. Ket intedna iti maysa ti lima a talento, intedna met iti sabali ti dua, ket. iti pay sabali, intedna ti maysa; iti tunggal maysa a kas iti kabaelanna; ket sa nadagdagus a napan iti baniaga.” Mateo 25:14, 15.

Itakderan daydi lalaki a nagbaniaga iti adayu a daga ni Cristo, Isu a dandani idin ti ipapanawna ditoy daga tapno mapan sadi langit. Ibagi met dagiti adipen iti pangngarig, dagiti pasurot ni Cristo. Saantayo a kukua ti bagitayo. Nagatangtayo iti “maysa a pateg,” saan a babaen “kadagiti agrupsa a bambanag, a kas pirak, wenno balitok, ... no di ket babaen ti napateg a dara ni Cristo;” “tapno dagiti agbiag saandan nga agbiag a maipaay kadakuada, no di ket maipaay iti daydi natay gapu kadakuada, ken nagungar manen.” 1 Cor. 6:20 ; 1 Pedro 1:18, 19; 2 Cor. 5:15.

[297]

Nagatang amin a tao itoy di magatadan a pateg. Babaen ti panangibukbokna iti isu amin a gameng ti langit itoy a lubong, babaen ti panangitedna kadatayo iti amin a langit gapu ken Cristo, ginatang ti Dios ti pakinakem, dagiti rikna, ti isip, ken ti kararua ti tunggal tao. Mamati man wenno di mamati, kukua ti Dios dagiti amin a tao. Naayaban dagiti isu amin nga agserbi Kenkuana, ket no kasano ti panangsabatda itoy a kalintegan, isuntot’ sung- batanda iti naindaklan nga aldaw ti Panangukom.

Ngem saan a bigbigen dagiti amin a tao ti kalinteg ti Dios. Dagidiay agparparang a nangawat iti panagserbi ken ni Cristo ti managnagan iti adipenna, iti pangngarig.

Nasubbot dagiti pasurot ni Cristo nga agpaay iti panagserbi. Isuro ti Apo a ti panagministro ti pudno a panggep ti biag. Maysa met a managtrabaho idi ni Cristo, ket itdenna kadagiti amin a pasurotna ti linteg ti panagserbi - panagserbi iti Dios ken iti padada a tao. Indatag, ditoy, ni Cristo iti lubong ti nangatngato a panirigan iti biag a saanda pay laeng a naammoan, uray kaano. Babaen ti panagbiagna nga agserbi kadagiti sabsabali, maiyeg ti tao iti pannakimaymaysa iti Dios ken ni Cristo. Agbalin ti linteg ti panagserbi a mangisilpo ken mangreppet kadatayo a maisinggalut iti Dios ken kadagiti padatayo a tao.

Intalek ni Cristo dagiti sanikuana kadagiti adipenna - sanikua a mabalin nga aramaten nga agpaay Kenkuana. Itdenna iti “tunggal maysa ti trabahona.” Adda lugar ti tunggal maysa iti agnanayon a piano ti langit. Masapul nga agrabaho ti tunggal maysa a makibin-nulig ken ni Cristo nga agpaay iti pannakaisalakan dagiti karkararu. Kas ti kinatalged ti lugar a naisagana nga agpaay kadatayo idia langit ti kinatalged met ti naisangsangayan a lugar a naituding ditoy daga, a mabalintayo a pagtrabahoan nga agpaay iti Dios.

[298]

Dagiti Sagsagut ti Espiritu Santo

Itakderan dagiti talento nga italek ni Cristo iti iglesia dagiti naisangsangayan a sagut ken bendision nga ited ti Espiritu Santo. “Ta gapu iti Espiritu, maited ti sao ti kinasirib iti maysa; ket iti sabali, maited met ti sao ti pannakaammo, gapu iti isu met la nga Espiritu; iti sabali, maited ti pammati, gapu iti isu met la nga Espiritu; iti sabali, dagiti talugading ti panangagas, gapu iti isu met la nga Espiritu; iti sabali, maited dagiti pannakabalin nga agaramid kadagiti datdatlag; iti sabali, ti panangasaba; iti sabali, ti panagilas kadagiti espiritu; iti sabali, nadumaduma a kita dagiti pagsasao; iti sabali, ti panagipatarus kadagiti sasao: ngem gapuanan met laeng ti maymaysa nga Espiritu amin dagitoy a bambanag, ket ibunongna iti tunggal maysa a kas iti kayatna.” 1 Cor. 12:8-11. Saan nga agpapada ti sagut nga awaten dagiti tattao, ngem naikari ti maysa a sagut ti Espiritu iti tunggal maysa nga adipen ti Apo.

Sakbay a pinanawanna dagidi adalan, “sinang-awanna ida, ket kinunana, Awatenyo ti Espiritu Santo.” Kinunana manen, “Adtoy, ibaonko kadakayo ti kari ni Amak.” Juan 20:22; Lucas 24:49. Ngem sada laeng maawat a sipupunno ti sagut idi kalpasan ti yuulina sadi langit. Sada laeng inawat ti pannakaibukbok ti Espiritu idi kalpasan ti panangisukoda kadagiti bagbagida iti panagtrabahona, babaen ti pammati ken panagkararag. Iti naisangsangayan a pamayan, idin ti pannakaitalek kadagiti pasurot ni Cristo kadagiti sanikua ti langit. “Idi nga immuli iti ngato, impanna a kayaw ti pannakakayaw, ket inikkanna dagiti tao kadagiti rangrangkap.” “Ket naikkan ti tunggal maysa kadatayo iti parabur, kas ti rukod ti sagut ni Cristo,” a “bin-unongan ti Espiritu ti tunggal tao, a kas ti kayatna.” Efeso 4: 8, 7; 1 Cor. 12:11. Kukuatayon dagita a sagut ken Cristo, ngem agpannurray ti pudno a panagtagikuatayo iti panangawattayo iti Espiritu ti Dios.

Saan a maipateg ti kari ti Espiritu a kas ti rumbeng koma a pannakaipategna. Saan met a maaramid ti pannakatungpalna a kas ti rebbengna. Gapu iti kaawan ti Espiritu, awan pannakabalin ti panagministro ti ebanghelio. Mabalin a tagikuaen dagiti adal, talento, kinalaing nga agsao, tunggal natawid ken nasursuro a kabaelan; ngem no awan ti Espiritu ti Dios, awanto ti masagid a puso, awanto ti maawis a managbasol ken Cristo. Iti sabali a bangir, no maisilpoda ken ni Cristo, no kukuada dagiti sagut ti Espiritu, addanto pannakabalin, uray pay dagiti kapanglawan nga adalanna, nga agrabaho kadagiti puso. Aramiden ti Dios ida a kalasugan a pagayusan ti panagtrabaho ti kangatoan ken kabilgan a pannakabalin iti uniberso.

[299]

Dagiti Sabsabali Pay a Talento

Saan laeng a dagiti naisangsangayan a sagut ti Espiritu dagiti naagapad a talento iti pangngarig. Iramanna pay dagiti amin a sagut ken saguday, nakayanakan man wenno naparang-ay, nailasagan wenno naespirituan. Masapul a maaramatda amin nga agpaay iti serbisio ni Cristo. Iti panagbalintayo nga adalan, isukotayo dagiti bagbagitayo Kenkuana agraman amin a kinatao ken dagiti adda kadatayo. Isublina dagitoy a sagut kadatayo a nagugoran ken napatan-ok, tapno maaramat nga agpaay iti dayagna iti pannakabendision dagiti padatayo a tattao.

Inted ti Dios iti tunggal tao iti talento kas, “mayannatop kadagiti kabaelanna.” Saan a ti la adda a pannakaiwaras dagiti talento. Umawat iti lima daydiay kabaelanna nga aramaten ti lima a talento. Umawat met iti dua daydiay dua laeng ti kabaelanna a paaduen. Umawat met iti maysa laeng daydiay kabaelanna laeng ti mangaramat iti maysa. Awan koma ti agladingit gapu ta saanda nga immawat iti dakkkel a sagut; agsipud ta maidayaw met Daydiay nagiiwaras iti tunggal tao gapu iti pannakasayaat ti tunggal naitalek, bassit man wenno dakkkel. Masapul a sungbatan daydiay nakaitalkan ti lima ti pannakapasayaat dayta a lima; ket daydiay nakaitdan ti maysa, maysa met ti masapul a sungbatanna. Ur-urayen ti Dios ti supapak [300] “Kas mayannatop iti adda nga iku- tan ti tao, a saan ket a mayannatop iti awan kenkuana.” 2 Cor. 8:12.

Iti pangngarig dagiti talento, “rimuar daydi immawat iti lima a talento ket daytoy ti pinagnegosiona, ket nakagun-od pay iti sabali a lima a talento; kasta met ti inaramid daydi nakaitdan ti dua, nakagun-od met iti sabali pay a dua.”

Masapul a maaramat dagiti talento, uray pay kasanot’ kabassitda. Saan a Kasanot’ kaadu ti inawatko, ti parikut, no di ket, Aniat’ ar-aramidek iti adda kaniak? Ti pannakaparang-ay dagiti amin a sagudaytayo ti umuna a pagribbengan nga utang- tayo iti Dios ken kadagiti padatayo a tattao. No saan a rumang-ay ti maysa a tao iti inaldaw iti kabaelan ken iti panagserbi, saanna met a tungtung-palen ti panggep ti biag. Iti panagparangna nga adda pammatitayo ken ni Cristo, ikaritayo dagiti bagbagitayo nga agbalin iti amin a pakabalinanna a makipagtrabaho iti Maestro, ket masapul a parang-ayentayo ti tunggal kabaelan wenno saguday iti kasayaatan a rukod ti kinaan-anay, tapno mabalintayo nga aramiden ti ad-adu a kinaimbag a mabalintayo nga aramiden.

Adda dakkkel a trabaho ti Dios a masapul a maaramid ken maileppas, ket ipatawidnanto ti kaaduan, iti biag a rnapasungad, kadagidiay a nangaramid iti namatalek unay ken natulok a panagserbi itoy agdama a biag. Pilien ti Apo dagiti bukodna a katulongan, ket iti tunggal aldaw, iti agduduma a kasasaad, itdenna kadakuada ti maysa a pamadasan iti balabala ti panagtra- bahona. Iti tunggal maysa nga aramid a pannakatungpal ti planona, pilienna dagiti makipagtrabaho Kenkuana, saan a gapu ta awan ti pagkurkuranganda, no

di ket gapu ta mabalinda a magun-odan ti kinaan-anay babaen ti pannakaisilpoda Kenkuana.

Dagidiay laeng nangikeddeng a nangatoti kalatda ti awatenna a makipagtrabaho. Isaadna ti tunggal tao iti pagrebbengan a mangaramid iti inggat' kabaelanna. Makiddaw kadagiti isu amin ti namoralan a kinaan-anay. Ni kaanoman, saantay' koma a palubosan a bumaba ti rukod ti kinalinteg tapno makastrek dagiti natawid ken naparang-ay a panagduyos nga agaramid iti dakes. Masapul a maawatantayo a basol ti panagkurang dagiti kababalin-tayo. Agtaeng iti Dios dagiti amin a galad ti kababalin, a kas maymaysa ken natunos a sibubukel ken naan-anay, ket maikkan iti gundaway ti tunggal maysa, nga immawat ken ni Cristo a kas personal a Mangisalakan, a mangikut kadagitoy a galad. [301]

Masapul a tuntonen dagidiay agtarigagay a makipagtrabaho iti Dios ti kinaan-anay iti tunggal organo ti bagi ken saguday ti isip. Ti pudno a sursuro wenno adal isut' pannakaisagana dagiti pannakabalin ti bagi, ti isip, ken ti espiritu, nga agpaay iti pannakaaramid ti tunggal pagrebbengan; isut' pannakasursuro ti bagi, ti isip, ken ti kararua nga agpaay iti nadiosan a panagserbi. Daytoy ti sursuro nga-agpaut iti biag nga agnanayon.

Sapulen ti Apo iti tunggal Kristiano ti idadakkel ken irarang-ay iti kinalaing ken kabaelan iti amin a banag. Binayadannen ni Cristo dagiti tangdantayo, ti met laeng darana ken dagiti panagsagabana, tapno magun-odanna ti natulok a panagserbi. Immay ditoy a lubong tapno itdenna kadatayo ti maysa nga ulidan no kasano koma ti panagtrabahotayo, ken ania nga espiritu ti masapul nga iyegtayo koma iti trabahotayo. Kayatna nga adalentayo koma no kasano ti kasayaatan a panangparang-ay iti trabahona ken panangipadayag iti naganna iti lubong, a balanga-tantayo koma iti dayaw, agraman kadakkelan a panagayat ken panagrukbab, ti Ania a "kasta unay ti panagayatna iti lubong nga intedna ti Anakna a bugbugtong, tapno saan koma a mapukaw dagiti mamati Kenkuana, no di ket maandaanda koma iti biag nga agnanayon." Juan 3:16.

Ngem saan nga impatalged ni Cristo kadatayo a nalaka a banag ti manggun-od iti naan-anay a kababalin. Saan a matawid ti natan-ok ken naan-anay a kababalin. Saanto a dumteng kadatayo gapu iti aksidente. Magun-odan ti natan-ok a kababalin babaen ti peksa ti maysa a tao a maaramat dagiti saguday ken kaikarian

[302] ni Cristo. Itden ti Dios dagiti talento, dagiti bileg ti isip; datayo ti mangbukel iti kababalin. Isut' mabukel babaen ti napinget ken narigat a pannakibakal iti bagi. Masapul a kankanayon a magubat dagiti natawid a pagduyosan. Masapul a dillawen ken suotentayo dagiti bagbagitayo, ket saantay' a palubosan ti uray maysa laeng a saan a matarigagayan a galad nga agtaeng a saan napalinteg.

Saan koma a kunaen ti maysa a tao, Diak mabalin a balbaliwan ti pagkurangak iti kababalinko. No kastoyen ti pang- ngeddengyo, masaawkayto a makagun-od iti biag nga agnanayon. Adda iti bukodyo a pakinakem ti saanna a pakabalinan. No saanyo a pakinakmen, saanyonto a mabalin a parmeken. Agtaud ti kinarigatna iti pannakaruker ti saan a napasanto a puso, ken ti saan nga isusuko iti panangituray ti Dios.

Bassit ti maaramid dagidiay inikkan ti Dios kadagiti kabaelan a mangaramid iti nasayaat a trabaho, gapu ta bassit laeng dagiti irugida. Rinibu dagiti lumabas iti biag a kasla no awan matudtudo a panggep ti panagbiagda, awan rukod a tarigagayanda a ragpaten. Umawatto dagiti kakasta iti gungguna a maiyannatop iti aramid- da.

Laglagipenyo a saanyonto a madanon ti nangatngato a rukod ngem ti isaadyo met laeng. Iti kasta ngarud, isaadyo iti nangato dagiti kalatyo, ket iti tunggal addang, uray pay no narigat, babaen ti pananglikud iti bagi ken panagsakripisio, umulikayo agingga iti pantok ti agdan ti rang-ay ken pannakaragpat. Awan koma ti manglapped kadakayo. Patauden koma dagiti rigrigat ti natibker a panangikeddeng a mabalintayo a parmeken ida. Mangtedto ti pannakararak dagiti bangen iti dakdakkal a kabaelan ken tured nga agtuloy. Agtuloykayo a sititibker nga agturong iti umisu a turong, ket agbalinto dagiti paspasamak a katulonganyo, a saanda ketdi a makalapped kadakayo.

Nangato koma ti arapaapyo, nga agpaay iti pakaidayawan ti Apo, a mangparang-ay kadagiti saguday ti kababalinyo. Maay-ayo koma ti Dios iti tunggal paset ti pannakabangon ti kababalinyo. Mabalinyo nga aramiden daytoy; agsipud ta Isut' inay-ayo ni Enoc, babaen ti panagbiagna, iti dimmakes a panawen. Adda met pay laeng dagiti Enoc kadagitoy nga aldaw.

[303] Agtakderkayo a kas ken ni Daniel, daydi matalek nga agturay, maysa a lalaki a saan a mabalin a rukeren ti sulisog. Saanyo koma nga uppapayen Daydiay nagayat kadakayo nga, intedna ti Biagna

tapno mapunas dagiti basbasolyo. Kunaenna. “No awanak, awan mabalinyo nga aramiden.” Juan 15:5. Laglagipenyo daytoy. No nakaaramidkayo kadagiti biddut, maka- gun-odkayo iti balligi no makitayo dagita a biddut, ket ibilangyo ida a sinamar ti ballaag. Iti kasta, pagbalinenyo ti pannakaabak a ‘ maysa a balligi, ket mauppapayto ti kabusor, ket mapadayawanto ti Mannubbottayo.

Ti kababalin a nabukel a kas mayasping iti nadosan a ladawan isut’ kakaisuna a gameng a mabalintayo nga itugot manipud itoy a lubong agingga iti sumaruno. Alaento dagiti adda iti babaen ti pannursuro ni Cristo ditoy a lubong dagiti amin a nagun-odanda nga ikuyog ida kadagiti nailangitan a pagtaengan. Ket idia langit, masapul a kankanayonto a rumang-aytayo. Nasken, ngarud, ti pannakaparang-ay ti kababalin ditoy a biag.

Makipagtiabahonto dagiti nailangitan a parsua iti maysa a tao a sapsapulenna ti naan-anay a kababalin, babaen ti napinget a pammati, kababalin a dumanon iti kinaan-anay ti aramid. Kunaen ni Cristo iti tunggal maysa a kastoy ti panggepna, Addak iti makanawanyo a tumulong kadakayo.

Inton makitunosen ti pakinakemti tao iti pakinakem ti Dios, agbalinen a nabileg unay. Mabalinen a maaramid ti aniaman nga ibilin ti Dios babaen ti pigsana.

Dagiti Saguday ti Isip

Sapulen ti Dios ti pannakasursuro dagiti saguday ti isip. Panggepna a tagikuaento dagiti adipenna ti dakdakkell a kinasaririt ken nalawlawag a pannakaawat ngem ti taga lubong, ket saan a maay-ayo kadagidiay a saan a naannad ken nasadut a mangpa- sayaat iti gundawayda nga agbalin a mannakaammo a makipagtra- baho. Ibilin ti Apo kadatayo nga Isut’ ayatentayo iti isu amin a puso, ken iti isu amin a kararua, ken iti isu amin a pigsan, ken iti isu amin nga isip. Daytoy ti mangted kadatayo iti pagrebbengan a mangparang-ay iti saririt agingga iti kabaelanna, tapno mabalintayo a makaam- ammo ken ayaten ti Namarsua, iti isu amin nga isiptayo.

[304]

No maisaad ti isip iti babaen ti panangituray ti Espiritu Santo, ad-addanto a mapatadem, ket dakdakkellto pay ti maaramidna iti serbisio ti Dios. Mabalinen met nga aramaten ti Apo ti maysa a tao, nupay awan adalna, no la ket ta isut’ naitalaga iti Dios ket il-iliwenna

ti tumulong kadagiti sabsabali. Ngem ad-adu ken nalaw-lawanto ti mabalin nga aramiden ti maysa a tao nga agpaay ken Cristo, no isut' naikkan iti gundaway a nagadal, ken addaan iti isu met la nga espiritu ti pannakaitalaga.

Kayat ti Apo a gun-odentayo ti amin a mabalintayo a gun-oden nga adal, a ti panangiparanudtayo kadagiti sabsabali ti panggeptayo. Awan ti makaammo no sadino ken no kasanot' pannakaayabda nga agrabaho wenno agsao nga agpaay iti Dios. Ti laeng Amatayo a Nailangitan ti makaammo iti mabalinna nga aramiden nga agpaay iti tao. Adda iti sangotayo dagiti paka- balinan a saan a makita dagiti nakapuy a pammatitayo. Masursu- roan koma dagiti isiptayo a, no nasken, mabalintayo koma nga idatag dagiti kinapudno ti saona iti sango dagiti kangatoan nga agtuturay ditoy daga iti maysa a wagas a pakaidayawan ti naganna. Ditay koma palubosan a lumabas ti maysa a gundaway a mangparang-ay kadagiti isiptayo nga agrabaho nga agpaay iti Dios.

Igaed koma dagiti agtutubo, a makasapul iti sursuro, ti agrabaho, agraman natibker a panangikeddeng a manggun-od kenkuana. Saanyo nga ur-urayen ti pannakailukat dagiti ruangan; mangaramidkayo iti serkanyo. Alaenyo ti uray kabassitan a gundaway a maidiaya kadakayo. Sanayenyo ti aginut. Saanyo a busbosen ti kuartayo a pangrenrennek laeng iti gartem, wenno kadagiti ragsaksak. Ikeddengyo ti agbalin a mannakitulong ken nalaing a kas ti pangayaban ti Dios kadakayo. Matalekkayo koma kadagiti amin nga aramidyo. Gun-odenyoy amin a gundaway a mabalinyo a gawaten nga agpaay [305] iti pannakapapigsa ti isipyo. Aglaok koma ti pannakaadal dagiti pagbasaan iti panagtrabaho a makagungguna, ket babaen ti matalek a panagtrabaho, kinasa- lukag, ken kararag, gun-odenyoy ti kinasirib nga aggapu idiay ngato. Daytoyto ti mangted kadakayo iti naganan a sursuro. Mabalinyonton ti mambangort iti nasayaat a kababalin ken gumun-od iti bileg iti ngatoen dagiti sabsabali nga isip, a mangted kadakayo iti kabaelan a mangiturong kadakuada iti dalan ti kinalintegken kinasanto.

Ad-adu koma pay ti maaramid iti panangsursuro iti bagi no nasalukagtayo koma kadagiti bukodtayo a gundaway. Ad-adu ngem adal iti kolehio ti kaipapanan ti pudno a sursuro. Nupay saan a nasayaat ti pannakabaybay-a ti pannakaadal dagiti pag- siriban, siensia, adda nangatngato a pannakasursuro a mabalin a gun-oden

babaen ti nabiag a pannakaisilpo iti Dios. Alaen koma ti tunggal agad-adal ti Bibliana, ket makiuman iti naindaklan a Mannursuro. Masursuroan ken matengngel koma ti isip a makigu-bal kadagiti narigat a parikut iti panagsapul iti nadiosan a kinapudno.

Umawatto met iti bendision nga aggapu iti Dios dagidiay a mabisin iti pannakaammo, tapnö adda itulongda kadagiti sabsabali. Babaen ti pannakaadal ti saona, mariingto dagiti bileg ti isipda iti napasnek a panagtrabaho. Addanto pannakapalawa ken idadakkel dagiti saguday, ket magun-odanto ti isip ti bileg ken kinalaing.

Masapul a sanayen ti tunggal maysa ti pannakatengngel ti bagi, no kayatna ti agbalin a makipagtrabaho iti Dios. Ad-adunto ti maaramid daytoy ngem ti kinalaing nga agsao wenno dagiti narim-rimat pay a talento. Ad-adunto ti maaramid ti kadawyan nga isip, no isut' nasayaat ti pannakadisiplinana, ngem daydiay addaan iti nangato nga adal ken aduan iti talento nga awanan pan-nakatengngel.

Panagsao

Ti pannakabalin nga agsao wenno agbitla isut' maysa a talento wenno saguday a masapul a maparang-ay. Kadagiti amin a sagut nga inawattayo iti Dios, awan ti dakdakkel a makaited iti ad-adu a bendision ngem daytoy. Babaen ti timek, mabalintayo ti mangawis; babaen kenkuana, idatontayo dagiti kararag ken panagdaydayaw iti Dios, ket babaen pay kenkuana, ibagatayo kadagiti sabsabali ti maipapan iti ayat ti Mannubbot. Nasken ngarud a masursuroan tapno agbalin a nakapet nga agpaay iti kinaimbag.

[306]

Dakkel ti pannakabaybay-a ti pannakaparang-ay ken ti umisu a pannakaaramat ti timek, uray pay kadagiti tattao a nasaririt ken agtrabaho kadagiti aramid a nakristianoan. Adda dagidiay nga ag-basa ken agsao a nalag-an ken napardas unay a narigat a maawatan ida. Addaan met dagiti dadduma iti narigat a maawatan a panagsao, a kasla alimugmogenda ti saoenda; agsao met dagiti dadduma iti nasinggit, nawara, ken makasisileng a timek ket kasla naparpar a dumanon iti panagdengngeg. No dadduma, mabasa dagiti teksto, kanta, ken dagiti report ken sabsabali pay a datag iti sango dagiti adu a tattao iti maysa a wagas a narigat a maawatan, ket masansan a madadael ti bileg ken malditda.

Maysa daytoy a kinadakes a masapul koma a maatur. Ited ti Biblia ti panangatur itoy a banag. Maipapan kadagidi Lebita a nangibasa kadagiti Sursurat kadagiti tattao kadagidi aldaw ni tsdras, maisao daytoy, “Ket binasada a silalawag ti linteg ti Dios iti libro; ket intedda ti katarusan ken kababagasna a kas naawa- tanda iti panagbasa.” Nehe. 8:8.

Babaen ti napinget a panangikeddeng, mabalin dagiti isu amin ti makagunod iti pannakabalin nga agbasa iti maawatan, ken agsao iti nalawag, nabukel a timek, ken iti natebbag ken makaimaldit a pamayan. Babaen ti panangaramid itoy, mabalintayo a padak- kelen ti kinalaingtayo a kas katrabahoan ni Cristo.

[307] Maayaban ti tunggal Kristiano a mangipadamag kadagiti di matukod a kinabaknang ni Cristo kadagiti sabsabali; ngarud, masapul a sapulenna ti kinaan-anay ti panagsao. Masapul koma nga idatagna ti sao ti Dios iti maysa a pamayan a makaay-ayo kadagiti dumngeg. Saan a pinanggep ti Dios a nagubsang koma ti panagsao dagiti tattao nga aramatenna. Saanna a pagayatan ti Dios a mapalaad ti nailangitan a burayok nga agayus babaen ti pannakaaramat ti tao.

Kumitatayo koma ken ni Jesus, ti awan pagkurkuranganna nga ulidan; dawatentayo koma ti tulong ti Espiritu Santo, ket babaen ti bilegna, sursuroantayo koma ti tunggal organo wenno paset ti tao nga agpaay iti awan pagkurkuranganna a trabaho.

Masapul a nangnangruna daytoy kadagiti naayaban nga agserbi iti publiko. Laglagipen koma ti tunggal ministro ken mannursuro nga it-itdenna kadagiti tao ti maysa a damag a mangiraman kadagiti pakaseknanda iti agnanayon. Ti naisao a kinapudno ti mangukomto kadakuada iti daydiay naindaklan nga aldaw ti panangukom. Ket kadagiti dadduma a kararua, maiked- dengto ti panangawat wenno panangiwalinda iti damag gapu iti wagas ti pannakaidatagna babaen ti panagsao. Maisao koma ti sao tapno agbalin a makaawis iti pannakaawat ket mamalditan met ti puso. Nabannayat, nabatad, ken nasolemne koma ti pannakai- saona, a napakuyogan iti amin a kinapasnek a sapulen ti kinanaskenna.

Adda pakainaigan ti umisu a sursuro ken ti pannakaaramat ti bileg ti panagsao iti amin a tignay ti nakristianoan a trabaho; isut’ sumrek iti biag iti pagtaengan, ken iti isu amin a pannakilangen iti maysa ken maysa. Pagbalinentay’ koma nga ugali ti panagsao babaen ti makaay-ayo a timek, nga aramatentayo ti nadalus ken

apagisu a panagsao ken dagiti naasi ken nadayaw a balbalikas. Kasla linnaaw ken arbis dagiti sasao a nasam-it ken naasi. Saritaen dagiti Sursurat maipapan ken ni Cristo a naiparukpok ti saguday kadagiti bibigna, tapno ammona koma “no kasanot’ panagsao iti umisu a balikas iti daydiay a napaksuyan.” Salmo 45:2; Isa. 50:4. Kasta met nga ibilin ti Apo, “Kankanayon koma a makaay-ayo dagiti saoyo,” “tapno paraburanna dagiti agdengdenggeg.” Col. 4:6; Efe. 4:29.

Iti panangtubngar wenno panangisurotayo kadagiti sabsabali, masapul koma nga annadantayo dagiti sasaotayo. Agbalindanto a banglo ti biag nga agpaay iti biag, wenno patay iti patay. Iti panangtubngar wennopanamagbaga, adu dagiti agaramat kadagiti nagubsang, napungtot a sasao, balikas a saan a mainumo a makaagasiti nasugat a kararua. Gapu kadagitoy a panagsao, masair ti rikna, ket masansan a mariing ti ibubusor dagiti nakabiddut. Masapul koma nga awaten dagiti mangitagtag-ay kadagiti pamu- nganayan ti kinapudno ti nailangitan a lana ti ayat. Kadagiti isu amin a kasasaad, mapakuyogan koma iti ayat dagiti panang- tinggar. Iti kasta makatulongdanto a mamagbalbaliw dagiti sasaotayo lugar ketdi a makasair. Babaen ti Espirituna, itedto ni Cristo ti bileg ken pannakabalin. Daytoy ti trabahona.

Awan koma ti maibalikas a maysa a sao a saan a rumbeng. Awanto ti panarsarita, minamaag a panagsasao, awanto ti panagalipunget wenno narugit a sasao a rumuar kadagiti bibig ti maysa a tao a pasurot ni Cristo. Kinuna ni apostol Pablo, babaen ti paltiing ti Espiritu Santo, “Awan koma ti naalas a sasao a rumuar kadagiti bibigyo.” Efeso 4:29. Saan laeng a dagiti sasao a narugit, wenno nakababain ti saklawen dagiti sasao a naalas. Kaipapanan- na pay dagiti panangisao kadagiti sasao a maisungani kadagiti nasantoan a prinsipio ken ti nadalus ken saan a namulitan a panagdaydayaw. Iramanna pay dagiti naalas a panangisingasing ken nasikap a panangisingasing iti dakes. Malaksid no madagdagus ti pannakasarange tna, dagitoyto ti mangiturong iti panagbasol.

Naisaad iti tunggal kaamaan, iti tunggal maysa a Kristiano, ti pagrebbengan a manglapped iti aniaman a naalas a panagsasao. No addatayo iti bunggoy dagiti naayat kadagiti minamaag a panagsasao, pagrebbengantayo koma ti mangbalbaliw iti banag a pag- sararitaan tapno isut’ maiturong kadagiti makapaimbag a bam- banag.

[309]

Isut' trabaho dagiti nagannak ti mangsursuro kadagiti annakda iti umisu nga ugali ti panagsao. Ti pagtaengan ti kaimbagan a pagadalan itoy a sursuro. Manipud kadagiti kasapaan a tawen, maisuro koma kadagiti ubbing ti agsao a sidadayaw ken siaayat kadagiti nagannak kadakuada ken iti maysa ken maysa. Maisuro koma kadakuadaa dagiti koma laeng balikas a naamo, napudno, ken nadalus ti rumuar kadagiti bibigda. Inaldaw koma met dagiti naganak a makipagsursuro iti pagadalan ni Cristo. Iti kasta, babaen ti pannursuro ken panagpatulad, mabalinda nga isuro dagiti annakda a mangaramat iti "palawag a nasayaat, a saan a mabalin a babalawen." Tito 2:8. Daytoy ti maysa kadagiti kadakkelan a pagrebbengan a masapul a sungbatanda.

Kas pasurot ni Cristo, aramatentayo koma dagiti saotayo a makatulongken makapabilegiti maysa ken maysa iti nakristianoan a biag. Saoentay' koma ti kinamanangngaasi ken kinamanagayat ti Dios, ti awan pumada a kauneg ti ayat ti Mangisalakan. Sasao koma a panagdayaw ken panagyaman dagiti sasaotayo. No napunno dagiti isip ken pusotayo iti ayat ti Dios, maiparanga-rangto daytoy iti pannakisarsaritayo. Saanto a narigat a banag ti mangiparanud iti daydiay banag a sumrek iti naespirituan a biagtayo. Naindaklan a pampanunot, natan-ok nga ar-arapaap, nasin-aw a pannakabigbig iti kinapudno, saan a naimbubukodan a pangpanggep, iliw nga agpaay iti kinasingpet ken kinasanto-agbunganto dagitoy kadagiti sasao a mangiparangarang iti kaba-balin ti paggamengan ti puso. In ton maiparangarangen ni Cristo iti pannakisarsarita, addanton pannakabalinna a mangawis kadagiti karkararua a mapan Kenkuana.

[310]

Saoentayo koma ti maipapan ken ni Cristo kadagidiay saan a makaammo Kenkuana. Aramidentayo koma kas ti inaramidna. Sadinoman a yanna idi, iti sinagoga, iti igid ti dalan, iti uneg ti barangay nga adda iti igid ti baybay, iti padaya ti maysa a Parisio, wenna iti lamisaan ti agsingsingir iti buis-nakisao kadagiti tattao maipapan kadagiti bambanag a mainaig iti natantan-ok a biag. Dagiti bambanag iti nakaparsuaan, dagiti pasamak iti inaldaw a panagbiagnainaig amin dagitoy kadagiti sasao ti kinapudno. Naiyasideg ti puso dagidi nagdengngeg Kenkuana; gapu ta inaga-sanna dagidi masakitda, liniwliwana dagidi naladingit, ken inub-bana dagidi ubbing kadagidi taktakkiagna ken binendisionanna ida. No luktanna idi ti ngiwatna tapno agsao, naiturong ti imatangda Kenkuana, ket

nagbalin ti tunggal saona iti kararua a kasla banglo ti biag nga agpaay iti biag.

Kasta met koma kadatayo. Sadinoman a yantayo, siputan- tayo koma dagiti gundaway a mangibaga kadagiti sabsabali ti maipapan iti Mangisalakan. No suroten-tayo ti pinagpatulad ni Cristo iti panagaramidna iti naimbag, aglukatto dagiti puso kadatayo a kas ti inaramidda idi Kenkuana. Saan a kellaat, no di ket babaen ti annad ken kinasirib a pinataud ti nadiosan nga ayat, mabalintayo nga ibaga kadakuada ti maipapan Kenkuana a “Kangrunaan kadagiti sangapulo a ribu,” ken ti “kaimnasan kadagiti amin.” Kanta ni Salomon 5:10, 16. Daytoy ti katanokan a trabaho a mabalintayo a pangipakatan iti saguday ti panagsao. Naited daytoy kadatayo tapno mabalintayo nga idatag ni Cristo a kas Mangisalakan a mamakawan kadagiti basbasol.

Bileg Wenno Impluensia

Maysa a lumawlawwa ken awan igidna nga impluensia ti nagbalinan idi ti biag ni Cristo, maysa nga impluensia a nangireppet Kenkuana iti Dios ken iti sangkataoan. . . . Babaen ken Cristo, inikkan ti Dios ti tao iti impluensia wenno bileg a mamagbalin a narigat kenkuana ti agbiag nga is-isu. Naisilpo ti tunggal maysa kadatayo iti padana a tao, maysa a paset ti sibubukel a kukua ti Dios, ket adda pagrebbengan ti tunggal maysa kadatayo. Awan tao a mabalinna ti agwaywayas ken awan pakasapsapulanna iti padana a tao; agsipud ta adda pakainaigan ti pagimbagan ti maysa a tao kadagiti sabsabali. Isut’ panggep ti Dios a marikna koma ti tunggal maysa nga isut’ nasken iti pagimbagan dagiti sabsabali, ket sapulenna koma ti panangitedna iti ragsakda.

Nalikmut ti tunggal maysa a kararua iti bukodna nga impluensia-maysa nga impluensia nga adda kenkuana ti bileg a mangted iti biag ti pammati, tured, ken inanama, ken maysa a banglo ti ayamuom ti ayat. Wenno agbalin a malikmut iti kinalamiis ken kinasipngget ti liday ti di pannakapnek ken kinaimbubukodan, wenno addaan [311] iti makapatay a sabidong ti matartaraken a basol. Babaen ti liklikmut nga adda kadatayo, maseknan ti tunggal tao a maasitgantayo, mapuotantayo man wenno saan.

Maysa daytoy a pagrebbengan a ditayo maitalawan. Adda bileg dagiti sasao, ar-aramid, panagkawkawes, ken panagkukua- tayo, ken uray pay ti langa ti rupertayo. Agsanggir iti maldit, a maaramid gapu kadagitoy, dagiti pagbanagan nga agpaay iti imbag wenno dakes, nga awan tao a makabalin a mangrukod. Agbalin a kasla maimula a bukel, ti tunggal maldit a maipabuya, ket daytoyto ti mangted iti apit. Maysa a paset daytoy ti atiddug a kawar dagiti paspasamak a nataoan, a ditay ammo no sadino ti pagpatinggaanna. No babaen ti pinagpatuladtayo, matulongan dagiti sabsabali a mangparang-ay kadagiti nasayaat a pamungana- yan, maikkantayo ida iti bileg nga agaramid iti imbag. Sumublat- danto met a mangted iti umasping nga impluensia kadagiti sabsabali, ket agtuloy a kastanto met dagitoy kadagiti manen sabsabali. Iti kasta, gapu iti impluensiatayo a ditay mapupuotan, rinibunto dagiti mabendisionan.

Mangibatokayo iti maysa a bato iti maysa a danaw, ket tumaud dagiti agsasaruno a dalluyon; ket bayat ti yaaduda, lumawa met ti madanunda, agingga a dumanonda iti igidna. Kasta met ti impluensiatayo. Iti labes ti pannakaammo ken pannaka- tengngeltayo, maseknan dagiti sabsabali babaen iti bendision wenno lunod.

[312] Ti kababalin isut' pannakabalin. Adda maysa a narigat a sarangten nga impluensia nga itden ti maysa a naulimek a panangsaksi ti napudno, nasantoan, ken saan nga agimbubukodan nga ayat. Babaen ti panangiparangarantayo iti kababalin ni Cristo iti panagbiagtayo, makitunostayo Kenkuana iti trabaho ti panangisalakana kadagiti karkararua. Ket no nalawlaw ti magaw-at ti impluensiatayo, ad-adunto met nga imbag ti maaramid tayo. Inton surotan dagiti agparparang nga agserserbi iti Dios ti pinagpatulad ni Cristo, nga ipakatda iti panagbiagda dagiti prinsipio ti linteg; inton mangted ti tunggal aramid iti pammaneknek nga ay- ayatenda nga ipangpangruna ti Dios ken dagiti karrubada a kas kadagiti bagbagida, isunton ti kaadda iti iglesia ti pannakabalin a mangtignay iti lubong.

Ngem saan koma a malipatan a saan a basbassit a pannakabalin ti impluensia nga agpaay iti kinadakes. Nakabutbuteng a banag ti makapukaw iti bukod a kararua; ngem ad-adda a nakabutbuteng ti makaigapu iti pannakapukaw dagiti sabsabali a karkararua. Nakabutbuteng a panunoten nga agbalin ti impluensiatayo nga angot ni patay nga agpaay iti patay; nupay kasta, mabalin a mapasamak daytoy. Adu kadagiti agparparang a rrtakipagur-urnong ken ni Cristo ti

makipagiwar-wara. Daytoy ti gapuna a nakapuy ti iglesia. Adu dagiti managdillaw ken manangi- darum. Babaen ti panangisaoda iti atap, imun, ken saan a panna- kapnek, ipalpalubosda dagiti bagbagida nga aramaten ni Satanas. Sakbay a mapuotanda ti ar-aramidenda, nailep-pasen ti kabusor ti aramidna babaen ti panangaramatna kadakuada. Naaramiden ti impluensia ti kinadakes, ket naipakaten ti anniniwan, simmal- puten dagiti pana ni Satanas. Kimpeten ti saan a panag-talek, di panamati, ken panaglikud kadagidiay nga immawat koma ken ni Cristo. Kabayatanna, kumitkita dagiti inaramat ni Satanas a kasla awan aniamanna kadagidiay naiduronda iti panaglikud, isuda a nagbalinen a timmangken ken nabibineg iti panangtubngar ken pakpakaasi. Ay-ayoenda dagiti bagbagida a no maidiligda kadag- itoy a kararua, isudat' nasingpet ken nalinteg. Saanda a mabigbig a dagitoy a kararua ti bunga dagiti di natengngel a dildilada ken nasukir a puspusoda. Natnag dagitoy nasulisog a kararua gapu iti impluensiada.

Kasta ti pannakapaadayu dagiti adu a karkararua manipud iti dana ti biag, gapu iti kinamaag, naimbubukodan a kinabarayuboy, ken awanan annad a di panangibibiang. Adu dagiti agbuteng a sumangonto kadagiti bunga ti impluensiada iti pangukoman ti Dios.

Babaen laeng ti parabur ti Dios ti pakabalinantayo a mangaramat [313]
 iti umisu a pannakaaramat itoy a saguday. Awan pulos ti adda ka- [314]
 datayo a mabalintayo a pangimpluensia kadagiti sabsabali tapno
 agaramidda iti naimbag. No mabigbigtayo ti kaawan gawaytayo
 ken ti pannakasapultayo iti nadiosan a pannakabalin, saantayton
 nga agtalek kadagiti bagbagitayo. Saan- tayo nga ammo no ania ti
 banag nga ikeddeng ti maysa nga aldaw, maysa nga oras, wenno
 kanito, gapuna a saantayo koma nga irugi ti maysa nga aldaw a
 ditay' italek dagiti daldalantayo iti Amatayo a Nailangitan. Nai-
 tuding dagiti anghelna a mangsalaknib kadatayo, ket no italektayo
 dagiti bagbagitayo iti panangaywanda, addadanto iti sibaytayo iti
 tunggal tiempo ti peggad. In ton ditay' mapuotan ti panagbalin ti
 impluensiatayo a mangiturong iti dakes, addanto dagiti anghel iti
 sibaytayo, a tumulong kadatayo a magna iti nasaysayaat a dalan, ket
 tulongandatayto babaen kadagiti nasaysayaat a balikas ken sasao,
 ket iturongdanto dagiti tignaytayo. Iti kasta, mabalin a naulimek ti
 impluensiatayo, ditay' mapuotan, ngem agbalin a mannakabalin a

mangyasideg kadagiti sabsabali ken ni Cristo ken iti nailangitan a lubong.

Ti Tiempo

Kukua ti Dios ti tiempotayo. Kukuana ti tunggal kanito, ket pagrebbengantayo ti mangpasayaat kenkuana nga agpaay a pakai-dayawanna. Awan sabali a talento a gapu a pangsapulan- nanto iti naing-inget a pannakikuenta ngem ti panangaramattayo iti tiempotayo.

[315] Ditay' mabalin a rukoden ti kinapategti tiempo. Imbilangni Cristo a napateg ti tunggal kanito, ket kasta koma met ti panangibilangtayo. Ababa laeng ti tiempo ket saanna a rebbeng a mapalabas nga awan mamaayna. Bassit laeng dagiti aldaw ti pannakapadastayo a panagsaganatayo nga agpaay iti kina-agnanayon. Awan tiempotayo a rebbengna ti mapalabas nga awan kapaypay-anna, Awan tiempotayo nga aramatentayo iti naimbukodan a ragragsak, awan tiempo nga agpaay iti panagpabus-oy iti basol. Itan ti tiempo a panakabukel kadagiti kababalin nga agpaay iti masakbayan ken biag nga agnanayon. Itan ti panagsaganatayo nga agpaay iti Panangukom.

Kasla saan pay a narugian ti sangkataoan ti agbiag, sada manen mangrugi a matay, ket aggibus met laeng ti di agpatingga a panagagawa iti kinaubbaw malaksid no magun-odan ti pudno a panakaammo maipapan iti biag nga agnanayon. Isagsagana ti maysa a tao, a makaammo a mangipateg iti tiempona a kas pagtrabahoanna, ti maysa a pagyanan nga agpaay iti biag nga agnanayon. Nasayaat kenkuana ti pannakayanakna.

Maibalakad kadatayo a subbotentayo koma ti tiempo. Ngem saanen a mapasubli ti tiempo a napukawen. Saantayo a mabalin a pasublien tj uray maysa laeng a kanito. Ti laeng kakaisuna a pakabalinantayo a mangsubbot iti tiempotayo isu ti panangaramattayo a nasayaat iti adda pay a nabati, babaen ti panagbalintayo a makipagtrabaho iti Dios iti naindaklan a piano ti pannakaisalakan.

Addanto maaramid a panagbalbaliw ti kababalin iti daydiay a mangaramid iti daytoy. Isut' agbalin nga anak a lalaki ti Dios, maysa a kamkameng ti naarian a kaamaan, maysa nga anak ti nailangitan nga Ari. Isut' maikari a kakuykuyog dagiti anghel.

Daytoyen ti tiempotayo nga agrabaho nga agpaay iti panakaisalakan dagiti padatayo a tattao. Adda dagiti mangipagangrup a no mangtedda iti kuarta nga agpaay iti trabaho ni Cristo, daydaytan ti masapul kadakuada; lumabas a saan a mapasayaat ti napateg a tiempo a nabalinda koma ti mangaramid iti personal a trabaho nga agpaay Kenkuana. Ngem isut' gundaway ken pagrebbengan ti tunggal maysa nga addaan iti salun-at ken pigsang ti mangted iti nagaget a panagserbi iti Dios. Agrabaho koma amin dagiti tao iti panagawis kadagiti karkararua nga umasideg ken ni Cristo. Saan a mabalin nga alaen dagiti naited a kuarta daytoy a banag.

Nainaig iti tunggal kanito dagiti banag nga agnanayon. Addatay' koma a sisasagana iti amin a kanito nga agserbi. Mabalin a saanen nga agsubli ti gundaway a mangisao iti sao ti biag iti makasapul unay a kararua. Mabalin a kunaen ti Dios iti maysa a tao, "Ita a rabii madawat a masubli kenka dayta biagmo," ket babaen ti kinaliwaytayo, mabalin a saan a makasagana dayta. Iti naindaklan nga aldaw ti Panangukom, kasanontot' panangi-datagtayo iti kuentatayo iti Dios? [316]

Napateg unay ti biag a mapalabas kadagiti aglabas ken naidagaan a bambanag, iti gagangay a pang-agawa ken panagdan-danag gapu kadagiti bambanag a bassit unay ti pannakaidiligda kadagiti bambanag nga agnanayon. Nupay kasta, inayabannatayo ti Dios nga agserbi Kenkuana kadagiti aglabas a bambanag ken paspasamak ti biag. Maysa met a paset ti pudno a panagdaydayaw ti kinagaget itoy a trabaho a kas met ti panagdebosion. Saan nga ikalikagum ti Biblia ti kinasadut. Daytoy ti kadakkelan a lunod a mangsaplit iti lubongtayo. Nagagetto nga agrabaho ti tunggal maysa a nabalbaliwan a lalaki ken babai.

Agsanggir ti balligitayo iti umisu a pannakaparang-ay ti tiempotayo iti pannakagun-od iti pannakaammo ken pannakaparang-ay ti isip. Saan koma a malappedan ti pannakaparang-ay ti isip gapu iti kinapanglaw, nanumo a nagtaudan, wenno saan a nasayaat a liklikmut. Isuna laeng a maipateg koma dagiti kanito. Bassit a kanito ditoy ken sumagmamano idiay, a nalabit mapalabas laeng gapu iti awan kapapay-anna a panagsasarita; dagiti agsapa a kaadda iti pagiddaan; ti tiempo a mapalabas kadagiti luglugin, wenno panagur-uray iti pagluganan; dagiti kanito a panagur-uray iti kanen, panagur-uray kadagiti ur-urayen a maladaw no adda koma ikuykuyog a basbasaen,

ket maaramat koma dagitoy a tiempo a panagbasa, panagadal, ken panagutob, ania koman a kinaimbag. Natibker a panggep, naanus a kinagaget, naannad a panangaramat iti tiempo - dagitoyto ti mangted kadagiti tat tao iti pannakabalin a manggun-od iti pannakaammo ken disiplina ti panunot a mangisagananto kadakuada iti uray ania a saad nga addaan iti bileg wenna kinaserbi.

[317] Isut' pagrebbengan ti tunggal Kristiano ti manggun-od kadagiti ugali ti kinaur-nos, kinaannad, ken kinatarus iti aramid. Awan mabalin a-pagpambar iti kinaginad ken panagbiddut iti uray ania a trabaho. No kankanayon nga adda ti tao iti trabaho, ket saan a maileppas dayta a trabaho, adda iti saan a panagtrabaho ti isip ken puso ti gapuna. Bigbigen koma ti naginad nga agtrabaho, ken addaan kadagiti pagkurkurangan a masapul a maatur dagitoy a biddut. Masapul a masanay koma ti isipna iti pannakabalabala ti nasayaat a pannakaaramat ti tiempona tapno magun-odanna koma dagiti kasayaatan a banagda. Babaen ti annad ken nasayaat a vvagas, mabalin nga ileppas dagiti dadduma ti maysa a kita ti trabaho iti uneg ti lima nga oras a mabalin nga ileppas dagiti sabsabali iti uneg ti sanga-pulo nga oras. Kankanayon nga adda trabaho dagiti adda iti uneg ti balay, saan a gapu ta adu ti trabahoda, no di ket gapu ta saanda nga aramiden ti maysa a piano tapno makainutda koma iti tiempo. Babaen ti naginad a panaggungunayda, pagbalinenda nga adu unay ti bassit laeng a trabaho. Mabalin dagiti mangipakinakem a mapagbailigianda dagitoy naginad nga ugali. Iti trabahoda, adda koma panggep wennokalat akamakamenda. Ikeddengdakomanokasanot' kapaut a malpas ti ma'y'sa a trabaho, ket sadanto aramiden amin a kabaelanda a mangileppas iti dayta a trabaho iti naikeddeng a tiempo. Agtignayto a sipapartak dagiti ima gapu iti pannakaaramat ti bileg ti pakinakem.

Gapu iti kurang ti panangikeddeng a mangbalbaliw iti ugali-ida, agbalin dagiti tao a mairuam iti saan nga umisu a wagas ti panagaramid; wenna babaen ti panangparang-ayda kadagiti bilegda, mabalindanto a gun-oden ti kabaelan a mangaramid iti kaimbagan a panagserbi. Masarakandanton nga isudat' kankanayon a sapulen ti tao iti sadinoman ken iti isu amin a disso. Isudantot' madaydayaw gapu iti kaipapanan ti aramidda.

Palabasen dagiti adu unay nga ubbing ken agtutubo dagiti tiempo a mabalin koma a maaramat iti itutulog iti uneg ti balay, iti kasta,

maipakitada koma ti panagayat ken panagraemda kadagiti nagannak kadakuada. Mabalín nga ibaklay dagiti agtutubo ti adu a pagrebbengan nga ibakbaklay ita dagiti sabsabali. [318]

Manipud kadagiti nasapa a tawenna, nailadawan ti biag ni Cristo a napnoan kadagiti adu nga aramid. Nagbiag a saanna nga inay-ayo ti Bagina. Isut' Anak ti agnanayon a Dios; nupay kasta, Isut' nagtrabaho a kas maysa nga allawagi agraman ken ni amana a Jose. Adda kaipapanan daydi trabahona. Immay ditoy lubong a kas managbangon ken manangipasdek iti kababalin, ket kas maysa a kasta, awan pagkurkurangan ti aramidna. Inyegna ti isu met la a kinaan-anay iti trabahona nga inaldaw a kas met kadagiti kababalin a pinagbalbalina babaen ti nadosan a pannakabalinna. Isut' ulidantayo. [319]

Isuro koma dagiti nagannak dagiti annakda a mangipateg iti umisu a pannakaaramat ti tiempo. Isuroyo ida a mangaramid iti maysa a banag a mangpadayaw iti Dios ken mangbendision iti sangkataoan. Uray pay kadagiti nasapa a tawtawenda, mabalindan ti agbalin a misionero nga agpaay iti Dios.

Saan a makaaramid dagiti nagannak iti dakdakkell a basol ngem ti panangipalubosda kadagiti annakda nga awan ar-aramiden-da. Iti saan a mabayag, masursuronton dagiti ubbing ti agayat iti kinasadut, ket dumakkelda nga awan pagtaenganda a trabaho, awan maitultulongna a lallaki ken babbai. Inton kabaelandan ti mangteged iti bukodda a panagbiag, ket makasarakda iti panggedan, agtrabohodanto iti sinasadut ken giniginad a pamayan, nupay namnamaenda ti mabayadan iti kas kaadu ti mategedanda koma no nagagetda ken matalekda. Adda dakkell unay a nagdu-maan dagitoy a kita ti mangmangged ken dagidiay makabigbig a masapul nga agbalinda a mapagtalkan nga agaywan.

Maiyegto iti narelihionan a biag dagiti sinasadut ken awanan annad nga ug-ugali iti inaldaw a trabaho, ket isuntot' manglapped iti nasayaat a panagserbi nga agpaay iti Dios. Nadadael dagiti adu, anagbalin koma a pakabendisionanti lubong, gapu iti kinasadut. Kaawan ti ar-aramid ken saan a kinatibker ti panggep dagitoy manglukat iti ridaw kadagiti rinibu a sulisog. Mapalaad ti isip ken ti kararua gapu kadagiti dakes a pannakikuykuyog ken narugit a bisio, ket daytoy ti agbanag iti pannakadadael ti agdama a biag ken ti biag a mapasungad. [320]

Aniaman ti trabaho nga ar-aramidentayo, isuro ti sao ti Dios a “saan koma a mapukaw ti regtayo; nasgedkayo koma iti espiritu nga agserbi iti Apo.” “Aniaman a masarakan ta imam nga aramiden isut’ aramidem iti amin a kabaelam,” a “pagaammoyo nga awatenyonto ti gungguna a tawid iti Apo; gapu ta agserbikayo ken Cristo nga Apo.” Roma 12:11; Ekles. 9:10; Col. 3:24.

Ti Salun-at

Maysa a bendision ti salun-at, bassit unay ti makaammo iti pategna; nupay kasta, agbatay kenkuana ti kinasayaat dagiti panakabalin ti isip ken ti bagi. Adda iti bagi ti ramit dagiti rikna ken rugso, ket masapul nga isut’ maay-wanan iti kasayaatan a kasasaad, agpada ti bagi ken ti espiritu, tapno maaramat koma dagiti sagudaytayo iti kasayaatan a pannakaaramatna.

Aniaman a mangpabassit ken mangpababa iti pigsa ti bagi isu met ti mangted iti basbassit a pannakabalin a mamagduma iti nalinteg ken iti nakillo. Agbalin a basbassit ti pannakabalintayo a mangpili iti ammotayo a nalinteg.

Mapaababa ti tiempo a pannakaaramat dagiti biagtayo nga agpaay iti dayaw ti Dios gapu iti saan nga umisu a pannakaaramat dagiti bileg ti bagi. Isu pay ti mamagbalin kadatayo a saan a maitutop a mangaramid iti trabaho ti Dios a naited kadatayo. Babaen ti panangpalubostayo iti bagitayo a mangbukel kadagiti dakes nga ugali, babaen ti panagpuyat, babaen ti panangpab-pabus-oy iti gartem nga uray madadael ti salun-at, ikabkabilityo ti pamunganayan ti kinakapsut. Babaen ti panangbaybay-a iti panagwatwat, babaen ti aglab-labes’a panagtrabaho ti isip ken ti bagi, madadael ti kinasimbeng ti sistema dagiti nerbio. Makabasol iti panagtakaw iti Dios dagidiay a mangpaababa iti biagda ken mangaramid iti bagida a saan a maitutop iti panagserbi babaen ti panangiwalinda kadagiti linteg ti nakaparsuaan. Kasta met a taktakawanda dagiti padada a tattao. Nagessat ti gundawayda nga agserbi kadagiti sabsabali, ti met la trabaho nga intuding kadakuada ti Dios, gapu iti bukodda a pagdalan. Pinagbalinda ti bagida a saan a maitutop a mangaramid iti daydiay mabalinda koma nga aramiden iti dayta ababa a tiempo. Pabasolennatayo ti Dios no saawentayo ti lubong iti kinaimbag gapu kadagiti makadadael nga ug-ugalitayo.

Ti panagsalungasing iti linteg ti bagi isu met ti panagsalungasing iti linteg a namoralan agsipud ta ti Dios met laeng ti akingapuanan kadagiti linlinteg maipapan iti bagi, a kas met Isu ti akingapuanan iti linteg a namoralan. Naisurat ti lintegna iti tunggal nerbio, iti tunggal piskel, iti tunggal saguday, a naitalek iti tao. Isut' maysa a salungasing ti tunggal saan nga umisu a pannakaaramat ti uray ania a paset ti bagitayo.

Addaan koma dagiti amin a tao iti nasaririt a pannakaammo maipapan iti pannakabukel ti bagi ti tao, tapno mabalinda nga ay wanan dagiti bagida iti kasasaad a nasken iti panangaramid iti trabaho ti Dios. Masapul a naannad koma ti pannakaaywan ken pannakapapigsa ti biag a napsikalan, tapno, babaen ti kinatao, maiparangarang koma ti nadiosan a kababalin iti kinapunnona. Ti panagbagi ti bagi ken ti biag a naespirituan isut' maysa kadagiti kanaskenan a sanga ti pannursuro. Awatenna koma ti naannad a panangimatang iti pagtaengan a kas met iti pagadalan. Masapul koma a maammoan dagiti amin a tao ti pannakabukel ti bagida ken dagiti linteg a mangituray iti biag a nakayanakan. Agbasbasol iti Dios ti maysa a tao nga agtaeng iti aginnanakem a saan a panangammo maipapan kadagiti linteg ti biag ti bagi, ket salungasingenna ida gapu iti kaawan pannakaammo. Ammoen koma dagiti amin a tao ti kasayaatan a panagbagi ti biag ken ti salun-at ket inaigda dagiti bagbagida iti dayta a pannakaammo. Maiyeg koma dagiti ugali iti babaen ti panangituray ti isip, nga adda met iti babaen ti panangituray ti Dios.

“Dikayo aya ammo,” kunaen ni apostol Pablo, “a ti bagiyo ti templo ti Espiritu Santo, nga adda kadakayo, nga aggapu iti Dios, ket saanyo a kukua ti bagiyo? Ta nagatangayo iti maysa a pateg; padayawanyo ngarud ti Dios iti bagiyo, ken iti espirituyo, a kukua ti Dios.” 1 Cor. 6:19, 20.

[322]

Ti Pigma

Ayatentayo koma ti Dios, saan laeng nga iti amin a puso, isip, ken kararua, no di pay ket iti amin a pigsa. Sakupen daytoy ti napunno ken nainsiriban a pannakaaramat dagiti bileg ti bagi.

Napudno a managtrabaho ni Cristo nga agpada kadagiti aglabas ken naespirituan a bambanag, ket inyegna kadagiti amin nga

inaramidna ti natibker a panangikeddeng a panangaramidna iti pagayatan ni Amana. Adda nasinged a panagbagi dagiti bambanag sadi langit ken ditoy daga, ket addada iti babaen ti panangituray ni Cristo. Ni Cristo idi ti nangbalabala iti daydi immuna a naidagaan a santuario. Intedna dagiti matudtudo a balakad iti daydi pannakapatakder daydi templo ni Salomon. Daydi nagtrabaho a kas maysa nga allawagi idiy Nazaret, bayat ti nataoan a panagbiagna, ti nangbalabala iti nasantoan a patakder a pakadaydayawan ti naganna.

Ni met laeng Cristo ti nangted iti kinasirib kadagidi nag- bangon a mangaramid iti kapintasan ken kasayaatan a trabaho. Kinunana, “Kitaenyo, inayabak nga innaganan ni Bezaleel, nga anak ni Uri, nga anak met ni Hur, iti tribu ni Juda; ket isut’ pinunnok iti Espiritu ti Dios, iti kinasirib, ken pannakaawat, ken iti amin a kita ti kinalaing .... ket adtoy, intedko a kaduana ni Aholiab, nga anak ni Ahisamac, iti tribu ni Dan; ket iti puso dagiti amin a masirib, intedko ti kinasirib, tapno aramidenda amin nga imbilinko kenka.” Exo. 31:2-6.

Tarigagayan ti Dios a kumita koma Kenkuana dagiti amin makipagtrabaho Kenkuana a kas Nangited kadagiti amin nga adda kadakuada. Aggapu dagiti amin a nalinteg a partuat ken pannakaparang-ay iti Daydiay nakaskasdaaw iti pammagbaga ken kasayaatan iti panagtrabaho. Ti kinalaing dagiti ima ti maysa a mang- ngagas, ti bileгна kadagiti nerbio ken piskel, ti pannakaammona iti narasi a paset ti bagi - dagitoy ti kinasirib ti nadiosan a pannakabalin, a maaramat koma nga agpaay kadagiti agsagsagaba.

[323] Aggapu iti Dios ti kinalaing ti maysa nga allawagi a mangaramat iti martilyo, ti pigsa nga aramaten ti maysa a mammanday a mamagaweng iti pasnaan. Intalekna dagiti saguday iti tao, ket ur-urayenna ida a dumawat Kenkuana iti balakad. Aniaman ti aramidtayo, iti sadinoman a saad a nakaikabilantayo, kalikagu- manna nga iturayan dagiti isiptayo, tapno mabalintay’ nga aramiden ti maysa a trabaho nga awan pagkurkuranganna.

Saan a dua nga aggidiat a banag ti negosio ken ti relihion; maymaysada. Masapul a mailaga ti relihion ti Biblia kadagiti amin nga aramiden ken saotentayo. Masapul nga agtipon dagiti nadiosan ken nataoan nga aramaten kadagiti aglabas ken naespirituan nga aramid. Masapul nga agtiponda iti amin nga aramiden ti tao. Masapul nga adda panagtinnulong iti tunggal banag a mainaig iti aramid a nakristianoan.

Imbunannag ti Dios dagiti pamunganayan a pakaibatayan daytoy a panagtinnulong. Ti koma dayagna ti mangiduron a panggep dagiti amin a makipagtrabaho Kenkuana. Maaramid koma dagiti amin a trabahotayo gapu iti ayattayo iti Dios, ken kas mayannatop iti pagayatanna.

Kas ti kinanasken ti pannakipasettayo iti narelihionan a serbisio ti kinanasken met ti pannakabangon ti maysa a patakder. Ket no inyeg dagiti makapagtrabaho dagiti umisu a pamunganayan iti panangbangonda iti kababalinda, iti kasta, bumangonto met ti tunggal patakder a napakuyogan iti kinasayaat ken pannakaammo.

Ngem saanto nga awaten ti Dios dagiti kadadaklan a talento wenno dagiti kasayaatan a panagserbi malaksid no maidaton ti kinaimbubukodan iti altar, maysa a sibibiag a daton. Masapul a nasantoan ti ramut, ta no saan, awanto ti bunga nga awaten ti Dios.

Pinagbalin ti Apo da Daniel ken ni Jose a masirib a mangimaton. Nabalinna nga inaramat ida iti trabahona agsipud ta saanda nga inay-ayo dagiti bukodda a pagduyosan, no di ket inay-ayoda ti Dios.

Adda leksion ti kasasaad ni Daniel nga agpaay kadatayo. Iparangarangna ti kinapudno a saan a nasken a nasikap ti agtagtagilako. Mabalin nga isut' isuro ti Dios iti tunggal addang. Bayat ti kaadda ni Daniel a kangatoan nga agturay iti babaen ti ari ti Babilonia, isu pay mammadto ti Dios, nga inaw-awatna ti lawag ti nailangitan a paltiing. Maiyarig dagiti naidagaan nga agtuturay, iti sao ti Dios, a kas ruot nga agsulbod, ken kas sabong ti ruot a malaylay. Nupay kasta, tarigagayan ti Dios nga adda koma iti trabahona dagiti nasaririt a lallaki, lallaki a maitutop kadagiti nadumaduma a trabaho ken mangiyabelto kadagiti dadakkel a prinsipio ti kinapudno kadagiti amin nga ar-aramidda. Ket masapul met nga agbalin a naan-anay dagiti sagudayda babaen ti natalipupos a panagadal ken panagsanay. No kasapulan dagiti tattao, iti uray ania a kita ti trabaho, ti mangpasayaat kadagiti gundawayda nga agbalin a nasaririt ken nalaing, isuda dagidiay mangar-aramat iti kabaelanda iti pannakabangon ti pagarian ti Dios ditoy daga. Maipapan ken ni Daniel, masursurotayo a, kadagiti amin nga inaramidna, no isudat' maamiris a nalaing, awan uray maysa a biddut a masarakan. Isut' ulidan ti mabalin a pagbalinan ti maysa a tao a mangitalaga iti bileg ti utek, piskel, ken tulang, ti puso ken ti biag, nga agpaay iti trabaho ti Dios.

[324]

Ti Kuarta

Italek met ti Dios ti sanikua kadagiti tattao. Itedna kada- kuada ti bileg a manggun-od iti kinabaknang. Sibuganna ti daga babaen kadagiti linnaaw ti langit, ken babaen kadagiti arbis ti mangpasal-ibukag a tudo. Itenna ti lawag ti init, a mangted iti pudot iti daga, a mangriing iti biag dagiti bambanag iti nakapar- suaan tapno agsalumpayakda ken mangtedda iti bunga. Ket kiddawenna ti pannakaisubli Kenkuana ti kukuana.

[325] Saan a naited ti kuarta kadatayo tapno maraem ken mapadayawan dagiti bagbagitayo. Kas matalek nga agaywan, masapul nga isut' aramantayo nga agpaay a pakaidayawan ti Dios. Ipagarup ti dadduma a sangkapaset laeng ti sanikuada ti kukua ti Apo. Inton nailasindan ti maysa a paset nga agpaay kadagiti narelihionan ken aramid ti kaasi, ibilangdan ti matidda a kukuada, a mabalinda nga aramaten a kas kaykayatda. Ngem biddut daytoy. Kukua ti Apo dagiti amin nga adda kadatayo, ket sungbatantayonto ti panangaramattayo kadakuada. Makitanto iti pannakaaramat ti tunggal sentabo no ayatentayo met laeng ti. Dios nga ipangpangruna ken dagiti karrubatayo a kas iti bagitayo.

Dakkel ti kinapateg ti kuarta, gapu ta dakkel nga imbag ti mabalinda nga aramiden. Iti ima dagiti annak ti Dios, isut' taraon nga agpaay kadagiti mabisbisin, inumen kadagiti mawaw, ken pagan-anay kadagiti lamolamo. Isut' salaknib nga agpaay kadagiti maparparigat, ken maysa a tulong kadagiti masaksakit. Ngem no saan a maaramat daytoy iti pannakagun-od kadagiti kasapulan ti biag, iti pannakabendision dagiti sabsabali, ken pannakaparang-ay ti trabaho ti Dios, kas to met la iti darat nga awan serserbina.

Awan mamaay ti maiduldulin ken mailemlemmeng a sanikua, isut maysa a lunod. Itoy a biag, isut' maysa a silo wenno palabog iti kararua, a mangiyadayu iti kararua manipud iti nailangitan a gameng. Inton naindaklan nga aldaw ti Dios, isuntot' agbalin a mangtubngar kadagiti agikut kenkuana gapu iti saanda a pannakaaramat. Kunaen dagiti Sursurat, "Ala, ita, dakayo a babaknang, aganugogkayo gapu kadagiti rigrigat nga umayto kadakayo. Adda a naglati ken nadadael dagiti kinabaknangyo, adda a sinanga dagiti pagan-anayyo. Adda a naglati dagiti balitok ken pirakyo; ket dagiti latida ti saksinto a maibusor kadakayo, ket runotendanto dagiti lasagyo a kas apuy.

Nagurnongkayo kadagiti gamengyo nga agpaay kadagiti kamaudianan aga aldaw. Adtoy, umawag ti tangdan dagiti mangmanged a nagani kadagiti talonyo, isu nga inggawidyo babaen ti allilaw; ket simrek dagiti asug dagiti nagan- ani kadagiti lapayag ti Apo dagiti buybuyot.” Santiago 5:1-4.

Ngem saan nga anamungan ni Cristo ti nabarayuboy ken awanan annad a pannakaaramat ti sanikua. Agpaay kadagiti amin a pasurotna daydi leksionti kinatiped, “Urnongenyodagiti mareg- meg a natda, tapno awan ti mapukaw.” Juan 6:12. Ti makabigbig a maysa met a talento ti kuarta nga aggapu iti Dios isuntot’ mangaramat kenkuana a siiinut, ket riknaennanto nga isut’ pagrebbenganna ti agurnong tapno adda itedna.

[326]

No ad-adu ti busbosentayo iti kinaparammag ken panang- renrennek iti bagi, basbassitto met ti mabalintayo nga itden a mangtaraon kadagiti mabisin ken mangkawes kadagiti lamolamo. Maikkat iti managbusbos ti gundaway nga agaramid iti imbag gapu iti tunggal sentabo a maaramat nga awan mamaayna. Isut’ maysa a panangtakaw iti Dios iti dayaw a masapul koma a mai- subli Kenkuana babaen ti pannakaparang-ay dagiti intalek a talen to.

Dagiti Naasian a Gagar ken Dungngo

Napateg a talento dagiti naasi a dungngo, naasian a gagar, ken nasiglat a pannakaawat kadagiti naespirituan a bambanag, ket itedna kadagiti agtagikua ti nadagsen a susungbatan. Masapul a maaramat amin dagitoy iti trabaho ti Dios. Ngem adu dagiti agbiddut ditoy. Gapu ta mapnekdan iti kaadda kadakuada dagitoy a saguday, masaawda a mangyeg kadakuada iti naregta a panagserbi kadagiti sabsabali. Ipagpagarupda a no adda kadakuada ti gundaway, ket nasayaat dagiti kasasaad, aramidendanto ti maysa a dakkal ken nasayaat a trabaho. Ngem agur-urayda iti gundaway. Uyawenda ti kinaillet ti panagpampanunot ti naimut a napanglaw a mangikedked pay iti sangkabassit nga itedna koma kadagiti marigrigat. Makitada ti kinaimbubukodanna, ket isut’ su- mungbat gapu iti saan a naaramat a talentona. Agraman panna- kapnek, paggidiatenda dagiti bagbagida kadagitoy naillet ti panag- pampanunotda a tattao, nga ipagarupda a nasaysayaat ti kasasa- adda ngem dagiti naimut a karrubada. Ngem al-allilawenda laeng dagiti bagbagida. Dumakdakkal ti susung-

[327] batanda gapu kadagiti saan a naaramat a saguday. Pagrebbengan dagiti agikut iti nalabon a kinadungngo ti mangipakat kadagitoy, saan laeng a kadagiti gagayyemda, no di pay ket kadagiti amin a makasapul. Saguday met dagiti gundaway iti kagimongan, ket masapul a maaramat dagitoy nga agpaay iti pagimbagan dagiti amin a madanon dagiti impluensiatayo. Saan nga ayat daydiay mangngaasi iti bassit ti bilangda no di ket kinaimbubukodan. Awanto ti aramidenna nga imbag kadagiti karkararua wenno iti pannakaidayaw ti Dios. Ad-adda pay ti pannakabasol dagidiay a mangbaybay-a a saan a napasayaat kadagiti talento ti Apoda ngem kadagidiay nga uy-uyawenda. Maisaonto kadakuada, Naammoanyo ti pagayatan ti Apoyo, ngem saanyo nga inaramid.

Mapaadu Dagiti Talento Gapu iti Pannakaaramat

No maaramat dagiti talento, ad-adda met nga umaduda. Ti balligi saan nga isut' bunga ti gasanggasat wenno naikeddeng a pagtungpalan; isut' bunga ti panagtrabaho ti Dios, ti gungguna ti pammati ken kinamanakem, ti kinatakngeng ken naanus a panagtrabaho. Tarigagayan ti Dios nga aramatentayo koma ti tunggal sagut nga adda kadatayo; ket no aramidentayo daytoy, maadda- antayonto iti ad-adu a sagut nga aramatentayo. Saannatayo nga ikkan kadagiti saguday a pagkurangantayo; ngem bayat ti pana- ngaramattayo iti adda kadatayo, makipagtrabahonto kadatayo tapno paaduen ken papigsaenna ti tunggal saguday. Babaen ti napusoan, napasnek a panagsakripisio nga agpaay iti Maestro, umadu ken pumigsanto dagiti bilegtayo. Idinto ta isukotayo dagiti bagbagitayo nga aramaten ti panagtrabaho ti Espiritu Santo, agrabahonto ti parabur ti Dios kadatayo tapno mapag- likudan dagiti daan a pagduyosan, ken tapno maparmek dagiti nabileg ken dakes a pakinakem, ken tapno mabukel dagiti babbaro nga ugali. Idinto ta ipangag ken pagtulnogantayo dagiti singasing ti Espiritu, mapalawanto dagiti pusotayo nga umawat iti ad-adu pay iti pannakabalinna, ken mangaramid iti ad-adu ken nasaysayaat a trabaho. Mariingto dagiti matmaturog a bileg, ket umawatto dagiti nabibineg a saguday iti baro a biag.

Namnamaento ti napakumbaba a makipagtrabaho, a natulnog iti ayab ti Dios, nga awatenna ti nadiosan a tulong. Makaitagayay iti kababalin ti mangaklon iti kasta a kadakkel ken kasanto a

pagrebbengan. Ayabanna nga agtrabaho dagiti kangatoan a pannakabalín ti isip ken espiritu, ket papigsaen ken dalusannanto ti isip ken ti puso. Babaen ti pammati iti pannakabalín ti Dios, nakaskasdaaw no kasanot' panagbalín a napigsa ti maysa a nakapuy a tao, ken no kasanot' panagbalinna a natibker ti peksana, ken no kasanot' kaadu ti mabalinna nga aramiden. Masarakanto daydiay mangrugi a maaramat ti bassit a pannakaammo, iti nanumo a pamayan, ket ibagana ti ammona, bayat ti panagbirokna a sireregta iti ad-adu pay a pannakaammo, nga agur-uray kenkuana ti sibubukel a gameng a nailangitan. No umad-adda ti panangpadasna a mangiparanud iti lawag, umad- adunto met ti lawag nga awatenna. Inton umad-adda ti panangpadas ti maysa a tao a mangilawlawag iti sao ti Dios kadagiti sabsabali, lumawlawagto met ti pannakaawatna. No ad-adda ti panangaramattayo iti ammotayo ken panangsanaytayo kadagiti pannakabalintayo, umad-adunto met dagiti ammo ken bilegtayo.

[328]

Agbalinto a bendision kadatayo ti tunggal peksa a maaramid nga agpaay ken ni Cristo. No aramatentayo ti adda kadatayo nga agpaay a pakaidayawanna, ikkannatayto pay iti ad-adu. Bayat ti panangpadastayo a mangawis kadagiti sabsabali nga umay ken ni Cristo, nga awitentayo ti dadagsen dagiti kararua kadagiti karkararagtayo, maparubroto dagiti pusotayo gapu itimangbiag a bileg ti parabur ti Dios; dumarangto dagiti ayattayo babaen ti ad-adu ken nadiosan a gil-ayab; agbalinto ti sibubukel a nakris- tianoan a biag a napud-pudno, napaspasnek, ken ad-aduan iti kararag.

Maganting ti kinapateg ti maysa a tao idia langit a kas mayan- natop iti kabaelan ti pusona a mangammo iti Dios. Daytoy a pannakaammo ti agbalín nga ubbog a pagayusan ti amin a pannakabalín. Pinarsua ti Dios ti tao tapno agbalín koma ti tunggal saguday a saguday ti nadiosan nga isip; ket kankanayon a sapsapulenna ti panangyegna iti nataoan nga isip a makimaymaysa koma iti nadiosan nga isip. Itanggayana kadatayo ti gundaway a makibinnulig ken ni Cristo iti pannakaiparangrang ti paraburna iti lubong, tapno mabalintayo koma ti umawat iti ad-adu a panna- kaammo kadagiti nailangitan a bambanag. Babaen ti ikikitatayo ken ni Cristo, magun- odantayo ti nalawlawag a pannakaawat iti maipapan iti Dios, ket babaen ti ikikitatayo, mabalbaliwantayto. Agbalinto ti kinaimbag ken panagayattayo iti padatayo a tao maipakadawyan. Maparang- aytayto ti maysa a kababalín a ka- tulad ti nadiosan a kababalín.

[329]

Ket iti idadakkeltayo nga umasping Kenkuana, mapalawatay' met ti kabaellantayo a mangammo iti Dios. Umad-addanto ti panakikadkaduatayo iti nailangitan a lubong, ket addanto agtultuloy a yaadu ti pannakabalintayo nga umawat kadagiti kinabaknang ti pannakaammo ken kinasirib ti kinaagnanayon.

Ti Maymaysa a Talento

Napan inkali daydi lalaki a nakaitdan ti maymaysa a talento daydi talento nga inted ti apona kenkuana.

Daydi naikkan iti kabassitan a sagut ti nangbaybay-a iti talentona. Naited ditoy ti maysa a ballaag kadagiti amin a mangipagarup a ti kinabassit dagiti sagudayda ti umanayen a pambar a saandan nga agserbi ken ni Cristo. No mabalinda koma nga aramiden ti maysa a dakkal a banag, ania koman a ragsakda a mangaramid; ngem gapu ta mabalinda laeng ti agserbi kadagiti babassit a bambanag, ipagarupdan nga adda kalinteganda nga awanen ar-aramidenda. Agbidutda gapu itoy. Iti panangiwaras ti Apo kadagiti sagsagut, subsubokenna ti kababalin. Pinaneknekan daydi nangbaybay-a iti talentona nga isut' saan a matalek nga agaywan. No immawat koma iti lima a talento, kaskasdi met laeng nga inlemmengna ida a kas ti panangilemmengna iti daydi maysa. Impakita daydi saan nga umisu a panagaramatna iti maymaysa a talento nga inumsina dagiti sagut ti langit. "Ti matalek iti bassit unay, matalekto met iti dakkal unay." Lucas 16:10. Masansan a saan a maipateg a kas rebbengna dagiti babassit a bambanag gapu ta babassitda; ngem isudat' mangted kadagiti disiplinla ti biag. Iti kinapudnona, awan ti masasao a saan a nasken iti biag ti Kristiano. Mapunnonto iti peggad ti panagbangontayo iti kababalin no saantayo nga ammo a patgen ti kinanasken dagiti babassit a bambanag.

[330]

' Ti nakillo iti bassit unay, nakillo met iti adu.' Babaen ti saan a kinamatalek kadagiti babassit a pagrebbengan, taktakawan ti tao ti Namarsua kenkuana iti panagserbi a maited koma Kenkuana. Isunto met laeng ti maseknan itoy a saan a kinamatalek. Masaaw a makagun-od iti parabur, daydiay pannakabalin, daydiay bileg ti kababalin a mabalin nga awaten laeng babaen ti awan igawgawidna nga isusuko iti Dios. Iti panagbiagna a naisina ken ni Cristo, isut' maipasarang kadagiti pannulisog ni Satanas, ket makaaramidto

kadagiti biddut iti trabahona nga agpaay iti Maestro. Gapu ta saan a maibagnos babaen kadagiti umisu a pamunganayan maipapan kadagiti babassit a bambanag, isut' masaaw nga agtulnog iti Dios kadagiti dadakkel a bambanag nga ibilangna a maitutop a trabahona. Maiyallatiw dagiti pagkurangan a tinartarakenna, iti panangaramidna kadagiti babassit a bambanag iti biag, kadagiti dadakkel a bambanag. Agrtrabahonto a kas nayataday kadagiti pamunganayan a nangiruamanna iti bagina. Iti kasta, agbalin nga ugali dagiti maulit-ulit a tignay, ket dagiti met ugali ti mangbukel iti kababalin, ket babaen met kadagiti kababalintayo, maikeddeng met ti pagtungpalantayo iti kinaag- nanayon.

Sa laeng masanay ti kararua nga agtignay a simamatalek kadagiti dadakkel a pagrebbengan babaen ti kinamatalek kadagiti babassit a bambanag. Inyeg ti Dios da Daniel ken dagidi kaduana tapno makaasidegda kadagidi dadakkel a tattao idia y Babilonia, tapno maammoan koma dagitoy a tattao dagiti pamunganayan ti napudno a relihion. Iti tengnga ti maysa a nasion dagiti managladladawan, ipangarangto ni Daniel ti kababalin ti Dios. Kasanot' pannakaitutopna itoy a saad a napno iti panagtalek ken dayaw? Daydi kinamatalekna kadagiti babassit a bambanag ti nangted iti kaipapanan ti sibubukel a panagbiagna. Pinadayawanna ti Dios kadagiti babassit a pagrebbengan, ket nakibinnuiig met ti Dios kenkuana. Inted ti Dios ken ni Daniel ken kadagidi kinaduana ti pannakaammo ken kinalaing kadagiti amin a sursuro ken kinasirib; ket adda pannakaawat ni Daniel kadagiti sirmata ken tagtagainep.

[331]

Kas ti panangayab ti Dios ken ni Daniel idia y Babilonia tapno agbalin a saksi nga agpaay Kenkuana, kasta met latta ti panangayabna kadatayo nga agbalin a saksina iti lubong kadagitoy nga aldaw. Kadagiti babassit a kas met kadagiti dadakkel a bambanag iti biag, tarigagayanna nga ipabuyatayo koma kadagiti tattao dagiti pamunganayan ti pagarianna.

Iti panagbiag ni Cristo ditoy daga, insurona ti leksion maipapan iti naannad a panangimatang kadagiti babassit a bambanag. Kankanayon nga inawitna ti babantot ti naindaklan a trabaho ti pananubbot. Idinto ta nanursuro ken nangag-agas, nabennat amin a bileg ti isip ken bagina; nupay kasta nasiputanna dagiti kababassitan a banag iti biag ken iti nakaparsuaan. Dadakkel a leksion ti insurona babaen ti panangaramatna kadagiti babassit a bambanag iti naka-

parsuaan a nangilawlawaganna kadagiti dadakkel a pamunganayan ti kinapudno iti pagarian ti Dios. Saanna linabsan ti kasapulan dagiti kanumoan nga adipenna. Nangngegna ti tunggal ikkis ti makasapul. Isut' siririing iti sagid daydi masakit a babai iti daydi dakkel a kaadu; apagapaman laeng a sagid ti pammati ti nangyeg iti pannakaagas. Idi pinagungarna daydi anak a babai ni Jairu, impalagipna kadagidi nagannak a masapulna ti kanen. Idi rimmuar manipud iti tanem gapu iti bukodna a pannakabalin, saanna nga imbilang a dakkel a banag ti panangkupin ken panangipaknina kadagidi pagan-anay a naaramat iti panakaitanemna.

Naayaban dagiti Kristiano a makibinnulig ken ni Cristo iti panakaisalakan dagiti karkararua. Nakitulagtayo Kenkuana nga aramidentayo daytoy a trabaho. No baybay-antayo daytoy a trabaho, agbalintayo a saan a napudno ken Cristo. Ngem tapno maaramid-tayo daytoy a trabaho, masapul a surotentayo ti pinagpatuladna a kinamatalek kadagiti babassit a bambanag. Daytoy ti palimed ti balligi iti uray ania a sanga ti Nakristianoan a pekxa ken impluensia.

Kalikaguman ti Apo a danunen koma dagiti tattaona ti kangatoan a pangal ti agdan, tapno mabalinda koma a padayawan babaen ti panangtagikuada iti kabaelan a sisasagana nga itdenna kadakuada. Babaen ti parabur ti Dios, naisagana aminen a tumulong kadatayo tapno iparangarantayo nga agtartrabahotayo babaen ti maysa a nasaysayaat a piano ngem iti ar-aramaten ti lubong. Masapul nga ipakitatayo ti nangatngato a kinasaririt, pannakaawat, kinalaing, ken pannakaammo, gapu ta mamatitayo iti Dios ken iti pannakabalinna nga agrabaho iti puso dagiti tattaao.

Ngem saan koma a mauppapay dagidiay awanan kadagiti dadakkel a saguday. Aramatenda koma ti adda kadakuada, nga alluadanda koma a simamatalek ti tunggal kinakapuy iti kabalinda, a sapulenda koma ti nadiosan a parabur a mangaramid kenkuana a napigsa. Masapul nga iyabeltayo ti kinamatalek ken kinapudno iti tunggal aramid ti biag, a parang-ayentayo koma dagiti galad a makatulong kadatayo a mangaramid iti trabaho.

Masapul a maparmek dagiti ugali ti kinamanagtagubaya. Ipagarup ti dadduma a makaanayen a pambar ti pannakalipat kadagiti kakaroan a biddut. Ngem saanda kadi nga addaan met iti nakem, a kas met kadagiti dadduma? Masapul a sursuroanda ti isipda a nalaka a manglagip. Maysa a basol ti pananglipat, maysa a basol ti

panagbaybay-a. No mabukelyo ti ugali a panagbaybay-a, mabalin met a mabaybay-anyo ti pannakaisalakanyo, ket kama-udiananna, masarakanyonto a saankayo a nakasagana nga agpaay iti pagarian ti Dios.

Masapul a maiyeg dagiti dadakkel a kinapudno kadagiti babassit a bambanag. Masapul a maiyeg ti maipakat a relihion kadagiti nanumo a pagrebbengan ti inaldaw a biag. Ti panagtulnog nga awan kurkurangna iti sao ti Dios ti kasayaatan a galad nga agpaay iti siasino a tao.

Gapu ta saanda a naisilpo iti narelihionan a trabaho, ipagarup dagiti dadduma nga awan mamaay ti biagda; a kasla awan ar-aramidenda nga agpaay iti pannakaparang-ay ti trabaho ti Dios. Ngem biddut daytoy. No sabali koma ti masapul a mangaramid iti trabahoda, saanda koma a pabasolen ti bagida a kasla awan kapaypay-anna iti naindaklan a kaamaan ti Dios. Saan koma a mabaybay-an dagiti kanumoan a pagrebbengan. Maysa met a bendision ti uray ania a nadalus a trabaho, ket mabalin a ti kinamatalek kenkuana ti maysa pannakasanay nga agpaay kadagiti nangatngato a saad wenna trabaho.

[333]

Nupay kasanot' kanumona, maawat iti Dios a kas kangatoan a panagserbi ti aniaman a trabaho a maaramid nga agpaay Kenkuana, agraman sibubukel a pannakaisuko ti biag. Awan maibilang a bassit a daton no isut' naited a napusoan ken agraman kinaragsak ti kararua.

Uray sadino a yantayo, ibilin ni Cristo nga aramidentyo koma ti pagrebbengan a kaasitgan kadayo. No adda daytoy iti uneg ti balay, aramidentyo daytoy a siaayat tapno pagbalinenyo ti pagtaengan a makaay-ayo. No maysakayo nga ina, isuroyo dagiti annakyo nga agpaay ken ni Cristo. Trabaho ti Dios met daytoy a kas met ti ministro iti pulpito. No adda iti kosina ti pagreb-benganyo, padasenyoy ti panagbalinyo a kasayaatan a managluto. Mangisaganakayo kadagiti taraon a makapasalun-at, makapakired, ken makaawis iti pannangan. Ket idinto ta aramatenyo dagiti kasayaatan a ramen iti panangisaganayo iti taraon, laglagipenyoy a nasayaat koma laeng dagiti pampanunot nga agtaeng iti isipyo. No isut' trabahoyoy ti agsukay iti daga, wenna agrabaho iti sabali a pagsapulan, pagbalinenyo a nabaligi dayta a pagrebbengan. Ipamaysayoy ti isipyo iti ar-aramidentyo. Kadagiti amin a trabahoyoy, ipabuyayoy ni Cristo. Aramidentyoy ti aramidenna koma no Isut' adda iti lugaryoy.

[334] Uray kasanot' kabassit ti sagudayyo, adda disso nga insagana ti Dios nga agpaay kenkuana. No nainsiriban ti pannakaaramat dayta a maymaysa a saguday, ileppasnanto ti naituding nga aramidenna. Babaen ti kinamatalek kadagiti babassit a pagrebbengan, agtrabaho-tayo koma iti piano ti yaadu, wenna panag-nayon, ket tumulongto ti Dios iti dayta a yaadu. Agbalinto dagitoy babassit a kapapatgan nga impluensia iti trabahona.

Palubosanyo koma ti sibibiag a pammati nga agbalin a kas bali-tok a linabag a maiyabel iti pannakaaramid ti uray dagiti kababassitan a pagrebbengan. Iti kasta addanto nakristianoan nga irarang-ay gapu kadagiti inaldaw a trabaho. Addanto agtultuloy nga ikikita ken ni Jesus. Tinto ayat Kenkuana ti mangted iti nabiag a bileg iti isu amin nga aramiden. Iti kasta, babaen ti umisu a pannakaaramat dagiti sagudaytayo, mabalintayto nga isilpo dagiti bagbagitayo iti naespirituan a lubong babaen iti nabalitokan a kawar. Daytoy ti pudpudno a pannakapasanto; gapu ta buklen ti pannakapasanto ti naragsak a pannakaaramid dagiti inaldaw a pagrebbengan iti awan kurkurangna a panagtulnog iti pagayatan ti Dios.

Ngem agur-uray dagiti adu a Kristiano iti maysa a dakkel a trabaho a maiyeg kadakuada. Gapu ta saanda a makasarak iti maysa a disso nga umisut' kadakkel a mangpennek iti ambisionda, masaawda a mangaramid a simamatalek kadagiti nanumo a trabaho ti biag. Kasla awan ngayangayda kadagitoy a bambanag. Inaldaw a palabasenda dagiti gundaway a mangipakita iti kinamatalekda iti Dios. Bayat ti panagur-urayda iti maysa a naindaklan a trabaho, aglabas ti biag, saan a matungpal dagiti panggepna, ket saan met a naileppas ti trabahona.

Dagiti Naisubli a Talento

“Kalpasan ti napaut a tiempo, simmangpet ti apo dagiti adipen, ket nakikuanta kadakuada.” Inton makikuanta ti Apo kadagiti adipenna, mausisanto dagiti nagun-odan dagiti talento. Maipakitanto ti kababalin ti nakipagtrabaho gapu iti naaramid a trabaho.

Ngem insubli dagidi nakaitdan ti lima ken dua a talento dagiti naitalek kadakuada a sagut agraman dagiti immaduanda. Iti panangaramidda itoy, awan binigbigda a pannakaikarida iti kinaimbag. Naited kadakuada dagitoy a talento; nakagun-odda kadagiti

sabsabali a talento, ngem awan koma ti nagun-odanda no awan nagpuonanda. Naamirisda nga inaramidda laeng ti pagreb- benganda. Kukua ti Apo ti puonan; kukuana pay ti nagrang-ayan. No saan koma nga inted ti Mangisalakan ti ayat ken paraburna, nagbalinda koma a kawaw nga agpaay iti kinaagnanayon. [335]

Ngem inton awaten ti Maestro dagiti talento, anamungan ket gunggunaannanto dagiti nakipagtrabaho Kenkuana a kasla ku-kuada ti pannakaikari. Mailangaanto ti rag-o ken pannakapnek iti rupana. Gapu ta gunggunaannanto ti tunggal panagserbi ken panagsakripisio, saan a gapu ta isut' utangna, ngem gapu ta aglippias ti pusona iti ayat ken dungngo.

“Naimbag, nasayaat nga adipen ken mapagtalkan,” kuna-enna; “napagtalkanka iti bassit, isaadkanto nga agaywan iti adu; sumrekka iti ragsak ni Apom.”

Ti kinamatalek, ti kinapudno iti Dios, ti naayat a panagserbi-dagitoy ti makaawis iti anamung ti Dios. Mailanad kadagiti libro sadi langit ti tunggal tignay ti Espiritu Santo a mangiturong kadagiti tattao iti kinaimbag ken agturong iti Dios, ket maana-munganto dagiti nakipagtrabaho Kenkuana inton dumteng ti aldaw ti Dios.

Sumrekdanto iti ragsak ti Apoda idinto ta makitada iti pagari-anna dagidiay a nasubbot gapu kadakuada. Maitedto kada-kuada ti gundaway a makipaset iti trabaho idiay, agsipud ta nagun-odanda ti pannakaitutop iti trabahona ditoy. Maipakitanto ti kinasiasinotayo idiay langit gapu iti kinasiasinotayo ita iti kababalin ken iti nasantoan a panagserbi. Kinuna ni Cristo maipapan Kenkuana, “Saan nga immay toy Anak ti tao tapno pagserbian, no di ket tapno agserbi.” Mateo 20:28. Daytoy a trabahona idi ditoy daga ti trabahona met laeng ita idiay langit. Ket ti gunggunatayo itoy a lubong gapu iti panakipagtrabahotayo ken ni Cristo isu ti dakdakkal a pannakabalin ken nalawlaw a gundaway iti panakipagtrabahotayonto Kenkuana iti mapasungad a lubong.

“Idin immay daydi immawat iti maymaysa a talento ket kinunana, Apo, ammok a naingetka a tao, aganika iti saanmo a nagmulaan ken agakupka iti saanmo a nagpuruakan; ket nagbuntengak, ket inkalik iti daga daydi talentom; adtoy ti kukuam met laeng.” [336]

Ipambaran dagiti tattao ti panangliwayda kadagiti sagut ti Dios. Kumitada iti Dios a kas maysa a nainget ken nadangkok nga agturay, a kasla kitkitaenna ti pagbiddutanda ket dusaenna ida. Ipabasolda

Kenkuana ti panagsapulna iti saanna nga inted, ti panaganina iti saanna a nagmulaan.

Adu dagiti tao a mangpabasol iti Dios iti pusoda a kasla nainget nga Apo gapu ta tuntonenna ti karbenganna kadagiti sanikua ken panagserbida. Ngem awan mabalintayo nga iyeg iti Dios a saanna a sigud a kukua. “Aggapu Kenka dagiti amin a bambanag,” kinuna ni David; “ket nangtedkami Kenka manipud iti kukuam.” 1 Kron. 29:14. Kukua ti Dios dagiti amin a bambanag, saan laeng a gapu iti panamarsua, ngem gapu pay iti pananubbot. Naiyawat kadatayo dagiti amin a bendision itoy a biag ken iti biag a mapasungad, a naselyoan iti krus ti Kalbario. Gapuna nga ulbod ti pammabasol a nainget nga agturay ti Dios, nga agani iti saanna a nagmulaan.

Saan a naglibakan ti apo ti impabasol ti dakes nga adipen, nupay isut’ nakillo; ngem inawatna ti pammabasol, ket impaki- tana nga awan pagpambar iti inaramidna. Naisagana dagiti pamus- pusan tapno maparang-ay ti talento nga agpaay a pakairanudan ti akinkukua. “Rebbengmo koma,” kinunana, “nga inted ti kuartak kadagiti agpapaanak, tapno inton sumangpetak, awatekto ti kukuak agraman anakna.”

Saan a sapulen ti Nailangitan nga Amatayo ti ad-adu wenno basbassit ngem daydiay intedna a kabaelantayo. Saanna nga isaad kadagiti adipenna ti maysa nga awit a saanda a kabaelan. “Ammona ti pannakasokogtayo; laglagipenna a tapoktayo.” Salmo 103:14. Mabalintayo nga itden Kenkuana, babaen ti nadosan a parabur, amin a tuntonenna kadatayo a karbenganna.

[337] “Ad-adunto ti masingir iti daydiay nakaitdan ti adu.” Lucas 12:48. Sungbatanto ti tunggal maysa kadatayo ti pananga- ramidtayo iti basbassit ngem daydiay kabaelantayo nga aramiden. Apagisu ti panangrukod ti Apo kadagiti mabalintayo nga aiamiden iti panagserbi. Maiyegto iti kuenta dagiti saan a naaramat a pannak-abalin a kas met kadagidiay a naparang-ay Sungbatantayo iti Dios dagiti amin a pagbalinantayo koma babaen ti umisu a panangaramattayo kadagiti talentotayo. Mau- komtayonta a kas mayannatop iti inaramidntayo koma, ngem ditay’ met inaramid gapu ta saantayo nga inaramat dagiti belegtayo nga agpaay iti dayaw ti Dios. Uray pay saantayo a mapukaw dagiti kararuatayo, mabigbigtayonto iti kinaagnanayon ti banag dagiti saantayo nga inaramat a talento. Addanto

agnanayon a pannakapukaw gapu kadagiti saantayo a nagun-odan a pannakaammo ken kabaelan, a nabalintayo koma a nagun-odan.

Ngem inton isukotayon dagiti bagbagitayo a naipamaysa iti Dios, ket surotentayo dagiti balakadna iti trabahotayo, arami- denna ti Biangna a sumungbat iti pannakaileppasna. Dina kayat nga adda panagduaduatayo iti panagballigi dagiti mapagtalkan nga aramid-tayo. Uray maminsan laeng, saantayo koma a pampa- nunoten ti pannakasaaw. Masapul a makidanggaytayo iti Daydiay a saanna nga ammo ti pannakasaaw.

Saantayo koma a sasaoen ti kinakapuytayo wenno ti saantayo a kabaelan. Daytoy ti mangipakita iti saantayo a panagtalek iti Dios, maysa a pananglikud iti saona. Inton agdayamudomtayo gapu kadagiti dadagsentayo, wenno paglikudantayo dagiti pagreb- bengan nga ipabaklayna kadatayo, kasla kunkunatayo nga Isut' nainget nga apo, a sapulenna ti maysa a banag a saanna nga inted kadatayo ti pannakabalin a mangaramid.

Masansan a mapagbidutantayo a naganen iti kinapakumbaba ti espiritu daydi nasadut nga adipen. Ngem dakkal ti nakaigid- diatan ti pudno a kinapakumbaba. Saan a kayat a saoen ti kinapakumbaba ti panagbalintayo nga ansisit no maipapan iti kinasirib, nga agkurangtayo iti tarigagay a ngumato, ken natakrot kadagiti panagbiagtayo, a liklikantayo dagiti awit ken pagreb- bengan di la ket ta masaawtayo a mangaramid kadakuada. Tungtungpalen ti napudno a kinapakumbaba dagiti panggep ti Dios babaen ti panagsanggirna iti pigsana.

[338]

Agrabaho ti Dios babaen ti panangaramatna iti kayatna nga aramaten. No dadduma, pilienna ti kanumoan nga aramaten a mangaramid iti kadakkelan a trabaho; agsipud ta maiparangarang ti pannakabalinna babaen ti kinalupoy ti tao. Adda pagruko- dantayo, ket babaen iti daytoy, ibilangtayo a dakkal ti maysa a banag ket bassit met ti sabali; ngem saan a rukoden ti Dios dagita babaen ti pagrukodtayo. Saantayo koma nga ipagarup a dakkal met iti Dios daydiay ibilangtayo a dakkal, wenno bassit Kenkuana daydiay ibilangtayo a bassit. Saan nga agpannuray kadatayo ti panangukom wenno panangipato kadagiti talentotayo wenno panangpili iti trabahotayo. Masapul nga alaentayo dagiti awit nga intuding ti Dios, nga ibaklaytayo ida gapu Kenkuana, a mapanta- yo Kenkuana nga agsapul iti inana. Aniaman ti trabahotayo, mapadayawan ti Dios

babaen ti napusoan ken naragsak a panagserbi. Isut' mapaayatan no alaentayo a siiyaman dagiti pagrebbengantayo, nga agragsaktayo gapu ta maibilangtayo a makipagtrabaho Kenkuana.

Ti Naikkat a Talento

Daytoy ti dusa a naited iti nasadut nga adipen, “Alaenyo ti talento kenkuana ket itedyo iti daydiay addaan iti sangapulo a talento.” Maipakita ditoy, a kas met iti pannakaited ti gungguna ti matalek a nakipagtrabaho, saan laeng a ti gungguna iti kamaudianan a Panangukom, no di pay ket ti main-inut a pannakadusa itoy a biag. No kasano iti nakaparsuaan, kasta met iti naespirituan: kumapuy ken marunot wenno agrupsa ti tunggal pannakabalin a saan a maaramat. Isu ti linteg ti biag ti panagtrabaho; patay ti kaipapanan ti kinasadut. “Maited ti paltiing ti Espiritu iti tunggal maysa, a maipaay a paglaingan.” 1 Cor. 12:7. Inton isut' maaramat a pakabendisionan dagiti sabsabali, umadunto dagiti sagutna. Ngem no mapupokda nga agpaay iti kinaimbubukodan, bumassitda, ket maipanawda iti ud-udina. Masarakanto daydiay madi a mangiparanud iti inawatna nga awanto ti mabalinna nga itden. An-anamunganna ti maysa nga aramid a mangpabassit ken mangdadael iti ud-udina kadagiti saguday ti kararua.

[339]

Awan koma ti mangipagarup a mabalinna ti agbiag iti maysa a biag a naimbubukodan, sa kalpasan ti panagserbida kadagiti bukodda a pagimbagan, sumrekdanto iti ragsak ni Apoda. Saandanto a mabalalin ti mairanud iti rag-o ti saan nga agimbu- bukodan nga ayat. Saanda a maitutop nga agpaay kadagiti nailangitan a pagyanan. Saandanto a mabalalin a patgen ti nadalus a liklikmut ti ayat a nangpunno iti langit. Saandanto a mapnek gapu iti timek dagiti anghel ken ti musika dagiti arpada. Iti kapanunotanda, maysa a banag a di maawatan ti pagsiriban ti langit.

Inton Panangukom, ibilangto ti Ukom dagidiay a saan a nakipagtrabaho ken ni Cristo, dagidiay a nagbiag a sinanam-ay, nga awan inawitda a pagrebbengan, a dagiti laeng bagbagida ti pinampanunotda ken inay-ayoda, iti bangir dagidiay nagaramid iti dakes. Awatendanto met ti isu met la a pannakadusa.

Baybay-an dagiti adu nga agparparang a Kristiano dagiti karbengan ti Dios, nupay kasta, saanda a marikna nga adda biddut iti daytoy.

Ammoda a maikari ti managtabbaaw, mammapatay, ken mannakikamalala iti pannakadusa; ngem isuda, nannana- menda dagiti serbisio ti relihion. Pagay-ayatda a denggen ti pannakaikasaba ti ebanghelio, gapuna a pagarupenda a Kris- tianoda. Nupay pinalabasda ti biagda a nangtartaraken kadagiti bagbagida, masdaawdanto, a kas iti daydi saan a matalek nga adipen iti pangngarig, a makangngeg iti maipato a dusa, “Alaenyo ti talento kenkuana.” Kas kadagidi Hudio, pagbid- dutanda ti panangnanamda kadagiti bendisionda a kasla isudan ti pananga- ramatda kadakuada.

Adu ti agpambar iti saanda a pannakabalin nga agtrabaho tapno mailisida iti aniaman a trabaho a nakristianoan. Ngem inaramid kadi ida ti Dios a saan a makabael? Pulos a saan. Napataud daytoy a saan a pannakabael gapu iti kinasadutda, ket nataginayon daytoy gapu iti inggagara a keddeng. Mabig bigdan kadagiti bukodda a kababalin ti bunga daytoy a dusa, “Alaenyo ti talento kenkuana.” Ti agtultuloy a saan nga umisu a pannakaaramat dagiti talentoda ti mangsebsebto kadakuada iti Espiritu Santo, nga is-isu laeng ti lawag. Ti dusa, “Iduronyo ti managdakdakes nga adipen iti sipnget ti ruar,” ti mangimalditto iti selyo ti Langit iti keddeng nga inaramidda nga agpaay iti kina- agnanayon.

[340]

[341]

Saan a Pudno a Kukuam

IMMAY ni Cristo iti maysa a tiempo ti nakaro a kinainlu- bongan. Pinagbalin dagiti tao ti aglabas a nangnangruna ngem ti agnanayon, dagiti bambanag iti agdama ngem dagiti karbengan ti masakbayan. Napagbiddutanda dagiti ar-arapaap a kasla isudan ti kinapudno, ket dagiti kinapudno a kasla isuda laeng ti ar-arapaap. Saanda a nakita babaen ti pammati ti lubong a di makita. Indatag ni Satanas iti sangoda dagiti bambanag itoy a biag a kasla makaay-ayo unay ken isudat' kangrunaan, ket impangagda dagiti pannulisogna.

Immay ni Cristo tapno balbaliwanna daytoy nga urnos dagiti bambanag. Pinadasna a bungtolen ti pannakakayaw a nakaipalabogan dagiti tattao. Kadagiti panangisursurona, pinadasna nga aturen dagiti karbengan ti langit ken toy daga, tapno pagbaw- ingenna ti panunot dagiti tao manipud iti agdama a maiturong iti masakbayan. Manipud iti panagbirokda kadagiti bambanag itoy a tiempo, inayabanna ida nga agsagana nga agpaay iti agnanayon.

[342] “Adda idi maysa a nabaknang a tao,” kinunana, “nga addaan iti mayordomo; naipulong daytoy kenkuana a dinadaelna dagiti kukuana.” Intalek daytoy a baknang dagiti sanikuana iti adipenna; ngem saan a nagmatalek daytoy nga adipen, ket naawis ti apona a mamati nga isut' mataktakawan. Inkeddengna a papana- wenna daytoy, ket isut' inayabanna a mangidatag iti kuentana. “Ania daytoy a nadamagko,” kinunana, “a maipapan kenka? idatagmo ti panagaywanmo; ta saankanton nga agpaay a mayor- domo.”

Gapu ta sipapasango kenkuana ti pannakapapanawna a kas mayordomo, nakitana dagiti tallo a dalan a mabalinna a pagpilian. Masapul nga agrabaho, makilimos, wenno agbisin. Ket kinunana iti panunotna, “Anianto ti aramidek? ta ikkatennak ni apok a kas mayordomo. Diak mabalin ti agkali, mabainak a makilimos. Ammok ti aramidek, tapno inton maikkatak a kas mayordomo, awatendakto kadagiti balbalayda. Gapuna nga inayabanna a sinaggaysa dagiti nakautang iti apona, ket kinunana iti immuna, Mano ti utangmo iti apok? Ket simmungbat daytoy, Sangagasut a kasukat ti lana.

Ket kinunana kenkuana. Alaem ti pagilanadam, ket agtugawka a madaras, ket isuratmo ti limapulo. Idin kinunana iti sabali, Mano met ti utangmo? Simmungbat daytoy ket kinunana, Sangagasut a kaban a trigo. Ket kinunana kenkuana, Alaem ti pagilanadam, ket isuratmo ti walopulo.”

Inaramid daytoy saan a matalek nga adipen dagiti sabsabali a mairanud iti saanna a kinamatalek. Sinuitikna ti apona tapno maikkanda iti gundaway, ket babaen ti panangawatda itoy a gundaway, insaadda dagiti bagida a mangawat kenkuana a kas maysa a gayyem kadagiti balbalayda.

“Ket dinyaw ti apo daytoy nakillo a mayordomo gapu ta nagaramid a nainsiriban.” Dinyaw daydi nailubongan a tao ti kinasikap daydi tao a nangsuitik kenkuana. Ngem saan a naggapu iti Dios daytoy a panagdayaw.

Saan a dinyaw ni Cristo daydi nakillo a mayordomo, ngem naramatna ti masansan a pasamak a mangiladawan iti adal a kayatna nga isuro. “Pakigayyemyo dagiti saan a pudno a kinabaknang,” kinunana, “tapno inton maibusen, awatendakayto kadagiti abong-abongda.” Lucas 16:9.

Tinubngar dagidi Parisio ti Mangisalakan gapu iti pannaki- aokna kadagiti agsingsingir iti buis ken managbasol; ngem saan a pimmasit ti ngayangayna kadakuada, wenna simmardeng ti peksana nga agpaay kadakuada. Nakitana a ti trabahoda ti nangyeg kadakuada kadagiti sulisog. Nalikmutda kadagiti sulisog nga agdakes. Nalaka laeng daydi immuna nga addang, ket napardas ti panagpababada iti dakdakkal a saan a kinamatalek ken umad-adu a kinadakes. Babaen ti amin a pamuspusan, sinapsapul ni Cristo nga awisen ida iti nangatngato a kalat ken natantan-ok a prinsipio. Adda daytoy a panggepna iti pakasaritaan ti saan a matalek a mayordomo. Adda idi kasta iti tipon dagiti agsingsingir iti buis a naibagi iti pangngarig, ket iti panangiladawan ni Cristo, nabigbigda dagiti aramidida. Naawis ti imatangda, ket manipud iti ladawan dagiti ar-aramidida a nakillo, adu kadakuada ti nakasur- suro iti maysa nga adal maipapan iti naespirituan a kinapudno.

Nupay kasta, naiturong daytoy a pangngarig kadagidi ad-adalan. Naited kadakuada nga umuna ti lebadura ti kinapudno, ket babaen ti pannakaaramatda, dumanonto daytoy kadagiti sabsabali. Adu kadagiti insursuro ni Jesus ti saan a naawatan dagidi ad-adalan

idi damo, ket masansan a kasla dandanida malipatan. Ngem iti babaen ti bileg ti Espiritu Santo, naipalagip dagitoy a kinapudno agraman kinalawag, ket babaen ti pannakaaramat dagidi adalan, naiyeg a silalawag dagitoy kadagiti kabarbaro a mamati isuda a nainayon iti iglesia.

Kasta met a nagsao ni Jesus a naiturong kadagidi Parisio. Saanna nga inibbatan ti namnama a mailasindanto ti bileg dagiti saona. Adu dagidi naawis a namati, ket inton mangngegda ti kinapudno babaen ti panagtimek ti Espiritu Santo, saanto a bassit dagiti agbalin a mamati ken ni Cristo.

Pinadas dagidi Parisio a padpadaksen ni Cristo babaen ti panangpabasolda Kenkuana a nakilalaok kadagidi agsingsingir iti buis ken managbasol. Ita, inturongna dagidi a pammabasol kadagidi mangidarum Kenkuana. Impakitana kadagidi Parisio ti buya iti pangngarig, a kasla naaramid iti tengnga dagidi agsingsingir iti buis, a kas mangibagi iti kakaisuna a dalan a mabalinda a suroten, ken pakabalinanda a mangatur kadagiti biddutda.

[344] Naitalek itoy di mapagtalkan a mayordomo dagiti sanikua ti apona nga agpaay kadagiti naasian a panggep; ngem inaramatna ida nga agpaay iti bagina. Kasta ti naaramid iti Israel. Pinili ti Dios ti kaputotan ni Abraham. Babaen ti bileg ken pannakabalin, inispalna ida manipud iti pannakaadipenda idia Egipto. Inaramidna ida nga agaywan iti nasantoan a kinapudno nga agpaay a pakabendisionan ti lubong. Intalekna kadakuada dagiti nabiag a pakdaar tapno iparanudda koma ti silaw kadagiti sabsabali. Ngem inaramat dagidi pinagaywana dagitoy a sagsagut a mangpabaknang ken mangitag-ay kadagiti bagbagida.

Gapu iti pannakapunnoda iti kinapasindayag ken bukod a kinalinteg, inaramat dagidi Parisio dagitoy a sanikua, nga impa-bulod ti Dios nga agpaay koma iti dayawna.

Awan inaramid daytoy nga adipen, iti pangngarig, a sagana nga agpaay iti masakbayan. Inaramatna nga agpaay iti bagina dagidi naitalek kenkuana a sanikua nga agpaay koma a pagimbagan dagiti sabsabali; ngem ti laeng agdama ti pinampanunotna. Inton maikkaten kenkuana ti kinamayordomo, awanton ti mabalinnan a naganen a kukuana. Ngem adda pay laeng iti ikutna dagiti sanikua ti apona, ket inkeddengna nga aramaten ida a panggunod iti kinaltalged nga agpaay kenkuana iti masakbayan a panagkurang. Tapno

maaramid daytoy, masapul a mangaramid iti baro a piano. Lugar nga agurnong nga agpaay iti bagina, masapul a mangted kadagiti sabsabali. Iti kasta, makagun-odto kadagiti gagayyem nga umawatto kenkuana inton isut' mapagtalaw. Kasta ti naaramid kadagidi Parisio. Dandani idin maikkat kadakuada ti panagaywan, ket masapulen a panunotenda ti maipapan iti masakbayan. Babaen laeng ti panangsapulda iti pagimbagan dagiti sabsabali ti pakabalinanda a mangpaimbag kadagiti bagbagida. Babaen laeng ti panangiparanudda kadagiti sagut ti Dios itoy agdama a biag ti pakabalinanda a mangisagana iti agpaay iti masakbayan.

Kalpasan ti panangisaritana itoy a pangngarig, kinuna ni Cristo, “Masmasirib dagiti annak ti lubong iti kaputotanda ngem dagiti annak ti lawag.” Kayatna a saoen nga ad-adu a kinasirib ken kinasnepek ti ipakpakita dagiti nailubongan a tattao iti panangi- saganada [345] iti maipaay iti masakbayanda ngem dagiti agparparang nga annak ti Dios iti panagserbida Kenkuana. Kasta ti napasamak kadagidi aldaw ni Cristo. Kasta met latta ti mapaspasamak kadagitoy nga aldaw. Kitaenyo ti panagbiag dagiti agkunkuna a Kristianoda. Inted kadakuada ti Dios dagiti kabaelan, ken pannakabalin, ken impluensia; intalekna ti kuarta kadakuada, tapno agbalinda koma a makipagtrabaho Kenkuana iti trabaho ti pananubbot. Maaramat koma amin dagiti sagutna a pakabendsionan ti sangkataoan, iti pannakabangar dagiti agsagsagaba ken napanglaw. Masapul a pakanentayo dagiti mabisin, kawesan dagiti lamolamo, taripatoen dagiti babbalo ken ul-ulila, ken tulongan-tayo dagiti naladingit ken mairurumen. Saan a panggep ti Dios nga adda koma nasaknap a kinaay-ay-ay ditoy lubong. Saanna a pinanggep nga adda koma aglablabunan kadagiti kinabaknang ken nam-ay itoy a biag, idinto ta um-umkis ti annak dagiti sabsabali nga agdawat iti makan. Naitalek iti tao dagiti surok dagiti kasapulan ti biag tapno aramatenna koma nga agpaay iti kinaimbag, ken tapno matulongan koma ti sangkataoan. Kunaen ti Apo, “Ilakom dayta adda kenka, ket manglimoska.” “Sisa-saganaka koma a mangparanud ken makipagrikna.” “Ngem no agaramidka iti padaya, ayabam dagiti napanglaw, dagiti pawad, dagiti pilay, dagiti bulsek.” “Kettaenyo dagiti galut ti kinadang-kes,” “warwaranyo dagiti patapat ti sangol,” “wayawayaanyo ti mailupitlupit,” “bungtolenyo ti tunggal sangol.” “Iwarasmo ti tinapaymo iti mabisin,” “alaem iti balaymo ti napanglaw a napagtalaw.” “Inton makitam ti lamolamo,

kawesam.” “Penne - kem ti kararua a naladingit.” “Inkayo iti isu amin a lubong, ket ikasabayo ti ebanghelio iti isu amin a parsua.” Isaias 58:6, 7, 10; Marcos 16:15. Dagitoy ti bilin ti Dios. Ar-aramiden met laeng ti adu kadagiti agparparang a Kristiano dagitoy a trabaho?

[346] Ngem daksanggasat, nagadu ketdin dagiti mangar-aramat kadagitoy a sagsagut nga agpaay kadagiti bagbagida! Nagadu ketdin dagiti mangpaadu kadagiti balbalay ken dagiti dagdaga. Nagadu ketdin dagiti mangbusbos iti kuartada nga agpaay kadagiti ragragsak, nga agpaay iti pannakapnek dagiti gartemda, dagiti nabarayuboy a balbalay, al-alikamen, ken pagan-anay. Mabati dagiti padada a tattao iti kinaay-ay-ay ken kinadakes, iti sakit ken patay. Mapukpukaw dagiti adu a tao nga awan ti mangikaskaso, uray koman maysa la nga ikikita, maysa la koma a sao wenno aramid ti pannakipagrikna.

Makabasol dagiti tattao iti panagtakaw a maibusor iti Dios. Matakawan ti Apo iti dayaw a maisubli koma Kenkuana iti pannakabang-ar ti agsagsagaba a sangkataoan ken pannakaisalakan dagiti kararua, gapu iti naimbubukodan a pannakaaramat dagitoy a sanikua. Susuitikenda dagiti intalekna a sanikua. Kunaen ti Apo, “Umasidegakto kadakayo iti panangukom; ket nasiglatakto a saksi a maibusor kadagiti. . . mangilupit kadagiti mangmanged iti tangdanda, iti balo a babai, ken kadagiti ululila, ken mang-balikug iti ganggannaet iti kalinteganda.” “Takawanto aya ti tao ti Dios? Tinakawandak. Ngem kunaenyo, Iti ania ti nang-takawanmi Kenka? Kadagiti apagkapullo ken datdaton. Nailu-nodkayo babaen ti panangilunod; ta tinakawandak, daytoy met laeng sibubukel a nasion.” “Dakayo a babaknang,. . . adda a nadadael dagiti kinabaknangyo, ket adda a sinanga dagiti pagan-anayyo. Naglati dagiti balitok ken pirakyo, ket dagiti latida ti agbalinto a saksi a maibusor kadakayo .... Nagurnongkayo iti kinabaknang kadagiti maud-udi nga aldaw.” “Nagbiagkayo a sinanam-ay ditoy rabaw ti daga.” “Kitaenyo ti tangdan dagiti mangmanged a nagani kadagiti taltalonyo, isu nga inggawidyo babaen ti allilaw; umawagda, ket dumanon ti ikkida kadagiti pagdenggeg ti Apo dagiti buybuyot.” Mai. 3:5, 8,9; San. 5:3, 5, 4.

Makiddawto iti tunggal maysa ti panangidatagna kadagiti naitalek kenkuana a sagsagut. Inton kamaudianan nga aldaw ti Panangukom, awanto ti mamaay dagiti naurnong a kinabaknang

kadagiti nagurnong kadakuada. Awanto ti mabalinda a naganen a kukuada.

Basbassit a kinasirib ti ipakpakita dagiti nangpalabas iti banagbiagda a nagurnong iti naidagaan a gameng, basbassit a panangpampanunot ken panangipateg iti agnanayon a pagimba- ganda ngem ti inaramid daydi nakillo a mayordomo nga agpaay | iti naidagaan a pagimbaganna. Nasirsirib dagiti annak daytoy a lubong iti kaputotanda ngem dagiti agparparang nga annak ti lawag. Dagitoy ti dinakamat ti mammadto iti sirmatana iti naidaklan nga aldaw ti Panangukom, “Ipalladawto dagiti tattao kadagiti kurarapnit ken marabutit dagiti didiosenda a pirak ken didiosenda a balitok; isuda nga inaramidda a maipaay kadakuada a pagkararagan; a sumrekda kadagiti rukib dagiti batbato ken iti uneg dagiti rengngat dagiti nakersang a bato, manipud iti sangoanan ti pangkigtot ni Jehova, ken iti dayag ti kinadaegna, intono tumakder a simamannakabalin a manggunggon iti daga.” Isaias 2:20, 21.

[347]

“Pakigayyemyo dagiti saan a pudno a kinabaknang,” kinuna ni Cristo, “tapno inton maibusen, awatendakayto kadagiti abong-abongda.” Agserserbi ti Dios ken ni Cristo ken dagiti anghel kadagiti marigrigat ken agsagsagaba, ken kadagiti managbasol. Itedyo ti bagiyo iti Dios nga agpaay iti trabahona, aramatenyo dagiti sagutna nga agpaay itoy a panggep, ket sumrekkayonto iti pannakisugpon kadagiti nailangitan a parsua. Maparurobto ta pusoyo a makipagrik-nakadakuada. Maigamerto ti kababalinyo iti kababalinda. Saanton a ganggannaet kadakayo dagitoy agtataeng kadagiti agnanayon a tabernakulo. Inton aglabasen dagiti naidagaan a bambanag, saba-tendakayto a pastreken dagiti agbam-bantay kadagiti ruruangan ti langit.

Agbunganto dagiti sanikua a naaramat a nangbendision kadagiti sabsabali. Dakkelto nga imbag ti aramiden dagiti kinabaknang nga umisu ti pannakaaramatna. Maawisto dagiti karkararua a mapan ken ni Cristo. Makitanto daydiay sumurot iti piano ni Cristo, nga agpaay iti biag idiaiy langit dagidiay a nakaigapuan ti panagtrabaho ken panagsakripisiona. Siiyamanto dagiti nasubbot a manglagip kadagidiay naaramat iti pannakaisalakanda. Napatetto ti langit kadagidiay nagmatalek iti trabaho a panagisalakanda kadagiti karkararua.

Agpaay kadagiti isu amin ti adal nga isuro daytoy a pangngarig.

[348]

Sungbatanto ti tunggal maysa ti parabur a naited kenkuana babaen ken ni Cristo. Nasolemne unay ti biag a maitaneb kadagiti bambanag a naidagaan ken aglabas. Tarigagayan ti Apo nga iparanudtayo koma kadagiti sabsabali dagidiay nga ited kadatayo Daydiay agnanayon ken di makita.

Tunggal tawen, lamabas a mapan iti kinaagnanayon dagiti rini-wriwriw a kararua a saan a napakdaaran ken saan a naisalakan. Manipud maysa nga oras agingga iti sabali, iti agbaliwbaliw a panagbiagtayo, mailukat kadatayo dagiti gundaway a dumanon ken mangisalakan kadagiti karkararua. Kankanayon ken agtul- tuloy nga umay ken mapukaw dagiti gundaway. Tarigagayan ti Dios nga alaentayo dagitoy a gundaway. Aglabas dagiti aldaw, lawas, ken bulan; agkurangtayo manen iti maysa nga aldaw, maysa a lawas, maysa a bulan a panangaramidtayo iti trabaho- tayo. Sumagmamano laengen a tawen satayto mangngegan ti timek a ditay' mabalin a di sungbatan, a kunkunana, "Iyegmo ti kuenta ti kinamanagaywanmo."

Ayaban ni Cristo ti tunggal maysa nga agutob. Aramidnyo ti matalek a panagutob. Isaadyo ni Jesus iti maysa a bangir ti timbangan, a mangitakder iti agnanayon a gameng, biag, kina- pudno, langit, ken rag-o ni Cristo gapu kadagiti nasbot a karkararua; isaadyo met iti bangir ti tunggal pangay-ayo a mabalin nga itanggaya ti lubong. Iti sabali a timbangan, isaadyo ti pannakapukaw ti kararua, ken dagiti kararua dagiti mabalin koma a naisalakan gapu iti panagbannogyo; iti sabali a bangir, maysa a biag a katukad ti biag ti Dios nga agpaay kenka ken kadakuada. Timbangenyo daytoy nga agpaay iti agnanayon. Ket bayat ti pan angar amidyo iti daytoy, agsao ni Cristo: "Anianto ti magungguna ti tao, no magun-odna ti amin a lubong ket mapukawna met ti kararuana? " Marcos 8:36.

[349] Tarigagayan ti Dios a pilientayo koma ti nailangitan iti saad ti naidagaan. Ilukatna iti sangotayo dagiti agur-uray a kinaimbag iti nailangitan a puonan. Itdenna ti pammabileg kadagiti katan-okan a panggeptayo, ken kinatalged iti kasayaatan a gamengtayo. Kunaenna, "Aramidekto ti maysa a tao a nataktakkon ngem ti nasudi a balitok; uray ti maysa a tao a nataktakkon pay ngem ti balitok a napasudi iti Ofir." Isaias 13:12. Inton mapukawen dagiti kinabaknang dadaelen ti sanga ken lati, agragsakton dagiti pasurot ni Cristo gapu iti nailangitan a gamengda, dagiti kinabaknang a saan a mapukaw.

Nasaysayaat nga amang ti pannakigayyem dagiti sinubbot ni Cristo ngem ti pannakigayyem ti lubong. Nasaysayaat nga amang ti titulo dagiti nailangitan a pagtaengan ngem ti maysa a titulo ti kasayaatan a pagtaengan wenno palasio ditoy daga. Ket nasaysayaat pay nga amang ngem amin dagiti pammadayaw a mabalin nga itden ti lubong dagiti balikas ti Mangisalakan kadagiti matalek nga adipenna, “Umaykayo, bendito ni Amak, tawidenyo ti pagarian a naisagana kadakayo nanipud pay pannakabangon toy lubong.” Mateo 25:34.

Kadagidiay a nangbusbos kadagiti sanikuana nga awan mama-ayna, ited pay laeng ni Cristo ti maysa a gundaway a manggun-od kadagiti agnanayon a kinabaknang. Kunaenna, “Mangtedkayo, ket maikkankayto.” “Agaramidkayo iti supoty a di agdaan, maysa a gameng kadagiti langlangit a saan a mapukaw, isu a di maasitgan ti mananakaw ken di met dadaelen ti sanga.” “Ibilinmo kadagiti nabaknang ditoy lubong a dida agtangtangsit, nga agaramidda koma iti naimbag, a nabaknangda koma kadagiti naimbag nga aramid, a managparaburda, a nalakada makipagrikna; nga agurnongda a maipaay kadakuada iti maysa a nasayaat a pamunganayan a maisagana iti aldaw a mapasungad, tapno magunodanda ti biag nga agnanayon.” Lucas 6:38; 12:33; 1 Tim. 6:17-19.

Palubosanyo ti sanikuayo nga umun-una ngem dakayo a mapan sadi langit. Ikabilyo dagiti gamengyo iti abay ti trono ti Dios. Palagdaanyo ti tituloyo kadagiti di masukisok a kinabaknang ni Cristo. “Pakigayyemyo dagiti saan a pudno a kinabaknang, tapno inton maibusen, awatendakayto kadagiti agnanayon a tabernakulo.”

[350]

Asino ti Kaarrubak?

SAAN NGA agpatingga a pagsusubangan dagidi Hudio ti saludsod a, “Siasino ti karrubak?” Awan duaduada no maipapan kadagiti Hentil ken Taga Samaria. Ganggannaet ken kabusorda idi dagitoy. Ngem sadino ti yan ti paglalasinan iti tengnga dagiti kailianda, ken iti tengnga dagiti agduduma a tukad ti kagi- mongan? Siasino koma ti rumbeng nga ibilang dagiti papadi, rabbi, ken papanglakayen, a kas karrubada? Pinalabasda ti biagda kadagiti di maungpot a serseremonia tapno agbalinda koma a nadalus. Insuroda a mamulitanda babaen ti pannakayasidegda kadagiti awan ammona ken awan annadna a kaadu ti tao ket sapulento daytoy ti pannakagugorda. Ibilangda ngata a “karru- bada” dagiti maibilang a di nadalus a tattao?

Sinungbatan ni Cristo daytoy a saludsod babaen ti pangngarig ti naimbag a Samaritano. Impakitana a saan laeng a ti kamkameng ti iglesia a nakipagkamkamengantayo ti maibilang a karrubatayo. Awan bibiang ditoy ti puli a nagtaudan, maris ti kudil, wenno tukad iti kagimongan. Karrubatayo ti tunggal tao a makasapul iti tulongtayo. Karrubatayo ti tunggal kararua a sinugatan ken pinalitem ti kabusor. Karrubatayo ti tunggal maysa a kukua ti Dios.

[351] Napataud ti pangngarig ti naimbag a Samaritano gapu iti saludsod nga inturong ti maysa a masirib iti linteg ken ni Cristo. Bayat ti panangisursuro ni Cristo, “timmakder ti maysa a masirib iti linteg, ket Isut’ sinubokna, a kunkunana, Mannursuro, ania ti aramidek tapno matawidko ti biag nga agnanayon?” Insingasing dagidi Parisio daytoy a saludsod iti daydi masirib iti linteg ta ninamnamada nga ipalab-og ni Cristo babaen kadagiti saona, ket sigagagarda a dumngeg iti sungbatna. Ngem saan a nakisubang ti Mangisalakan. Sinapulna met laeng iti nagsaludsod ti sungbat ti saludsodna. “Ania aya ti naisurat iti linteg?” sinaludsodna, “kasa- not’ panagbasam?” Pinabasol pay laeng dagidi Hudio ni Jesus a kasla tinagtagilag-anna laeng ti linteg a naited idiaiy Sinai, ngem impunganna ti saludsod

maipapan iti pannakaisalakan iti panna- kasalimetmet dagiti bilbilin ti Dios.

Kinuna daydi masirib iti linteg, “Ayatemto ti Apo a Diosmo iti isu amin a pusom, ken iti isu amin a kararuam, ken iti isu amin a pigsam, ken iti isu amin nga isipmo; ken ti karrubam a kas ita bagim.” “Umisu ti insungbatmo,” kinuna ni Cristo; “aramidem daytoy ket agbiagkanto.”

Saan a napnek daytoy a masirib iti linteg iti saad ken ar-aramid dagidi Parisio. Inad-adalna dagiti Sursurat agraman tarigagay a masursurona koma ti pudno a kaipapananda. Adda nabiag a ngayangayna maipapan itoy a banag, ket sipapasnek a nagsalud-sod, “Anianto ti aramidek? ” Iti sungbatna maipapan kadagiti sapulen ti linteg, pinalabasanna dagiti al-alagaden ken ramit-ramit ti seremonia. Inkalinteganna nga awan pateg dagitoy, no di ket indatagna dagiti dua a dadakkel a prinsipio a nakaibitinan wenna nakapukpokan amin a linteg ken dagiti mammadto. Isut’ naisaad iti ngatoen dagidi Parisio gapu iti panangdayaw ni Cristo iti sungbatna. Saanda a mabalin a tubngaren wenna babalawen ni Cristo gapu iti pananganamongna iti indatag ti maysa a masirib iti linteg.

“Aramidem daytoy ket agbiagkanto,” kinuna ni Cristo. Iti panangisursurona, kankanayon nga indatag ni Cristo ti linteg a kas nadosan ken maymaysa a banag, nga impakitana nga isut’ di mabalin ti mangtungpal iti maysa ket sa salungasingen ti sabali; agsipud ta maymaysa a prinsipio ti nangreppet kadakuada amin. Maiked-dengto ti pagtungpalaan ti tao gapu iti kinatulgogna iti sibubukel a linteg. [352]

Ammo idi ni Cristo nga awan tao a makabalin a mangtulnog iti linteg iti bukodna a pigsam. Tinarigagayanna nga iturong daydi masirib iti linteg iti nalawlawag ken matartarus a panangamiris, tapno masarakanna koma ti kinapudno. Satayto la mabalin a salimet-metan ti linteg no awantentayo dagiti galad ken parabur ni Cristo. Panamati iti daton nga agpaay iti basol ti mangted iti natnag a tao iti kabaelan nga agayat iti Dios iti isu amin a puso, ken iti karrubana a kas iti bagina.

Ammo daydi masirib iti linteg a saanna a nasalimetmetan dagiti umuna nga uppat, uray pay dagiti maudi nga innem a bilbilin. Isut’ naawis a nangbigbig iti basolna gapu kadagiti mangsukimat a sasao ni Cristo, ngem lugar koma nga ipudnona ti basolna, pinadasna nga

impambaran. Lugar nga aklonenna koma ti kinapudno, pinadasna nga ipakita no kasanot' kinarigat ti pannakatungpal ti bilin. Iti kasta. pinadasna a liklikan ti panna- kapabasol ken alangonen ti biangna iti mata dagidi tattao. Impakita dagiti sao ti Mangisalikan a saan koma a nasapul daydi a saludsodna, idinto ta nabalinna met laeng a sinungbatan. Nupay kasta, nangiruar manen iti sabali pay a saludsod, a kunkunana, "Siasino ti karrubak? "

Nagmadi manen ni Cristo a makisubang. Sinungbatanna ti saludsod babaen ti panangisaritana iti maysa a pasamak, a sisasadiwa pay laeng iti lagip dagidi agdengdenggeg. "Simmalog ti maysa a tao, manipud Jerusalem nga agpa-Jerico," kinunana, "ket natulisan ket sinamsamda amin nga adda kenkuana, ken ginagarada iti sugat, ket pinanawanda a dandani matay." Lucas 10:30.

[353] Iti panagbaniaga manipud Jerusalem nga agpa-Jerico, masa-
 [354] pul a lumasat ti agbaniaga iti maysa a paset ti kabakiran ti Judea. Lumasat ti kalsada nga agpababa iti maysa a kabatoan a der-
 raas, isu a pagkamkamangan dagiti birkog ket masansan nga isut' pakaaramidan ti kinaranggas. Ditoy ti nakasarakan daydi agbam-
 baniaga kadagiti nangarang kenkuana, nangsamsam kadagiti amin a kukuana a napateg ket isut' binaybay-anda a dandani matay iti igid ti dalan. Bayat ti kaaddana iti kasta a kasasaad, limmabas idiay ti maysa a padi; nakitana daydi tao a nakaidda a siririgat. nasugatan, ken limmitem, ken daradara; ngem isut' linabasanna a saanna a pulos tinulongan wenno inarayay. Isut' "limmabas a nangliklik." Nagparang manen ti maysa a Lebita. Gapu iti ayatna nga umammo iti napasamak, simmardeng ket kimmita iti agsagsagaba. Naiparikna kenkuana no ania ti rumbeng nga arami- denna, ngem saan a makaay-ayo nga aramid dayta. Napalalo a babawina a nagna idiay a dalan, tapno saanna koma a nakita daydi nasugatan. Pinabilegna ti biangna nga awan bibiangna iti naaramid, ket uray isu, "limmabas met a nangliklik." Ngem maysa a taga Samaria, a nagna iti isu met la a dalan ti nakakita kenkuana, ket inaramidna ti trabaho a liniklikan dagidi immuna. Agraman kinaannad ken kinaasi, isut' timmulong a nagserbi iti daydi tao a nasugatan. "Ket idi makitana. natignay ti kaasina. Ket immasideg kenkuana, ket binedbedanna dagidi sugatna, a sinap- sapoanna iti arak ken lana ida. Ket isut' impasakayna iti nagsakayanna. ket impanna iti pagdagusan, ket tinarakenna. Ket iti kabigatanna, idi a pumanaw, nangala iti dua a

denario ket intedna daytoy iti bumalay, a kunkunana kenkuana, Isut' taraknem; ket into agsubliak, bayadakto amin a mabusbosmo pay." Agpada dagidi padi ken Lebita a nangiparang iti kina- singpetda, ngam impakita daydi taga Samaria nga isut' pudpudno a nabal-baliwan ti panagbiagna. Saan a nalaklaka kenkuana ti trabaho a pinanawan dagidi padi ken Lebita, ngem babaen ti espiritu ken aramid, impaneknekna nga isut' nakitunos iti Dios.

Iti pannangtedna itoy nga adal, indatag ni Cristo dagiti prinsipio ti linteg iti maysa a wagas a natarus ken nabileg, nga impakitana kadagidi dumdumngeg Kenkuana a nabaybay-anda a tinungpal dagitoy a prinsipio. Matudtudo ken natadem unay dagidi saona nga iti kasta, awan gundaway dagidi agdengdengngeg a makirisiris. Awan nasarakan daydi masirib iti linteg a mabalinna a babalawen. Naikkat daydi gurana maipapan ken ni Cristo. Ngem saanna pay laeng a napagballigian ti panangitangsitna iti pagi- lianna tapno padayawanna koma nga inaganan daydi taga Samaria. Idi sinaludsod ni Cristo, "Siasino kadagitoy a tallo, pagarupenyoy, ti karruba daydi tinulisanda a tao?" simmungbat, "Daydiay nangipakita kenkuana iti asi."

[355]

"Idin kinuna ni Jesus kenkuana, Inka, ket aramidem met ti kasta." Ipakitam ti isu met la a kinaasi kadagidiay a makasapul iti tulong. Iti kasta, ipakpakitamto ti pakapnekan a salsalimetmetam ti sibubukel a linteg.

Narelihionan a pammati ti dakkel a nagdumaan dagidi Hudio ken dagidi taga Samaria, maysa a parikut maipapan no ania ti mangbukel iti napudno a panagdaydayaw. Awan naimbag a banag a saoen dagiti Parisio maipapan kadagidi taga Samaria, no di ket imbukbokda dagiti kapaitan a panangilunodda kadakuada. Kasta unay ti uneg ti guranggura iti nagbaetan dagidi Hudio ken dagidi taga Samaria nga iti kasta, imbilang daydi babai a taga Samaria a nakaskasdaaw ti panagdawat ni Cristo kenkuana iti inumen. "Kasano a dumawatka kaniak iti danum, idinto ta maysaka a Hudio ket maysaak met a taga Samaria?" sinaludsodna. Innayon ti nagsurat, "Gapu ta awan panaglalangen dagidi Hudio ken dagidi taga Samaria." Juan 4:9. Ket idi napnoan unayen dagidi Hudio iti gura ken ni Cristo, ken timmakderda iti templo tapno Isut' uborenda, awan masarakanda a nasaysayaat a sao a pangi- peksaanda iti gurada ngem ti, "Saan aya a naimbag ti panag- kunami maysaka a taga Samaria, ket adda sairom?" Nupay kasta, binaybay-an daydi padi ken daydi Lebita

daydi trabaho nga imbilin kadakuada ti Apo, ket pinanawanda ti magurgura ken mauy-uyaw a taga Samaria a tumulong iti maysa a kailianda.

[356] Natungpal daydi taga Samaria ti bilin, “Ayatemto ti karru- bam a kas ita bagim,” ket impakitana nga isut’ nalinlinteg ngem dagidiay nanguy-uyaw kenkuana. Impeggadna ti biagna, inaga- sanna ti sugat daydi tao nga imbilangna a kabsatna. Itakderan daytoy a taga Samaria ni Cristo. Impakita kadatayo ti Mangi- salakan ti maysa nga ayat a saan a mabalin a tuladen ti ayat ti tao. Idi nasugat- tayo a dandanin matay, Isut’ nangngaasi kadatayo. Saannatayo a liniklikan a nagna iti sabali a dalan, tapno baybay-annatayo, nga awanan gaway ken inanama, a matay. Saan a nagtaeng a nagbati iti nasantoan ken naragsak a pagtaenganna, isu a nangay-ayatan Kenkuana dagiti amin a buyot a nailangitan. Nakitana ti kasapul- antayo, ket pinagbalinna a kukuana ti kasa- saadtayo. Isut’ natay tapno isalakanna dagiti kabusorna. Inkara- raganna dagidi namapatay Kenkuana. Itudona ti ulidan nga inaramidna, ket kunaenna kadag- iti pasurotna, “Ibilinko dagitoy kadakayo, nga agayan-ayatkayo iti maysa ken maysa;” “nga agayan-ayatkayo iti maysa ken maysa a kas ti panagayatko kadakayo.” Juan 15:17; 13:34.

Naggapu daydi padi ken daydi Lebita idiay templo a nagday- dayaw. Intuyang met laeng ti Dios dagidi serbisio a naaramid idiay. Maysa a dakkal ken natan-ok a gundaway ti makipaset iti dayta a ser- bisio, ket kalpasan ti pannakapadayaw daydi padi ken daydi Lebita, imbilangda a nababa unay a trabaho ti panagtrabahoda a tumulong iti maysa a dida am-ammo nga agsagsagaba iti igid ti dalan. Kasta ti panangbaybay-ada iti naisangsayagan a gundaway nga intanggaya ti Dios kadakuada a kas pannakabagina a mangbendision iti padada a tao.

Adu ti makaaramid iti isu met la a biddut kadagitoy nga aldaw. Paglasinenda iti dua a kita dagiti pagrebbenganda. Maysa a kita ti buklen dagiti dadakkal a bambanag, tapno isudat’ iturayan ti linteg ti Dios; mabukel ti sabali kadagiti maawawagan kadagiti babassit a bambanag, a pakabaybay-an ti bilin, “Ayatemto ti karrubam a kas ita bagim.” Mabati daytoy a kita ti trabaho iti pagayatan wenno pagduyosan ti rikna. Iti kasta, mamulitan ti kababalin, ket maibabain ti relihion ni Cristo.

Adda dagiti mangibilang a makaipababa iti kinatan-okda ti tumulong kadagiti agsagaba a tattao. Adu dagiti awan panangibi-biangda kadagidiay a narba ti templo ti kararuada. Pagtagubayaan met dagiti dadduma dagiti napanglaw gapu iti sabali a gapu. Patienda nga agtartrabahoda iti trabaho ni Cristo, a sapsapulenda a bangonen ti maysa a maikari ken dakkel a banag. Pagarupenda a dakkel unay a trabaho ti ar-aramidenda a dida mabalin ti sumardeng a kumita iti pakasapulan dagiti napanglaw ken marigrigat. Iti panangipangpangrunada iti ibilangda a dakkel a trabaho mabalin a parigatenda pay dagiti napanglaw. Mabalin pay nga isaadda ida kadagiti narigat a kasasaad, a gawidanda kadakua-da dagiti karbenganda, wenno baybay-anda dagiti kasapulanda. Nupay kasta, ibilangda a nalinteg daytoy gapu ta patienda nga ar-aramidenda ti trabaho ni Cristo.

[357]

Adu ti mangbaybay-a iti maysa a kabsat wenno maysa a karruba a makigubal a di matulongan kadagiti narigat a kasasaad. Gapu ta agparparangda a Kristiano, mabalin nga isut' maiturong a mamati nga itaktakderanda ni Cristo babaen ti nalamiis a kinaimbubukodanda. Gapu ta saan a makibinnulig Kenkuana dagiti agparparang nga adipenna, malappedan a dumanon kadagiti padada a tattao ti ayat ti Dios, a rebengna koma ti agayus a lumasat kadakuada. Kasta met a malappedan nga agayus nga agsubli iti Dios dagiti adu a panangidayaw ken panagyaman nga aggapu iti puso ken bibig dagiti tattao. Isut' matakawan iti dayaw a karbengan koma ti nasantoan a naganna. Isut' matakawan kadagiti kararua a gapu ti nakatayan ni Cristo, karkararua nga il-iliwenna nga iserrek koma iti pagarianna, tapno agnaedda koma iti imatangna kabayatan dagiti di agpatingga a pampana-wen.

Bassit laeng ti impluensia nga itden dagiti nadosan a kinapudno iti lubong, idinto ta dakkel koma nga impluensia ti aramidenna babaen kadagiti aramidtayo. Aglablabunan ti agpinarang a relihion, ngem awan kaipapananna. Mabalin nga ipapatitayo a pasurotnatayo ni Cristo, mabalin nga ipapatitayo a patientayo ti tunggal kinapudno iti sao ti Dios; ngem awanto ti imbag nga itden daytoy iti karrubatayo, malaksid no maaramid dagitoy a papatien iti inaldaw a panagbiagtayo. Mabalin a kas kangato dagiti langlangit ti panagpinarangtayo, ngem saannanto a mabalin ti mangisalakan kadatayo wenno kadagiti padatayo a tattao malaksid no agbalintayo a Kris-

[358]

tiano. Dakdakkelta nga imbag ti aramiden ti umisu a pagpatulad iti lubong ngem ti panagpinarangtayo.

Saanto a matulongan ti trabaho ni Cristo gapu kadagiti naimbubukodan nga aramid. Ibilangna a biangna ti biang dagiti maparparigat ken dagiti napanglaw. Iti puso dagiti agparparang a pasurotna, adda pannakasapul iti nadungngo a pannakipagrikna ni Cristo - maysa a naun-uneg a panagayat kadagidiay nga ipatpategna unay ken nakaigapuan ti nangtedanna iti biagna iti pannakaisalakanda. Napateg dagitoy a karkararua, napatpateg nga amang ngem uray ania a daton a mabalintayo nga iyeg iti Dios. Saan a panagserbi nga anamunganna ti panangaramid iti amin a kabaelan nga agpaay iti agparparang a dakkel a trabaho, idinto ta jbaybayantayo met dagiti napanglaw wenno ipawiltayo ti kalin-tegan ti gangannaet.

Ti pannakapasanto ti kararua babaen ti panagtrabaho ti Espiritu Santo isut' pannakaimula ti kababalin ni Cristo iti kinatao. Ti relihion ti ebanghelio isut' kaadda ni Cristo iti biag-maysa a nabiag ken naregta a prinsipio. Isut' parabur ni Cristo a naiparang iti kababalin ken maipakita kadagiti naimbag nga ar-aramid. Saan a mabalin nga isina dagiti prinsipio ti ebanghelio manipud iti uray ania a bangir ti maipakat a panagbiag. Agbalin koma ti tunggal bangir ti nakristianoan a kapadasan ken panagtrabaho a mangitakder iti panagbiag ni Cristo.

[359] Ayat ti nakaibatayan ti kinasanto. Uray ania man ti kasasaad ti maysa a tao, awanto ti nadalus a panagayat ti tao iti Dios malaksid no isut' addaan met iti di agimbubukodan nga ayat iti kabsatna. Ngem saantayto a maikutan daytoy nga espiritu babaen ti panangpadpadas-tayo a mangayat kadagiti sabsabali. Ayat ni Cristo iti uneg ti puso ti masapul. Inton maigameren ti ayat ni Cristo iti puso, agburayokto ti ayat nga is-isuna. Maragpat ti kinaan-anay iti nakristianoan a kababalin inton agtultuloy nga agubbog ti ayat manipud iti uneg a tumulong ken mangbendision kadagiti sabsabali inton punoen ti lawag ti langit ti puso ket isut' maipakita iti langa.

Saan a mabalin nga agkurang iti ayat ti maysa a puso a pagtaengan ni Cristo. Inton ayatentayo ti Dios gapu ta immuna nga inayatnatayo, ayatentayto met amin a gapu ti nakatayan ni Cristo. Saantayto a mabalin ti umasideg iti Dios malaksid no umasidegtayo met kadagiti tattao; agsipud ta napagtipon iti Daydiay agtutugaw iti

trono ti uniberso ti kinadios ken kinatao. Gapu iti pannakaisilpotayo ken ni Cristo, naisilpotayo met kadagiti padatayo a tattao babaen kadagiti nabalitokan a singsing ti kawar a balitok. Agparangton ti kinaasi ken pannakipagrikna ni Cristo iti panagbiagtayo. Saantayton nga ur-urayen a mayasideg kadatayo dagiti napanglaw ken daksanggasat. Saanton a masapul ti adu a panagpakpakaasi kadatayo tapno mariknatayo ti kinaay- ay-ay dagiti sabsabali. Isuntot kasla gagangay ti panagserbitayo kadagiti napanglaw ken agsagsagaba a kas met ti inaramid ni Cristo.

Sadinoman a yan ti rikna ti ayat ken pannakipagrikna, sadinoman a pakariknaan ti puso iti tarigagay a mangbendision kadagiti sabsabali, idiyto met ti pakaiparangarangan ti panag- trabaho ti Espiritu Santo ti Dios. Iti nagtengngaen ti kinapagano, nagbalin a manangngaasi dagiti tattao nga awanan pannakaammo iti naisurat a linteg ti Dios, isuda a saan pay a nakangkangngeg iti nagan ni Cristo, ket sinalsalaknibanda dagiti misionero babaen ti panagpeggad ti biagda. Ipakita dagiti panagbiagda ti panagtrabaho ti nadiosan a pannakabalin. Immula ti Espiritu Santo iti puso dagiti tao a napaganoan ti parabur ni Cristo, a riingenna dagiti pannakipagrikna a maisalungasing iti kababalinna, ken maisalungasing iti adalna. Agsilnag iti pusona daydiay “Silaw a manglawag iti tunggal maysa a tao nga umay itoy lubong,” ket no maikaskaso daytoy a lawag, isuntot’ mangidalan kadagiti saksaka nga agturong iti pagarian ti Dios.

Itagtag-ay ti dayag ti langit dagiti natnag, ket liwliwaenna dagiti naladingit. Ket sadinoman a pagtaengan ni Cristo a nataoan a puso, Isunto met ti maiparang iti isu met la a wagas. Sadinoman a pagtignayanna, mangbendisonto latta ti relihion ni Cristo. Sadinoman a pagtrabahoanna, adda met idiy ti lawag ken ragsak.

[360]

Awan bigbigen ti Dios a panaggigiddiat ti ili a nagtaudan, puli, wenna tukad iti kagimongan. Isut’ Namarsua iti amin a sangkataoan. Maymaysa a kaamaan dagiti amin a tattao gapu iti pannakaparsua, ket maymaysada amin gapu iti pannakasubbot. Immay dinadael ni Cristo dagiti amin a bakud ti panaglalasin, ket inlukatna ti tunggal siled ti templo tapno adda koma nawaya a yaasideg ti kararua iti Dios. Nalawa unay ti ayatna, nauneg, napno, ket sarutenna amin a disso. Itag-ayna dagiti napanglaw a kararua manipud iti panangkayaw ni Satanas, dagidiay a naallilaw gapu kadagiti panangallilawna.

Isaadna ida iti magaw-at ti trono ti Dios, ti trono a nalikmut iti bullalayaw ti kari.

Ken Cristo, awan ti Hudio wenno Griego, agwayawaya wenno adipen. Naiyasidegda amin babaen ti napateg a darana. Gal. 3:28; Efe. 2:13.

Uray aniaman ti naggidiatan ti pammati a narelihionan, masapul a masungbatan ti ayab ti agsagsagaba a sangkataoan. Sadinoman a yan ti kinapait ti rikna gapu iti naggidiatan ti relihion, adunto nga imbag ti aramiden ti napersonalan a panagserbi. Maburakto ti guranggura gapu iti naayatan a panag- ministro, ket awisennanto dagiti karkararua iti Dios.

[361] Saganaantayo koma dagiti leddaang, dagiti pakarigatan, ken dadagsen dagiti sabsabali. Makipagriknatayo koma iti ragsak ken dandanag dagiti natan-ok ken nababa, dagiti nabaknang ken napanglaw nga agpadpada. “Itedyo nga awan baybayadna,” kinuna ni Cristo, “ti inawatyo nga awan baybayadna.” Mateo 10:8. Adda iti aglawlaw kadatayo dagiti napanglaw, dagiti masusuot a karkararua a makasapul kadagiti mannakipagrikna a sasao ken makatulong nga aramid. Adda dagiti babbalo a makasapul iti tulong ken panakipagrikna. Adda dagiti ul-ulila nga imbilin ni Cristo kadagiti pasurotna nga alaenda a kas intalek ti Dios kadakuada. Masansan a mabaybay-an dagitoy a malablabsan. Mabalin a narusangerda, narugit, ken kasla saanda a makaawis iti panagayat; nupay kasta, kukua pay laeng ti Dios ida. Nagatangda iti maysa a pateg, ket napategda met iti imatangna a kas kadatayo. Kamkamengda met ti kaamaan ti Dios, ket isudat’ masapul nga aywanan dagiti Kristiano a kas pagaywanenna. “Sapulekto dagiti kararuada ita imam,” kinunana.

Ti basol ti kadakkelan kadagiti amin a kinadakes, ket rebbeng-tayo a kaasian ken tulongan ti managbasol. Ngem saan a mabalin a danunen dagiti amin babaen ti isu met la a wagas. Adu dagiti mangilemlemmeng iti panagbisin ti kararuada. Matu- longanto unay dagitoy babaen ti naasi a sao wenno maysa a naayat a pannakalagip. Adda met dagiti dadduma a makasapul unay ngem saanda nga ammo. Saanda a mabigbig ti nakaam-amak a kinalamolamo ti kararuada. Nakaad-adu dagiti nailumlomen iti basol ket napukawdan ti panakabigbig kadagiti agnanayon a kinapudno, napukawdan ti ladawan ti Dios, ket dandanidan mapukaw ti pannakaammo nga adda kararu-

ada a masapul a maisalakan wenko saan. Awanen pammatida iti Dios wenko panagtalekda iti tao. Adu kadagitoy ti mabalin a danunen laeng babaen kadagiti aramid ti saan nga agimbubukodan a kinaasi. Masapul nga umuna a maasikaso dagiti pakasapulanda a nama-terialan. Masapul a mapakanda, madalusan, ken mailupotanda. Inton makitadan dagiti pakakitaan iti di agbukbukodan nga ayat, nalaklakanton kadakuada ti panamatida iti ayat ni Cristo.

Adu dagiti agbiddut, ken makarikna iti bain ken kinamaagda. Kitkitaenda lattan dagiti biddut ken ladingitda agingga a maya-bugdan iti pannakapukaw ti namnamada. Masapul a saantayo a baybayan dagitoy a karkararua. No aglangoy ti maysa a tao nga agpasurong, kankanayonto nga adda ti masungat nga agus a mangguyod a mangipababa kenkuana. Maiyawat koma kenkuana ti tumutulong nga ima a kas ti pannakaiyawat ti ima ti Inauna a Kabsat ken ni Pedro idi isut' dandani malmes. Isaoyo kenkuana dagiti sasao a napnoan iti namnama, sasao a mangisubli ken mangipasdek manen iti panagtalek ken mangriing iti ayat.

[362]

Masapulnaka ti kabsatmo, a masakit ti espirituna, a kas met ti pannakasapulmo idi iti ayat ti maysa a kabsat. Masapulna ti kapadasan ti maysa a nakapsut met idi a kas kenkuana, maysa a makabalin a makipagrikna ken tumulong kenkuana. Tulongan-tayo koma ti pannakaammotayo iti bukodtayo a kina-kapsut a tumulong iti sabali iti napait unay a kasapulanna. Saantay' koma a lablabsan ti maysa nga agsagsagaba a kararua a ditay' padasen nga itden kenkuana ti liwliwa a nakaliwliwaantayo iti Dios.

Ti pannakikadua ken ni Cristo, personal a yaasideg iti sibibiag a Mangisalakan ti mangted iti isip ken puso ken kararua iti panagballigitayo iti nababbaba a kinataotayo. Isaritatayo iti nagtawataw ti maysa a mannakabalin nga ima a mangitag-ayto kenkuana, maysa a mannakabalin a kinatao ken ni Cristo a mangngaasi kenkuana. Saan nga umdas ti panamati iti linteg ken pigsawenko biling, bambanag nga awanan kaasi, ken saan a makangngeg iti ikkis ti panagpaaray. Masapulna ti maysa a nabara nga ima a pagkapetan ken ti maysa a puso a napno iti dungngo a pagtalkan. Itaengyo ti isipna iti kaadda ti maysa a Dios iti sibayna, a kankanayon a kumitkita kenkuana a napnoan naasian nga ayat. Ibagayo kenkuana a panunotenna ti puso ti maysa nga Ama nga agladladingit gapu iti basol, maipapan iti takkiag ti maysa nga Ama a siunnat pay laeng, ken ti maipapan iti

maysa a timek ti Ama nga agkunkuna, “Kumpet koma iti pigsak. tapno makikappia Kaniak; ket makikappianto Kaniak.” Isaias 27:5.

Idinto ta makipasetkayo itoy a trabaho, addanto dagiti kaduayo a di makita ti mata. Adda dagiti anghel ti langit iti abay daydi taga Samaria a nangtaraken iti daydi nasugatan a gang- gannaet. Ag- takderto dagiti anghel ti langit iti sibay dagiti amin a mangaramid iti trabaho ti Dios iti panagserbida kadagiti padada a tattao. Ket addanto pay kadakayo ti pannakitulong ni Cristo met laeng. Isu ti Mangn- gagas, ket idinto ta agrabahokayo iti babaen ti panangiturongna, [363] makitayonto dagiti naindaklan a banagna.

Agbatayto iti kinamatalekyo itoy a trabaho, saan laeng a ti pagim- bagan dagiti sabsabali, no di pay ket ti agnanayon a pagtungpalanyo. Sapsapulen ni Cristo nga itag-ay amin nga agtarigagay a maitag-ay iti pannakjkadkadua Kenkuana, tapno isu komat’ makimaymaysa Kenkuana a kas met ti pannakimaymaysana iti Ama. Palubosan- natayo a makapadas iti panagsagaba tapno mayaonnatayo manipud iti kinaimbubukodantayo; sapsapulenna a parang-ayen kadatayo dagiti galad ti kababalinna - panang- ngaasi, kinadungngo, ken ayat. Babaen ti panangaklontayo itoy a kita ti pangserbi, isasaadtayo dag- iti bagbagitayo iti pagadalanna, tapno agbalintayo a maikari kadagiti pangukoman ti Dios idiaiy langit. Babaen ti panangiwalintayo iti day- toy, iwalwalintayo met ti pannursurona, ket pilientayo ti agnanayon a pannakaisina manipud iti sangona.

“No aywanamto ti italekko,” kuna ti Apo, “itedkonto kenka ti disso a pagserkan iti tengnga dagiti adda a sitatakder iti asideg.” Zac. 3:7. Babaen ti pannakibinnuligtayo kadagiti nailangitan a parsua iti trabahoda ditoy daga, agsagsaganatayo nga agpaay iti pannakikaduatayo kadakuada idiaiy langit. “Espirituda amin a maibaon nga agserbi a maipaay iti paglaingan dagiti agtawidto iti pannakaisalakan,” dagitoyto nga anghel ti langit ti mangsabat kadagidiay nagbiag ditoy daga, “saan a tapno pagserbian, no di ket agserbi.” Heb. 1:14; Mateo 20:28. Iti daytoy nagasat a pannakikad- kadua, masursurotayto dagiti amin a naibungon itoy a saludsod,

[364] “Siasino ti karrubak? ” agraman agnanayon a rag-o

Saan a Gapu iti Kaikariam

DANDANI napukaw dagidi Hudio ti kinapudno ti awan bay-bayadna a parabur ti Dios. Insuro dagidi rabbi a masapul a teggeden ti parabur ti Dios. Ninamnamada a gun-oden ti gungguna ti nalinteg babaen dagiti bukodda nga aramid. Iti kasta nadagdag ti panagdayawda gapu iti nabuklis ken naagum nga espirituda. Uray pay dagidi ad-adalan, saanda pay laeng a nailaksid itoy nga espiritu. Sinapul ti Mangisalakan ti tunggal gundaway a mangipakita kadakuada iti biddutda. Sakbay unay nga intedna ti pangngarig dagiti mangmangged, naaramid ti maysa a pasamak a nanglukat Kenkuana iti gundaway a mangidatag kadagiti umisu a pamunganayan.

Bayat ti panpannagnana iti dalan, nagtartaray nga immay Kenkuana ti maysa nga agtutubo nga agturay, ket nagpa- rintumeng, ken kimmablaaw Kenkuana. “Naimbag a Mannursuro,” kinunana, “ania a naimbag ti aramidekto tapno magun-odak ti biag nga agnanayon?”

Imbilang laeng daytoy nga agturay a maysa a madaydayaw a rabbi ni Cristo, a saanna a nabigbig nga Isut’ Anak ti Dios. Kinuna ti Mangisalakan, “Apay a naganennak iti naimbag? Maymaysa laeng ti naimbag ket Isu ti Dios.” Ania ti pagbatayam a mangnagan Kaniak iti naimbag? Ti Dios laeng ti naimbag. No bigbigennak a kasta, masapul ngarud nga awatennak a kas Anakna ken pannakabagina. [365]

“No kalikagumam ti sumrek iti biag,” innayonna, “sali- metmetam dagiti bilbilin.” Maiparangarang ti kababalin ti Dios iti lintegna; ket tapno agbalinka a makitunos iti Dios, agbalin koma dagiti pamunganayan ti lintegna a paggubbuayan dagiti aramid- mo. [366]

Saan a pabassiten ni Cristo dagiti sapulen ti linteg. Babaen ti di pagduaduaan a panagsao, idatagna ti kinatulnog kenkuana a kas batay ti biag nga agnanayon - ti isu met la a kondision a nasapul ken ni Adan idi sakbay ti pannakatnagna iti basol. Saan a namnamaen ti Dios ti basbassit iti kararua ita ngem ti inur-urayna iti tao idiay Paraiso, awan pagkurkuranganna a kinatulnog, awan

mulitna a kinalinteg. Nalawa ti kasapulan iti babaen ti tulag ti parabur a kas met iti daydi kasapulan idia Eden - pannakitunos iti linteg ti Dios, isu a nasantoan, nalinteg, ken naimbag.

Sinungbatan daydi agtutubo dagidi sao a “Salimetmetam dagiti bilbilin,” iti, “Adino kadakuada?” Pinagarupna dagiti naseremoniaan nga alagaden ti tinudo ni Cristo; ngem nagsao ni Cristo maipapan iti linteg a naited idia Sinai. Dinakamatna ti sumagmamano kadagitoy a bilbilin manipud iti maikadua a tapi, ket sana dinagdagup ida itoy nga alagaden, “Ayatemto ti karrubam a kas ita bagim.”

Simmungbat daydi agtutubo a di nagtaktak, “NatungpalKo aminen dagitoy; ania pay ti pagkurangak?” Naruar ken narabaw ti panagawatna iti linteg. No isut’ maukom koma a maaramat ti nataoan a pagrukodan, napagtalinaedna koma ti maysa a kababalin nga awan tulawna. Babaen ti agparang, kasla agpay so nga awan basol ti panagbiagna; pinagarupna nga awanen ti pagkurangan ti panagtulnogna. Nupay kasta, adda nalimed a panagamakna a saan a nalinteg amin a panagbagi ti kararuana ken ti Dios. Daytoy ti namataud itoy a saludsod, “Ania pay ti pagkurangak?”

[367] “No kayatmo a naan-anayka,” kinunana ni Cristo, “inka ket ilakom daydiay adda kenka, ket itdem kadagiti napanglaw, ket addanto gamengmo idia langit, ket umayka ta surotennak. Ngem idi mangngeg daydi agtutubo daytoy a sao, pimmanaw a silaladingit; ta adda dakkel a sanikuana.”

Managsalungasing iti linteg ti maysa a managayat iti bagina. Daytoy ti kayat idi nga iparang ni Cristo itoy nga agtutubo, ket intedna kenkuana ti maysa a pakasubokan a mangiparangarang koma iti kinaimbubukodan ti pusona. Impakitana ti sakit ti kababalinna. Saanen a kinayat daydi nga agtutubo ti ad-adu pay a pannakalawlawag. Tinartarakenna ti maysa a diosen iti kararuana; ti lubong ti diosna. Pinagparangna a sinalimetmetanna aminen dagiti bilbiin, ngem isut’ nagkurang iti prinsipio nga isut ti espiritu ken biagda amin. Saanna nga inikutan ti napudpudno a panag-ayatna iti Dios ken iti tao. Daytoy a kinakurang isu ti kinakurang kadagiti amin a bambanag a mangitutop koma kenkuana a sumrek iti pagarian ti langit. Gapu iti panagayatna iti bagi ken iti nailubongan a gungguna, isut’ saan a maitunos kadagiti prinsipio ti langit.

Idi immay daytoy nga agturay ken ni Jesus, naawis ti puso ti Mangisalikan gapu iti kinapasnek ken kinapudnona. Idi a kini- tana,

isut' inayatna. Nakitana itoy nga agtutubo ti maysa a makabalin koma nga agserbi a mangikasaba iti kinalinteg. Inawat- na koma a siraragsak daytoy napnoan saguday ken natan-ok nga agtutubo a kas panangawatna kadagidi napanglaw a dumadaklis a simmurot Kenkuana. No intalaga koma daytoy nga agtutubo ti kabaelanna iti trabaho a panagisalakan kadagiti kararua, nalabit nagbalin koma a naregta ken naballigi a makipagtrabaho ken ni Cristo.

Ngem masapul pay nga awatenna dagiti kondision ti panagbalin nga adalan. Masapul pay nga umuna nga itedna ti sibubukel a bagina iti Dios. Gapu iti ayab ti Mangisalakan, pinanawan da Juan, Pedro, Mateo, ken dagidi kinaduada, dagiti aminda, ket timmakderda ket Isut' sinurotda. Nakiddaw itoy nga agtuturay ti isu met la a pannakaitalaga. Ket gapu itoy, saan a sinapul ni Cristo ti dakdakkal a sakripisio ngem ti inaramidna. "Idinto a nabak- nang, gapu kadatayo, nagbalin a napanglaw, tapno gapu iti kinapanglawna, bumaknangtayo koma." 2 Cor. 8:9. Ti laeng isusurot daytoy nga agtutubo iti pangiturongan ni Cristo ti aramidenna.

[368]

Kinita ni Cristo daytoy nga agtutubo ket kinarayoanna ti kararuana. Inililiwna nga isu komat' ibaonna a kas maysa a babaonen ti bendision nga agpaay kadagiti tattao. Kas sukat ti panangayabna kenkuana a sumuko, intanggaya ni Cristo ti gun da- way ti panakikadua Kenkuana. "Surotennak," kinunana. Imbi- lang da Pedro, Santiago, ken Juan daytoy a gundaway a kas maysa a rag-o. Kimmita daytoy nga agtutubo ken ni Cristo agraman panagraem. Naguyugoy ti pusona nga umasideg iti Mangisalakan. Ngem saan a nakasagana a mangawat iti prinsipio ti Mangisalakan maipapan iti panangisakripisio iti bagi. Pinilina nga ad-adda ti kinabaknangna ngem ni Jesus. Kinalikagumanna ti biag nga agnanayon, ngem dina met awaten iti kararuana ti di agbukbukodan a biag nga isu ti biag, ket agraman naladingit a puso, pinanawanna ni Cristo.

Idi pumanaw daydi nga agtutubo, kinuna ni Jesus kadagidi adalanna, "Nagrigat ketdin ti iseserrek dagiti addaan iti kina- baknang iti pagarian ti Dios." Dagitoy a sasao ti namagsiddaaw kadagidi adalan. Naisuro kadakuada ti panangibilangda kadagiti babaknang a kasla isudat' pinaraburan ti langit; ket ninamnamada ti umawatto met iti nailubongan a pannakabalin ken kinabaknang iti pagarian ti Mesias. No masaawto dagiti babaknang a sumrek iti pagarian, ania ngaruden ti namnama nga agpaay kadagiti sabsabali a tattao?

“Simmungbat manen ni Jesus, ket kinunana kadakuada, Ubbing, nagrigat ketdin ti iseserrek dagiti agtalek iti kinabaknang iti pagarian ti Dios! Nalaklaka pay ti ilulusot ti maysa a kamelyo iti abut ti dagum, ngem ti iseserrek ti nabaknang iti pagarian ti Dios. Ket nagsiddaawanda unay daytoy.” Ita, mabigbigdan a nairamanda met itoy nasolemne a ballaag. Iti lawag dagidi sino ti Mangisalakan, naiparangarang daydi nalimed a tarigagayda iti pannakabalin ken kinabaknang. Agraman panagduadua, kinunada, “Siasino ngaruden ti maisalakan? ”

[369] “Kimmita ni Jesus kadakuada ket kinunana, Saan a mabalin kadagiti tattao, ngem mabalin iti Dios; gapu ta mabalin amin iti Dios.”

Iti agdama a kasasaad ti maysa a tao a nabaknang, saanna a mabalin ti sumrek iti langit. Saan nga itden ti kinabaknangna ti kalintegan wenno kaikarian iti tawid dagiti sasanto ti lawag. Babaen laeng iti di kaikarian a parabur ni Cristo ti pakabalinan ti uray siasino a tao a sumrek iti ciudad ti Dios.

Naisao iti nabaknang a kas met iti napanglaw dagitoy a sasao ti Espiritu Santo, “Saanyo a kukua ti bagiyo; ta nagatang kayo iti maysa a pateg.” 1 Cor. 6:19, 20. Inton pasien dagiti tattao daytoy a banag, ibilangdanto dagiti sanikuada a kas naitalek kadakuada, a maaramat kas panangiturong ti Dios, nga agpaay iti pannakaisalakan dagiti napukaw, ken pannakabang-ar dagiti agsag- sagaba ken napanglaw. Saan a mabalin daytoy kadagiti tattao, agsipud ta kumpet ti kararua iti naidagaan a gameng. Bengngeg ti kararua a naigalut iti panagserbi iti kinabaknang kadagiti dung-aw ti pakasapulan ti tao. Ngem mabalin amin a bambanag iti Dios. Babaen ti panagbuya iti ayat ni Cristo, marunawto ti managim- bubukodan a puso ket maparukmanto. Maiturongto ti nabaknang, a kas met ken ni Saul idi, a nagkuna, “Imbilangko a pannakapukaw amin dagidi bambanag nga imbilangko idi a gungguna. Wen, ken ad-adda pay, ibilangko amin a pannakapukaw gapu iti kinatan-ok ti pannakaammo ken ni Cristo Jesus nga Apok.” Fili. 3:7. Awanton ti ibilangda a kukuada uray aniaman. Rag-odanto ti panangibilangda kadagiti bagbagida nga agaywan kadagiti di mabilang a parabur ti Dios.

Ni Pedro ti immuna nakaungar manipud iti nalimed a pannakatignay nga inaramid dagidi sino ti Mangisalakan. Pina- nunotna a napnoan pannakapennek dagiti pinanawanna ken dagiti kakabsatna

nga agpaay ken ni Cristo. “Adtoy,” kinunana, “pinanawanmi amin, ket sinurotdaka.” Idi malagipna daydi naited a kari iti daydi nabaknang ken agtutubo nga agturay, “Maad- daankanto iti gameng sadi langit,” sinaludsodna met ita no anianto met ti awatenna ken dagiti kaduana a kas gungguna gapu kadagiti sakripisioda.

Nagrag-o ti puso dagidi kumakalap a taga Galilea gapu iti sungbat ti Mangisalakan. Inladawanna dagiti dayaw a mangpennek kadagiti ar-arapaapda: “Kinapudnona, kunak kadakayo, Dakayo a simmurot Kaniak, intono baro a pannakaparsua, intono agtugaw toy Anak ti tao iti trono ti gloriana, agtugaw kayto met a mangukom kadagiti sangapulo ket dua a tribu ti Israel.” Ket innayonna pay, “Ket tunggal maysa a nangpanaw kadagiti balbalay, wenno kakabsat a lallaki wenno babbai, wenno ama, wenno ina, wenno asawa, wenno anak, wenno dagdaga, gapu iti naganko, umawatto a maminsangagasut a kastoy, ket tawiden- nanto ti biag nga agnanayon.”

[370]

Ngem imparang ti saludsod ni Pedro, “Anianto ngarud ti kukuami?” ti maysa nga espiritu, a no saan a maatur, dadaelennanto ti pannakaikari dagiti nga agbalin a babaonen ni Cristo; agsipud ta isut’ espiritu ti maysa a mangmangged. Nupay naawisda gapu iti ayat ni Jesus, saan a nawayawayaan a naminpinsan dagidi adalan iti kina-Parisio. Nagtartrabahoda pay laeng agraman pamanunotan a masapul a kaikarianda ti gungguna kalpasan ti panagbannogda. Tinartarakenda ti maysa nga espiritu ti panagpasindayaw ken pannakapnek, ket nagdidinnilig- da iti maysa ken maysa. No adda nasaaw a maysa kadakuada iti uray ania a banag, immay iti rikna dagiti sabsabali ti kinasaysayaat.

Di la ket ta mapukaw dagidi adalan dagiti prinsipio ti ebanghelio, sinarita ni Cristo kadakuada ti maysa a pangngarig a mangiladawan iti panangtaming ti Dios kadagiti adipenna, ken iti espiritu a kayatna a maadda kadagiti makipagtrabaho Kenkuana.

“Naipadis ti pagarian ti langit,” kinunana, “iti maysa a tao nga ama ti sangakabbalayan, a napan a nasapa tapno makitulag kadagiti mangtalon iti kaubasanna.” Isut’ ugali idi ti panaguray dagiti agsapul iti trabaho iti plasa, ket idiay ti papanan dagiti agpatrabaho nga agsapul iti pagtrabahoenda. Naidatag ti tao iti pangngarig a napan iti plasa iti nadumaduma nga oras tapno makitulag kadagiti agtrabaho. Nakitulag nga agtrabaho iti matud- tudo a kaadu ti tangdan dagidi naawis iti nasapa; ket impabus-oy met dagidi naala a naladladaw iti

[371]

agpatrabaho ti dagup a maawat- da iti panagtrabahoda.

“Idi sumipngeten, kinuna daydi apo ti sangakabbalayan iti daydi pagtaltalkanna, Ayabam dagiti mangmangged, ket tang- danam ida, manipud kadagiti naladaw agingga kadagiti nasapa. Idi umay dagidi simrek iti dandani maikasangapulo ket maysa nga oras, immawat ti tunggal maysa kadakuada iti maysa a denario. Ngem idi umay dagidi immuna, pinagarupda nga umawatdanto iti ad-adu; ngem immawat met ti tunggal maysa kadakuada iti maysa a denario.”

Itakderan ti panangtaming daydi ama ti sangakabbalayan kadagiti pinagtrabahona ti panangtaming met ti Dios iti sangkataoan. Isut’ maisungani iti kaugalian dagiti tattao. Iti nailubongan a negosio, maited ti tangdan a kas mayannatop iti trabaho a naaramid. Namna- maen laeng ti mangmangged ti panangawatna iti gatad a natgedanna. Ngem iti pangngarig, iladladawan ni Cristo dagiti prinsipio ti pagari- anna - maysa a pagarian a saan a taga lubong. Saan nga Isut’ iturayan ti aniaman a nataoan a pagrukodan. Kunaen ti Apo, “Saanyo a pa- nunot dagiti panunotko, kasta met a saanko a dalan dagiti daldalanyo . . . Ta kas kinangatngato dagiti langlangit ngem ti daga, kasta met a nangatngato dagiti pampanunotko ngem dagiti pampanunoty, ...” Isaias 55:8, 9.

Iti pangngarig, nakitulag dagiti nagtrabaho nga agrabahoda a maikkan iti matudtudo a gatad, ket inawatda ti naikari a gatad, nga awanen ti surokna. Pinati dagidi naudi a naayaban ti kari daydi apo, “Itdekto kadakayo ti maitutop.” Impakitada ti panagtalekda kenkuana babaen ti saanda a panagsalsaludsod maipapan iti tang- danda. Nagtalekda iti kinalintegna ken kaawan panangidumdumana. Nagunggunaanda, saan a mayannatop iti kaadu ti natrabahoanda, no di ket kas mayannatop iti kinama- nagparabur ti panggepna.

[372] Kasta met a tarigagayan ti Dios nga Isut’ talkentayo kom’a a mangpalinteg kadagiti nakillo. Maited ti panggunggunana, saan a mayannatop iti kaikariantayo, no di ket kas mayannatop iti bukodna a panggep, “a pinanggepna ken Cristo Jesus nga Apo.” “Saan a babaen kadagiti ar-aramid ti kinalinteg nga inaramidtayo, no di ket mayalubog iti kaasina, insalakannatayo.” Efeso 3:11; Tito 3:5. Aramidennanto ti “di matukod nga ad-adu ngem ti dagup ti isu amin a mabalintayo a dawaten,” kadagiti agtalek Kenkuana. Efeso 3:20.

Saan a ti kaadu ti trabaho a naaramid, wenna dagiti makita a banagna, no di ket ti espiritu a naipakuyog iti pannakaaramidna ti

mamagbalin kenkuana a napateg iti Dios. Nagyaman dagidi napan nagtrabaho iti kaubasan iti maikasangapulo ket maysa nga oras gapu iti gundaway nga agrabaho. Napno dagidi pusoda iti panagyaman iti daydiay a nangawat kadakuada; ket idi sumipngeten, ket binayadan ida daydi apo ti sangakabbalayan iti katutopan ti maysa nga aldaw a panagtrabaho, nasdaawda unay. Ammoda a saanda a natgedan daydi a tangdan. Napnoda iti rag-o gapu iti nakitada a kinaasi a nailangaan iti nagpatrabaho kadakuada Saanda a pulos nalipatan ti kinaimbag daydi apo ti sangakabbalayan, wenna daydi naparabur a gungguna nga inawatda. Kasta met ti maaramid iti managbasol, a makaammo iti kaawan pannakaikarina, simrek iti kaubasan ti Apo iti maikasangapulo ket maysa nga oras. Kasla ababa ti tiempo ti panagserbina, ket mariknana a saan a maikari iti gungguna; ngem isut' mapno iti rag-o gapu ta isut' inawat ti Dios. Agrabaho a mabuyogan ti napakumbaba, managtalek nga espiritu, nga agyaman gapu iti gundaway nga agbalin a makipagtrabaho ken ni Cristo. Daytoy nga espiritu ti pagay-ayat a padayawan ti Dios.

Tarigagayan ti Dios nga agtalektayo Kenkuana a ditay' pakadanagan ti kaikariantayo a gungguna. No agtaeng ni Cristo iti kararua. saanto nga agbalin a kangrunaan ti panunot maipapan iti gungguna. Saan a daytoy ti mangiduron a rikna a mangtignay iti panagserbitayo. Agpayso a panunotentayo met ti gungguna. Tarigagayan ti Dios nga ipategtayo met dagiti bendisionna. Ngem dina kayat a mariribukantayo unay no maipapan kadagiti gung- [373]
guna, wenna riknaentayo a masapul nga umawattayo iti gungguna iti turiggal pagrebbengan nga inaramidtayo. Saantayo koma unay a madanagan a manggun-od iti gungguna a kas ti panangaramidtayo iti nalinteg, adda man gungguna wenna awan. Panagayattayo iti Dios ken kadagiti padatayo a tao ti agbalin koma a mangiduron a rikna kadatayo.

Saan a pakawanen daytoy a pangngarig dagidiay nakangngeg iti umuna nga ayab, ngem dida met inkaskaso ti ipapanda panagtrabaho iti kaubasan ti Apo. Idi napan ti apo ti sanga- kabbalayan iti plasa iti maikasangapulo ket maysa nga oras, ket nasarakanna dagiti tattao a saan a nakitulag, kinunana, "Apay nga addakayo ditoy a nagmal-malem nga awan ti maar-aramidyo? " Simmungbatda, "Agsipud ta awan nakitulag kadakami." Awan kadagidi naayaban a naladaw ti adda idiay idi iti agsapa. Saanda nga inwalin ti ayab. Nasayaat

ti aramiden dagiti agbabawi kalpasan ti panagmadida; ngem saan anatalged ti panangay-ayam iti umuna nga ayab ti kaasi.

Idi umawat ti tunggal maysa kadagidi napan nagtrabaho iti kaubasan iti saggaysada a denario, nabainan dagidi nagtrabaho a nasapa. Saanda aya a nagtrabaho iti sangapulo ket dua nga oras? inkalinteganda, ket saan kadi a rumbeng nga umawatda iti ad-adu ngem dagidi nagtrabaho laeng iti maymaysa nga oras iti kalamiis ti aldaw? “Nagtrabaho dagitoy naud-udi iti maymaysa nga oras,” kin-unada, “ket intuladmo ida kadakami, a nagtrabaho a nagmalmalem iti kapudot ti aldaw.”

“Gayyem,” simmungbat daydi ama ti sangakabbalayan kadakuada, “diak agaramid kenka iti ranggas; dika kadi nakitulang kaniak nga agtrabaho iti maysa a denario? Alaem ti kukuam ket inkan; kayatko nga ikkan daytoy naud-udi iti kapada ti intedko kenka.” Saan kadi a nainkalintegangan kaniak ti panangaramidko iti kaykayatko iti kukuak? Dakes kadi ti riknam gapu ta nairnbagak?

[374] “Iti kasta, umunanto dagiti maudi, ket maudinto dagiti umuna, ta adu dagiti maayaban ngem bassit dagiti mapili.”

Itakderan dagidi nagtrabaho iti kaubasan dagidiy mangi- kalin-tegan nga ad-adu ti kalintegandan ngem dagiti sabsabali, gapu kadagiti panagserbida. Alaenda ti trabahoda iti espiritu ti kinasapindayaw, ket saanda nga ipakuyog kenkuana ti pananglikud iti bagi wenno panagsakripisio. Mabalin nga agparangda a nagserbi iti Dios iti amin a panagbiagda; mabalin a nagpaidumada iti panag-ibturda kadagiti rigrigat, panagkurang, ken pannakasuot, ket dayta ti gapuna a panunotenda a maikarida iti dakdakkal a gungguna. Ad-adu a panunotenda ti gungguna ngem ti gundaway nga agbalin nga adipen ni Cristo. Iti pamanunotanda, dagiti panagtrabaho ken panagsakripisioda ti mangted kadakuada iti kalintegangan nga umawat kadagiti pammadayaw a nangnangruna ngem dagiti sabsabali, ket gapu ta saan a mabigbig daytoy a kalinteganda, mapabainanda. No inkuyogda koma iti trabahoda ti maysa a naayat, managtalek nga espiritu, agtultuloyda koma nga umuna; ngem saan a nakristianoan ti espirituda a manag- tanabutob, ket daytoy ti pakapnekan a saanda a mapagtalkan. Iparangna ti maysa a tarigagay nga agpaay iti pannakaitag-ay, ti saanda a panagtalek iti Dios, ken ti naimun ken nairnut nga espirituda kadagiti kakabsatda. Nagbalin ti kinaimbag ken kina- managparabur ti Apo a mangyeg laeng iti panagtanabu-

tob kadakuada. Iti kasta, ipakitada nga awan pannakaisilpo dagiti kararuada iti Dios. Saanda nga ammo ti rag-o ti pannakibinnulig iti Pangulo dagiti mangmangged.

Awan sabalin nga ad-adda a makapagura iti Dios ngem daydiay managbukbukodan nga espiritu. Saan na a mabalin ti makipagtrabaho iti siasinoman nga addaan kadagitoy a galad. Saanda a marikna ti panagtrabaho ti Espirituna.

Dagidi Hudio ti immuna a naayaban iti kaubasan ti Apo; ket gapu itoy, nagbalinda a natangsit ken nalinteg iti bukodda a mata. Imbilangda dagiti napaut a panagserbida a kas mangted kadakuada iti kaikarian nga umawat iti dakdakkal a gungguna ngem dagiti sabsabali. Awan sabalin nga ad-adda a makarurod kadakuada ngem ti pannakaibilang dagiti Hentil a maikari iti isu met la a gundaway a naited kadakuada maipapan kadagiti bam- banag ti Dios. [375]

Binallaagan ni Cristo dagiti adalan, isuda nga immuna a naayaban a sumurot Kenkuana, di la ket ta tartaraknenda met ti isu met la a kinadakes. Nakitana a ti espiritu ti kinalinteg iti bukod nga imatang ti agbalinto a kinakapuy ken lunod ti iglesia. Pagarupento dagiti tattao a mabalinda a teggeden ti panna- kaikarida iti maysa a disso iti pagarian ti langit. Arapaapenda a masansan, a no nakaaramiddan iti trabaho, tumulongton ti Apo kadakuada. Iti kasta, ad-adunto ti panangpampanunotda iti bagida ket basbassitton ken ni Jesus. Adunto ti agpasundayaw kadagiti nakaaramid iti bassit a trabaho, ket panunotendanto a nalalaingda ngem dagiti sabsabali. Kalikagumandanto ti pamma- dayaw, ket agimunda no saanda a maibilang a nasken. Sinapsapul ni Cristo a salakniban dagidi adalanna iti daytoy a peggad.

Saan a rumbeng ti panangipasundayaw iti kinalaing. “Saan koma a pagpasundayaw ti masirib a tao ti siribna, kasta met ti maingel a tao ti kinamaingelna, saan koma met a pagpasundayaw ti nabaknang a tao ti kinabaknangna; ngem agpasundayaw koma ti may at nga agpasundayaw iti daytoy, nga adda pannakaawatna ken am-ammonak, a Siak ni Jehova, nga agaramid iti kina- mangngaasi, kinahustisia, ken kinalinteg ditoy daga; ta agragsakak kadagitoy a bambanag, kuna ni Jehova.” Jere. 9:23, 24.

Saan a maibatay ti gungguna kadagiti ar-aramid di la ket ta adda agpasundayaw; ngem maigapu amin iti parabur. “Ania ti kunaentayo maipapan ken ni Abraham nga amatayo, no maipapan iti lasag? Ta

no napalinteg koma ni Abraham gapu kadagiti ar-aramid, adda koma pagpasindayawia, ngem saan a maipapan iti Dios. Ta ania ngarud ti saoen dagiti Sursurat? Pinati ni Abraham ti Dios ket naibilang Kenkuana a kinalinteg. Ngem saan a maibilang iti mangmanged a parabur kenkuana ti tangdan-na, no di ket maiparbeng. Ngem iti saan nga agrabaho, ngem patienna Daydiay mangpalinteg iti managdakdakes, maibilang kenkuana a kinalinteg ti pammatina.”

[376] Roma 4:1-5. Gapuna nga awan ti gapu nga agpasindayaw ti maysa a tao a nangnangruna ngem dagiti sabsabali, wenno gumura iti sabali. Awan tao a maidumduma iti ngatoen ti sabali, kasta met nga awan tao a mangibilang a kalinteganna ti gungguna.

Masapul nga agpada a mairaman daydiay immuna ken daydiay naudi iti daydiay naindaklan ken agnanayon a gungguna, ket siraragsak koma ti immuna a mangawat iti naudi. Malipatan daydiay mangimut iti sabali nga uray isu naisalakan gapu iti parabur. Tubngaren ti pangngarig maipapan kadagiti mangmanged amin a kinaimun ken apal ken panagatap. Pagragsakan ti ayat ti kina-pudno, ket saanna a rugian ti naapal a panagdidilig. Idilig laeng daydiay agikut iti ayat ti kinaayat ni Cristo ken ti aduan pagkurangan a kababalinna.

Maysa a ballaag daytoy a pangngarig kadagiti amin a mangmanged, nupay kasanot kabayagen ti panagserbida, a no awan ayatda kadagiti kakabsat, no awan kinapakumbabada iti sango ti Dios, awan pategda. Awan relihion iti pannakaisaad ti bagi a kas ari wenno agturay a mapadayawan. Masarakanto daydiay mangaramid a kalatna ti pannakaidayaw nga isut’ agkurang iti daydiay parabur a kakaisuna a mamagbalin kenkuana nga aglaing iti trabaho ni Cristo. Sadinoman a pakatartaraknan ti kinatangsit ken pannakapnek iti bagi, mamulitan ti trabaho.

Saan a ti kapaut ti tiempo a panagtrabaho, no di ket ti kinaannu-gottayo ken kinamatalektayo iti trabaho, ti mangaramid kenkuana nga awaten ti Dios. Kadagiti amin a panagserbitayo, masapul ti sibubukel a pannakaisuko ti bagi. Ad-adda a makaay- ayo iti Dios ti kabassitan a pagrebbengan a naaramid a sipapasnek ken nabuyogan iti panaglipat iti bagi, ngem ti kadakkelan a trabaho a namulitan iti panagpasindayaw. Sapulenna no kasanot’ kadakkell ti Espiritu ni Cristo nga ikutantayo, ken no kasanot’ kadakkell ti ladawan ni Cristo

nga iparang ti trabahotayo. Ad-adda ti panangipategna iti ayat ken kinamatalek a naipakuyog a saan ket a ti kaadu ti trabahotayo.

Inton mapukawen ti kinaimbubukodan, inton awanen ti panagrinnisiris maipapan iti kangatoan a saad, inton panag-yaman ti mangpunno iti puso, ket aramiden ti ayat a nabanglo ti biag - isunton ti panagtaeng ni Cristo iti kararua, ket mabig- bigtayonton a makipagtrabaho iti Dios. [377]

Nupay kasanot' karigat ti panagbannogda, saanto nga ibilang dagiti napudno a makipagtrabaho a makauma. Sisasaganada nga agbusbos ken mabusbos; ngem isut' naragsak a trabaho, a naaramid babaen ti naragsak a puso. Maisawang ti rag-o iti Dios babaen ken ni Jesu Cristo. Ti rag-oda isu ti rag-o a naipasango ken ni Cristo - "ti panangaramidko iti pagayatan Daydiay nangibaon kaniak, ken ti panangileppasko iti trabahona." Juan 4:34. Makibinbinnuligda iti Apo ti gloria. Daytoy a panunot ti mangpasam-it iti panagbannog, patibkerenna ti pakinakem, papig- saenna ti espiritu nga agpaay iti aniaman a mapasamak. Panag- trabaho a nabuyogan iti saan nga ag-imbubukodan a puso, napatan-ok gapu iti pannakiraman ken Cristo kadagiti sinagabana, pannakiraman kadagiti pannakipagriknana, ken pannakibinnulig Kenkuana iti trabahona - dagitoy ti tumulong a mangpadakkel iti dalluyon ti rag-o, ken mangted iti dayaw ken panagdayawiti natan-ok a naganna.

Daytoy ti espiritu dagiti amin a napudno a panagserbi iti Dios. Babaen ti panagkurang itoy nga espiritu, agbalinto a maudi dagiti agparparang nga isuda ti umuna, idinto ta maibilangto nga umuna dagiti agikut kenkuana, nupay isudat' naudi.

Adu dagiti nangited kadagiti bagbagida ken ni Cristo, ngem saanda a makita ti gundaway a panangaramid iti dakkel a trabaho wenno panangaramid kadagiti dadakkel a sakripisio nga agpaay iti trabahona. Mabalin a saraken dagitoy ti liwliwa iti kapanunotan a saan a nasken ti isusuko ti maysa a martir tapno isut' awaten ti Dios; a mabalin a saan a ti misionero, nga inaldaw a naipasango iti peggad ken patay, ti agtakder a kangatoan iti pagilanadan ti langit. Ti kristiano a kasta ti panagbiagna, iti inaldaw a panangisu- kona iti bagina, iti kinapasnekna iti panggep ken kinadalus ti panunotna, iti kinaemmana iti pannakasair, iti pammati ken kinasantona, iti kinamatalekna iti bassit unay, daydiay a mangi- takder iti kababalin ni Cristo iti uneg ti pagtaengan - napatpateg daytoy iti imatang ti [378]

Dios ngem iti uray siasino a nagdindinamag a misionero wenko martir.

O nagdakkell ketdin ti nagdumaan dagiti pagrukod nga ara- maten ti Dios ken dagiti tattao a pangrukodda iti kababalin. Makita ti Dios dagiti adu a sulisog a narupir, a saanto nga ammo ti lubong, uray pay dagiti gagayyem - sulisog iti pagtaengan, ken iti puso. Makitana ti kinapakumbaba ti kararua a maibatay iti kinalap-itna; ti napasnek a panagbabawina uray pay iti panang- panunot iti dakes. Makitana ti napusoan a pannakaitalaga iti tra- bahona. Napaliiwna dagiti tiempo a panagrigat ti kararuana a ma- kigubat iti bagi-maysa a gubat a nangisangpet iti balligi. Ammo ti Dios ken dagiti anghel amin dagitoy. Nasuratan ti maysa a libro a pakalaglagipan iti sangona nga agpaay kadagidiay nga agbuteng iti Apo ken agpanunot iti naganna.

Saan nga iti adaltayo, saan nga iti saadtayo, saan nga iti kaadutayo wenko naitalek kadtayo a saguday, saan nga iti pagayatan ti tao, ti pakasarakan ti palimed ti balligi. Inton mariknatayo ti kinalupoytayo, panunotentayonto ni Cristo, ket babaen. Kenkuana a pigsa dagiti amin a pigsa, ti panunot dagiti amin a panunot, magun-odanto daydiay umannugot ken natul- nog dagiti agsasaruno a balligi.

Ket nupay kasanot' kaababa ken kanumo ti trabahotayo, no surotentayo ni Cristo babaen ti simple a pammati, saantayto a masaaw iti gungguna. Daydiay saan a mateggedan ti kadakkelan ken kasiriban, mabalin nga awaten ti kalupoyan ken kanumoan. Saan nga aglukat ti balitok a ruangan ti langit nga agpaay kadagiti napasindayaw. Saanto a maluk-tan dagitoy nga agpaay iti natangsit. Ngem aglukatto dagiti agnanayon a rikep iti agpigpigerger a sagid ti maysa nga ubing a bassit. Nagasatto ti panggungguna ti parabur kadagidiay nagtrabaho nga agpaay iti Dios, a nabuyogan iti kinasimple ti pammati ken ayat.

Adtoy Isu Umay

NAKATUGAW ni Cristo agraman dagiti adalanna iti Bantay dagiti Olibo. Nakalneken ti init iti likudan dagiti bambantay, ket nakumotanen dagiti langlangit gapu kadagiti anniniwan iti rabii. Makitkita pay laeng ti maysa a balay, a sisisüaw kadagiti naraniag a silsilaw, a kasla adda rambak. Agsarut ti anaraar manipud kadagiti tawa ken ruangan, ket agur-uray a sipapasungad ti maysa a bunggoy iti aglawlaw, a mangipakita a dandanin agparang ti maysa a libut ti kaUaysa. Kadagiti adu a disso iti Dumaya, maaramid dagiti ramrambak ti kallaysa iti rabii. Mapan ti nobio a sumabat iti nobiana, ket isut' yegna iti pagtaenganna. Babaen kadagiti silsilaw ti aluten. agturong ti libut ti nobia manipud iti balay ni amana agingga iti balay ti nobio, isu a nakasaganaan ti maysa a padaya nga agpaay kadagiti naawis a sangaili. Iti buya a kitkitaen ni Jesus, adda maysa a bunggoy nga agur-uray iti panagparang ti bunggoy ti nobia a panggependa ti makitipon iti libut.

Adda met nga agur-uray dagiti sangapulo a babbalasang a nakakawes iti puraw a pagan-anay. Ig-iggaman ti tunggal maysa kadakuada ti sigagangat a pagsilawan, ken maysa a pagikabilan iti lana. Sigagagar dagitoy nga agpaspasungad iti panagparang ti nobio. Ngem adda pannakataktak. Mapalabas dagiti sumag- mamano nga [380] oras, ket mautoyan ken makaturog dagiti agur-uray. Iti tumengnga ti rabii, mangngegan ti pukkaw, "Adtoyen ti nobio; rumuarkayon a sumabat kenkuana." Bumangon dagiti matma- turog a kaririingda. Makitada a mangrugin ti libut, a naraniag gapu kadagiti aluten ken naragsakda a nabuyogan iti musika. Mang- ngegda ti timek ti nobio ken ti timek ti nobia. Alaen dagiti sangapulo a babbalasang dagiti pagsilawanda, ket rugiandan ida a tarimaanen, ket mapandan a sigaganat. Ngem nabaybay-an dagiti lima a pinunno dagiti pagsilawanda iti lana. Saanda a napak- pakadaan ti napaut a pannakataktak, ket saanda a nakasagana iti kasta a kellaat a pakasapulan. Silaladingit ken sidadanagda a nagpakpakaasi kadagiti masirsirib a kaduada, a kunkunada, "Ibingayandakam iti lanayo; ta maiddepen ti pagsi-

lawanmi.” Ngem naibukboken dagiti agur-uray a lima dagiti lanada. Awanen ti mabalinda nga ibingay a lana; ket sumungbatda, “Saan a mabalin; di la ket ta saanto nga umanay kadakami ken kadakayo: ngem inkayo ketdi gumatang kadagiti aglaklako.”

Bayat ti ipapanda a gumatang, nagtuloy ti libut, ket nabatida. Nakitipon dagidi lima nga addaan pagsilawan a sigagangat, ket simrekda iti balay a naikuyog iti libut ti nobia, ket nairikep ti ruangan. Idi dumanon dagidi maag a babbalasang iti daydi pakaaramidan ti padaya, naipasabat kadakuada ti dida ninam- nama a pannakasaaw. Kinunana daydi apo ti balay, “Saankayo nga am-ammo.” Nabatida a sitatakder iti ruar iti kalsada, iti kasipngetan ti rabii.

Bayat ti panangbuybuya ni Cristo iti bunggoy a nagur-uray iti nobio, sinaritana kadagidi adalanna ti pakasaritaan dagidi sanga-pulo a babbalasang, ket babaen ti kapadasanda, inlawlawagna ti kapadasanto ti iglesia a sibibiagto iti sakbay unay ti maikadua a yaayna.

[381] Itakderan dagiti dua a kita dagidi agur-uray dagiti duanto met a kita dagiti agparparang nga agpaspasungad iti Apoda. Managanda iti birhen gapu ta agparangda nga addaan iti nadalus a pammati. Babaen kadagiti pagsilawan, mailadawan ti sao ti Dios. Kunaen ti sumasalmo, ‘Ti saom isut’ pagsilawan kadagiti saksakak ken lawag iti danak.” Salmo 119:105. Ti lana ti mangisimbolo iti Espiritu Santo. Maipabuya ti Espiritu iti padto ni Zacarias. “Immay manen daydi anghel a nakisao kaniak,” kinunana, “ket riniingnak, maysa a tao a nariing manipud iti turogna, ket kinunana kaniak, Ania ti makitam? Ket kinunak, kimmitaak ket adtoy ti maysa a pagsilawan a naaramid iti balitok, nga addaan iti malukong iti tuktokna ken kadagiti pito a pagsilawan kenkuana, ken pito a tubong iti tunggal pagsilawan, nga adda iti rabawna; ken dua a kayo ti olibo iti dinnana, maysa iti kanawan a bangir ti malukong, ket ti sabali iti kanigid o bangirna. Ket simmungbatak, ket kinunak idi anghel a nakisarita kaniak, Aniada dagitoy, apok?

. . . Idin simmungbat ket kinunana kaniak, Daytoy ti sao ni Jehova ken ni Zorobabel, Saan a gapu iti kinamaingel, weno iti pannakabalin, no di ket babaen ti Espirituk, kuna ni Jehova dagiti buybuyot. .. Simmungbatak manen ket kinunak Kenkuana, Aniada dagitoy dua a sanga ti kayo nga olibo, nga addada iti dinna dagiti dua a tubo a balitok, nga ibuyatda ti nabalitokan a lana a naggapu

kadakuada met laeng? . . . Idin kinunana, Dagitoy dagiti dua a napulotan nga agtatakder iti dinna ti Apo ti amin a daga.” Zacarias 4:1-14.

Manipud kadagiti dua a kayo ti olibo, nagubo ti nabalitokan a lana babaen kadagiti nabalitokan a tubong a mapan kadagiti malukong ti pagsilawan, ket sa agayus kadagiti nabalitokan a pagsilawan a mangted iti lawag iti santuario. Iti kasta manipud kadagiti sasanto nga agtatakder iti imatang ti Dios, maiparaman ti Espirituna kadagiti maaramat a tattao isuda a naitalaga nga agpaay iti trabahona. Isut’ trabaho dagiti dua a napulotan ti mangidanon kadagiti tattao ti Dios iti daydiay nailangitan a parabur nga is-isuna a mamagbalin iti saona a pagsilawan kadagiti saksaka ken silaw iti dana. “Saan a babaen ti kinamaingel, wenna pannakabalin, no di ket babaen ti Espirituk, kuna ni Jehova dagiti buybuyot.” Zac. 4:6.

Iti pangngarig, rimuar amin dagidi sangapulo a babbalasang a sumabat iti nobio. Adda amin pagsilawanda, agraman pagyanan ti lana. Idi damo, awan makita a nagdumaanda. Kasta met ti iglesia nga agbibigay iti sakbay unay ti maikadua a yaay ni Cristo. Adda pannakaamma amin kadagiti Sursurat. Nangngegda amin ti damag ti asidegen a yaay ni Cristo, ket sitatalgedda a mangururay iti panagparangna. Ngem kas iti pangngarig, kasta met ita. Bumallaet ti maysa a tiempo ti panagur-uray, masubok ti pammati; ket inton mangngegen ti pukkaw, “Adtoyen ti nobio; inkayo sumabat Kenkuana,” adunto ti saan a nakasagana. Awan lana kadagiti pagsilawanda. Agkurangda iti Espiritu Santo.

[382]

No awan ti Espiritu ti Dios, awanto ti mamaay ti panna- kaammo iti saona. No saan a mapakuyogan iti Espiritu Santo ti pannakaammo iti kinapudno saanto a mapaungar ti kararua wenna mapasanto ti puso. Mabalin nga ammotayo unay dagiti bilbilin ken karkari iti Biblia; ngem malaksid no itulnog ti Espiritu ti Dios ti kinapudno iti puso, saanto a mabalaliwan ti kababalin. No awan ti pananglawag ti Espiritu, saanto a mabalin a paglasinen dagiti tattao ti kinapudno manipud iti saan a pudno, ket matnagdanto kadagiti nasikap a panulisog ni Satanas.

Saan a managinsisingpet ti bunggoy nga itakderan dagidi maag a babbalasang. Adda panagraemda iti kinapudno, maawisda nga umasideg kadagidiay mamati iti kinapudno; ngem saanda nga insuko dagiti bagbagida iti pananguy-uyot ti Espiritu Santo. Saanda a

[383]

nagdisso a natnag iti Bato, ni Cristo Jesus, tapno maburak koma ti daan a kinataoda. Maitakderan pay daytoy a kita babaen kadagiti nagdengngeg a kabatoan. Siraragsakda nga immawat iti sao, ngem saanda a sinagepsep dagiti prinsipiona. Saan a nagtaginayon ti impluensiana. Agtrabaho ti Espiritu iti puso dagiti tao, kas mayannatop iti tarigagay ken anamongna, ket imulana kenkuana ti maysa a baro a kababalin; ngem napnek daydi bunggoy, nga itakderan dagidi lima a maag a babbalasang, iti narabaw a trabaho. Saanda nga am-ammo ti Dios. Saanda a naadal ti kababalinna; saanda a nakiuman Kenkuana; gapuna a saanda nga ammo ti agtalek, ken no kasano ti kumita ken agbiag. Agbalin a langa laeng ti panagserbida iti Dios. “Umayda kenka a kas ti yaay ti umili, ket agtugawda iti sangoanam a kas ti ilik, ket denggenda dagiti saom, ngem saanda ida a tungpalen; ta kadagiti ngiwatda, iparangda ti adu nga ayat, ngem mapan a sumurot ti pusoda iti kinaagumda.” Ezek. 33:31. Itudo ni Apostol Pablo a daytoyto ti naisangsangayan a kababalin dagiti agbibbiag iti sakbay unay ti maikadua a yaay ni Cristo. Kunaenna, “Umayto dagiti napeggad nga aldaw kadagiti maud-udi nga aldaw: ta agayatto dagiti tattao kadagiti bagbagida; ... managayatda kadagiti ragsak a nangnangruna ngem iti panagayatda iti Dios; nga adda langada a kinasanto, ngem libakenda met ti pannakabalinna.” 2 Tim. 3:1-5.

Daytoy ti bunggoy a masarakan nga agpukpukkaw iti tieinpo ti peggad Talna ken talged. Duayyaenda ti pusoda iti kinatalged, ket saanda nga arapaapen ti peggad. Inton mariingda manipud iti panagtutuglepda, makitada ti pagkuranganda, ket agdawatda kadagiti sabsabali iti pagkuranganda; ngem kadagiti naespirituan a bambanag, awan tao a makabalin a mangisaup iti pagkurangan ti sabali. Naitanggaya a siwawaya ti parabur ti Dios iti tunggal kararua. Naipukkaw ti damag ti ebanghelio, “Umay koma ti siasinoman a mawaw. Ket siasinoman a mayat, uminum koma iti danum ti biag nga awan baybayadna.” Apok. 22:17. Ngem saan a mabalin nga iyallatiw ti kababalin. Saan a mabalin ti maysa a tao ti mamati nga agpaay iti sabali. Saan a mabalin nga ited ti tao iti sabali ti kababalin a bunga ti panagtrabaho ti Espiritu. “Uray pay no adda koma kenkuana, iti daga, da Noe. Daniel, ken Job, kas sibibiagak, kuna ni Jehova, didanto maisalakan ti anak a lalaki, uray anak a babai; gapu iti kinalintegda, maispaldanto laeng dagiti bukodda a kararua.” Ezek. 14:20.

Maiparangarang ti kababalin iti tiempo ti peggad. Idi mang- ngeg ti pukkaw iti tengnga ti rabii, “Adtoy. umayen ti nobio; ru- muarkayo a sumabat kenkuana,” ket nakariing dagidi matma- turog a babbalasang iti nargaan a turogda nakita no siasino ti nagsagana nga agpaay iti daydi a pasamak. Nakellaat dagidi dua a bunggoy [384] nga agpada; ngem nakasagana daydi maysa a bunggoy nga agpaay iti kellaat a pakasapulan, ngem nasarakan nga awan sagana daydi sabali a bunggoy. Kasta met ita, ipakitanto ti kellaat ken di mapak- pakadaan a peggad no adda met la napudpudno a pammati kadagiti karkari ti Dios. Ipakitananto no maitag-ay met la ti kararua babaen ti parabur. Umay ti dakkel ken maudi a pakasubokan iti paggibusan ti pannakasubok ti tao, inton naladawen ti pannakaiied ti kasapulan ken pagkurangan ti kararua.

Agpaspasungad dagiti sangapulo a babbalasang iti sumipnget ti pakasaritaan daytoy a daga. Agparang amin dagiti tao a Kris- tianoda. Adda amin ayabda, naganda, pagsilawanda, ket agpar- parangda amin nga agtartrabaho iti trabaho ti Dios. Agparang nga agpaspasungadda amin iti panagparang ni Cristo. Ngem saan a nakasagana dagiti lima. Masarakanto a masdaaw dagiti lima, naup- papay, ken addada iti ruar ti pagdadayaan.

Iti kamaudianan nga aldaw, adunto dagiti mangikalintegán iti iseserrekda iti pagarian ti Dios a kunkunada, “Nangankami ken imminumkami iti imatangmo, ket nangisursuroka idi kadagiti kalsadami.” “Apo, Apo, saankami kadi a nagipadto iti naganmo? ket babaen ti naganmo, pinaruarmi dagiti sairo? ket babaen ti naganmo, inaramidmi dagiti nakaskasdaaw a trabaho? ” Ngem daytoyto ti sungbat, “Ibagak kadakayo, Saankayo nga am-ammo ken no taga anokayo; pumanawkayo iti sangoanak.” Lucas 13:26, 27; Mateo 7:22. Iti daytoy abiag, saanda a simrek iti pannakikadua ken ni Cristo, gapuna a saanda nga ammo ti pagsasao ti langit, gang- gan- naetda iti ragsakna. “Siasino a tao ti makaammo kadagiti bam- banag ti maysa a tao, malaksid ti espiritu ti tao nga adda kenkuana? kasta met kadagiti bambanag ti Dios, awan ti makaammo kadakuada, no di ti Espiritu ti Dios.” 1 Cor. 2:11.

“Saankayo nga am-ammo,” dagitoy ti kaladingitan kadagiti amin a sao nga agdisso kadagiti lapayag ti tao. Ti laeng panakikadua ti Espiritu, nga inwalinyo, ti kakaisuna a manga- ramid kadakayo a makimaymaysa iti naragsak a ragup iti rambak ti kallaysa. Saanyo a [385]

mabalin ti makipaset iti daydiay a buya. Agdisson to dagiti lawagna kadagiti nabulsek a mata, ken ti musikana kadagiti nabengngeg a lapayag. Awanto ti kuerdas ti ragsak a mariing iti puso a binibineg ti lubong gapu iti ayat ken rag-ona. Mairikepankayo iti ruar ti langit gapu iti saanyo a pannakaitutop iti pannakikadkaduada.

Saantayo a makasagana a sumabat iti Apo babaen ti panagriing-tayo inton mangngegtayo ti pukkaw, “Adtoyen ti Nobio!” ket satayto alaen dagiti pagsilawantayo nga awan nagyanda tapno papunnotayo ida. Saan a mabalin nga isinatayo ni Cristo kadagiti panagbiag-tayo ita ken ditoy, ket satayo namnamaen ti pannakaitutoptayo iti pannakikaduatayo Kenkuana idiay langit.

Iti pangngarig, addaan dagiti masirib a babbalasang iti lana kadagidi pagikabilanda agraman dagidi pagsilawanda. Nagraniag dagidi silawda a saan a nagkudrep kabayatan ti rabii a pana- pasungad. Timmulong dagitoy iti lawag a nagpaay iti dayaw ti nobio. Iti panaglawagda iti kasipngetan, timmulongda a nangsilaw iti dalan nga agturong iti pagtaengan ti nobio, iti pakarambakan ti kallaysa.

Kasta met a masapul a pagraniagen dagiti pasurot ni Cristo ti silawda iti kinasipnget toy lubong. Babaen ti Espiritu Santo, agbalin ti sao ti Dios a silaw idinto ta isut’ agbalin a mangbalbaliw a pannakabalin iti biag ti umawat kenkuana. Babaen ti panangimulana kadagiti prinsipio ti saona kadagiti pusoda, patanuren ti Espiritu Santo dagiti galad ti Dios kadagiti tattao. Aglawagto manipud kadagiti pasurotna ti lawag ti dayagna - ti kababalinna. Kastanto ti panangidaydayawda iti Dios, tapno silawanda ti dalan nga agturong iti pagtaengan ti Nobio, iti siudad ti Dios, iti pangrabii iti kallaysa ti Cordero.

Tengnga ti rabii idi sumangpet ti nobio - ti kasipngetan nga oras. Kasta met a dumtengto ni Cristo iti kasipngetan apanawen ti pakasaritaan toy daga. Iladawan dagidi aldaw ni Noe ken ni Lot ti kasasaad ti lubong iti sakbay unay ti yaay ti Anak ti tao.

[386] Itudo dagiti Sursurat dagitoy a tiempo nga agrabahonto ni Satanas agraman amin a pannakabalin ken “amin a kinasikap ti kinakillo.” 2 Tes. 2:9, 10. Maiparang a silalawag ti panagtrabahona babaen iti napardas a panagsaknap ti kinasipnget, dagiti di mabilang a biddut, panaglikud, ken allilaw kadagitoy maud-udi nga aldaw. Saan laeng a ti panangiturong ni Satanas itoy lubong a kas kayaw, no di ket agtartrabaho dagiti panangallilawna a kas lebadura kadagiti

agparparang nga iglesia ni Apotayo a Jesu Cristo. Agbalinto a kinasipnget daydiay naindaklan a panaglikud a kas ti kinasipnget iti tengnga ti rabii, saan a masarut ti lawag. Kadagiti tattao ti Dios, maysanto daytoy a rabii ti pannakasuot, maysa a rabii ti panagsangit, maysa a rabii ti pannakaidadanes gapu iti kinapudno. Ngem manipud iti dayta a rabii ti kinasipnget, agsilnagto ti lawag ti Dios.

Pagtuparennanto “ti lawag manipud iti kinasipnget.” “Idi adda a gusoguso ti daga ken awan nagan, ket nagsaknap ti kinasipnget iti rabaw dagiti yuyeng,” “nagtignay ti Espiritu ti Dios iti rabaw dagiti dandanum. Ket kinuna ti Dios, Adda koma lawag; ket nagadda ti lawag.” Kastanto met iti rabii ti naespiri-tuan a kinasipnget, tumpuarta ti sao ti Dios, “Adda koma lawag.” Kunaenna kadagiti tattaona, “Tumakderka, agraniagka; ta umay ti lawagmo, ket lungak kenka ti dayag ni Jehova.” Isaias 60:1.

“Adtoy,” kuna dagiti Sursurat, “abungotan ti dakkal a kinasipnget ti daga, ken napuskol a kinasipnget dagiti il-ili; ngem lumtuadto kenka ti dayag ni Jehova, ket makitanto ti dayagna iti rabawmo.” Isaias 60:2.

Kinasipnget ti saan a pannakaammo iti Dios ti nangabungot iti lubong. Mapukpukawen dagiti tao ti pannakaammoda iti kababalinna. Naballikug dayta ket saanda a naawatan. Itoy a tiempo, masapul a maibunannag ti maysa a damag a manglawag ti impluensiana, ken mangisalakan ti pannakabalinna. Masapul a maipakaammo ti kababalinna. Masapul a maiturong ti lawag ti dayagna, ti lawag ti kinaimbag, kinamanangngaasi, ken kinapudnongna iti kinasipnget daytoy lubong.

Daytoy ti trabaho nga insurat ni mammadto nga Isaias, “O sika a mangyeg kadagiti naimbag a damdamag iti Jerusalem, ipukkawmo ta timekmo a sipipigsa, ipukkawmo, ket dika agbuteng; ibagam kadagiti il-ili ti Juda, Adtoy ti Diosyo! Adtoy, umayto ni Apo Jehova a kas mannakabalin, ket agturayto ti takkiagna a maipaay Kenkuana; adtoy a maikuyog Kenkuana ti panggungguna, ket adda iti sangona ti panupapakna.” Isaias 40:9, 10.

Masapul a kunaen dagiti agpasungad iti yaay ti Nobio kadagiti tattao, “Adtoy ti Diosyo.” Dagiti maudi a sinamar ti manangngaasi a lawag, ti maudi a damag ti kaasi a masapul a maited iti lubong - dagitoy ti mangiparangarang iti kababalin ti ayat. Masapul nga iparangarang dagiti annak ti Dios dayta a dayagna. Iti bukodda a

[387]

panagbiag ken kababalin, masapul nga iparangaranda ti inaramid ti parabur ti Dios kadakuada.

Masapul nga agsilnag ti lawag ti Init ti Kinalinteg babaen kadagiti naimbag nga ar-aramid - kadagiti sasao ti kinapudno ken ar-aramid ti kinasanto.

Immay ni Cristo, ti lawag ti dayag ti Dios, ditoy lubong a kas pannakasilawna. Immay tapno ibagina ti Dios kadagiti tattao, ket naisurat ti maipapan Kenkuana, nga Isut' "pinulotan ti Espiritu ken pannakabalin," ket "napan a nagar-aramid iti naimbag." Aramid 10:38. Idiay sinagoga ti Nazaret, kinunana, "Adda Kaniak ti Espiritu ti Apo, gapu ta pinulotannak a mangikasaba iti ebanghelio kadagiti napanglaw; imbaonnak a mangagas kadagiti naladingit, a mangipakaammo iti pannakaluk-at dagiti nakayawan, ken ti pannakakita dagiti bulsek; tapno luktak dagiti mapar- parigat, tapno iwarnakko ti tawen a pakaay-ayoan ni Jehova." Lucas 4:18, 19. Daytoy idi ti trabaho nga imbilinna nga aramiden dagidi adalan. "Dakayo ti silaw ti lubong," kinunana. "Agraniag koma dagiti silawyo iti sango dagiti tattao tapno makitada dagiti naimbag nga aramidyo ket dayawenda ni Amayo nga adda sadi langit." Mateo 5:14, 16.

[388] Daytoy ti trabaho nga inladawan ni mammadto nga Isaias idi kunaenna, "Saan kadi a ti panangitedmo iti tinapaymo iti mabisin, tapno alaem iti balaymo ti napanglaw a napagtalaw? inton makitam ti lamolamo, ket kawesam; ket saanmo nga ilemmeng dayta bagim manipud iti lasagmo met laeng? Isunton ti panagbannawag ti lawagmo a kas iti agsapa, ket sumantakto a sisisiglat dayta salun-atmo; ket mapanto iti sangoanam ti knalin- tegmo; ket aywanan-nakanto ti dayag ni Jehova iti malikudam." Isaias 58:7, 8.

Iti kasta kabayatan ti naespirituan a kinasipnget ti rabii, masapul nga agraniag ti dayag ti Dios babaen ti iglesiana iti pannakaitag-ay dagiti napakapsut ken pannakaliwliwa dagiti naladingit.

Iti amin nga aglikmut kadatayo, mangngegan dagiti dung-aw ti ladingit ti lubong. Adda dagiti napanglaw ken agrigrigat iti tunggal sikigan. Rebbengtayo ti tumulong iti pannakaited ti bang-ar ken pannakapalag-an dagiti kinarigat ken kinaay-ay-ay ti biag.

Dakdakkelta ti ibunga ti maipakat a trabaho ngem ti panagsermon laeng. Masapul nga ikkantayo iti taraon dagiti mabisin, kawes kadagiti lamolamo, ken paglinongan kadagiti awan pagtaenganda. Ket ad-adu pay ngem dagitoy ti masapul nga aramidentayo. Ti laeng

ayat ni Cristo ti makapnek kadagiti kasanulan ti kararua. No agtaeng ni Cristo kadayo, mapnonto dagiti pusotayo iti nadosan a pannakipagrikna. Maluktanto dagiti narikpan nga ubbog ti napasnek ken nakristianoan nga ayat.

Saan laeng a dagiti saguttavo kadagiti napanglaw ti masapul ti Dios, ngem dagiti pay naragsak a langatayo, dagiti napnoan namnama a sasaotayo, ti naasi a pannakidinnakulaptayo. Idi inagasan ni Cristo dagidi masaksakit, insaadna dagiti imana kadakuada. Kasta met koma ti kasingedtayo kadagidiay padpada- sentayo a tulongan.

Adu dagiti napukawen ti namnamada. Isubliyo kadakuada ti lawag ken ragsak. Adu ti nakapukawen iti tured ken bileg. Isaoyo kadakuada dagiti sasao a pammabileg. Ikararaganyo ida. Adda dagiti makasapul iti tinapay ti biag. Ibasayo kadakuada ti sao ti Dios. Adda kadagiti adu ti maysa a sakit ti kararua nga awan naidagaan nga agasna wenno mabalin a tulongan ti maysa a mangngagas. Ikararaganyo dagitoy a karkararua, iyasidegyo ida ken ni Jesus. Ibagayo kadakuada nga adda sapsapo idiay Gilead ken maysa a Mangngagas idiay. [389]

Maysa a bendision ti lawag, maysa a sangalubongan a bendision, a mangibukbok kadagiti gamengna iti lubong a saanna nga ammo ti agyaman, nakillo, ken awanan pannakatengngel. Kasta met ti lawag ti Init ti Kinalinteg. Masapul a masilawan ti isuamin a daga, isu a nabungon iti kinasipngget ti basol, ken ladingit, ken sakit, a maaramat ti ayat ti Dios. Saan koma malappedan ti lawag nga agsilnag manipud iti trono ti langit iti uray ania a sekta, saad, wenno kita dagiti tao.

Masapul a maipan ti damag ti namnama ken kaasi kadagiti pungto ti daga. Mabalin ti siasinoman ti mangigaw-at iti imana ket petpetanna ti pigsa ti Dios ket makikappia Kenkuana, ket makikapianto. Saanen a masapul a mabungon dagiti Hentil iti kinasipngget iti tengnga ti rabii. Masapul a pumanaw dayta a kinasipngget iti sango dagiti naraniag a sinamar ti Init ti Kinalinteg. Naparukman ti pannakabalin ti tanem.

Ngem awan tao a makabalin a mangiparanud iti banag a saanna pay nga inawat. Iti trabaho ti Dios, awan mabalin a patauden ti kinatao nga is-isu. Babaen ti bukodna a pigsa, saan a mabalin ti tao a pagbalinen ti bagina nga agawit iti silaw nga agpaay iti Dios. Ti ayat ti Dios nga agtultuloy a maiyallatiw iti tao ti mamagbalin kenkuana

a mangted iti lawag. Agayusto a siwawaya ti nabalitokan a lana ti ayat kadagiti puso dagidiay a nakimaymaysa iti Dios babaen ti pammati, tapno agraniag manen kadagiti naimbag nga ar-aramid, kadagiti napudno, ken napusoan a panagserbi iti Dios.

[390] Nagtitipon amin a gameng ti langit iti daydiay naindaklan ken di marukod a sagut ti Espiritu Santo. Saan a dagiti panangipawil ti Dios ti gapu a saan nga agayus dagiti kina- baknang ti paraburna kadagiti tattao ditoy daga. No siaannugotda koma amin nga umawat, mapunnodanto amin iti Espirituna.

Isut' gundaway ti tunggal kararua ti agbalin a sibibiag a kala-sugan a pangilasatan ti Dios kadagiti kinabaknang ti paraburna, dagiti di masukisok a kinabaknang ni Cristo. Awanen sabali a tarigagayan unay ni Cristo a kas kadagiti tattao nga agbalin nga arammatenna a mangibagi iti Espiritu ken kababalinna iti lubong. Awan sabalin a kasapulan unay ti lubong a kas ti pannakaiparangarang ti ayat ti Mangisalakan babaen ti panna- kaaramat ti kinatao. Agururay ti amin a langit kadagiti kalasugan a mabalinna a pangibuk-bokan iti nasantoan a lana tapno agbalin koma daytoy a rag-o ken bendision iti puso dagiti tattao.

Inaramid ni Cristo dagiti amin a sagana tapno agbalin koma ti iglesiana a nabalbaliwan a bagi, a linawagan ti Silaw ti lubong, nga adda kenkuana ti dayag ni Emmanuel. Isut' panggepna a malikmut koma ti tunggal Kristiano iti naespirituan a liklikmut ti lawag ken talna. Tarigagayanna nga iparangangtayo koma ti rag-ona kadagiti panagbiagtayo.

Maipakitanto ti panagnaed ti Espiritu Santo babaen ti pagayus ti nailangitan nga ayat. Agayusto ti nadiosan a kina- punno a maaramat ti naitalaga a tao, tapno maited met kadagiti sab sabali.

Addaan ti Init ti Kinalinteg iti “mangpasalun-at kadagiti payakna.” Kasta met a masapul nga aglawag ti maysa nga impluensia nga agpaay iti biag, bileg, pannakitulong, ken napud- pudno a pannakaagas manipud iti tunggal napudno nga adalan.

Ad-adu ngem pammakawan ti basol ti kayat asaoen ti religion ni Cristo; kayatna a saoen ti pannakaikkat dagiti basoltayo, ken panakapunno ti luang kadagiti galad ti Espiritu Santo. Kayatna a saoen ti nadiosan a pannakalawag ken panagrag-o iti Dios. Kayatna a saoen ti maysa a puso a napaatian iti kinaim- bubukodan, ken nabendisionan gapu iti agtaeng a kaadda ni Cristo. No agturayen ni Cristo

iti kararua, addanto kinadarisay ken wayawaya manipud iti basol. Matungpalton iti biag ti dayag, ti kinapunno, ken ti kinaan-anay ti plano ti ebanghelio. Iyeg ti panangawat iti Mangisalakan ti raniag ti nagdanunan a talna, naan-anay nga ayat, ken awan pagkurkuran-ganna a kinatalged. Paneknekan ti imnas ken ayamuom ti kababalin ni Cristo, a maiparangarang iti biag, nga agpayso nga imbaon ti Dios ti Anakna ditoy lubong a Mangisalakanna. [391]

Saan nga ibilin ni Cristo kadagiti pasurotna nga ikarigatanda ti aglawag. Kunaenna, Palubosanyo koma nga agraniag dagiti silawyo. No inawatyon ti parabur ti Dios addan kadakayo ti silaw. Ikkatenyo dagiti makalapped, ket maiparangarango ti dayag ti Apo. Agraniagto ti silaw tapno saruten ken waknitanna ti kinasipnget. Saanyo a mabalin ti di agraniag iti magaw-at ti impluensiayo.

Tinto pannakaiparangarang ti bukodna a dayag, iti langa ti kinatao, ti mangyas-asideg iti langit kadagiti tattao, tapno makita ti napintas a pannakaarkos ti templo nga akin-uneg iti tunggal kararua a pagtaengan ti Mangisalakan. Makayawanto dagiti tattao gapu iti dayag ti makipagtaeng a Cristo. Ket babaen kadagiti dalluyon ti panagdaydayaw ken panagyaman manipud kadagiti adu a karkarua a naawis iti Dios, agsublinto ti dayag iti daydiay naindaklan a Managited.

‘Tumakderka, agraniagka: ta umay ti lawagmo, ket lungak kenka ti dayag ni Jehova.’ Isaias 60:1. Naited daytoy a damag kadagidiay a mapan sumabat iti Nobio. Umayen ni Cristo a buyogan ti pannakabalin ken dakkal a dayagna. Isut’ umay iti bukodna a dayag ken iti dayag ni Amana. Isut’ umay agraman dagiti amin a santo nga maikuyog Kenkuana. Nupay naabungotan ti isu amin a lubong iti kinasipnget, addanto lawag kadagiti pagtaengan dagiti sasanto. Makitadanto ti umuna a lawag ti maikadua a panagparangna. Agraniagto ti mangnibinibi a lawag manipud iti dayagna, ket madaydayawto ni Cristo a Mannubbot iti biang dagiti amin a nagserbi Kenkuana. Nupay agtarayto a pumanaw dagiti nadangkes manipud iti sangona, agragsakto dagiti pasurot ni Cristo. Kinuna ni Job, bayat ti ikikitana iti masakbayan iti maikadua a yaay ni Cristo, [392]
 “Siak met laeng, makitakto iti abayko, ket Isuntot’ buyaen dagiti matak, a saan a kas maysa a ganggannaet.” Job 19:27. Nagbalin ni Cristo nga inaldaw a kakuykuyog ken gayyem kadagiti matalek a pasurot ni Cristo. Nagbiagda a nasinged ken iti nadekket a pannaki-

uman iti Dios. Limtuad kadakuada ti dayag ti Dios. Naiparangarang kadakuada ti lawag ti pannakaammo iti dayag ti Dios iti rupa ni Jesu Cristo. Ita, agragsakdan kadagiti saan a napakudrep a raniag ken dayag ti Ari iti kinadaegna. Nakasaganada nga agpaay iti pannakikadua sadi langit; agsipud ta adda iti pusoda ti langit.

Mapanda a sumabat iti Nobio, agraman naitag-ay a rupa, agraman dagiti naraniag a sinamar ti Init ti Kinalinteg nga aglawlawag kadakuada, agraman ragsak gapu ta asidegen ti pannakasubbotda, ket kunkunada, “Adtoy, daytoy ti Diostayo; Isut’ inur-uraytayo, ket isalakannatayto.” Isaias 25:9.

“Ket nangngegko ti ariwawa ti kasla umariwekwek, a kasla ungor dagiti adu a dandanum, ken kasla timek dagiti napigsa a gurruod, a kunkunada, Alleluya; ta agari ni Apo Dios a Mannakabalina amin. Agrag-otayo ken agragsaktayo, ket agday-dayawtayo Kenkuana; ta dimtengen ti pannakikallaysa ti Cordero, ket nakasaganan ti asawaenna. . . . Ket kinunana kaniak, Isuratmo, Nagasat dagidiay naawis iti pangrabii iti kallaysa ti Cordero.” “Isu ti Apo dagiti ap-appo, ken Ari dagiti ar-ari; ket naayaban, ken napili, ken mapagtalkan dagiti maikuyog Kenkuana.” Apok. 19:6-9; 17:14.